
SMRITIS

SCIENCE OF MUSIC

EPICS AND PURĀNAS

TANTRAM

NYĀYA.

SĀNKHYA.

YOGA.

STOTRAS or HYMNS.

LITURGICAL MANUSCRIPTS.

VAIDYAKA.

JYOTIṢA.

VEDAS.

PROSODY.

जैनग्रन्थानां सूचिः।

JAINA MANUSCRIPTS.

ANGAS.

No. 1. स्थानाङ्गं। Sthānāṅgaṁ. Substance, country-made *white paper, 10 × 4 inches. Folia, 113. Lines, 6–15 in a page.* Character, Nāgara Date, ? Appearance, old and torn in parts. Prose. Not correct. Incomplete.

This belongs to the Aṅga works of the Jainas and is third of them. According *to Dr. A. Weber it is divided into ten sthānas or chapter* such as (1) ekasthānam, (2) dvisthānam, (3) tisthānam, (4) causthānam, (5) pañcsthānam, (6) chasthānam, (7) sātsthānam, (8) ātasthānam, (9) navasthānam, (10) dasasthānam. Of these our MSS. has upto the end of the causthānam only, with an anomynous commentary in bhāsā in margins. Described by Dr. A. Weber in No. 1779. Dr. Weber has mentioned a ṭabā in bhāsā but he has not *given extract of any part of it. His extracts from the texts also* slightly differ from ours in many parts. His MSS. begins—

ॐ नमो वीतरागाय सुयं मे आउसं तेणम् भगवया एव मक्खाय एगे आया।

While the beginning of our Ms. reads—

॥ ६० ॥ ॐ नमः। सुयं मे आउसं मे तेण भगवया एवमरकायं एगे आया।

The extracts at the end of causthānam in Dr. Weber's description entirely agree with ours except the word पोताना which he reads as पोत्त्या.

Beginning *of the Commentary.* ॥ ६० ॥ ॐ नमः ॥

श्रीवीरं जिननाथं नत्वा स्थानाङ्गकतिपयपदानाम्।

प्रायोन्यशास्त्रदृष्टं करोम्यहं विवरणं किञ्चित् ॥

पुस्तकेऽस्मिन् स्थानाङ्गं नाम तृतीयो जैनाङ्गनिबन्धः सटीको वर्तते।

No. 2. भगवतीसूत्रम् । Bhagavatīsūtram. Substance, country-made white paper, 12 × 7 inches, Folia, 875. Lines, 3-16 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1871, Śaka, 1737. Appearance, very old, worn out, torn and worm eaten in most parts Prose. Generally correct Complete.

This belongs to the Aṁga work and stands fifth in order. It has also the following names—

Such as Bhagvatīvivāha, Vivāha Pannatti, Vyākhyāprajñapti and is complete in 41 Saya (Śata). Described by Dr. A. Weber in No 1787 of his Catalogue. The text is accompanied by explanatory notes in bhāsā and agrees with that of Dr. Weber.

पुस्तकेऽस्मिन् भगवतीसूत्रं नाम पञ्चमो जैनाङ्गनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 3. अन्तगडदशाउ । Antagaḍadaśāu Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches Folia, 54 Lines, 15-21 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing affaced in parts Prose Generally correct Incomplete

Antagaḍadaśāu belongs to the Aṁga works of the Jaina's and is the eighth of them, complete in eight vargas of which the first varga has 10 Ajjhayaṇas or chapters. The second 11, the third 13, the fourth 10, the fifth 10, the sixth 16, the seventh 1 and 11, the 8th 10 ajjhayanas. The codex under notice has upto a small portion of the eighth Varga. As our reading agrees with that of Weber's in No. 1806 we need not describe it. It has been so much worn out that cannot bear even a soft touch of a finger.

पुस्तकेऽस्मिन्नन्तगडदशाउ नामकोऽष्टमो जैनाङ्गनिबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते । पुस्तकमिदमतिजीर्णं न स्पर्शसह वर्त्तते ।

UPĀṄGAS.

No. 4. राजप्रश्नसूत्रसिद्धान्तः । Rājapraśnasūtrasiddhāntaḥ. Substance, country-made white paper, 9 × 4 inches Folia, 271. Lines,

7–15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat, 1844. Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. *Complete,*

This work has been described by Dr. A. Weber under the name of Rājapraśnaiyyam in his Cat. No. 1829. It is the second Upāṁga work of the Jainas and consists of questions by a king called Pradeśi *and their answers by his Guru. The codex under our notice is also* embodied with a commentary or Vārttika in Bhāṣā, under the name of Rāyapraśnī Sūtrasiddhāntaḥ, by Samaracandra Sūra. The readings of the text as extracted by Dr. Weber differ from ours in some places for example our text begins—

नमो अरिहंताण, नमो सिद्धाणं नमो आयरियणं नमो उवज्झायाणं नमो *लोए सव्व साहूणं एसो पंच नमोक्कारो तेणं कालेणं तेणं समएणं आमलकंप्पा* णामं णयरी होत्था रिद्धत्थिमियसमिद्धा जावथा माइया दरिसणिज्जा अभिरूवा पडिरूवा, तीसेण आमलकप्पा णयरीए बहिया उत्तर पुरच्छिमे दिसोभाए अंबसालवणे णाम चेतिए होत्था पोराणे जाव पडिरूवे असोयवरपायवे पुढविसिला पुव्वपवत्तव्वया सव्वाय वण्णं णेयाविविउ राया धारिणो देवी सामोसमो सूढो परिसानिग्गआ राया जावो पज्जुवासति।

Extract from Weber. ओं नमो वीतरागाय। नमो अरिहन्ताणं नमो सिद्धाणं णमो आयरियाणम्, नमो उवज्झायाण नमो लोए सव्वसाहूणं। च। तेणं कालेणं तेण समएण आमलकप्पा णयरी होत्था.., तीसेण आमलकप्पाए णयरीए अम्बसालवणे णाम चेतिते होत्था......वण्ण वएग्रा उववालिय गमेणं नेया सेयो राया धरिणो देवी सामी समोसढे परिसा णिग्गया जाव पज्जुवासति।

Look at the end also.

Our codex reads—

उच्चसनीसासेहि सिज्झिहिति बुज्झि हिति मुच्चिहिति मुणिर निव्वाइस्संति सव्वदुक्खाणमंत करेंमि च सेवं भंते सेव भन्तेति गोयमाणसमणं भगवं महावीरं वदइ णमंसइ वंदित्ता णसित्ता संजमेणं तवसा अप्पाणं भावेमाणे विहरति णमो जिणेणं जियभयाणं णमो सुयदेवयाए भगवईए णमो पणोए भगवईए णमो भगवऊ अरहऊ पासस्स पासस्सा सुपासएस्सवणी णमो रायपसेण इय समत्तं॥

Colophon. इति श्रीरायपसेणी सूत्रसिद्धान्तसमाप्तं ॥ संवत् १८४४ मिति माघ सुदि १० रविवार लिखितं जोसी देवराम नारायणजी मध्ये संपूर्णकृतं श्री ॥ छ॥

Extracts quoted by Weber—

अन्नमाणनोसासेहि सिज्झिंति, बुज्झिंति, मुच्चिंति परिनिव्वाहिंति सव्व दुःखाणम् अन्त करेंति। अ सेवम् भन्ते सेवम् भन्ते त्ति भगवम् गोयमा समणम् भगवम् महावीरम् वन्दइ नमसइ वन्दित्ता, नमंसित्ता संजमेण तवसा अप्पाणं भावेमाणे विहरइ ॥ छ ॥ नमो जिणाणं जियभयाणं नमो सुयदेवयाए + + + + पसुसे कुणमसे पनुमवणो नमोऽ ॥ छ ॥ राय पसेणीयम् सम्मत्तम्। समर्पितं इदं सूत्रम्। ग्रन्थाग्रं २०७९ ॥ शुभं भवतु ॥ छ ॥

The commentary or Vārttika in our codex is entitled Rājapraśnisūtrasiddhānta by Samaracandra Sūri, pupil of Pārśvacandra. But that described by Dr. Weber in No. 1830, is of Malayagiri consequently a different one from ours.

The commentary in our cedex begins—

॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥

देवदेवं जिणं नत्वा श्रुतदेवीं विशेषतः।

राजप्रश्नीयसूत्रस्य वार्त्तिकं विदधाम्यहम् ॥ १ ॥

राजप्रश्नीय उपांगनें स्यइ अर्थ्ये कहीये प्रदेशी नाम राइं जीवना अनेक प्रश्नकीधा केशीगुरुइ ते प्रश्नना उत्तर दीधा। प्रदेशी राजाइं सम्यक् प्रकारें ते प्रश्न सर्द्दह्या धर्मपाम्यांशो धर्मइ देवलोकइं सूरिया भगवणपाम्युं भगवंत आगल आवी नाटक देषाड्यु एहवी सकल वक्तव्य तावइं एहणे विषै तिणे कारण राजप्रश्नीय उपांग कहिये वे सूय गडांग सूत्र ते इमज एह उपांग राजप्रश्नीय जिम हस्तपादादिक अंग अंगुलीने उपांग तेस्यइ कारणइं सूयगडांग सूत्र मइ विषे स्वसमय परसमय नी वक्तव्यता वे तेमाटै परसमय मैं विषै एकसउअसी (१८०) क्रियावादीआना मत ८४ अक्रिया वादीनामत सतसठि (६७) अज्ञानवादीनामत बत्रीस (३२) विनयवादीना मत ए च्यारइ मत मिली ३६३ भेद थया तैमांहि राजा प्रदेशी अक्रिया वादीमांहि लिउतउ सूयगडांग सूत्रनें विषै जे क्रियावादीना मत कह्या तेहज्ज भाव राजप्रश्नीय सूत्रनें विषै राजा प्रदेशनइ अधिकारइ तेणे कारणइ सूयगडांगसूत्रनउ एह उपांग कहीइं ॥ १ ॥

End. रयोज भगवंत भद्दउसवि इद्रनद पूजनो कलशोवतो वद्द उपज्ञावतो वम्च तेहमथी नमस्कार थाउ श्रीपार्श्वचंद्रसूरपट्टालंकार श्रीसमरचंद्रसूरि-तत्पट्टो उद्योतकर।

Colophon. इति श्रीरायपश्रेणीसूत्रसिद्धांत श्रीसमरचंद्रसूरकृत संपूर्णम् ग्रंथाग्रंथ शुभं भवतु।

No. 5. जीवाभिगमसूत्रम्। Jīvābhigamasūtram. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 216. Lines, 6–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. Complete.

This is the third Upāṁga work of the Jaina's described by Dr. A. Weber in his Cat. No. 1833. As the readings in our codex agree with the extracts quoted by Weber we need not describe it in detail.

Colophon. जीवाभिगमं सूत्रं समाप्तं ॥ छ ॥ शुभ भवतु ऋषि श्रीह्राधा दीरे था। आर्या श्री ५ मनकांजी आर्या श्री ५ कस्तुरांजी तस शषणो आर्या वदि जवाहनी प्रति।

पुस्तकेऽस्मिन् जीवाभिगमसूत्रं नाम पञ्चमोपाङ्गनिबन्धो वर्त्तते।

CHEDASŪTRA.

No. 6. कल्पसूत्रं सटीकम्। Kalpasūtraṁ Saṭīkam. Substance, country-made white paper, 9 × 4 inches. Folia, 149 (of which fol. 144–148 both including are wanting). Lines, 1–12 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1848. Appearance, very old, and writings injured in most parts. Prose. Not correct. Complete (except the folia mentioned in above).

Next to Upāṅgas the Jaina literature has been classified under the head of the Chedasūtra which includes in it the following works—(1) Nisiha, (2) Mahānisiha, (3) Vavahāra, (4) Dasāo, (5) Kalpasūtram and (6) Jainakalpa. The Kalpasūtra is complete in eight

Ajjhayanas or chapters. The word Kalpa means Sadācāra which, according to Jaina's are ten in number. Kalpasūtra was first spoken by Bhagavan Mahāvīra the last Tīrthankāra of the Jaina's in Rājagṛihanagari under the shade of the Guṇaśīla Caitya in a vast gathering and afterwards it was compiled in its present from by Śrībhadravāhu Svāmi and has good many commentaries such as Avacurni, Kalpāntaravācyāni &c. Our codex contains a version of the Kalpāntaravācyāni as described by Weber in No. 1892, in Bhāṣā, under the name of Kalpavṛikṣa with an introductory chapter entitled the Nāgaketukathā, after which the text commences with the commentary following the text line after line. The Kalpasūtra has been translated by Prof. H. Jacobi in the secred books of the east series, Vol. 22.

The introductory portion of the commentary begins thus—

॥ ६० ॥ श्रीसारदाय नमः ॥ गुरुभ्यो नमः ॥

कल्याणानी (नि) समुल्लसंती (ति) विलसद्य(न्या)ह्यमभाग्यासया

सा संपन्महिला वी(वि)लासवहुला: सेहोज्ज्वला इष्यते ।

तीति, ग्रांतिमुपेती(ति) भीतिततिभि: सार्कं न किं वि भवेद

यहा मङ्गलमुज्ज्वलं सुविपुलं यस्यानुभावाद्दुवि ॥ १ ॥

श्रीमती यस्य सान्निध्यादर्यासंपदो भवन्ति

श्रीदा + + + पूजने + दायनो ॥ २ ॥

नत्वा गुरुं च यागदेवी भक्त्या परमया मुदा ।

श्रीहंसकुसलायाय लिष्यते (लिख्यते) कल्पवृचकम् ॥ ३ ॥

श्रीकल्प श्रीवीतरागनुकह्यो सा(शा)स्त्रने श्रीसर्व्वमनु कह्यु प्रमाण तिवारे सर्वज्ञनो षभाव म होय तिवारें तेहनो भाष्यो सास्ततेहि ज प्रमाण करवी एह श्रीकल्पसूत्र एह विना मिमीये सास्त्र श्रीधर्मरूप राजा नेहनिर्देवसवाभो राज्यधानो समानस्थि सा(शा)स्त्र लोकनि उपगारी होयिं जिहां धर्म तिहां घणो सर्म्म थलोति। दानवलो + + परीपहादीक धर्म धर्मार्थ कीया च पांडव श्रीराम वी(वि)क्रमादीक श्रीमख + + + जेहनो कीरत समसिणो षाजसगें जगमांहि परीमल कपूरीकस्यौं वि। + + + तेह धर्म्मना दीवस + + + मासों रह्यायाधाने श्रीभाद्रपदमास पावें मंगलीक निम्माय पर्यूसणा पांच दीवस ताथि मवे वधावे करी श्रीकल्पसूत्र भलें वां + श्रावकधर्मार्थं भलें। कल्पस्तु साध्वाचारस्ते दस प्रा(सा)धुनां

आचार दशे प्रकारेंयें। तद्यथा (१) अचेलक (२) उद्देशीय (३) सिज्यायर (४) रायपिण्ड (५) कइकर्म (६) व्रत (७) जिठो (८) पडोकम (९) मास (१०) पज्जोसणाकप्पो १ प्रथम अचेलकल्प, २ बीजो उद्देशोककल्प, ३ बीजो सेयायर (शय्यान्तर) कल्प, ४ चोथो रायपिंडकल्प, ५ पंचमो कृत कर्म, वांदणा, ६ छठो व्रतकल्प, ७ सप्तमो जोष्ठ कल्प ८ आठमो पडो कमणा कल्प ९ नवमो मास कल्प, १० दशमो पज्जुसणा कल्प दश कल्प नाना जाति वा दविध अंद उपगार जिन धर्मराजाने दशवानो नाम साक्षते धर्मयिको पांच पांडव विक्रम नल इंद्र प्रमुख (प्रमुख) राजानो कोर्त्त आशलतें जगमाहि बोलतें जिम द्रव्य(च) माहिं कल्पवृक्ष(च), राजामाहि श्रीराम रूपवंत माहि काम देवमाहिं इन्द्र जोतिषोमाहिं चंद्र वाजोएमाहिं तार्क्ष स्त्रोमाहि रंभा साहसीकमाहिं विक्रमादित्य तेजवंतमाहिं आदित्य धनुर्द्धरमाहिं अर्जुन बनमाहिं नंदन रतनमाहिं चिंतामणि आभरणमाहि चूडामणि धातुमाहिं कांचन गौमाहि कामधेनु रसमाहिं घृत जलमाहि अमृत सकल पदार्थमाहिं धर्म तेमुखो एह भणो महापुरुषमुखें सुणि धर्म थायवी बीजा पदार्थने धर्म + + सबलाइ पदार्थसौख यत्र धर्मश्रिष्यां भुवं सिधि युग्मप्रद्युम्ययोरिव सुलभा मपदिधि सर्विदु १ धर्मसीधथो निश्चइं सर्व्वसिधि जिम द्रव्य सौख्यति सर्व्वकामसुख(ख) सीझेइं जूं दृष्टु याम्यात दहो घरतनो वाजो अहिजइ सोझइ कूंमोटो ठाकुर सेवतनु परीवार सर्व्व सेवतं जोइं इन्द्र आराध्यांतं सर्व्वदेव आराध्या यथ देवतानें आराधवि मणिमोक्षाफल दप्प्यावर्त्तशंख (दक्षिणावर्त्त शंख) चित्रकवल्ली सुवर्णरूप द्रव्यादि सर्व्व आराध्या इंम श्रीजिनधर्मनि आराधवइ मणिमोक्षाफल सर्व्वं मति सद्‌वनो सीधहोइं ते धर्म महाभाग्यवंत पुरुषयोमि उत्तमधर्मक + + + पांसइ + + भवंति भूरिविभारी धर्मकर्ममनोरथा फलंति।

End *of the introductory portion of the Commentary* एह दोनास दोवउ नागकेतु जोवन बनेइं आवें सनें नवय (विषय) विकार नाविं जिन पूजा साधुसेवा पोमह पडिकमणों व्रत पालि सर्व्वदोषटालि एकदा कोईक मजन जीनुं राजाइं घोर कलंक देई हणा ब्योली आरत ध्यानमाहि मरोचत रयनुं अवधि ज्ञानि पूर्वभवि देषी(खो) राजा उपरि योमर धरउ राजानो सभामाहि सिंहासन थी नोहो हेठो नांख्यो राजा चपेटि हणो सुष(ख) लोहो वमें। तेमो वेलाइं सभासुलोक सर्वभय यां मनु हविते बंतर नागरजे बहोसिला चिकुंधो। + + + उपरि नावश सज यया

एहवम् नाग केतु सर्वलोकनो पीडा निवारवा प्रासाद उपरि चढी सुवर्ती
गया दाथिंधरो पंच परमेष्टि समरो नइ धर्म प्रभवथी संतुष्ट हुऊं यत्ने
+ + + भरणयो नागकेतु वैरागवंत होउ तप पुर्जासना करि। एकदा
जिन पूजा करतो + + पुजामाहिं श्रीसर्पंडसथी प्रभ ध्यानइ केवल
ज्ञानयां मोमोच गयो॥ इति नागकेतुनो कथा।

After this the text commences It chiefly treats of the Mahāvirakathā or the adventure of Mahāvīra, the last Tīrthaṅkara of the Jainas. Before him 23 Tīrthankaras made their appearance successively of whom Ṛisabha Deva was the first. Mahāvīra after undergoing 26 births was born at last in the womb of a Brāhmani named Sunandā. His father was a Bhikhāri or one living on alms but he was versed in all branches of Sanskrit Śāstra in an early age and thereby displayed an uncommon divine power in him. The text begins thus—

॥ औं नमः॥ नमो अरीहंताण नमो सिद्धाणं नमो आयरियाणं नमो
उवज्भायाणं नमो लोए सव्वसाहूणं एसो पंचो नमो कारो सव्व पावप्प-
णासणो मंगलानं च सवेस पढमं हुवई मंगल १ तेणं कालेणं तेणं समरणं
समणे भगवत महावीरे पंच हत्थुत्तरे होत्था तंजहा हत्थुत्तराहिं चुए
चइत्ता गब्भमवई कंते १ हत्थुत्तराहिं गब्भानुगब्भे दीहरिए २ हत्थुत्तराहि
जाए ३ हत्थुत्तराहि मुंडे भवीता आगाराउ आगारियं पव्वइए ४ हत्थु
तराहि अणते अणुत्तरे निव्वाघारो निरावरणे कसिणे पडिपुन्ने केवल
वरनाण दंसणे संमुप्प(ण्ण) ने + + साइणा परिनिव्वुए भयव्व ॥१॥

The writing of the codex being injured in most parts we could not quote extracts in extenso. So we are obliged to finish it after quoting a few lines only from the end.

एवं भासइ एवं पन्नवेइ एवं परुवेइ पज्जोसवणाकप्पो नाम अज्झय णं
सहेतुयं सकारणं सप्रमं सअर्थं सवागरणं कतो उ वदसे इति बेमो
६४ अज्झयणं भणयं दशाश्रुयखंधस पज्जोसवणाकप्पो समत्ता श्रीभद्रबाहु
स्वामीति नवम पूर्व्वा युभ॥ श्रीकल्पसुत्र सपूर्ण सं १८४८ वैशाख(ख)
सुदी वार सोम लषीतं मुनीश्रतोलालजी, लषीतं श्रीहरविजयजी
लिखायत्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सटीकं जैनकल्पसूत्रं वर्त्तते।

No. 7. कल्पसूत्रं सटीकम् । Kalpasūtram Saṭīkam. Substance, country-made white paper, 11 × 4 inches. Folia, 117. Lines, 16-18 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1807. Appearance, old. Prose. Not correct Complete.

This codex contains also the complete text of the Kalpasūtra with a Sanskrit version of the Antarvācyāni described by Weber in No. 1886, entitled Kalpakalpalatā, which is one of the Antaravācyāni but not described any where else, by Upādhyāya Śrīguṇavijaya Gaṇi having also an introductory chapter like the foregoing one by name of Prathamapīṭhikā which commences thus—

॥ ६० ॥ श्रीशारदाय नमः ।

नत्वा श्रीमन्महावीरं स्मृत्वा (श्री)गौतमं गुरुम् ।
कल्पकल्पलतानाम्नी कल्पटीका प्रतन्यते ॥ १ ॥
नूतनानि पुराणानि प्राकृतान्यपि यावतः ।
संस्कृतानि विधायात्र परोपकृतिहेतवे ॥ २ ॥
श्रीमत्पर्युषणा पर्व मुखव्याख्यानशान्तया ।
अन्तर्वाच्यानि लिख्य(ख्य)न्ते शिष्यप्रार्थनया मया ॥ ३ ॥

तत्र तावत् सर्व्वपर्व्वपुण्यकरणीय रमणीयं विधिविधानपूर्व्वकं एव अभीष्ट विशिष्टप्रदानफलदायि भवति पण्डितैः विधिः अवधार्यः

कल्याणानि समुल्लसंति विलसत् प्रोद्यानभाग्यालया
सा संपन्नमहिमा विलासबहुला संदीप्नला वधूते ।
तातिः प्रीतिमुपैति भीतिततिभिः स्वाक्र न किं किं भवे-
दयद्रा मङ्गलमुज्ज्वलं सुविपुल यस्यानुभावाद्भुवि ॥ ४ ॥
वाग्मात्रसारा परमार्थशून्या न दुर्लभाश्चित्रकथा मनुष्या ।
ते दुर्लभा ये जगतो हिताय धर्मे स्थिता धर्ममुदाहरन्ति ॥ ५ ॥
यथा चतुर्भिः कनकं परीक्ष्यते
निघर्षणच्छेदनतापताडनै. ।
तथैव धर्मो विदुषा परीक्ष्यते
श्रुतेन शीलेन तपोदयागुणैः ॥ ६ ॥
अहिंसा सत्यमस्तेयं त्यागो मैथुनवर्ज्जनं ।
पंचस्वेतेषु धर्मेषु सर्व्वे धर्मा. प्रतिष्ठिताः ॥ ७ ॥

श्रूयतां धर्म्मसर्व्वस्वं श्रुत्वा चैवावधार्य्यताम्।
आत्मनः प्रतिकूलानि परेषां न समाचरेत् ॥ ८ ॥
कामधेनुधरादीनां दातारः सुलभा भवेत् (भुवि)।
दुर्लभः पुरुषो लोके यः प्राणिः ष्वभयः प्रदः (प्राणिनामभयप्रदः) ॥९॥
सर्व्वे वेदा न तत् कुर्य्युः सर्व्वे यज्ञाश्च भारत।
सर्व्वे तीर्थाभिषेकाश्च यत् कुर्य्यात् प्राणिनां दया ॥ १० ॥
कपिलानां सहस्रन्तु यो द्विजेभ्यः प्रयच्छति।
एकस्य जीवितं दद्यात् (एक जीवितदानस्य) कला नार्हति षोडशीम् ॥११
एकतः क्रतवः सर्व्वे समग्रवरदक्षिणाः।
एकतो भयभीतस्य (एकतोऽभयदानस्य) न च तुल्य युधिष्ठिर ॥ १२ ॥
ददातु दानं विदधातु मौनं वेदादिकं चापि विदां करोतु।
देवादिकं ध्यायतु सन्ततं वा न चेद्दया निष्फलमेव सर्व्वम् ॥ १३ ॥
सकमलवनमध्ये वासरं भास्वदस्तात्
अमृतमुरगवक्त्रात् साधुवादं विवादात्।
रुगपगममजीर्णात् जीवितं कालकूटात्
अभिलषति वधाद्यः प्राणिनां धर्म्ममिच्छेत् ॥ १४ ॥
महतामपि दानानां कालेन क्षीयते फलम्।
भीताभयप्रदानस्य क्षय एव न विद्यते ॥ १५ ॥
ब्रह्मचर्य्येण युक्तस्य सर्व्वभूतहितस्य च।
पदे २ यज्ञफलं न च तुल्य युधिष्ठिर ॥ १६ ॥
किं ताए पंडियाए पलाल भूयाइ पयाणकोडीए।
जइत्तियं न नायं परस्स पीडा न कायव्वा ॥
पत्नी प्रेमवती सुतः सविनयो भ्राता गुणालङ्कृतः।
स्निग्धो बन्धुजनः सखातिचतुरो भक्त्युज्ज्वल सेवकः।
निर्दुःखं चितिनायकत्वममलं प्रौढप्रतापोदयो
विश्वव्यापि यशश्च सत्फलमिदं धर्म्मद्रुमोत्थं ननु ॥ १७ ॥
चेतः सार्द्रतरं (१) वचश्च मधुरं (२) दृष्टिः प्रसन्नोज्ज्वला (३)।
शक्तिः क्षान्तियुता (४) मतिः श्रितनया (५) श्रीर्दीनदैन्यापहा (६)
रूपं शीलयुतं (७) श्रुतं गतमदं (८) स्वामित्वमुत्सेकता-
निर्मुक्तं (९) प्रकटान्यहो नवसुधाकुण्डान्यमून्युत्तमे ॥ १८ ॥
इति धर्म्मश्रवणफलम्।

Kalpa and its varieties are thus explained—

अनेन अनुयोगविधिना मनोवचनकायविशुद्धाः च श्रीकल्पयोगवाहिनः साधवः सकलपर्व्वगवोपकारिणि श्रीपर्युषणापर्व्वणि समायाते अवश्यं मङ्गलार्थे श्रीकल्पसूत्रं पञ्चदिनानि वाचयन्ति। तत्र कल्पशब्देन साध्वाचारः स दशप्रकारः आचेलकं (१), उद्देसिय (२), सिज्जायर (३), रायपिंड (४), किईकम्मे (५), वय (६), जिट्ठ (७), पडिक्कमणे (८) मास (९) पज्जो सवणा कप्पो ॥ १० ॥ इति श्रीकल्पशब्दाः॥ न विद्यते चैलं वस्त्रं यस्य स अयं अचेलक अस्यार्थः. चतुर्विंशतितीर्थंकराणां वामस्कंधे देवराजेन स्थापितः देवदूष्यवस्त्रस्य वामस्कन्धतः पतनात् अचेलका एव भवंत्येव साधूनां अंगीकृत्य प्रथमचरमतीर्थंकरसाधूनां केवलधवलवर्णमानप्रमाणे पीतवस्त्राणां खंडितत्वेन जीर्णप्रायचेलानां सद्भावेपि अचेला एव साधव उच्यन्ते अजितादिद्वाविंशतितीर्थंकराणां तु तीर्थे साधवः पंचवर्णपट्टकूलादिवस्त्रधारितत्वेन केचित् सचेलाः केचित् श्वेतमानप्रमाणे पीतवस्त्रधारितत्वेन अचेला अपि इति प्रथमः अचेलक कल्पः। साधून् उद्दिश्य अंगीकृत्य यत् क्रियते स आहारः सर्व्वेषां साधूनां न कल्पते अजितादि द्वाविंशतितीर्थंकराणां यस्य निमित्ताकृतं तस्यैव अकल्प्यं शेषाणां साधूनान्तु कल्प्यं इति उद्देशीय कल्पः। यस्य श्राद्धस्य शय्यांतरं क्रियते तस्य पिंडो अशन १ पान २ खादिम ३ स्वादिम ४ वस्त्र ५ पात्र ६ कंबल ७ रजोहरण ८ सूची ९ पिप्पलक १० नखरिणिका ११ आटुडी १२ प्रमुख द्वादशविधोपि पिंडः सर्व्वेषां तीर्थंकराणां तीर्थेन कल्पते तत् आहारादि ग्रहणे हि मिष्टान्नपानादिलोलुपाः एते मुनयः सर्व्वथा गृहे रक्षणाय अयोग्याः इति आदि अनेक दोषोत्पत्तिर्भवति इति तीर्थंकृद्भिर्निषिद्धः तत् आहारादिपरित्यागेन अहो एते साधवः मिष्टान्नाहारादिषु निःस्पृहा एव अतः कारणात् वसतिदानेन पूज्या एव इति शय्यांतरस्य श्रद्धावृद्धिः जिनशासनशोभेति अनेकगुणोत्पत्तिर्भवेत् अथवा शय्यांतरे कृते शय्यातरस्तदा किं अपि आनीतं कल्पित न वा इति आह तृण १ डगल २ भस्म ३ मल्लग ४ पीठ ५ फलक शय्यांतरे कृते ७ दर्भादिसंस्तारक ८ लेप ९ प्रमुख तथाविध वस्तूनां ग्रहणे सोपधिकशिष्य दीक्षाग्रहणेऽपि शय्यांतरो न भवति इति शय्यांतर तृतीय कल्पः। राजा १ चक्रवर्त्ती २ वासुदेव ३ बलदेव ४ महामण्डलेश्वरादिः तस्य पिंडो अशन १ पान २ खादिम ३ स्वादिम ४ वस्त्र ५ पात्र ६ कंबल ७ रजोहरण ८ प्रमुखाष्टविधोपि यो राजपिंडोऽस्य प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थयोः सर्व्वेषां साधूनां न कल्पितः अजितादि द्वाविंशतिजीनतीर्थेषु साधूनां अप्रमादितत्वात् कल्पितः।

अतः प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थे राजपिण्डग्रहणे हि आत्मविराधना संयमविराधना जिनप्रवचनहेलना चेति अन्यच बहवो दोषा भवति तत्परित्यागे तु अनेके गुणाः स्युः तथा अजितादिद्वाविंशतिजिनतीर्थेषु ऋजुप्रज्ञत्वात् च अप्रमादित्वात् एते दोषा पूर्वोक्ता न भवंति। इति राजपिण्डकल्पचतुर्थः।
कृतिकर्मशब्देन अभ्युत्थानरूपं वंदनकरूपं च इदं वंदनकं उच्यते तद्वंदनकमपि सर्वतीर्थंकरतीर्थेषु समस्तसाधुभिः स्वस्वपर्यायानुसारेण कर्तव्य साध्वीभिस्तु सर्वाभिरपि पुरुषप्रभवो धर्म इति ज्ञात्वा सर्वे साधवो वंदनीयाः पुन. तत्र पर्यायविचारणा न कर्तव्या प्रोक्तं वरिससयदिक्खियाए अज्जाए अज्ज दिक्खिअ साहू अभिगमणवंदणनमंसणेण विणएण सपुज्जो धम्मो पुरिसप्पभवो पुरिसवरदेसीउ पुरिसजिट्ठो लोएवि पहू पुरिसो किं पुण लोगुत्तमे धम्मे॥ स्त्रीणां वंदने बहवो दोषा भवंति तुच्छस्वभावत्वात् गर्वोऽपि भवति ततो पुरुषस्य पराभवं कुर्वंति लोकमध्ये च निन्दा प्रवर्त्तते यत् एतेषां स्त्रियोऽपि वंद्यते एतेषां विनयो नास्ति इत्यादि हीलनात् स्त्रीणां च नीचैर्गोत्रकर्मबंधाच संसारवृद्धिरिति बहवो दोषा भवंतीति कृतिकर्मकल्पः पंचमः॥ व्रतानि पंच महाव्रतानि अथवा चत्वारि व्रतानि एव स च प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थयो पंच महाव्रतलक्षण शेषाणां द्वाविंशति जिनानां तु परिग्रहव्रते गृहीते स्त्र्यपि समागता एव। इति व्रत षष्ठकल्पः॥ ज्येष्ठो वृद्धत्वव्यवहार. स च प्रथमचरमतीर्थंकरसाधूनां उपस्थापनात् आरभ्य शेषाणां तु द्वाविंशतिजिनानां निरतीचारत्वात् प्रथमदीक्षा एव ते अथ पितापुत्रादीनां द्वयोः समकाल उपस्थापने उपस्थिते कथं ज्येष्ठव्यवहारो विधीयते इत्याह मुख्य वृत्त्या तु पित्रादयोऽपि वृद्धा विधीयंते ते पित्रादयः पठनपाठनयोगोद्वाहनादि कर्तुं न शक्नुवंति वृद्धत्वात् तदा पित्रादीनां अनुमतिं आदाय पुत्रादयोऽपि ज्येष्ठा विधीयंते एवं राजामात्य १ श्रेष्ठि २ सार्थोत्तर ४ मातृपुत्रादयोऽपि ज्ञेयं इति सप्तमः कल्पः। प्रतिक्रमणं षड्विधावश्यककरण तत् प्रतिक्रमणं प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थयो. साधुभिस्तु उभयकाल अवश्यमेव आवश्यकं कर्तव्य पापं भवतु मा भवतु शेषाणां तु तीर्थंकराणां सति प्रतिक्रमणं नान्यथा। इति प्रतिक्रमणकल्पोऽष्टमः। प्रथमचरमतीर्थंकरतीर्थे मासकल्पस्थिति एके कल्पन्ते प्रतिबंधादिदोषभयाच एकस्थानवासिनो हि साधवः प्रतिष्ठां न प्राप्नुवंति लोकेऽपि उक्तं स्त्री पीहरनरसासरे संजमीयां सहवास एता टोर अलखामणां जो मंडइ चिरवास॥ १॥ एतएव द्वाविंशतिजिनसाधवोऽपि दोषसद्भावे मास अपि एकत्र स्थाने न तिष्ठन्ति दोषाभावेऽपि ये साधव

एतच स्थाने बहुकालमपि न तिष्ठन्ति ते उत्कृष्टाः। इति नवम कल्पः। जघन्या उत्कृष्टा पर्युषणा इति पर्युषणा द्विप्रकाराः जघन्या गृहस्थै रज्ञाता पंचाशत् दिनमाना: उत्कृष्टा तु गृहिभिर्ज्ञाता सप्तति ७० दिनमाना: पूर्णिमायां स्थिता: साधवः श्रावणकृष्णपञ्चम्यां वर्षं यत्र स्थिताः स्म इति स्वं अभिगृह्णीते कुर्वन्ति तच १ उत्तमप्रभृतवस्तूनि गृहीत्वा मंगलनिमित्तं पंचदिनानि कल्पसूत्रं वाचयंति क्वचित् सांवत्सरिकपर्वदिवसेऽपि अवश्यं शीतस्थत्वात् अयं श्रीकल्पोऽपि श्रीपर्युषणाकल्पोऽभिधीयते स च पर्वदिनः श्रीकालिकसूरिर्वाक् भाद्रपद शुद्धि चतुर्थ्यां इति बोद्धव्यं। तच पूर्वपक्षएव कल्पः इति दशम पर्युषणा कल्पः। एते दशापि कल्पाः प्रथमचरमजिनतीर्थे नियता एव अजितादिजिनानां तीर्थे केचित् नियता एव केचित् अनियता एव। यतः अचेलक १ उद्देशिक २ प्रतिक्रमणं ३ राजपिण्ड ४ मासकल्प ५ पर्युषणा कल्पाः ६ एते षट्कल्पा अनियता एव शेषाः तु ये कल्पाः शय्यातरकल्प १, व्रतकल्प २ ज्येष्ठ ३ कृति कर्मलक्षणा ४ एते चतुःकल्पा नियता एव प्रथमचरमतीर्थयोः दीक्षाभावेऽपि एतेषां अवश्यमेव कर्तव्यम्॥

The compiler of the Kalpasūtra and its usefulness.

कल्पसूत्रकर्ता श्रीवीरात् षष्ठपट्टधरः सर्वशास्त्रनिपुणः युगप्रधान, चतुर्दश पूर्वधारी श्रीभद्रबाहुस्वामी दशश्रुतस्कंधस्य अष्टमाध्ययनप्रत्याख्यानप्रवादाभिधाननवमपूर्वात् कल्पसूत्रं रचयामास पूर्वाणि च प्रथमं एकेन १ द्वितीयं द्वाभ्यां २ तृतीयं चतुर्भिः ४ चतुर्थं अष्टाभि. ८ पंचमं षोडशभिः १६ षष्ठं द्वात्रिंशताभिः ३२ सप्तमं चतु.षष्टिभिः ६४ अष्टमं अष्टाविंशतिअधिकशतेन १२८ नवमं पूर्वं २५६ हस्तिप्रमाणं ९ दशमं पूर्वं ५१२ हस्तिप्रमाणं, एकादशपूर्वं एकसहस्रचतुर्विंशति १०२४ हस्तिप्रमाणं द्वादशपूर्वं द्विसहस्र अष्टचत्वारिंशत् २०४८ हस्तिप्रमाणं त्रयोदशपूर्वं चतुःसहस्रनवषट् ४०९६ हस्तिप्रमाणं चतुर्दशपूर्वं अष्टसहस्रएकशतद्व्यणु ८१९२ हस्तिप्रमाणं एतानि हस्तिप्रमाणमसीपुंजैर्लेख्यानि सर्वसंख्यया चतुर्दशपूर्वाणि १६३८२ हस्तीप्रमाण मसीपुंजैर्लेख्यानि न केनापि लिखितानि परं बालबोधाय दृष्टान्तः कथितः अतो महापुरुषप्रणीतत्वात् इदं श्रीकल्पसूत्रं अनंतार्थपूरितं पूर्वं तु साधुसाध्वीभि. श्रोतव्यं अभूत् सांप्रतं तु श्रीवीरनिर्वाणात् नवशतअशीतिवर्षान्ते पुत्रमरणपीडितस्य परमश्रेष्ठस्य ध्रुवसेनर्नृपस्य शोकनिवारणाय श्रीआनंदपुरे चतुर्विधसंघसमक्षं सभोत्सवं वाचयितुं प्रारब्धः अतएव अतः श्रीपर्युषणापर्वणि समायाते श्रीकल्पसूत्रश्रवणं च चैत्यपरिपाटी १ साधुवंदनं २

संवत्सरिकप्रतिक्रमणं ३ मिथः क्षामणिकक्षामणं ४ अष्टमं तपश्चेति ५ कृत्यपंचकं कर्त्तव्यं तत्र अष्टमं तपः नागकेतुवत् विधेयम्।

The story of Nāgaketu.

तत्कथानकम्—चन्द्रकान्तायां नगर्यां वशीकृतानेकराजो राजा विजयसेनो राज्यं करोति तत्र नगरे सर्व्वश्रेष्ठिमुख्यः श्रीयुतः श्रीकान्तश्रेष्ठी परिवसति तस्य श्रीसखीव भार्य्या निःसंताना स्यात् गृहे अनन्तद्रव्यमस्ति परं पुत्रं विना सर्व्वं शून्यं सन्तानार्थं देवगुरुगोत्रज्याराधनं करोति दानपुण्याद्यनेकोपायान् कृतवती वृद्धावस्थायां पर्य्युषणाराधनात् अष्टमतपःकरणात् पुत्रो जातः। एकदा तन्मात्रा प्रत्यासन्नपर्य्युषणापर्व्वसमागमे स्वजनैः सह मन्त्रणं करोति वयं अष्टमं तपः करिष्याम इति कुटुम्बभाषितं श्रुत्वा संजातजाति स्मृत्वा तेन बालकेन अष्टम तपः चक्रे। तदनु स्तन्यपानादिकमकुर्व्वन्तं बालं ज्ञात्वा सान्त्वनेन्यायैः श्रेष्ठिन्या सुतस्वरूपं पत्युरग्रे निरूपितं तेन श्रेष्ठिनाऽस्मृतमपि मृतप्रायं ज्ञात्वा पृथिव्यां निखनित्वा निक्षिप्तः स्वजनैः इतश्चाष्टमतपःप्रभावात् प्रकम्पितासनो धरणेन्द्रोपि प्राग्भवादारभ्य बालकस्य व्यतिकरं सभासमक्षमुवाच यत् अयं बालः पूर्व्वभवे बाल्येपि मृतमातृको वणिक्पुत्रो विमातारान्यैरपि आगसि भूयोभूयः पराभूयमानस्तपस्येव लीनमनसा स्थितः एकदा रात्रिसमये प्रत्यासन्ने पर्य्युषणापर्व्वणि चिन्तितं तेनाहं अष्टमं तपः करिष्यामि इति शुभध्यानपरायणः तृणकुट्यां सुप्तः। अवसरं प्राप्य विमात्रा पुत्रस्य गृहे अग्निकणा निक्षिप्ता स बालकः तपोध्यानपरायणएव सद्यो मृत्वा अपुत्रस्य श्रीकान्तश्रेष्ठिनो गृहे उत्पेदे पुत्रत्वेन तदनुजातजातिं स्मृत्वा अष्टमे तपःकृते अशाममूर्च्छः मृतधिया स्वजनवर्गैः भूमौ निक्षिप्तः। अथ यावत् म्रियते तावत् तं बालं सजीवयामि इति ध्यात्वा धरणेन्द्रः समागतः। श्रीकान्तश्रेष्ठी च पुत्रमृत्युश्रवणे स्फोटहृदयः सन् अपमानादिव मृत्युमवाप। ततः अपुत्रिणः श्रेष्ठिनो गृहे धनादिवाञ्छया समागतान् राजपुरुषान् धरणेन्द्रोपि न्यवारयत्। ततो राजापि स्वयमागत्य धरणेन्द्रं उवाच किं निषेधयसि ततो राज्ञो वचनं श्रुत्वा धरणेन्द्रोप्युवाच हे राजन् त्वं अपि अस्य श्रेष्ठिनो धनं कथं गृह्णासि तदा राजावादीत् इयं राजनीति अपुत्रिणः अनुदितो धनं गृह्यते तदा धरणेन्द्रो बभाष भो राजन् अस्य पुत्रो जीवन्नेवास्ति ज्ञास्यतीति राज्ञोक्ते धरणेन्द्रस्तं बालं निष्काश्य सर्व्वसमक्षं स्वजननीं अर्पयत्। ततो धरणेन्द्रोपि स्वरूपं तस्य च पूर्व्वभवादिवृत्तान्तं राज्ञे निवेद्य बालाय हारं दत्त्वा आकाशे गतः राजा च तद्वृत्तान्तं श्रुत्वा भो जनाः अयं बालकः यत्नेन परिपालनीय इति आदिश्य

मगाद अयाम। त्रिमीर्नागकेतुरिति ख्यातिः संजज्ञे। ततः स नागकेतुः अष्टमीचतुर्दशीदिनेषु चतुर्थं चतुर्मासके षष्ठं पर्युषणायां अष्टकं कुर्वाणो यौवनेऽपि जितेन्द्रियो जिनपूजा साधुसेवापरायणः तपस्येव लीनमानस एव तिष्ठति।

Thus a full description of Nāgaketu's adventures has been given in the Prathama Pīṭhikā after which the text begins with the *commentary of Vijayagaṇi. We have already quoted extracts from* the beginning of the text. Now we quote only some colophons of the commentary that our readers may make some idea of the subject matter.

(१) इति श्रीमानुद्रिकव्याख्यानतिथ्यादिलक्षणानि सम्पूर्णानि।

(२) इति अष्टादशगुराध्यनामानि।

(३) इति अष्टादशव्याकरणनामानि।

(४) इति कार्त्तिकश्रेष्ठिकथानकं सम्पूर्णम्।

(५) इति प्रथमव्याख्यानं सम्पूर्णम्।

(६) इति द्वितीयव्याख्यानं सम्पूर्णम्।

(७) इति श्रीस्वप्नशास्त्रविचारः।

(८) इति श्रीत्रिशलाशोकः।

(९) इति श्रीत्रिशलाहर्षः सम्पूर्णः।

(१०) इति चतुर्थव्याख्याने महावीरजन्म।

(११) इति दीक्षामहोत्सवः।

(१२) इति कल्पकल्पलतानाम्नी टीकायां पञ्चमव्याख्यानं सम्पूर्णम्

(१३) इति श्रीवीर उपसर्गः।

(१४) इति श्रीगणधरवाद. सम्पूर्ण.।

(१५) पार्श्वनाथस्तुति २५० वरसइ श्रीमहावीर हुआ इति चतुर्विंशति तीर्थंकर आन्तरा सम्पूर्णम् (?) श्रीगुणविजयगणिविरचिते सप्तमव्याख्यानं सम्पूर्णम्।

(१६) इति श्रीऋषभचरित्र सपूर्णम्।

(१७) इति श्रीथेरावली संपूर्णा।

End. याद्दृशं पुस्तकं दृष्ट्वा ताद्दृशं लिखितं मया।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते॥

Colophon *of the Commentary.* इति श्रीकल्पसूत्रटवार्थं सपूर्णः शुभं भवतु सवत् १८०० वर्षे चैत्र सुदी २ दिने लिखितं भट्टारक श्रीश्री १८० श्रीश्रीहर-

विजयसूरीश्वर तच्छिष्य श्रीश्रीश्रीप्रभविजयतच्छिष्य श्रीश्रीशोभाग्यविजय तच्छिष्य श्रीश्रीगुणविजय तच्छिष्य श्रीश्रीचतुरविजयशिष्य श्री५ पं विबुधविजय तच्छिष्यपं भाग्यविजयलिखितं पूर्वसंख्या: ८० लाखकोटि वरस ५६ हजार कोटि वरसें एक पूर्व्वथाइ: प्रमाण: ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् प्रथमपीठिकासहितं सटीकं मूलं वर्त्तते ।

No. 8. कल्पसूत्रम् । Kalpasūtram. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 192. Lines, 4–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, writing effaced in parts. Prose. Not correct. Complete.

This codex contains the text of the Kalpasūtra with a commentary in Bhāsā, different from that already described.

Beginning *of the Commentary.*

पहेलो पंच परमेष्टि नमस्कार
चउदे पूर्व्व नो सारोद्धार
जिनशासन नो सत्तावीसगुणे संदित मोक्षमार्गकार
भिडिरमणो उदहार, संसारनो पारदेहनो उद्धार
नर छे पापखिना साधक जिन कल्पोपगार
कुणे जेम सकारते सुमल हैऽपार
कोइ नलि पे तेहनौकार तिहां पञ्चीदोपमाहे तेहनइ नमस्कार सकलजीवने आधार जे जपे नरनारि ते पामे केकार उदार।

End *of the Commentary.* नास्ति ।

Colophon *of the Commentary.* नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् भाषाटीकासहित कल्पसूत्रं वर्त्तते ।

No. 9. कल्पसूत्रटीका । Kalpasūtraṭīkā. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 144 (of which fol 143 is want-

ing). Lines, 6–11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1843. Appearance, very old, worn out and torn in parts. Prose. Not correct. *Complete.*

This codex contains a Bhāsā commentary on the Kalpasūtra, entitled Bālabodha. The preliminary portion of the commentary is finished in fol. 6 afterwards the commentary thus commences.

अथ कल्पसूत्रनी टीका लिख्यते । तेणं कालेणं तेणं समएणं । तिणें काले तिणें समये ते विषइ श्रमण भगवंत श्रीमहावीरने पांच कल्याणक उत्तराफाल्गुनी नक्षत्रइं थया । ते किम् । उत्तराफाल्गुनी नक्षत्रें श्रीमहावीरने च्यवनकल्याणक थया । उत्तराफाल्गुनीनक्षत्र गर्भापहार थयुं । उत्तराफाल्गुनीनक्षत्रें श्रीमहावीरनुं जन्मकल्याणक थयो । उत्तराफाल्गुनीनक्षत्रें दीक्षाकल्याण थयुं । आगार कहीइ घरथकी अणागारकहीइं साधु थया । उत्तराफाल्गुनीनक्षत्रे श्रीपरमेश्वरणे अनन्त कहीइं । जेह नो पार न था मीयइ । तेहवो अणुत्तर कहता । जेह थी आगलेरो कुकोइ न मिलै । ते माटे सर्व्वोत्तम । निव्वाघा एकहीइ निर्व्याघातखलनरहित । एके दिवसने आव्यो जाइ नहीं । निरावरणे जेहनइं केणें ढांक्यो जाइ नहीं । किसने कहीइं । कृत्स्न परिपूर्ण । एहवुं केवल ज्ञानदर्शन ऊपनुं । ते केवल कल्याणं पांचमों थयुं । अनें स्वातिनक्षत्रें चरमतीर्थंकरणइं निर्व्वाण कल्याण थीयौ । मोक्ष पाम्या । एछठं कल्याण जाणवुं । श्रीमहावीरमें छकल्याणकथा । गर्भापहार कल्याण थयु ते अधिक अछेरोला थयो रोजा तेवीस २३ तीर्थंकरणे पांच कल्याण जाणवा । ए अक्षेप वाचना श्रीसंघने मंगलीकनें अर्थे श्रीमहावीरनें छकल्याणक बोल्या । हि वे विस्तार वाचनाइं । छकल्याणक बोलो छैछे । ते हमां प्रथमच्यवनकल्याण बोलीइ छे । ते काल मां श्रमण भगवंत श्रीमहावीर ग्रीष्म कालनें चौथे पखवाडे आठमा पखवाडे आषाढ मासतणे अशु आलेपखवाडे महाविजयपुष्पोत्तर प्रवरपुंडरीक । एह वे नामें जे महाविमान तिहाथकी भगवंतचव्या तिहां बीस सागरोपमनो आउखानो थिति भोगवीकरी देवतणुं आयुष्य क्षय थयो देवतणो भवकहीइ अवतारक्षय थयो देवतानो स्थिति आहार वैक्रियशरीर तेह नों क्षय थयो । तिवारनी श्रीअमणाथमों च्यवन थयो अणवाणइं किणें स्थान कें अवतर्या ते कहे १इ एहज जम्बूदीपनामां द्वीपनें विषे भरतक्षेत्र थे-। ते माहिं दक्षिण पासें अर्द्ध भरत क्षेत्र माहिं एह ज उत्सर्पिणी पहली काल चेमाहि काहिलो आरो

सुखम सुखमा एहवुं नाम सुषमा सुष(म)ऊपजे। च्यार कोड़ाकोड़ि सागरोपमनु प्रमाण तिहां जुगलीआ जोडलइ एकस्त्री एकपुरुष जुगल कहीइं वे सघातजणे। ते माहे युगलीआ मनुष्य नो पजे तेहनु शरीर त्यणगाऊ ऊंचुं जाणवुं त्रण पल्योपम तेहनु आऊषु त्रिण दिवसनु वेभूवलागे तूंवरिनो कण जेवडुं आहार। माता पिता छगण पचास दिवस बालक नइं पालइ। परइं कल्पवृच मनोरथ पुरवे। शरीरनें विशे छपन्न पांसली छइं। इम पहिलो आरो जाणवो।

The other Kalyāṇas are also described in the same manner. Afterwards the 27 previous births of Mahāvīra have been thus described.

इम सतावीस भव कहथा पहिलइं भव रथकार। बीजे भवें देवता। त्रीजेभवें मरीचय चौथें भवें देवता पछे छभव तापस थया। एकेदस भव थया पछें पांच भव देवता थया। इम १५ भव थया। सोलमे राजपुत्र थया। सतरे भवे देवता थया। अठारमें भवे वासुदेव थया। उगणीस में भवे नरकगति गया। वीसमें भवे सींहनें अवतार। एक वीसमें भव नरक मांगया। बावीसमा भवे राजा। त्रेवीसमें चक्रवर्ती थया। चौवीसमें भुवि देवता थया। पचवीसमें नंदानन्द राजा थयउ। छवी-समें तत्र देवता थया। सतावीसमें भवे देवानंदा ब्राह्मणीनी कूखें अवतार थाम्या श्रीमहावीरनें चवनकल्याण कथयुं।

Afterwards his adventures are described. At the end of the codex we find the following lines—

तेकालनें विषे ते समयनें विषे श्रमण भगवंत महावीर स्वामीयर्ण साधु साध्वीयण श्रावक श्राविकायण देवदेवागनाणं आगे श्रीराजग्रहनगरनें विषे गुणशिलानाम चैत्य रह्यो। एके एहवी सभा मां वेसानें एहनु कहइ श्रीदसाश्रुतस्कधनामा आठमो अध्ययन श्रीकल्पसूत्रते प्रकासकरी सहेतु सकारण सूत्र सहित अर्थसहित व्याकरणसहित वली उपदेस करे। श्रीपर्युषणा कल्प संपुर्ण थयुं श्रीसंघनें कल्याणकारी मंगलकारी थावो।

Colophon. श्रीकल्पसूत्रबालबोधसम्पूर्णम्। हिवइ श्रीकल्पसूत्र लिख्यांते अधिको उछो जे काइ अक्षरपदमात्राभंगइ वो होइके मिच्छामि दुक्कड। अपराध खमा वच्छं। संवत् १८४२ वर्षे मासोत्तममासे श्रावण शुक्लएकादश्यां भृगुवासरे सुश्राविकापुण्यप्रभावकाश्रीजिनाज्ञाप्रतिपालिका श्रीश्रीबीबीजी श्रीफल-

कुंवरजी स्ववाचनार्थं लिपिचक्रे लिखक प देवचंद्रेणालेखि। श्रीमक्सूकाबादे-श्रीमुर्शिदाबादमध्ये भागीरथीतटे इद पुस्तकं लिलिखि। श्रीवाचकानां शुभ स्यात्। श्रीरस्तु ॥ ० ॥ श्री कल्याणमस्तु श्री शुभं भवतु ॥ श्रीः ॥ ॥ छः। ॥ श्री ॥ ॥ छः श्री छ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कल्पसूत्रस्य बालबोधाभिधभाषाटीका वर्त्तते।

No. 10. कल्पसूत्रटीका। Kalpasūtratīkā Substance, country-made colourless paper, 13 × 5 inches. Folia, 138. Lines, 10-15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1762. Appearance, very old. Prose Not correct. Complete.

Another commentary on the Kalpasūtra, entitled Mangalikamālā, by Jinacandrasūri. Which begins—

॥ ६० ॥ नमः श्री अर्हम्। अर्हन्त भगवत उत्पन्नदिव्यविमलकेवलज्ञानदिवाकरश्रामणाधीश्वरश्रीवीरवर्द्धमानस्वामीय च त्रिगतिगामी ते भगवत भव्य प्राणिन विजययानम्ब्वे शिवद्वारे कही अइ एकलीको + + पर्व्वश्रीआलीकीत्तर परगालि मोली यइ काष्ठठानादिकरी चोरी की जइ कोड़ीया कल्पोयइ महिपवाल्पाना विनाश कोजै सुविरम्मे कहोजे मर्व्व ए पर्व्व अधर्मरूप मिथ्यात्वरूप जाणिव। वोआलोकोत्तरपर्व्व अष्टमीचतुर्द्दशीअमावस्यापूर्णिमाफाल्गुणचतुर्मासिकआषाढ़चतुर्मासिककार्त्तिकचतुर्म्मासिक तेहे पर्व्वं आदिइ ते शीलव्रतपालो यइ सत्यवचनवोलो अइ मर्व्व जोवारी रिघ्या की जइ तव तपोजइ दान दीजइ भावना भावो जइ इत्यादि कथना धर्म्मकर्त्तव्य कीजइ एणितीया समस्तलोकोत्तरपर्व्वमाहिं श्रीपजूसणपर्व्वमोटी राजाधिराजपर्व्वजाणिवो। जिणे कारणे शास्त्रमाहि इमकह्यो के नैतत्पर्व्वसम पर्व्व न च कल्पसम सुत नधार्म्मिकनमः मघश्रिरवीय अगन्दयम्।

Colophon *of the Commentary.* गुरुगच्छाधीश्वरविधिवत्पालयपूज्यमान श्रीजिनदेव तत्पदालङ्करणश्रीधरार्थिभट्टारकभट्टारकश्रीश्रीजिनसूरितत्पदे तृतीया साधि भट्टारकश्रीजिनरत्नसूरि तत्पदे वर्त्तमानगुरुभट्टारकश्रीजिनचन्द्रसूरि

तमो आज्ञा यह श्रीसंघमें मंगलीकमाला प्रवर्त्तो॥ संवत् १०६१ वर्षे श्रावण सुदि २ तृतीयायां॥ श्रीमच्चोधपुरे॥ पं॰ १ माणिक्यमूर्त्तिगणि लिखितं॥ श्रीः॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कल्पसूत्रस्य मङ्गलिकमालाभिधा टीका वर्त्तते।

No. 11. कल्पसूत्रं सटीकं। Kalpasūtram Saṭīkaṁ. Substance, country-made white paper, 13 x 5 inches. Folia, 259. Lines, 9–16 in a page. *Character, Nāgara Date, Saṁvat 1781. Appearance,* very old, worn out, torn, worm-eaten and writing injured in most parts especially the last fol has become entirely useless. Prose. Not correct. Complete

A complete copy of the Kalpasūtra with a bhāsā commentary, entitled Bālabodha by Vijayabudha, but not the same as the one described in our No. 9. It has been originally written in Saṁvat 1707 in Ahammadabad city, and begins—

॥ ६ ॥ श्रीगणेशाय नम ॥

प्रणम्य श्रीमहावीरं केवलज्ञानभास्करं।

कल्पसूत्रस्य सद्बालावबोध. किञ्चिदुच्यते॥ १॥

इहास्मिन् क्षेत्रे इहां खेवइ श्रीमासुरज्ञा जयति मगमीकनें अठि पांच दिवस श्रीकल्पसूत्र वाचइ कल्पपते यतिनी आचार ते दशे प्रकारे तेकिहा अचलुक् १ द्देसिय २ सिज्जायर ३ रायपिंड ४ किइ कम्मे ५ वय ६ जिइ ७ पडिक्कमणो ८ मास ९ पज्जोवसण कप्पे १०॥

End *of the Commentary.* इति अह ब्रवोमि श्रीभद्रबाहुस्वामी श्री तासा शिष्य नइ इम कहइ इति य पज्जोसवणाकप्पो दसा श्रुयस्कन्धस्स अट्ठमं अज्झयणं।

Colophon. इति पर्युषणा कल्पते दशाश्रुतस्कंधन आठमु अध्ययन जाणवुं। इति श्रीकल्पसूत्रबालबोधसम्पूर्णं॥ अथ प्रशस्तिः।

श्रीतपगच्छगगनांगणदिनमणय

प्राप्त कुमततिमिरमरा श्रीअकबरनृपपूज्या।

श्रीहरविजय सूरविजयसूरयोऽभुवन्। तत पट्टे गुणनिधयोऽभवन् श्रीविजय-सेनसूरीन्द्राः श्रीविजयतिलकगुरवस्तत्पट्टमहीदिपर्न् दश॥ २॥

ततपट्टे विजयते श्रीविजयानंदसंज्ञसूरिवरा युवराज विजयराजाभिधसूरि-प्रभृति मुनि महिताः॥ ३॥ तेषां विजयिनि राज्ये प्रभूत प्रभूत सुगुण

खरीहयगुन्या वुद्धिजितदेवगुरवो देवविजयकोविदा आसन् ॥ ४ ॥ तेषां शिष्या विख्यातकीर्त्तयः शान्तरसप्रङ्गमिनः श्रीमानविजयसंज्ञा समभूवन् वाचकश्रेष्ठाः ॥ ५ ॥ तच्छिष्यः श्रीमद्विजयबुध इत्थं लोक-भाषां व्यलिखत् श्रीकल्पसूत्रवार्त्तिकमितदाम्नायबोधकं ॥ ६ ॥ वर्षे मुनि-गगनगिरिचन्द्रमिते। राधमासि सितपक्षे गुरुपुष्यवराजि षष्ठ्या माहम्मदवादरनगरे ॥ ७ ॥ श्रीजयतिलकगणसारदशिष्याः श्रीमद्विजय संज्ञबुधा युक्तायुक्तविवेचनमिह वक्तुमिदिदं श्रेष्ठा ॥ ८ ॥ किञ्चात्र कल्प-वार्त्तिकलिखनप्रयत्ने हि न्यूनमधिकं वा यत् भवति तदिह मन्ये विशोधनीयं सज्जनाद्यैः ॥ ९ ॥

मंगलं पाठकानां च वाचकानां तथैव च ॥
लेखकानां भवतु वा कर्त्ता तस्य सुमंगलम् ॥ १० ॥

सकलभट्टारकपुरन्दरभट्टारकश्री१०८ श्रीहीरविजयसूरिशिष्य सकलपंडित सभा शृङ्गारभविक जीवप्रतिबोधिक १०८ श्रीशुभविजयगणि-तच्छिष्य-सकल पण्डितमुकुटमणिभालतिलकसमान श्री१९ भावविजयगणि तत्शिष्य समस्त पण्डितशिरोमणि-श्री१९ श्रीसिद्धिविजयगणि-तच्छिष्य-साधुमुद्रागुणवंत सर्व्व-कलापवीणश्री५ श्रीरूपविजयगणितत्शिष्यसकलचारित्रनीलमणिश्री५ सुमति-विजयगणितत्शिष्यपादरजरेणुसमानसेवकसदासेवक प मोहनविजयतच्छीतं (लिखितं) पोरबुन्दरमध्ये। संवत् (१)१९८१ ना मास वैशाख (सु) सुदि ८ गुरुवासरे पुष्यनक्षत्रे।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मूलं कल्पसूत्रं, बालावबोधाभिधटीकाभिरन्वेन श्रीविजयबुध कृतेन वर्त्तते ।

There is a large appendix attached to the end containing a long list of Jaina Ācāryas with a short description against each name. We quote below a few instances for illustration—

। ६० । श्रीवर्द्धमानतीर्थङ्कर वर्ष ६० गृहस्थपर्याय वर्षं ३० श्रीश्रीवीरसेवा श्रीवीरमोक्षगया पञ्चोस वर्षं १ तत्पदे श्रीसुधर्मास्वामी १२ सप्तम्या

(1) This is the date of copying indeed for another date is given in the above extract such as "मुनिगगनगिरिचन्द्रमिते" १७०० which appears to be the date of original composition

पर्य्याय वर्ष ८ केवली पर्य्याय सर्व्व आयु वर्ष १०० पाम्युं श्रीवीरकेवली थया पछी १४ वर्षइं कुमारलोमामा प्रथम निह्नव १ वर्ष १६ गृहपर्य्यायर्षिं श्रिष्यगुप्तनामा द्वितीय निह्नव २ तत्पदे जंबुस्वामीराजगृहनगरीइं ऋषभदत्तसेठ तेनी भार्य्या धारणी तेहनी पुत्र पंचमा देवलोक थी चवी धारणीनी ऋषभ नृपनी जन्म थयो। जंबुनाम अनुक्रमिं यौवनपाम्यो एहवि श्रीसुधर्म्मा स्वामीनि पासिं धर्म्म सांभलीव्रतउ चरू पिता घणिं आग्रहइं करी आठ कन्या परणा वीरात्रि कथानिं प्रति प्रतिबोधी प्रभातिं सुधर्म्मगणधरनिं पासि आठकन्या आठकन्यानामा ठाए। जंबूनि जंबुनामा ठाए पाँच सिसा चिं प्रभवो सर्वांमली पाँचसइमत्ता सत्तावीस २७ नवाणुं कोटि सुवर्ण छाड़ी जंबुस्वामीइ दीक्षा लीधी तपतपी केवलज्ञान पाम्युं। जंम्बूस्वामीघरे सोल वरस छद्मवस्था वस्याइ वीसवरस रचिउंयानीसवरस केवली सर्व्वथइ असीवरस ८० नु आयुषुं पाली प्रभवनि पाठ थापी मोक्ष पोहता श्रीवीर मोक्ष गया पछी बारे वरसे गौतम मोक्षइं गया। वीर मोक्ष गया पछी वीसे वरसे सुधर्म्मास्वामी मोक्ष गया वीर मोक्ष गया पछी चौसठि वरसे जंम्बूस्वामी मोक्ष गया तिवारें दस वाना छेता गया मन: पर्य्याय १ परमावधि २ पुलाकलब्धि ३ आहारिक शरीर ४ क्षेपकश्रेणि ५ उपसमश्रेणि ६ जिनकल्प ७ संयम त्रिविधपरिहारविशुद्धिक सूक्ष्मसंपराय २ यथाख्यातचरित्र ८ केवल ज्ञान ९ शुक्लध्यान १० धणा सौभाग्य तो धनो जम्बूस्वामी जिनारिटं मोक्षरुपणी स्त्री। श्रीजंबूनइ परणी बीजा कोइ भरतक्षेत्रना पुरुषनी वांछा करतो नथी इति जंबूस्वामी कथा। तत् पट्टे श्रीप्रभवस्वामी वर्ष ३० गृहपर्य्याय वर्ष ४४ व्रतपर्य्याय वर्ष ११ युगप्रधानपर्य्याय सर्वायु ८५ पाली श्रीवीरात् ७५ वर्षे श्रीप्रभवस्वामी स्वर्गि पोहता।

In this way names of 64 Jainācāryas are described of whom Śrī Mahāvīra stands at the head, and Śrī Vijayaksemasūri at the bottom.

No. 12. उत्तरज्झयणं (उत्तराध्ययनं)। Uttarajjhayanam (Uttarādhyayanam) Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 122. Lines, 5-7 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1625. Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in parts. Prose. Generally correct. Not complete.

After Chedasūtra the Jaina literature comes under the head of Nāndisūtra which includes Anuyogasūtra in it. Then comes Mūlasūtra in which Uttarajjhayana, Āvaśyakaṁ, Pratikramaṇa-sūtraṁ are included. Nāndisūtra is not found in the list of our MSS. so we take Mūlasūtra after the Chedasūtras. Uttarajjhayana is the first work under this head. It has been described by Dr. Weber in his Catalogue No. 1901. The text is complete in 36 Ajjhayaṇas or chapters. This work consists of several short sentences having no connection *with one another, instructing the Bhikṣus in useful subjects. Thus the* first Ajjhayayaṇa contains 48 sentences the second 46, the third 20, the fourth 13 and so on. Each Ahjjayaṇa has a separate name for it, such as, the first is named Vinajjhayaṇaṁ, the third Cauraṅgi-jjhayaṇam, the fourth Asaṁkhayaṁ ajjhayayaṇaṁ, the fifth Akāma-maraṇaṁ ajjhayaṇaṁ, the sixth खुड्डागनियं ठिज्ज (चुल्लकाध्ययण ?) etc.

॥ ६० ॥ श्रीजिनाय नमः ॥

स जोगा विप्पमुक्कस्स अणगारस्स भिक्खुणो ।

विणयपाउ करिस्सामि आणुपुव्विं सुणेह मे ॥ १ ॥

आणानिद्देसकरो गुरुणं उववाय कारयइ' इंगियागारसंपन्नो सेविणीयेति वुच्चइ । २ । आणानिद्देसकरो गुरुण 'अणुववायकारए पडिणीये असंबुद्धो से अविणीएत्ति वुच्चइ । ३ । जहा सुणी पूइ कण्णी निक्कसिज्जइ सव्वसो एव दुस्सील पडिणीए । मुहरि णोक्कसिज्जइ ॥ ४ ॥ कण कुंडगं चइत्ता-णं । विट्ठं भुंजइ । सूयरो एव सीलं चइत्ताणं । दुस्सीले रमइ मिए । ५ । सुणिया भावमाणस्स । सूयरस्स नरस्स विणये ठविज्ज अप्पाणं । इच्छंतो हि यमप्पणो । ६ । तम्हा विणयमेसिज्जा । सीलं पडिलभेयत । बुद्धपुत्ते नियागट्ठीन् निक्कसिज्जइ कण्हुइ । ७ ॥

End. अणुगइ रोमपमरी नइर निमिमेमि जोइ पडिमेर्ना । एतेहि कारणेहि श्रीसुरिंदे आवर्ज सुणइ । सुरु इड्ढी निवणवणेण अण्णं अण्णथीरोरंठ । आगायार अंडमिदी जिणा मरणानिणधेति । इति पाउकार बुद्धी नायण परिनिव्वुए । इत्तीसं उत्तरज्झायं भवसिद्धी समाणि मीति । (८०)१६६ ।

Colophon. इत्तीसं उत्तर ज्झयर्ण समत्तं । श्रोणम् संवत् १६१५ वर्षे आषाढ सुदि ६ दिने श्री. ।

विवरणम्—षुक्लक्षुल्लकाध्ययनं नाम वणिन् सुवर्णिहि जैननियमो वर्णते ।

No. 13. उत्तराध्ययनगीतानि । Uttarādhyayanagītāni. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 37. Lines, 2–13 in a page. Character, Nāgara Date, ? (1) Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Songs based on the Uttarādhyayana, written under the request of Kanaka Simha and Mati Simha, by Mahima Simha.

Beginning. ॥ ६० ॥

श्रीजिनवर पदयुग नमी । श्रीसदगुरु गुरु पाय ।
उत्तराध्ययन छत्रीसगुण गाइ सुनिरमल भाय ॥ १ ॥
श्रीशिवनिधान वाचक चरण प्रणमिय मन उल्लासि ।
रियभाषित गुण जाइयइ । अनुमति लहि गुरु पासि ॥ २ ॥
गयण चरण गाहइ कवण । कुण तोलइ गिरिराय ।
सर्व्वजलधिजल कुणमिणइ । सुरा अरयनि बखाइ ॥ ३ ॥
गुरुवंधव पंडितपवर । कनकसिंह मतिसिंह ।
तिणि आयह कीधइ घणइ । भाणइ महिमा सिंघ ॥ ४ ॥
मूढ़ गहन अति तुच्छमति । गुण किम कह्या जाय ।
म उद्यमि स गुरुप्रसाद लहि मान वदइ चित लाय ॥ ५ ॥
ढाल-पहिली भावन भावीय इजि
एहनी श्रीजिनवर निज मुखि कहइ जी ।
पहिलउ विनय प्रकार ।
जिन सासनतरुमूल एणी
सयल भविक सुखकार ॥ १ ॥
चतुरनर विनय वडिउ संसार ।
विनय करतउ जीव वहइ जी दामइ भवन उपार ॥
चतुरनर ॥ आकणी ॥ अनुपम नाण विनय लहइ जी दरसण चारित
होइ । विनय रहित तपजप क्याजो साधु न भाषइ कोइ ॥ २ ॥

---

(1) Although at the end of the work the date of composition is thus mentioned "सोलसय पचहत्तर श्रावण वदि रविवार आठमदिने अध्ययनगुणगाया सुविचार" but whether this is Śaka or Samvat cannot be ascertained.

End. राग धन्यासी।

ढाल—लीक सरूप विचारज आगम हित मन्नो एहनी।
जीव अजीवसरूप यथारथ जिन वहरि केवल नाण प्रमाणि।
लोक अलोक करामलनी परिजेहन इति जिन गुरुसरूप जाणो ॥१॥
भावधरी—भविक अणहि वउ हो संभल उही तनमन आणो वाम।
सरस सुधारसमधुरी जिणवर देसनाइर भवसायरविश्राम।
मुकत अमुकत विहुं विधि जीव यथाथैर इटर।
मुकत कह्या सिद्ध जीव पनरइर भेदि करंमय
पाइ आपणारि निरभय सुख सदाव: ॥ २ ॥
भावधरी—लीक तणइ अग्रवासी फिरि थावइ नटीरि
अषय अव्यावाध। जनमरणदुप छोडीसुप
संसार नारि अविहड शिवसुखजाय ॥ ३ ॥
भा—बीजा जीव अमुक्तसंसारी जिन कहरि
एस थावर विहुं भेय थावर पांचि एकेन्द्रा
भवि मरदइ इरि जीवजिणिंद कहिरि ॥ ४ ॥
भा—नमु आऊणो आगति गति वहुविधि अकइरि
सास ऊसास विचार कायस्थिति भवस्थिति आकार वरण विचइरि
सूवइ ते विस्तार। ॥ ५ ॥
भा—विइंद्रा तिइंद्रा चउरिंद्रा एस जाणि
आऊषा परिमाण आगति गति वहुविध इरि।
विगलिंद्रा वहुपाणि ॥ ६ ॥
भा—नाथ, अंनाथ सनाथ सरीरसंघटाण नारि
अवगाहन याण डेह समालि संकषाय दंडकचउ-
वीस ईरि निश्चमति अवधारिइ ॥ ७ ॥
भा—पंचेंद्रा सुरनरतिरिनारकविहुविध इरि
निज निज करमप्रमाण सुष दुष भोग
चउवीसे दंडकीरि ग्रंथ कोति जाणि ॥ ८ ॥
भा—हिवइ अजीवसरूपा रूपरहित कहि छरि।
तेहना दोइ प्रकार। वंदेस परदेस
अविद्र परमाणुय अरि।
पुद्गलरूपी प्यारि ॥ ९ ॥

भा—धर्म अधर्म आकाश तिहुं भेदे थिथि हरि।
पंचइ देश प्रदेश एम य दसमउ काल
सिद्धा गिणियइ देस इरिसजीव सरूप कहिस ॥ १० ॥
भा—वरणादिक परिणाम इहां बहुविधि अथ इरि
विस्तर किम कहवाय। सूषिम बादर भेद
यथा होवइ जीव नारि ग्रंथि सकल समझाय ॥ ११ ॥
भा—जे हिंसक परनिंदा परवंचन कर इरि।
दुरलभ बोधी संसार।
परगुणग्राही जिनभाषित धर्म आदर इरि
ते पामइ भव पार ॥ १२ ॥
भा—इणि परिविधि रहंस जगति दृष्टांत सूरि
छत्तीसय अजूझयण केवल नाणइ नाणइ समुखो
केवलीरि कहवा थइ न विवरण ॥ १३ ॥
भा—आगम अरथ विचार गुणनि विद्यानिल उरि।
वाचकआभ्रिवनिधान तासु सीस महिमसिंह
करजोडा कर इरि रिषिभावितगुण गाथो ॥ १४ ॥
भा—कनकसिंह सुगुरुत्थव गुणीरि।
तेहनी आयह लाणि। माणचंदर कर जोडी
गुण अध्ययनमारि थीवी मुललितवाणि ॥ १५ ॥
भावधरी।

Colophon. इति उत्तराध्ययन छत्तीसम अध्ययन गानं ॥ ३६ ॥

राग धन्यासी।

ढाल रूपक मालानी ॥ श्रीउत्तराध्ययनइ कह्या।

छत्तीसइ अध्ययण।

गुणगंभीर अरथ भरया सरस सुधाथिय वयण ॥ १ ॥
सवेगी थायी मनधरि। इह परभवि हित जाणि।
इम भाषइ श्रीजिनवाणि। संवेगी ॥ आ ॥
धन२ श्रीजिनवर जयउ। धन२ श्रीगणधर।
भवियण जण तारण तणो एह अरथ उपगार ॥ २ ॥ सवेगी ॥
जे भवि सिद्धा पामिया। जेह अलप संसार।
भव्य एह अध्ययननइ भणइ गुणइ अधिकार ॥ ३ ॥ सं।

गुरु मुखिजिइ वाचना। विधिसु वहि उपधान।
जोग सहिता किरिया करइ ते पामइ सुतन्यान ॥ ४ ॥ सं ॥
सोलह सय पचहत्तरइ। श्रावण वदि रविवार।
आठमि दिनि अध्ययन गुणगाया सुविचार ॥ ५ ॥ सं ॥
श्रीखरतरगच्छ राजा यत: सुविहित साधुसिंगार।
जिनसिंह सूरि पाटी प्रगट कठिनं क्रिया आचार ॥ ६ ॥ सं
जुगप्रधान सा३८ जन। श्रीजिन राजसूरि दाय।
तासु विजय राजा सदा। संघ सकल आणंद ॥ ७ ॥ सं ॥
श्रीहर्षसारसह गुरुगुणह। सीस वहुल परिवार।
वाचना वारिज पिर जयउ। श्रीशिवनिधान अणागर ॥ ८ ॥ सं
तासु सीस अध्ययना। आतम मति अनुसारि।
महिमसिंह विनयजरी गुणगाइ मनोहारि ॥ ९ ॥ स ॥
पंडित गुरु बंधवगुणी अविहडधिम सहाय ॥
कनकसिंह मतिसिंह मइ वचन विनोद कहार ॥ १० ॥ सं ॥
भणइ गुणइ जे सांभलइ। तिनि घरि लील विलास।
मानचंद्र कर जोडिनइ भजइ वंछित आस ॥ ११ ॥
सवेगनी, प्राणो चिंतिघरे ॥

इति श्रीउत्तराध्ययनगीतानि समाप्तानि ॥ छ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नुत्तराध्ययनानुवादरूपाणि भाषागीतानि सन्ति।

No. 14. पाक्षिकसूत्रं। Pākṣikasūtraṁ. Substance, country-made white paper, 11 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 4–11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1862. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

This work is included also in the Mūlasūtra class and contains instructions on the Mahāvratas, which are four in number. It has been described by Dr. Weber in his Catalogue No. 1926. But the extracts quoted by him do not entirely agree with our readings. We quote below passages from both, as illustrations.

Our codex begins—

॥ १ ॥ तिर्थंकरेय तित्थे अतित्थसिद्दे, तित्थ सद्दे, य
सिद्दे जिणे य रिसी महरिसीयणाणं च वंदामि ॥ १ ॥
जि अइमं गुणरयणसायरमविराहिऊण भिअसंसारा
ते मंगलं करित्ता अहमवि आराहणाभिमुही ॥ २ ॥
मम मंगलमरिहंता सिद्दा साहु सुयं धर्मो य
खंती, गुत्ती, मुत्ती, अज्जविया मद्दवं चेव ॥ ३ ॥
लोगंमि संजयाण कयंति परमरिसी देसीयमुयारं
अहमवि उवट्ठिअहं महव्वय उच्चारणं कउं ॥ ४ ॥
से किंतं महव्वय उच्चारणा महव्वय उच्चारणा पंचविहा पन्नता राइभ
भोयण वेरमणछट्ठा त जहा सव्वा उपाणाय वायाउ वेरमणं सव्वाउ
मुसावायाउ वेरमण सव्वाउअदिन्ना दाणाउ वेरमण सव्वाउ मेहुणाउ
वेरमणं सव्वाउ राइभोयणाउ वेरमणं तत्थ खलु पढमे भंते महव्वए
पाणाय वायाउ वेरमण सव्वं भंते पाणाइ वायं पच्चक्खामि से सुहुमं वा
बायरं वा तस वा थावरं वा नेव सयं पाणे अइवा इज्जाने वन्नेहिं पाण-
अइ वाया विंता पाणेयइ वा इते वि अनेन समणु जाणामि जावज्जीवाए
तिविहं तिविहेणं मणेण वायाए काएण न करेमि न कारवेमि करंतं पि
अहंन समणु जाणामि तस्स भंते पडिक्कमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं
वोसरामि ॥ ११ ॥

Extracts quoted by Dr. Weber.

महाव्रतोच्चारणे तेत्थङ्करे अतित्थे अतित्थसिद्धे तित्थसिद्धे य सिद्धे य जिने
रिसि महरिसि च नाण च वन्दामि ॥ १ ॥ जेय इमम् गुणरयणसायर-
मविराहिऊण भिअसंसारा । ते मंगलं करित्ता अवि आराणाभिमुही ॥ २ ॥
मम मङ्गलम् अरिहंता सिद्धा साधू सुयं च धम्मो य । खंति गुत्ति मुत्ति
अज्जवया मद्दवं चेव ॥ ३ ॥ लोयोम्मि सञ्जयाणं करम्भि परमरिसि देसियम्
उयारं । अह अवि उवट्टित तं महाव्रय उच्चारणं काउम् ॥ ४ ॥ सेकिं
तं महव्वय उच्चारण समणा पचविहा पन्नत्ता, राइभोयणवेरमण छट्ठा
तं जहा सव्वाओ पाणाइ वायाओ वेरमण स: मुसावयाओवे स: अदिन्ना
दानाओवे स: मेहुणाओरे स परिग्गहाओ वे, स, राइ भोयणाओवे तत्थ
पढमे भंते महव्वए पाणाइ वायाओ वे, सव्वं भंते पाणाइ वाय पच्चक्खामि
से सुहुमं वा बायरं वा तस वा थावर वा अदावरे दोच्चे महव्वए मुसा

वायाश्रो वे, पम्, सव्वं भंते मुसा वायं पच्चखामि से कोहा वा लोहा वा भहावरे तचे महाव्वए चदिन्ना दानाश्रो वे, सव्व चदिन्नदार्णं प. से गामे वा नगरे वा भहावरे चउर्रे म. मेहुणाश्रो वे, सव्वं भं: मेहुनं प. से दिव्वं वा माणुसं वा तिरक्खजोणियाणियं वा ।

End. नमो ते सिं खमासमणाणं जेहिं इमं वाइयं दुवालस्सं गणिपिडगं भगवंतं त जहासम्मं कायवं फासंति पालंती पूरंती पूरंती, तीरंती किट्टंती सम्मं चाणाए चनुपालंतीति चाराहंति चहं च नाराहंमि तस्स मिच्छामि दुक्कडं ॥ १ ॥

सुय देवया भगवइ नांणा चरणीय कम्म संघाय
तें सख वेउ सहियं जेसंम चखायरे भत्ति ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीपाखी (पाक्षिक) सूत्र सम्पूर्णम् ॥ पयचंदगच्छरा श्रीचंदश्रीरे लिषत समाच ऊपर लिखीं छे श्रीपाटणोपुरमध्ये लिषतं पं चमरचंद स्वपठनार्थं श्रीरस्तु दिने दिने श्रीकल्याणमस्तु संवत् १८६२ मिती वैशाष सुदि १४ वासरे श्री ।

Extracts quoted by Dr. Weber.

नमो तेसिं खमा समणाण जेहिं इमं वाइयं दुवालसगं गणिपिडगं तं जहा चायारो सुयगडो ठाण समवाश्रो विवाहपन्नति नायाधम्मकहाश्रो उवासगदसाश्रो चतगड दसाश्रो चणुत्तर ववाइ (य) दसाश्रो पणहा वागरणाणं विवागसुचो दिट्ठिवाश्रो सव्वेहिंपि एयम्मिवि दुवालसंगे गणिपिडगे भगवते ससुद्दे तस्स म् इच्छामि दुकडं सुद्द दवया भगवई नाणावरणिय कम्म संघायं तेसिन् खवेश्रो सययं जेसिं सुयसायरे भत्ति। इति श्रीपाखियसूत्रं समाप्तम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पाक्षिकसूत्राभिधो महाव्रतविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धो वर्तते ।

No. 15. प्रतिक्रमणसूत्रं । Pratikramanasūtram. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 16. Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1872 Appearance, not fresh Prose. Generally Correct. Complete

Pratikramaṇasūtra is included in the series, Mūlasūtra, and has been described by Dr. Weber in his Catalogue No. 1911. It is a guide to perform religious rites and consists of seven Prakaranas such as, (1) Sāmayikavidhi, (2) Barāhavratavidhi, (3) Ksamāpanavidhi, (4) Pāraṇavidhi, (5) Ālocanavidhi, (6) Pārśvanāthastavanam, (7) Ṛṣabhadevastavanam.

Beginning. श्रीवीतरागाय नम. ।

अथ सामयिकप्रतिक्रमणविधिर्लिख्यते । नमो अरिहंताणं नमो सिद्धाण
नमो आयरियाणं नमो उवज्झायाणं नमो लोए सव्वसाहूणं एसो पंच
नमुक्कारो सव्वपावप्पणासणो मंगलाण च सव्वेसिं पढमं हवइ मंगलं ।
वंदणाविधि इच्छामि खमासमणो वंदीउं जावणिजाए निस्सहीआए
मत्थेण वंदामि पूज्यजी इच्छाकार भगवन् श्रीइराई सुहदेवसी सुखतप-
शरीरनिराबाध सुखसंयम जातरा सुपे निरभय छोजी पूज्यजी आता
प्रथमसामायिक लेवा सवभि मुहपती धोती उपकरण पूंछणो पडिलेहण
करणो पीछे उभा होयने ईरिया वहो पडिकमनो इच्छाकारेण संदिसह
भगवन् इरियावहियं पडिक्कमामि इच्छं इच्छामि पडिक्कमिउं इरियावहि
याए विराहणाए गमणागमणे पाणक्कमणे हरियक्कमणे उभा उत्तुंग पण-
गदगमट्टीमक्कड उभा संताणा संकमणे जेमे जीवा विरेंदिया एगिंदिया
बेइंदिया तेइंदिया चौरिंदिया पचेंदिया अभिया वत्तिया लेसीया संघाइया
पराविया किलामीया उद्दविया ठाणउठाणसंकमीया जीविया ववरोविया
तस्स मिच्छामि दुक्कडं । तस्स उत्तरीकरणेण पायच्छित्तकरणेणं विसोही-
करणेणं विसल्लीकरणेणं पावाण कम्माण निग्घाए निहाए ठामिकाउसग्ग
अन्नत्थ ऊससीए निससीए खासएणं छीएणं जभाएण उड्डुएणं वायनिस्सगेणं
भमलीपित्तमिच्छाए सुहमेहि अंगसंचालेहिं सुहमेहि खेलसंचालेहिं
सुहमेहि दिट्ठसंचालेहिं आगारेहि अभग्गो अविराहीयो हुज्जमेकाउसग्गो
जाव अरिहंताणं भगवंताणं नमक्कारेण न पारेमि ताव कायं ठाणेण
मूणेण झाणेणं अप्पाण वोसरामि ।

Extracts from Barāhavrata :—

प्रथम नवकार पीछे लोगस्स पीछे नमोत्थुण पीछे गुरुनेवांदवा पीछे
अभमुट्ठिओ ए कहवा इच्छामि खमासमणो वंदिउं जावणिजाए
निस्सहीआए अणुजाणहमेमि उग्गहं निस्सहीअहो काय काय-

संकार्थ कायं षमणिजोयं' क्षिवासो अप्पकिलंताणं बहुसमणे दिवसो वैक्कंतो जतामं जव्वार्णि जंच मे षामेमि षमासमणो इहावे षमा हीयकै कहणा देवसीमं वैकवं आवसीआए पडिक्कमामि षमासमणाणं देवसी आए आसायणाए तित्तीसंनियराए जं किंचिमिच्छाए दुक्कडाए वयदुक्कडाए कायदुक्कडाए कोहाए माणाए मायाए लोभाए सव्वकालियाए सव्व मिच्छोवयाराए सव्वधम्माए कमणाए आसाए आए तित्तोजो मेटे वमियो आइयारको तस्य षमासमणे पडिक्कमामि निंदामि गरिहामि अपाण वोसरामि २ जे आवश्यके पडिक्कमणे दीवसीयो अईयारको १ रात्रिके राइयो अईयारको २ पखीके पखीयो अईयारको ३ चौमासे चउमासो अईयारको ४ सवच्छरीये संवच्छरीयो अईयारको ५ ए पाँच पडिक्कमणेइ अविध कहणा ५।

Extracts from Kṣamāpaṇavidhi :—

पीछे हीयकै कहणा जोमे पवरकायं अनाणपमायरागदोसविमएणं अवयव-कयंतं निंदे अणमोएविपक्कयं सव्वं १ जन्मभवे अहिगरणं सुक्कभवो जन म्मिमे अत्थीत अहिगरणं निंदे अप्पाणं वो मरामीति २ अतइा परइा उभ-यअइा जो आरंभो कयकारिया अणमोए तं निंदे तव गिरहामि ३ जीवा कम्मवसुमाउ भमंति संसारसायरे घोरे अम्मत्थकामहेउ अनिया दुष्यंमि तं निंदे ४ आजियानिमत्त लज्जाभयहासकोहमाईयं भणियं अरिहिहं तह सचि नत्थि अत्थिसंदेहो जच मए विवरीयं अइवाहोण अहिरत्त ६ सद्-हिउ उवहिट्ठं कम्मनिमेण वहय भत्‌पत्ते मिच्छामि दुक्कड़ितु ति करण-सुद्धेण भावेण ७ जेमे जाणंति जिणा अवरहासेसु जेसु ठाणेसु तं तह आलोयमि उवट्ठियो सव्वभावेण ८ अरिहंतसमणसंघे देवगणमतिरिय नेरइये जेकेइ अवरया वहिया षामेमि ते सव्वे ९ सहृहिस सुहपरणामो मम चित्तभावसुद्धमप्पनो नाण तव वियाणे धम्मे अरिहंते समणे तहामिधे १० इति पडिकमणा सूत्रकैबीच मनचलायो होय वचन चल्या होय काया चलो होई आगलो पाठ पोछै पीछलो पाठ आगे कयो होय अखरमात्र पदसावस्वरहीन कह्या होय वीतरागदेवजीउ तुम्हारो साथि गुरुदेवजी तुम्हारो साथि तस्समिच्छामि दुक्कडं १ इहा वैठकै वांदनादेणा पीछे सव्व सव्व, आलोचना वंदना पड़िकमना पचीयं भणामि, चौमासे चौमासो भणामि संवच्छरी भणामि इति षमापणविधिः।

Extracts from Ālocanavidhi :—

अथ आलोयणविधिः । इच्छाकारेण सन्दिसह भगवन् आलोयणा आलो-
एमि इत्यं नाणके विषे दंसणके विषे चारएके विषे वीर्यके वीये अतीकर्म्म
वतीकर्म्म अतीचार अनाचार मन करि वचन करि काया करि दोष लागो
होइ तो मिच्छामि दुक्कडं १ एक असंयम सेव्यो होइ तो मिच्छामि
दुक्कडं १ दोइप्रकार रागद्वेष कीयाहोय तो मिच्छामि दुक्कडं २ तीनदंड
मनदंड वचनदंड कायदंड एतीन दंडामाहिं कोई दंड कीयो होइ तो
मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन गुप्ति मनगुप्ति वचनगुप्त कायगुप्ति तीन गुप्ता
के विषे कोइ मनका अध्यवसाय भला न प्रवर्त्या होइ तेमिच्छामि दुक्कडं
३ तीन सल्य मायासल्य नियाणासल्य मिथ्यादंसणसल्य तीन सल्य कीया
होइ तस्य मिच्छामि दुक्कडं १ तीन राग दृष्टिराग स्नेहराग कामराग
कीधा होइ तस्य मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन विराधना नाणविराधना दंसण-
विराधना चारित्रविराधना कीधा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ३ च्यार
कषाय क्रोधमानमायालोभ कीधा होइ तस्य मिच्छामि दुक्कडं ४ च्यार
संज्ञा आहारसंज्ञा भयसंज्ञा मैथुनसंज्ञा परग्रहसंज्ञा ए च्यारसंज्ञा माहिं काइ
संज्ञा कीधी होइ तोमिच्छामि दुक्कडं ४ च्यार कथा स्त्रीकथा भक्तिकथा
देसकथा राजकथा काई वि कथा कीधी होय तोमिच्छामि दुक्कडं ४
च्यार ध्यान आरतध्यान रौद्रध्यान धर्मध्यान शुक्लध्यान कोइ पाडुउ ध्यान
ध्यायो होइ तस्य मिच्छामि दुक्कडं ४ सव्वे पान सव्वे भूया सव्वे सत्ता सव्वे
जीवा एहण्या होइ तस्य मिच्छामि दुक्कडं ४ पांचप्रमाद मद्यविसयकषाया
निंदाविगहाय पंचमी भणिया ए पांच प्रमाया जीव पाडंति ससारीए
माहि कोई प्रमादकीधा होइ तस्य मिच्छामि दुक्कडं ५ पांचप्रकार
समकित दूषण परसका कषा विगत्थापर पासंडी प्रसंसापर पासंडी संथुवी
कोइ दुषण लागा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ५ पंच किरीया आइकी
अहगरणीया पाउसीया पारभावनी किरीया पाणायवारंभीया परीगहीया
मायवुत्तिया ए पांचकिरीया सेवी होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं ५ पांच
कामुकागुण शब्दरूपरसगन्धफरस पाच इन्द्रीकेते विस विषैमे काइ मोकल्या
मेल्या होइ तस्य मिच्छामि दुक्कडं ५ पांच अणुव्रत प्राणानुपातमृषावाद-
अदत्तादानमैथुनपरिग्रह इनके विषे दोष लगा होइ तस्स ५ पाच
सुमति ईर्यासुमति भाषासुमति एषणासुमति उच्चारपासवणखेल
जल्लसंघाणपरिठावनीयासुमति सामयिकपडिकमणा एसा माहि विरोधि

होय तेमिच्छामि दुक्कड़ं ५ छ लेश्या कृष्णनीलतेजपद्मकापोत शुक्ल- लेश्यामाहि पाडवो लेश्याध्याइ होई भलीलेश्या न ध्याई होई तस्स मिच्छामि दुक्कड़ं ६ षट्द्रव्य धर्मास्तिकाय अधर्मास्तिकाय आकाशास्तिकाय पुद्ग- लास्तिकाय जीवास्तिकाय कालास्तिकाय ए षट्द्रव्यनी भावभेद न जाण्यो होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं ६ सातभय इहलोकपरलोकआदानअकस्मात् मरणअसलोकजीवणभय ए सात भय माहि कोइ कीया होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ७ सात कुविसन द्यूतमांसमदिरावेश्याशिकारचोरीपरनारि- वेश्यागमनपातकचोरी ए सात कुविसन सेव्या होइ तस्स मिच्छामि दुक्कड़ ७ आठमद जातिमद कुलमद बलरूपतपश्रुतऐश्वर्यलाभमद ए आठमदो माहि मद अहंकार कीधो होइ तस्स मिच्छामि दुक्कड़ं ८ आठकर्म ग्यानावरणी दर्शनावरणी वेदनी मोहनी आयुनामगोत्रअंतराय ए आठकर्म कीए कर्मोंअठावन प्रकृतिबंधन होय ते मिच्छामि दुक्कड़ं ८ आठप्रकार ना अतीचार कालें विनें बहुमाणे उवहणे तहाय निह्नवणे वंजणअत्थ तदुभयं अठे वयदाणमायाउ पडता गुणता नाणके विषे अतीचार लगा होए तस्स मिच्छामि दुक्कडं ८ आठ समकितका अतीचार निसंकिय निकंखिय निव्वितिगच्छा अमूढदिट्ठीय उववूह थिरीकरणे वच्छलप्रभावणे अट्ठ १ एक अतिचार समकितके जे लगा होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं ८ आठ अतीचार चारित्र विराधना पांच सुमति तीन गुपतिकी विराधना कीधी होय तस्स मिच्छामि दुक्कड ८ नववाड ब्रह्मचर्यके विषे दूषण लगा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ९ नवतत्त्व जीवतत्त्व अजीवपुण्यपाप आश्रव संवर नीर्जरा बंध मोक्ष ए नव पदार्थ सूत्रार्थजाण्या न होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं ९ नव नीयाणा नृपश्रेष्ठनारीनरसुरअप्पवीयअप्पवीया रत्तं सठतं दरिद्दत्तं वइ जैन नव नियाणा ए नव नियाणामाहि कोई कीयो तस्स मिच्छामि ९ दश प्रकारनो मिथ्यात्व अमग्गे मग्गसन्ना मग्गे अमग्ग सन्ना अधर्मे धम्मसन्ना धम्मे अधम्मसन्ना अजीवे जीवसन्ना असाहुसाहुसन्ना साहुअसाहुसन्ना अदेवे देवसन्ना देवे कुदेवसन्ना दशप्रकार मिथ्यात्व सेव्ये होइ तस्स मि, १०

इग्यारे अंग आचारांग सूयगडांग ठाणांग, समवायंग भगवती ज्ञाता उपा- सकदशा अंतगड अणुतरो वाईप्रश्नव्याकरण विपाकसूत्र इग्यारे अंग माहि के अंग सद्दह्यो प्ररूप्यो न होई तस्स मि, ११ इग्यारे प्रतिमा श्रावककी दंसणवयसामाइयपोसहपडिमाय' अव्वंभसचित्ते आरंभ पेसउ दिट्ठ वज्जए

समणभूएय इग्यारह प्रतिमा मुधी न सरदही होय तस्स. ११ बारहव्रत श्रावकका पांच अणुव्रत थुलाउ पाणाउ वायाउ वैरमणं थुलाउ मूसावायाउ वैरमणं २ थुलाउ अदत्ता दाणाउ वेरमणं ३ थुलाउ मेहणाउ वेरमणं ४ थुलाउ परिगाह वेरमणं एपांच अणुव्रत। तीन गुणव्रत दिसिविदिसपरिमाण १ भोगोप भोगपरिमाण २ अनर्थदंडपरिहार ३ एतीन गुणव्रत। सामइक व्रत १, देसावगासिकव्रत २ पोसहव्रत अतीतसंविभागव्रत एच्यार शिक्षा व्रत एवं १२ बारहव्रतके विषे दूषण लगा होइ तस्समि: १२ तेरह काठीया आलस्स मोह वना थंभा कोहा पमाय किवणता भयसोग अनाणाविषे पकृतूहला रमणा तेरेह काठीया कोइ काठीया कोयी होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं १३ अवदे नियम सचित्तदिट्ठविगए वाणहित मोल वत्थ कुसुमेसु वाहण सयण विलेवण अबंभ दिसि न्हाण भत्तेसु एचवद नियम लेइ पोतम्या स्थान होय तस्स मिच्छामि. १४ पनरह कर्मादान। इंगालकर्म १ वणककर्म साडो। भाडो। फोडो। दंतवाणिज्य। लाखवाणिज्य। रस-वाणिज्य। केशवाणिज्य। विषवाणिज्य। यंत्रपोलणकर्म। निलंछन। दवदाण। सरोवर। असतीपोषकर्म १५। पनरह कर्मादानमे कोई कर्मादान लगाहोई तस्स मि, १५ सोलह कषाय की चोकतो च्यार क्रोध का च्यार मानको च्यार मायाको च्यार लोभको सोलकषाय सोलह कषाय की चोकतोमे बंध पड्या होई तस्स मि' १६ सतरे व्यवहारकानां वसो कल्या मेल्या होइ तस्स मिच्छामि दुक्कड १७ अठारे पापस्थान प्रणाद-वादमृषावादअदत्तादानमैथुनपरिग्रहक्रोधमानमायालोभरागद्वेषकलह-अभ्या-ख्यानपैसुन्यरति-अरतीपरपरिवादमायामोहमिथ्यादंसनसल्य ए अठारह पाप-स्थान सेव्या होइ सेवाया होई सेवतानुमोद्या होई ते मन करि वचन करि काया करि दूषण लागा होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं। इति आलोयणा संपूर्ण।

These extracts will give some light about the nature of work. It is followed by Pārayanavidhigāthās which are five in number and the text is finished with them इति पडिक्कमणासूत्रं समाप्तम्। After wards the Nāgarīs' recitations of the text are appended अथ नागोरीलुंकानी पद्धतिर्लिख्यते।

This is followed by Pārśvanāthajistavanam, Śrīṛisabhajista-vanam, and Samvacchari Śiksā. Of these the last mentioned text consists of five lines only so we quote it in full.

अथ संवच्छरी मिच्छाय ।

धम्मोमंगलमुक्कट्ठं अहिंसा संजमो तवो देवावितं नमंसंति जस्स धम्मे सयामणो १ जहा दुमस्स पुप्फेसु भमरो आवइरय नयपुप्फ कलामइ सोय पीणेइ अप्पयं २ एमेए समणमुत्ता जे लोए संति साहुणो विहंगमाइ पुप्फेसु दाणभत्ते सणरयाम् वयं वित्त लब्भंमी नयकोई अवहम्मई अहा-गडेसु रीयंते पुप्फेसु भमरो जहा ४ महुकारसमा बुद्धा जे भवंति अणस्सिया नाणापिंडरो यादंता तेण वुच्चन्ति साहुणोत्ति बेमि ५ इति श्रीपडिक्कमणमथम् संपूर्णम् । संवत् १८०२ रा मिति आसोज सुदि २ दिने सोमवारे श्रीनगरात् । श्रीजयपुरनगरमध्ये । श्रीपार्श्वनाथजी प्रसा दात् । श्री । श्री । श्री ।

विवरणम्—मिश्रश्रीऽयं प्रतिक्रमणसूत्राभिधजैनधर्म्मग्रन्थविशेषः ।

No. 16. प्रतिक्रमणसूत्रं । Pratikramanasūtram Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 8 Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1772. Appearance, not fresh *Prose. Not correct. Complete.*

The codex contains a part of the Pratikramanasūtra, entitled Thuiti(Thuti)mangala and includes six Āvaśyakasūtras as indicated *by the colophon* इति श्रीथुइतिमङ्गलं सम्पूर्णं ए मुनीस शावकनो आवस्सकानीतिवं आवचोऊ. Saḍāvaśyakasūtram has been described by Dr. Weber in his Catalogue No. 1911 but his extracts do not agree with ours. Our text begins—

श्रीवीतरागाय नमः । वंदामि । नमंसामि । सारेमि । समाचेमि । कल्लाणं । मंगलं देवयं । चेइयं । पज्जुवासामि । ए वांदणा पाप भवनो समुचमूलमध्ये छे इवइ आवस्सकनो सूत्रो ६ अध्ययनना सूत्रपाठ अनुक्रम-वणो कहीयइ ।

नमो अरिहंताणं । नमो सिद्धाणं । नमो आयरियाणं । नमो उवज्झायाणं । नमो लोए सव्वसाहूणं । एसो पंच नमोकारो । सव्वपावप्पणासणो । मंगलाणं च सव्वेसिं पढमं हवइ मंगलं । १ । पांद ९ । अक्षर ३१ । इच्छामि पडिक्कमिउं । इरिया वहियाए । विराहणाए । गमणागमणे । पाणक्कमणे । बीयक्कमणे । हरियक्कमणे । उस्साउत्तिंग । पणगदगा ।

महीमवड्डा। संताणा। संकमणे जेमे जीवा। विराहिया। एगिंदिया। बेंदिया। तेंदिया। चउरिंदिया। पंचिंदिया। अभिहया। वत्तिया। लेसिया। संघाइया। संघट्टिया परियाविया। किलामिया। उद्-विया। ठाणाउठाणसंकामिया। जीवियाउ। ववरोविया। तस्स-मिच्छामि दुक्कडं। तस्स उत्तरीकरणेणं विसोहीकरणेणं। विसल्ली-करणेन पावाणं निग्घाए निट्ठाए। ठामि काउस्सग्गं पद २१ कावसग्गाना आगार सहित जाणवा। अन्नत्थऊ ससिएणं। नीससिएणं। खासिएणं छीएणं। जंभाइएण। ५। उड्डुएणं। वायनिसिग्गेणं। भमलिए। ८ पित्तमुच्छए ९ सुहमेहिं। अंग संचालेहिं। १०। सुहमेहिं खेलसं-चालेहिं। ११। सुहमेहिं दिट्ठसंचालेहिं मय काइएहिं आगारेहिं अभग्गो अविराहिओ। हुज्जमेकाउ सग्गो। जाव अरिहंताणं। भगवंताणं। नमो-कारेणं। न पारेमि। तावकायं पद १४।

End. पछि वह छट्ठु आवश्यक कहि छइ। वंदना निरागारी पचखाण। एम करवा दिव सचरमं पचखामि। चउविह पिहारं। असण। पाणं। खादिम। सादिम ४। अनत्थणा भोगेण सो सिरामि १ उगे सूरे नमु-क्कार सहिय। पचखामि चउविहंपि। आहारं। असणं। पाणं। खाइमं। साइमं। सहसहार। असण। पाण। साइमं ४ अनत्थणा भोगेणं १ सहस्सागारेणं २ वोसिरामि ३ इत्यादि क दश। एपचखीय आदिं सगारो तथा निरासी। यथा सगत्ति पचखान करइ॥ एछट्ठु आवश्यक सम्पूर्णं॥ वेसी करीनें। नमोत्थुणं। अरिहंताणं। भगवंताणं। आइ-गराण। तित्थयराण। सयमबुद्धाण पुरिसुत्तमाण। पुरससीहाण। पुरिसवरपुण्डरीआण। पुरसेवर गंधहीणं लोगत्तमाण लोगनाहाण। लोग हीयाणं लोवदयाण। लोग ईवाणं। लोगसइई सराणं अभयदयाणं। धम्मावहीणं। धमवर चाउरंत चक्कवट्टीणम्। दीवोताणं सरणइ पइट्ठा। अपडिहयवरणाणं सणधराणं वि अट्ठ छउमाणं। जिणाणं। जावयाणं। तिन्नाणं। तारयाणं। बुद्धाणं। बोहियाणं। मुत्ताणं। मो अगाणं। सवउण। सवदरिसीणाणं। सिवमयल मरु अनंत। मखयमव्व वाहयामपुनरावत्ति। सिद्धगइ नामधेयं ठाण सम्पत्ताण। १।

Colophon. इति श्रीमुइतिभइले सम्पूर्णम् १ सूत्रोक्त श्रावकना आवश्यकानो विध जाणवो इति श्रीपडिक्कमणो सम्पूर्णं सं १७०२ लिखतं आर्यांकायलि॥

वस्नार्थं वाइ कुशलं शुभ भवतु कल्याणमस्तु लेखकपाठकयोः श्रातांशन सुष-
जयणा करी वंचवी ॥ श्रीः । वः ।

विवरणम्—षडावश्यकसूत्रसहितं पडिक्कमणसूत्रमत्र वर्त्तते ।

No. 17. प्रतिक्रमणसूत्रं । Pratikramanasūtram. Substance, untry-made white paper, 12 x 4 inches. Folia, 9. Lines, 11–12 in a ge. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, and writing jured in many places Prose. Not correct. Complete (without lophon).

This text though entitled Pratikramanasūtraṁ yet its readgs do not agree with those of the previously described ones ; bedes several stutis, such as, Annapūrnāstuti, Pañcamīstuti, Tīrthajastuti, Maunaikāda-istuti, Ādijinastuti, Setunjayastuti, etc. ve been appended to it.

eginning. श्रीजिनाय नमः णमो अरिहंताणं, णमो सिद्धाणं णमो श्रायरियाणं णमो उवज्झायाणं णमो लोए सव्वसाहूणं एसो पंच नमुक्कारो सव्व पावप्पणासणो मंगलाणं च सव्वेसिं पढमं हवइ मंगलं १ गुरु ७ लघु ६१ अक्षर सर्व ६८ पद ९ संपदा ८ जयउ सामी २ रिसहसेतु जिउज्जित पहुनेमि जिण जयउ वीर सच्चउर मडण तरु अम्महि मुणि मुवय महरि पास दुह दुरिअ खमणं अवर विदेहिजि तित्थयर चिहुं दिसि विदिसि जिकेवि तीआणागय संपयं वहुं जिण सव्वेवि १ ।

End. विमलाम्बुलमडणजिनवर आदिजिनंद निर्मम निरमोहो केवल ज्ञानदिवद जे पुर्व्वे निवाणू वारधरा आणंदसैत्रुंजिगिरिशिखरैस सो समासुरकंद १ इण चउवीसी मां रुषभादिकजिनराय सलोकाल अतीते अनत चौवीसी थाय ते सुविरुण गिरिवर आवी फरसी जाय इसमावी कालें आवसें सवि मुनि राय २ श्रीरुषभना गणधरपुंडरीक गुणवत हाविश पंगरणा कीधी जेण महंत सवि आगममांहें सेतु जुमहिम महंते भाषी जिणगणधर सेवो करिवि चित ३ चक्केसरिदेवीसहकवडयनमुह सुरसार जय सेवाकारण थाये इंद्र उदार देवचद्रगणिमणे सवि जनने आधार सविसौरय माहि सिद्धाचल सिरदार ४ इति सेतुंजयस्तुतिः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कतिपयस्तुतिसमेतं, सह प्रतिक्रमणसूत्रमपरं वर्त्तते ।

No. 18. प्रत्याख्यानभाष्यम् । Pratyākhyānabhāṣyam. Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia, 3. Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn in parts. Prose. Generally correct. Complete.

An explaination of the Pratyākhyānas which according to the Jainas are ten in number. An abacuri or commentary on this work has been described by Dr. Weber in his catalogue No. 1916.

Beginning. ॥ ६० ॥ दसपच्चखाण १ चउविहि २ आहार ३ दुवीसगारच दुरत्ता ४ । दसविगई ५ तीस विगई गय ६ दुहभंगा ७ छसुद्धि ८ फलं ९ । पच्चागय १ मइक्कंत २ कोडीसहियं ३ नियंटि ४ अणगारं ५ सागार ५ निरवसेसं परिमाणकडं ८ साकय ९ डा १० ।

End. पच्चखाण मिनं सेविऊण । भावेण जिणवरुद्दिट्ठं पत्ता अणंत जीवा । सासय मुखं अणवाई ॥ ४८ ॥

Colophon. इति प्रत्याख्यानभाष्यं समाप्तमिति भद्रं । छ ॥ कल्याणमस्तु शुभं भवतु श्रमणसंघस्य ॥

विवरणम्—प्रत्याख्यानभाष्याभिधोजैनग्रन्थोऽयम् ।

No. 19. प्रतिक्रमणसूत्रं । Pratikramaṇasūtram. Substance, country-made white paper, 12×5 inches Folia, 8. Lines, 10-11 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1772. Appearance, not fresh Prose. Not correct Complete.

The codex contains a part of the Pratikramaṇasūtra, entitled Thuiti Mangala and includes six Āvaśyakasūtras, as indicated by colophon इति श्रीथुइतिमङ्गलं सम्पूर्ण ए सूत्रोक्त श्रावकना श्री चावश्यकानो विषआयकोठो Saḍāvaśyakasūtram has been described by Dr. Weber *in his catalogue* No. 1911 but the extracts quoted by him do not agree with our text. Our text begins.

श्रीवीतरागाय नम ॥ वंदामि । नमंसामि । सक्कारेमि । सम्माणेमि । कल्लाणं । मंगलदेवयं । चेइय । पज्जुवासामि । ए वांदवानो पाठ भगवतीप्रमुखसूत्रमध्ये छे इहां आवश्यकनी सूत्रना ६ अध्ययनना सूत्रपाठ अनुक्रमकरी कहीयछइ ॥

नमो अरिहंताणं। नमोसिद्धाणं। नमो आयरियाणं। नमो उव-
ज्झायाणं। नमो लोए सब्व साहूणं। एसो पंच नमोकारो। सब्वपाव
प्पणासणो। *मंगलाणं च सब्वेसिं पढमं हवइ मंगलं।* १। पाद ५
अचर ३५। इच्छामि पडिकमिउं। इरिया वहियाए। विराहणाए
गमणागमणे। पाणकमणे। बीयकमणे। हरियकमणे। उस्साउत्तिंग
पणगदगा। मट्टीमकडा। संताणा। संकमने जिमे जीवा। विराहिया
एगिंदिया। बेंदिया। तेंदिया। चउरिंदिया। पचिंदिया। अभि-
हया। वत्तिया। लेसिया। संघाइया। संघट्टिया परियाविया।
किलामिया। उदविया। ठाणाउठाणं संकामिया। जीवियाउ।
विवरोविया। तिस्स मिच्छामि दुक्कडं। तस्स उत्तरीकरणेणं। पाय
च्छ करणेणं। विसोहीकरणेणं। विसल्लीकरणेणं। पावाणं कमाणं
निग्घाए निट्ठाए। ठामि काउस्सग्गं पद ३१।
अंगसंचालेहिं सुहमेहि खेलसंचालेहिं सुहुमेहिं दिट्ठसंचालेहिं एवमाइ
एहिं आगारेहिं अभगो अविराहीयो हुइमेकाउसगो जाव अरिहंताणं
भगवंताण नमोक्कारेण न पारेमि भावक्कायं ठाणेणं मुनेणं कामेणं
अप्पाणं वो सरामि।

Extracts from Varāhavrata—

प्रथम नवकार पोछे लोगस पोछे नमोत्थुणं पोछे गुरुने वादणा दोके
खवासु इविके ए कहवा इच्छामि खमासमणो वंदित् जावणिज्जाए निसिही-
आए मत्थ जावइमीमि उगाहं निसहीअही काई कायसकायं कायं अमणि
ज्जोहं किलामो अप्पकिलंताणं वहुसुमेण मे दिवसो वैकुंतो जताभे जवणि
जंच मे खामेमि खमासमणो इहामि खमा दोयके कहवा देवसीय वेकम्मं
आवसीआए परिक्कमामि खमासमणाणं देवसीआए आसायणाए,
तित्तीसं नियराए ज किंचि मिच्छाए दुक्कडाए वयदुक्कडाए काय
दुक्कडाए कोहाए माणाए मायाए लोभाए सब्वकालियाए सब्व-
मिच्छोवयाराए सब्वधम्माए कमणाए आसाए जाए तिभीओ मेहे वमियो
आइयारको तस्स खमासमणो परिकमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं वोस-
रामि २ जे आवणके पडिक्कमणे दोवसीयो अइयारको १ रातिके रायसो
अइयारको २ पखीके पखोयो अइयारको ३ चौमासे चउमासो अइयारको ४
संवच्छरीये संवच्छरीयो अइयारको ५ ए पांच पडिक्कमणेइ अविश कहवा ५।

Extracts from Ksamāpanavidhiḥ—

पोछे खमा दोयके कहवा जोमि पवरकाणं अमावपमायरामदोमविमणाणं

अणवत्थकयं तं निंदे अप्पमीएवियकयं सव्वं १ अन्नभवे अहिगरणं सुहभवो ममल्थि मे अचीतं अहिगरणं निंदे अप्पाण वोसरामीति २ भतश परद्ध उभयपक्ष जो धार्‍ंतो कम्मकारिया गमीए तं निंदे तं च गिरहामि ३ जीवा कम्मवसाउ भमति ममारसायरे घोरे धम्मत्थकामहेउ अविया दुच्छमि तं निंदे ४ आजियानिमत्तं लज्जाभयहासकोहमाईयं भणियं अरिहंतं तह सवि नत्थिअत्थिसंदेही जंच मए विवरीयं अहवा होण अहिरंतं ६ सुहहिउ उवट्टिउ कम्मविसेण उदय भव अन्ने मिच्छामि दुक्कडंतुति करणसुद्धेण भावेण ७ जंमे जाणंति जिणा अवरहामी सुद्धेसु ठाणेसु तं तह आलोयमि उवट्टियो सव्वभावेण ८ अरिहंत समयसंघे देवमणुससिरिय, नेरइये जे केइ अवरया वद्दिया खामीमि ते सव्वे ९ बुद्धित सुहपरिणामो मम चित्तभावसुद्धसम्मतो नाण तत्र वियाणे धम्मे अरिहंते समणे तहा सिवे १० इति पडिक्कमणासूत्रके वीच मन न लायो होय वचन अल्या होय काया चलो होई आगलो पाठ पीछे पीछलो पाठ आगे कयो होय अषर मात्र पद स्वर हीन कह्या होय वीतरागदेवजीउ तुम्हारी साषि गुरुदेवजी तुम्हारी साषि तस्समिच्छामि दुक्कडं १ इंहा बेठके बांदणा देणा पीछे सव्व सव्व, आलोयता वंदना पडिक्कमणां पखीयं भणामि, चोमासे तीमासी भणामि सवच्छरी भणामि इति खमापणविधिः।

Extracts from Ālocanavidhiḥ—

अथ आलोयणविधिः। इच्छाकारेण संदिसह भगवन् आलोयणा आलोउमि इत्थं नाणके विषे दंसणकेविषे चारतके विषे वीर्यके वीषे अतीकर्म वतीकर्म अतीचार अनाचार मनकरि वचनकरि कायाकरि दोष लागो होइतो मिच्छामि दुक्कडं १ एक असंयम सेव्यो होइ तो मिच्छामि दुक्कडं १ दोइ प्रकार रागद्वेष कीया होय तो मिच्छामि दुक्कडं २ तीन दंड मनदंड वचनदंड कायदंड ए तीन दंडामाहि कोई दंडकीयो होइ मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन गुप्ति मन गुप्ति वचन गुप्ति कायगुप्ति तीन गुप्ता के विषे कोइ मनका अध्यवसाय भला न प्रवर्त्यो होइ ते मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन सल्य मायासल्य नियाणासल्य मिथ्यादंसणसल्य तीन शल्य कीया होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन राग दृष्टिराग स्नेहराग कामराग कीधा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ३ तीन विराधना नाणविराधना दंसणविराधना चारित्रविराधना कीधा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ४ च्यार कषाय क्रोधमानमायालोभ कीधा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ४ च्यार संज्ञा आहारसंज्ञा भयसंज्ञा मैथुनसंज्ञा परिग्रहसंज्ञा ए च्यार संज्ञा माहिं काइ संज्ञा

कीधी होइ तोमिच्छामि दुक्कड' ४ च्यार कथा स्त्रीकथा भक्तिकथा देशकथा राजकथा कारवि कथा कीधी होय तोमिच्छामि दुक्कड' ४ च्यार ध्यान आरतध्यान रौद्रध्यान धर्मध्यान शुक्लध्यान कोइ पादउ ध्यान ध्यायो होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' सव्वे पाण सव्वे भूया सव्वे सत्ता सव्वे जीवा एहथ्या होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' ४ पाँच प्रमाद मद्द' विसय कसाया निंद्रा विगहाय पंचमी भणिया ए पांचपमाया जीवं पाडंति संसारोए माहि कोई प्रमाद कीधा होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' ५ पांच प्रकार समकित दुषण परसंका कंषा विगत्या पर पाखंडी प्रसंसापर पाखंडी संथुवो कोइ दुषण लागा होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' ५ पंच किरीया काइकी अहगर-णीया पाउसीया पारतावणी किरीया पाणाय वारंभीया परीगहीया माय वृतिया ए पांचकिरीया सेवी होय, तस्यमिच्छामि दुक्कड' ५ पांच कामुकागुण शब्दरूपरसघ्राणफरस पांच इंद्रीके ते विस विषे में काइ सीकल्या कील्या होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' ५ पाच अणुव्रत प्राणानुपात मृषावाद अदत्ता-दान मैथुन परिग्रह इनके विषै दोष लागा होइ तस्य ५ पांच समिति ईर्या समिति भाषा समिति एषणा समिति एस्वार पासवण खेल जल्लसंघाणपारट्ठा वणीया समिति सामायिक पडिकमणा पोसा माहि विराधि होय ते मिच्छामि दुक्कडि' ५ छ लेश्या कृष्णनीलतेजपद्मकापोत छ लेश्यामांहि पाडवीलेश्या ध्याइ होइ भली लेश्या न ध्याई होई तस्यमिच्छामि दुक्कड' ६ षट्द्रव्य धर्मास्तिकाय अधर्मास्तिकाय आकाशास्तिकाय पुद्गलास्तिकाय जीवास्तिकाय कालास्तिकाय ए षट्द्रव्यनी भावभेद न जाण्यो होय तस्य मिच्छामि दुक्कड' ६ सातभय इहलोक परलोक आदान अकस्मात् मरण अश्लोकजीवणभय ए सात भय माहि कोई भय कीया होई तस्य मिच्छामि दुक्कड' ७ कुविसन द्यूतमांस भखवो मद पान करिवो परनारि वेश्यागमन पातक चोरी ए सात कुविसन सेव्या होइ तस्यमिच्छामि दुक्कड' ७ आठ मद जातिमद कुलमद बलरूपतपश्रुतऐश्वर्यलाभमद ए आठमदां माहि मद अहंकार कीयो होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड' ८ आठ कर्म ग्यानावरणी दर्शनावर्णी वेदनी मोहनी आयुनामगोत्र अंतराय ए आठ कर्म कोए कसी अठावन प्रकृतिबंधन होय ते मिच्छामि दुक्कड' ८ आठप्रकारना अतीचार काले विने बहुमाणे एवहणे तहयनिह्नवणे वंजण अर्थ तदु भयं अठे वयमाय मायाउ पढ़तां गुणतां नाणके विषे अतीचार लागा होय तस्य मिच्छामि दुक्कड' ८ आठ समकितका अतीचार निसंकिय निकंखिय निव्वितिगच्छा अमूढ़दिट्ठीय उववोहथिरीकरणे वच्छलपभावणे. अद्द १ अतिचार सम

किनके जे लागा होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं ८ आठ अतीचार चारि अविराधना पांच समिति तीन गुप्तिकी विराधना कीधी होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं ८ नववाड ब्रह्मचर्यके विषे दूषण लागा होइ तस्स मिच्छामि दुक्कडं ९ नवतत्त्व जीवतत्त्व अजीवपुण्यपापआश्रवसंवरनीर्जरबंधमोक्ष ए नवपदार्थ सूत्रार्थजाण्या न होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं ९ नवनीयाणा नृपधण भारी नर सुर अप्पवीय अप्पवीयारत्त सहुत्तं दरिदत्तं वई जैन नव नियाणा ए नव नियाणा माहे कोई कीयो होई तस्स मिच्छामि ९ दस प्रकारको मिथ्यात्व अमग्गे मग्गसत्ता मग्गे अमग्गसत्ता अधम्मे धम्मसत्ता धम्मे अधम्मसत्ता अजीवे जीवसत्ता जीवे अजीवसत्ता असाहु साहुसत्ता साहुसाहुसत्ता अदेवे देवसत्ता देवे कुदेवसत्ता तदन्यप्रकार मिथ्यात्वसेव्यो होइ तस्स मि १०।

इग्यारे अंग आचारांग सूयगडाङ्ग ठाणांग, समवायंग भगवती ज्ञाता उपासकदशा अंतगड अणुत्तरो वाई प्रश्नव्याकरणविपाकसूत्र इग्यारे अंग माहे कोई अंग सर्दह्यो प्ररूप्यो न होई तस्स मि. ११ इग्यारे प्रतिमा श्रावककी दसणवयसामाइय पोसह पडमायु अभ्य भ सचित्ते आरंभ पेसउ दिट्ठवजए समणभुए ये इग्यारह प्रतिमासु धो न सरदह्यो होय तस्स. ११ बारहव्रत श्रावकका पांच अणुव्रत थुलाउ पाणायवायाउ वेरमणं १ थुलाउ मूसावायाउ वेरमण २ थुलाउ अदत्तादाणाउ वेरमणं ३ थुलाउ मेहुणाउ वेरमण ४ थुलाउ परिगाउ वेरमणं ए पांच अणुव्रत। तीन गुणव्रत दिस विदिस परिमाण १ भोगो र भोग परिमाण २ अनर्थदंड परिहार ३ ए तीन गुणव्रत। सामइक व्रत १, देशावगासिकव्रत २ पोसहव्रत अतीत संविभागव्रत ए च्यार शिक्षाव्रत एव १२ बारह व्रतके विषे दूषण लागा होई तस्समि: १२ तेरह काठीया आलस्स मोहवन्ना थंभा क्रोहा पमाय किवणता भयसोग अन्नाणा विषे पकुतूहला रमणा तेरह काठीया कोई काठीया कीयो होय तस्स मिच्छामि दुक्कडं १३ चवदे नियम सचित्त दिट्ठविगए पाणहित बीज वत्थ कुसुमेसु वाहण सयणविलेवण अयभदिसि ण्हाणभत्तेसु ए चवद नियम नीरवो तसाख्या न होय तस्स मिच्छामि. १४ पनरह कर्मादान। इंगालकर्म १ वनक कर्म। साडी। भाडी। फोडी। दन्तवाणिज्य। लाखवाणिज्य। रसवाणिज्य। केशवाणिज्य। विषवाणिज्य। यंत्रपीलणकर्म। निर्लंछन। दवदाह। सरोवर। असतीपोषकर्म १५ पनरह कर्मादानमें कोई कर्मादान लागा होइ तस्स मि। सोलह कषायकी कषायकोधो कडो च्यार क्रोधकी च्यार मानको च्यार मायाकी च्यार

लोभकौ पील कषाय सोलह कषाय कोधी वडोमें वंध पद्या होइ तस मि, १६ सतरे अवहारकाना वे मीकल्या मेल्या होइ तस्य मिच्छामि दुक्कड़ं १० अठारे पापस्थान प्रणाइवाद मुषावाद चदत्ता-दानमैथुनपरिग्रह क्रोधमानमायालोभरागद्वेषकलहअभ्याख्यानपैशुनरतिअरती परप्रवादमायामोषमिथ्यात्वसल्य ए अठारह पापस्थान सेव्या होइ सेवाया होइ सेवंतानुमोद्या होइ ते मनकरि वचनकरि कायाकरि दुषणलागा होय तस मिच्छामि दुक्कडं। इति आलोयणा संपूर्ण. (?)।

This extract will give some light regarding the whole work. It is followed by Pāranavidhigāthās which are five in number and the text is finished there.

इति पडिक्कमणा सूत्रं समाप्तम्।

Afterwards the Nāgoris' recitations of the text are appended

अथ नागरीलुकानी पद्दतिर्लिख्यते।

Then follow Pārśvanāthajistavanam, Śrīsayyambhavajistavanam and Sambaccharisikṣāya. Of these the last consists of five lines only; so we quote it fully.

अथ संवच्छरी सिचाय॥ धम्मोमंगलमुक्कइं अहिंसा संजमो तवो देवा वि तं नमंसंति जस्स धम्मे सयामणो १ जहा धमस्स पुप्फेसु भमरो आव इयरं नयपुप्फं कलामईसोय पीणेइ अप्पयं २ एमेए समणवुत्ता जे लोए संति साहुणो विहंगमाइ पुप्फेसु दाणभत्ते सणारयान् वयं च वित्तं लब्भेमो नय-कोई अवमई अहागडेइ। रेयंते पुप्फेसु भमरो जहा ४ मडुकारसमा वुद्धा जे भवंति अणस्सिया नाणापिंडरीया दंता तेण वुच्चन्ति साहुणोत्ति वेमि ५ इति श्रीपडिकमणसूत्रम् संपूर्णम्। संवत् १८०२ रा मिति आसोज सुदि २ दिने लीपतं श्रीनगराज। श्रीवणारसनगर मध्ये। श्रीपार्श्व-नाथजीप्रसादात्॥ श्री॥ श्री। श्री।

विवरणम्—निबन्धोऽयं प्रतिक्रमणसूत्राभिधः।

No. 20. दशविकालिकसूत्रम्। Daśavikālikasūtram. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. *Folia*, 46 *Lines*, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1663. Appearance, very old, and writing slightly injured in parts. Prose. Not correct. Incomplete.

An original Jaina work on religious instructions under the name Daśavikālikaśrutaskandha, by Śayyambhava suri. According to Anaṅgatisthā a commentary on it, the text is complete in eleven chapters, such as (1) Drumapuṣpikādhyayanam, (2) Śrāmanyapūrvakam, (3) Ksullikācārakathādhyayanam, (4) Satjivanikādhyayanam, (5) Pindesanādhyayanam with two sections (a) Prathamoddeśaka, (b) Dvitīyoddeśaka, (6) Pindaviśuddhi, (7) Mahācārakathādhyayanam, (8) Vākyaśuddhyadhyayanam, (9) Ācārapranidhyadhyayanam, (10) Vinayasamādhyadhyayanam, with four sections (a) Prathmoddeśaka, (b) Dvitīyoddeśaka, (c) Tṛtīyoddeśaka, (d) Caturthoddeśaka, and (11) Bhikṣādhyayanam. Our codex contains ten chapters only. The seventh or Mahācārakathādhyayanam is not be found here and the 6th chapter under the name of Pindaviśuddhi has been called here Dharmārthakāmādhyayanam.

Beginning. ए ६० श्रीं नमो सव्वज्ञाय ।

धम्मोमंगलमुक्कट्ठं अहिंसा संयमो तवो ।

देवावि तं नमंसति जस्स धम्मे सयामणो ॥ १ ॥

जहा धम्मस्स पुप्फेसु भमरो आवियइ रसमय पुप्फं किलावेइ । सोयपीणा इअप्पयं । २ । एमे ए समणा मुत्ता । जे लोए संति साहुणो । विहंगमा व पुप्फेसु दाणभत्तेसणे रया ॥ ३ ॥ वयं च वित्ति लभामो नय कोइ उप हम्मई । आहागडेसु लीयते पुप्फेसु भमरा जहा ४ महुकारसमा बुद्धा जे भवंति अणिस्सया । नानापिंडरया दत्ता तेण वुच्चंति साहुणो । ति वेमि दुमपुप्फियअज्झयण पढमं सम्मतं ।

End. निक्खकममाणा अ धे बुद्धवयणे निच्चं चित्तं समाविउद्ध विया इत्थीणं वसं न यावि गच्छे वंत नो पडिआवई जे स भिक्खु १ पुढविं नखणे नखणा वएसी उदगं नपिए न पियावए अगणि सच्छ जहा सुनिसीय त न जले न जलावए जेसम भिक्खु २ अनिलेण न वीए न वीयावए हरियाणि नछिंदे न छिंदावए वीयाणि मंयावि वज्जयंतो सचित्तं न हारए स भिक्खु । ४ । वहणं त सथावराणं होइ पुढवीइ तणकट्ठ निसियाणं तह्मा उद्देसियं न भुंजे नो विपए न पयावए जे स भिक्खु ५ पत्तारि वमेसया कसाए धुव जोगीभव विज्ञबुद्धिवयणे । अहणे निज्जाय रुवरयए गिहिजोगं परि वज्जए जे स भिक्खु । ६ । सम्मदिट्ठीसया अमुढह अच्छिइमाणे । तवे संजमेए तव साधुणइ पुराणपावग मणवयकाय सुसंवुडे जे स भिक्खु । ० तहेव असण पाणगं वा विविहं खाइम साइमं लभित्ता होही अट्ठो सुए

पच्चोतत्तमिहे न निहोवए जे स भिक्खू ८ तहेव असणं पाणगं वा विविहं खाइम साइमं लभिता छंदिए साहम्मियाण भुंजे भुचा सज्झायरए य जे स भिक्खू ९ नयवु ग्गाहियं कहं कहेज्जा नो कुप्पे नड इंदिए पसंते सञ्जम धुवजोगजुत्ते उवसंते अविहेडए जे स भिक्खू १० जो सहइ दुग्गमकंटए अक्कोसपहार तज्जणाउ अभय भेरव सद्दसप्पहासे समसुहदुक्खसहे य जे स भिक्खू ११ रेडिमं पडिवज्जिया ससाणे नोभीयए भय भेरव इंदियमुसु विविहगुणभवारए निच न सरीरं चाभिकंखइ जे स भिक्खू १२ असयं वो सहचत्तदेहे अक्कुडे वहए लूसिर वा पुढविसमे मुणीड विया अनियाणे अकोउहल्ले य जे स भिक्खू १३ अभिभूय काएण परीसहाइ समुद्धरे जाइ पहाउ अप्पय विइत्तु जाइ मरण महब्भय। तवे रए सामणिए जे स भिक्खू १४ हत्थसंजए पायसंजए वायसंजए संजय इंदियस्स अज्झप्परए सुसमाहिअप्पासु सत्थ च वियाणए जे स भिक्खू १५ उवहंमि अमुच्छिए अगिद्धे अन्नाय उंछं पुलनिप्पुलाए। कयविक्कयसंनिहिउ विरए + + वगए य जे स भिक्खू १६ अलोलु भिक्खू तरसे सुगिद्धे उंछं चरे जीविय नाभि कंखी इड्ढिं च सक्कारणं पूयणं च चयइ अप्पाणं हे जे स भिक्खू १७ न पर वइज्जासि अयं कुसीले जेण नेर कुप्पिज्जमत वएज्जा जाणिय पत्तेय पुन्न पावं अत्ताण समुक्कसे जे स भिक्खू १८ न जाइमत्ते नय रूवमत्ते न लाभमत्ते न सुएणमत्ते मयाणि सव्वाणि विवज्जयतो धम्म ज्झाणरए य जे स भिक्खू १९ पवे यस अज्जवय महामुणी धम्मे वि उवायवई परंपि निक्खमभिज्ज कुसीललिंगतया विहास कुहए जे स भिक्खू २० तं देहवासं असुइं असासय स याचए निचं हियहि यप्पा छिंदित्त जाई मरणस्स बंधणं उवेइ भिक्खू अपुणा गम गण्व ।

Colophons are added to the end of all the foregoing chapters except this one. Such as—

धम्मत्थकामज्झयणं छट्ठं सम्मत्तं सुवक्कसुद्धि अज्झयणं सत्तमं सम्मत्त, आयारपणिहो अज्झयणं अट्ठमं सम्मत्तं, विणयसमाही अउत्थो उद्देसो नवमं अज्झयणं सम्मत्तं ।

विवरणम्—दशवैकालिकसूत्र नाम जैनधर्मग्रन्थविशेषः सम्पूर्णोऽयं वर्त्तते ।

No. 21. अनङ्गतिष्ठा (दशवैकालिकसूत्रटीका)। Anaṅgatiṣṭnā (Daśavikālikasūtraṭīkā). Substance, country-made colourless paper, 27 s. c.

11 × 6 inches. Folia, 30. Lines, 3–24 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1304.* Appearance, old. Prose. Not correct. Complete.

A Sanskrit commentary on the foregoing work under the name of Anangatisthā, by Śrītilakācaryya, composed in Samvat 1304.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमः श्रीपञ्चपरमेष्ठिभ्यः ।

अर्हन्त प्रथयन्तु मङ्गलममी + + यतः
पादाम्भोजरजःकणैः चितिवधूं काश्मीरचित्रैरिव,
तत्त्वार्थैकविदो भुवर्णरचनामाकर्ण्य येषां मुखात्
तत्तद्भावनया तथा च लभते कल्याणकोटिं जनः ॥ १ ॥
देवः कैवलसंपदे भवतु वः श्रीनाभिराजस्तभु-
र्जित्वा येन जगत्त्रयीविजयिनं श्रीकामराजेश्वरम् ।
आदत्तातपवारणत्रयमिदं यत् केन नाधाय्यत-
स्तन्मूर्त्तेरपि मूर्द्धि मर्व्वविचित निर्म्मीयतेऽद्यापि तत् ॥ २ ॥
यज्जन्मस्नानकालेऽमलजलपटलैर्व्वासमन्तात् पतद्भि
र्मर्यादाद्रिर्यौगनास्थोज्ज्वलकलशमुखान्निर्गतैर्व्व्यंतरौघ' ।
भाभज्ञाजिषु शुभाधकद्दक्कगतो दीप्यमान' + + +
स स्वामी वीरनामा वितरतुतमां मङ्गलानि ॥ ३ ॥
चमानां क्रमतः स्थिति गुरुतया विज्ञाय तिष्ठन्त्वपा
दृष्टाग्राः श्रुतसम्पदोऽनुसमय यान्या प्रभोराश्रया ।
यावत्तु पञ्चमभाभिधं गुरुमतीं हस्तावलम्बं ददौ
य कृत्वा दशकालिकं मुनिपतिः शय्यंभव' सोवतात् ॥ ४ ॥
ग्रन्थं भवस्य श्रुतरत्नसिन्धो
सर्व्वस्वभूतं दशकालिक यत् ।
श्रीभद्रबाहु. प्रभुवर्द्धकीर्णं
तद्व्यमुपाड्मह करोमि ॥ ५ ॥

इह सर्व्वेपि शास्त्रकाराः सुविदितसुकविसमयकमाचाराः श्री + + + प्रद + + + दि बलप्रबलप्रत्यूहव्यूहापहारसमुचितेष्टदेवतानमस्काराभिधेय संबंधप्रयोजनोल्लेखं निर्म्मापितानेकमंगलमतसहस्राश्लेषं अभिमुखीकृतसकल श्रीकल्पोकं श्लोक लिखति। परं क्रियमाणेष्वपि मत्कृत + + + मंगलेषु यदि कर्मा न + + + प्रशमितकर्माधर्मः षष्ठो धर्मः कृतः स्यात्,

* This is the date of original composition of the Ṭīkā see the colophon page 50.

तदा सन्दनीयाप्रमाद प+ + + वोमधिरोहति। धर्मस्यैव निर्विघ्नमंगलाभ्युदयहेतुत्वात्। अतएव पुज्यश्रीशय्यंभवसूरिमिश्रा अपि दशवैकालिकसूत्रस्यारंभे अभिधेयसर्वधर्मप्रशंसनानुगं मंगलार्थं धर्ममेवोपश्लोकयंति। तथाहि धर्मो मंगलमुक्किट्ठं अहिंसा संजमो तवो। देवावि तं नमंसंति जस्स धम्मे सया मणे। १।

End. इह प्रवचने खलु भन्द एतार्थं, स चायं मन्दकृमस्त्राडोप्य:। भो इत्यामंत्रणे प्रव्रजितेन साधुना उत्पन्नदुःखेन सञ्जातकामभोगाद्यनाभिरूपमानसदुःखेन। संयमे वर्त्तितस्वरूपे अरतिसमापन्नचित्तेन उद्विग्नमनसा संयमो निर्विण्णभाव इत्यर्थः। अवधावनोत्प्रेक्षिणा अवधानं संयमादपसरणं। तदुत्प्रेक्षितुं शीलमस्य स तथा तेन उत्प्रव्रजितुकामेन अनवधावितेनैव अनुत्प्रव्रजितेनैवामूनि वक्ष्यमाणानि अष्टादशस्थानानि सम्यगवेक्षणयोग्यः सम्यगेव संप्रेक्ष्युपेक्षितव्यानि सुष्ठु द्रष्टव्यानि भवन्ति किं विशिष्टानि हयरश्मिगजांकुश पोतपटाकाराणि अश्वखलिनगजांकुशबोहित्थसितपटतुल्यानि। यथा हयादीनामुन्मार्गप्रवृत्तिकामानां रश्म्यादयो नियमहेतवः। तथैवैतान्यपि संयमादुन्मार्गकामानां सत्त्वमस्तानां कानि तानि। तद्यथा। हंहो दुःखमया दुःषमजीविन. प्राणिन इति गम्यते। राजादीनामप्युदारभोगप्राप्तौ विपत्तकालकादीन्येवान्तराणि दृश्यन्ते। ततः किं उदारभोगरहितेन विडम्बनाप्रायेण कुगतिहेतुना गृहाश्रमेणेति प्रत्युपेक्षितव्यं इति प्रथमं स्थानं ॥ १ ॥ तथा लघवः इत्वरा गृहिणां कामभोगा दुःखमया इति सर्व्वत्रानुवर्त्तते। संतोपि लघुसत्त्वाः प्रकृतौ चतुर्मुष्टिवदसारा अन्यकालाः दुःखमयानुबन्धित्वात् गृहस्थानां कामभोगाः शब्दादयो विषया विपाककटवः। प्रभूतान्तरायाश्च किं गृहाश्रमेणेति द्वितीयम्। तथा भूयश्च पुनः स्वातिबहुला मनुष्याः सुखेनास्थते संसारार्णवे सम्यतेऽन- श्रेति उपादित्वादिकमस्त्रे स्वातिर्माया क्रोधादिभ्योऽस्याधिका यदा उपार्जिततीर्थकृत्कर्मापि मल्लिनाथेन स्त्रीत्वं प्रापितं। ततश्च स्वातिबहुला मायाप्रचुरा मनुष्या न कदाचित् परस्परं विश्रम्भहेतवः तद्रहितानां च कीदृशं सुखं भोगार्थं मिथ्याप्रतिवचनैश्च दारुणतरो मायाप्रपञ्चः। तत् किं गृहाश्रमेणेति। तृतीयं ।२। तथा इदञ्च मे दुःखं शारीरं मानसं च न चिरकालोपस्थायि भविष्यति चाद्युक्तस्वात्। इदं च मोर्दं संयमारतिअरत्ये असाम्प्रतं। यदा च ए निस्सहियाइस्थया। हिदि गुह्याइ मरणमूल वंधनं। एवेहि भिक्खू अनुपाय नई नयति वेमि। तं दिवसायं। अपर्णि गृहवासोच्चिन्तोत्यत्वात् ममाघतं प्रतिपक्षं अवनयनोपायमभावात् मरा

व्रजति समस्तस्यापि निश्चयहितं मोक्षसाधने। सम्यक् दर्शनादौ स्थितात्मा सुस्थितः। स्थित्वा जातिमरणबन्धनकर्मजालं उपैति भिक्षुरपुनरागमां जन्मादिरहितां गतिं सिद्धिगतिं गत इति ब्रवीमीति पूर्ववत् ॥ २१ ॥

Colophon. सभिक्ष्वध्ययनटीका समाप्ता ॥ छ ॥ तत्समाप्तौ समाप्ता श्रीश्रीतिलकाचार्यविरचिता दशवैकालिकश्रुतस्कन्धटीका। अधुना निर्युक्तिकारः श्रीमान् भद्रबाहुस्वामी दशवैकालिकश्रुतस्कन्धमहाशास्त्रकारिणः चतुर्दशपूर्वधारिणः श्रीशय्यंभवसूरेः गुणसंस्तवमेव आविर्भावयामास।

सिज्जंभव गणहर जिणपडिमादंसणेण पडिबुद्धम्।
मणगपियरं दसकालियस्स निज्जूहगं वंदे ॥ १ ॥

शय्यंभव शय्यंभवाभिधानं युगप्रधानं गणधरं। अनुत्तरज्ञानदर्शनादिगुणगणः गणं धारयतीति गणधरस्तं। जिनप्रतिमादर्शनेन प्रतिबुद्धं। तत्र रागद्वेषकषायेन्द्रियपरीषहोपसर्गादिजेतृत्वात् जिनः। तस्य प्रतिमा सद्भावस्थापनारूपा। तस्या दर्शनं तेन हेतुभूतेन प्रतिबुद्धं मिथ्यात्वाज्ञाननिद्रापगमेन। सम्यग्विकाश प्राप्त। मनकपितरं मनकाख्यापत्यजनकं। दशकालिकमहाश्रुतस्कन्धस्य निर्यूहकं पूर्वगतोद्धृतार्थविरचनाकर्तारं वंदे स्तौमि। इति
गाथार्थः भावार्थ. पुन. कथानकादवसेयस्तच्चेदम् ॥

श्रीमानभून्महावीरश्चतुर्विंशो जिनेश्वरः।
जित्वा बाह्यान्तरारीन् यस्त्रिलोक्याः शिरसि स्थितः ॥ १ ॥
श्रीसुधर्मा सुधर्माभूत्तदीयगणनायकः।
त्रिपद्येकपदज्ञोऽपि चित्रप्रतिभयान्वितः ॥ २ ॥
जम्बू कम्बूज्ज्वलगुणस्तस्य शिष्योऽभवत्ततः।
तां काञ्चनश्रियं बिभ्रत् सकलतोऽपि केवली ॥ ३ ॥
आद्यश्चतुर्दशपूर्वी यः श्रुतः श्रुतकेवली ॥ ४ ॥
तदासनमलञ्चक्रे तदनुप्रभवः प्रभुः।
श्रुतोपयोगमन्येद्युर्भगवान् स प्रदत्तवान्।
जिनप्रवचनाधारः को भावी मदनन्तरम् ॥ ५ ॥
स्वर्गस्थेनेक्षितः कोपि कल्पद्रुमः कलाविव।
परगच्छेऽपि नादर्शि कोपि पद्ममिवाम्बरे ॥ ६ ॥

एते षट् श्लोका मूलतो ज्ञातव्या मूलभूतकथा पद्धतौ॥ ईहां शय्यंभव स्थूलभद्रकथा जाणवी। वली केटला श्लोकपंच आदि लिखि इहइ॥

अत्र प्रस्तावे तु धर्माख्यानेन सङ्कृतबद्धं कृतवेरा । निवोक्तं स्वं चरित्रमा मन्त्रिवत्तान् । ८२ ।

मुनिश्चरितोऽपि करणं वर्णयन् वदवात् (?)
भवन्ति हि महीयांसो निपहानुग्रहे क्षमाः । ८३ ।
स्वामिना स्थूलभद्रेण तौ शिष्याश्च दीक्षितौ ।
महागिरिः सुहस्ती चैन्द्रार्यौविनयनामकौ । ८४ ।
पाठितौ गुरुणा सम्यौ संजातदशपूर्विणौ ।
हतौ शासनधाचार्यौ चन्द्राकाविव तेजसा । ८६ ।
धर्माख्यानैर्नन्दीकं प्रबोध्य
प्रातः स्वर्गं स्थूलभद्रोमुनीन्द्रः ।
देवा दिव्यस्तत्र सुखेऽपि पर्युपास्ते । ८५ ।

इत्यमनुना प्रबन्धेन एवा चूलिकोत्पत्तिः । एतासां चतसृणां चूलिकानां श्रीसीमन्धरस्वामिना श्रीमुखेन यक्षिण्यार्यिकायाः स्वयमुपदिष्टानां मध्यात् ये द्वे चूलिके श्रीसंघेन दशवैकालिकस्यान्ते योजिते यद्यपि तत्-पर्यन्ते तावेव पठ्येते ।

After these the last two culikas with commentary have been added by the commentator as well as a short account of his own, which we quote below—

तीर्थे वीरविभोः सुधर्मगणभृत्सन्तानसम्भीदतिः
चारित्रोज्ज्वलचन्द्रगच्छविपिनेऽभ्यदीनद्युति. ।
साहित्यागमतर्कलक्षण-महाविद्यापगासागर.
श्रीचन्द्रप्रभसूरिरद्भुतमतिर्वादीभसिंहोऽभवत् । १ ।
तत्पट्टलक्ष्मीश्वरधामतेजाः श्रीधर्मघोषप्रभवो बभूवुः ।
तत्पादपद्मे कलहंसलीलां दधौ नृपः श्रीजयसिंहदेवः । २ ।
तत् पट्टोदयशैलशृङ्गमभजत् तेजस्विचूडामणिः
श्रीचक्रेश्वरसूरिरित्यभिधया कोऽप्यभ्युदानुगतः ।
स प्राग्भूद्रद यदेव तमसा नो जातु विच्छादितः
नैवोद्भवर्ष्मणिः कदाचिदपि न ग्रामापरामष्टः । ३ ।
विश्वग्रामे स्वैरं तत्पट्टप्रमादचन्द्रगोनयाम् ।
श्रीमान् शिवप्रभुरुः सदसत्कमलाकारतामणिः । ४ ।
श्रीशिवप्रभुसूरीणां तेषां शिष्योऽस्ति मन्दधी. ।
नाम्ना श्रीतिलकाचार्यः पुताराधनपद्धिभाक् । ५ ।

एतां सोऽहं विषमदशवैकालिकग्रन्थटीकां
तत्पादाम्भोरुहमहसा मुग्धधीरप्यकार्षम् ।
तद्यत्किञ्चिदसमञ्जसमतो दृष्टमत्रागमार्द्धं
तत् संशोध्यं मयि कृतकृपैः सूरिभिस्तत्त्वविद्भिः ॥ ६ ॥
टीकां रचयता चैतां यन्मया सुकृतं कृतम् ।
भवे भवेऽहं तेन स्यां श्रुताराधनतत्परः ॥ ७ ॥
विक्रमनृपात्त्रयोदशशतमितसंवत्सरेषु यातेषु
टीका निर्म्ममेऽसौ गच्छति चतुरुत्तरे वर्षे ॥ ८ ॥
शिष्यास्तु शस्त्रधारिणः सर्व्वशास्त्राभिपारगाः ।
अस्यां साहाय्यकं चक्रुः श्रीपद्मप्रभसूरयः ॥ ९ ॥
शिष्योऽस्याकमिमां टीकां यशस्तिलकसंश्रितः ।
अलिखत् प्रथमादर्शं श्रीधनत्वर्थतत्त्ववित् ॥ १० ॥
दशकालिकटीकाऽसौ सकलाप्यामूलचूलमेकाग्रैः ।
श्रीबालचन्द्रसूरिभिरच्छिद्यैराशोध्यत सुधीभिः ॥ ११ ॥
इह श्लोकसहस्राणां सप्तकं संख्यया पुनः
प्रत्यक्षरेण संख्याय निश्चिताय कविः स्वयम् ॥ १२ ॥
यावद्विजयते तीर्थं श्रीमद्वीरजिनेशितुः ।
तावदेषा मरालीव खेलतु कृतिमानसे ॥ १३ ॥
मङ्गलं महाश्री ॥ छ ॥

विवरणम्—श्रीतिलकाचार्यविरचितादशवैकालिकटीका पुस्तकेऽस्मिन् वर्त्तते ।

No. 22. **अन्नपूर्णास्तुतिः ।** Annapūrṇāstutiḥ Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches Folia, 10 (of which fol 2, 7 and 8 are wanting). Lines, 11–13 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, writing slightly injured in parts. Prose. Not correct Complete (except the above mentioned folia)

The codex though labelled Annapūrnāstuti yet contains the text of the Pratikramaṇasūtra already described. We quote below the stuti portion of it but we could not find out the cause of naming so.

शिवमस्तु सर्व्वजगतः परहितनिरता भवंतु भूतगणाः।
दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्व्वत्र सुखीभवतु लोकः ॥ ४ ॥
चिन्तामणिः कल्पतरुर्वराकी
कुर्व्वन्तु भव्या. किमु कामगव्याः ।
प्रसीदतु श्रीजिनदत्तसूरिः
सर्व्वे पदा हस्तिपदप्रविष्टाः ॥ ५ ॥
सर्व्वारिष्टप्रणाशाय सर्व्वाभीष्टार्थदायिने ।
सर्व्वलब्धिनिधानाय गौतमस्वामिने नमः ॥ १ ॥
प्रथमं भारती नाम द्वितीयं च सरस्वती ।
तृतीयं शारदा देवी चतुर्थं हंसगामिनी ॥ ॥ २ ॥
पञ्चमं विश्वविख्याता षष्ठं वागीश्वरी तथा ।
कुमारी सप्तमं प्रोक्तमष्टमं ब्रह्मचारिणी ॥ ३ ॥
नवमं विदुषां माता दशमं ब्रह्मणः सुता ।
एकादशं ध्रुवं वाणी द्वादशं वरदायिनी ॥ ४ ॥
सरी द्वादशनामानि प्रातरुत्थाय यः पठेत् ।
भवसिद्धिकरी तस्य प्रसीद परमेश्वरी ॥ ५ ॥
या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या श्वेतपद्मासना
या वीणावरदण्डमण्डितकरा या शुभ्रवस्त्रावृता।
या ब्रह्माच्युतशङ्करप्रभृतिभिर्देवैः सदा वन्दिता
सा मां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाड्यापहा ॥
करबदरसदृशमखिलं भुवनतलं यत्प्रसादतः कवय.
पश्यन्ति सूक्ष्ममतयः सा जयति सरस्वती देवी ॥ २ ॥

इति सरस्वतीस्तुतिः ।

ब्राह्मी चन्दनबालिका भगवती राजीमती द्रौपदी
कौशल्या च मृगावती च सुलसा सीता सुभद्रा शिवा ।
कुन्ती शीलवती नलस्य दयिता चूला प्रभावत्यपि
पद्मावत्यपि सुन्दरी दिनमुखे कुर्व्वन्तु वो मंगलम् ॥

इति सतीनामानि ।

उसभस्स य पारणए इक्खुरसो आसि लोगनाहस्स
सेसाण परमन्नं अमिअरसरसोवमं आसि ॥ १ ॥
घुट्ठं च अहो दाणं दिव्वाणि य आहयाणि तूराणि ।
देवा वि सन्निवइआ वसुहारा चेव वुट्ठा य ॥ २ ॥

भवणे भयेण भुवमाजमेण भयवं रमेण पडिहत्थो
अप्पा निरुवेम सुकडे र्ण सुपत्तदाणं महाघविम ॥ ३ ॥
खलिखम गुणकलिम सुवणोभं मयणाइसंपन्न
वीरस्स पडमसीम गोअममामि नमंसामि ॥ ४ ॥
अक्खीणमहाणसीलद्धि मणुउ जयउ गोयमो भयव
जस्स पसाएण जवि भरई माड न सोयंति ॥ ५ ॥
इति अन्नपूर्णास्तुतिः ॥ छ. ॥

विवरणम्—अन्नपूर्णास्तुतिनामत्वापिनस्मिन् पुस्तके कतिपयस्तुतिसहित पुर्व्वोल्लिखित प्रतिक्रमणसूत्रं विद्यते ।

No. 23. एकवीसवाणा । Ekabisambāni Substance, country made white paper, 12 x 5 inches Folia, 5 Lines, 6–15 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, slightly worm eaten in parts. Prose Not correct. Complete

Though the codex has been labelled Annapūrṇāstuti, yet its last colophon has been written as इति श्रीएकवीसथाणा समाप्त. The meaning of the colophon is obscure. The text appears to be a work giving brief accounts of Tirthankaras, mentioning the places from which as well as those upon which they descended, the names of their fathers etc. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नम ॥ चवण विमाण १ नयरी २ जणयाणा ३ जणणोइ ४ रिखे ५ रासाउ ६ लंछण ७ पमाण ८ आउ ९ वनयतर १० दिखा ११ पसिणा ११ नाणठाणं १४ गणहर १५ मुणि १६ अणगसंकुणि १७ जवे १८ देवाय २० सिद्धठाण चकमिपं २१ माईं श्रीजनवरदाण श्रीआदिनाथ १ सवाथसिद्ध आव्या, बीजा तीर्थंकर २ वजे विमानथका आया ३ तीर्थंकरे सातमा विवेग थका आया ४ जियति विमान थका आया ५ जयति रथविमान थका आया ६ तीर्थंकर ९ मी मावाविमन थका आया ७ सातमा तीर्थंकर छठा विवेगथका आया ८ तीर्थंकर वाजिविमान थका आया ९ तीर्थंकर आणिदेवलोक थका आया १०मा आणिदेवलोकथका आया ११मा अच्युदेवलोकथकी १२ पाणिदेवलोकथका आया १३ तीर्थंकर सहे सार देवलोकथका आया १४ तीर्थंकर पाणिदेवलोकथका आया १५ वमविमान था आया १६ तीर्थंकर सवारथसिद्धथा आया १८ तीर्थंकर जयति विमान

था चय्या २० तीर्थंकर अपराजितथा चवा २१ तीर्थंकर पाणिदिव लोकथा चवा २२ अपराजतथा चवा २३ तीर्थंकरपाणि देवलोकथा चवा २४ तीर्थंकर पाणि देवलोकथा चवा हवे २४ तीर्थंकरथा नगरना नाम कहे छे'—

श्रीआदिनाथनो वनीता नगरी १ बीजा तीर्थंकरनो अयोध्यानगरी ३ तीर्थं-करनो सावत्थीनगरी ३ तीर्थंकरनो वनीता नगरी (वणारसीनगरी) ४ तीर्थं-करनो कोसलापुरी ५ तीर्थंकरनो कोसबीनगरी ६ तीर्थंकरनो वणारसी-नगरी ७ तीर्थंकरनो चंद्रपुरीनगरी, ८ तीर्थंकरनो काकंदीनगरी १० तीर्थं-करनो भगलपुरीनगरी ११ तीर्थंकरनो सोहापुरीनगरी १२ तीर्थंकरनो चंपापुरीनगरी १३ तीर्थंकरनो अयोध्यानगरी १४ तीर्थंकरनो रतनपुरी नगरी १५ तीर्थंकरनो हस्तिनापुरीनगरी १५ तीर्थंकरनो नागपुरीनगरी १६ तीर्थंकरनो गजपुरीनगरी १७ तीर्थंकरनो मथुरानगरी १८ तीर्थंकरनो राजग्रहीनगरी १९ तीर्थंकरनो मथुरानगरी २१ तीर्थंकरनो सुरपुर २२ तीर्थंकरनो वणारसीनगरी २१ तीर्थंकरनो चत्रीकुंड गाम।

In this way names of the fathers, mothers, the astorisms and constillatious etc. of each of the Tīrthankaras are enumerated in this work

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् तीर्थंकराणां जन्मस्थानादीनां यथायथं समुल्लेखो वर्त्तते।

No 24. अष्टापदसमेतशिखरस्तवनम। Astāpadasametasisarastavanam Substance, country-made yellowish paper, 11 × 5 inches Folia, 4 Lines, 8-15 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1856 Appearance, old Verse Not correct Complete

This work consists of verses in bhāṣā praising the adventures of the Tīrthankaras Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ अगारो भागविछ मनभाइए। पाय लागे ते पंडित थाए। मोक्षगामि नर समपड गाई। तेतो पुरुषोत्तम पुरुष कहाए ॥ १ ॥ समेत शिखर उपर आया। बीस तीर्थंकर वैकुंठ पाया। पगल्या थापे ते तीरथ कीधा। च्यार तीर्थंकरविक ठामे सीधा ॥ २ ॥ अष्टापद उपर आदि सरकावो। भरत भाप पूजवारसो बणाव्यो। गिरनार गोठे ने नीमर थानो। पा वा पुरी पावतो वीरे सीधयामी ॥ ३ ॥ प च्यार दीर

छट्ठो इम आरामें रहसी। सासतो तीरथ सेत्रुंजो कहसी। अनंत
चोवीसी आगल आयो। वीरनो वाणी मुक्ती सायो॥४॥ अष्टापद
गौतम जाए आया। आधा आरामा अरथ पाया। चढती चोवीसी
कतरे दिन थासी। तिण मांहे तीर्थंकर कुण २ थासी॥५॥
चोरसी सहस वरस आ छंडो आरा। तिण माहे तीथ जासो करारा।
पांच मां छि कां एक पुण्य थासी। ते सव हजार वरस अभारऊ
जासो॥६॥ त्यारे पछे बीजोआरो सहा छो वरस कोडाकोड
सागरोपम जासी। वेहली तीर्थंकर चोथा मे थासी। वलता दस वोलव
छेद जासी॥७॥ केवल मनीने पुलवगन्यान। परमोह लवधीने पुलाक
लवधि अ हारक सरीर येयक पेथ। जैन कल्पीमें चारित्र तेथ॥८॥
त्रेसठ सलाका पुरष नहं वारे। बीजल बोलहीर घाटवारे। वेहला
तीर्थंकर सघाने जाए। पहिलां थी पाछा प्रघट थाए॥९॥ गौतमगुरु
आगलि कर जोडी रहियो वीरे आगालीरथ कहोल। उतरतानीतो
सुणियो अवदात। हि वे सामलज्यो चडतानो वात॥१०॥ साडा तीन
वरस पांच पखराजा। अतराजा सोविण आरामा दोहाभा। श्रेणिकनो
जोव अवतार कहसी। पद्मनाभ पहिलो तीर्थंकर होसी॥११॥
मातहाथ लो छ चपये होसी। बिहोतर वरस वैकुंठ जासी। चढोमों
वरस अतर जासी। पिछलो मानण बीजानो कहेसो॥१२॥ सुपास-
सामोनीहुंतो पीतरीयो। चढती चोवीसी जिन वर अवतरीयो। सूर
देवमामसाविषें दोष्ये। छंचोनहास बीरसें सोध्ये॥१३॥ पूण
चोरासी सहस वरस अतर जासी। छदाइ कीयोनी सुपारस थासी दस
धनुष छंचपणं कहसो। एक हजार वरस आउषो रहसी॥१४॥ पण
लाख वरस अतर जासी। पेढाल महावीर जो चेलो सुप्रभयासी। पनर
धनुष छंच पाघं कहसो। दस हाजार वरस आउषो रहसी॥१५॥

In this way short descriptions of the Tirthankaras are given in this work. Afterwards it has been said at the end—

सघली चोवीसी इण रीतें जाणो। सर्वज्ञान वचन मनमांहे आणो।
भाष्योपाङ्गपद इणमाहि कोइ देवे। सास्त्रीवर्में कह ज्योतिष
लेवे॥५२॥ पूरव पल्योपम सागरनेंकोडि। कोइक कहिसो कुण
जोडे। वीरनो वानो मत वाणो वधोडि। आरानें मंछि अवल थोडि॥५३॥
पूरो पंडित ते विचारि जोवे। अनो सास्त्रनी इषोन होए। गुरुना

वचन यो वाचोने भावो । ते माटें भवणमेहँ मे भाव्यो ॥ ५४ ॥ श्रीविजय-रत्नसूरि गछनायकसारे धीमनमें पाटे शोभतारे । वहे वीजतो विमल करजोडो । एह भणतां भावे संपति दीठो ॥ ५५ ॥

Colophon. इति श्रीअष्टापदमहातीर्थस्तवनं संपूर्णम् ॥ संवत् १८५६ वर्षे मास कार्त्तिक वदी ११ ।

विवरणम्—विषयोऽयमष्टापदमहातीर्थस्तवननामकजैनविषयविशेषः ।

No. 25. अजितशान्तिस्तवनम् । *Ajitaśāntistavanam.* Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 9–10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten, and writing effaced in parts. Verse. Not correct. Complete.

This small work consists of prayer to Ajitaśāntinātha in Bhāṣā verses. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ अजियं जिय सव्वभयं । संतिं च पसंत सव्वगय पावं । जय गुरुसंतिगुणकरदोवि + + + + + + + ॥ गाहा ॥ ववगय मंगल-भावे । ते हंस च विउल निम्मल सहावे । + + + + + थोसामि सुदिट्ठ सुभावे ॥ २ ॥ गाहा । सव्वदुक्ख पसंतीणं सव्वपावप्पसंतिणं ॥ + + + + + संतीणं । नमो अजिय संतीणं ॥ ३ ॥ सिलोगो ॥ अजियजिणसुहप्पवत्तणं । तव पुरिसुत्तमनामकित्तणं । तह य धिइ मइ पवत्तणं । तव य जिणुत्तमसं + + + + णं ॥ मागहिया ॥ किरिया वहि संचियकम्म किलेसविमुक्खयरं । अजियं निचियं च गुणेहिं महामुनि सिद्धिगयं अजियस्स य संति महामुणिणो विय संतियरं । सयय मम निव्वुइ कारणयं च नमं सणयं ॥ ५ ॥

End. ॥ गाहा ॥ पक्खिय चउमासि ॥ संवच्छरिए अवस्स भणियव्वो । सोयव्वो सव्वेहि वि ॥ उवसग्ग निवारणो एसो ॥ ३८ ॥ जो पढइ जो य निसुणइ । उभयकालं पि अजिय संतिथयं । न हु हुंति तस्स रोगा पुव्वुप्पन्ना विनासंति ॥ ३९ ॥ जइ इच्छसि परमपयं अहवा कित्तिय सुवित्थडा भुवने । ता तेलुक्क उद्धरणे । जिण वयणे आयरं कुणह ॥ ४० ॥ विजय-गयकुल कलसाण । विवगयनिव्वड रागदोसाणं । विगय पयाभुमयाण ॥ नमोत्थु देवाधिदेवाण ॥ ४१ ॥ सव्वं पसमइ पावं । पुन्नं वड्ढइ नम-समाणस्स ॥ संपन्न चंद वयाण किमपि अजियसंतिनाहस्स ॥ ४२ ॥

श्रीमते शांतिनाथाय नमः शांतिविधायिने। त्रैलोक्ये सामराधीश मुकुटाभ्यर्चिताङ्घ्रये ॥ ४३ ॥ शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता ॥ भवंति भूतगणाः। दोषा यांति नाशं सर्वत्र सुखी भवति लोकः ॥ ४४ ॥

Colophon. इति श्रीअजितशान्तिस्तवन समाप्तम् ॥ छ ॥ चपामाश्री पठनार्थं ॥ ० ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अजितशान्तिस्तवनाभिध कश्चिज्जैनस्तुतिनिबन्धो वर्त्तते।

No. 26. ऋषभदेवस्तवनम्। Risabhadevastavanam Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches Folia, 3 Lines, 9–10 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1723 (1) Appearance, old Verse. Not correct. Complete

Risabhadevastavana *or a prayer to* Risabhadeva *in* bhāsā *verse* by Saubhāgya Ratana Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥ ढाल चोपईनी। सकल सुरासुरसेवितस्वामि ते आदिनाथनि करो प्रणाम कहं वीनतीनि कर जोडि। यम पामु मनवंछित कोडि ॥ १ ॥ कालि अनादि अनंतभव भम्यउ विण समकितनें आनि नीगम्यउ। तुझ भाव उलयो नविसक्यउ। तपिलौक आगलि यम लिम वकाउ ॥ २ ॥ लहउं साधुश्रावकपणु बहुवार लेहि नाम्यउ ववेक विण लगार। कष्ठा अवपटलीक देषावण काज। त कहिता आवि बहुलाज ॥ ३ ॥ हवि तुझ साश्रिन अनुभव थयउ। मिथ्यात तिमर मवि दूरि गयउ ॥ तुझ धरम्यं ह आव्यउ जिनराज। हवि परउ तुझ मनवंछित काज ॥ ४ ॥ धरमाधरम् ते जाणउ विचार। ते तुझ आगमनउ उपगार। गुरु सालक प्रभु साच्चा विना। न करि पचखकाय मीचणी साधना ॥ ५ ॥ अभव्य अनत काइ लुटालोइ निरमल पचखकाणउ पालोइ। प्रथम कहुं अभयउ विचार ॥ ते जाणि ते लावि निरधार ॥ ६ ॥

End. तुझ अनन्तगुण नविलभि पार। ते एक मुखि किमकउ उदार। पुण्य योगि ह वडा तुं मुझ मन्यउ तुझ विणकाल अचतु रल्यउ। २६ ॥ हवि प्रभु मुझ वीनती अवधारीइ। भवसमुद्र हवा तारीइ। तुझ विण कुण करि मुझ समाल। तु मनमोहन दीनदयाल ॥ २० ॥ सिद्धसमंकब

---

(1) *This is the date of original composition of the work See verse 30th at the end.*

श्रीरिसहेस कहीं इं तुम्ह दरसण पामेस। नाभिरायां मभू देवो महारे। तुं प्रभु बोधि बीज दातार ॥ २८ ॥ राजरोहन विमाग नगार न विमाग़ं परधगरथ मवार। अविभवि माग तुम पाइ सेव इह सेवाफल दीजे जिनदेव ॥ २९ ॥ संवत सतर बेवीसिमोर वेशाषि सुदि पुष्यम प्रगी वार। कुमट श्रावीकावीवागाम मभार। कोधिए बीनती जावदा विचार ॥ ३० ॥ श्रीविधि पचगच्छतणु सिंणगार। श्रीकीरतिरतनमूरि पटीधार। कहि सोभाग्यरतमूरि नेह सणुशीस। हुं प्रभु पाइ प्रणमुं निसदीस ॥ ३१ ॥

Colophon. इति श्रीरीषभदेवस्तवनं समाप्तम् ॥ शुभ भवतु। कल्याणमस्तु ॥ लिषित ऋषिमिहरवेन। श्रावकाराजक ऋरिभणनायकं इदं लिखमस्तु ॥ छ ।

विवरणम्—श्रीऋषभदेवस्तुतिनामकजैनस्तुतिविशेषोऽयम् ॥

No. 27. ऋषमण्डलस्तोत्रं। Ṛisamaṇḍalastotraṁ. Substance country-made white paper, 11 × 5 inches Folia, 3. Lines, 9-12 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Verse. Not correct. Complete

A prayer to *Ṛisamaṇḍala (incorrectly for) Ṛisimaṇḍala* or the group of Ṛisis or Jaina Tīrthankaras, by Tīrthanātha Though a Jaina work yet it is in form of a Tāntrika compilation The mystic syllables etc. peculiar to Tāntrism have been used in it.

"आद्यं पदं शिरोरक्षेत् परं रक्षतु मस्तकम्।
तृतीयं रक्षतु नेत्रे द्वे तुर्यं रक्षतु नासिकाम् ॥ ७ ॥ etc, again.

देवदेवस्य यच्चक्रं तस्य चक्रस्य या विभा तयाच्छादित सर्वाङ्गं मामाहिंसन्तु पन्नगाः ॥ २२ ॥ देवः मामाहिंसन्तु नागिनी ॥ २३ ॥ देव मामाहिंसन्तु गोनसा ॥ २४ ॥ देव मामाहिंसन्तु वृश्चिका ॥ २५ ॥ देव मामाहिंसन्तु काकिनी ॥ २६ ॥ देव मामाहिंसन्तु शाकिनी ॥ २७ ॥ etc.

Beginning. ॥ ६० ॥ ओं आद्यन्ताक्षरसंलक्ष्यमक्षरं व्याप्य यत्स्थितम्।
अग्निज्वाला समं नादबिन्दुरेषा(खा) समन्वितम् ॥ १ ॥
अग्निज्वालासमाक्रान्त मनोमलविशोधनम्।
देदीप्यमानं हृत्पद्मे तत्पदं नौमि निर्मलम् ॥ २ ॥
अर्हमित्यक्षरं ब्रह्मवाचकं परमेष्ठिनः।
सिद्धचक्रस्यादिबीजं सर्वतः प्रणिदध्महे ॥ ३ ॥

ओं नमोऽर्हद्भ्यः ओं ईशेभ्यः ओं सिद्धेभ्यो नमोनमः।
ओं नमः सर्वसूरिभ्यः ओं उपाध्यायेभ्यो नमः॥४॥
ओं नमः सर्वसाधुभ्य ओं ज्ञानेभ्यो नमोनमः।
ओं नमः सम्यग्दृष्टिभ्यश्चारित्रेभ्यो नमोऽस्तु ओं॥५॥
श्रेयसेऽस्तु श्रियस्त्वेतदर्हदाद्यष्टकं शुभम्।
स्थानेष्वष्टसु विन्यस्तं पृथग्बीजसमन्वितम्॥६॥
आद्यं पदं शिरोरक्षेत् परं रक्षतु मस्तकम्।
तृतीयं रक्षतु नेत्रे द्वे तुर्यं रक्षतु नासिकाम्॥७॥
पञ्चमं तु मुखं रक्षेत् षष्ठं रक्षेद् घण्टिकाम् (?)।
नाभ्यन्तं सप्तमं रक्षेत् पादान्तं रक्षेदष्टमम्॥८॥
ओं ह्रां ह्रीं ह्रुं ह्रूं ह्रें ह्रैं ह्रौं ह्रः ओं असि।
आउसा ज्ञानदर्शनचारित्रेभ्यो ह्रीं नमः॥९॥
पूर्वं प्रणवतः सान्तः सरेफो द्वित्रिपञ्चषान्।
सप्ताष्टदश सूर्याङ्कान् श्रितो बिन्दुस्वरान् पृथक्॥१०॥
पूज्यनामाक्षरा आद्याः पञ्चैते ज्ञानदर्शने।
चारित्रेभ्यो नमो मध्ये ह्रीं सान्तसमलंकृतः॥११॥
जम्बूवृक्षधरो द्वीपः क्षारोदधिसमावृतः।
अर्हदाद्यष्टकैरष्टकाष्ठाधिष्ठैरलंकृतः॥१२॥
तन्मध्ये संगतो मेरुः कूटलक्षैरलंकृतः।
उच्चैरुच्चैस्तरस्तारस्तारामण्डलमण्डितः॥१३॥
तस्योपरि सकारान्तं बीजमध्यास्य सर्वगम्।
नमामि बिम्बमार्हन्त्यं ललाटस्थं निरञ्जनम्॥१४॥
अक्षयं निर्मलं शान्तं बहुलं जाड्यतोज्झितम्।
निरीहं निरहंकारं सारं सारतरं घनम्॥१५॥
अनुद्धतं शुभं स्फीतं सात्त्विकं राजसं मतम्।
तामसं चिरसंबुद्धं तैजसं शर्वरीसमम्॥१६॥
साकारं च निराकारं सरसं विरसं परम्।
परापरं परातीतं परम्परपरापरम्॥१७॥
एकवर्णं द्विवर्णं च त्रिवर्णं तुर्यवर्णकम्
पञ्चवर्णं महावर्णं सपरं च परापरम्॥१८॥
ओं ह्रीं अर्हं नमः सुमनस १०८ जापं।

End.

ओं श्रीं ह्रीं धृतिर्लक्ष्मीर्गौरी चण्डी सरस्वती ।
जया च विजया क्लिन्ना जिता नित्या मदद्रवा ॥ ६२ ॥
कामगा कामबाणा च सानन्दा नन्ददायिनी ।
माया मायाविनी रौद्री कला काली कलिप्रिया ॥ ६४ ॥
एता सर्वा महादेव्यो वर्त्तंते या जगत्त्रये ।
मह्यं सर्वाः प्रयच्छन्तु कान्तिं लक्ष्मीं धृतिं मतिं ॥ ६५ ॥
दुर्जना भूतवेतालपिशाचा मुद्गलास्तथा ।
ते सर्वे उपशाम्यन्तु देवदेवप्रभावतः ॥ ६६ ॥
दिव्यं गोप्यं सुदुष्प्राप्यं श्रीऋषिमण्डलस्तवम् ।
भाषितं तीर्थनाथेन जगत्त्राणकृतेऽनघम् ॥ ६७ ॥
रणे राजकुले वह्नौ जले दुर्गे गजे हरौ ।
श्मशाने विपिने घोरे स्मृतं रक्षतु मानवम् ॥ ६८ ॥
राज्यभ्रष्टा निजं राज्यं पदभ्रष्टा निजं पदम्
लक्ष्मीभ्रष्टा निजां लक्ष्मीं प्राप्नुवंति न संशयः ॥ ६९ ॥
स्वर्णे रूप्ये पटे कांस्ये लिखित्वा यस्तु पूजयेत ।
तस्यैवाष्टमहासिद्धिर्गृहे वसति शाश्वती ॥ ७० ॥
भार्यार्थी लभते भार्यां सुतार्थी लभते सुतान् ।
वित्तार्थी लभते वित्तं नरः स्मरणमात्रतः ॥ ७१ ॥
भूर्जपत्रे लिखित्वेदं गलके मूर्ध्नि वा भुजे ।
धारितं सर्वदा दिव्यं महाभीतिविनाशकम् ॥ ७२ ॥
भूतैः प्रेतैर्ग्रहैर्यक्षैः पिशाचैर्मुद्गलैर्मलैः ।
वातपित्तकफोद्रेकैर्मुच्यते नात्र संशयः ॥ ७३ ॥
ओं भूर्भुवः स्वस्त्रयीपीठवर्त्तिनः शाश्वता जिनाः ।
तैः स्तुतैर्वन्दितैर्दृष्टैर्यत्फलं तत्फलं स्मृतेः ॥ ७४ ॥
एतद्गोप्यं महास्तोत्रं न देयं यस्य कस्यचित ।
मिथ्यात्ववासिने दत्ते बालहत्या पदे पदे ॥ ७५ ॥
आचाम्लादितपः कृत्वा पूजयित्वा जिनावलीम् ।
अष्टमासावधिं यावत् यः पठेत दिने दिने ॥ ७६ ॥
स्तोत्रमेतन्महातेजाः अर्हद्बिम्बं स पश्यति ॥ ७७ ॥
दृष्टे सत्यार्हते बिम्बे भवे सप्तमके ध्रुवम् ।
पदं प्राप्नोति विश्वस्तं परमानन्दसम्पदः ॥ ७८ ॥

यदक्षरपदभ्रष्टं स्वरव्यञ्जनवर्जितं।
तत्सर्वं क्षम्यतां देव प्रसीद परमेश्वर। ॥ ७९ ॥
इदं स्तोत्रं महास्तोत्रं स्तोत्राणामुत्तमं परम्।
पठनात् स्मरणात् जापात् लभ्यते पदमव्ययम् ॥ ८० ॥

Colophon. इति श्रीऋषभमण्डलस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥ भद्रम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ऋषभमण्डलस्तोत्राभिधःकश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते।

No. 28. कर्म्मस्तवः। Karmastavaḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 8–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing injured throughout. Verse. Not correct. Complete.

Although the codex is labelled with the name of Karmastava but after perusal it appears that this is the name of the second chapter of an work by Devendra sūri, the first being named karmavipāka. The writing being injured we can not read the text throughout so we quote below only the colophons of both.

Colophon *of the first.* इय कम्मविवागोयं लिहिओ देविंद सूरीहिं ६० इति कर्म्मविपाक. प्रथम समाप्तः परंभग उपवायणाये कालो प्रकर्पचमी सीमं।

Colophon *of the second.* देविंद वंदियं नमह तं वीरं ३४ इति श्रीकर्म्मस्तव द्वितीयसमाप्तः २।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् देवेन्द्रसूरिरचितौ कर्म्मविपाककर्म्मस्तवाख्यौ द्वौ पृथक् निबन्धावपरा कश्चिदेकस्य निबन्धस्य व्याख्यायां वर्त्तते।

No. 29. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम्। Kalyāṇamandirastotram. Substance, country-made redish paper, 10 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 8–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, notfresh. Verse and prose. Not correct. Complete.

This codex contains the text of Kumudacandra's Kalyāṇamandira

जननयनकुमुदचन्द्रप्रभास्वराः स्वर्गसंपदो
भुक्त्वा ते विगलितमलिनचया अचिरान्मोक्षं प्रपद्यते ॥ ४४ ॥

End *of the Commentary.* व्याख्या—हे जिनेन्द्र पद्दी जिनसामान्य केवली तेहना इन्द्र स्वामी के जिके भव्या भव्यजनभविकलोक भविकलोक इत्थं इम परिकरी नइ समाहितधिय समाधिवंतपका तवना करउ संस्तव स्तवन हे विभो पद्दी स्वामी रचयंति रचइ हे जिननयनकुमुदचन्द्र जिनलोक तेहनानयन-रूपीया जे कुमुद कहतां चंद्रविकासी कमल तेहनइं विकासि वाभणी चन्द्रमासमान प्रभास्वरा कहतां दीपता पका स्वर्गसंपदो भुक्त्वा स्वर्गसंपदा-भोगवीनइ तेके अचिरात् थोड़ा काल माहइ मोक्षं प्रपद्यंते मोक्षपदउ पामइ विधिवत् विधिसघातइ केहवा वइ भव्य सांद्रोल्लसत्पुलककञ्चुकितांग-भागा सांद्र कहतां निवड़ उल्लसतउ जे पुलक कहतां रोमांच तिणइ करीनइं कञ्चुकित वे अङ्गभाग शरीरना अवयव जीयांना वली कहवा वइ भव्य त्वद्बिम्ब ताहरी जे प्रतिमा तेहन उजे निर्मलमुखरूपीयउ कमल-तेहने विषइ बद्ध कहतां बांधी स्थापी वइ दृष्टि जीए वली केहवा वे भव्य-जनविगलित मलिनचया विगलत दूरि कीधउ मल पाप तेह नउ निचय कहीयइ समूहकुमुदचंद्र ए भगवंत श्रीपार्श्वनाथनउ विशेषण अनइमिङ श्रीन दिवाकरनउ दीक्षानउ नाम पणि कुमुदचंद्र जाणिवउ तुमलएकल्याण-मन्दिरस्तोत्र जे भणइ गुणइ सांभलइ भणंतइ सुणइ तेहनइ परिमाग त्रिकालो श्रेणि विस्तरे सर्व्व उपद्रवविनाशइव रिद्धि सिद्धि संपजै ॥ ४४

Colophon. इति श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्रं समाप्तम् श्रीरस्तु ॥

विवरणम्—कल्याणमन्दिरस्तोत्रभाषाकी जैनलिपश्चीयम् ॥

No. 30. कल्याणमन्दिरस्तोत्रं । Kalyāṇamandirastotram. Substance, foolscap paper, 11 × 5 inches. Folia, 3 Lines, 6–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, with a redish spot throughout, writing injured in most parts. Verse Correct. Complete

A translation in bhāṣā.verses of the preceeding work by Baṇārasi.

stotra or prayer to Jina the store-house of all good, in Sanskrit, with an explanatory commentary in bhāṣā, by Siddhasena Divākara

Beginning *of the Text.* ॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ।

कल्याणमन्दिरमुदारमवद्यभेदि
भीताभयप्रदमनिन्दितमंघ्रिपद्मम् ।
संसारसागरनिमज्जदशेषजन्तु-
पोतायमानमभिनम्य जिनेश्वरस्य ॥ १ ॥
यस्य स्वयं सुरगुरुर्गरिमाम्बुराशेः
स्तोत्रं सुविस्तृतमतिर्न विभुर्विधातुम् ।
तीर्थेश्वरस्य कमठस्मयधूमकेतो-
स्तस्याहमेष किल संस्तवनं करिष्ये ॥ २ ॥ युग्मम् ।

Beginning *of the Commentary.*

वृद्धवादी आचार्य तेह शिष्य सिद्धसेन दिवाकर कहइछे अहं एष हूं एतस्य कहतां ए श्रीपार्श्वनाथनउ किल निश्चइ सम्यक् प्रकारइ संस्तवनं करिष्ये स्तवन स्तोत्र करिसुं किसुं करीनइ अंघ्रिपद्म अभिनम्य चरणकमल वांदीनइ किसावे ते चरणकमल स्वामीना कल्याणकहीयइ मांगलिक तेहना मंदिर कहीयइ घर वइ वली किसा वे ते चरण कमलस्वामीना अवद्यभेदि अनेक भवना संचित पाप तेहना भेदक विणासणहार वली किस वेइ ते चरण कमलस्वामीना भीताभयप्रदं जनमजरामरणादिक दुखेकरी भइ पाम्या संसार थकी बीहना जे भव्य जीव तेह ना दायकदइण हार वे वली किसावे ते चरणकमल भगवंतना अनिन्दित निंदारहितवे वली किसावे ते चरण कमल संसारसागरनिमज्जदशेषजन्तुपोतायमानं संसाररूपी या सागरसमुद्र माहे निमज्जत् कहतां बूडता अशेषघणा जे जंतु प्राणी तेहनइ समुद्रथ पणाहुंती पोतायमान कहीये प्रवहणसमान छइ कस्याचरणकमलजिनेश्वरस्य जिन कहीये सामान्य केवलीमाहे ईश्वरनायक श्रीपार्श्वनाथ तेहना चरण कमलनमीनइ स्तोत्र स्तवन करिसुं एतले प्रथमकाव्य तेह अर्थ जाणि वउं ॥ १ ॥

End.

इत्थं समाहितधियो विधिवज्जिनेन्द्र
सान्द्रोल्लसत् पुलककञ्चुकिताङ्गभागाः ।
त्वद्बिम्बनिर्मलमुखाम्बुजबद्धलक्षा
ये संस्तवं तव विभो रचयन्ति भव्याः ॥ ४१ ॥

जननयनकुमुदचन्द्रप्रभास्वराः स्वर्गसंपदो
भुक्त्वा ते विगलितमलिनचया अचिरान्मोक्षं प्रपद्यन्ते ॥ ४४ ॥

End *of the Commentary.* व्याख्या—हे जिनेन्द्र श्री जिनसामान्य केवली तेहना इन्द्र स्वामी के जिके भव्या भव्यजनभविकलोक भविकलोक इत्थं इण परिकरी भइ समाहितधिय समाधिवंतथका तवना करउ संस्तव स्तवन हूं विभो प्रभो स्वामी रचयंति रचइ हे जिननयनकुमुदचन्द्र जिनलोक तेहनानयन-रूपीया जे कुमुद कहता चंद्रविकासी कमल तेहनइ विकासि वासवी चंद्रमासमान प्रभास्वरा कहतां दीपता थका स्वर्गसंपदो भुक्त्वा स्वर्गसंपदा-भोगवीनइ तेके अचिरात् थोडा काल माहइ मोक्षं प्रपद्यते मोक्षपदउ पामइ विधिवत् विधिसघातइ केहवा वइ भव्य सान्द्रोल्लसत्पुलककञ्चुकिताङ्ग-भागा सान्द्र कहतां निरड उल्लसत जे पुलक कहतां रोमांच तिणइ करीनइ कञ्चुकित थै अङ्गभाग शरीरना अवयव जीयांना वली केहवा वइ भव्य त्वद्बिम्ब ताहरो जे प्रतिमा तेहन उजे निर्मलमुखरूपीयउ कमल-तेहने विषइ वइ कहतां बाधी स्थापी वइ दृष्टि जीए वली केहवा वै भव्य-जनविगलित मलिनचया विगलत दूरि कीधउ मल पाप तइ नउ निचय कहीयइ समूहकुमुदचंद्र ए भगवंत श्रीपार्श्वनाथनउ विशेषण अनइसिद्ध सेन दिवाकरनउ दीक्षानउ नाम पणि कुमुदचंद्र आश्रियउ युगलएकल्याण-मन्दिरस्तोत्र जे भणइ गुणइ सांभलइ भणेनइ सुणइ तेहनइ परिमाग-लिकाली शेषि विस्तरे सर्व्व उपद्रवविनाशइव रिद्धि सिद्धि संपजे । ४४

Colophon. इति श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्रं समाप्तम् श्रीरस्तु ॥

विषयम्—कल्याणमन्दिरस्तोत्रनामको जैननिबन्धोऽयम् ॥

No. 30. कल्याणमन्दिरस्तोत्रं । *Kalyāṇamandirastotram.* Substance, foolscap paper, 11 × 5 inches. Folia, 3 Lines, 6-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ! Appearance, very old, with a redish spot throughout, writing injured in most parts Verse Correct. Complete

A translation in bhāṣā-verses of the preceeding work by Baṇārasī.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।

परमजोति परमातमा परमज्ञान परवीन।

वंदूं परमानंदमय घट घट अंतरलीन ॥ १ ॥

चौपई।

निरभयकरन परम परधान, भवसमुद्रतारन शिवजान।

शिवमंदिर अघहर आनंद मैं उपास चरण अरविंद ॥ २ ॥

End. कल्याणमंदिर कह्यौ कुमुदचंदकौं बुधि भाषा कहत बनारसी कारण समकित सुधि ॥ ४४ ॥

Colophon. इति श्रीकल्याणमन्दिरभाषा समाप्ता। शुभं भूयात् श्रीकल्याणमस्तु श्रीरस्तु श्रीः।

विवरणम्—कल्याणमन्दिरस्तोत्रस्य भाषापद्यानुवादरूपोऽयं निबन्धः।

No. 31. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम्। Kalyānamandirastotram Substance, country-made colourless paper, 11 x 5 inches. Folia, 21. Lines, 11-13 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1751 Appearance, old Prose and verse Generally correct. Complete

This codex contains the text of the Kalyānamandirastotra along with the Vyākhyā or commentary, entitled Bālābhibodha, like the codex described in our notice No. . Besides this it also contains an introductory portion in bhāṣā in which the origin of the text is thus described—

There was a king called Vikramāditya in Ujjayini. He had priests Angasena and Siddhasena Divākara, the son of the former. Once Siddhasena was defeated in a discussion by a Jaina Guru, whereupon he asked the Guru a suitable penance to purify himself. On which the Guru told him to wander throughout the world for twelve years in the garb of an Avadhūta. Siddhasena obeyed his command and after finishing the tour came back to Ujjayini and placed his feet over the Śivalinga Mahākāla. This news spread throughout the city and people from all sides assembled there to see this The king Vikramāditya also came. The king told Oh Svāmin you have dis-

honoured the deity; appease him. *Siddhasena replied*; "it does not deserve my prayer". The king said; 'you must pray'. On which Siddhasena began to pray and as soon as he uttered the eleventh verse *of his prayer the image of the Mahākāla broke down in pieces and the* image of the Pārśvanātha appeared in its place. The prayer of course was to Pārśvanātha and has been celebrated by the name of Kalyāṇamandirastotra. This codex also contains a few lines before the colophon relating that the king Vikramāditya on hearing the prayer was converted to Jainism and explained the text in Bhāṣā. Kumudacandra was a name given to the king by Siddhasena.

We quote below the introductory portion in full

॥ ६० ॥ पण्डितश्रीलावण्यविजयगणिगुरुभ्यो नमः ॥ १ ॥ श्रीकल्याणमन्दिर-
स्तवनउ अर्थ कहीयइ । तिहां प्रथम कल्याणमन्दिर स्तोत्रनी उत्पत्ति
कहीइ छइ । उजेनी नगरीइं श्रीविक्रमादित्य राजा । तेहनउ
परोहित मनमसेन नामिइ । तत्पुत्र सिद्धसेन दिवाकर कहीइ ।
श्रीवृद्धवादि गुरु सिउ वाद करिवो छ, गुरु कहि पुच्छउ । वृद्धवादी गुरु
नगरबाहिरि मिल्या । गोवालीया समक्ष । वाद करिवा मांडिउ ।
पहिलुं सिद्धसेन संस्कृत बोल्या । गोवालीया सांभली कहइ । ए मूर्ख
कांइ भणइ । एहनउ श्रीवृद्धवादि गुरु । एक कटि बांधी नाचइ । नवि ता
मुक्ति एम भणइ । न मिमारीइ न विचारीइ । परदारागमननिवारी
तउ थीवा दोहुं दाईइ । एटगमन मनहिइ जाइइ ॥ १ ॥ कानुंका मन
घरवी सइ । थानि भरिउ दाईइ इ । चय चइ पडिउ सीनि वाडि ।
चवर कविउ वइ मरन दुवारि ॥ २ ॥ श्रीवइ कर्णनहवि नीउ । वीविइ
अधिगदमू । न विसमव उनविमे वंवउ । गपुम बदइउ लगु ॥ ३ ॥
जाइ हमुदिवई मइइ । मइ वृडाहीवमि । चमुनीदमभइदइवहिउ ।
पइइवि चइविवमि ॥ ४ ॥ इमसुनी गोवालाए कहिउ एहनो इमणुर्दविन
चाडाकुप मर्ष दोमइ वइ । इमवधीवाक्यमुभाइ । वृद्धवादि सूरि श्रीना ।
सिद्धसेन दिवाकर छाप्या । संधम चादरिम वादमाहीमा चर्दे नटा ।
कुमुदचंद्र नाम दीधउं । चतुर्माहिं नरिउ इमाई । सिद्धसेन दिवाकर-
नामइं प्रसिद्ध हुया । एकदा समारिं दुइवनि इमवइइ दुजानो वाचा
जइउ नवमभं सस्कृत बाल्वइम कइ इमगु जई इमवहिउ । इवि इवनइ
माटउ वादविन भाउं । एवइ सुवने परेनाहो । सिद्धसेनदिवाकर

प्रायश्चित्तमागइ। गुरु कहइ बार वरष अवधूतवेषइ भमि। कोइ मिथ्या धीरजा प्रतिबोधि। गयुं सौधर्मालिङ प्रायश्चित्त छूटइ। ते वचन अङ्गो करी। बार वरष पृथ्वी माहि अवधूतवेषइ भमी। उज्जैणी नगरीइ। महाकालनइ प्रासादि। शिवलिंगऊपरि पगदेइ। सिद्धसेनसूता थके लोके जणाव्या। पणिन ऊठइ। इवहि राजा विक्रमादित्य आव्या। प्रणिपत्यकरी उठाड्या। राजा कहइ अहो स्वामी एदेवना अवज्ञा नकी जइ। एहनी स्तुति करु। सिद्धसेनदिवाकर कहइ। एमाहरी स्तुति सहा न सकइ। वइइ राजा कहइ स्तुति करु। तिवारइ सिद्धसेन दिवाकर नरेश्वरनउ आदेश लहीनइ स्तुति करइ। प्रथम महावीरनो नमो सो कीधो। एवइ श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्रनी पंजाचित्तं, तेहनउ अगुगरम कविन्त्वभणता शिवलिंगस्फोट हुउ। श्रीपार्श्वनाथनोप्रतिमा प्रगट हुई। ते देषी विक्रमादित्य पूछइ। ममो कइ एकसिउ स्वरुप। अवसउं गुरु कहइ एश्रीपार्श्वनाथगुबिंब। पूर्व्वइ अव भद्रा न उवेटउ। अवती सुकुमाल। श्रीसुहस्ति सूरिने वचनप्रतिबोध पामिउ। जाति स्मरणि पूर्व्वभवइ नलणी गुल्मविमाना सुषता भव्या। तिहा जावा उच्छ कायु। स्त्री बत्रीसमा सुष मुंकी गुरुसमीपे चारित्र पडवजी। श्मशान मइ विषइ काउ सगि रहिउ। तिहा श्रगालिनीकृत उपसर्गिइ। कालकरीनलनी गुल्मविमान मइ विषइ। देवतानो पदवी पामिउ। पूर्विइ एकश्रो साधनु कोहती। तेथीइ पुत्र प्रसविउ। महाकाल नामिइ तेषइ बेटइ। पिताना चितामइ स्थानकि प्रासाद कराविउ। आश्रीपार्श्वनाथनीप्रतिमा थापी कालि मिथ्यादृष्टीए लिंगस्थापन कीधो। हवडांमाहरी स्तुतिइ करी। श्रीपार्श्वनाथ प्रगट हुवा। हवइ श्रीविक्रमादित्यराजा। साथउ देवदेवी सम्यक्त मूल द्वादशव्रत पड वजा। एश्रीकल्याणमंदिरस्तोत्रनी उत्पत्ति।

End. श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्र श्रीपार्श्वनाथनो स्तुति महा स प्रभाव। राजा श्रीविक्रमादित्य सांभली। प्रत्यक्ष महिमा देषी। राजा विस्मय-चित्त थिउ। श्रीगुरुसिद्धसेन दिवाकरने पगे लगा। गुरु बोल्या। अहो राजेन्द्र। ए देवने अरचे नमि। पृथ्वीमाहि देवते गुरुते सुसाधु। षट्कायप्रतिपालक। अनइ केवली प्रणीत जीव दया मूल। श्रीजिनधर्म। एह वचन सांभली। श्रीविक्रमादित्य राजा गुरुवचनं प्रतिबोध पाम्या। परमश्रावक हुवा। श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्रनु महिमा विस्तरिउ। ए अधिकार श्रीवीर्यिउ चिहुंसइ। सत्तरिस वरसे आणवउ।

Colophon. इति श्रीकल्याणमन्दिरस्तोत्रस्य बालावबोधः सम्पूर्णः । श्रीरस्तु । संवत् १७११ वर्षे श्रीमधुमतदेशे श्रीविमाउग्रामादपुरि लिखितमिदं पण्डित श्रीविद्यारत्नादिगणिशिष्यपण्डितश्रीलावण्यरत्नादि तत्शिष्यपण्डितश्रीकीर्ति- रत्नादि तत्शिष्यमुनिरत्नचन्द्रेण लिखितं शुभं भवतु । श्रीः । श्रीः । श्रीरस्तु । ग्रन्थाग्र श्लोकसंख्या ४२० सदय ।

विवरणम्—सटीकं सोपक्रमणिकञ्च कल्याणमन्दिरस्तोत्रं पुस्तकेऽस्मिन् वर्त्तते ।

No. 32. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम् । Kalyāṇamandirastotram. Substance, country-made white paper, 11 × 4 inches. Folia, 17. Lines, 7–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the above metioned work.

विवरणमनुपूर्व्वम् ।

No. 33. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम् । Kalyāṇamandirastotram. Substance, country-made colourless paper, 11 × 4 inches. Folia, 14. Lines, 5 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1853. Appearance, old, slightly torn, worm-eaten and writing injured in parts. Verse. Not correct. Complete.

Same work.

विवरणमनुपूर्व्वम् ।

No. 34. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम् । Kalyāṇamandirastotram. Substance, country made white paper, 11 × 5 inches. Folia, 4. Lines, 11–12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Same work.

विवरणमनुपूर्व्वम् ।

No. 35. कल्याणमन्दिरस्तोत्रकीभाषा । Kalyāṇamandirastotrakī bhāṣā. Substance, country-made white paper, 11 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the same translation of the Kalyāṇamandirastotra in Bhāṣā verse, which has been already described in No. 30.

विवरणमत्रपूर्व्वम् ।

No. 36. कल्याणमन्दिरस्तोत्रम् । Kalyāṇamandirastotram. Substance, country made white paper, 12 × 5 inches Folia, 13. Lines, 7-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn worm-eaten in parts. Verse. Not correct. Incomplete.

The work appears to be a different one from the Kalyāṇa mandirastotra, but on account of its incompleteness we can not ascertain the real name of the work. But from the following contents इति श्रीपार्श्वनाथलघुस्तवनम्, इति चैत्यवन्दनम्, इति नमस्कारदण्डकः, इति पोरसी साढ पोरसी पुरमढ अवढ पचाखाण संपूर्ण, इति देसावगासिय पचखाणं इति प्रत्याख्यानानि, इति सामयिकसूत्रम्, इति पोष उच्चार सूत्रम् etc. the codex appears to have contained several small Jaina works.

No. 37. नेमिजिनगीतम् । Nemijinagītam Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 1. Lines, 15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

Although from the label the name of the whole text contained in the codex is to be known as Nemijinagītam but really the case is otherwise. There are two little poems, first the Pārśvanātha Bāramāsa, the second the Nemijinagītam, the former is complete in 13 verses while the latter consists of seven only. We need not quote any extracts from the either of them.

N. B. There is another small poem of eleven verses with the following colophon.

इति श्रीमज्जिनमादेजौसोमत सक्राय संपूर्ण । ॥ ॥

No. 38. चतुर्विंशतिदण्डकस्तवनम् । Caturvimśatidaṇḍakastavanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 2. Lines, 6–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1843 Appearance, old, and writing slightly injured with a black spot in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer composed in twenty-four Daṇḍaka metre in Bhāṣā, by Srī Jinahaṁsa Munīśvara.

No. 39. आदिजिनस्तवनम् । Ādijinastavanam Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 1. Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Not correct. Complete.

The codex contains the following small prayers, viz., (1) Śrīṛṣabhajinastavanam complete in 5 verses, (2) Śrīajitanāthastavanam in 4 verses, (3) Sambhavajinastavanam in 7 verses, (4) Abhinandanajinastavanam in 7 verses, (5) Śrīsumatināthastavanam complete in 7 verses, (6 Padmaprabhastavanam in 5 verses, (7) Śrīsupārśvastavanam in 5 verses, (8 Candraprabhastavanam in 5 verses, (9) Śrī subidhināthastavanam etc., by Jñānasāgara pupil of Vidyāsāgara Sūri. It is useless to quote extracts from these.

No. 40. श्रीपार्श्वनाथस्तवनम् । Śrīpārśvanāthastavanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 6 Lines, 9-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1671. Appearance, very old, worn out and worm-eaten in parts. Verse Not correct. Complete

A prayer to *Pārśvanātha* in Bhāṣā, complete in 30 verses, by Abhayadeva Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥

जयति त्रुयणवर-कप्परुक्ख । जय जिणधन्नंतरि ।
जय तिहुयण कल्लाण कोस । दुरिय क्करिकेसरि ।
तिहुयणजणअविलंधियाण भुवणत्तय सामिय ।
कुण सुसुहाई जिणेस पास थंभणय पुरट्ठिय ॥ १ ॥

व्या। जयवंत प्रवर्त्ति त्रिभुवनजनितमनाइ वाञ्छितदेयहार तिहां कल्पवृक्ष। वीतराग, देववैद्यविशेष जयवंत थाउ। त्रिभुवनमाहि मंगलीकनउ भण्डार। पापरूपगाहतथी तेहनइ विदारवा केसरीसीह त्रिभुवनना लोकनउ अणंबित आथ। त्रिभुवनजननउ स्वामी। करिसौख्य। जिण। पार्श्वनाथ। स्तंभायतनगरि सस्थित रहाउ ॥ १ ॥

End. अमला हरइ रूपइं कुणइ एकइ प्रेमकरी हरिषउ वयउ।
सीइ एक आपउ सन्तेज प्रसवधर-धंधीकरीरूपदेषा थाउ।
एह भणो माहरउ वांछउ जेहीवती सुहनइं लाघर आपणीकीर्ति।
रायत्तनाइ तुहनइं आवरथउं कीर्तिइ युगती भवगयणा ॥ २९ ॥

एम महारिष तुमदेव इयन्हवण महुमव। अ भवलीभगुणगहण तुम सुणिजणवणसिद्धउ। ए नवसि भनुणासगाह। थंभणय पुरट्ठिय। इम मुणिवर सिरि अभयदेव वीनवइ अणंदिय ॥ ३० ॥

ए अम्हारी यात्राए समाधए मङ्गील्हव मे साधउ।
जेगुण यइण तुम्हारी स्तवीश्वरनइं कहइ घइ।
एह वइ वतइ प्रसन्न थाउ पार्श्वनाथ थंभायतनगरि रहीउ।
इमीरहणइ श्रीअभयदेवसूरि वीनवइ आपद घउ ॥ ३० ॥

Colophon. इति श्रीपार्श्वनाथस्तवन समाप्तम्। इति सं १६०१ वर्षे मागशर वदि ११ दिने श्रीगुडराणपुरनगरे। श्रीजिनप्रभसूरिविजयराज्ये पारिखिगणूं ततपुत्र पारिखि वीण्ण पठनार्थं ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्री ॥ श्रीरस्तु ॥ छ ॥

विवरणम्—श्रीपार्श्वनाथस्तवनरूपीऽयं निबन्धः श्रीअभयदेवसूरिविरचितः ॥

No. 41. श्रीपार्श्वनाथलघुस्तवनम् । Srīpārśvanāthalaghustavanam. Substance, country-made redish paper, 12 × 5 inches Folia, 1. Lines, 10–13 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, worn out, and writing slightly injured. Verse Not correct Complete.

A small poem on the prayer of Pārsvanātha in Bhāsā verses Anonymous.

श्रीपार्श्वनाथस्य लघुस्तवनरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 42. भक्तामरस्तोत्रम् । Bhaktāmarastotram. Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches. Folia, 13. Lines, 13–16 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1357. Appearance, very old, worn out, torn and worm-eaten throughout Verse and prose. Generally correct. Complete.

This codex contains a prayer to Jina in Sanskrit, entitled Bhaktāmarastotra with a short commentary in Bhāsā. Anonymous.

Beginning. श्रीगुरुभ्यो नमः ।

भक्तामरप्रणतमौलिमणिप्रभाणा-
मुद्योतकं दलितपापतमोवितानम् ।
सम्यक् प्रणम्य जिनपादयुगं युगादा-
वालम्बनं भवजले पततां जनानाम् ॥ १ ॥
यः संस्तुतः सकलवाङ्मयतत्त्वबोधा-
दुद्भूतबुद्धिपटुभिः सुरलोकनाथैः ।
स्तोत्रैर्जगत्त्रितयचित्तहरैरुदारैः
स्तोष्ये किलाहमपि तं प्रथमं जिनेन्द्रम् ॥ २ ॥
बुद्ध्या विनापि विबुधार्चितपादपीठ
स्तोतुं समुद्यतमतिर्विगतत्रपोऽहम् ।
बालं विहाय जलसंस्थितमिन्दुबिम्ब-
मन्यः क इच्छति जनः सहसा ग्रहीतुम् ॥ ३ ॥
वक्तुं गुणान् गुणसमुद्र शशाङ्ककान्तान्
कस्ते क्षमः सुरगुरुप्रतिमोऽपि बुद्ध्या ।
कल्पान्तकालपवनोद्धतनक्रचक्रं
को वा तरीतुमलमम्बुनिधिं भुजाभ्याम् ॥ ४ ॥

सोऽहं तथापि तव भक्तिवशान्मुनीश
कर्तुं स्तवं विगतशक्तिरपि प्रवृत्तः।
प्रीत्यात्मवीर्यमविचार्य मृगो मृगेन्द्रं
नाभ्येति किं निजशिशोः परिपालनार्थम् ॥ ५ ॥

अल्पश्रुत श्रुतवतां परिहासधाम
त्वद्भक्तिरेव मुखरीकुरुते बलान्माम्।
यत् कोकिलः किल मधौ मधुरं विरौति
तच्चारुचूतकलिकानिकरैकहेतुः ॥ ६ ॥

त्वत्संस्तवेन भवसन्ततिसंनिबद्धं
पापं क्षणात् क्षयमुपैति शरीरभाजाम्।
आक्रान्तलोकमलिनीलमशेषमाशु
सूर्यांशुभिन्नमिव शार्वरमन्धकारम् ॥ ७ ॥

तन्नुतिनाथ भवतस्तवन मयेद-
मारभ्यते तनुधियापि तव प्रभावात्।
चेतो हरिष्यति सतां नलिनीदलेषु
मुक्ताफलद्युतिमुपैति ननूदबिन्दुः ॥ ८ ॥

आस्तां तवस्तवनमस्तसमस्तदोषं
त्वत्संकथापि जगतां दुरितानि हन्ति।
दूरे सहस्रकिरणः कुरुते प्रभेयं
पद्माकरेषु जलजानि विकाशभाञ्जि ॥ ९ ॥

नात्यद्भुतं भुवनभूषणभूतनाथ
भूतैर्गुणैर्भुवि भवन्तमभिष्टुवन्तः।
तुल्या भवन्ति भवतो ननु तेन किम्वा
भूत्याश्रितं य इह नात्मसमं करोति ॥ १० ॥

End.

कुन्ताग्रभिन्नगजशोणितवारिवाह-
वेगावतारतरणातुरयोधभीमे।
युद्धे जयं विजितदुर्जयजेयपक्षा-
स्त्वत्पादपङ्कजवनाश्रयिणो लभन्ते ॥ ३९ ॥

अम्भोनिधौ क्षुभितभीषणनक्रचक्र-
पाठीनपीठभयदोल्बणवाडवाग्नौ।
रङ्गत्तरङ्गशिखरस्थितयानपात्रा-
स्त्रासं विहाय भवतः स्मरणाद्व्रजन्ति ॥ ४० ॥

उद्भूतभीषणजलोदरभारभुग्नाः
शोच्यां दशामुपगताश्च्युतजीविताशाः।
त्वत्पादपङ्कजरजोऽमृतदिग्धदेहा
मर्त्या भवन्ति मकरध्वजतुल्यरूपाः॥ ४१॥
आपादकण्ठमुरुशृङ्खलवेष्टिताङ्गा
गाढं बृहन्निगडकोटिनिघृष्टजङ्घाः।
त्वन्नाममन्त्रमनिशं मनुजाः स्मरन्तः
सद्यः स्वयं विगतबन्धभया भवन्ति॥ ४२॥
मत्तद्विपेन्द्रमृगराजदवानलाहि-
संग्रामवारिधिमहोदरबन्धनोत्थं।
तस्याशु नाशमुपयाति भयं भियेव
यस्तावकं स्तवमिमं मतिमानधीते॥ ४३॥
स्तोत्रस्रजं तव जिनेन्द्र गुणैर्निबद्धां
भक्त्या मया रुचिरवर्णविचित्रपुष्पां।
धत्ते जनो य इह कण्ठगतामजस्रं
तं मानतुङ्गमवशा समुपैति लक्ष्मीः॥ ४४॥

Colophon. इति श्रीभक्तामरस्तोत्रं सम्पूर्णम्। संवत् १६५० वर्षे वैशाख वदि १० श्राविका चम्पाईबीपठनार्थम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् भक्तामरस्तोत्रं नाम जिनस्तोत्रं वर्तते।

No. 43. भक्तामरस्तोत्रभाषा। Bhaktāmarastotrabhāṣā. Substance country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 5. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, worn out, torn and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

A translation in Bhāṣā verses of the above mentioned work. *Anonymous.*

पुस्तकेऽस्मिन् भक्तामरस्तोत्रस्य भाषापद्यानुवादो वर्तते।

No. 44. श्रीमहावीरस्तवनम् । *Śrīmahāvīrastavanam.* Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 4–13 in a page. Character, Nāgara. Date, 1521 Saṁvat (1) Appearance, old worn out, torn and slightly worm eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to Mahāvīra in Bhāsā verses by Laksmana.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगौतमाय नमः ॥

पणिमउं धुरि सुमरउ अरिहंत।
आवकर्म न उभाथि उपंत।
वामवाणिधुष अह्मातणो।
समरउं सरसति हुं सामिणो ॥ १ ॥
सुह गुरुवयन श्रवणे सांभली।
पभणि सुवोरचरित्रमनिरंली ।
चउवीस मउजिणेसर राव।
गाय सुसंयम पाइ सुपसाय ॥ २ ॥
जंबूदीवह भरतए ठाम।
ते माहि वंभणकुड छह गाम।
वसइ रुषभदत्तविद्यावंत।
माहण देवाणं दाकत ॥ ३ ॥
निसि भरि पुढोते आह्मणो
ते सर्व्वरी वहो अतिघणी।
राति दुपहर हुआ सेतणइ।
चउदस पमला भान तणइ ॥ ४ ॥
भाविड मयगलधुरिमल पंत।
दीठउ व्रषभ महाबलवंत।
पेखइ सुपनइ वोलइ केसरी।
लच्मी सायर संभरी ॥ ५ ॥
दामनीमाला संपूरउ चंद
दीठउ सहस्रकिरण गयणंद।
अंड कर धजा सुपनिच ठमर।
भरिउ कलसजल सोवन्नमइ ॥ ६ ॥

---

(1) This is the date of original composition ; see the verse 93 at the end.

पदम सरोवर हंसविमाण
रयण रेह सागर उमाण।
धुवि अगणि सुपन चउदसइ।
आही सुपनंतर जागीतिमइ॥ ७॥
ते सुंदरि ऊठी तिणि वारि
एक ध्यान मनि धरइ अपार।
ऋषभदत्त मनि हर्ष अपार।
सुपनं तणउ कहिउ विचार॥ ८॥
भणइ विप्र सुणि सुंदरि वाणि।
हसिइ पुत्र पुणि मेरुसमाण।
जाति गर्भ जन्मन्तरि करइ।
तिण कर्मिइं नीचकुलि अवतरइ॥ ९॥
माहिणि उदरि वीर अवतरइ।
इंद्रतणउ आसन थर हरइ।
कायर आसण गई प्रमाण।
मनि अवलोकी जोइउ नाण॥ १०॥

End.

महावीरना चरण अणुसरउ
तपजपतणुसकति गीत करउ
पाचइ इंद्री आपउ ठाम।
परमेसर पूजउ मुनिदाणि॥ ९०॥
पेसइं जिनवर आगलि रंगि :
श्रीआवइ तह घरि मणिरंगि।
जिनइ जिन आगलि गाईइ।
नव निधइ सिवपुरि जाईइ॥ ९१॥
रतन अछिउ चिंतामणि आज।
सूरी सइ वंदउ मुनिराज।
सेवक लखमणगुरु उपदेस सुणी
किउ अपर नवाज स॥ ९२॥
संवत एकवीसइ वच्छर सार
फाल्गुण वदि सातमि सोमवार।
चौदं लघन मनिधरी आपइ।
जयवंता जगिसार इति वीर जिणंद॥ ९३॥

जां अविचलमच्छलङ्गतपद्धं ।
जां निमि तारा दीपइ घपडं ।
जां पृथ्वीमंडल थिर थाइ ।
तपते जिहं जां ग्रमिदिनराय ॥ ८४ ॥
वीर जिणेसरतणु चरित्र ।
भणतां गुणतां जनमपवित्र ।
एक मना जेनर सांभलइं
तेह घरि निपइं अफलां फलइ ॥ ८५ ॥

Colophon. इति श्रीमहावीरस्तवन सम्पूर्णम् ॥ श्रीः ॥ ० ॥

विवरणम्—श्रीमहावीरस्तवनं नाम लघपद्मतभाषापद्यनिबन्धोऽयम् ।

No. 45. मुहपत्तीपड़िलेहणविचारस्तवनम् । Muhapattīpaḍilehaṇavicārastavanam

Although the codex is labelled Muhapattīpaḍilehaṇavicārastavanam but really it contains two works (1) Posahagrahaṇavidhi. (2) Muhapattīpaḍilehaṇavidhi, both are finished within two folia of country-made white paper, 12 × 5 inches. Lines, 13–19 in a page. Character, Nāgara. Date of the original composition of the former is Saṁvat 1627 The latter bears no date at all.

(1) *Posahagrahaṇavidhi in Bhāṣā verse treating of rules for observing Poṣadha*, a Jaina festival, by Samayasundara, pupil of Jina Siṁhasūri. Composed in 1627 Saṁvat in Murut (नगर मरोट) !

Beginning. ॥ ६० ॥

जेसलमेर नगर भली जिहां श्रीपासजिणंद
प्रणमि श्रीजिन प्रणमतां पामी परमानंद ॥ १ ॥
तासपरचप्रणमी करी पोसहविधिविसतार ।
पमविधि श्रावक हितभणी आगमने अनुसार ॥ २ ॥
पोसो पोसो सङ्ग कहइ पोसो करै सह कोइ ।
विण पोसाविधि सांभली जिम निसारो होइ ॥ ३ ॥

ढाल—पदपंकजरे प्रणमी वीर जिणंदना एहनी आदि । १
पहिले दिनरे सांझ समै उपवास सह
पडिलेहीरे दहो परिराषइ वह
पाछिली रातेरे साधसमीप आवीकरी राई
मायछितरे प्रथम करै मन संवरो
संवरी श्रावक करै पोसो थइ पडूरी गुरुमुखै
उचरइ दंडक तीन वेला सामाइक विघ तिय रचै
पच्छै करै पडिकमणो पातरणो साध वंदे
विहागिणे कम्मभूमी थइ एने उत्तम मगलीकवखा भणे । १ ॥

End.

पाछली राते ऊठिणेहो श्रावक होइ सावधान ।
राई प्रायछित काउ सगकरइ हो देव वांदै सुविधान । संवेगो
श्रावकपोसानो विधि एह
मिलती सूत्रसिद्धां धांतमइ हो
मति मनि करज्यो संदेह
ऊंचइ सुरबोलइ नहीहो
होय कह्या भगवंत
वलिसामाइकलै वडेहो पडिकमणो करइ तत सं । २ ।
पडिलेहणि किरिया करै हो
सगली पूरब रीति सहु सिधाय पोषा पछैहो
गुरुवदइ घरि प्रीति संत
पहिलो पोसो पारि न इहो सामाइक विघ पारि
पडिलाभे अणगारि गइहो अति सभागविचार सं । ४ ।
विपरीतो पोसो कर इहो वहुफलदायक होइ
अवधि संघातइ कीजे तांहो काज सरइ नहीं कोइ सं । ५ ।
विधि विधि मीषय कीज तांहो अवधि होवै जी काइ
मिच्छामि दुक्कडं कीजे तांहो छूटक वारी थाय स । ६ ।
पोसोउ लोकर मनीहो टाले दुरगति दुक्ख
अशुभ करम सोषध करै हो आपे सासता सुख सं ॥ ७ ।
उत्कृष्ट पोसातणो हो एविधि कही उपगार
जेसल मेरी संघमइ हो आपइ कीधो सुविचार सं । ८
सोलेसइ सतसवि समइहो नगर मरोट मभार

मगसिर सुदि पञ्चम दिने हो सुभदिन सद्गुरुवार सं। ८
श्रीजिनचंदसूरी सदगो श्रीजिनसिंघ सूरीस
सकल चंद सुप साठ लेहो समय सुंदर भणे सीस सं। १०

Colophon. इति श्रीपौषध षट्पविधिः सम्पूर्णः समाप्तः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् भाषापद्यविरचितः पौषधषट्पविधिः सम्पूर्णो वर्त्तते।

---

(2) Muhapattīpaḍilehaṇavidhi complete in 16 Bhāṣā verses, on some injunctions to be strictly observed by the Jainas, by Lakṣmivallabha Gaṇi. *We quote below the whole text.*

॥६०॥ वरधमानजिनवरतणाजीचरणनमु चितलाय।
ग्यानक्रिया जिणि उपदिसीजी शिवसुखतणउ उपाय। १।
भविकं मन धरि श्रीजिन उपदेश छूटइ करम किलेस। २
भाकमी पडिलेहणि मुहपतितणीजी भाखी बइ पचवीस।
तिहां एभावविचारयइजी भाषइ इम जगदीश। ३भं
प्रथम केयासि विलोकीयइजी सूत्र भरथनी दृष्टि।
ए पड़िलेहणि दृष्टि नीजी काइ परमनी पुष्टि। ४भ
समकितमिथ्यामिश्रनीजी मोहनी तीन मउत्याग।
कामराग नेहराग मइजी तजि वलितिम दृष्टिराग ॥ ५भं
सौधि वधूटकगुरूयकीजी वामहाथ करि माठ।
नव अक्खोड़ा भादरउजीनवपक्खोड़ा गमाउ ॥ ६भं
देवतत्त्व गुरुतत्त्व सुंजी धरमतत्त्व मधिसार।
गुरु कुदेव कुधर्म मउजी तीन तणउ परिहार। ७भं
भाणदसण चारितनाजी संघहि तीन आचार।
तजउ विराधना तीनसौजी एह अरथं अवधार। ८भं
मनवचकायानी सदा जी गुपति एहि लइ सुद्ध।
परिहरि यह वलि आखि नइजी तीने दंड विरुद्ध ॥ ९भं
पडिलेहणि पचीसएनी मुहपत्तीनी सार।
वहि पडिलेहणि अगनीजी तेपणि अइर विचार ॥ १०भं
हास अरति रति मोह नइ जी सुइ भरउ वामवाइ।
तजि वलि शोक दुगं छना जी इविप पांचि करि साइ ॥ ११भं

पुत्वसी लेश्या तीन लेश्री तेमि रयो करि दूरि।
रधिरम सातालारवतजी करमुपयी चकमूर ॥ १२भं
काढि मान तीन उरयकीजी माया नियाण मिथ्यात।
च्यारि कषायके हगनघीजी क्रोधादिके करि घात ॥ १३भं
तजि षट्काय विराधनाजी चरण विहूं सुध होइ
इम पडिलेहणि पंगनीजी पणवीसेंउ जोइ ॥ १४भं
इम पडिलेहणि करइजी धरिमजिया न विवेक।
सकल करम दूरइ करइज्यो पामइ सुख अनेक १५भं
कलस इम वीर जिण वरतणा सुंवधी
चरम गणधर संमली कहइ सूत्र वांणी मधि सुहांणी
सुणइ भविअण मनिरली उपभाय सर सिरि नच्छि कीरति सुप सकीए
संपही सुहपती पडिलेहणि तणविधि लच्छि वल्लभ गणि कही १६भं०

Colophon. इति श्रीमुहपतीपडिलेहणविचारस्तवनम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मुहपतीपडिलेहणविधिनाम कश्चिज्जैनधर्मनियमो वर्त्तते।

No. 46. राजर्षिस्तवः। *Rājarṣistavaḥ.* Substance, country-made white paper, 12 x 4 inches Folia, 16. Lines, 12-13 in a page *Character,* Nāgara. Date, ? Appearance, old and writing slightly injured in most part with black spots. Verse. Not correct Complete.

A Bhāṣā poem on the adventures of Nami Rājarṣi, by Samayasundara.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

मूलमंत्र समरुं सदा जिणवर पणपरमिट्ठ।
वाधम चघर मांहि तसु तिलकतु गढ सिरि दिट्ठ ॥ १ ॥
हवि श्रीजीर्णंड नमि तणउ जोडस्यु आगी बुद्धि।
जिन त्रिन पाम्या पछि पाप मिलइ सी सुद्धि ॥ २ ॥
साधुतणा गुणवर्णवतुं कहिता निरमल देह।
गंगा मांहि झीलतां नरहितन मीवेह ॥ ३ ॥
साधु कथा सहिजइ भली अधिक ढाल रस एह।
विचि २ मे वाखचरकइ अपर मीणाइ तेह ॥ ४ ॥

साधुचरित सुणतां थकां मनितणा फल होइ।
नरयम लागइ मो ठिमउतिथि सुणज्यो सहु कोइ।

End.

ब्राह्मण नो रूपफेरायो आप प्रगट थयो इंद्र
चलकुंडल आभरणनो प्रणमइ पाय अरविंद ॥ ८६ ॥

इंद्र प्रशंसा इम करइ धन्य धन्य तुं रिषिराय।
एषि प्रदक्षण देइनइ प्रणमइ वारंवार पाय ॥ ८७ ॥

इंद्र अहो तइं क्रोध दूरइ कीउ
अहो तइं कीतउ अभिमान
अहो तइं माया ममता तजि
अहो तैं लोभ तज्यो असमान ॥ ८८ ॥

इंद्र अहो उत्तम आर्जव अतिभलो अहो उत्तम मार्दव सार।
अहो उत्तम साधुखमा भलो अहो उत्तम मुक्ति उदार ॥ ८९ ॥

इंद्र एणि भवि उ तिम पूज्यउं परभवि होइ समाधि।
पां मोस साधु तू मुक्तिगा शाश्वता सुखसमृद्धि ॥ ९० ॥

इंद्र धन्य कारथो कीरि साधुनी धन्य पिता कुलधन्य।
धन्या माता जेण इ जनमी उ एह य उ पुत्ररतन ॥ ९१ ॥

इंद्र हू बलिहारी ताहरी तुझ सम अवर न कोइ।
अहति प्रणामइ अजी लोमि सामि न कोइ ॥ ९२ ॥

इंद्र धन्य उ कृतारथ थयो सफल कीउ अवतार
राजरमणि सवि परिहरी लीधो संजम भार ॥ ९३ ॥

इंद्र इम प्रसंसा करतो थकउ देइ प्रदक्षिणा त्रिणि।
वारवार करो वंदना भावगति करी अति लीण ॥ ९४ ॥

इंद्र सुभलक्षण पद साधुना प्रणमी परम उल्लास।
विमल कुंडल सिरि सेहरा इंद्र गयो आकासि ॥ ९५ ॥

सोलमी ढाल सोहामणि इंद्र परीक्षा जाणि।
समय सुंदर कहइ सांभलो जीवत जन्म प्रमाण ॥ ९६ ॥

ढाल १७ राग धन्यासी ॥ वांसी वाजिए वखाणी ॥ एदेसी ॥
नेमि राजा संजिमलीउ अहति मनि परिणाम।
अछथि पंच दिइ साधनागुण गाईस अभिराम ॥ ९७ ॥

मुनि वर पाय नमुं इंद्र प्रसंसा इम सुणी
कौषत नही चहंकार मुनिं
श्री लघं प्रत्येक बुध ८८ मुनिं
विमलनाथ प्रसादथी श्रीजयसेन गुरमांहि मुनि।
गिहत्त' गक्षधरत रतन ए दिन २ अधिक ए वाढि मुनि । ९९ ।
युगप्रधान गुरराजीया श्रीजिन सिंघ सुरिंद मुनिं।
सकल चंद सुए आउलि कुशल मनि परमाणद । १०० । मुनिं
श्रीजीर्यंडपूरीयथी नमि राजा अधिकार।
सतसदाल चोहामथी समय सुंदर सुषकार। १०१ । मुनिं

Colophon. इति श्रीश्रीनी प्रत्येक बुधि नमि राजरिषि चरित्र संपूर्णः । १ ।

विवरणम्—नमिराजर्षिचरित्रक्षपोऽयं जैनविषयविशेषः।

No. 47. लघुशान्तिस्तवनम्। Laghuśāntistavanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 5–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, some what old. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains two works (1) *Ajitaśāntistavanam* and (2) Laghuśāntistavanam. The former is composed in Bhāsā verses, *while the latter in most parts consists of Sanskrit verses.*

Beginning *of the first Text.* । श्रीजिनाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

अजियं जिय सव्व भयं संतिंच पसंत सव्वगय पावं।
जय गुरु संतिगुणकरे दोवि जिणवरे पणवयामि । १ ॥
गायाहा ववगय मंगलभावे तेहि विउल तव निम्मल सहावे।
निरुवम महप्पभावे थोसामि सुदिट्ठसब्भावे ।२ ।
गाहा सव्वदुक्खप्पसंतीणं सव्वपावप्पसंतिणं।
सयाञ्च अजिअ संतीणं नमो अजिअ संतिणं । ३ ।
सिलोगो अजिअ जिनसुहप्पवत्तणं
तवपुरिसुत्तमनाम कित्तणं।
तहय धिय मइ पवत्तणं
तव यजियुत्तम संति कित्तणं । ४ ।

मागहिआ किरिआ विह संचिय कम्मकिलेसविमुक्खयरं
अजिअं निचियं च गुणेहि महामुणि सिद्धिगयं ।
अजिय सय संति महामुणिणोवि अ संति अरं
स ययं मम निव्वुइ कारणयं च नमं सणयं च ॥ ५ ॥

वाणवासिया ते तवेण धुय सव्वया वया
सव्वलोग हिय मूल पावया ।
संथुया अजिअ संति पावया
हुं तु मे शिव सुहाण दायया ॥ २४ ॥

अपरांतिका एवं तव बल विउलं
थुइमए अजिअ संतिजिण जुअलं ।
ववगय कम्मरयमल
गयं सयं सासयं विउल ॥ २५ ॥

गाहा तं बहुगुणप्पसायं
मुक्ख सुहेण परमेण अविसायं ॥ २६ ॥

गाहा तं मोए अ नंदिं
पावेउ अनंदिसेणमभिनंदिं
परि सावि अ सुहनंदिं
मम य दिसउ संजमे नंदिं ॥ २७ ॥

गाहा पक्खिअ चाउम्मासे
संवच्छरे अवस्स भणिअव्वो
सोअव्वो सव्वेहिं
उवसग्ग निवारणो एसो ॥ २८ ॥
जो पढइ जो अ निसुणइ
उभओ कालंपि अजिअसंति थयं
न हु हुंति तस्स रोगा
पुव्वुप्पन्ना विणासंति ॥ २९ ॥

Colophon. इति अजितशांतिजिनस्तवन समाप्तम् ॥

Beginning *of the second Text.* ओं नमः वर्द्धमानजिनेन्द्राय ।
भो भो भव्याः शृणुत वचनं प्रस्तुतं सर्वमेतत्
ये यात्रायां त्रिभुवनगुरोरार्हता भक्तिभाजः ।
तेषां शान्तिर्भवतु भवतामर्हदादिप्रभावा-
दारोग्यश्रीधृतिमतिकरी क्लेशविध्वंसहेतुः ॥ १ ॥

भो भो भव्यलोका इह हि भरतैरावतविदेहसंभवानां समस्ततीर्थकृतां जन्मसमयासनप्रकम्पानन्तरमवधिना विज्ञाय सौधर्म्माधिपतिः सुघोषा घण्टाचालनानन्तरं सकलसुरासुरेन्द्रैः सह समागत्य सविनयमर्हद्भट्टारकं गृहीत्वा गत्वा कनकाद्रिशृङ्गे विहितजन्माभिषेकः शान्तिमुद्घोषयति यथा ततोऽहं कृतानुकारमिति कृत्वा महाजनो येन गतः स पन्था इति भव्यजनैः सह समेत्य स्नात्रपीठे स्नात्रं विधाय शान्तिमुद्घोषयामि ततः पूजा यात्रा स्नात्रादिमहोत्सवानन्तरमिति कर्णं दत्त्वा निशम्यतां निशम्यतां स्वाहाः।

End. अथ एव एव सुविधिं कुरु कुरु शान्तिं च कुरु कुरु स्वदितिं तुष्टिं कुरु कुरु पुष्टिं कुरु कुरु स्वस्ति च कुरु त्वं च १२ भगवती गुणवती शिवशान्ति तुष्टिं पुष्टि स्वस्तीह कुरु कुरु जनानां चोमिति नमो नमो ह्रां ह्रीं ह्रौं ह्रूं ह्रः यक्षः ह्रौं फट् फट् स्वाहा १४ एवं जिननामाक्षरपुरःसरं संस्तुता जया देवी कुरुते शान्तिनिमित्तं नमो नमः शान्तये तस्मै १५ इति पूर्व्वसूरि दर्शितः मन्त्रपदविदर्भितः स्तवः शान्तेः सलिलादिभयविनाशिनो शान्त्यादिकरस्य भक्तिमतां १६ यश्चैनं पठति सदा शृणोति भावयति यथा योगं।
स हि शान्तिपदं यायात् सूरी श्रीमानदेवश्च ॥ १७ ॥

Colophon. इति श्रीलघुशान्तिस्तवनं सम्पूर्णम् श्रीरस्तु कल्याणमस्तु शुभं भवतु श्लोकौ नित्यं पठित्वा मगश्लोक वर्त्तते। श्लोकः
सूर्खमितेंगदूरस्थ सूरमोचाभिवाविषाम्।
जिघानव कुर्वतार्थं नूपनित्यावधारणं।
सुंदरं पी पशुद्दीप सव्वं भवनिर्वर्ष ॥ १ ॥
अखिलप पवनगर्ण विरया विरयाव एस खलु जुतो
संसारय यण्ठ करणो दव्व एसव्व दिट्टंतो ॥ २ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अजितजिनशान्तिस्तवन लघुशान्तिस्तवनञ्चेति पुस्तकद्वयं वर्त्तते।

No. 48. वीतरागस्तोत्रम्। Vītarāgastotram. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 10. Lines, 12 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1882. Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Prose. Not correct. Complete.

A prayer to Vītarāga in Sanskrit verses complete in 20 Prakāśas, by Hemacandra.

Beginning. ॐ वीतरागाय नमः ।

यः परात्मा परं ज्योतिः परमः परमेष्ठिनाम् ।
आदित्यवर्णं तमसः परस्तादामनन्ति यम् ॥ १ ॥
सर्वे येनोदमूल्यन्त समूलाः क्लेशपादपाः ।
मूर्ध्ना यस्मै नमस्यन्ति सुरासुरनरेश्वराः ॥ २ ॥
प्रावर्तन्त यतो विद्याः पुरुषार्थप्रसाधिकाः ।
यस्य ज्ञानं भवद्भाविभूतभावावभासकृत् ॥ ३ ॥
यस्मिन् विज्ञानमानन्दं ब्रह्म चैकात्मतां गतम् ।
स श्रद्धेयः स च ध्येयः प्रपद्ये शरणं च तम् ॥ ४ ॥
तेन स्यां नाथवांस्तस्मै स्पृहयेयं समाहितः ।
ततः कृतार्थो भूयासं भवेयं तस्य किङ्करः ॥ ५ ॥
तत्र स्तोत्रेण कुर्यां च पवित्रां स्वां सरस्वतीम् ।
इदं हि भवकान्तारे जन्मिनां जन्मनः फलम् ॥ ६ ॥
क्वाहं पशोरपि पशुर्वीतरागस्तवः क्व च ।
उत्तितीर्षुररण्यानीं पद्भ्यां पङ्गुरिवास्म्यतः ॥ ७ ॥
तथापि श्रद्धामुग्धोऽहं नोपालभ्यः स्खलन्नपि ।
विशृङ्खलापि वाग्वृत्तिः श्रद्दधानस्य शोभते ॥ ८ ॥

इति वीतरागस्तोत्रे प्रस्तावनास्तवः प्रथमः प्रकाशः ॥

End.

पादपीठलुठन्मूर्ध्नि मयि पादरजस्तव ।
चिरं विलसतां पुण्यं परमाणुकणोपमम् ॥ १ ॥
मद्दृशौ त्वन्मुखासक्ते हर्षबाष्पजलोर्मिभिः ।
संप्रेक्ष्य प्रेक्षणोद्भूतं क्षणात् क्षालयतां मलम् ॥ २ ॥
त्वत्पुरो लुठनैर्भूयान्मद्भालस्य तपस्विनः ।
कृतासेव्यप्रणामस्य प्रायश्चित्त किणावलिः ॥ ३ ॥
मम त्वद्दर्शनोद्भूताश्चिर रोमाञ्चकण्टकाः ।
नुदन्तां चिरकालोत्थामसद्दर्शनवासनाम् ॥ ४ ॥
त्वद्वक्त्रकान्तिज्योत्स्नासु निपीतासु सुधास्विव ।
मदीयैर्लोचनाम्भोजैः प्राप्यतां निर्निमेषताम् ॥ ५ ॥
त्वदास्यलासिनी नेत्रे त्वदुपास्तिकरौ करौ ।
त्वद्गुणश्रोतृणी श्रोत्रे भूयास्तां सर्वदा मम ॥ ६ ॥
कुण्ठापि यदि सोत्कण्ठा त्वद्गुणग्रहणं प्रति ।
ममैषा भारती तर्हि स्वस्त्येतस्यै किमन्यया ॥ ७ ॥

तव मैत्रीश्च दासोऽस्मि किङ्करोऽस्मि किङ्करः ।
आशिषि प्रतिपन्नस्य नाथ नातःपरं ब्रुवे ॥ ८ ॥

Colophon. इति श्रीवीतरागस्तोत्रे आशीःस्तवो विंशः प्रकाशः ॥ २० ॥
श्रीहेमचन्द्रप्रभवाद्वीतरागस्तवादितः ।
कुमारपालभूपालः प्राप्नोतु फलमीप्सितम् ॥ १ ॥
सं १८८१ मिति आषाढ वदि १० दिने लिखितं इदं पुस्तकम् ॥

विशेषम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीहेमचन्द्रकृतम् वीतरागस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 49. वीरजिनस्तवनम् । Vīrajinastavanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 7 (of which fol. 6 is wanting). Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1730*. Appearance, old. Verse. Not correct. Complete (except the fol. 6).

A prayer to Vīrajina in Bhāṣā verse*, by Vinaya, pupil of Vijayasūri.

Beginning. श्रीवीतरागाय नमः ॥
सकलसिद्धिदायक सदा चौवीसइ जिनराय ।
सद्गुरु सामिनि सरसती प्रेमइं प्रणमुं पाय ॥ १ ॥
त्रिभुवनपति त्रिसला तणो नंदनगुणगंभीर ।
शासननायकजगधणी वर्द्धमान वड वीर ॥ २ ॥
एकदिन वीर जिणंद जिमे चरणे करी प्रणाम ।
भविक जीवना हितभणी पुच्छइ गौतमस्वामि ॥ ३ ॥
मुक्तिमार्ग आराधइं कहो किम परि अरिहंत ।
कृपासरसमरसरस भाखइं श्रीभगवंत ॥ ४ ॥
अतीचार आलोईइ व्रत धरिये गुरु सीखि ।
जीवसमावीसउ भजी खीमि चोरासी लाख ॥ ५ ॥
विधि सुं वली वोसिरा वोई पापस्थान अढार
चार शरण नित्य अनुसरो निंदो दुरित आचार ॥ ६ ॥

---

* This is the date of original composition of the work. See the extracts from the end.

End. ज. आज मनोरथ सुभ फल्याए आप दुखदंदो
नाठो तूटो जिनचौवीस मीए मगध्या पुण्यकल्लोल । ५ ।
ज. भवि भवि विनय तुम्हार सोर भाव भगति
तुम्ह पायनो देवदयाकर दीजोइं बोधि बीज सुपसाय । ६ ।
ज. कलश । इयतरणतारण सुगतिकारण दुखनिवारण जगजयो
श्रीवीरजिनवरचरण सुणतां अधिक मनि उछट थयो
श्रीविजयदे सुरिंदपटोधर तीरथजंगमइणि जगइं
तप गच्छ पति श्रीविजयप्रभ सूरि तेजइं झगमगइ । २ ।
श्रीहीरविजयसूरि शीस वाचक कीर्त्तिविजयसुरगुरुसमो
तससीसवाचकविनयई थुण्यो जिन चोवीसमो । ३ ।
सइ सतर संवत छ गय तीसइं रहीरामेर
श्री मासए विजया दसमी विजय कारण कीध गुण अभ्यासए । ४ ।
नर भव आराधनसिद्धिसाधन सुकृतलीलविलासए
निर्जराहे तइंतवन रचिउ नामइं पुण्यप्रकाशए । ५ ।

Colophon. इति श्रीवीरजिनस्तवन सम्पूर्णम् । श्रीक श्री श्री श्री श्री श्री श्री ।

विवरणम्—श्रीवीरजिनस्तवनरूपोऽय निबन्ध. ।

No. 50. सेत्तुंजयस्वामिस्तवनम् । Settumjayasvāmistavanam

Substance, country-made white paper, $12 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to Jina in Bhāsā poetry under the title of Settumjaya stavana. We have already described a codex of the same name by Devacandra Gani, but the text does not agree with this. There are two other codices also of the same name, described below; the readings of these too do not agree with the above mentioned two texts, nor do they agree with each other. All of them appear to be different works bearing the same name only.

Beginning. । ६० । ओं नमः सिद्धेभ्यः ॥
आदि जिणंद जुहारिये मनधरि अधिक उल्हासो जी ।
मनवचकाया सुद्धयो कीजे निज अरदासो जी । १ ॥

प्रभुनरकतथा दुषदीद्दिनामे सह्या काल अनंती जी
सीकउही कही सीधके एक विना भगवंतीजी ॥ २ ॥ प्रभु
करम कठीरवय यके साधित नरकनिरासी जी ।
वेदन तीन कहीया सतां सहे दुषरासि निरासी जी ॥ ३ ॥ प्रभु
सीपो जोनि कुपनी वसती भूमि वसती जी ।
तातीनीषषपूचिका तापरि पाव ठवंती जी ॥ ४ ॥ प्रभु

End. वंस इक्षागे मंडणोरे नाभि नरिंद मल्हार।
सेत्रुंजे गिर सौराजी थोरे सेवकजनसाधार ॥ ११ ॥ दो,
कलस। एसी आदि जिनवर सयलसुष करमरयदुषनिवारिये ।
समकित दीजे दया कीजे भवसहोदधि तारिये ।
प्रभु पतितपावन करमषपावन श्रीगुणसार भाइये ।
इहलोक सुष परलोक शिवपदस्वामी सुमिरन पाइये ॥ १४ ॥

Colophon. इती श्रीसेत्रुंजयस्वामिस्तवनं सम्पूर्णम् । लोषतं दंनसवंत कीजे ॥ श्रीश्री ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सेतुञ्जयस्वामिस्तवनं नाम जैननिबन्धो वर्त्तते ।

No. 51. *शत्रुञ्जयस्वामिस्तवनम् ।* *Śatruñjayasvāmistavanam.*
Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 31. Lines 6 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old; slightly worm-eaten in parts. Verse. Not correct. Incomplete.

Although this work bears the same name as the preceeding one but its contents are different from those of the preceeding work and it is also a bigger one. Hence it might be inferred to be a different work.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमिऊ अरिहंताई ।
इहं भवश्री गाइथाय पत्तेय सुरनारयाण दुषं
नरतिरियाणं विषा भवणं ॥ १ ॥
छववाय चरणविरहं संख इग समईणं गमागमणं ।
दस वास सहस्साइं भवणवईणं जहन्नठिई ॥ २ ॥
चमरबलि सारमहिय तद्देवीणं तिन्नि चत्तारि ।
पलियाई सढाई सेस संनवनि कायाणं ॥ ३ ॥

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शत्रुञ्जयस्वामिस्तवनं नाम कोऽपि पूर्व्वप्रसादन्य: स्तवनविशेषो वर्त्तते।

No. 52. सेत्तुञ्जयस्तवनम्। Settuñjayastavanam. Substance, country-made colourless paper, 11 × 5 inches. Folia, 3. Lines, 10–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and slightly worm-eaten. Verse Not correct. Complete.

This is also a prayer to Settuñjaya in Bhāsā poetry, by Prema-vijaya.

Beginning.

प्रणमीय सयल जिणद पाय। मनवञ्छित कामो
सकलतीरथनो राजी छए। प्रणमुं सिरनामो।
जसदरसण दुरगति टलेए। नासे सवि रोग।
सजन कुटुम्बसहु मिले मन वञ्छित भोग। १।
नाभिकुंमर जग जाणो एहं हुक्ह देवीनंदनवदनकमल
दीरंपे चति भलीए।
आयह पूनिमचंदसेमुं आकेरोरामीयोए।
सोवन मयकाया ऊं चपणेसे धनुषपाचसेए प्रणमे सुर राया। २।

End.

आदो पुरोरलि आनणीए दीठां पापन नाठे।
सेत्तुजीतलीनदो वेहए। सेतुंजगिरि पासे।
इंद्रपुरीसमी वडेछए पालीताणो एयर
चगंग प्रासाद जिण तणीए दीठां नासै वयर। १८॥
मानसरोवरसमो वडेएललता सरसोहि
वनवाडी आराम ठाम इंद्रादिक मोहे।
सेत्तुजे शिवपुरसमो वड़ ए नामो इम बोले।
त्रिभुवनको तीरथ नहीं ए सेतुंजासमतोले। १९।
संकट विकट सवि उपसमइए सेत्तुञ्जगिरि नामे।
जे नरनारी भणइ गुण ते शिवपुरं पामे।

तपगच्छ नायक गुणनीलोए हीरजी गुरु राया।
समसोहनविजयसेन गुरु वंदू नेहना पाया॥ २०॥
श्रीविमलहरषमिश्र प्रेमविजय कहि सुणिडं देव।
भवि भवि शेत्रुंजागिरि तणीर दें ज्यौ शुभ सेव॥ २१॥
कलश। इमथुण्यौ सामी। सुगति गामी। आदि जिणंद जुगदेवए।
नितिं नमइ सुरनर, असुर किंनर, करे अहनिसि सेवए।
जे भणइ ममतिं, भणो जुगतिं, तस घरि जय जय कारए।
इम कहे कविराय। सुणो भविराय। जिनपामी भव पारए॥ २१॥

Colophon. इति श्रीशेत्रुंजी स्तवनम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शेत्रुञ्जयस्तवनं नाम कश्चिदन्यः स्तवनिबन्धो वर्तते।

No. 53. शान्तिजिनस्तवनम्। . Śāntijinastavanam. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 1. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to Śāntijina in Bhāṣā poetry, complete in five verses, by Vijayamānasūri. We quote below the whole text.

॥ ६०॥ फुलडो कारजभरें राजिर देशी॥
शांति जिनेश्वर शिवगामी राज
हुं अरजकरुं शिरनामी राज।
भवधारीरे अंतर यामी
तुंही प्राणवल्लभ सामीराज।
भा भाकथो। पर उपगारी प्रभुमलीया राज
शुभ वंछित सघला फलीया राज॥ भ०। १
भासधरीजे आव्यो पासें राज
ते किमकरी निरास राज॥ भ०।
देई दिलासा दिलभरसां ईराज
कारा सेवकए सुखदाई राज॥ भ०। २।
मोहनागरी मूरती तेरी राज
मनमदिर राए घेरी राज॥ भ०।

तुझ वदन मोहाल तामो को राज ।
तुंमी विश्व जगके रीटीको राज ॥ च० ॥ ३ ॥
अम सरिषा सेवक तुमकोडिराज ।
एतो भगति करें कर जोड़ि राज ॥ च० ॥
यपि अंगीकृत नइ पालेवो राज
उत्तमनीतें रहे वो राज ॥ च० । ४ ॥
तुझ मिवगति आपो सुषडीराज
जिम तुझ भाजें भूषड़ी राज ॥ च० ॥
श्रीविजयमानसूरिसिर ताज राज
महिमानां सरासवि काज राज च० ॥ ५ ॥

Colophon. इति श्रीशांतिजिनस्तवनम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शान्तिजिनस्तवन नाम स्तोत्रनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 54. **स्तंभणकपार्श्वस्तोत्रम् ।** Stambhanakapārśvastotram. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 14 (of which fol 4 is wanting). Lines, 8-11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten throughout. Verse and prose. Not correct. Complete

Although from label the name of the work appears to be Stambhanakapārsvastotra but there are several other stutis in it.

इति चत्रपूर्वास्तुति. इति चतुर्विंशति जिनस्तुति', इति पारणादिने श्रीवीरजिनस्तुति: इति ज्ञानपञ्चमी स्तुति:, इति सीमंधराजस्तुति:, इति पक्षिकापर्व्वस्तुति, इति होलिकापर्व्वस्तुति:, इति मौन एकादशी स्तुति:, इति वर्द्धमानजिनस्तुति', इति आदि जिनस्तुति:, इति पार्श्वजिनस्तवनम्, इति सीतन्धरस्वामिस्तुति:, इति आदि जिनस्तुति, इति वीरसंख्यानिकस्तुति: इति श्रीशत्रुञ्जय स्तुति, इति आदिस्तुति:, इति पार्श्वजिनस्तुति:, इति श्रीशत्रुञ्जयोद्धार इति इति स्तुति:, then follows साधुप्रतिक्रमणसूत्रम्

In fact this work is the Pratikramanasūtra and the stutis abovementioned are included in it, as has been found in the case of other Pratikramanasūtras described before, having at the

end Stambhanaka Pārśvastotra by Abhayadeva, complete in thirty Bhāṣā verses of which the first is—

जय तिहुयणवरकप्परुक्ख जयजिणधन्नंतरि
जयति हुयणकल्लाणकोस दुरियक्करिकेसरि ।
तिहुयण जण अविलंघि आण भुवणत्तय सामिय
कुण सुहाइ जिणेस पास थंभणय पुरट्ठिय ॥ १ ॥

And the last is.

एय महारिय जत्तदेवइ थम्ह दणमहूसउ ।
जे अणलिय गुणगहण तुम्हि मुणिजणअणिसिद्धउ ॥
एमइ पसीय सुपासनाह थंभणय पुरट्ठिय ।
इय मुणिवरसिरि अभयदेव विन्नवइ अणिंदिय ॥ ३० ॥

Colophon. इति श्रीस्तंभणकपार्श्वस्तोत्रम् ॥ १ ॥
कामो सधे लिखतंराय चंद्रेन ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् नानास्तुतिसमन्वित प्रतिक्रमणसूत्रसहितं श्रीस्तम्भनकपार्श्वस्तोत्रम् विद्यते ।

STORIES RELATING TO JAINA SĀDHUS.

No. 55. आर्य्यरक्षितकथा । Āryyarakṣitakathā. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 6 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Prose. Not correct. Incomplete.

Although from the label the name of the work appears to be Āryyarakṣitakathā or the story of Āryyarakṣita, but after careful perusal we come to know that the story of Āryyarakṣita is not the main one. It has been mentioned only in the course of another story. The work begins with the story of Sthūlabhadra Svāmin at the end of which an important classification of the ranks of some Jaina Sādhus has been given in the following culikā—

"यतः केवली चरमो जम्बूः स्वाम्यथ प्रभवः प्रभुः
शय्यंभवो यशो भद्रः संभूतिविजयस्तथा ।
भद्रबाहुः स्थूलभद्र. श्रुता: केवलिनो हि षट्
महागिरिः सुहस्त्याद्याः वक्ष्यामा दश पूर्विणः ॥"

The story of the Sthūlabhadra Svāmin is followed by a short account of his two followers Āryyamahāgiri and Āryyasuhastin as a part of which the story of Āryyarakṣita is thus given.

In the city of Daśapura there resided a priest, called Somadeva and his wife, Kūḍhasomā. Āryyarakṣita was born of them. He went to foreign countries and became versed in various branches of the Sanskrit learning. Then he met with a king and obtained honour from him. The king awarded him an elephant to convey him to his house. On returning home he bowed down first to his father and then to his mother, but the mother did not turn her face towards him. Then Āryyarakṣita asked, "O mother what fault have you seen in me? Is it a fault that I have learned fourteen branches of knowledge and returned home with valuable presents from the king?" On this his mother replied, "The śāstras you have learned, are entirely useless and lead one to the hell, what benefit shall you get from them? you should get that kind of knowledge which does not obstruct the sight." Then the son asked, "Who will teach me that?" then the mother replied, "You must go to a Jaināсāryya who will teach you this." Āryyarakṣita went to Bhadraguptasūri and became his pupil. This is a short sketch of the story.

पुस्तकमिदं आर्य्यरक्षितकथानामाङ्कितमपि नात्र सा कथा प्रधानतया वर्णनं, किन्तु पत्रद्वय व्याप्यैव ; तथाहि प्रारम्भेऽस्य स्थूलभद्रस्वामिकथा वर्णिता, ततस्तच्छिष्यद्वयमहागिरिसुहस्ति कथा, ततस्तत्प्रसङ्गेनात्र आर्य्यरक्षित कथा वर्णनं ।

No. 56. **कथाकोषः ।** Kathākoṣaḥ. Substance, country-made colourless paper, 14 x 5 inches. Folia, 90 Lines, 15–17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout and writing effaced in parts. Prose. Generally correct. Complete.

Kathākoṣa or *a store of tales* containing some twenty-seven tales illustrating the usual fruits of different actions of men such as—

(१) श्रीवीतरागपूजायां धनदकथानकम्, (२) देवपूजाविषये देवपाल कथानकं, (३) जीवविषये कृपायां सुविककथानकम्, (४) जीवविषये सम्बरमुनिकथानकं, (५) लोभविषयेऽशोकदेविकथानकं, (६) प्रस्तावे पुण्डरीककण्डरीकधर्मभद्रकथानकम्, (७) शीलव्रते मदनरेखाकथानकम्, (८) षडावश्यकाविषये नागदत्तकथानकम्, (९) तपोविषये सनत्कुमार कथानकम्, (१०) भावनायां अमरचन्द्रकथानकम्, (११) अक्षतपूजायां शुककथानकम्, (१२) गन्धपूजायां मदनावलीकथानकम्, (१३) नैवेद्यविषये हालिककथानकम्, (१४) दीपपूजायां दीपशिखाकथानकम्, (१५) दाने धन्यककथानकम्, (१६) पूजायां आरामशोभाकथानकम्, (१७) शीलविषये ऋषिदत्ताकथानकम्, (१८) जीवदयायां मतार्य-कथानकम्, (१९) नमस्कारविषये रत्नशिखकथानकम्, (२०) कषाय-विषयेऽमरदत्तमित्रानन्दकथानकम्, (२१) अमरसेनराजकथानकम्, (२२) ललिताङ्गककथानकम्, (२३) जीवदयायां दामन्नककथानकम्, (२४) गुरुविराधनायां कुलवालककथानकम्, (२५) सुपात्रदानविषये कम करयकथानकम्, (२६) माने बाहुबलिकथानकम्, (२७) द्यूते नलराज-कथानकम्।

These twenty-seven tales are the subject matter of the work of which we quote below the first tale only, inorder to make our readers acquainted with the nature of the work. The first tale runs thus—

॥ ६० ॥ श्रीं नमो वीतरागाय नमः ॥

यान्ति मुञ्च दुरितानि दूरतः
कुर्वते भवदि सम्पदः पदम्।
भूषयन्ति भुवनानि कीर्त्तय.
पूजया विहितया जगद्गुरोः ॥ १ ॥

पूर्वं श्रीवीतरागपूजा कथा—पुरा मङ्गपुरे नगरे श्रीमन्तो नाम राजा, तत्र धनदनामा श्रेष्ठी वसति, स चातीव धनवान्, चत्वारः पुत्राः, अन्यदा तेन व्यवहारिणा स्वकीयं यशसा विमल श्रीवीतरागप्रासादः कारितः, तत्र बिम्बप्रतिष्ठा कारिता महता उत्सवेन अन्यदा पूर्वकर्मान्तरायवशेन तस्य निर्धनो भूत्वा अतिनिर्धनत्वात् तं पुरं परित्यज्य तदनगरासन्ने एकस्मिन् ग्रामे परिवसति नगरे यातायातेन भूतापापाजीविकः विक्रन्नपि आत्मनि-

वाहितवान्, अथान्यस्मिन्नवसरे आयाते चतुर्मासकपर्व्वणि तत्र यायिभिः सुतैः समं स धनदः शङ्खपुरं प्राप्य निज प्रासादसौधानमधिरोहन् निजाराममालिकया उपायनीकृतपुष्पचतुःसरिकः ताभिर्जिनेन्द्रमभ्यर्च्य रात्रौ गुरूणां पुरतमेव मन्त्रमाराधयतस्तस्य पुरः कपर्द्दियक्षः प्रत्यक्षोबभूव, उक्तञ्च भो धनद चतुर्मासिकावसरे श्रीवीतरागस्य पुष्पचतुःसरपूजा-पुण्यफलं न देहि, तेन कथितं एकस्यापि पूजाकुसुमस्य सर्व्वस्वं विना दातुं न समर्थः इति कारणात् तस्य साधर्म्मिकत्वात् कपर्द्दियक्षेण तद्गृहे चतुर्षु गृहकोणकेषु सुवर्णपूर्णान् चतुरः कलसान्निधीकृत्य अदृश्यतां भेजे, धनदः प्रभाते स्वगृहे गतः धर्म्मनिन्दापरेषु नन्दनेषु तद्द्रव्य समर्पयामास, तेपि अत्यादरात् पितुः पार्श्वे तद्विभवलाभहेतुमपृच्छन्त, तेषां हृदि धर्म्मप्रभावाविर्भावाज्जिनपूजाप्रभावतः परितुष्टेन कपर्द्दियक्षेण प्रसादीकृतां तां सम्पदं निवेदयामास, तेपि सम्प्राप्तसम्यक्त्व तदैव जिननगरं समाश्रित्य जिनधर्म्मस्थानसमारचनापराः जिनशासनप्रभावनां कुर्व्वन्तो वैधर्म्मिकाणामपि मनःसु धर्म्मं निश्चलीकृतवन्तः।
इति श्रीवीतरागपूजायां धनदकथानकम्।

Colophon. इति कथाकोषः समाप्तः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कथाकोषनामकः नानाकथाविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते।

No. 57. कालकाचार्य्यकथा। Kālakācāryyakathā. Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches Folia, 13 Lines, 13–14 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, old, worn out, and *writing injured in most parts* *Prose* *Not correct* *Complete.*

A tale relating to the character of Kālakācāryya, a Jaina Sthavira, by Samayasundara, a pupil of Sakalacandra.

Beginning. ॥ ६० ॥ प्रणम्य श्रीगुरुं गद्यपद्यवार्त्ताभिरद्भुतम्।
कालकाचार्य्यसम्बन्धं वक्ष्येऽहं शिष्यहेतवे॥

अत्र पूर्व्वं स्थविरावली व्याख्यायते। श्रीकालकाचार्य्योऽपि महाप्रभावकः स्थविरो बभूव। तेन तस्यापि सम्बन्धः कथ्यते, तत्र कालकाचार्य्यास्त्रयः स्थविरा जातास्तन्मध्ये एकः श्रीकालकाचार्य्यः श्रीमन्महावीरदेवनिर्व्वाणात् संवत् २०६ वर्षे श्रीश्यामाचार्य्यनामा। श्रीप्रज्ञापनासूत्रकर्त्ता पूर्व्वविदां वर्षे श्रीसुधर्म्मस्वामिन आरभ्य त्रयोविंशतितमः पुरुषो जातः। द्विती-

यस्तु श्रीवीरनिर्व्वाणात् संवत् ४५३ वर्षे सरस्वतीभ्राता गर्द्दभिल्लोच्छेदकः। तृतीयः श्रीकालकाचार्यः श्रीवीरनिर्व्वाणात् सवत् ९९३ वर्षे जात., श्रीविक्रमसंवत्सरात् च ५२३ वर्षे जातः येन श्रीवीरवाक्यात् श्रीपर्य्युषणापर्व्व भाद्रपदसुदि पञ्चमीतश्चतुर्थ्यामानीतम्। पुनर्येन ब्राह्मणभूतश्रीमन्द्राग्रे निगदविचारः कथितः। एव श्रीकालकाचार्य्यत्रयं पृथक् पृथक् जात। परं नामसादृश्ये सति द्वयोरप्येतयोः कालकाचार्य्ययोरेकीभूतैव संलग्ना कथा कथ्यते। अत्र पूर्व्वं गर्द्दभिल्लोच्छेदकश्रीकालकाचार्यसम्बन्धी वाच्यते।

End. ततः श्रीकालकाचार्य्यैरपि निर्म्मलचारित्र प्रतिपाल्य प्रातः अनशन विधाय समाधिना देवलोकं प्राप्त.। एवंविधा एतेऽपि श्रीकालकाचार्या महाप्रभावकाः स्थविरा बभूवुः। तेषा सबन्ध उक्तः। अथ प्रभाते साधुसमाचारी वक्ष्यते स वर्त्तमानयोगेन एव एके दानं ददति। एके शील पालयंति। एके तपस्तपंति। एके भावनां भावयंति। स श्रीविधिचैत्यालयपूज्यमान श्रीशान्तिनाथशासनाधीश्वरश्रीवीरवर्द्धमानस्वामी तत्पट्टानुक्रमेण श्रीसुधर्म्मस्वामी तावत् यावत् युगप्रधानश्रीजिनचन्द्रसूरिश्रीजिनसिंहसूरीणां तत् पट्टे पूर्व्वाचलै श्रीसंघस्याज्ञया प्रवर्त्तते बृहत्खरतरगच्छे युगप्रधानसूरयः जिनचन्द्राजिनसिंहाख्य विजयन्ते गणाधिपा.। तच्छिष्यः सकलचन्द्रः शिष्यः समयसुन्दरः कथा कालकसूरीणां चक्रे बालावबोधिका ॥ १ ॥ ग्रंथाग्र ८५१ ॥

विवरणम्—कालकाचार्य्यकथाविषयकोऽयं जैननिबन्धः।

No. 58. चित्रसेनपद्मावतीकथा। *Citrasenapadmāvatīkathā* Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 19. Lines, 5-13 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1762.* Appearance, old. Verse. Ganerally correct. Complete

A fable relating to Citrasena and Padmāvatī, by Rājavallabha Pāṭhaka, a pupil of Malucandra Suri. Citrasena and Padmāvatī

* This is of course the date of copying the codex. But the date of original composition of the work is to be reckoned from the sloka "युगे च युग्मे" &c at end indicating Saṁvat 1524.

were a pair of swans in their previous birth and dwelt in a lake in a Campakavana on the boundary of Campā. Once upon a time in mid-day, a merchant came up to the bank of the lake and put up there with his caravan. The merchant bathed in the lake, worshipped Jina and after having prepared food, waited for a guest, when a sage fasting for more than a month happened to pass by him. The merchant was exceedingly glad to meet with such a guest, and took him to his place and supplied him with the best food sufficient to satisfy his hunger. The pair praised this action of the merchant with all hearts and in consequence of that virtue they were born as prince Citrasena and princess Padmāvatī in their next birth and became husband and wife. This is a short sketch of the story.

Beginning. ॥ श्रीसर्वज्ञाय नमः ॥

नत्वा जिनपतिं साधु पुण्डरीकं गणाधिपम् ।
शीलालङ्कारसंयुक्तां सार्थ्यां सत्कथां ब्रुवे ॥ १ ॥
इहैव भरतक्षेत्रे देशे नाम्ना कलिङ्गके ।
धनधान्यसमाकीर्णं वसन्तपुरपत्तनम् ॥ २ ॥
प्रासादमन्दिराकीर्णं सरआरामशोभितम् ।
श्रेष्ठिनो बहवो यत्र वसन्ति धनदोपमाः ॥ ३ ॥
प्रजाया. पालने दक्षो दाता शूरो दयापर. ।
सगुणै. क्षितिविख्यातो वीरसेनो जनाधिपः ॥ ४ ॥
रूपयौवनसम्पन्ना सौभाग्यादिगुणान्विता ।
तत्प्रिया रत्नमालाऽभूत् सतीजनमतल्लिका ॥ ५ ॥
तत्पुत्रोऽस्ति गुणाधार सदाचारशिरोमणि. ।
दानवीरो गुणी प्राज्ञः कुमारश्चित्रसेनकः ॥ ६ ॥
बुद्धिसागरोऽभिधो मन्त्री बुद्धिमान् विनयी नयी ।
चतुरयाचमूर्भिस्तु राजकार्यधुरन्धरः ॥ ७ ॥
रत्नसारसुतस्तस्य रत्नकान्तिरिवाद्भुतः ।
निपुणः सर्वशास्त्रेषु सुशील सत्यसङ्गरः ॥ ८ ॥
मन्त्रिसूनोः कुमारस्य प्रीतिर्जाता परस्परम् ।
अपराह्णस्य च्छायेव वर्धते साऽधिकाधिकम् ॥ ९ ॥

एकदा स सभासीनो वीरसेनो नरेश्वरः ।
समस्तनगरीलोकैः समागत्य नमस्कृतः ॥ १० ॥
कुशलं जनमापृच्छ्य मानसम्मानपूर्व्वकम् ।
पृच्छतीमधराधीशः समागमनकारणम् ॥ ११ ॥
तेषामेको वभाषे च स्वामिन्नेषा तव प्रजा ।
पालिता पुत्रवन्नित्य किञ्चिद्विज्ञप्यतेऽधुना ॥ १२ ॥
तव एव सुतः स्वामिन् साक्षात् कन्दर्पसोदरः ।
भ्रमते स दिवारात्रं रथ रथेन युज्यते ॥ १३ ॥
यस्मिन् कुले यः पुरुषः प्रधानः
स एव यत्नेन हि रक्षणीयः ।
तस्मिन् विनष्टे सकलं विनष्टम्
न नाभिभग्ने ह्यरका वहन्ति ॥ १४ ॥
इति श्रुत्वा महीनाथश्चिन्ताचलितमानसः ।
यौवनादय उन्मादात्सोऽय न्यायैर्हि लोप्यते ॥ १५ ॥
प्रजामुद्वेजते यस्तु तदा किं तेन सूनुना ।
कर्णौ पीडयते यस्तु तत् स्वर्णं कि प्रयोजनम् ॥ १६ ॥
भ्रुकुटीभीषणो राजा यावदस्ति सभान्तरे ।
नमस्कर्त्तुं समायातः कुमारस्तातसन्निधौ ॥ १७ ॥
पिता पराङ्मुखो दृष्टो यावत्तिष्ठति विस्मितः ।
तावत् पत्रवयं तस्य वीटकं प्रददौ नृपः ॥ १८ ॥
अकस्मात् वज्रपातोऽयं विचिन्तयति मानसे ।
नरेन्द्रो विधिवत् पुंसां करोति च शुभाशुभम् ॥ २० ॥
नमस्कृत्य पितुः पादौ मातापि हि नमस्कृता ।
पुत्रमोहाददद्दौ सतस्यौः समलङ्कृते ॥ २१ ॥
करवालं समादाय नत्वा च जननीं निजाम् ।
सुहृन्मित्रजनकार्येण रत्नसारगृहे गतः ॥ २२ ॥
उद्विग्नचित्तं दृष्ट्वा तं मित्रं निजगृहागतम् ।
विस्मयाकुलचित्तेन पृच्छ्यते च मुहुर्मुहुः ॥ २३ ॥
कथं दामान्तरे दासि त्वमिवान्यत्र कुत्रचित् ।
कथयित्वा निजां वार्त्तां नि मन्त्र कुरु मानसम् ॥ २४ ॥
सुहृदि सान्तरं चित्ते गुणवति भक्ते प्रियासु नारीषु ।
स्वामिनि सौहृदचित्ते निवेद्य दुःखं सुखी भवति ॥ २५ ॥

समस्तमपि वृत्तान्तं मित्राय कथितं निजं ।
राज्यचिन्ता त्वदायत्ता विदेशं गम्यते मया ॥ २६ ॥
वदते रत्नसारोऽपि मित्रदुःखेन दुःखितः ।
जीवितव्यं विना कायः कियत्कालं हि धार्य्यते ॥ २७ ॥
एको जीवो द्विधा देहौ कथं स्थापयसे हि माम् ।
सुखं वा यदि वा दुःखं सोढव्यं हि त्वया सह ॥ २८ ॥
कार्य्याकार्य्यं विचार्य्येति तु स्नेहे दत्तो जलाञ्जलिः ।
इति निश्चित्य मनसा प्रच्छन्नं चलितौ ततः ॥ २९ ॥

End.

एतत् श्रुत्वा महीनाथो वस्त्राभरणपूर्व्वकम् ।
सन्तुष्टः प्रददौ तस्मै मुनेरागमनोत्सवे ॥ ८२ ॥
कृत्वा सकलसामग्रीं कलत्रामात्यसंयुतः ।
चलितो भूपतिस्तत्र मुनिवन्दनहेतवे ॥ ८३ ॥
मुनिपुङ्गवमानम्य परिच्छदसमन्वितः ।
स्थित्वा यथोचितं स्थाने विनयेन कृताञ्जलिः ॥ ८४ ॥
मधुरध्वनिनिर्घोषा प्रारब्धा धर्म्मदेशना ।
भवपाथोधिदुस्तारतारणाय तरीव यत् ॥ ८५ ॥
अनित्यता शरीरेऽस्मिन् विभवस्याप्यनित्यता ।
मृत्युस्तिष्ठसि सन्निधौ मत्त्वैवं दुःखमाचर ॥ ८६ ॥
लघुकर्म्मतया तेऽपि विरक्ता भववासतः ।
धर्म्मभीमः सुतस्तेन राज्ये संस्थापितो निजे ॥ ८७ ॥
रत्नसारयुतोऽप्यस्य सुमतिर्नाममन्त्रतः ।
मन्त्रीश्वरधुरा तस्य दत्ता पूर्व्वक्रमागता ॥ ८८ ॥
सुते राज्यधरं दत्त्वा पद चाध्यास्य मन्त्रिणः ।
स्वयं मित्र कलत्रेण राजागाद् गुरुसन्निधौ ॥ ८९ ॥
परित्यज्य कषायादीन् प्रमादाः पञ्च न्यक्कृताः ।
त्यक्तराज्यश्रियः सर्व्वे गुरुं नत्वा व्यजिज्ञपत् ॥ ९० ॥
स्वामिन् संसारभीतोऽस्मि देहि दीक्षां जिनोदिताम् ।
भवभ्रमणभीतैश्च प्राप्यते गुरुसङ्गमः ॥ ९१ ॥
योग्यं ज्ञात्वा गुरुस्तेषां दत्त्वा दीक्षां यथाविधि ।
सावद्यं सर्व्वं सन्त्यज्य विजहार वसुन्धराम् ॥ ९२ ॥
चारित्रं निरतिचारं पालयित्वा कियद्दिनैः ।
प्रापाक्षे अच्युतं कल्पं सामुदायिककर्म्मतः ॥ ९३ ॥

यत्पुण्यं समुदायेन विभिन्नैर्विरुपार्जितम् ।
समुदायमुखं भुक्त्वा गमिष्यन्ति क्रमाच्छिवम् ॥ ९४ ॥
शीलप्रभावती चेति भुक्त्वा राज्यश्रियं निजम् ।
जैनधर्मं समाराध्य सम्प्राप्तं वाञ्छितं फलम् ॥ ९५ ॥
वाञ्छिता च गृहे लक्ष्मीरम्यस्त्रीपुत्रपौत्रकम् ।
गौरवं स्वजने कीर्त्तिः प्राप्यते शीलपालनात् ॥ ९६ ॥
येन शीलप्रभावेण नश्यन्तेऽरिष्टवृद्धयः ।
शाकिनीभूतवैतालाः सिंहसर्पभयानि च ॥ ९७ ॥
शीलस्य महिमां सर्वे वदन्ति सुधियो जनाः ।
भव्यजीवा इदं ज्ञात्वा पालनीयं निरन्तरम् ॥ ९८ ॥
आगन्तीकावधि सौख्यं स्वसौख्यं मुक्तिसौख्यकम् ।
शीलप्रभावती श्रेयं प्राप्यते परमं पदम् ॥ ९९ ॥
युगे च युग्मे खरबाणचन्द्रे
संवत्सरे चाश्विनमासके च ।
शनैश्च वारेण त्रयोदशीतिथौ
कथा कृता शीलगुणप्रभाविका ॥ १०० ॥
श्रीधर्मसूरिस्तदनुक्रमेण
श्रीमूलपट्टक्रममागतेन ।
श्रीपद्मचन्द्रः सुगुरुस्तु मध्ये
दयाब्धिरूपं श्रीमहिचन्द्रसूरि ॥ १ ॥
शिष्यस्तदीयो महिमानिधान-
चारित्रपात्रः सुगुणैः प्रधानः ।
पद्मावती शीलगुणस्य कीर्त्तनं-
करोत् कथा पाठकराजवल्लभ. ॥ २ ॥

Colophon. इति श्रीशीलविषये चित्रसेनपद्मावतीकथा सम्पूर्णा । संवत् १७६१ माघ मासे कृष्णपक्षे पञ्चम्यां तिथौ सोमवासरे वाणारस पद्मसागरेणालेखि । लेखकपाठकयोः सुखं कल्याणं विजयं भूयात् ॥ श्रीरस्तु ।

विवरणम्— चित्रसेनपद्मावतीचरित्रविषयकः कथानिबन्धविशेषः ।

No. 59. नलोपाख्यानं। Nalopākhyānaṁ. Substance, country-made white paper, 14 × 7 inches. Folia, 92. Lines, 12 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1955.* Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A Bhāsā poem on the character of Nala, the celebrated Paurāṇika hero, illustrating the merit of charity and virtue in the mould of Jaina stories, by Śatasukha Paṇḍita, complete in 237835 ślokas, divided *into 16 Prastāvas or chapters. Among the tales of the Kathākosa also* the story of Nala has been given illustrating the fault of gambling.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ एर्थं श्रीं नमः ॥ श्रीं नमः श्रीवीतरागाय तन्मुखवासिन्यै गुरुदेवतायै च ॥ राग राम गिरा ॥ आनाम बुद्धिधरी मनसाधइं जी। विश्व संभाल्यु त्रिभुवनमाथइं जी। पूरवजनमि पारे वुराथुजीसी स्वामीइ दयाधर्म भाष्युजी ॥ १ ॥

ढाल त्रुटक—भाष्यु दया धर्म दुषविमोचक। सकलजनसुखकार।

सो सोल सुति छेषहइ नमु वारी वार ॥ २ ॥

अचिरादेउयरइ अवतरी जेणइ करिउ रिए कांति।

जगमाहि अहित शमाश्रोउ तेण नाम पाम्यु शांति ॥ ३ ॥

विश्वसेन राय मतइं कोउ जेणउ नाम साधु अर्थ।

आधारदेपरि जगतणु सवि कामकारणसमर्थं ॥ ४ ॥

चक्रवर्त्ती पुहवइं पचम्यु मनिरसुतेहन पाय।

सो स्वामि नाम सभारता सवि दुरित दुरि पलाइ ॥ ५ ॥

आगइरे जेणइ प्रभु पूजो उपूजोउ तेहथी पाप।

आराधना अरिहंतनइ सवि टल्या मन संताप ॥ ६ ॥

भारत हुते दमयंती हवो तेथी इभव्य श्रीभगवान्।

वनमाहि वेला उलपृटायुं जव धारउं निर्मलध्यान ॥ ७ ॥

वनमाहि एकलडी पडो सांचडी दुर्ख्यंन हाथि।

पातक टल्यां सजन मिल्यां जव करी कृपा जगनिदान ॥ ८ ॥

कुण हवो दमयंती सती नल राय जेहन कंत।

राजीउ भारत भरथतु महीमाहि तनेह नुत ॥ ९ ॥

---

* This is indeed, the date of copying while that of the original composition of the work is Saṁvat 1660. संवत् सोलबइ सठइ आवि। पोषयइ अष्टमी वखाणि।

End.

एषो परि दमयन्ती साधवी।
मतिसमाधि भजती साहवी।
आप अर्थ साधी सुभमती।
सोमुरलोक महामा सती॥ ८०॥
हुई धनददेववल्लभा।
पुष्पप्रभा बिजुडी अतिप्रभा।
चउपर्षादि गुभीसर जेहा।
धनदसामाजिक तेहा॥ ८१॥
महाबल देव तणी वली प्रिया।
एवी केवलनो शासन क्रिया।
सपरिवार इणरदिगपाल।
उठ तेत्री राग्नि समाल॥ ८२॥
जय २ कार करइ सहु देव।
स्वामीअम्हे करसु तुम्ह सेव।
पुण्यभंडार आषेक तुम्हे भरिया।
सुविमानि आताइ अवतरिया॥ ८३॥
शाश्वत जिन पूजासु विवेक।
देवे मिली करिउ अभिषेक।
समय विमानवर बोल छ आप।
समकित धरइ सोधन सुजाप॥ ८४॥
एसडु सुरलीला भोगवो।
आयु प्रमाणिति हाती चवी।
बीजा भव माहि सरस्वइ काज।
लहिस्यइ मुगति रमणी राज॥ ८५॥
सतीसिरोमणिनिला गुण कहिया।
जेहवा गुरु प्रसादि संदेहलहिया।
कहिउ धनद सुर पूर्व चरित्र।
साधु पुण्यश्लोक पवित्र॥ ८६॥
श्रम अभिनवनवमङ्गलकार।
चंदन आयन पेवो सार।
ते माहि लेवो परिच्छद अधिकार।
रचिउ रास मेंई सी अनुसार॥ ८७॥

नेमि चरित्रादिक मांहिवली।
कांइ एक भिन्न कथा संभली॥
दोषरखे को मती इह।
प्रबन्ध प्रतमुख पण्डित कहइ॥
प्रथम वहु गुताच्छो कहीरो।
सरस कथा सार यइं धरी।
यथम लायम मइं अनुसरी।
लिखित पुण्यश्रीकमुं चरी।
यौत रागना वचन विरुद्ध।
जीमति कस्यो हुईं अशुद्ध।
तेमिच्छा दुक्कडवली वली।
खामुं साधि सदा केवली॥१००॥
चतुरचमत्कारि वाचित मांहि।
एमइं रचरच्यो उछांहि।
गुणी अवगुण जांणी परखयी।
वांची विबुधजना हरखयी॥१॥
सज्जन दुर्ज्जन छइ जगमांहि।
परगुणदोषग्रह इसी मांहि।
खाधित कर्मकरिस्यइ दोइ।
नहीं मत्सरत सज परिकोइ॥२॥
जे बहुश्रुत गतमतसरी।
तेह मइं कहु छत्र प्रणमी करी।
अशुद्ध इतिहां करयो शुद्ध।
सोमीठ उजिम साकर दुद्ध॥३॥
संवत् सोल पइंसठउ जांणि।
पोष पख अष्टमी वखाणि।
तिथि दिन मङ्गल मङ्गलवार।
उडूत्तम अश्वनी उदार॥४॥
कुजे जया तिथि वार सुयोग।
भोमाश्वनी अमृतसिद्धयोग।
एक वीसमा अमृत उपयोग।
सुन्दर साध्यदिनइछे योग॥५॥

तेनइ दिंनि ग्रंथ संपूरणथयो ।

कवेथ गच्छ कुण गुरु कहिउं।

Afterwards Jaina gurus have been mentioned in the following order—

नम आदिल जिनवर चउवीस ।
पहिलुं तेह नइं नांमु सीस । ६ ।
महावीरशासन जयवंत ।
प्रथम शिष्य गौतम गुणवंत ।
स्वामी सुधर्मा पंचम सीस ।
जंबू स्वामि नमि निसि दीस । ७ ।
प्रभव सिद्दंभव श्रुतकेवली ।
यशोभद्र वन्दुं मुनिवलि ।
श्रीसंभूति विजयभद्रबाहु ।
थूलि भद्रश्रुत केवली साहु । ८ ।
आर्यमहागिरि आर्य सुहस्ती ।
वइर स्वामिनी प्रबल प्रशस्ति ।
वइरसेन तेहना सीस च्यारि ।
चंद्र नागेन्द्रनिवृत्तिविद्याधारी । ९ ।
चउथी शाखा विद्याधरी ।
ए मांहिचन्द्र सबल विस्तरी ।
एकी शाखाइं धनेश्वर सूरि ।
चैत्रगच्छ थाप्यु गुण भूरि । १० ।
भुवनचन्द्र गुरु तथा देवभद्र गुरु आगम जाण ।
ठाम प्रमाद सकल परिहरी ।
उंचाइ लगि ग्रह क्रिया उद्धरी । ११ ।
छेहुर आंबिल तपकीउं ।
तपागच्छनिर्मल यश पीउ ।
वीधि शिष्यनी तेहर कहिया ।
इहत् कल्पनोउलित इ सहिया । १२ ।
प्रथम सूरिवर श्रीजगचन्द्र ।
सूरीश्वर बीजो देवेंद्र ।
विजयचन्द्र गुरु तीसरा कइ ।

एक एक गुणि अधिकार लह्या।
विजयचन्द्र सूरीश्वर तणो।
वृहतपा गच्छ शाखा भणो।
खेम कीर्त्ति सद गुरुतम पाटि
मथा वइर स्वामिनई घाटि ॥ १३।१४ ॥
वृहत्कल्पठीका जिणइ करी।
स हि सविताक्षीस जगि विसरी।
हेमकलश रत्नाकरि सूरि।
प्रणाई जीत्यो सुर-गुरु भूरि ॥ १५ ॥
मुनिघोष धर्म्मदेव मुणिंद। अभयसिंह तपसी सूरींद।
जेहना तपनी न लहुं पार। श्रीजयतिलकसूरिगणधार।
रत्नसिंहश्रीसद्गुरु तणा। अहिमदशाहा गुण बोलइ घणा।
पातशाहप्रतिबोधक सूरि। प्रभाव वंदु सुदपुरि ॥ १६।१७ ॥
उदयवल्लभज्ञानसागर नाम। जयसागर गुरु करुं प्रणाम।
लब्धिसार सूरि लब्धिनिधान। श्रीधनरत्नसूरीश प्रधान ॥ १८ ॥
श्रीअमररत्नसूरि प्रणमुं पाय। श्रीतेजरत्नसूरीश्वरराय।
जिमर तेतिस गुरु संभरइ। तिमर हर्ष होय विसरइ ॥ १९ ॥
गच्छपति सूरितणा। गुणसंभाव होय घणा।
श्रीदेवसुंदरसूरि आणंदसूरि। समान विजयसुंदर साहइ ॥ २० ॥
श्रीधनरत्नसूरीश्वर तणो। सीस सकलगणसोह भणो।
श्रीभानुमेरुविबुधगणि काज। मन वञ्छित काज ॥ २१ ॥
तस जामि यशी सदी काय। माणिक्यरत्न ज्येष्ठ उवध्याय ॥
महातपीश्वर मुनि नरराय। पं रत्नभवि वंदु तस पाय ॥
नय सुंदर लघुबंधव तास। वाणी वाणित वचनविलास।
पुण्यश्लोक सती अधिकार। आयु धनद पूर्व्व अवतार ॥ २२।२३।
सो समकितधर निजगुणि। मनस्युं प्रेमधरी आपणि।
सप्तविधन अप हरायागुणो। मन कामित दयानिधि घणो। २४ ॥
राजरिद्धि रामा भण्डार। जस महिमा जगमांहि अपार।
वारि इहनी कीरति भणइ। रासविलहीइ पुण्यइं घणइं ॥ २५ ॥

राग धन्यासी

घणइं पुण्यइं लहो मंर भवबोर। वचन आराधोइ।
जिनराज केवलही दर्शन। भव वेइ फल साधोये ॥ २६ ॥

जिनशासनाणी चित्ति आणी अशुभ कर्मनवाणीइ ।
महासती पुण्यश्लोक गाई । पुण्यरिद्धि वाधीइ ॥ २७ ॥
उवझायनय सुंदर सुवाणी । भविक प्राणी सभलु ।
उपगार भणिमति शरीरेइ । दोषसी दूरइ टलो ॥ २८ ॥
श्रीशांति जिनवर सदासुखकर । पूजतां सपमलु ।
एचरित्र गावइ सुणइ भावइ । ता सरि सुरतरुफलो ॥ २९ ॥

चोपई ।

ग्रंथसंख्या इवइ बोलुं गइ । दूहा श्लोक काव्य गाहाकिह ।
माया छंद षोडष प्रस्ताव । दोसहस तीन सइं आठाम ॥ ३० ॥
शतपांत्रीसी श्लोक अनुमान । हर्षधरी सहुकर योगाम ।
ए संभलतां शिवसुख होई । ज्ञानवंतविचारी जोइ ॥ ३१ ॥
ग्रंथ नलायनलो उद्धार । नलचरित्र नव रस भण्डार ।
वाचक नय सुदर सुभवभाव । एतलइ षोड्श प्रस्ताव ॥ १६।३१ ॥

Colophon. इति नलायनोद्धारे नलचरित्रे राज्यलाभवैराग्यसंयमग्रहणस्वर्गगमनप्रशस्ति-वर्णनो नाम षोड्श प्रस्तावः ॥ १६ ॥ समत । १९५५ । वर्षे फाल्गुन सुदी पंचमी गुरौदी । श्रीअंचल गच्छे श्रीभट्टारक श्री५ श्रीअमरसागरसूरि स्वरविजयराज्ये श्रीपालापाविश्व आखायां पं श्री५ श्रीहरसहाय ब्राह्मण गौरवंडे नाश्ने लिख्यते हालि हालीलिख्य कलकत्ता ॥ संपूर्णम् ॥ श्री ॥

विवरणम्—अत्र नलोपाख्यानं नाम नलचरित्रविषयकः कश्चिज्जैनिनबन्धो वर्तते ।

N.B.—The above extracts have been taken from a copy of the MS. No. 59 which was made, as will appear from the colophon, in the samvat year 1955, during the principalship of the late Mahāmahopādhyāya Nīlamani Nyāyālaṅkāra. The original MS. is in a very dilapidated condition and can not be handled without damaging it

---

No. 60. पार्श्वनाथचरितम् । Pārśvanāthacaritam. Substan
country-made colourless paper, 14 × 6 inches Folia, 95. Lines, 7-20
a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1735. Appearance, too
and decayed, torn throughout, writing injured in most parts . Ver
Generally correct. Complete

A poem in Sanskrit on Pārśvanātha, entitled Pārśvanāth
caritam, complete in eight Sargas. The last folio being spoiled th
name of the author &c., can not be made out of it. So we quot
only a few lines from the first folio to give our readers som
acquaintance with its contents.

Beginning. ॥ ६० ॥ नाडेशाय नमस्तस्मै यस्य क्रमनखासवः ।
मौली दधति नम्राणां मङ्गल्यमचलश्रियम् ॥ १ ॥
सूक्तं श्रीशान्तिनाथस्य क्रमच्छायाद्रुमद्वयम् ।
यस्मिन्शान्तविशान्तेऽर्हत्तापो न विद्यते ॥ २ ॥
मनो हरि यदङ्गाग्रदिव्याञ्जननियोजनम् ।
कल्याणनिखिलाभाय सतां नेमि तमाश्रये ॥ ३ ॥
भक्तिमद्भिर्हि जिह्वोऽपि पापौघैःपदमप्यदम् ।
यस्मिन्भक्तिमतो भक्त्या तं श्रीपार्श्वजिनेश्वरम् ॥ ४ ॥
तं नमामि जिनं वीरं यदुक्त्या त्रिपदी नदी ।
क्षमाधरं गुरुं प्राप्य विश्वं व्याप्तास्तकल्मषा ॥ ५ ॥
नमस्तेभ्यः प्रभज्ञानवदान्येभ्यो जगत्त्रये ।
त्रिकालविषयेभ्योऽपि जिनेन्द्रेभ्यो नमोऽस्तु मे ॥ ६ ॥
श्रीविद्यावास्तुदक्षाभ्यां वाग्देवीपद्ममस्तकम् ।
श्रीयाद्दधानो दौर्गत्या दुःखोच्छेदाय देहिनाम् ॥ ७ ॥
नमोऽस्तु गुणचन्द्राय यत्करस्पृष्टमूर्द्धनि ।
आविर्भवति भाव्यस्मिन्नपि वाक्सुधाम्बरः ॥ ८ ॥
भयत्यन्येऽपि ये सन्तो भवपङ्केऽपि पद्मवत् ।
न लिप्यन्ते सदाम्नानं दधाना गुणमोत्तरम् ॥ ९ ॥
इच्छामस्तानुज्ञाप्य भारतीप्रासवशादहम् ।
मन्दधीरपि संक्षिप्तमतीनां हितकाम्यया ॥ १० ॥
अनन्तसुखसर्व्वस्वनिधानाख्यानबीजकम् ।
दुष्टमोहविषद्रोहापोहगारुडमुत्तमम् ॥ ११ ॥

समस्तविपदुच्छेदसिद्धमन्त्रमयन्त्रितम् ।
इष्टसम्पत्तिवल्लीनां कदं कंदलमाम्बुदम् ॥ १२ ॥
संसारोदन्वदुत्तारयानपात्रमखण्डितम् ।
जरामरणविध्वंससुधाकुण्डं यथातथम् ॥ १३ ॥
सुहृदां हृदये दिव्यमुक्ताहार महागुणम् ।
कर्णयुग्मे स्वकर्णानां सद्रत्नस्वर्णकुण्डलम् ॥ १४ ॥
मनोऽस्ति मत्तमातङ्गवन्धनालानमग्रथम् ।
अज्ञाननिद्राविद्रावसुप्रभातमिदं नृणाम् ॥ १५ ॥
निबद्धमष्टभिः सर्गैः सन्दृब्धं दशभिर्भवैः ।
चरितं कथयिष्यामि श्रीमत्पार्श्वजिनप्रभोः ॥ १६ ॥ कुलकम् ॥

End. Spoiled.

Colophon. ग्रन्थसंख्या ६४०० समाप्तं चेद श्रीपार्श्वनाथचरितम् ॥ संवत् १०३५ ।

विवरणम्—निबन्धोऽयं श्रीपार्श्वनाथचरिताभिधेयकाव्यात्मकम ।

No. 61. पार्श्वनाथगीतम् । Pārśvanāthagītam Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 2 Lines, 12–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1721. Appearance, old Verse. Generally correct Complete.

A collection of songs in praise of Pārśvanātha, by Śivacandra.

Beginning. ॥ ६० ॥ सौदागरजानी चलिम म देसं ए ढाल
आन न देसु साहिब जागन देसुं आयो तौभी रोकि राषियुं ।
साहिब टुक पीच्छा हि रथि फेरो जइ
नयनभरी अनसुय निरषो जइ । साहिब जा ।
जो तेरे दिल चोप बातई । मोकुंइमको कोनी आनई ।
साहिब । यातुम कोनी बहुत मनाई ।
गिरिपरिचाढेधारच फिराई । साहिब ।
चोटी ऊपरि कटि को जइ । आ पथ ममई मोंभाभी जइ ॥ सा ॥

End. मूरति पासकी चतिनीकी ज्यों ज्यों नइन भरी भरि देखूं।
मीति बधइ मेरे जीवकी । मूरति पा ॥ १ ॥
पूरणचन्द्रवदन जिनजीकी। शोभित धार चर्मोकी
कहइ शिवचंद सदा सुख दाइ। हरिष हसो मेरो को को।
मूरति पासकी चति नीकी ॥ २ ॥

Colophon. इति पार्श्वनाथ गीत ॥ सवत् १०२१ वर्षे मगसिर सुदि १४ दिने सोम वारे। शुक्लपचे। रमी लिषतं।

विवरणम्—श्रीपार्श्वनाथगीतिविषयकोऽयं क्षुद्रनिबन्धः श्रीशिवचन्द्रविरचितः।

No. 62. त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरितम्। Triṣaṣṭiśalākāpuruṣacaritam Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 202 Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct Complete

A large work in Sanskrit verses on the adventures of 63 Jaina great men, entitled Trisaṣṭiśalākāpurusacaritam complete in 10 Parvans. The codex contains only the last or tenth Parvan describing *fully the adventures of Mahāvīra, in ten Sargas;* by Ācāryya Hemacandra.

Beginning. ॥ ६० ॥ चोंनमो वीतरागाय ॥ चर्हं ॥
नमो दुर्व्वाररागादिवैरिवारनिवारिणे।
अर्हते योगिनाथाय महावीराय भाविने ॥ १ ॥
अथास्य देवदेवस्य देवासुरनरार्च्चितम्।
चरित कीर्त्तयिष्याम' पुण्यवारिसरोवरम् ॥ २ ॥
अस्यैव जम्बूद्वीपस्य प्रत्यग्विदेहभूषणे।
विजयेऽस्ति महावप्रे जयन्तीनामतः पुरी ॥ ३ ॥
दोर्वीर्येण समुत्पन्न इव नव्यो जनार्द्दनः।
महासमृद्धिसत्त्वासीद्भूपति. शत्रुमर्द्दनः ॥ ४ ॥
तस्य ग्रामेतु पृथिवीप्रतिष्ठानाभिधेऽभवत्।
स्वामिभक्तो नयसाराभिधानोग्रामचिन्तकः ॥ ५ ॥

साधुसङ्गमवाप्तोऽपि सत्कृत्येष्वपराङ्मुखः ।
दोषान्वेषणविमुखो गुणपक्षपाततत्परः ॥ ६ ॥
सोऽन्यदा रथदारुभ्यः पृथिवीपतिशासनात् ।
सपाथेयो महाटव्यामादाय शकटानगात् ॥ ७ ॥
तत्र च्छेदयतो वृक्षान् मध्यन्दिनमुपाययौ ।
जठरोऽग्निरिव व्योम्नि दिदीपे तपनोऽधिकम् ॥ ८ ॥
भृतकैर्नयसारस्य सारा रसवती तदा ।
समयज्ञैरुपानिन्ये मध्यपानतरोरधः ॥ ९ ॥
क्षुधितस्तृषितो वापि यदि स्यादतिथिर्मम ।
तं भोजयामीति नयसारोऽपश्यद्दिशस्ततः ॥ १० ॥
क्षुधितास्तृषिताः श्रान्ताः सार्थान्वेषणतत्पराः ।
घर्माम्भःप्लुतसर्वाङ्गाः साधवश्चाययुस्तदा ॥ ११ ॥
साध्वहो साधवो मेऽद्यातिथयः समुपस्थिताः ।
चिन्तयन्निति नत्वा तान् सोऽब्रवीद्दयामचिन्तकः ॥ १२ ॥
भगवन्तो भवन्तीयामटव्यां कथमागताः ।
एकाकिनः शस्त्रिणोऽपि पर्यटन्ति न खल्विह ॥ १३ ॥
तेऽप्यभ्यधुर्वयं स्थानात् सार्थेन प्रस्थिताः पुरा ।
ग्रामे प्रविष्टा भिक्षार्थं ययौ सार्थस्तदैव हि ॥ १४ ॥
अनाप्तभिक्षाश्चलिताः सार्थस्यानुपदं वयम् ।
आगच्छन्तो महाटव्यामस्यां निपतितास्ततः ॥ १५ ॥
नयसारोऽब्रवीदेवमहो सार्थोऽस्ति निष्कृपः ।
अहो पापादप्यभीरुरहो विश्वासघातकः ॥ १६ ॥
यत् सहप्रस्थितान् साधून् सार्थप्रत्याशया स्थितान् ।
अनागमय्य प्रययौ निजकार्यैकनिष्ठुरः ॥ १७ ॥
मत्पुण्यैर्यूयमायाता वनेऽत्रातिथयो मम ।
इत्युक्त्वा भोजनस्थाने स निन्ये तान् महामुनीन् ॥ १८ ॥
सार्थोपनीतैः पानान्नैः स मुनीन् प्रत्यलाभयत् ।
अन्यत्र गत्वा विधिना तेऽप्यभुञ्जत साधवः ॥ १९ ॥
ग्रामयुक्तोऽपि हि भुक्त्वा गत्वा नत्वा वदन्मुनीन् ।
आगच्छन्तु भगवन्तोऽद्य पुर्मार्गं दर्शयामि वः ॥ २० ॥
ते तेन सह चेलुश्च प्रापुश्च नगरीपथम् ।
तरोरधश्चोपविश्य धर्मं तस्याचचक्षिरे ॥ २१ ॥

स प्रतिपद्य सम्यक्त्वं धन्यंमन्यः प्रणम्य तान् ।
चलित्वा दारुणि राज्ञ्यै प्रैषीत् ग्रामे स्वयमन्वगात् ॥ २२ ॥
यथाभ्यस्यन् सदा धर्मं सप्ततत्त्वानि चिन्तयन् ।
सम्यक्त्वं पालयन् कालमनैषीत् स महामनाः ॥ २३ ॥
विहिताराधनः सोऽन्ते स्मृतपञ्चनमस्कृतिः ।
मृत्वा बभूव सौधर्मे सुरपल्योपमस्थितिः ॥ २४ ॥
इतश्चात्रैव भरते विनीतेत्यस्ति पूर्वरा ।
पुरा युगादिनाथस्य कृते सुरवरैः कृता ॥
तत्र श्रीऋषभस्वामिसूनुर्नवनिधीश्वरः ।
चतुर्दशरत्नपतिर्भरतश्चक्रवर्त्यभूत् ॥ २६ ॥
ग्रामचिन्तकजीवः स च्युत्वाभूत्तस्य नन्दनः ।
मरीचीन्विकिरंस्तेन मरीचिरिति विश्रुतः ॥ २७ ॥
आद्ये समवसरणे ऋषभस्वामिनः प्रभोः ।
मित्रभ्रात्रादिभिः सार्द्धं मरीचिः चक्रिणो ययौ ॥ २८ ॥
महिमानं प्रभोः प्रेक्ष्य क्रियमाणं समाकिभिः ।
धर्मं चाकर्ण्य सम्यक्त्वमधीव्रतमाददे ॥ २९ ॥

This little Marīci became Mahāvīra the last Tīrthakṛit of the Jainas in course of his succeeding births, as such was the prophecy of Ṛiṣabha before Bharata, the father of Marīci—

पुनः पप्रच्छ भरतः किं कश्चिदिह पर्षदि ।
भाव्यत्र भरतक्षेत्रे नाथ त्वमिव तीर्थकृत् ॥ ४९ ॥
मरीचिं दर्शयन्नाख्यत् स्वामी सूनुरयं तव ।
पश्चिमस्तीर्थकृद्वीरो नाम्ना भावीह भारते ॥ ५० ॥
भाव्याद्योऽत्र त्रिपृष्ठाख्यः शार्ङ्गभृत् पोतने पुरे ।
मूकापूर्यां विदेहेषु प्रियमित्रश्च चक्रभृत् ॥ ५१ ॥
तच्छ्रुत्वा नाथमापृच्छ्य मरीचिं भरतो ययौ ।
त्रिः प्रदक्षिणी कृत्य वन्दित्वैवमवोचत ॥ ५१ ॥
स्वामिनोक्तं चरमस्त्वं भाव्यर्हन्निह भारते ।
भाव्यत्र वासुदेवस्त्वं त्रिपृष्टः पोतनेश्वरः ॥ ५२ ॥
चक्री विदेहमूकायां प्रियमित्रोऽभिधानतः ।
पारिव्राज्यं न ते वन्द्यं भाव्यर्हन्निति वन्दामि ॥ ५३ ॥

Afterwards Marīci when travelling round the world as an ascetic met with Kapila, the founder of the Sāṅkhyadarśana and made him one of his followers. The fact will be disclosed from the following verses—

अन्यदा मिलितस्तस्य कपिलः कुलपुत्रकः ॥ ६६ ॥
धर्मार्थी ज्ञापितस्तेन कपिलो धर्ममार्हतम् ।
किं स्वयं न करोषीति सोऽपृच्छि कपिलेन च ॥ ६७ ॥
मरीचिरवदद्धर्मं नैनं कर्तुमहं क्षमः ।
कपिलोऽप्यब्रवीत् किंत्वन्मार्गे धर्मो न विद्यते ॥ ६८ ॥
जिनधर्मालसं ज्ञात्वा शिष्यमिच्छन् स तं जगौ ॥
मार्गे जैनेऽपि धर्मोऽस्ति मम मार्गेऽपि विद्यते ॥ ६९ ॥
तच्छिष्यः कपिलोऽथाभून्मिथ्याधर्मोपदेशनात् ।
मरीचिस्तदनालोच्य विहितानशनो मृतः ।
ब्रह्मलोके दशोदन्वत्प्रमितायुः सुरोऽभवत् ॥ ७१ ॥
शिष्यान् विधायासुर्यादीन् स्वाचारमुपदिश्य च ।
विपद्य च ब्रह्मलोके कपिलोऽप्यमरोऽभवत् ॥ ७२ ॥
स प्राग्जन्मावधेर्ज्ञात्वा मोहादभ्येत्य भूतले ।
स्वयं कृतं सांख्यमतमासुर्यादीनबोधयत् ॥ ७३ ॥
तदाश्रयादत्र सांख्यं प्रावर्तत च दर्शनम् ।
सुखसाध्ये ह्यनुष्ठाने प्रायो लोकः प्रवर्त्तते ॥ ७४ ॥

On the other hand the *Jiva* of Marīci after undergoing six successive births in Brāhmaṇa families in six different villages, such as, (1) Kallāka, (2) Ilhaṇa, (3) Caitya, (4) Mandira, (5) Śvetavī, (6) Rājagṛiha, under the names of (1) Kauśika (2) Puṣpamitra, (3) Agnuhya, (4) Agnibhuti, (5) Bhāradvāja and (6) Sthāvara respectively, through the power of good actions in his previous births was born in the royal family of Rājagṛiha under the name of Viśvabhūti from Viśākhabhūti the younger brother of Viśākhanandī who was then the ruling *king of Rājagṛiha*—

इतश्चाभूद्राजगृहे विश्वनन्दी महीपतिः ।
पत्नी प्रियङ्गुर्विशाखनन्दी तस्याभवत् सुतः ॥ ७९ ॥
विशाखभूतिर्युवराट् राज्ञस्तस्यानुजोऽभवत् ।
युवराजस्य तस्याभूद्धारिणी नामतः प्रिया ॥ ८० ॥

मरीचिजीवः प्राग्जन्मोपार्जितैः शुभकर्मभिः ।
विशाखभूतेर्धारिण्यां विश्वभूतिः सुतोऽभवत् ॥ ८८ ॥

In this birth he being insulted by his uncle Viśākhanandi became an ascetic and dying was reborn from Nimarāja, the ruler of Pātna in Mṛigāvatī. The story of Nimarāja is somewhat unnatural one. We quote it below—

इतश्चैव भरते नगरे पोतनाभिधे ।
अभूद्रिपुप्रतिशत्रुर्नृपराजो महाभुजः ॥ ८ ॥
तस्य भद्रेति पत्न्यासीत्तस्याः सूनुरजायत ।
चतुर्भिः सूचितः स्वप्नैर्बलभद्रोऽचलाभिधः ॥ ९ ॥
मृगावतीति नाम्नाभूत् पुत्री च मृगलोचना ।
सोद्धैव च रूपवती प्रणन्तुं पितरं ययौ ॥ १० ॥
जातानुरागां तां प्रेक्ष्य निजोत्सङ्गे न्यधत्त सः ।
तत्पाणिग्रहणोपायं विचिन्त्य व्यसृजच्च ताम् ॥ ११ ॥
पौरवृद्धानथाहूय पप्रच्छेद महीपतिः ।
यदत्र जायते रत्नं तत् कस्य ब्रूत निर्णयम् ॥ १२ ॥
तवैवेति ते समाचख्युस्त्रिरुपादाय तद्वचः ।
मृगावतीं परिणेतुं तत्र चानाययन्नृपः ॥ १३ ॥
जगत्सुत्ते लज्जिताः सर्वे पार्थिवोऽपि मृगावतीम् ।
गान्धर्वेण विवाहेन स्वयमेवमुपायत ॥ १४ ॥
लज्जाक्रोधाकुला भद्रा देवी मुक्त्वा महीपतिम् ।
सहाचलेन निर्गत्य प्रययौ दक्षिणापथे ॥ १५ ॥
पुरीं माहेश्वरीं तत्र विरचय्याचलो नवाम् ।
मातरं तत्र संस्थाप्य पितुरन्तिकमाययौ ॥ १६ ॥
तत्पितापि स्वप्रजायाः पतित्वेनाखिलैर्जनैः ।
प्रजापतिरिति प्रोचे स्वीयः कर्म नाम हि ॥ १७ ॥
विश्वभूतिसुतः शुक्राच्च्युत्वा मृगावत्या अथोदरे ।
सप्तस्वप्नसमाख्यातविष्णुभावः समागमत् ॥ १८ ॥
तथा च काले सुषुवे सूनुः प्रथमशार्ङ्गभृत् ।
त्रिकरण्डकपृष्ठत्वात् त्रिपृष्ठ इति संज्ञितः ॥ १९ ॥

This Tripṛista after death took birth from the king Dhanañjaya in the womb of queen Dhāriṇi in Mūkā the then capital c

The story is thus related—

ततोऽपरो विदेहेषु मूकायां पुरि भूपतेः ।
धनञ्जयस्य धारिण्याः पत्न्याः कुक्षाववातरत् ॥ ८४ ॥
चतुर्दश महास्वप्ना ख्यातचक्रधरार्हिकः ।
काले तदा च सुषुवे सूनुः सम्पूर्णलक्षणम् ॥ ८५ ॥
प्रियमित्र इति नाम पितरौ तस्य चक्रतुः ।
पित्रोर्मनोरथैः सार्द्धं क्रमेण ववृधे च सः ॥ ८६ ॥
अथ संसारनिर्विण्णो धनञ्जयमहीपतिः ।
प्रियमित्रं सुतं राज्ये निधाय व्रतमाददे ॥ ८७ ॥
प्रियामिव भुवं पातुं प्रियमित्रस्य भूपतेः ।
चतुर्दशमहारत्नान् निरपद्यन्त च क्रमात् ॥ ८८ ॥
षट्खण्डविजयं जेतुं चक्रमार्गानुगोऽचलत् ।
गत्वा च पूर्वाभिमुखं मागधे तीर्थमासदत् ॥ ८९ ॥
कृत्वाष्टमतपश्चैव चतुरङ्गचमूवृतः ।
चतुर्घण्टरथारूढः किञ्चिद् गत्वाप्यधीद धनुः ॥ ९० ॥
मागधतीर्थकुमारं समुद्दिश्य महाभुजः ।
कङ्कपत्रं स्वनामाङ्कं गरुत्मन्तमिवाक्षिपत् ॥ ९१ ॥
मगधेशो ह्युपोत्थाय तं शराङ्कं शिलीमुखं ।
चक्रिनामाक्षरश्रेणीं वीक्ष्य शान्तोऽभवत्क्षणात् ॥ ९२ ॥
उपायनान्युपादाय प्रियमित्रं स आययौ ।
आज्ञाकरस्तवास्मीति जल्पन् व्योमस्थित नृपं ॥ ९३ ॥
पूजयामास विविधोपायनैः स षडुपायवित् ।
ततो जगाम याम्यायां कर्कस्थित इवार्यमा ॥ ९४ ॥
वरदा नाम नगरं नृपः प्राग्वदसाधयत् ।
गत्वा प्रतीच्यां प्रभासतीर्थमपि चक्रभृत् ।
विधिना साधयामास प्रतिसिन्धु जगाम सः ॥
कृताष्टमस्य प्रत्यक्षीभूय सिन्धुमहीपतेः ।
रत्नभद्रासने दिव्ये प्रददौ भूषणानि च ॥
उदीच्यं चर्मणा सिन्धुं सेनानीश्चक्रिशासनात् ।
लीलया साधयामास सिन्धोः प्रथमनिष्कुटम् ॥
भूयोऽप्यभेत्य सेनानीः प्रियमित्रस्य शासनात् ।
कृताष्टमो दण्डघातात्तमिस्रामुदघाटयत् ॥

चक्राऽरूढ़ो गजरत्नं तत्कुम्भे न्यस्य दक्षिणे ।
मणिरत्नप्रकाशाय तमिस्रां प्राविशद्गुहाम् ॥
काकिण्या मण्डलान्यर्कमण्डलाभानि पार्श्वयोः ।
लिखन् गुहायां दीताय चक्री चक्रानुगो ययौ ॥
आपातनाम्न. किरातानजैषीत् तत्र चक्रभृत् ।
असाधयत्सेनान्यं द्वितीय सिंधुनिष्कुटम् ॥
चक्रानुगो निहत्याथ भूयो वैताढ्यमण्डलात् ।
वशी चक्रे द्वयोः श्रेण्योर्भर्तृविद्याधराय सः ॥
साधयित्वा ससैनान्या गाङ्गं प्रथमनिष्कुटम् ।
स्वयमष्टमभक्तेन गङ्गादेवीमसाधयत् ॥
सेनान्या साधयित्वा च तृतीय गाङ्गनिष्कुटम् ।
जितषट्खण्डविजयश्चक्री मुक्तां पुरीं ययौ ॥
चक्रभृत्त्वाभिषेकोऽस्य चक्रे द्वादशवार्षिकः ।
अमरैर्नृवरैश्चापि महोत्सवपुरःसरम् ॥
नीत्या पालयतस्तस्य पृथिवीं पृथिवीपतेः ।
एकदा पोट्टिलाचार्य उद्याने समवासरत् ॥
धर्म्मं तदन्तिके श्रुत्वा राज्ये न्यस्य स्वमात्मजम् ।
स प्रवव्राज तेपे च वर्षकोटिं तपः परम् ॥

He took his next birth in Prāgrāpuri from Jitaśatru and Bhadrādevi, and went by the name of Nandana. The story is thus related—

च्युत्वेह भारतेषु प्राग्रपुर्यां जितशत्रुतः ।
भद्रादेव्यां सोऽजनिष्ट नन्दनो नाम नन्दनः ॥
तं न्यस्योद्यौवने राज्ये जितशत्रुर्महीपतिः ।
संसारवासनिर्विण्ण. परिव्रज्यामुपाददे ॥
लोकानां हृदयानन्दी नन्दनोऽपि वसुन्धराम् ।
यथाविधि शशासेमां पाकशासनशासनः ॥
चतुर्विंशत्यष्टलक्षीं जन्मतोऽतीत्य नन्दनः ।
विरक्त पोट्टिलाचार्यसमीपे व्रतमाददे ।
मासोपवासैः सततैः श्रामण्यं स प्रकर्षयन् ।
व्यहार्षीद्गुरुणा सार्द्धं ग्रामाकरपुरादिषु ॥
उभाभ्यामपि ध्यानाभ्यां बन्धनाभ्यां च वर्जितः ।

त्रिभिर्दण्डैर्गारवैश्च शल्यैश्च रहितः सदा ।
प्रक्षीणचतुःकषायः चतुःसंज्ञाविवर्ज्जितः ।
चतुर्विधकथारहितश्चतुर्धर्म्मपरायणः ।
चतुर्व्विधैरुपसर्गैरपरिस्खलितोद्यमः ॥
यत्नेषु पञ्चसूद्युक्तो द्वेषी कामेषु पञ्चसु ।
पञ्चप्रकारस्वाध्यायप्रसक्तः प्रतिवासरम् ।
बिभ्राणः समितीः पञ्च जेता पञ्चेन्द्रियाणि च ॥
षड्जीवनिकायत्राता सप्तभिस्थानवर्ज्जितः ।
विमुक्ताष्टमदस्थानः स नवब्रह्मगुप्तिकः ।
दधद्दशविधं धर्म्मं सम्यगेकादशाङ्गभृत् ।
तपो द्वादशधा कुर्व्वन् द्वादशप्रतिमारुचिः ॥
दुःसहामपि सहिष्णुः परीषहपरम्पराम् ।
निरीहोनन्दनमुनिर्वर्षलक्ष तपोकरोत् ॥

\+ \+ \+ \+ \+

एवमाराधनां पीडा सकला नन्दनो मुनिः ।
धर्म्माचार्य्यान् क्षमयन् साधून् साध्वीश्च सर्व्वत. ।
षष्टिदिनान्यनशनं पालयित्वा समाहितः ।
पञ्चविंशत्यब्दलक्षा पूर्णायुः सोऽन्ममोऽसत ॥

With these accounts of previous births of the last Arhat Mahāvīra the first Sarga (Chapter) of the tenth Parvan is finished. The remaining twelve Sargas contain full accounts of Mahāvīra's life.

The *Jiva* of Nandana after enjoying heavenly enjoyments for long time incarnated in the womb of Devānandā wife of Risabhadatta a Brāhmana of Kodalasa family a resident of Astibharata. Indra thought that upto this time none of the preceeding Arhats has incarnated in a Brāhmana race living in alms. So he transferred the incarnated *Jiva* into the womb of Triśatā the chief queen of the king Siddhārtha, belonging to the Iksāku race. The birth of Mahāvīra is described thus—

अथ दिक्षु प्रसन्नासु ज्योतिष्केषु ग्रहेषु च ।
प्रदक्षिणेऽनुकूले च भूमिसर्पिणि मारुते ॥
प्रमोदपूर्णे जगति शकुनेषु जयिष्वलम् ।
अर्द्धाष्टमदिनाढ्येषु मासेषु नवसूचकैः ॥

चैत्रे शुक्लत्रयोदश्यां चन्द्रे हस्तोत्तरागते ।
सिंहाङ्कं काञ्चनरुचिं स्वामिनी सुषुवे सुतम् ॥
षट् पञ्चाशद्दिक्कुमार्योऽभ्येत्य भोगङ्करादयः ।
स्वामिनः स्वामिमातुश्च सूतिकर्माणि चक्रिरे ॥
शक्रोऽप्यासनकम्पेन तत् कालं सपरिच्छदः ।
विज्ञाय स्वामिनो जन्म सूतिका गृहमाययौ ॥
अर्हन्तमर्हदम्बाञ्च दूरतोऽपि प्रणम्य सः ।
उपसृत्यायतो देव्याश्चावस्वापनिकां ददौ ॥

In the second Sarga the birth of Mahāvīra, his Abhiseka in the Indraloka, his marriage with Yaśodā, daughter of Varddhamāna, death of his parents, his ascetism in which he entered in the thirtieth year of birth have been related. See the last verse of the second Sarga—

वर्षे त्रिंशति जन्मतोऽथ समतीते वै सहे मासि च
श्यामायां दशमी तिथौ हिमकरे हस्तोत्तरासु स्थिते ।
यामेऽह्नश्चरमे तु षष्ठतपसः शाखाचित्तोक्याः प्रभोः
चारित्रेण समं तदा समभजन्मनिर्मम: पर्ययः ॥

In the third and fourth Sargas his wandering about in the sacred places is described. In the fifth Sarga the organization of the four kinds of Saughas is related. The sixth contains the adventures of Meghakumāra and Nandisena, both of whom not only became his pupil but also adopted ascetism under his guidance. The following are the contents of the seventh Sarga. (1) Kallyanā-Yoga, ekastambha Rāsadanirmāna, (2) Āmraphatabarna, (3) Śrenika-vidyāgrahana, (4) Durgāndhākathā, (5) Bhadrakakumārakathā. This is the colophon of eighth canto—

ऋषभदत्त' देवानन्दा प्रव्रज्याजमालिगोशालकविप्रतिपत्ति भगवदारोग्य-
वर्णनो नामाष्टम: सर्गः ।

The tenth Sarga describes Dasārna with characters of Bhadrakasthāli and Dhanyakaspati. The eleventh Sarga describes the characters of Rohineya, Abhaykumāra, Apahāra and Udayan in detail. The contents of the twelveth Sarga are the life of Bhadirakumārapāla, pravrajya of Abhayā, character of Kunika name of Ajātaśatru of Magadh, the prosperity of the kingdom of Udayana and Kebalavihāra of Śrīmahāvīra. The last or the thirteenth Sarga relates the Nirbāna or salvation of Mahāvīra.

At the end the Triṣaṣṭiśalākāpuruṣas are thus enumerated—

नव श्रेणिकराट् जीवः पद्मनाभो जिनेश्वरः ।
सुपार्श्वजीवो भगवान् सुरदेवो द्वितीयकः ॥
तृतीयः पोट्टिलजीवः सुपार्श्वो जिनपुङ्गवः ।
जीवो दृढायुषस्तुर्यस्तीर्थनाथः स्वयं प्रभुः ॥
कार्त्तिकस्य जीवः सर्वा—नुभूतिरिति पञ्चमः ।
जीवः शङ्खस्य षष्ठोऽर्हन् देवश्रुतोऽभिधानतः ॥
सप्तमो नन्दजीवस्तु जिनेन्द्र उदयाह्वयः ।
सुनन्दजीवोऽष्टमोऽर्हन् पेढाल इति नामतः ॥
नवमः केकसीजीवो जिनेन्द्रः पोट्टिलाभिधः ।
दशमो रेवतीजीवः शतकीर्त्तिर्जिनेश्वरः ॥
अर्हन् सत्यकीजीवस्त्वेकादशः सुव्रताभिधः ।
द्वादशोऽर्हन् नममाख्यो जीवः कृष्णस्य शार्ङ्गिणः ॥
बलदेवस्य जीवोऽर्हन् निष्कषायस्त्रयोदशः ।
जिनेन्द्रो रोहिणीजीवो निष्पुलाकश्चतुर्दशः ॥
निर्ममः सुलसाजीवो जिनः पञ्चदशः पुनः ।
षोडशो रेवतीजीवश्चित्रगुप्ताभिधानतः ॥
गवालिजीवः समाधिनामा सप्तदशो जिनः ।
जीवस्तु गार्गलेरष्टादशोऽर्हन् संवराभिधः ॥
दीपायनजीवस्त्वेकोनविंशोऽर्हन् यशोधरः ।
विजयो विंशतितमः कर्णजीवो जिनेश्वरः ॥
एकविंशजिनो मल्ली यः पुरा नारदोऽभवत् ।
अम्बडस्य पुनर्जीवो द्वाविंशो देवतीर्थकृत् ॥
त्रयोविंशोऽनन्तवीर्यो जीवो द्वारमदस्य तु-
स्वातिजीवश्चतुर्विंशो भद्रकृन्नाम तीर्थकृत् ॥
दीर्घदन्तो गूढदन्तः शुद्धदन्तस्तृतीयकः ।
तथा श्रीचन्द्रश्रीभूति श्रीसोम. पद्म इत्यपि ॥
महापद्मो दशमस्तथा विमल इत्यपि ।
विमलवाहनोऽरिष्टभाविनोऽमी विचक्रिणः ।
नन्दिश्च नन्दिमित्रश्च तथा सुन्दरबाहुकः ।
महाबाहुरतिबलो महाबलोऽबलस्तथापि ॥

त्रिपृष्ठश्च द्विपृष्ठश्च मवामी चार्द्धचक्रिणः ।
अटत्प्रकर्षारामाय तव प्रथमतो बलः ॥
जयन्योथाजितो धर्मः सुप्रभश्च सुदर्शनः ।
आनन्दनन्दनौ पद्मस्तथा संकर्षणोऽन्तिमः ॥
मन्यर्द्धिचक्रिणश्चैते तिलको लोहजङ्घकः ।
वज्रजङ्घः केशरी च बलीप्रह्लाद इत्यपि ।
तथापराजितो भीमः सुग्रीवोनवमः पुनः ।
इत्युत्सर्पिण्यां त्रिषष्टि' शलाका पुरुषा अमी ॥

Once on a time just before his disappearance Mahāvīra, asked by Sudharman Śvāmin, told him—

स्वाम्यथाख्यन्मम मोक्षाद्गते काले कियत्यपि ।
जम्बूनामस्तव शिष्यात्परं नैव च केवलम् ॥
उच्छिन्ने केवले भावो न मनः पर्यायोपि हि ।
पुलाकलब्धिश्च तदावधिश्च परमो नहि ॥
क्षपकोपशमश्रेण्यौ न च नाहारकं वपुः ॥
जिनकल्पो नहि नहि संयमत्रितयं तथा ॥
शिष्यः सेत्स्यति ते जम्बूः स चतुर्द्दशपूर्व्वभृत् ।
जम्बूशिष्यः प्रभवश्च भविता सर्व्वपूर्व्वभृत् ॥
शय्यम्भवस्तु तच्छिष्यो द्वादशाङ्गी भविष्यति ॥
दश वैकालिकग्रन्थं सत्वात्युद्धृत्य स श्रुतात् ॥
तस्य शिष्यो यशोभद्रो भविता सर्व्वपूर्व्वभृत् ।
सम्भूतिभद्रबाहू च तच्छिष्यौ सर्व्वपूर्व्विणौ ॥
स्थूलभद्रोऽथ सम्भूत्यन्तेवासी सर्व्वपूर्व्वभृत् ।
ततोऽन्तिमा चतुष्पूर्व्वी व्युच्छेदमुपयास्यति ॥
महागिरिसुहस्त्याद्या वज्रान्ता दशपूर्व्विणः ।
ततःपर भविष्यन्ति तीर्थस्यास्य प्रवर्त्तकाः ॥

Saying this he thought that the love of Gautama to him is the chief obstruction on the way of his Nirvāṇa. Consequently he resolved upon sending him away from the place. He sent away Gautama on pretence of instructing Devśarman, a Brāhmaṇa of the next village. Gautama obeyed his order without any delay. Then—

तदा कार्त्तिकदर्शनिशायाः पश्चिमे क्षणे ।
स्वाति ऋक्षे वर्त्तमाने कृतषष्ठो जगद्गुरुः ॥
कल्याणफलपाकानि पञ्चपञ्चाशतं तथा ।
तावन्त्यथ विपाकानि ज्ञानाध्ययनानि तु ॥
षट्त्रिंशतमप्रश्नव्याकरणान्यभिधाय च ।
प्रधानं नामाध्ययनं जगद्गुरुरभावयत् ॥
स्वामिनो मोक्षसमय विज्ञायासनकम्पतः ।
सुराः सुरेन्द्रास्तत्रेयुः सर्व्वेऽपि सपरिच्छदाः ॥

End.

तत्र द्वादशवत्सरीं विजितवान् भव्यान् प्रबोध्यौघकैः
स्वामी वासवकेवलर्द्धिरमरैरभ्यर्चितो गौतमः ।
गत्वा राजगृहे पुरेऽनशनमवोपपयाद्धिककर्म्मा प्रभु-
र्भूत्वा मासमुपोषितः पदमगादक्षीणशर्म्मास्पदम् ॥
मुक्ते तत्र च पञ्चमो गणधरो लब्ध्वा सुधर्म्मप्रभु-
र्ज्ञानं पञ्चम सन्दमाश्चिरतरं धर्म्मं जनान् ख्यातवान् ।
प्रान्ते राजगृहाभिधाननगरे निःशेषसम्पन्यदा
जम्बूस्वामिमुनेरधीनमनघं सङ्घं निजं निर्म्ममे ॥
तस्मिन्नेव पुरे सुधर्म्मगणभृत् क्षीणाष्टकर्म्मा क्रमात्
शुक्लध्यानधरो पुनर्भवमगादद्वैतसौख्यं पदं ।
पश्चादन्तिमकेवली चिरतरं श्रीवीरमार्गाग्रणी
धर्म्मं भव्यजनान् प्रबोध्य सुचिरं जम्बूप्रभुर्यान्यदा ॥
त्रैलोक्येऽपि हि सात्त्विकेष्वनवधे प्राग्जन्ममोक्षावधि
श्रीमद्वीरजिनेश्वरस्य चरितं को वक्तुमीशोऽखिलम् ।
आत्ताद्यस्य तथापि प्रवचनाम्भोधेर्गृहीताल्लवम्
किञ्चित् कीर्त्तितमीदृशं ननु मया स्वस्योपकारेच्छया ॥

Colophon.

इत्याचार्य्ये श्रीहेमचन्द्रविरचिते त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरिते महाकाव्ये दशम-
पर्व्वणि महावीरनिर्व्वाणवर्णनो नाम त्रयोदशः सर्गः ॥ समाप्तं चेदं दशम-
पर्व्वपरिपूर्णमिदं त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरितम् ॥

After this a long list of the followers of the principles propounded by Jambū Śvāmin, commencing from Prabhāva Śvāmin and ending in Ācārya Hemcandra has been given. The list ends in verses conveying a request from the king Kumārapāla to Hemcandra for preparation of the work. As—

षद्यनुपूर्व्वंमसिद्धराजनृपतेर्भक्तिस्पृशा याच्‌यया
सान्नं व्याकरणं सवृत्तिसुगमं चक्रुर्भवन्त: पुरा।
मद्वैतीरघयोगशास्त्रममलं लोकाय च द्वाश्रय-
च्छन्दोलङ्कृति नामसंग्रहमुखान्यानि शास्त्राण्यपि॥
लोकोपकारकरणे स्वयमेव यूयं
सज्जा:स्य यद्यपि तथाप्यहमर्थयेद:।
माद्दक् जनस्य परिबोधकृते शलाका॥
पुंसां प्रकाशयत वृत्तमपि त्रिषष्टे:॥"
तस्योपरोधादिति हेमचन्द्राचार्य: शलाकापुरुषेतिहृत्तम्।
धर्म्मोपदेशैकफलप्रधानं न्यवीविशद्वाङ्गिरा प्रपञ्चे॥
जम्बूद्वीपारविन्दे कनकगिरिरसावद्युते कर्णिकात्वं
यावद्यावच्च धत्ते जलनिधिरवनेरन्तरीपत्वमुच्चै:।
यावद्व्योमाध्वपान्थौ तरणिशशधरौ भ्राम्यतस्तावदेव
तत्काव्यं नाम्ना शलाकापुरुषचरितमित्यस्तु गीतं धरित्राम्॥

No. 63. **मुनिपतिराजर्षिचरितम्।** Munipatirājarṣicaritam Under this number there are two different codices of different subjects with different names such as (1) Jñātādhyayanabhāsa, (2) Munipatirājarṣicaritam with following descriptions :—

(1) **ज्ञाताध्ययनभास।** Jñātādhyayanabhāsa. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches Folia, 17. Lines, 3–13 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts Verse Generally correct. *Complete.*

A Bhāsa or Bhāsya on the Jñātādhyayana in Bhāsā verse by Rājacandra Sūri, complete in nineteen chapters each with a separate name as—

इति ज्ञाता प्रथमाध्ययनमेघकुमारनो भास, द्वितीयध्ययनसंघाड़गन्याय भास,
तीयाध्ययन इतपन्याय भास etc

Beginning. ॥६०॥ श्रीगुरुभ्यो नम:॥ ब्रह्मदत्तकपिल पुरराजीय ऊरे पढाल॥
वीर जिणेसर वंदे सविगति जिस्यु।
प्रथमो गोयमपाये खामिसत्त इरवद्दइ' स्थविराजीय सजी॥

मेघकुमार भणइ भांटि। सहज सो सामी साधुशिरोमणोयि।
तेहनूं चरितविस्तार, स्वामि सुधर्मा जंबूप्रतिइ कहइ जी।
कहा भणि मभ्कजारि॥
सहजसोभा गोसा शिरोमणि मीगो।

End. इमजे संयम आदरीए विरजइ जे कामभोग कि।
इहणी + + + परभवि सुगत नह जोग कि॥
ज्ञात अगनी मति शकए, कोयोइ गुणसभासकि।
गेहि नयण बिवाधी चए भिक्षा दुंकड़तासकि॥
पासचंदसूरि शिरोमणए। श्रीसमरचंदसूरिंदकइ।
राजचद्रसूरि जय वंताए, तेजइं भाणि दिणिदकि॥
सरवण ऋषि'मोटन यतीए पाटणि साध्य उ कालकि।
ते सह गुरुनइं पायनमीए। पडणइ ऋषि मेघराजकि॥
देवगुरु केरइ सानिध्यइं + मइंकीधी भास कि।
नरनारी अहनिसि भणउए पूजउ मननी आसकि॥२५॥ स्त

Colophon. इति श्रीज्ञाताद्र गुणोम साध्यायन कंडरीक पुडरोकभास॥ २९ संपूर्ण। ग्रथाग्रंथ। प १ अंचलगच्छे साध्वी वाखडाजी तत् शिष्यणी-लाखाजी तत् शिष्यणी साध्वी सूमत लक्ष्मी तत् शिष्यणी सहमलक्ष्मीलिखितं सही २।

विवरणम्—ज्ञाताध्ययनभासाभिधः कश्चिज्जैननिबन्धः पुस्तकेऽस्मिन् वर्त्तते।

---

(2) **मुनिपतिराजर्षिचरितम्।** Munipatirājarṣicaritam. Substance, *country-made white paper, 10 × 4 inches, (bound in book form).* Folia, 31 Lines, 9-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1550.* Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

A Bhāṣā poem on the adventures of Munipati Rājarṣi by Rājcandra Sūri.

---

* This is the date of original composition of the work. The date of copying is 1699 Saṁvat. See the colophon.

Beginning. ॥ ६० ॥ धूरि बमु ॥

गोयमगणहर २ पायपयमेवि ।
मामइं मवनिधि संवमइं ।
सयलसिद्धिरीवक थापइ ।
एकमना जउ सगइ ।
धरइ ध्यान तिहां बुद्धि थापइ
वैकर लीहो दीन बह ।
दिठ सुभवाणिविशेषि बोलिं मुनिपति राय चवो
कथा संबध सविशेषि ॥ १ ॥

जंबूदीवइ । १ । भरइ मभ्कमि नयरतिकनगरी भली ।
करइराजसषपति सूवउ ।
कला बहुत्तरिनं कुसललखण चा बवीस पूरउ ।
पटराणी पृथवी सुयउ विनयवंत सुविचार ।
नगरलीक गुण चागलउ तस सुचिचंद कुमार ॥

End. संचिक कथा कही सुविशाल ।
परिव्राजिका चटा बिउं चाल ॥
तिणि मुनिवर परिकीधो जेह ।
चन्नेहि वइ परिग्रह तेह ॥
श्रावक जैणइइ व्रता हरउ लीयउ ।
तेता चय जासइं पापीउ ॥
इसिउ कहता लागी वार ।
चित सुनिवरए कीप चपार ॥
तेजी लेइ पाप कइ जिसाइं
कूलउ लीउसुखि मिउ तिसाइ ।
सेवि पुवनै बीइइ घणउ ।
सतनि ध्यान प्रगटिउ चापणउं ॥
मदिउ चाल मुनिवर गइ तुमई ।
कइइ पुव धनलीधउ चमूहे ।
दीवउतूं सुनिवरनइ सुषे ।
चभिसंतापिउ बालइ रवे ॥
चणूंयमा बीलानुपाय ।
मइ इइ व्याघमउ रिवि राय ॥

तुम्हें तथा परमविहुं हूं गलउ महाप्रभमाहुत उपशांत।
करइ मेवि यति पश्चात्ताप।
दीधु चाल कुमिइ मुझ पाप।
आजि उधघउ इइया माहिनेह।
भवचाधि सइमंडो मंदेह।
हिव वैराग्यहेवि मनै भवउ।
कविहुका काल इवइ चापवउ।
घचउ मही वयवेंडइ भीय।
रिवि मुनिपति कवि दीचा मोय।
वेइ मुनिवर करइ विहार।
पालइ कव महाव्रतसार।
ध्यानमौनितपमोमोदेह।
देवलोकि देवता थावेह।
तेहनुं ध्यानहीया माहि चापि।
वेहं एकावतार आंचि।
सुगति देय तें लाभइं वही।
सुचउ कथा सवेपइं सही।
संवत् पनर पंचासी आंचि।
वदि वैशाख माम मचि चांचि।
दिन सप्तमी रचिउ रविवार।
भवइ सुणइ तिह हर्ष अपार॥९।

Colophon. इति श्रीमुनिपतिराजर्षिचरितं सम्पूर्णम्। सवत् १६८९ वर्षे ज्येष्ठमासे सिति पक्षे द्वितीया तिथौ मङ्गलवासरे। पूज्यश्रीकल्याणसागर सूरीश्वर-विजयराज्ये श्रीउदयसेनप्रवरे वाच्ये मुनिवरकीर्तिचंद्रेणेद लिपिकृतम्। इति लेखकपाठकयोः श्रेयासि भूयासु कमलाप्रादुर्भावितः पर मतानि भद्राणि संपद्यन्तां, एतत् पठतां सा + बाइ बाई पठनार्थम्॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मुनिपतिराजर्षिचरितं नाम कश्चिज्जैनपद्यनिबन्धो वर्तते।

No. 64. श्रीपालनरेन्द्रकथा। Śrīpālanarendrakathā. Substance, country made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 16 Lines, 6–13 in a

page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1739. Appearance, fresh. Verse. Generally correct Complete.

A Bhāṣā poem on the story of the Śrīpāla, entitled Śrīpāla Narendrakathā by Jñāna (ज्ञान) Sāgar. The story relates that in the city of Ujjayini there lived a king named Pṛithvī Narendra. He had two wives, one Saubhāgya Sundarī and the other Rūpasundarī and two daughters by them, who's names were Surasundarī and Madansundarī respectively. Of them Surasundarī was materialist, and *Rupasundarī was a fatalist or acknowledging the preponderance* of karma (action).

Once on a time the king called them in the court and told "I am going to ask you both a question after answering which each of you will get one's chosen husband from me." After this little introduction the king put the question before them—"what is the effect of Puṇya (merits)? On which Surasundarī replied—the wealth, youth, dexterity, health, beauty and company with one's desired husband, O king, these are the effects of merit. Afterwards Madansundarī replied according to the instruction of the Jaina Śāstra that Vinaya (honesty), Viveka (conscience) Vicāra (judgment), Santoṣa (satisfaction), good character, sinless body, and a natural tenderness towords friends, these are the effects of merit. The king was not heartily satisfied with this answer and married her with a leper. Madansundarī went out from her father's house to the leper, and worshipped Siddhacakra for nine days continually and husband was cured". After this the leper became celebrated under the name of Śrīpāla Narendra.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीपरिहन्तादि परमेश्वराय नमः ॥
करकमलजोडे विकरि। सिद्धिसदन पयनमि।
श्रीश्रीपालनरिंदनौ रास बधपतनेमि ॥ १ ॥
मद्दीयल मंए घनेक तें। पंपलिम् पडिगमार।
भवसायरतौ छतरई। जो लपइ श्रीनवकार ॥ २ ॥
श्रीगुरुदेव पसाउ लइ। रचीउं कवित रसाल।
ग्यान भणें सहु सांभली सिद्धचक्र गुणमाल ॥ ३ ॥

End. मयणसुदरी धन श्राविकाए। जेणें थापीउ धर्म।
सिद्धचक्र आराधीउए। श्रीपालयी जिन धर्म ॥

मिथ्यामत भूला भमेंय । मनमें जिनवर आण ।
दानसील तपवैगनाए । नेहमं किम्य बखाण ।
सुख अनंता भोग वइ ए । जे पूजे अरिहंत ।
मयणसुंदरि श्रीपाल परि ए । तेह हवइ गुणवंत ।
आइम गच्छ गुरु गाईए । श्रीगुणसमुद्रसूरि ।
तास पाटि सोहामणोए । वदी ह आणंद पुरि ।
भविया भावें नित नमीए । श्रीदुणदेवसूरिपाय ।
तास सीस रासए रच्योए । ग्यानसागर उवझाय ।
पनर एकतीसे मागसिरइ । अजुआली बीज गुरुवार । *
रास रच्यो सिद्धचक्रनोए । गाइउ श्रीनवकार ।
एकमना जे भन भणइ । ते घरि मङ्गल मरल ।
ऋद्धि अनन्ती भोग वेए . जिम नृपति श्रीपाल ।
सुखी सुदरी मयणसुदरी श्रीपाल ॥ १८ ॥

Colophon. इति श्रीसिद्धचक्रआराधनमाहात्म्यविषये श्रीश्रीपालनरेन्द्रकथासम्बन्ध चोपई सम्पूर्णा लिखिता चेदं संवत् १७१८ वर्षे वैशाखशुदि १३ सनौ श्रीराजनगर वास्तव्य सुश्राविका केसरबाई वाचनार्थे ॥ श्रेयोऽस्तु सर्व्वसंघस्य श्रीपार्श्वनाथ प्रसादात् ॥ श्री. ॥ छ: ॥ श्री: ॥ श्री ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीश्रीपालनरेन्द्रकथाविषयकानि भाषापद्यानि श्रीज्ञानसमुद्रसूरिविरचितानि वर्त्तन्ते ।

No. 65. श्रीपालकथा । Sripālakathā Substance, country-made reddish paper, 14 × 5 inches. Folia, 12. Lines, 9–15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, writing injured in many parts especially in the last page which are not legible at all. Verse. *Generally correct. Complete.*

Another copy of the same work.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

---

* The date of composition of the work is 1531 Samvat, the second day of the full moon of Agrahāyana

No. 66. श्रीपालनरेन्द्रकथा। Śrīpālanarendrakathā. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 84. Lines, 6–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1861, Śaka 1726. Appearance, old, worm-eaten and slightly torn in parts. Prose. Generally correct. Complete.

A large work on the preceding subject in Prākṛita prose. This story was first told by Ratnaśekhara Sūri and has been compiled afterwards in the present form by Hiranyaśekhara Sūri a pupil of Hematilaka Sūri and copied by his pupil Hemcandra Sādhu in Saṁvat 1488. Though the work is based on the same subject as the above described ones yet not only its language differs from them but the manner of description also is different. This work has added a long introduction in the beginning in which different kinds of Dharma, Navapada and Siddhacakra have been fully explained by Gautama Svāmin, asked by the king Śrenika, in Rājgṛiha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अरिहाई नव पयाइं झाइत्ता हिययकमलमज्झम्मि ।
सिरि सिद्धचक्क महाप्पमुत्तमं किंपि जंपेमि ॥ १ ॥

अत्थि च जंबुद्दीवे दाहिणभरहद्धमज्झिम खंडे बहुधण—धन्न-समिद्धो
मगहादेसो जयपसिद्धो ॥ २ ॥ जत्थुप्पन्न सिरिवीरनाहतित्थ जयंमि
विहरिय त देस सविसेस तित्थ भासंति गीयत्था ॥ ३ ॥ तत्थय
मगहादेसे रायगिह नाम पुरवर अत्थि वेभार विउल गिरिवरसमलंकिय
परिसरपदेस ॥ ४ ॥ तत्थय सेणिय राउ रज्जं पाले इति जय विक्खाउ
वीरजिणचलणभत्तो विहियअजियतित्थयरसुत्तो ॥ ५ ॥ जस्सत्थि पढम
पत्ती नन्दानामेण जीइ वरपुत्तो अभयकुमारो बहुगुणसारो चउ बुद्धि
भण्डारी ॥ ६ ॥ चेडग नरिंदधुया बीआ जस्सत्थि चिल्लणा देवि जीये
असोगचंदो पुत्तो हल्ल विहल्लाय ॥ ७ ॥ अन्नाउ अणेगाउ धारणि पमुहाउ
जस्सदेवीउ मेहाइणो अणेए पुत्ता पियमाइपयभत्ता ॥ ८ ॥ सोसेणिय नर-
नाहो अभयकुमारेण विहिय चन्नाहो तिहुयणपयडपयावो रज्जं पालेइ
धम्मं च ॥ ९ ॥ एयम्मि पुणो समए सुरमहिय वद्धमाणतित्थंमि विहि
रत्तो संपत्तो रायगिहासन्नयरंमि ॥ १० ॥ पेसेइ पढमसीसं जिट्ठं गण-
हारिगुण गरिट्ठं सिरिगोयमसुपिढं रायगिहे गोयमाभक्ख ॥ ११ ॥
सोलहजिणाएसो संपत्तो रायगिहपुरुज्जाणे कइयइ सुणि परियरिउ

गोयम सामी सर्वो सरिउ । १२ ॥ तत्थागमय सोउ सयलो नरनाह पमुह पुरलोय मियइ रिद्धिसमेउ समागउ झत्ति उज्जाणे । १३ ॥ पयविहं अभिगमणं काउं निवपामिक्खा उदारूवं पणमियगोयम चलणे उवविट्ठो उचिय भूमिए । १४ ॥

Then asked by them Gautama began to explain the real form of Dharma as follows—

अयवं पि सजलजलहर गंभीरसरेण कहिउ माढत्तो
धम्मसरूवं सम्मं परावयारिक्कतिल्लिच्छो ॥ १५ ॥
भो भो महाणुभावा दुलहं लहिऊण माणुसं जम्म
खित्तिकुलाइ पहाण गुरुसामग्गिं बहुन्नव च सा ॥ १६ ॥
पंच विहंपि पमायगहत्था थाय विवज्जियं झत्ति ।
सधम्म कम्मविरए समुज्जमो होइ कायव्वो । १७ ।
सो धम्मो य चउभेउ उवइट्ठो सयलजिण वरिंदेहिं ।
दाणं सीलं च तवो भावोवि यतस्सिमे भेदा ॥ १८ ॥
तत्थ विभावणा विणा दाणं नहु सिद्धि साहणं होइ ।
सीलं च भावविरलं विहलं विहलं चियहोइ लोयंमि ॥ १९ ॥
भाव विणा तवोवि खडु भवोह वित्थार कारणचेव
तम्हा नियमभावुच्चिय सुविसुद्धो होइ कायव्वो ॥ २० ॥
भावोवि मणो विसउ मण च अइ दुज्जय निरालंबणं ।
तस्स नियमणट्ठ कहिय सालंबण झाण ॥ २१ ॥
झाणं तत्थावि लहइ वहुप्पयाराणि संति सत्थेसु ।
तहवि नवपयझाणं सव्वहाणं विनिज्जमगुणयो ॥ २२ ॥
अरिहंसिद्धायरिया उवज्झाया साहुणोपसम्मत
नाणचरण च तवो इय पयनवगं मुणेयव्वं ॥ २३ ॥
तत्थरिहंते वारसदोसविमुक्के विसुद्धनाणमए ।
पयडियतत्तेन य सुरराए झायहि निच्चंपि ॥ २४ ॥
पनरसभेयपसिद्धो सिद्ध घणकम्मबंधन विमुक्के ।
सिद्धाणंतचउक्के झायह तम्मयमणा सययम् ॥ २५ ॥
पंचायारपवित्ते विसुद्धसिद्ध सदेसण पडुकरे ।
पर उवयारि क्कपरे निच्चं झाएह सूरिवरे ॥ २६ ॥
गणतित्तीसंनिरत्त सुतत्थझाणपमिउज्जत्त ।

अभ्भाए लोयमर्षा सम्मझाएइ उझ्झाए ॥ २७ ॥
सव्वासु कम्म भूमिसु विहरंती गुणगणेहिं संजुत्ते ।
गुत्ते मुत्ते झायह मुनिराए निज्जियकसाए ॥ २८ ॥
सव्वन्नुपणी आगम पयडियतत्तसद्दहणरूवं ।
दसण रयणपईवं निच्चधारेह मण भुवणे ॥ २९ ।
जीवाजीवाइ पयत्थ सत्थ तत्तावबोहरूव च नाणसव्वगुणाणं ।
मूल सिक्खेह विणएण ॥ ३० ॥
असुह किरिया णचाउं सुहा सुकिरिया सुजीय अपमाउ ।
तच्चारित्तं उत्तमगुणजुत्तं पालयनिरुत्तं ॥ ३१ ॥
घणकम्म तमोभरहरण भाणुभय दुवालसगधरम नरमकसायतावं ।
चरेहसम्मतवो कम्मं ॥ ३२ ॥
एयाइं नवपयाइं जिणवरधम्मंमि सारभूयाइं
कल्लाणकारणाइं विहिना आराहियाव्वहिं ॥ ३३ ॥
एएहिं नवपएहिं सिद्धं सीरिसिद्धचक्कमानत्तो ।
आराहतो सतो सिरि सिरिपालव्व लहइ सुहं ॥ ३४ ॥

Here they asked who was Śrīśrīpāla ? and what kind of happiness he got from the worship of Siddhacakra On which Gautama began the story thus—

इत्थि भरहखित्ते दाहिण खंडंमि अत्थि सुपसिद्धो
सव्वीटक पयवेसो मालवनामेण वरदेशो ॥ ३७ ॥

सो केरिसो

पए पए जत्थ सुगुत्तिजुत्ता जोगप्पवेसा इव संनिवेसा ।
पए पए जत्थ य गजनीथा कुटुवमेला इव गुंगसेना ॥ ३८ ॥
पए पए जत्थ रसाउलाउ पणगणाउ व्व तरङ्गिणीउ ।
पए पए जत्थ सुहकराउ गुणावली उसवंणावलीउ ॥ ३९ ॥
पए पए जत्थ सवाणि याणि महापुराणीव महासराणि ।
पए पए जत्थ सगोरसाणि सुही सुहाणीव सुगीयलाणि ॥ ४० ॥
तत्थय मालवदेसे अकयपवेसे दुकालडमरेहिं अत्थि
पुरी पोराणा उज्जेणीनाम सुपहाणा ॥ ४१ ॥

End. एहीनवपयमाहप्पसारसिरिपालनरवरिंदकहानि सुणंत कहंताणं भवि-याणं कुणउ कल्लाणं ॥ २८ ॥ सिरीवज्जसेनगणहरपट्टप्पहहेम तिलयसूरीणं

श्रीहिरत्नशेखरसूरयाकथा कीयोल्लेहे । ३९ ॥ तीकीहीमे हिरयणसेहर-सूरीहिं इमाड संकलिया तस्सीम हेमचंदेण साहुया विक्रमसूसवरिसमि चउदसचउवीसे* लिहिया गुरुभत्तिकलिएणं ४० सायरमेह जामहियलंमि समिसुराव इति तावनदड वा वाहता कहा एसा ४० गाथा १३४० ग्रंथाग्रंथसुहेसत. १६७५ ।

Colophon. इति श्रीश्रीपालनरेन्द्रकथा श्रीसिद्धचक्रमाहात्म्ययुता संपूर्णा संवत् १८६१ शाके १७१६ मीती फाल्गुन सुदि द्वादश्यां भौमवासरे लिषतं पं प्रम चंद्रजीपोक्रन श्रीकाशीमध्ये वरतरआचार्यगच्छे ।

विवरणम्—पूर्व्वोल्लिखिता श्रीश्रीपालनरेन्द्रकथा पालीभाषारचिता सम्पूर्णा पुस्तकेऽत्र वर्त्तते ।

No. 67. साधुचरितम् । Sādhucaritam. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches Folia, 21. Lines, 12-17 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Complete in parts

Although the codex is labelled as Sādhucaritam really it is not a work on the characterstic of Sādhu. On the other hand it contains Bhāsā verses as well as songs on many different subjects. The following colophons will illustrate its contents—

(१) इति श्रीपरमन राजईष गीत, (२) इति श्रीधन्नागिरिसुकायसंपूर्ण, (३) इति श्रीअनाथी मु, (४) इति सुकाय संपूर्ण, (५) इति श्रीवाइवल सिकाय संपूर्ण, (६) इति श्रीगौडी जी गीत, (७) इति श्रीश्रेयांस जी स्तवनं, (८) इति श्री + + चर्विशतिजिन स्तवन, (९) इति श्रीपार्श्वजिन स्तवन, (१०) इति श्रीयुगमध्यानी स्तवन, (११) इति श्रीनरक चौढालीयो सम्पूर्ण, (१२) श्री५० वरणजिहव स्तवन सम्पूर्ण, (१३) इति श्रीचमावतीसी सपूर्ण, (१४) इति श्रीपुण्यवतीसी सम्पूर्ण, (१५) इति कर्म्मवतीसी सम्पूर्ण, (१६) इति श्रीपापवतीसी सम्पूर्ण, (१७) इति श्रीव्यासपुज्यजीगीत, (१८) इति श्रीसंभवनाथजीगीत (१९) इति दादाजीगीत, (२०) इति श्रीदादाजीगीत, (२१) इति श्रीदाजीगीत, (२२) इति श्रीआदिजिन स्तवनं, (२३) इति श्रीजिनदत्तसूरिस्तवन ।

* This is the date of the original composition of the work.

ग्रीष्मे निर्जरदेशे सलिलवितरणाभीष्टदानप्रभूता
कीर्त्तिस्ते विस्तरन्ती जिनकुशलगुरो पावयत्येव विश्वम् ॥ ५ ॥
वार्द्धौ वायुप्रवेगप्रजनितवहनोत्पातसम्पातमध्ये
ज्वालाजिह्वाकराले ज्वलति भयरतेस्तस्करोपद्रवे वा ।
आपानक्रोधरुद्धे हरिकरिभुजगाभीलरोगादियोगे
ध्यायन्तस्त्वत्प्रभावाज्जिनकुशलगुरो नैव कष्टं लभन्ते ॥ ६ ॥

Under the head of Laghucāṇakyaśloka, slokas from the first and second chapter of this celebrated work have been quoted. Under the head of Prastāvikaśloka we find the following verses always recited by Sanskrit scholars—

अमेध्यमध्ये कीटस्य सुरेन्द्रस्य सुरालये ।
समाना जीविताकाङ्क्षा तुल्यं मृत्युभयं द्वयोः ॥
कैवर्त्तीगर्भसंभूतो व्यासो भीमो महामुनिः ।
तपसा ब्राह्मणो जातस्तस्माज्जातिरकारणम् ॥
न हस्तिद्रोणशार्दूला न व्याघ्रः शरभो न च ।
अजापुत्रो बलिर्दत्तो दैव दुर्बलघातकम् ॥
दृष्टिपूतं न्यसेत् पादं वस्त्रपूतं जलं पिबेत् ।
सत्यपूतं वदेत् वाक्यं मनःपूतं समाचरेत् ॥
त्रिंशदङ्गुलप्रमाणं विंशत्यङ्गुलमायतं ।
तद्वस्त्रं द्विगुणं कृत्वा गालयित्वोदकं पिबेत् ॥
यद्यपि चन्दनविटपी विधिना फलकुसुमवर्जितो विहितः ।
निजवपुषैव परेषां सोऽपि सन्तापमपनयति ॥
यद्यपि दुर्दैववशात् सिंहः पतितोऽस्ति दुस्तरे कूपे ।
तथापि हि वाञ्छां कुरुते करिकुम्भविदारणे मनसा ॥
यद्यपि भवति विरूपो वस्त्रालङ्कारवेषपरिहीनः ।
राजसभाप्रविष्टो राजति विद्याधिकः पुरुषः ॥
यद्यपि दिशि दिशि तरवः परिमलयुक्ताः सन्ति विख्याताः ।
तथापि एष रसालः कोकिलहृदयेषु आवासं ॥
यद्यपि परभृततनया पुष्टाः काकेन कर्कशाहारैः ।
तथापि न मधुरालापं त्यजति गुणं नीचसङ्गेन ॥
उत्तुङ्गस्तनकुम्भचुम्बनकरं भासायमुक्ताफलं
वस्त्रं साईकपीतभालविमलमत्कस्तूरिकापङ्कम् ।

ग्रीष्मे निर्झरिदेशे सलिलवितरणाभीष्टदानप्रभूता
कौशिकी विसरन्ती जिनकुशलगुरो पावयत्येव विश्वम् ॥ ५ ॥
वार्धौ वायुप्रवेगप्रजनितबहुलोत्पातसम्पातमध्ये
ज्वालाजिह्वाकराले ज्वलति भवरतेस्तस्करोपद्रवे वा ।
व्यापालक्रोधरुद्धे हरिकरिभुजगाभीगरोगादियोगे
ध्यायन्तस्तत्प्रभावाज्जिनकुशलगुरो नैव कष्टं लभन्ते ॥ ६ ॥

Under the head of Laghucānakya-loka, slokas from the first and second chapter of this celebrated work have been quoted. Under the head of Prastāvikasloka we find the following verses always recited by Sanskrit scholars—

अमेध्यमध्ये कीटस्य सुरेन्द्रस्य सुरालये ।
समाना जीविताकाङ्क्षा तुल्यं मृत्युभयं द्वयोः ॥
कैवर्त्तीगर्भसंभूतो व्यासो नाम महामुनिः ।
तपसा ब्राह्मणो जातस्तस्माज्जातिरकारणम् ॥
न हस्तिद्वीपशार्दूला न व्याघ्र. शरभो न च ।
अजापुत्रो बलिर्दत्तो दैव दुर्बलघातकम् ॥
दृष्टिपूतं न्यसेत् पाद वस्त्रपूतं जल पिबेत् ।
सत्यपूतं वदेत् वाक्यं मनःपूतं समाचरेत् ॥
त्रिंशदङ्गुलप्रमाणं विंशत्यङ्गुलमायतं ।
तद्वस्त्रं द्विगुण कृत्वा गालयित्वोदकं पिबेत् ॥
यद्यपि चन्दनविटपी विधिना फलकुसुमवर्ज्जितोविहित. ।
निजवपुषैवपरेषां सोऽपि सन्तापमपनयति ॥
यद्यपि दुर्दैववशात् सिंह. पतितोऽपि दुस्तरे कूपे ।
तथापि हि वाञ्छां कुरुते कारकुम्भविदारणे मनसा ॥
यद्यपि भवति विरूपो वस्त्रालङ्कारवेषपरिहीनः ।
राजसभाप्रविष्टो राजति विद्याधिकः पुरुषः ॥
यद्यपि दिशि दिशि तरव परिमलयुक्ताः सन्ति विशालाः ।
तथापि एष रसाल. कोकिलहृदयेषु जागर्ति ॥
यद्यपि परभृततनया पुष्टाः काकेन कर्कशाहारैः ।
तथापि न मधुरालापं त्यजति गुणं नीचसङ्गेन ॥
उत्तुङ्गस्तनकुम्भतुम्बनकर नासाग्रमुक्ताफल
वक्त्रं शारदपौर्णमासविलसत्कस्तूरिकापत्रकम् ।

एकोऽपि यः सकलकार्य्यविधौ समर्थः
नामाधिकैर्जगति किं बहुभिः प्रसूतैः।
चन्द्रः प्रकाशयति दिङ्मुखमण्डलानि
तारागणः समुदितोऽनवकाश एव॥

स कुमारः सततिकलाकुशलः अद्भुतसौभाग्यः स्वभाग्यपरीक्षार्थे देशान्तरं प्रति रात्रौ चचाल। क्रमेण चित्रकूटपर्व्वतं प्राप्तः। तत्र मेदपाट मालव कुरुपाद लक्ष्मणमण्डल महाराष्ट्र कर्णाट प्रभृति जनपदस्वामी राजा महासेनो राज्यं करोति। परं महार्त्तः पाशमिव गृहवासं मन्यते, निष्पुत्रकतया राजधुरा धारणार्हं कमपि पुरुषं गवेषयन् राज्यं पालयति। स चान्यदा वाह्याल्यां परिजनानुवृत्त्या प्राप्तः सर्व्वाश्वलक्षणलक्षितगात्रं कृष्णवर्णमेकं किशोरकं मन्दगतिं दृष्ट्वा पप्रच्छ मन्त्रिप्रभृतीन् गतेर्मान्द्यकारणं। ततः स उत्तमचरितः कुमारः प्राह भद्रो। अनेनाश्वेन महिषीदुग्धं पीतं, ततोऽत्वरितगतिः। तत् श्रुत्वा राजा प्राह वत्स, कथमिद जानासि, तेनोक्तं अश्वपरीक्षाकुशलत्वात्। नृप उवाच सत्यमिदं अस्य किशोरकस्य माता वडवा विपन्ना, ततोऽनेन महिषीदुग्धं पीतम्। वत्स त्वं कश्चिद्राजपुत्रो ज्ञायतेऽतोऽनुगृहाण राज्यमिदम्। अहं संसारादिरक्तः पारमेश्वरीं दीक्षां ग्रहीष्यामि। कुमारः प्राह, तात संप्रति केनापि कार्य्य-विशेषेण याम्यहमधुना पुनरागत्य सर्व्वं तवादेशं करिष्यामि इति भणित्वा रात्रौ तदगृहतः प्रतस्थे। इतश्च दृष्टयोजनशतमगधद्वीपपरिस्थितस्य कुवेरदत्त सांयात्रिकस्य परद्वीपावलोकनाय कौतुकी कुमारोऽपि मित्राभ्यां सह प्रवहण-मारूढः। कियद्भिर्दिवसैरर्द्धमार्गेऽपि पोतमध्ये जलान्तरलोकता प्राप्ता, क्वचित् शून्ये द्वीपे प्रवहणं धृतम्। लोका उत्तीर्णाः सर्व्वेऽपि तटे जलसंग्रहमकार्षुः। इतश्च भ्रमरकेतुर्नाम राक्षसो मायावीपदिष्टसहस्रराक्षसपरिवृतस्तत्रागतः। इतश्च उत्तमकुमारो राक्षसैः सह युद्धं कुर्व्वाणः पोतलोकान् मोचयामास, ते सर्व्वेऽपि पोतमागताः। एकाकी कुमारस्तैः सह युद्धं कुर्व्वाणो भूयसीं भूमिमतिक्रान्तः, जितो भ्रमरकेतुर्नामा राक्षसः कुमारेण प्रपलाय्यित्वागतः। इत्यवसरे-सर्व्वे सांयात्रिकाश्चलिता.। ततः कुमारस्तटमागत्य तटं पोतशून्यं दृष्ट्वा चिन्तयामास। अपि मामेकाकिनमत्र मुक्त्वा गतास्ते? अहो अकृतज्ञता सांयात्रिकाणां राक्षसपार्श्वान् मया सर्व्वेऽपि मोचितास्तथापि मां त्यक्त्वा गतास्ते? अथवा कोऽत्र दोषस्तेषां भयव्याकुलानां ममैव पूर्व्वजन्मकृतं किमपि दुष्कर्म्मागमापराध्यति। एकाकिनापि प्रदेशे गतेन पुंसां खेदोपनिवर्त्तनकृते यत्नो विधेयः। ततश्च समुद्रतटे वृक्षापणफलैः मायया मां कुर्व्वाणस्तिष्ठति।

अन्यदा द्वीपाधिष्ठायिन्या देव्याद्भुतरूपं कुमारं दृष्ट्वा तत्र सञ्जातरागया नवनवहावभावलीलाविलासादिभिः स क्षुभितोऽपि परनारीपराङ्मुखतया न क्षुब्धः । ततः सन्तुष्टा देवी सार्द्धद्वादशसुवर्णकोटीनां रत्नकोटीनां च वृष्टिं कृत्वा स्वस्थानं जगाम । इतश्च समुद्रदत्तपोतपतिर्यानपात्राणि गृहीत्वा परद्वीपादागच्छन् ध्वजचिह्नं वीक्ष्य तत्रायातः । कुमारोऽपि तस्मै स्ववृत्तान्तमुक्त्वा स्वर्णकोटिरत्नकोटियुतः पोतमारुरोह । अथागच्छतां तेषां पानीयजलाभावो जातः । ततो निर्यामकं प्राह भो भो वेलाम्भसि वलमाने जलकान्तमणौ गतेऽस्मिन् पर्वत एकः प्रकटीभविष्यति तत्रचैकः सुस्वादुजलः कूपोऽस्त्यगाधः इति । परं भ्रमरकेतु-राक्षसस्य स्थानमिदं स च निरीक्षयाऽत्र तिष्ठति भ्राम्यति च । इति निर्यामकवचनानन्तरं वलिते वेलाजले प्रादुर्बभूव पर्व्वतस्तन्मध्ये महाकूपः । परं मरणभयान्न तत्रावतरन्ति जलग्रहणार्थं लोकाः । इतश्च करुणापरीतचेताः आकर्णाकृष्टकार्म्मुको बद्धतूणीरः कुमारः वणिजो भो त्वरध्वं जलग्रहणाय माभैष्ट मयि रक्षके सति किं राक्षसाः शक्रादपि भयं नानेयं भवद्भिरिति ब्रुवाणः पोतादुत्तीर्य पार्श्वे जगाम । ततः सांयात्रिकलोका अपि पोतादुत्तीर्य जलपात्राणि गृहीत्वा कूपोपकण्ठमागताः । परं तैः कूपे जलं न प्राप्तम् । ततोऽसौ सात्त्विकचक्रवर्त्ती कुमारोऽन्यैर्वार्यमाणोऽपि कूपमध्ये प्राविशत् । ततः सोपानैस्तत्र प्रविष्टः कुमारः प्रासादं मणिमयं ददर्श । प्रथमभूमौ दृष्टा वृद्धा नारी सा प्राह—रे हीनपुण्य किमर्थं कस्य वलेनात्रागतोऽसि किं न जानासि भ्रमरकेतुं राक्षसं ? कुमारः प्राह—जानामि भ्रमरकेतुम् । हे अम्ब, सात्त्विकोऽहं स्वभुजबलेनैव संजातकौतुकः विलोकनार्थी, वद, कस्येदं स्थानम् ? केनार्थं कारितः कूपः ? कस्य चायं प्रासादः ? इति श्रुत्वा वृद्धा प्राह—सात्त्विकशिरोमणे शृणु अत्रासन्न राक्षसद्वीपे लङ्कायां भ्रमरकेतुर्नाम राक्षसस्वामी तस्य मदालसा नाम कन्या दिव्यरूपा चतुःषष्टिकला कुशला, सर्व्वशीलशीलचिता । अन्यदा भ्रमरकेतुना नैमित्तिकः पृष्टः कन्यायाः को वरो भावीति भूचरः क्षत्रियकुमारः । स च हिमवन्मेखलावधि कौबेरलङ्काप्रभृतिद्वीपावधि दाक्षिणात्यशासिता राजाधिराजो विद्याधरादिसेव्यमानचरणो भावी । ततो मदालसायाः पाणिं गृहीत्वा बहुधनरत्नसमेतया तया सह कुमारः कूपान्निर्गत्य पोतमारूढः समुद्रदत्तेन पुनः समुद्रे निक्षिप्तः केनचित्तिमिमत्स्येन गिलितः । ततस्तदुदरात् केनचिन्मत्स्यजीविना निष्कासितो मोटपल्लीनामकं वेलाकुलं प्राप्तः, पोतान्यप्यनुकूलवायुवशेन तत्र प्राप्तानि । तत्र तेन तद्देशराजकन्या विधिनोढा

महालसापि लिखिता। अन्येऽपि द्वे भार्य्ये महासनद्या सह समरहीते। ततः स आसमुद्रचितोऽभीजातः। कश्चियित् पूर्व्वभावे तेन खलु कुमारेण चौरैरपहृतवस्त्रेभ्यो मुनिभ्यश्चत्वारि शुद्धानि वस्त्राणि दत्तानि तत्पुण्यस्य फलमेतत्। इति कथासंक्षेपः।

End. इति श्रुत्वा राजादयो वैराग्यमापन्ना निज निज पुत्रेभ्यो राज्यं गृहभारं च दत्वा प्रव्रजिताः स्वर्गं गत्वा शिवं यास्यतीति।

Colophon. इति वस्त्रदान कथा सम्पूर्णा ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वस्त्रदानकथा वर्त्तते।

No. 69. विक्रमसापरचरितम्। Vikramasāparacaritam Under this head there are two small poems in Bhāsā verses on the adventures of two different kings of Ujjayini, Gaja Simha and Vikrama. The former is complete in four khandas or chapters and latter in one chapter. We give below their respective description—

(1) **गजसिंहचरितम्।** Gajasimhacaritam. Substance, country-made *Kāśmīri paper, 15 x 5 inches,* (bound in book form). Folia, 19. Lines, 7-13 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1721 (date of the original composition Samvat 1556). Appearance, old, slightly decayed. Verse Generally correct. Complete.

A small poem on the adventures of Gajasimha, a king of Ujjayini, under the name of Gajasimha carita by Sundar Rāja.

Beginning.

॥ ६० ॥ सिद्धगणनाथाय नमः ॥

पास जिणेसर पाय नमी वेवीसचु जिणदेव।

रुप संपत्ति दीइ पणमइ सुरनर इंद्र ॥ १ ॥

कासमीरमुषमंडनी समरी सरसति माय।

सील तणउ फल वर्णं वउ गाउ श्रीगजसिंह राउ ॥ २ ॥

नवरस नवरंगि वर्णवुं शास्त्रमाहिं जोईइ।

वीरकथा रस वर्णवुं तेनि सुणउ सह कोइ ॥ ३ ॥

महि मंडली ठइ मालवदेस। उजेणी नगरि नव वेस।

गढ मढ मंदिर पउलि सागर। वास नगर भव जोवण सार ॥ ४ ॥

राज करइ जय सिंघ भूपाल। न्यायवंत भरिभंजण काल।
परदुखकातर सूर मूजाण। नितु पालइ जिण वरनी आण ॥ ५ ॥
तसु घरि राणी कमलावती। रूपि करी रम्भा जीपति।
शीयधरती प्रेमि अपार। सुखभोग वइ निरंतर सार ॥ ६ ॥
एक दिवसि निसि पउढि बाल। देषइ सुपन सार सुविसाल।
गय वर सीह सुदीठा जिसइ। मइविहसी स्त्री जागिती तइ ॥ ७ ॥
ऊठि रमणी हरष मनिधरय। धर्म्मध्यान सविसेषुं करइ।
जाई वीन विउ निज भरभार। सामी सुपन भनोपम सार ॥ ८ ॥
निसि भरि जाणु गज नइ सिंघ। मइ दीठा घरि करता रंग।
सुनि वचन राजा गह गहि। होई वोमासी वलनुं कहइ ॥ ९ ॥
हुइ सी पुत्र वहुगुणवंत। राजधुरन्धर नइ वलवंत।
राणी ऊयरि हुउ अवतार। दिनि २ उच्छव कय जय कार ॥ १० ॥
पूरे मासे सुत जनमीयो। राजा उच्छव अति वड्ड कीयो।
नगर माहिं सहु हरष्यउ ताम। गजसिंघ कुमार दीधउ नाम ॥ ११ ॥

End. दशरथ पुरिते पालइ राज। पुण्य इसीधा सगलाकाज।
इणि अवसरि मुनि वह भवीया। भाव सहित तिहां वंदण गया ॥ १८ ॥
इम जाणी संसार असार। तवति पिलीधउ संजम भार।
अंत समय आलोयण करी। पचमी कल्पि गया सुर पुरी ॥ १९ ॥

दूहा।

गज सिंघ भूप तणउ चरी। मइ कहिउ संषेपि।
भणइ गुणइं जे सभलइ। सुष सपति लहइ हेव ॥ २० ॥

चउपइ।

सुह गुरुतणा नाम मनिधरी। वोलि श्रीगज सिंघनु चरी।
जे पण्डित नर धर्म्म करेंति। सुदर राज तेइ मया मति ॥ २१ ॥
संवत् पनर छपन्नइ सही। प्रथमजेठ पुनिम दिन लही।
वुधवार अनुराधा मां हि। कीयो चरित्र मन उछाहि ॥ २२ ॥

Colophon. इति श्रीगजसिंघ चरित्र चउपही वंध संपूर्णं। संवत् १७२१ वर्षे मघसिरि वदि ११ गुरुवारे। श्रीयचल गच्छे॥ पूज्य भट्टारक श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्री-श्रीअमरसागर सूरीश्वराय। मुनि श्री१श्रीरत्नशीलजी॥ तत् शिष्याणी साध्वी वाल्हां तत् शिष्याणी साध्वीलाला लिखितं। वरभुदिताको लिखितम्।

तिनि अवसरि सो पापर चोर। सदा कर्मभे अरइ अघोर।
नयरह मेथी चोरी जाइ। दिनि दिन गुप्ति रहइ एक ठाइ ॥११॥
एक दिवस जो सेठि सुदत्त। उछव मांडु नयर मईत।
सगासणीजा मेल्या घणा। पारन पासइ नारी तणा ॥१२॥
कन्या कुंवारी नव मइ मिल्ली। लोक सहु ते पावलि वली।
तिस् विलि गयो पापर चोर। गयगमनी मृगनयणी घोर ॥१३॥

End. इम सांभली परमार्थ वात। भविया नव लीजइ अदत्त।
चोरी पापह निश्चइ दूरि। जिम शिव संपद पामइ पुरि ॥९७॥
नरवर वइठी सभामझारि। नयरि करयो जय जय कार।
माइ छापने मिलीनारि। विक्रम प्राण्यो इनि कलि कालि ॥९८॥
आभुतणागुण पारन कोइ। परदुःख भञ्जन अवर न कोइ।
कीता कइ ता स अवदात। एक जीभस घणो नरमात ॥९९॥
ए इचरित श्रीविक्रम तणउ। सरल लोक मन सुणइ भणउ।
भणतां गुणतां इइ वहु बुधि। पामी अइ मन वंछित निधि ॥१००॥
भणतां चोरतणा भय जाय। सुणतां आपद किमइ न थाई।
इम जाणि भवि ज्यो सहु कोइ। मन आणदइ भवियण लोय ॥१०१॥
साधु हरष गुरुह गुणराय। अइ वता मंडियलि उवझाय।
आणइ अगइ ग्यार वखान। जिणवर तनीजे पालइ आण ॥१०२॥
तासु सीस आणंद इम कहइ। चरित्र एहं विक्रम को भवइ।
राजसील सुर समुद पसाइ। गुरु प्रसादि घरि नव निधि थाइ ॥१०३॥
पनर सयतेसठइ विचारि। जेठ मासि ऊजल पखकारि।
चित्रकूट गढ तासु मझारि। भवियण भणता जय २ कार ॥१०४॥

Colophon. इति श्रीविक्रमपापरचरित्र सम्पूर्ण॥ सवत् १७२१ वर्षे कार्त्तिक सुदि १४ दिने लिखितं एत श्रीअचल गच्छे। श्रीअमरसागर सूरी सहन साध्वी लाल तत् शिष्यणी साध्वी लाल लिखितं ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् विक्रमचरितं नाम क्षुद्रभाषाकाव्यं विद्यते।

RITUALS AND DISCIPLINARY TEXT.

जैनधर्माचारानुष्ठानविषयकानां शिक्षाविषयकानाञ्च निबन्धानां सूचिः ।

No. 71. अष्टाह्निकव्याख्या । Aṣṭāhikavyākhyā Substance, country-made white paper, 11 × 5 inches. Folia, 12 Lines, 8-12 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1860 * Appearance, old, slightly worm-eaten and writing effaced in parts Prose Generally correct. Complete

A Jaina ritual work on explanation of the Aṣṭāhika Parvan a rite to be necessarily observed by Jainas, entitled Aṣṭāhikavyākhyā by Kalyāṇa Pāṭhaka. This work is composed in Sanskrit prose illustrating how the famous Paryuṣaṇa festival is performed during eight days.

Beginning. श्रीसिद्धचक्राय नमः ॥

शान्तीशं शान्तिकर्तारं नत्वा कृत्वा च मानसे ।
अष्टाह्निकाया व्याख्यानं लिख्यते गद्यबन्धतः ॥ १ ॥

इह सकलदुष्कर्मनाशिनि विमलधर्मैककारिणि इह पर्व च हृत प्रभृतसर्वेषु श्रीपर्युषणादिपर्वसु समागते सति सकलसुरासुरेन्द्राः संभूय श्रीनन्दीश्वरनाम्नि अष्टमद्वीपे धर्ममहिमानं कर्तुं गच्छन्ति तत्र तावत् नंदीश्वरद्वीपस्य मध्यभागे चतुर्दिक्षु चत्वारोऽञ्जनगिरयः सन्ति अञ्जनवर्णाः पर्वता इत्यर्थः तेषां प्रत्येकं चतुर्दिक्षु चतस्रो वाप्यः संति, तासां वापीनां मध्यभागेषु दधिमुखपर्वताः सन्ति दधिवर्णाः श्वेता इत्यर्थः । पुनर्द्वयोर्द्वयो-र्वाप्योरन्तरे द्वौ द्वौ रतिकरपर्वतौ वर्तेते, रक्तवर्णौ इत्यर्थः । एवं चैकै-कांजनगिरेः खल्वङ्ग तत्र तत्र स्थाने दधिमुखा अष्ट रतिकरा. संति संमीलने द्वादश त्रयोदश च प्रथमाञ्जनगिरिः । इत्थं चतुर्दिक्षु चतुर्णामञ्जन-गिरीणां स परिकराणां मीलने जाता द्विपञ्चाशद्गिरयः ते च पृथङ्नाम-संख्यया चत्वारोऽञ्जन गिरय. ४ षोडश दधिमुखाः १६ द्वात्रिंशद्रतिकर-पर्वताः ३२ तेषामुपर्येकैकं जिनभवनमस्तीति द्विपञ्चाशज्जिनभवनानि सन्ति तेषु जिन चैत्येषु प्रत्येकं चतुर्विंशत्यधिकशतं जिनबिम्बानि सन्ति सर्वेषां मीलने अष्टचत्वारिंशदधिक चतुःषष्टिशतानि जिनबिम्बानि भवन्ति ६४४८ तानि सर्वाण्यपि चैत्यानि चतुर्द्वाराणि शाश्वतानि प्रवरतोरणादिभि-रलङ्कृतानि अतिसुंदराणि संति तत्र देवेन्द्रा बहुदेवदेवीपरिवृता प्रवर्द्धमान-

* This is the date of original composition of the work.

भाविनाष्टाह्निकमहोत्सवं कुर्वन्ति जलचन्दनपुष्पधूपाद्यष्टद्रव्यैर्जिनबिम्बानि पूजयंति, जिनगुणान् गायंति स्तुवंति नाटकं च विदधति इत्यमष्टदिना वधिक महोत्सवं समाप्य पुनः स्वस्थानं गच्छंति। एवं श्रावकैरपि श्रीमहोदकरप्रकाशिते अस्मिन् पर्व्वणि समागते धर्म्मकर्मणि यत्नो विधेय.।

After this duties of Śrāvakas during this festival are thus mentioned—

तथाचास्मिन् पर्व्वणि श्रावकाणां कृत्यान्याह—चाश्रवकषायोपरोधः कर्त्तव्य' श्रावकै' शुभाचारैः सामयिकजिनपूजातपोविधानादिकृत्यपरैः तत्राश्रवाः पञ्च प्राणातिपात' १ मृषावादाः २ दत्तादानं ३ मैथुनं ४ परिग्रहा. ५ तेषां निरोधस्त्यागः कर्त्तव्यः एतावता प्रथमं द्वीन्द्रियादयो येव सजीवास्तेषां विराधना श्रावकैर्वर्ज्या, सर्व्वदा तेषु अभयदानमेव श्रेष्ठ।

Here the superiority of Abhayadāna is illustrated by a story—

द्वितीयं श्रावकैर्मिथ्यावचनमत्र पर्व्वणि न वक्तव्यम् गालिप्रदानादि कठिनवाणी न वाच्या सर्व्वथा वाक्शुद्धिः कार्य्या तृतीयाश्रवपरित्यागः परधनग्रहणं विवर्ज्जनीयं द्रव्यस्य जन्तूनां बाह्यप्राणरूपत्वात् तदपहारस्य च मरणरूपकष्टहेतुत्वात् चतुर्थाश्रवत्यागोऽस्य पर्व्वणि ब्रह्मचर्य्यं पालनीयं स्त्रीसंगो विवर्ज्जनीयः परस्त्रीसेवनं तु लोकद्वयविरुद्धत्वात् सुश्रावकैरवश्यमेव वर्ज्ज्यं पञ्चमाश्रवत्यागोहि धनधान्यादि नवविधपरिग्रहे परिग्रहपरिमाणं कार्य्यं परिग्रहतृष्णा अपरिमिता न धार्य्या इच्छापरिमाण विधेयमित्यर्थः। पुनरत्र पर्व्वणि कषायोपरोधः कर्त्तव्यः कषायाश्चत्वारः क्रोधमानमायालोभाख्यास्तेषां परित्यागोविधेय'। क्रोधाद्धि कलहोत्पत्तिश्चिरन्तनप्रीतिनाशश्च मानोदये विनयनाशस्तथाच प्रस्थानवतामपि मुनीनां कैवल्याबाप्तौ अन्तरायः स्यात् एव मायाया लोभादपि च बहवो दोषा उत्पद्यन्ते अतश्चत्वारः कषायास्त्याज्या। सुश्रावकैः सामयिकं कार्य्यं सामयिक स्वरूप चेद—

समता सर्व्वभूतेषु संयमः शुभभावना।
आर्त्तरौद्रपरित्यागस्तद्धि सामयिक व्रतम्॥

अस्मिन् पर्व्वणि सुश्रावकैर्यथाशक्ति जिनानां द्रव्यपूजा भावपूजा च कर्त्तव्या।

Here these two kinds of Pūjā or worship are explained and for an example the story of Ārdrakumāra is related In the course of this the story of the king Sūryaya-asa, faithful follower of the Jaina religion, has also been stated with which the work is finished.

End. यथा ऋषभस्वामित ईक्ष्वाकुवंशो जज्ञे तथा सूर्य्ययशसः सूर्य्यवंशोऽभवत् सोऽप्येकदा विलसन् स्वरत्नदर्पणे पश्यन् संसारासारतां ध्यायन् केवलज्ञानं प्राप्य बहून् भव्यान् प्रतिबोध्य मुक्तिं प्राप इति जिननियमदृढपालने सूर्य्ययशोनृपकथा भव्यास्मभिरष्टाह्निकपर्व्वण्यपि इत्थं धर्मकर्माणि विधाय तत्पर्व्वाराधनीयेनेह परत्र च सर्व्वेष्टसिद्धिः

संवद्वीमरधाष्टराजप्रमिते मासि शुचौ शोभने
पक्षे श्रीज्ज्वलतायुते सुविहिते सम्यग्द्वितीयातिथौ।
पूज्य श्रीजिनहर्षसूरिगणभृद्राज्ञोऽसुदाष्टाह्निका
व्याख्यानं सुगमं हितं सुविहितं श्रीजे शलाह्वीपुरे॥
श्रीमंतोगुणशालिनः समभवन् प्रीत्यादमाः सागरा
स्तच्छिष्या सतधर्म्मा वाचकवरा आसन् स्वधर्म्मादराः।
तच्छिष्यैर्जिनराजराजिचरणाम्भोजप्रसक्तैः क्षमा
कल्याणाभिधपाठकैः सुमनसा श्रद्धावतां प्रीतये॥ युग्मं
+ + + + + व्याख्यानमादरादिदं व्यधायि प्राचीनं पद्यबन्धं विलोक्य तत्।

Colophon. इति पर्य्युषणाद्यष्टाह्निका व्याख्यानम्॥ श्रीः॥ ग्रंथाग्रंथ ४०२॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नष्टाह्निकव्याख्यान नाम कश्चिज्जैनधर्म्मनिबन्धो वर्त्तते।

No. 72. **आठकर्म्मणी।** Aṭhakarmaṇī. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Line, 13 in a page. Character, Nâgara Date, ? Appearance, old, spotted in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A work on the description of eight principal rites to be performed by Jainas, in Bhāsā verse. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नमः॥

आठकर्म्मणी एकसउ अट्ठावन (१५८)। प्रकृतिनो विचार लिखीइवइ मूलकर्म्म आठ तेहणो॥ उत्तर प्रकृति एकसउ अट्ठावन जाणिवी। हवइ आठकर्म्मते केहा॥ पहिलु ज्ञानावरणी कर्म्म॥ १॥ बीजउ दरसणावरणी कर्म्म॥ २॥ त्रीजउ वेदनी कर्म्म॥ ३॥ चउथउ मोहनी कर्म्म॥ ४॥ पाँचमउ आऊषउ कर्म्म॥ छट्ठउ नाम कर्म्म सातमउ गोत्रकर्म्म॥ ७॥ आठमउ अंतराय कर्म्म॥ ८॥

After this Prakritis of each of them are thus enumerated—

पहिलउ ज्ञानावरणी कर्म्म तेहनी पाँच प्रकृति। ते कही यइ॥ मतिज्ञाना-वरणी कर्म्म ॥ १ ॥ श्रुतज्ञानावरणी कर्म्म ॥ २ ॥ अवधिज्ञानावरणी कर्म्म। मनपर्य्याय ज्ञानावरणी कर्म्म ॥ ४ ॥ केवल ज्ञानावरणी कर्म्म ॥ ५ ॥ एवइ ज्ञानावरणी कर्म्म जिम बंधाइते सांभलउ कहुँ छइ। सिद्धान्तशास्त्र वेचइ ॥ १ ॥ कुदेवनो प्रसंसा करइ ॥ २ ॥ ज्ञानगइ विषइ संदेह आणइ ॥ ३ ॥ कुशास्त्रनो कुगीतनो प्रसंसा करइ ॥ ४ ॥ शास्त्रना सिद्धान्तना मूलना अर्थभांजइ ॥ ५ ॥ परकादोष प्रकासइ ॥ ६ ॥ मिथ्यात्व उपदिसइ ॥ ७ ॥ एहाते बोलिकरी जीव ज्ञानावरणी कर्म्म बांधइ। एकर्म्म थकीविद्यानावइ ॥ ए ज्ञानावरणी कर्म्म तेहनी स्थिति ॥ ३० कोड़ कोड़ाकोड़ी सागरोपम जाणिवो ॥ एह कर्म्म थकीजीव संसारमाहि घण रडवडइ ॥

In this way all the rites, their origin, their effects, etc. are illustrated in this little work.

End. एवं आठकर्म्मनी मूलप्रकृति आठ जाणिवी। उत्तर प्रकृति आठकर्म्मनी अट्ठावन सुप्रकृति जाणिवी। ते प्रकृति खपावी मइ जीव सुगति पुहचइ। एहवउ जाणीभव्य जीव ॥ आपणाकर्म्मना विचार विपाकडुया कटचर भारीजाणी मइ सदाइ चोलविवा। सुगतिपंथ पुहच वाभसी। बार-भावना भाववी ॥ बारव्रत पालवा दानदया देवपूजा गुरुभगति ॥ सात-खेत्र धन वावीजो जिनप्रसाद ॥ जिनबिंब ॥ पुस्तिका ॥ साधारणद्रव्य ॥ संघचलाववउ ॥ चतुर्विध संघवच्छल सांचवो ॥ ते भव्यजीव थोड़ाकाल मांहि थयो ॥ भवस्थितिखपावीनइ ॥ बहुहनाथको ॥ केवल ज्ञान उपजावीनइ जीव ॥ सुगति पथ पुहचइ। तेह भणोजीव सदा ॥ सरवदा धर्म्मनइ विषइ। उद्यम करिवउ ॥

Colophon. इति श्रीआठकर्म्मनी अट्ठावन सउ ॥ प्रकृति विचार जाणिवउ ॥ संक्षेप मात्र जाणिवउ ॥ इति श्रीअंचलगच्छे ॥ भट्टारिक श्री५ श्रीअमरसागर-सूरी सविजयराजे ॥ .... ॥ श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्री।

विवरणम्—कर्म्मभेदतन्मूलप्रकृतिविवरणविषयको जैननिबन्धोऽयम् ॥

No. 73. अष्टाह्निकमहोत्सवः । Aṣṭāhikamahotsavaḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches. Folia, 53. Lines, 5-6 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1847. Appearance, not fresh. Prose and verse Not correct. Complete.

Another commentary on the Aṣṭāhika Mahotsava, in Sanskrit, illustrated with the adventures of good many Jaina Saints, such as Ākumāra, the king Sūryayaśas and Sayyambhava sūri etc., by Dhaneśvara Sūri. In the beginning this work agrees with the work noticed in the preceding No. So we need not quote extracts from the beginning. We give here extracts from the last part only.

End.

सत्यप्रतिज्ञो वसुधातले सूर्य्ययशाश्च य' ।
भरतेश वदादित्यो वसुधाजिनमण्डिताम् ।
व्यधात् स्वर्णचयावाच निजं जन्म पवित्रयन् ।
चतुर्द्दश्यष्टमी पर्व्व हृष्ट शर्म्मसु धर्म्म वा ।
नित्यमाराधयामास श्रीयुगादिजिनाङ्घ्रिवत् ।
ज्ञानदर्शनचारित्रधारिणः श्रावकानसौ ।
उपलक्ष्योपलक्ष्याम भोजयामास वेश्मनि ।
काकिणीरत्नरेखाभिरङ्कितान् भरतेन तान् ।
सौवर्णैर्नोपवीतैर्मण्डितान् सूर्य्यश्चकार सः ।
महायशः प्रभृतयः केचिद्रौप्येण चक्रिरे ।
पट्टसूत्रमयैनान्ये परे सूत्रमयेन तु ।
उदारचरितास्तस्य कुमाराः स्फारविक्रमाः ।
सपादलक्षमप्यासन् ते महायशः प्रमुखा. ।
इक्ष्वाकुर्वंशोवृषभस्वामिना ववृधे यथा ।
तथा श्रीसूर्य्ययशसा सूर्य्यवंशोऽभवद्भुवि ।
सोप्यन्यदा भरतवत् पश्यन् स्व रूपदर्पणे ।
संसारानित्यता ध्यायन् कैवल्यं ज्ञानमासदत् ।
विहरन् बोधयामास सोपि भव्यान् मुनीश्वरः ।
क्रमाच्च मुक्तिनिलयं जगाम हतकर्म्मभुक् ।
भरतादादित्ययशस्तत्यासीन् महायशाः ।
अतिबलो बलभद्रो बलवीर्य्यस्ततोऽपि च ।
कीर्त्तिवीर्य्यो जलवीर्य्यो दण्डवीर्य्यस्ततोऽष्टमः ।
इत्यष्टोपुरुषायासन् वहते श्राद्धपुङ्गवम् ।

एतेऽष्टावपि दर्पं स्वं पश्यन्तो रत्नदर्पणे ।
कैवलज्ञानमवापुः क्रमान्निःश्रेयसं ततः ॥
एभिर्भूपैर्य बभूवे भरताङ्ग समं ततः ।
भगवन् मुकुटः शक्रोपनीतो मूर्द्धि धारितः ॥
भरतादनुसन्तानं सर्व्वे भरतवंशजाः ।
अजितस्वामिनं यावदनुत्तरशिवालयाः ॥
सर्व्वे हि मघपतयः सर्व्वेऽर्हद्दर्शनकारकाः ।
तीर्थोद्धारकराः सर्व्वे सर्व्वेऽखण्डप्रतापिनः ॥
श्रीमत् सर्व्वज्ञधर्म्माख्या न चलन्त्य समाप्तकम् ।
स प्राप्नोति परामृद्धिर्नृपः सूर्य्ययशा इव ॥
इत्थं वश्यस्त्रिभुवनगुरोः कोटिशाखोदित श्रीः
कौमारोधारोऽमल सुचरितापत्यमुक्तानिवासः ।
त्रैलोक्या समजनि सदा लम्बयष्टिर्गरिष्ठो
भूयाल्लक्ष्मीसुखविलसितानन्दहेतु, सकामः ॥

Colophon. इत्याचार्य्यश्रीधनेश्वरसूरिविरचिते श्रीशत्रुञ्जयमाहात्म्ये श्रीऋषभस्वामि श्रीभरतेश्वरनिर्व्वाणपदोद्धारश्रीसूर्य्ययशश्चरित्रवर्णनो नाम षष्ठः सर्गः । आदि पदात् शुभभावनात पर्व्वणि भावनीया । कथाचतुष्टयं कल्पसूत्रटीकाय विधिना श्रोतव्यम् । साधर्म्मिकवात्सल्यं कर्त्तव्यं तेन कल्याणपरम्परा करगामिनी भवति । इत्यष्टाह्निका महोत्सव ग्रन्थ सङ्कलितं सम्पूर्णम् । सवत् १८४७ शा १७०० मिति हु असाढ़ वदि १४ रविवासरे लिपिकृत भैम सुखचेला । प श्रीईश्वरको पठमार्थ वनारसमध्ये ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नष्टाह्निकमहोत्सवस्य सुविस्तृता व्याख्या वर्त्तते ।

No. 74. आरतिः । Āratiḥ Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 25 Lines, 3–11 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1877 Appearance, not fresh, slightly worm-eaten throughout. Verse Not correct Complete.

A book of songs on the worship, praise etc. of Siddhācala, on the top of which the first Jina practised asceticism and acquired super-

human power, or became Siddha, entitled Ārati. We cannot account for the name of the work. The work is complete in 10 chapters of which 1st–9th are named Yātrā and Pūjā. The colophon of the 9th chapter runs thus :—इति श्रीसिद्धाचल नवाणुं जात्रा पूजा समाप्ता. The last alone has the name of Ārati, and hence the whole work might have been thus entitled. In this last chapter there is the following verse—"रजतहाटकघटित विविधरत्नजटित वाचरिपिनंद संख्या प्रदीपे वर्त्तिवर वर्त्तिका सुरभिघृतपूरिताभासित." in badly written Sanskrit which says that 975 lamps of gold, silver and jewels were lighted with sweet scented ghee and moved round.

Colophon. इति श्रीआरतिः सम्पूर्णा। संवत् १८७७ए वर्षे मिति मार्गशिर्षमासे शुक्लपक्षे तृतीयायां तिथौ ६ शुक्रवासरे लिखितं। श्रीमेडुपुराज्ञोमध्ये श्रीरस्तु॥ श्रीकल्याणमस्तु॥श्री॥१

विवरणम्—आरतिनामकसिद्धाचलस्तुविषयकपद्यनिबन्धोऽयम्।

No. 75. आराधनाप्रकरणं। Ārādhanāprakaraṇam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 3–6 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1605. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A short work in Prākrita on the daily worship of the Jainas, describing in its course, the eighteen places of sins (अष्टादश पापस्थानानि) the four refuges (चतु:शरणानि), five salutations (पञ्चनमस्काराः) and five good conducts, by Śrisoma Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमिऊणभणइ एवं। भयवं मम उचिय समारमम्
तन्तो वा मरय गुरु पञ्चंता राहण एयम्॥१
आलोइ सुवइ आरे वयाइ उच्चरि सुखमिमु जोवेंसु।
वोसरिसिभाविणं णा अट्ठारस पावट्ठाणाइ॥२
चउसरण दुक्कड गरहणं च सुकडाण मोदणं कुणसु।
सुहभावण अणसणं पञ्चनमुक्कार सरणं च॥३
माइंसि दंसणंमिय। चरणंमि तवंमि तह य विरयंमि।
पंचविहे चइ आरे चउ आराधोयण कुणसु॥४

End. एवं गुरुबद्धं पञ्चताराहणं सुविसयं ।
वोमिउणमपाचा । तईव चाबेवर एमी ॥ ६०
पंचपरमिट्ठि समरय परायणी पाविजय पंचत ।
पनीपयमकप्पमि रायसोडी सुरि दत्तम् ॥ ६८
तपकीरयय वई । तईव आराहिउय तकये ।
सामानियत्तपसा । दोविचु चानिग्घइसंति ॥ ६९
सिरि सामसूरिरइय । पञ्चंताराहय मसमज्झयणं ।
जे अणुसरनिसमं लहंति ते सामयं ठाणम् ॥ ७०

Colophon. इति श्रीआराधनाप्रकरण समाप्तं ॥ श्री ॥ छ संवत् १६०५ वर्षे वैशाख सुदि ४ दिने पत्तननगरे लिखितं रामचंद्र ॥ शुभं भवतु ॥ छ

विवरणम्—आराधनाप्रकरणं नाम आराधनाविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धः ।

No. 76. असज्झाइविधिः । Asahyāividhih. Substance, country-made colourless paper, 14 x 5 inches Folia, 3 (of which fol 2 is wanting). Lines, 6-11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Incomplete (as regards the fol. 2)

A short work treating of the causes as well as the times of Asvādhyāya or prohibition from study of the sacred books, in forty-three rules in Prākrita language. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ सुयबद्धयस्स उपत्तया भवे सियाइकेवाससमा असंज्झया नरव
लुइस न तेहि किंचि इच्छाइ आगाम समा अणंतिआ ॥ १
न सइसाहवेत्तुष्टि न खचात् न च कीटितः ।
न राज्यादैव देवलात्रेन्द्रलादपि देहिनाम् ॥ २
कसिर्णपि जो इम लोग पडिपुन्नं दलिज्ज ।
इक्क तेयाविसेन सं तुम्हे इह दुप्पूरए इमे आया ॥ ३
न वह्निस्तृण काष्ठाद्यैर्नदीभिर्वा महोदधि. ।
नचैवात्मार्थसारेण प्रकाशयितुं क्वचित् ॥ ४

॥ असज्झाईनीविधि लिख्यते ॥

सूक्ष्मरज आकाशथकी जा लगै पडइ तावत्कालः असज्झाई ॥ १ ॥ धूयरि जितली वारलगी पडइ तेतली वार असज्झाई । जिहमणी—धूंअरि पड़ती सगलदेव अपकाय मय होयत्यारइ साधुवा वस्त्र उढीउ रजाशा दि नइ सोरहइं अंग उपांग सवस्त्राकइ मुखपिधान घाडेनहीकोइ अंगोपांग हलावे नहो चेष्टा कंधी रहइ जीवनी दयाहेतु धूंअरि निवर्त्या पछि समस्त क्रिया करइ ॥ २ ॥ तथा आकाशि गन्धर्वनगर देवतांना कीधा दिसइ तथा उल्का कहइ तथा करणग कहइ उल्काते कहीयै जे पडा पच्छेरेखा हुइ अनइ उद्योत आपन हुइ तथादिग्दाह दीसइं दिशि बलती दीसइ पिण दिसि रातड़ी आंधारियो हुइ जा सगइं गन्धर्वनगर उल्कादिग्दाह करण बीजली पडइं तां लगी असज्झाइ निरन्ध्रा पडइ एक प्रहर असज्झाई हुइ ॥ ३ ॥

End. जइं दिवसइं ग्रहण दिवसइं अमूंकाउ तउ रात्रिना प्रहर ४ असज्झाइ हुइ ॥ १४ ॥ तथा वारे मासि बुहुदा सहित वरसइ तउ अहोरात्रि उप-हरी असज्झाइ । जां वरसइ तां असज्झाई ॥ १५ ॥ बुहुदारहित वरसइ तउ २ अहोरात्रि उपहरी असज्झाई ॥ १६ ॥ नान्हो २ कुमारइ निरंतर वरसइ तउ सात अहोरात्रि उपहरि असज्झाई ॥ १७ ॥ प्रभात ३८ मध्याह्न ३९ अस्तमनवेला ४० मध्यरात्रि ४१ एतली ४ सदा असज्झाई ४१ तदा उज्जु आसइ पाछि पडिवा बीज बीजनगी रात्रिनइ पहिलइ प्रहर असज्झाई एवं ४२ पाछीली रात्रि पिण असज्झाई ४१ पहिलइ प्रहरइ ४२ ।

Colophon. ए असज्झाई विधि व्याचही संपूर्ण (?) समाप्तः ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अनाध्यायविषयका नानाविषयो वर्णितो ।

No. 77. **आहारविधिः ।** *Âhâravidhiḥ. The Manuscript coming* under this number, has been wrongly labelled thus The name of the work is Samvyavahâravidhi, a grammatical work consisting of rules on the use of nouns etc. It will be described in the proper place.

No. 78. उठावणीविधि: । Uṭhāvanīvidhiḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 13. Lines, 5-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1839. Appearance, old and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A work under the name of Uṭhāvanividhi, Uṭhāvani or awakening, here means the Dīkṣā, for it awakens a man in religion and in the means of gliding the easiest way to the next world. The work lays down rules on the performance of rituals to be observed on the day of Dīkṣā ; by Srīharsa Sāra (Suri). The following colophons are to be found in the course of this work—

(१) इति नंदिविधि. सम्पूर्ण:, (२) योगनिक्षेप विधि:, (३) इति समवसरण तपोविधि, (४) इति दस वैकालिकयोगविधि: ।

Beginning. श्रीजिननाथ नम: ॥

श्रीहर्षसार (सूरि ?) वाचक शिष्योपाध्याय शिवनिधानगणि: । साधव स्थापनविधिसविस्तरा सुखबोधहेतवे लिखति ॥ उठावणनाम वडी दीक्षा, तणी विधि लिखीयइछे तिहां प्रथमदिने शुभमुहूर्त्ते चउव्विहार करी अथवा अणकीधइ सज्झायसमे गुरुसमीप आवी इरिया वही पडिक्कमी खमासमणदेई कहीयै—इच्छाकारेण तुम्हे अम्हं आवस्सक सुयखंध तवे परेसिह तिवारइ गुरु कहे अम पड़िलेहण सदिसा विज्यौ, नवकारसीपच्चखान करिज्यौ तिवारइ शिष्यकहै तहत्ति पडइज्यौ आहारपाणीनी दुत्ता हुइ तउ आहार पाणीकरइ पछे चउव्विहार करइ अथवा चउव्विहारकरी पच्छे खमासमण दिइ एछे ए पच आचरण सम्भवच्छे यथा गुरु युगप्रधान श्रीजिनचन्द्र सूरि वेहं प्रकार करताते भणी प्रमाण छइ हिवे प्रभात समइं कालवेला तउ पडिक्कमणउ करता नवकारसिना वेलाये नवकारसी पच्चखइज्यौ आवेलौ सवेलौ पच्चक्खै तौ दिहाड़ौ पड़ज्यौ पहिली दिनइ नवकारसी विलाये न पच्चक्खइ तौ फेरिननीवार खमासमणइ एसं प्रदाय: हि वइ प्रभातिसमये समवसरणइ मदीकरी नंदी विधियार्थं तपोवाही साध साध्वी पासिं मुह-पोती पाडमहावी वांदणा दवि, हिवराग्री कहावीए इच्छाकारेण सन्दि अम्हं आवस्सग सुअखंधं उद्दिइ गुरु भणइ उद्दिसामी पुनखमासमण देई इच्छाकारेण सन्दि अम्हं आवस्सग सुअखन्ध उवि सावनीयं नन्दी पवेसावणी-एका उसगा करावेइ गुरुखमणहि करावे सं। तौ आवस्सग सुअखंस उद्दे सावनीय नन्दीपवेसावणीयं करेमि। + + दुस्साणं पवणो सुद्धासं मता-

नरेव उग्गाभो मुह्मामं काओस्सग्गं करेति। पारित्ता लोगस्सुज्जोयगरं पनीय तो मायय पुहम चेई हरेउ वक्षय समक्खरंपि का परंलम कमई ह्याकारेय छह्मे पावस्सग मुपखुश उद्देस निमित्तं घेइदा। दव दावेइ गुरु कुणई वन्दणेम पुन खमासमणदेयं भणेति छह्मे मह्म पावसग मुपखन्द उद्देसनिमित्त वासपित करइ ततो विधिपेने समवक्खरंपि दाजल पाडेसु पासचेयं कत्वा दिवदिक्षामाह्नान कृत्वा मवामयार्थं स्थिय स्थापयित्वा वदनि माहि युईहि देवं वन्दई तदिविधि मादिमं पृदिवोमायमित्यादि भार्येपि वामसामीक योगविधितो ज्ञेय।

End. अपयेवियागसंबो उवझाय उवधिया भविधा + + + + धम्मं + + वतिविवित्ति तहियं आयामं निव्वियाइ तरीकोरइ नायद्धयव मसमनाय वखायं माविवइ उवउावमा जहयेथं समराहि दिवहि छिमउ एउहि मासेहि कोसोइहिं मासेहि पहरंतेव विकाप कोरइ।

Colophon. इति उवहाणविधिः समाप्त (?) संवत् १८३८ वर्षे मिती माह वदि १२ दिने लिखतं। श्रीपसम मेद मध्ये ॥ छ ॥ छ: ॥ छ. ॥ छ ॥ छ:॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् उवहाणविधिनामकः कश्चिद् दीक्षाविषयको जैनग्रन्थो वर्तते।

No. 79. उपधानविधिः। Upadhānvidhiḥ. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches Folia, 238. Lines, 6-11 in a page Character, Nāgara. Date, ! Appearance, nearly fresh, but slightly worm-eaten in parts Verse and prose Generally correct. Complete

A Jaina work treating of several ritual performances to be observed by a Jaina. The name Upadhānavidhi has been given to it according to the last colophon; we could not make out the real name of the whole work from any part. It is not divided into chapters or sections; it contains only good many Gāthās, such as, इति पटराम गाथा, इति सूत्रगाथा, इति नीरागाथा, इति अथराजन गाथा, इति वटवगाथा, इति वासिकभन गाथा, अथ बहुश्री विचार &c. Out of these we quote below some interesting subjects to show the nature of the work.

It Begins श्रीपार्श्वं परमम्य (प्रश्नम्य:)।

कुमार नेमिमपरोवितरागी जम्बू कुमाराद्मपरोविरागी।
सुदर्शनस्यापि समः सुशीलः न कृष्णवालादपरः कपीलः ॥ १
श्रीशालिभद्रादपरो न दानी दशार्णभद्रादपरोभिमानी।
श्रीस्थूलभद्रादपरो न योगी श्रीशालिभद्रादपरो न भोगी ॥ २
सुकुल जन्मविभूतिरनेकधा प्रियसमागमसौख्यपरम्परा।
नृपकुलेकृतता विमलं यशो भवति पुण्यतरोः फलमीदृशः ॥ ३
अधमजातिविनष्टसमागमप्रियवियोगभयानुदरीदृशं।
अपयशः खलुलोक पराभवो भवति पापतरोः फलमीदृशम् ॥ ४
दःप्राप्यं प्राप्य मानुष्यं हा सुधा हारितं मया।
पापेन मनसाध्यात्म रामारामाधनं धनम् ॥ ५
दयाभीनैतिसया चह वसहाइवति।
नर एसु लाए मएणमत्ता किमजाईवि पावंति ॥ ६
कुलं मत सियालुति उज्झाइजो निर्मंतिखलक्षनत।
बलमत्ता विपयगा बुद्धि मव बुद्धहाइति ॥ ७
रिहिमए सोणीव जोइग्गमएण सप्पकासाई।
लाभमएण वहङ्गा हवंति ईय अट्ठमय दुठा ॥ ८
कोहेण हवइसिही मायेणय हुति गहही।
करही मायाइ ईच्छ खओलोभेणय हुति सप्पोय ॥ ९
किन्याए जायए नरकं नीलाए थावरीभवे।
कायी ताए तिरिए तेयाए मायसी भवे ॥ १०
पदमासदेव + + + मिसासयठायं च सुकलेसाय।
६ पलेसा भावफलं यमत्तं वीयए एहि ॥ ११
ज्योतिःकरक्के। मयसा होइ हम्य हठफलं तु दिपसस संभवइए।
गमणसुसय आरंभ होइफल अङ्गमावास ॥ १२
गमण दसमंतु भवे तइयचे बइवाल सगए किंचि।
मज्झे परकोपवासं मासोवासं च दिट्ठेण ॥ १३
संपत्ते जिणभवणे पावाइ छम्मासिअं फल जीवो।
संवच्छरियं तु फल दारपरसे ठिउलहइ ॥ १४
पायाहिणेण पावइ वरिससयफलं जिणे महिए।
पावइ वरिससहस्स अणत पुणं जिणे थुणिए ॥ १५

इहलोए दुरियाइं दूरं गच्छंति हुंतीरिद्धीउ विप्फुरइ ।
वर कित्ती जिण पुयाप्पहाविण ॥ २६
परलोए देवासुराइं दत्तं चक्कवट्टि रिद्धीउं ।
मुक्खोविसुहं पाउइ जिणपुयाए रत्तजीवी ॥ २७
दालिद्ददुक्खहरणी सुहाण जणनी दुहाण निट्ठवणी ।
भवजन हियाय भणिआ जीवाणं देवतुह पूया ॥ २८
जिणपूरण पयावे अइ कोवि सहाण देइ ।
धनकोडि + + + + असारं सारं वित्थन्नि जिणपुयं ॥ २९
तित्थकर पडिमानं कचनमणि रयणविद्दमममयाणि ।
तिहं भनविभूत्यगान मासय सुरनरकयानाथ ॥ ३०
चउदस पुव्वी भाग्गाये मुनिनाथ वियाराराय ।
इन्ति पमायरीरवचसा तयर्यंतरमेव चउगईसा ॥ ३१

Beginning thus it mentions the faults of taking meal at night time, in the following way—

मया पिपीलिका हन्ति यूका कुर्यात्जलोदरं ।
कुरुते मक्षिका वान्तिं कुष्ठरोगश्च कोलिकः ॥ ३२
कन्टकोदारखण्ड च वितनोति गलव्यथां ।
व्यञ्जनान्तर्निपतितस्तालुर्दंशति वृश्चिकः ॥ ३३
विलग्नश्च गले बालः स्वरभङ्गाय जायते ।
इत्यादयो दृष्टदोषाः सर्वेषां निशिभोजने ॥ ३४
अयासिद्धमदकादि ख + + + + रसादि भक्षयत,
क इव दोष इत्याह यदुक्तं निशीथ भाष्ये ।
जइ विहु फासुगदव्वं कुंथुपणगा विजहविउप्पिस्सा ।
पच्चक्खनाण नाणिणो विहुराइ भत्तत्त परिहरन्ति ॥ ३५
रात्रिभोजननिषेधमेव पद्मोयेण श्लोकद्वयेनाह ।
देवैस्तु भुक्तं पूर्वाह्णे मध्याह्ने ऋषिभिस्तथा ।
अपराह्णे तु पितृभिः सायाह्ने दैत्यदानवैः ॥ ३६
सन्ध्यायां यक्षरक्षोभि सदा भुक्तं कुलोद्वह ।
सर्ववेलामतिक्रम्य रात्रौ भुक्तमभोजन ॥ ३७
दिवसस्याष्टमे भागे मन्दीभूते दिवाकरे ।
नक्तं तद्विजानीयात् न नक्तं निशिभोजनं ॥ ३८

म्वरवानी मोल लियइ २१ अर्ड मागधी भाषा बोलइ ते भाषा सहु नइ आपी आपनी भाषा समजइ २२ स्वामीसमीप सर्व्वविरोधनुपसमइ २३ कोइ अन्यदर्शनी गर्वन करें कदाचित्क रहतो निपूर्व्व थाइ २४ स्वामी विचरें तिहां योजण लगइति नहोवइ २५ मनुष्य तिर्य्यंच जातिवइरन होरें २६ मारि नऊ वइ २७ अचल न होइ २८ परचक्र न होइ २९ अतिवृष्टि न होइ ३० अनावृष्टी न होइ ३१ दोहादिक न होइ ३२ पुर्व्वोत्पन्न व्याधिडलें सातेइ ३३ तमाहिलो एककाइ इति न होइ ३४।

The transmigration of the soul is described thus—

मनुष्य ८४ लाषमइ आइ अनें ७ लाषयोनिं माहियोया थिया मनुष्य थाइ तेऊिम तेउकाय ७ लाषवाउकाय ७ लाष एहतो आयो जीव मनुष्यनी योनि न पामइ भुवनपति वितर ज्योतिषी ए माहिना आव्या २१ पदवी पामें तीर्थंकर १ वासुदेव २ ए पदवी न पामइ सोधर्म्म ईशान न आव्या २३ पदवीपामे सनत्कुमारादि सहस्रारतां इन आव्या १६ पदवी पदवी पामइ सातपंचेंद्रीरत्न ७ तीर्थंकर ८ चक्रवर्त्ती ९ वासुदेव १० वलदेव ११ केवली १२ साधु १३ समकित १४ देशविरति १५ मण्डलीक १६ ए सोल पदवी पामइ आनतादि नवग्रीवेयकना आव्या चउद पदवी पामइ सेनापति १ पुरोहित २ गाथापति ३ स्त्रीरत्न ४ वार्द्धिक ५ अरिहंत ६ चक्र ७ वासु ८ वलदेव ९ मण्डलीक १० देशविरति ११ साधु १२ केवली १३ समकित १४ पदवी पामइ। अश्वनी गजनी पदवी न पामे ५अणुत्तरनी आव्या ८ पदवी अरिहंत १ चक्रि २ वल ३ मंडलीक ४ देसविरति साधु ६ केवल ७ समकित ८ एव ८ पदवी पामें पृथिवीना आव्या पाणी न आव्या वनस्पती न आव्या १९ पदवी पामइ १४ रत्नमंड १५ देश १६ साधु १७ केवली १८ समकित १९ ए १९ पदवीपामइ अग्निवाउना आव्या ९ पदवी सात एक द्रीनो ७ गजनी ८ अश्वनी ९ ए पामे वेंद्री तेंद्री चतुरेंद्रीना आव्या १८ पदवी पामे १४ रत्नमंडलीक १५ साधु १६ समकित १७ देश १८ ए पदवी पामें ५चेंद्रीति यचना आव्या १९ पदवी पाम याच्छली ८ केवलीनी एव १९ पामें तीर्थं कर १ चक्र २ वासु ३ बलु ४ ए च्यार पदवी न पामे। ए ४ गति आश्री २३ पदवीनो विचारो निर्ण्णोहिः।

A short sketch of the solar system has been given in this way—

समभूतलथी सातसेनेव्वयोजने तारामंडल छेंताराथोदयोजनें सूर्य्यछइ। सर्य्यथी ८० योजनें चद्र चंद्रमाथी ४ योजन नक्षत्र नक्षत्रथी ४ योजन बुध

वाको वाका सकलो बोलें ११ अर्धपदनो भावे १२ माइससहित वचन १३ धर्मकहतां भ्रम न पामे जोवादि पदार्थ कहतां अविच्छिन्नवाक्य कहे १४

The following passages are extracted here from the Pratyākhyāna Bhāsya—

> श्वेताः सर्वांगे चतुर्विधाहारं न भुज्यते काष्ठादीनामौषधादीनि च वर्गे उभज्यते। द्विविधाहारे तु तदपि न कल्पते॥ Sacred works of Jainas are fifty-four which are thus enumarated. आचाराङ्ग १ सूयगड़ांग २ ठाणांग ३ समवायंग ४ भागवती ५ ज्ञाता ६ उपासक दशांग ७ अंतगड़दशा ८ अणुत्तरोववाइय प्रश्नव्याकरण १० विपाकश्रुत ११ एइग्यारह अंगनाम। उवाइ १ रायपसेणी २ जीवाभिगम ३ पन्नवणा ४ जंबूद्वीपपन्नती ५ चंदपन्नति ६ सूरपन्नती ७ निरयावली ८ कप्पवडिंसया ९ पुप्फिया १० पुप्फचूलिया ११ वह्नीदिशा १२ एबारह उपांगनाम। चउसरण १ तन्दुलवेयाली २ चंदगविज्झा ३ गणविज्झा ४ समारगपइन्ना ५ भतपइन्ना ६ आउरपच्चखाणं ७ देवेंदथुउ ८ गच्छाचरण ९ मरणविभत्ती १० एदश पइन्ना। निशीथ १ महानिशीथ २ दशश्रुतस्कंध ३ वृहत्कल्प ४ वहारसूत्र ५ पञ्चकल्पसूत्र ६ एच्छ छेदोनाम् श्रीआवश्यक १ श्रीउत्तराध्ययन २ दश वैकालिक ३ पिण्डनिर्युक्त ४ एचारि मूल सूत्र। नदी, अनुयोगद्वार सूत्र २ ए ४५ आगमनाम पणयालीसं आगमनाम सब्वमघाण इति कलत्यापणया लीस सहस्सा छव्व सया चैव त्यालीश ५३६४४६४० एकारस अगाइं वारस उवगाइं दशपइन्ना ए छछे मूलच्चारी नदी, अणुयोग पणयाला ४५ चत्तारि महा पडिम्मीयन्नका।

According to the Jainas the Atisayas are 34 in number, they are—

> केशनखरोमवधइ नहीं १ रोग न होइ २ गाइनाहधमसमास अनइरुधिर ३ कमलसरीषोसासा॥ श्वास. ४ आहारनिहारकरतां चर्मचक्षुनीयनो न देखइ ५ आकाश गतचक्र ६ आकाशगतछत्र ७ आकाश गतश्वेत चामर ८ आकाशगतस्फाटिकमय सिंहासन पादपीठकामय १० आकाशगतध्वजा आगलि चलें ११ जिहां तीर्थङ्कर विचरइतिहां अशोकवृक्ष छायाकरइ १२ पूठिपाछलिभाम जलदीपइ १३ भूमिभागसमीहोइ कां चनुं धायाइ १४ ऋतु सपलीसुषका रीइ वइ १५ शीतपलगी शीतल वायकरी प्रमार्जइ १६ नाहाधारमेह वरसीरजढाले १७ गोडाप्रमाण भलभरें १८ भलाशब्द रूपरसगन्धफरस प्रगटइ १९ बिइ पासें यत्त अगरतुपेवें २० योजन लगीमजर

स्वरवांनो सोल लियइ २१ अर्द्ध मागधी भाषा बोलइ ते भाषा सहु नर आपी आपनी भाषा समजइ २२ स्वामीसमीप सर्व्वविरोधउपसमइ २३ कोइ अन्यदर्शनो गर्वन करें कदाचिमक रहतां निपूर्ण थाइ २४ स्वामी विचरें तिहां जोजन लगइति मर्हावइ २५ मनुष्य तिर्थच जातिवइरन होरें २६ मारि नमुं थइ २७ स्वचक्र न होइ २८ परचक्र न होइ २९ अतिवृष्टि न होइ ३० अनावृष्टी न होइ ३१ पीडादिक न होइ ३० पुर्व्वोत्पन्न व्याधिटलें सातइ ३३ तमादिकीं एककाई इति न होइ ३४ ।

The transmigration of the soul is described thus—

मनुष्य ८४ लाषमइ आइ पनें ७ लाषयोनि माहिथीया थिया मनुष्य थाइ तेकिम तेउकाय ७ लाषवाउकाय ७ लाष एहनी आयौ जीव मनुष्यनी योनि न पामइ भवनपति वितर ज्योतिषी ए माहिंना आव्या २१ पदवीं पामें तीर्थंकर १ वासुदेव २ ए पदवी न पामइ सौधर्म ईशान न आव्या २३ पदवीपामे सनतकुमारादि सहस्रारतां इम आव्या १६ पदवी पदवी पामइ सातपंचेंद्रीरत्न ७ तीर्थंकर ८ चक्रवर्ती ९ वासुदेव १० बलदेव ११ केवली १२ साधु १३ समकित १४ देशविरति १५ मण्डलीक १६ ए सोल पदवी पामइ आनतादि नवग्रीवेयकना आव्या चउद पदवी पामइ सेना-पति १ पुरोहित २ गाथापति ३ स्त्रीरत्न ४ वार्द्धिक ५ अरिहत ६ चक्र ७ वासु ८ बलदेव ९ मडलीक १० देशविरति ११ साधु १२ केवली १३ समकित १४ पदवी पामइ। अश्वनी गजनी पदवी न पामें पंचाणुत्तरनी आव्या ८ पदवी अरिहत १ चक्रि २ बल ३ मंडलीक ४ देशविरति साधु ६ केवल ७ समकित ८ एव ८ पदवी पामें पृथिवीना आव्या पाणी न आव्या वनस्पती न आव्या १९ पदवी पामइ १४ रत्नमंड १५ देश १६ साधु १७ केवली १८ समकित १९ ए १९ पदवीपामइ अग्निवाउना आव्या ९ पदवी सात एकं द्रीनी ७ गजनी ८ अश्वनी ९ ए पामि बेंद्री तेंद्री चतुरेंद्रीना आव्या १८ पदवी पामि १४ रत्नमंडलीक १५ साधु १६ समकित १७ देश १८ ए पदवी पामि पंचेंद्रीति पचना आव्या १९ पदवी पाम याच्छली ९ केवलीमी एव १९ पामें तीर्थं कर १ चक्र २ वासु ३ बल ४ ए च्यार पदवी न पाम। ए ४ गति आश्री २३ पदवीनो विचरो लिख्यौं:।

A short sketch of the solar system has been given in this way—

समभूतलथी सातसेनेउयोजने तारामण्डल छेंतारायोदयोजनें सूर्य्यछइ॥ मध्येथी ८० योजनें चद्र चंद्रमाथी ४ योजन नक्षत्र नक्षत्रथी ४ योजन बुध

बुधथी ३ योजने शुक्र, शुक्रथी ३ योजन बृहस्पती बृहस्पतथी ३ योजन भौम, भौमथी ३ योजने शनैश्चरछे। अढीद्वीपछे ४५ लाख योजन । १ । लाख योजनथी जम्बूद्वीप २ लाखयोजनथी लवणसमुद्र ४ लाखयोजन धातकी खंड ८ लाखयोजन कालोदधि समुद्र ८ लाखयोजन पुष्करार्द्ध ए अढीद्वीप। पूर्वथी पश्चिमदिशा लाख ४५ योजन उत्तरथी दक्षिणदिशि ४५ लाखयोजन देवका १६०० कोसका।

काल: सृजति भूतानि काल: संहरते प्रजा: ।
काल: सुप्तेषु जागर्त्ति कालोहि दुरतिक्रम: ॥
काले फलन्ति तरव: काले बीजानि वापयेत् ।
काले पुष्पवती नारी सर्व्वं कालेन जायते ॥

The following debate on the superiority either of time or of nature on the production of the universe is interesting to note.

हिवइ कालवादीबोल्यो जेईइकाल वंतइ सर्व्वच्छे सर्व्वच्छे सर्व्व वस्तु काले हुइ प्रमोद शोकमोह मच्छरादिक सर्व्व सर्व्व निजकालिजे हवी निश्चे हुवइ तेहवो सर्व्व व्याधी प्राणादि जीवनइ उपजे यदि कालविनमा भवति तदा पंचवर्षनी स्त्रीगर्भं कांनधरे परवारवरस पछी नकाल हुइतो गर्भधरे तथा वनस्पतीना पत्र पुष्पफलादि कालेंज हुवे अर्भकाले जयडी पडे तथा-स्त्रीकाले जरोति आमे जो कालपाखे हुवे तोकस्याहड़ा काइ रीति नावे वर्षाकालादि काले वरसे तेहनेमेह कहिइ काउपाव्वितें मारुट पोइट अकाल वर्षा भड कहि वाइ वेदेंतोकाले जमूतो जा कालेन ओम्यो सो कालेज बोल्यो तेकालेज बोल्यो बाल्यो सूयो तोकालेज तथा चोथे आरा-नामणुष्य मोक्षजाइ वली सप्तमी नरके जाइं एपि कालमाहात्म्य तथा पंचमें अरवे मोक्ष नही अनेसा तमीनरके पिणनही एव कालनोज सर्व्व सम्प्रदाय जाणिवो तथा महाविदेह सर्व्वतीर्थंङ्कर हुइ तथादेव कुरु उत्तर-कुरु सदायुगलीया होइ एपिण चतुर्थ प्रथमारक कालनो माहात्म्यजा णिवो तथा बालकणे दात दढा केश मुंछ दाडो सर्व्वक्रमागत आवे काले जायदो-तत्काल पडोनो बात होइतो जन्मपामतोज दात केसादिका न हुइ। बलवयस्या कालेन ,कहिवाइ। यौवनावस्थापिणी काले जईइ त अर्ने वृद्धावस्थापि ण काले जईइ इमकाले सुभिक्ष. कालेज दुर्भिक्ष काले अरीरजे काले सीतकाले उष्णकालेज वर्षा जीमुभ्र युगलिभायादि कोइ

पुरुष समर्थ होइ वोलितो प्रताप्रतापटुलक आयु जिमभाग्यतो सहुना गुणयाकरोत्वाइक्केसो हृतोदरिद्रोनें घरेपि ण सीत उष्णवर्षादि दूप हुइ पडे अनेधन ववनघरेपि ण तिमइज धनाढ्यघरेपि न दुर्भिक्ष पडे अने-दरिद्री छै पिण दुर्भिक्षपडे भाग्यनोदयीकारण तथाकाल आव्या राजापि ण मरइ अनेरं अपि ण मरें तोइ कालवादी कहैछै जेह कुंतो सर्व-संसारवलेष सोपि गरनृणमाण संसारनो सीलनथो सर्ववस्तुनो पितामह गरु सर्वेहु जनोपजावुह: इस् कहो कालवादी आपरे पेटनो आकरो-आटों आटोमे लिइ चिन्तवाइ जाइ सिंहासने बैठो ॥ १ ॥ हिवइ बीजो स्वभाववादी वोल्यो ॥ अरे काल अहंकारी मूर्ख शिरोमणि वाचाट अमुखं स्वप्रसंसाकरण ततपर सद्दादभो हतो मुग्धजन भोलवी इन्द्र पदवी पांमी उंचीवटीवेही परं वापदा उत्तमनोए सोषा वणकें जेहवो आपणा घटमें गुणकलाहोइ तेहवो सभायें स्वयोग्यठिकाणे बैसो जइतो उठाडे न कोइ लोकोक उखाणो बैसो जेजोइ उठाडें न कोइ अनेजेनिवल होवइ तेहने तोघणुधकादि वराबोने उठाडे तेमाटइ ॥ श्लोक: ॥ गुणैरुत्तमता याति नोच्चैरासनसंस्थित: । प्रासादशिखरस्थोपि काक: किं गरुडायते । १ तिणे प्रथमसेतोकें आसोखामणकें जे अन्न सघातेवादकरो अन्नने जोपो-सतो अन्नहोजकुंचो लिहे बैसाअस्था तेमाटें नोचो वेसो अन्न संवादकरि घरिमूरामदुपढिया इत्यादि ॥ । श्लोक । अष्टादशपुराणान्यष्टौ व्याकरणानि च । तावत् सर्वमहं वेखि यावत् कोऽपि न पृच्छति ॥ २ हिवंइ सकथो थकें नोचो वेसो मैनपणो आर्यो । यत: मौनं सर्वार्थसाधन ॥ लोक-नैविपेजे गर्व्वे मावोउवोइहतो. पोतानाफिल सातांइ वोले परं आगलि-. लोकमध्ये वोलिवानो जोरन कोइ पडघे हिवेंस भाववादी कालवादी नइ खंटोपोतानें पचलिइ परगटाइन छै । रे काल तेतोए कतिनो लांडो । नेनृणानथाइ । अरेरे कंड्रतो स्वभावकृतो सर्वकर । श्लोक स्वभावेनोपदिष्टेन शक्यते कर्तुमन्यथा । वकमेव मन:पुच्छ षण्मासानलिका-ग्रत । १ नौजस्य खलु सद्भावो सत्वसघेंण सीतता चैव वाणोधपुहे विटिनु गुणसहि छतइकिमावेइ । २ अत्वभाव उत्तुष्य तथापां विलोखाटी मेलटोमोठो कुठक: कडवो आंवोपटमिङ्क सिरोखारो इत्यादि सर्वस्वभाव अजाणिवो जवासोमिइ वुझाइकें अये भ्रमरनवैसइए स्वभावनागुण: । इति स्वभाववादी कथानता २ पुन. ॥ रे दोषज्ञ कालजोइ जेहु स्वभावकुलो स्त्रोने पुत्रहोइ अथवा पुत्रो लहोइ अनेस्वभावपाखे हुइ तो वध्या स्त्रोपुरुष किमकहारा अनेतेहनें पुत्रपुत्राकानथाइ अनेङ स्वभावकृतोघोडानोवेल्यो सा-

यथाग्रहो तत्काल हलिं घमें पुरुष नाशात्मक कमामपक्षोषालें तथावीरटीमा
कादाए चर्त्रा कारकसमा दीश्यत:। एकोदरसमुत्पन्ना एक नक्षत्र
जातका: न भवन्ति समाशीला। यथा बदरकण्टका: ॥ १ ॥ ए सर्वंम
भावजका पिवी ॥ आंबालें आवाजलागे कौन्हवि वेलानागे तथा वर्ण
तमासने विधे मर्म्वहते पत न वा भावे भनेजे कपरनेलावें ते स्वकारन
सर्वेस्वभाव: यव: ॥ पचेवश तमासे रिद्वीपवेति मयण वनराइ जेनकरीरे
पर्भ ताकोदोसीवस तच्च १ उहर्घिसहकरे मसोयणीयधइ सयनसोर्धमि ॥
कंनठं लूस पिच्छइ ता किं दोसीदिवयवस २ स्वभावात् कश्चिनपव
चंन्नूको न पश्यति एतावता सर्वत्र स्वभावो मुख्य: ॥ मनीखभाव कहे छे।
जे कालथा रोजीस्वाखि लोमादाने नीरोगता न करें तथा जो कालचक्र
तच्छें सोभरतारनी योगयेदिक्षवें तदिगभंका न धरे पर स्वभावगर्भरहे।
लुउमसवे। इमवादकरता कालवादीसुख भाच्छादोलूं गदाच्छारसुधर
टीमाचोजीइ मानचोइ ठिका ये पइ तो स्वभावादी घटोसिपासने वेडूं न
चौतोयो कालवादीहास्यै स्वभाववादीजीत्यो ॥ २ ॥

In fact the work treats of almost all the principles and the morals of the Jainas as well as their rituals in this manner. So we finish our description after quoting a few extracts only from the last part.

The duties of Śrāvakas during the performance of the Upādhāna vow.

उपधाने श्रावकै विकृतिमध्ये एककृतमेव ग्राह्यानान्या कापि विकृति १
उपधाने ३० निर्विकृतिकाना मध्ये एकमपि निर्विकृतिक न ग्राह्य तथाविध
कारणे सति सुखडादि ग्रहण पतनकार्थं २ उत्कटद्रव्याण्यपि न ग्राह्याणि
३ भाद्रहरित शाकोपि न ग्राह्यो ४ घृतलीला दिव्याधारितशाकोऽपि न
ग्राह्य ५ तलित पर्पटसीरा वटिकादिकमपि न ग्राह्यं ६ अन्नादि परिवेषिका
स्त्रीकृतराणि प्रायश्चित्तानुगृध्यति नान्यथा ७ अन्नादिपरिवेषया वस्त्राणि
दण्डितखण्डितादिकानि न गृध्यन्ति ८ जेमतादि भूमिस्थानमपि कृतराणि-
प्रायश्चित्तया दण्डितखण्डितादि वस्त्ररहितया क्रमान्वये गृध्यति ९ यावन्ति
वस्त्राद्युपकरणाणि तप:प्रवेशप्रथमदिने पादोनप्रहरेतानि भवन्ति तानि
सर्व्वाण्यपि भोग्यानि उभयकाल प्रतिलेखनीयानि १० जेमन स्थालीक-
चोलकादीनि तु जेमनदिने पादोन प्रहर प्रतिलेखनासमये प्रतिलेख्यानि
तान्यदानन्यथा च ११ कदाचित् हारकुण्डलादिकं ग्रहणं। स्वर्ददादृणार्थं

समुद्दार्दौ मौन भवेत्तदा विनोपधानं यथा स्त्रिया अष्टोत्तरादि चौपधी गृहीता भवतस्या इत्ते रात्रौ न तु दिने उपधानवाहिद्देयं स च प्रातस्तदुत्थाने भवति १२ उपधाने सर्वाणि वस्त्राणि स्वयं वा मालिकया वा प्रतिलेखितानि गृह्णाति १३ सर्वक्रियानुष्ठान आदेशनिर्देशादिकं मालिकादेशेन शुध्यति १४ क्रियानुष्ठान मालिकापि उभयकाल प्रतिक्रमण करोति रात्रिप्रायश्चित्तं करोति समवारान् देवान् वदते १ तदा शुध्यति नान्यदा १५ एतस्मिन् दिनत्रय तपसि न घटति १६ महास्वाध्यायमक्त ७।२।८ दिनदयं तपसि न पतति १७ प्रतिक्रमण मध्ये प्रभाते नमस्कारप्रत्याख्यानमेव कार्यं ततो गुरुसमीपे क्रियावसरे उपवासं आचाम्ल एकासने निर्विकृतिकं वा कार्यं १८ प्रत्याख्यान समये पूर्वं नमस्कारं पारयति ततः उपवासादिकं १९ प्रथम उपधानद्वय प्रवेशदिने आचाम्लदिने अष्टदिन आहारेण उत्तमूरता भवति पौषधादि कर्त्तुं न शक्नोति तदा तृतीय प्रहर प्रतिलेखन तत्र सर्वेपि करणानि प्रतिलेख्यं रात्रिपौषधे वस्त्र ग्राह्ये २०।

End. प्रातः उपधानवाही गुरुसमीपे समागत्य ईर्यां पथिकीं प्रतिक्रम्य पौषध शालादिकं प्रमार्ज्य प्रतिलेखना १ अंग प्रतिलेखना करोति २ ततो मुखवस्त्रिकां प्रतिलेख्य उपधि पडिलेहणं संदिसावेमि उपधि पडिलेहणं करोमि इति क्षमा श्रमणद्वय ददाति ततो वंदनषट्कदानानन्तरं क्षमाश्रमणदशकं ददाति तत्क्रमणश्चायं बइसणं संदिसावेमि १ बइसणं करोमि २ सज्झायं संदिसावेमि ३ सज्झायं वा एमि ४ सभाय ५ सभायं करोमि ६ पांगरणं संदिसावेमि ७ पांगरण ठावेमि ८ कट्ठासणं संदिसावेमि ९ कट्ठासणं पडिगाहेमि १० ततो वंदनद्वयं दानपूर्वं सुखतपपृच्छा सन्ध्यायामपि एवमेव क्रियाकरणं न वरं पूर्वं प्रतिलेखना १ अंगप्रतिलेखना च करोति तदुपधि प्रतिलेखना ततो गुरुवन्दनक षट्कदानान्तर क्षमाश्रमण दशकं क्रमस्त्वेवं उपधि ०१ उपधीय ०२ करोमि शेष पूर्ववत् पृथक् प्रतिक्रांति सहनावान् पाक्षिकवन्दनानि सुगतप. पृच्छापर्यन्त सर्वक्रिया कृत्वा ईर्यादि मालापरिधाने संध्यायां मालमाश्रमं एकत्र स्वगृहे रात्रिजागरण कृत्वा प्रातर्नन्दिपार्श्वे मालापरिधातव्या ततःदिनदशक दशाह्निका कर्त्तव्या। तत्र पौषध ग्रहणाभावे द्विविहारैकाशनं कुर्वन् उपधानवाहीतिष्ठति सर्वाण्यपि उपधानानि उत्कृष्टविधिना वहनीयानि तदभावे श्रावकैरेकान्तरोपवासे साधुभिस्तु उपवासाचाम्लनिर्विकृतिकैर्वाहत उपवासः पूरणीया दिनसंख्या नियमोऽस्ति। २५।

Colophon. इति उपधानविधि. समाप्तायां ॰ (१) कल्याणमस्तु ॥ ० ॥ श्रीर्भयात् ॥ ॰ ॥ श्रीमंगल॰मालिकाछ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् जैनानां शिक्षापदानि बहुविधान्युपदेशव्रतनियमादीन्यालोचितानि सन्ति ।

No. 80. कर्म्मछत्रीसी । Karmachhatrisi. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 2 (of which the first folio is wanting). Lines, 13 in a page Character, Nāgara. Date, 1648 Appearance, old with oil spots in both sides Verse. Not correct Incomplete in the beginning, by Samaya Sundara.

36 Bhāsā verses on the effect of Karma (action), under the name of Karmachhatrisī The work being incomplete we do not describe it fully.

End.

सकल चद सद्गुरु सुपसायइं
सोलइं सइ अट्ठसट्टिजी
करम छत्रीसी एनइं कीधी
पोसतणी सुदि च्छट्ठिजी ॥ ३५ ॥
क॰ । करम छत्रीसी कानि सुणीजइ करिय्यो व्रतपचखानजी ।
समय सुन्दर कहइ शिवसुखलहिस्यउ । धरमतणइ परिमाणिजी ॥ ३६ ॥ क॰ ।

Colophon. कर्म्मछत्रीसी सम्पूर्णा ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कर्म्मविषयकानि ३६ सख्यकानि भाषा कवित्वानि विद्यन्ते ।

Under this No. there is another small work, complete in one folio, under the name of Vādaschala, a discussion on the existence of Dharma and its nature, etc., which begins—

॥ ६० ॥ पूर्व्वपक्ष. । भो विद्वन् उच्यता । ननु प्रथम तावत् ! धर्म्मएव नास्ति । उच्यता . प्रत्यक्षप्रमाणगोचरामतिक्रान्तत्वात् । उच्यता । भो अस्ति धर्म्म । तथा कीदृशो धर्म्मोऽस्ति । पञ्चवर्णाना मध्ये धर्म्मः को वर्णः ॥

उच्यता ॥ श्वेतो वा। पीतो वा। कृष्णो वा। रक्तो वा। नीलो वा। धर्मस्य कः पिता। का माता। किं लक्षणं उच्यता ॥ भो युष्माभिः प्रोक्तः। वीतरागः पिता। किं वीतरागाद् धर्मो जात ॥ किम्वा धर्माद् वीतरागो जातः ॥ उभयोर्मध्ये कस्मात् को जात। उच्यता। भो अस्माभि धर्म पिता अङ्गीकृतं आत्मापि नाङ्गीक्रियते। त्वया किं पृच्छते। उच्यता। भो अहं जैनोऽपि सांख्योऽपि बौद्धोऽपि मीमांसकोऽपि भवेयम्। त्वदीयमतखण्डने संघातं। चार्वाको जातोऽस्मि। उच्यता। भो वदत् कर्मणो। विपाके। उक्तं। यत कर्मणोत्पद्यते जन्तु कर्मण्येव विलीयते कर्मणा च सुख भुक्ते निरन्तरमवस्थितं। १। उच्यता॥ भो विदुषा मति। कुत्रापि न। सत्वमिति। यत.। येन येन हि भावेन युज्यन्ते यन्त। इह भवे सर्वदा धर्मोऽप्य-यानीयः। उच्यता कस्मात् उच्यता। नैव अनुमानस्यापि प्रमाणत्वात्। केवल प्रत्यक्षाश्रयेन देशकालस्य भावादपि प्रकृष्टाना मेध्यं भवतु।

In this manner the existence of Dharma has been proved. The last sentence is—

इति उत्तरपक्षो धर्मसवादधर्मस्थापनस्थलं

विवरणम्--धर्मस्थापनको वादविषयकः कश्चिज्जैननिबन्ध.।

No. 81. ज्ञानपूजा। Jñānapūjā Substance, country made colourless paper, 10 × 4 inches Folia, 5 Lines, 7 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1878, Śaka 1743 Appearance, very old, worn out and writing injured throughout except in the last fol. Verse Not correct Complete.

A work treating of the worship of Mānasa Jñāna or knowledge. As the writing has been injured throughout except in the last fol. so we extract the contents of this only.

मंगलीक भणी योसिघनी आशायें करी श्रीकल्पसिद्धांत वचायें। इति पटावली सम्पूर्ण (?)॥ नमत सामंत सहीवताई देवाय पूर्य सुजण्ह पुग्र भत्तीय विस मणि दाम एहि मदार पुप्फ पमवेह नाण॥ १। तहेव मड्डा मणि सुत्त एहि सुगध पुप्फेहि वर सुरहि पुयति वंदति नमति नाण नाणस्स लाभाय भवक्खयाय॥ २

Colophon. इति ज्ञानपूजा समाप्त॥ संवत् १८०८ शाके १०४३ भाद्रव मासे कृष्णपक्षे द्वितीयातिथौ भगु वासरे बृहत् खरतर आचार्य गच्छे लि गं गुण उदय।

विवरणम् - ज्ञानपूजाविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धः।

No. 82. ज्ञाताधर्मसूत्रपाठः। Jñātādharmasūtrapāṭhaḥ Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches Folia, 380 Lines, 5-7 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, torn, worm-eaten and writing injured in parts Prose Generally correct. Complete

Jñātādharmasūtrapāṭha is a celebrated Jaina work, written in Prākṛita language, it is included in one of the Śrutaskandhas and belongs to the sixth Anga. It is complete in nineteen chapters, which are 1 Ukkhitta nāe, (2) Sanghāḍe, (3) Anḍe, (4) Kummaya, (5) Selage, (6) Tunbaya, (7) Rohini, (8) Malli, (9) Maiṇḍī, (10) Chanḍ amāiya, (11) Dāvadabhe, (12) Udaganā, (13) Manḍukke, (14) Teyalī, (15) Biyanandi phale, (16) Abarakanka, (17) Atinne, (18) Susamāiya (19) Abaheyapundariya, each relating the adventures of a particular person, a story of some peculiar kind, by way of example. It has been spoken by Sudharma Sthavira to Jamvū Svāmi, as instructed by Mahāvira, in the out side of the town Rājagṛiha. The first chapter is an introductory one. The following extensive extract from the beginning of it will give some light to illucidate the name of the work.

Beginning. ॥ ६० ॥ सव्वन्नाय नमः। तेणं कालेणं तेणं समयेणं चंपा नाम नयरी होत्था वन्नउ तीसेणं चम्पा नयरीए वहीया उत्तर पुरच्छिमे दिसी भाए पुन्नभद्दे नामं चेइये होत्था। वण्णउ। तत्थणं चंपानगरीये कोणिए नाम राया होत्था। वण्णउ। तेणं कालेणं तेणं समयेणं समणस्स य भगवउ महावीरस्स अन्तेवासी अज्ज सुहम्मे नाम थेरे जातिसम्पन्ने कुलसम्पन्ने बलरूव विणय नाण दंसण चरित्ते उयंसी वइंसी यशंसी तेयसी जीय कोहे जियमाणे जिय माए जियलोहे जि इंदिये जिय निद्दे, जिय परीसहे जीविय सा मरण २य विप्पमुक्के तव प्पहाणे गुणप्पहाणे एवं करण

चरण निग्गह निच्छय अज्जव मद्दव लाघवं खन्ति गुत्ति, मुत्ति विज्जा मंतबंभ वेयनय नियम सच्च सोयण दंसण चरित्त उराले घोरे घोरव्वये घोर तवस्सी घोर बंभचेरवासी उच्छूढसरीरे संखित्त विउल तेय लेसी। १।
चौद्दसपुव्वी चउणाणो वगते पंचहिं अणगार सएहिं सद्धिं संपरिवुडे पुव्वाणुपुव्विंचरमाणे गामाणुगामं दूइज्जमाणे सुहं सुहेणं विहरमाणे जेणेव चंपा नगरी जेणेव पुण्णभद्दे चेइए तेणामेव उवागच्छइ २त्ता अहा पडिरूवं उग्गहं उगिण्हइ गिण्हित्ता संजमेणं तवसा अप्पाणं भावेमाणे विहरति तेणं चंपानयरीए परिसा निग्गया कोणिउ निग्गउ धम्मो कहिउ परिसाजा मेव दिसिं पाउब्भूए तामेव दिसिं पडि गया तेणं कालेणं तेणं समएणं अज्ज सुधम्मस्स अणगारस्स जेट्ठे अंतेवासी अज्ज जंबूनामं अणगारे कासवगोत्तेणं जावसत्तुस्सेहे जाव अज्ज सुहम्मस्स अदूरसामंते उड्ढं जाणू अहो सिरे झाण कोट्ठोवगते संजमेणं तवसा अप्पाणं भावेमाणे विहरति तातए से अज्ज जंबूणामे जाय-सड्ढे जाय ससए जाय कोउ हल्ले सजातसड्ढे सजातससए सजातकोउ-हल्ले उप्पन्नसड्ढे उप्पन्नसंसए उप्पन्नकोउहल्ले समुप्पन्नसड्ढे समुप्पन्न ससए समुप्पन्न कोउ हल्ले उट्ठाए उट्ठित्ता जेणामेव अज्ज सुहम्मे थेरे तेणामेव उवागच्छइ २त्ता अज्ज सुहम्मेथेरे तिक्खुत्तो आयाहिणं पयाहिणं करेइ २ वंदंति नमंसंति २ वंदित्ता नमंसित्ता २ अज्जसुहम्मथेरस्स नच्चासन्ने नातिदूरे सुस्सू समाणे णमंसमाणे अभिमुहे पंजलि उडे विणएणं पज्जुवासमाणे एव वयासी जइणंभंते समणेणं भगवया महावीरेणं आइगरेणं तित्थगरेणं सय संबुद्धेणं लोगनाहेणं लोग पईवेणं लोगपज्जोअगरेणं अभयदएणं सरणदएणं चक्खुदएणं मग्गदएणं धम्मदएणं धम्मदेसएणं धम्मवरचाउरंत चक्कवट्टिना अप्पडिहय वरणाण दंसण धरेणं जिणेणं जाणएणं बुद्धेणं बोहएणं मुत्तेणं मोयगेणं तिन्नेणं तारएणं सिवमयलमरुअ मणंत मक्खय मव्वा बाह मपुण रावत्तय सासयं ठाण मुवगत्तेणं पंचमस्स अंगस्स अयमट्ठे पन्नत्ते छट्ठस्सणं अंगस्स भंते णाय धम्मकहाणं के अट्ठे पन्नत्ते जंबुत्ति अज्ज सुहम्मेथेरे अज्जजंबू णामं अणगार एवं वयासी एवं खलु जंबू समणेणं भगवया महावीरेणं जावसंपत्तेणं छट्ठस्स अंगस्स दोसुय खंधा पन्नत्ता। तंजहा नायाणिय धम्म कहा उय जतिणं भंते समणेणं भगवया महावीरेणं जावसंपत्तेणं छट्ठस्स अंगस्स दोसुय खंधा पन्नत्ता तंजहा नायाणिय धम्मकहा उय पढमस्सणं भंते सुयखंधस्स समणेणं जावसंपत्तेणं कतिय नायणअज्झयणा पन्नत्ता एवं खलु जम्बू समणेणं जाव संपत्तेणं णायाणं एगुण वीसं अज्झयणा पन्नत्ता तं जहा उक्खित्तणाए १

मंघाडे २ अंडे ३ कुम्मे य ४ सेलगे ५ तुंबय ६ रोहिणी ७ मल्ली ८ मायंदी ९ चंदमाइय १० दावदव्वे ११ उदगणाए १२ मंडुक्के १३ तेयली १४ वियनंदि फले १५ अवरकंका १६ अभिन्न १७ सुसमाइय १८ अवरे य पुंडरीय १९ नायाए एगुण विसय मे अतिणं भंते समणेणं जाव संपत्तेणं नयाणं एगुण वीसा अज्झयणा पन्नत्ता तंजहा उक्खित्तणाए जाव पुंडरीएय पढमस्स ६ भंते अज्झयणस्स के अट्ठे पन्नत्ते ।

On hearing this Jamvū asks again what subject matter has been described in the first chapter, whereon Sudharma relates the story. The story related in the first chapter may be sketched in this way. There was a city, Rājagriha, with its especial Caitya Gunasaila. The king Srenika, as great as the Himālaya mountain, ruled over it. His queen was Nandā by name and his son was Abhayakumāra, a handsome prince, well versed in Sāma, Danda, etc., as instructed in the Nītiśāstra. In fact he was a clever prince and kept a keen eye over the kingdom, the treasury, the army, the horses, the elephants, the palace and the harem. The king had another queen Dhārinī by name and beloved by the king Once upon a time Dhārinī when sleeping on a valuable bed saw in dream that an elephant of seven hand height, of white colour, looking like a silver table land, but very beautiful in appearance, was entering into her mouth She awoke and went to the king and awakened him with sweet and lovely words and told him of the dream. The king hearing this felt extreme joy in heart and all hairs in his body being ereted appeared just like the Kadamva flower wet with the showers in the rainy season. He repeated the dream and repeatedly thought over it with his natural keen incellectual power. He told the queen that the dream was a very good and auspicious one, "It will give us wealth, he said, we may get a son, a new kingdom and great happiness under its influence. Hence after nine months and some days we shall get a son who with his handsome appearance will enlighten our family like a lamp, extend its fame, and establish it in the world." The queen was too much pleased with these words and expressed her obedience to the king saying "yes this will be so." She went to her own bed with the permission of the king. She did not sleep again in that night for fear of a bad dream which might destroy the good influence of the previous dream. Early in the following morning the king awoke

and went to bathe with an assembly of relatives, Mantrin, Mahāmantrin, Daṇḍanāyaka, Senānāyaka, etc., all classes of servants. After taking bath he proceeded with this assembly towards the place of worship out side the palace. Then he called Dhāriṇī and performed *some auspicious ceremonies to protect the good influence* of the dream. In the mean time Abhayakumāra the first son of the king went to him and told after usual obeisance "O father I think you do not love me as before, for while I am sitting before you, you are thinking of something else. So I shall make an end of my life." The king replied "you are just my son, but your stepmother is big *with child nearly three months, she is now craving* for many things, among which the most difficult to satisfy is that she desires an untimely rainy season, the sky being covered by clouds of five colours, with repeated flashes of lightning. While I was thinking of them, you came to me, so I could not receive you as usual." *The prince became glad with his father's explanation* and told him "I will gladly do everything whatever you will order me. I can easily give up my life to satisfy the craving of my step-mother." The king was glad with this answer, and showed him due respect. After taking leave of his father, Abhayakumāra proceeded to the palace and sat on *the throne, and thought that he would satisfy the* craving of his step-mother by all means. Then a deity appeared before Abhayakumāra and told—

अहं नं देवाणुप्पिए पुव्वसंगतिए सोहम्मकप्पवासी देवे महिड्ढीए जन्नं तुमं पोसहसालाए अट्ठमभत्त मगिण्हित्ताणं ममं मनसि करेमाणे चिट्ठति तवमणं देवाणुप्पिया अहन्नं इहं हव्वमागए संदिसह णं देवाणुप्पिया किं करेमि किं दलामि किं पयच्छामि किं वा ते हियइच्छियं, on hearing this Abhaya putting together his two hands said—एवं खलु देवाणुप्पिया मम चुल्ल माउयाए धारिणीए देवीए अयमेयारूवे अकाल दोहले पाउब्भूते धन्नाउणं ताउ अम्मयाउ तहेव पुव्वगमे तं जाव विणिज्जामि तन्नं तुमं देवाणुप्पिया मम चुल्लमाउयाए धारिणीए देवीए अयमेयारूवं अकाल डोहलं विणेहि, The deity said तुमणं देवाणुप्पिए सुनिव्वयवीसत्थे अच्छाहि अहण्णं तव चुल्ल माउयए धारिणीए देवीए अयमेयारूवं डोहलं विणेमीति *saying this he disappeared, when Abhayakumāra went to his father* and having put together his both hands told एवं खलु

ताउ मम पुव्व संगतिएणं सोहम्मकप्पवासिणा देवेणं खिप्पामेव समुप्पाइत सविज्जुत पंचवन्नमेह निनाउव सोभिता दिव्वा पाउसिरी विउव्विया तं विणे उणं मम चुल्ल माउया धारिणी देवी अकालदोहलं The King Srenika having heard this from Abhayakumāra called for his relatives who were also glad with this news and told them—खिप्पामेव भो देवाणुप्पिया रायगिहं नगरं सिंघाड़गतिय चउक्क चच्चर आसितसित्त जाव सुगंधवर गंधियं गंधवट्टिभूतं करेह कारवेहय तव माणत्तियं पञ्चप्पिणह After this order being obeyed the King Srenika ordered again his relatives twice in this way खिप्पामेव भो देवाणुप्पिए हय गय रह जोह पवर कलितं चाउरं गिणीसत्तं सन्नाहेह सेयणयं च गंध हत्थिं परिकप्पेह They did accordingly. After her cravings being satisfied the Queen Dhārinī gave birth to a beautiful son in proper time. Her maid-servants informed the King of this good news. The King gave them every thing they desired, and named the new born child, Meghakumāra The King expressed his joy caused by the birth of the son in this way—ततेणंसे सेणि एवाया अट्ठारस सेणिप्प सेणीनुसद्दावेति। एवं ददासी। गच्छदणं तुझे देवानुप्पिया रायगिहे नगरे। अप्पित वराहि रए उस्सुक्क सुक्कं अलभप्पवेसं अडंडिमं कुडं डिमं अधविम अच्चरणिज्जं अणुधुयमुगं अम्मायमल्लदामं गणिया वरलाडइज्जकलियं अणेगतालायराणुचरियं पमुइय पक्कीलियालिरामं उदारियं विद्दवडियं दसदिवसियं करेह एतमाणत्तियं पच्चप्पिह ते विकरेंति तहेव सप्पिण ति ततेण सेणि ए रायावाहिरिया उवट्ठाणसालाए सीहासण वरग पुरत्थाभिमुहे सन्नि सन्ने सद्द ए हियसाहस्सि एहिय सयसाहस्सि एहिय जाएहिं दाएहि लाभेहि दलयपमाणे पजिच्छमाणे एवं वर्णं विहरति तं मित्त नातिनि यटाणं सविंधि गणनायग विपुलेणं पुप्फगंध मल्लालं कारेणं सक्कारेति सम्माणेति एवं वदासी जन्हाणं इमस्स दारगस्स गब्भत्थस्स चेव समाणस

This chapter is called second Srutaskandha and it is divided into ten vargas. The following extracts will illucidate it :—

End. दोच्चस्स णं समणेणं भगवया महावीरेणं धम्मकहाणं समणेणं जावसंपत्तेणं के अट्ठे पन्नत्ते एवं खलु जंबू समणेणं जावसंपत्तेणं धम्मकहाणं दसवग्गा पन्नत्ता ॥ तं जहा ॥ चमरस्स णं अग्गमहीसीणं पढमेवग्गे बलिस्स वइरोयणिंदस्स वइरोयणरन्नो अग्गमहिसीणं बीए वग्गे असुरिंदवज्जियाणं दाहिनिल्लाणं इंदाणं अग्गमहिसीणं तइएवग्गे उत्तरिल्लाणं वाणमंतराणं इंदाणं अग्गमहिसीणं चउत्थेवग्गे। उत्तरिल्लाणं वाणमंतराणं इंदाणं अग्गमहिसीणं पंचमेवग्गे चंदस्स अग्गमहिसीणं सत्तमेवग्गे। सूरस्स अग्गमहिसीणं अट्ठमेवग्गे सक्कस्स अग्गमहिसीणं। ईसाणस्स अग्गमहिसाण दसमे वग्गे ॥ जइणं भंते समणेणं जावसंपत्तेणं धम्मकहाणं दसवग्गा पन्नत्ता। पढमस्स णं भंते वग्गस्स। समणेणं जावसंपत्तेणं। के अट्ठे पन्नत्ते। एवं खलु जंबू समणेणं जावसंपत्तेणं पढमस्स वग्गस्स पंच अज्झयणा।

दसमस्स वि उक्खेवउ एवं खलु जंबू जाव अट्ठ अज्झयणा कण्हाए कण्हराइए रामा तहरामरक्खिया वसूय वसुगुत्ताय वसुमित्ता वसुंधरा ईसाणस्स पढमज्झयणस्स उक्खेवउ। एवं खलु जंबू तेणं कालेणं रायगिहेनयरे सामी समोसरणं जावपरिसा पज्जुवासइ तेणं कालेणं कण्हादेवी ईसाणे कप्पे कण्हवडिंसए विमाणे कण्हंसि सीहासणंसि। सेसं जहा कालीए। एवं अट्ठ वि अज्झयणा कालीगमेण नेयव्वा नवरं पुव्वभवे वाणारसीए नयरीए दोजणीउ सावत्थीए नयरीए दोजणीउ कोसंबीए नयरीए दोजणीउ। पियामाया। धम्मस्स अरहउ अंतिए पव्वइयाउ पुप्फचूलाए अज्जाए सिस्सिणियत्ते ईसाणस्स अग्गमहिसीउ ठिई नवपलिउवमाइं। महाविदेहे वासे सिज्झिहिति बुज्झिहिइ मुच्चिहिइ सव्वदुक्खाणं अंतं काहिइ। एवं खलु जंबू। निक्खेवउ। दसमस्स वग्गस्स दसमो वग्गो सम्मत्तो। एवं खलु जंबू। समणेणं भगवया महावीरेणं आइगरेणं जावसंपत्तेणं धम्मकहा सुयक्खंधो। सम्मत्तो। दसहि वग्गेहिं। नायाधम्मकहाउ सम्मत्ताउ ॥

Colophon. इति श्रीज्ञातासूत्रपाठ: सम्पूर्णम् ॥ श्रीरस्तु ॥ ग्रंथाग्रंथ ६००० सूत्रश्लोकम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ज्ञाताधर्मकथाभिध: प्रसिद्धजैननिबन्ध: कथित: वर्त्तते।

No. 83. अवयन्तीसुकुमालचौपइ। Abayantīsukumalacaupai. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 10 Lines, 10 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1780 Appearance, not fresh. Verse Generally correct. Complete

A little work on Abayanti or Abanti in Bhāsā verse, entitled Abayantīsukumālacaupai. In this work Āryasuhasti's adventures have been chiefly described; by Sijhaya-Jogiswar.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो: नम: । श्रीजिनकुसलसूरि. सदगुरु. सहायोस्तु ॥ श्री: ॥
ढाल जम्बुद्दोपमाफ्कारि एहनि यति ॥ मुनिवर आर्य सुहस्ती किणेक
अवसरे पायरे उज्जेयनी समोसर्याए ॥ चरणकरणव्रतधार । गुणमणि
आगर बहु परिवारे परिवरयाए ॥ १ ॥ वनवाडी विश्रामलेइ तिहांरहा,
होय मुनिवयर पठाविया कथायक माङ्गयवास, मुनिवर माछहता भद्राने
घरि अवीयाए ॥ २ ॥
मेठायो कहेताम श्रिय तुम्हे केहनाश्चैकाले आव्यार हाये आर्य सुहस्तिना
सीस । अम्हेकु श्राविका उद्याने गुरुवे तिहाए ॥ ३ ॥
मागुवं तुम्हपासिरह वाधानक प्राम कइ देतोदीजोयेए । वाहनशाल
विशाल आपभावसुं आवि इहा वहीजोयेए ॥ ४ ॥
सपरिवार सुविचार आचारिज तिहां आवीसुर्य सदाए भलनी गुणन अध्येन
पहली निसिसमे गुणे आचारिज एकदाए ॥ ५ ॥
भद्रासुतगुणवन्त सुखीसुरीपमरुपवन्तरलीया मणीए । अवयन्ती सुकुमाल
सप्तमभूमिका पाम्यो सुखविलासे घनीए ॥ ६ ॥
निरुपम नार—तीसरुपे अपछरा श्रिश्र वयणी मृगलोयणीए कई जिन-
हरक विनोद परमप्रमोदसुखीला मानो अतिघणीए ॥ ७ ॥
ढाल मयोमही दविण आयमिलाय एहणो जाति ॥ २ ॥ मधुर सुरइ
मुनिवर करइरे गुणतुणो सिकाय श्रवणे सुणरे । सांभली होजो आवी-
कुमरने दाय अवयन्ती सुकुमाल धनरो शुभभाय । शिखय प्रमादतणो
तजीपरो । होजो तनीमन वचनलगाय ॥ अ ० १ ॥

End. भद्रापरि आवो पछ महाव्रत सुधापालइ दुखन मगमाटालइरे दुखकर
तपकरीकाया भानो कलमल गाये पषालइरे ॥ भ ० २ ॥
अन्तकाल सइ अनशनलेइ तजितुदारिक देहरि केवलीकना सुखन होइ
आरित ना पालइहिरे ॥ भ ० ३ ॥

वेंमइ गरभवत मु + + + कराभोरे पिताभरणको ठामि मुहायो महाकाल कहनायोए ॥ भ ० ४ ॥

+ + + जिनेश्वर पतिमाथायि कुमतिलता मडकाविरे किरति ग्रेहनि समलेव्यापि मूरय येम प्रतापरे ॥ भ ० ५ ॥

सम्बत्सतरे एक*तालिशे शुक्ल आषाढ कहितेरे राजपयर तिथि आपमदिशे किध सिभाय थीमीश्वर ॥ भ ० ६ ॥

अवयन्तीसुकुमाल खल्हावे मधुरसुरे गुणगावयेरे ते जिनहरषत तपइ वइ दानइ शान्तिहरक सुखपावइ रे ॥ भ ० ७ ॥

Colophon. इति श्रीअवयन्तीसुकुमालचोपइ सम्पूर्ण. ॥ सम्वत् १७८० मिति फाल्गुण वदि चोइ श्रीपट्टनमध्ये ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ।

विवरणम्—अवयन्तीसुकुमालचोपई नामकभाषापद्यनिबन्धोऽयम् ।

No. 84. उपदेशमाला । Upadeśamāla Substance, country-made white paper, 14 × 5 inches Folia, 179 Lines, 11 in a page. Character, Nagara Date, Samvat 1585 Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Verse and prose Generally correct Complete

This original work, entitled Upade-amālā, consists of a number of Upadesas or instructions regarding salvation, according to the Jaina principles, preached by Mahāvīra. Afterwards Dharmadāsa Gani commented upon it in Prākrita language under the name of Bālabodha The codex under notice contains the original work with commentary.

Beginning. अर्हं नम श्रीवर्द्धमानजिनवरस्य नत्वा श्रीमि बालबोध प्राकृतवार्तार्थं विवरणमुपदेशमालाया ॥ १ ॥ नमि ऊण जिणवरिंदे इंदन रिंदचि पति लोयगुरु उवएसमालमि णमा बुछामि गुरुवएसेण ॥ २ ॥ जिनवर श्रीतीर्थंकरदेव नमि ऊण नमस्करीनइ एउपदेशमालाभिधबुवा बालिय गुरु उपदेशेर्थं गुरु श्रीतीर्थंकरगण धरादिक तेहनइ उपदिसिउं न तु आपनी बुधिइं श्रीजिनवरेंद्र किस्यावेइं इंदनरिंदचिएइं इदष नावइं चकवमत्ति वासुदेवप्रमुख नरेन्द्र तेह अर्चित पुजित वर्तइं त्रलोकस्यापूवर्नं इति लोयगुरु-

* This appears to be the date of original composition.

मयमध्यपातालस्वर्गेतिस्त्रिलोक तेहना गुरु मोक्षमार्गना उपदेशनहार पहिलो + + + भाषार्थनो कीधी संबंधु जाणवाल्यो . प्रथम धर्मदासगणिसाम्प नइ करि मांगलो कलापिपहिला अनइ उवसमा तीर्थंकर देवन छनमकार वइइ बड। जगच्चूडामणिसूनु उमानाभोरोतिलोदसिरिति लटपणालोगा इसो। एषावस्तूति छरपक्ष। गठमणकहियइ श्रीआदिनाथुते किस उवइ। जगच्चूडामणिभूत अगलभोव इव छदरशामकलो कतेह चूडामणि सुतम। कुटसमानवर्त्तइ मुनिपदन्वितलनो मन इवोय श्रीमहावीर किसा छेकइं तिलोभसमिमितलउ विशोकश्रोत्रिभुवनलक्ष्मी तेहनइं तिलमकरीए धंतिलककरो जिमसुषुवोलइ तिमपरमेश्वर श्रीमहावीरकरो *त्रिभुवनश्रीलइ तथा एषालागाइडो एक श्रीआदिनाथ तीनाकथइं।* आदित्यसमान जिनपुलात् समइ आदित्यकरो सकलक्रियामार्गप्रवर्त्तइ तिमयुगनइंकरि श्रीआदिनाथिकरो सकललोकव्यवहार अपइ धर्मव्यवहार प्रवर्त्तिया। एषावस्तूतिद्वयपक्ष। एक श्रीमहावीर इइ त्रिभुवनचतुलतिपदर्शोधन समानखे जिमलोचनकरी सकल पदार्थ प्रकाश इइ। *तिम श्रीमहावीरि वालि उन्निसिद्धान्त तत्त्वकरी* श्रीमहावीर इइ तिलक अपइ लोचन माउ पमानदीपाए यथकारनउ अभिप्राय एहि लउ मांगलोकलनोतपनउ उपदेश कहो धइइइ सवच्छर सुमन विशिष्टोवमालावइमाणजिण चदो। इइविहरियाणि रहया जइस्नए उवमयोयं ॥ २ ॥ संवच्छर वरस दोस एमलि निषो। श्रीआदिनाथ वर्षा छावइमाणे जिणचंदो श्रीमहावीरए इछोपरिनिरहणा अछविधाहार उपवासकरता विहरिया बहु कालि विहार कम्म कोधा एलवमाणाणए श्रीआदिनाथ अनइ श्रीमहावीरएइ उपमानिइइष्टांतिहिकेइ ध्वेतपनइ विए इणावे यन्नकरइ लगवंत तोर्थंकरादर्शविइण्यात् नाथनो ईर्ष्याणिभवि भवस्थ आपण पानइ मोक्षगमन जायता इइ उर्वविधाया रतए ममावरइ तउजेहलइ मोक्षगमनसदिग्धवइ तोषइ मोक्षगमनसदिग्धवइ तोषइ मोक्षपइं मक्ति नइ अनुसारिइं तपनइ विषइ *अनयर्थं आदर पूरिरउ। यत् उक्तं। देहदुर्गसुदयानि कर्माणि + + +* देहिनां नो मनि यावदन्नांबुध काशाउ निर्गला ॥ १ ॥

End.

श्रीधर्मदासगणिनोकीधी एतलाइजि गाथा जानिवो अनिलो पंच गाथा पाविलो भाषा श्रेनोकोधीपूयगटाधनिवइ वइम धर्मदासधनिधजिय वयणउपम कज्जमाणाए मालव्य विविहकुसमा कहिया पसुभीसयणाय इइव इमोवरिधर्मदासाचिय भाषार्थ जिनवल्लिनवचनगीतरागभावना

तइना उपदेशनी कामनीमालाग्रंथिइं करीए मालकोधी जिम माणु + + विविध अनेक जातिना कुसुम फली करी माला गुंथियइं। तिमतपनादिकना अनेक उपदेशकरीए मालकोधी सुविद्याविनीत भव्यशीष्यशिष्यप्रतिइ कहीवइवए श्रीउपदेशमाला हुइं आशीर्वाद कहइ छइ। मति करी बुद्धिकरी कल्याणकरी सुमंगल करीय। होउ कहइगम्म परिसाइत इयनिर्व्वाणफलदाइ। संति + + श्रीउपदेशमाला शांति क्रोधादिफलउ उपशमावइती कुशलहार अनइ वृद्धिधर्म नउ अल्पदयातइनो करण हारि। अनइ कल्याण इहालोकइ अनेकरि हिमपदानी करणहारि होउ हुउ। कहइगम्म कहणहारइछं अथइ परिसाइ पर्षदसभासां सांभलणहारलोकातइ हुइं। अथइ परलोकि तइ य निर्व्वाणफल मोक्षसुखनोदेणहारि। इत्थ समप्पइ अमी मालावइए मए गाथा पगयं गाहाणं सव्वग्गं पंच सयावचवालीसा। इहाजिन शासनि इणमीए उपदेशमालाप्रकरण प्राकृत आरसमप्पइ पताइ जेतलो गाहे गाहाणं सव्वग्गं सम्बसचाइहाण उगाहाजाइय इंतउं पांच सइ मून गाइ हुइं। जावयलवणसमुद्दोजावइ नक्खत्तमंडिओमेरु ताव उवए समालाए दिपाग्थिरयाश रोहउ। जाव यशाउगइए लवण समुद्रम खेत उब्बइ। अनइ जांलगइ नक्षत्रमालाइ मंडित अलंकरिउं मेरु पर्व्वतेश खेतउं वइ। तावय तालगइ श्रीधर्मदासगणिर इया रचीनी पजाधी श्रीउपदेशमाला स्थैर्यमि। अजगरजाहि आगरोइ जिथिर शाश्वती + + + तइमाश्वार निश्चल शाश्वती हुउ। अक्खरमत्ता होण जंचिय पडिग्रं अयाणमाणाणं तयमहमख सव्वं जिणवयण विनि ग्गयावणी। श्रीधम्मदासमणिना वचनमांहिं दीष सर्व्वथा सचो गरु आवइ गयावणी। श्रीउपदेशमाला श्रीमहावीर इजीव तानीपमीतइलनी सुतलनीए श्रीउपदेशमाला श्रीमहावीर इजीव तानीपमीतइलनी श्रीसिधांत पाय जाणिवी। श्रीवत्सपागणनाला गीणला कदरम श्रीसोम सुंदर गुरु + + + प्रणीतर आकल्यामत जयती उपदेशमाला बालाव बीध इह सव्याभनोपकृत्यै। ५४५।

Colophon. इति श्रीउपदेशमालाबालावबोधसपूर्णमिति। छ छ छ। श्री। व व। श्रीरस्तु। छ छ छ। छ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नुपदेशमालाभिधः कश्चिज्जैननिबन्धो वर्णते।

No. 85. नित्यदेवपूजा । Nityadevapūjā. Substance, country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 18. Lines, 7–8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Verse and prose. Not correct. Complete.

A guide to the worship of the image of Jina in Sanskrit verse, mostly corrupt. At the beginning various kinds of Mangalas are enumerated. Then a collection of one thousand names of Jina, entitled Sahasranāma stavana, by Jina Senācāryya, has been included in it, which is followed by a guide to the worship. Anonymous.

Beginning. अथ देवपूजा लिख्यते

विघ्नौघाः प्रलयं याति शाकिनीभूतपन्नगाः ।

विषं निर्विषतां याति पूज्यमाने जिनेश्वरे ॥ १ ॥

ओं जय जय जय नमोऽस्तु । नमोऽस्तु नमोऽस्तु णमो अरहंताणं णमो सिद्धाणं । णमो आयरियाणं । णमो उवज्झायाणं । णमो लोए सव्व साहूणं ॥ २ ॥ चत्तारि मंगलं । अरहंतमंगलं । सिद्ध मंगलं । साहू मंगलं । केवलि पण्णत्तो धम्मो मंगलं । चत्तारि लोगोत्तमा । अरिहंत-लोगोत्तमा । सिद्ध लोगोत्तमा । साहू लोगोत्तमा । केवलि पण्णत्तो धम्मो लोगोत्तमा । चत्तारि सरणं पव्वज्जामि । अरिहंत सरणं पव्वज्जामि । सिद्धसरणं पव्वज्जामि । साहू सरणं पव्वज्जामि । केवलि पण्णत्तो धम्मो सरणं पव्वज्जामि ॥ ४ ॥ शांति कुरु कुरु स्वाहा । चत्तारि सिद्ध मच ॥ ५ ॥

ओं अपवित्रः पवित्रो वा सुस्थितो दुःस्थितोऽपि वा ।

ध्यायेत् पञ्च नमस्कारान् सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वा

यः स्मरेत् परमात्मानं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥ ७ ॥

अपराजितमन्त्रोऽयं सर्वविघ्नविनाशनः ।

मङ्गलेषु च सर्वेषु प्रथमं मङ्गलं मतम् ॥ ८ ॥

एसो पंच णमोक्कारो सव्वपावप्पणासणो ।

मङ्गलाणं च सव्वेसिं पढमं हवइ मङ्गलम् ॥ ९ ॥

अर्हमित्यक्षरं ब्रह्मवाचकं परमेष्ठिनः ।

सिद्धचक्रस्य सद्बीजं सर्वतः प्रणमाम्यहम् ॥ १० ॥

कर्माष्टकविनिर्मुक्तं मोक्षलक्ष्मीनिकेतनम् ।

सम्यक्त्वादिगुणोपेतं सिद्धचक्रं नमाम्यहम् ॥ ११ ॥

Extracts from the beginning and end of the Sahasranāma.

अथ सहस्र नाम लिख्यते ।

स्वयंभुवे नमस्तुभ्यमुत्पाद्यात्मानमात्मनि ।
स्वात्मनैव तथोद्भूतवृत्तयेऽचिन्त्यवृत्तये ॥ १
नमस्ते जगतां पत्ये लक्ष्मीभर्त्रे नमो नम. ।
विदांवर नमस्तुभ्यं नमस्ते वदतांवर ॥ २
कामशत्रुहणं देवमामनंति मनीषिण: ।
त्वामानमत्सुरेण्मौलिभामालाभ्यर्चितक्रमम् ॥ ३
ध्यानदुर्घणनिर्भिन्न घनघाति महातरु: ।
अनंत भवसन्तान: जयादासीरनन्तजित् ॥ ४
त्रैलोक्य निर्जया व्याप्त दुर्दर्पमतिदुर्जयम् ।
मृत्युराज विजित्यासीर्जिनमृत्युंजयो भवान् ॥ ५
त्व पंचब्रह्मतत्त्वात्मा पंचकल्याणनायक. ।
षड्भेदभावतत्त्वज्ञ' त्वं सप्तनयसंग्रह: ॥ ५७
दिव्याष्टगुणमूर्तिस्त्व नवकेवललब्धय ।
दशावतारनिर्द्धार्यो मां पाहि परमेश्वर: ॥ ५८
युष्मन्नामा वली दिव्य विलसत् स्तोत्रमालया ।
भवन्तो वरद: स्याम. प्रसीदतु स्तुहाय न: ॥ ५९
इद स्तोत्रमनुस्मृत्य पूतो भवति भाक्तिक: ।
य. संपाठे पठत्येव स स्यात् कल्याणभाजनम् ॥ ६०
तत. स देह पुण्यार्थी पुमान् पठतु पुण्यधी. ।
पौरुहूतश्रिय प्राप्त परमामभिलाषिक ॥ ६१
स्तुत्वेति मघवादेवं चराचर जगद्गुरुम् ।
ततस्तीर्थविहारस्य व्यधात् प्रस्तावक मिमं (?) ॥ ६२
भगवन् भव्यसस्याना पापवग्रहशोषिणाम् ।
धर्मामृतप्रसेकेन त्वमेधि शरण विभो ॥ ६३
भव्य सार्थाधिप प्रोद्य दया ध्वजा विराजिता ।
धर्मचक्रमिदं सज्ज त्वज्जयी योगसाधनम् ॥ ६४
निर्धूतमोहपृतना मुक्तिमार्गोपरोधिनी ।
तवोपदिष्ट सन्मार्गे कालोयं समुपास्थित: ॥ ६५
इति प्रबोधतस्तस्य स्वय भर्तुर्जिगीषु च ।
पुनरुक्ततरा वीणा प्रादुरासनसत्क्रतौ ॥ ६६

बहुभक्तो जिनार्हन्त जिननामादि सार्थकम् ।
चतुर्विंशतिसहस्राणि सर्वाण्यष्टशतानि च ॥ ८०

इति श्रीजिनसेनाचार्यविरचितं सहस्रनामस्तवनं सम्पूर्णम्

The work is finished with this manual of worship, from which we quote the following Mantras—

त्रिलोकेन्द्रसिद्धान् यतीन्द्र सर्व ओं ह्रीं श्रीं परब्रह्म अनन्तानन्तज्ञानशक्ति
विश्वविद्याविनाशनाय जय निर्वाणं ते आशा नाथ श्रीवीतरागमत्यर्ची ।
सकल सम्यग्दर्शनाय नमः श्रीवर्द्धमानविभूमन्त्रोऽर्हन्त ओं ह्रीं
सर्वं विजित सत्ता + + + दयात् सर्वोदयश्च सदैव पूजाम्
कुन्दारविन्दकुसुमार्पणे ॥ जिनेन्द्र ओं ह्रीं पुष्पम् &c

After the worship of the first Jina the following deified men should be also worshipped—

ऋषभो जितनामा च सम्भवश्चाभिनन्दन ।
सुमति, पद्मभासश्च सुपार्श्वो जिनसत्तम ॥
चन्द्राभ, पुष्पदन्तश्च शीतलो भगवान् मुनि ।
श्रेयांश्च वासु, पूज्यश्च विमलो विमलद्युति ॥
अनन्तो धर्मनामा च शान्ति कुन्थु जिनोत्तम ।
अरश्च मल्लिनाथश्च सुव्रतो नमि तीर्थकृत् ॥
हरिवंश समुद्भूतोऽरिष्टनेमि जिनेश्वर. ।
ध्वस्तोपसर्गदैत्यारि, पार्श्वनागेन्द्रपूजित: ॥
कर्मान्तकृन्महावीर सिद्धार्थकुलसम्भव ।
एते सुरा सुरौघेन पूजिता विमलत्विष ॥
पूजिता भरताद्यैश्च भूपेन्द्रैर्भूरिभूतिभि: ।
चतुर्विधस्य सङ्घस्य शान्तिं कुर्वन्तु शाश्वती ॥

After worship आशीर्वाद should be anounced thus—

संपूजकानां प्रतिपादकानाम् ।
यतीन्द्रसामान्यतपोधनानां ॥ १
देशस्य राष्ट्रस्य पुरस्य राज्ञ: ।
करोति शान्तिं भगवान् जिनेन्द्र ॥ २
अशोकवृक्ष सुरपुष्पवृष्टि: ।
दिव्यध्वनिश्चामरमासनञ्च ॥

भामण्डलं दुन्दुभिरातपत्र ।
सत्प्रातिहार्य्याणि जिनेश्वराणां ॥ ४
क्षेमं सर्व्वप्रजानां प्रभवतु बलवान् धार्म्मिको भूमिपालः
काले काले च सम्यक वरषतु मघवान् व्याधयो यान्तु नाश ।
दुर्भिक्ष चौरमारी क्षणमपि जगतां मा भवन् जीवलोके ।
जैनेन्द्रो धर्म्मचक्रं प्रभवतु सतत सर्व्वसौख्यदायी ॥ ५
ज्ञानतोऽज्ञानतो वापि शास्त्रोक्त न कृत मया ।
तत्सर्व्वं पूर्णमवास्तु त्वत्प्रसादाज्जिनेश्वर ॥ ६
एकाकी निःस्पृह शान्तः पाणिपात्रो दिगम्बर ।
अहं कदा भविष्यामि कर्म्मनिर्म्मूलन क्षम. ॥ ७
वाञ्छामेवितमानसशुद्धतपो गुरवो भवम् महत् ।
पुण्यं चाभिनयन् पवित्रतर को जातोऽस्मिइं प्रत्यह ॥
वाञ्छामि प्रचितार्थं नस्य भवतो भूयात् पुनोदर्शनम् ।

Colophon. इति नित्यकर्देवपूजावन्दन समाप्तं ॥।॥॥ श्रीः ॥ ॥ ॥

विवरणम्—नित्यदेवपूजाविषयक' कश्चिज्जैननिबन्धः ।

No. 86. परदेसीरास । Paradesīrāsa Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 39 Lines, 4–11 in a page Character, Nāgara Date, ? Samvat, 1772 * Appearance, not fresh. Verse Generally correct. Complete

Rāsa means a dramatic representation having songs of various tunes describing some historical event or the adventures of a heroe. This poem describing the adventures of Paradesī or Jina, in this world, has accordingly been named Paradesīrāsa, by Jñānasāgara.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

जिनकुशलपद्दस्वामिनो गणधर प्रथमो नाम ।
सभारी सुतदेवता हुं पणिताम ॥ २
माणिक सागर मुनितणा प्रथम पदनरसोहि ।
धानिधिकर ज्यों शिष्यनी आपेदार मोहि ॥ ३
राय पसेणी सूत्र मा देशविरति अधिकार ।
परदेशी राजातणो आख्यो छे गणधार ॥ ४
सूत्र थकी सुदरी परि तेहु भाखो सुखदाइ
दया धर्म जिन भाखसु सेव्योइं सुख पांहि ॥ ५

। देशी रमो आवो ॥

जम्बूद्वीपे दक्षण भरत मां
आमलकल्प थई नाम वाड़ु ।
नयरी ऋद्धिभरी सोभा जिसी ।
सेत नृप तणे ठांमि दीठोडु ॥ १
राज करहेरंगे राजवी ।
हिमवंत सरिषारे टेहप्रतापी ।
सुरिमगुणकरि सोहें केहरी ।
कीरति जेहनीरे जगमां व्यापी ॥ २ राज०
सेत नृपनें राणी धारणी ।
पंच विषयसुख नितसेवेइ ।
कुंणि ईशानेंहो नयरी बाहिरे ।
आम्रसालवननामिच्छैं चेइ ॥ ३ राज०
वन मां वृक्ष अशोक अक भला
पुढवी सिला पट होएक वखाण्यौ ।
अंबसाल वनि वीर समो सखा ।
जे जगनायक हो जगगुरुजाण्यो ॥ ४ ॥ रा० ।
वदव पहुती सघली परख दा) ।
सेऊ राजारे आदि संडौ ।
पंचाभिगमे वांदी प्रेमसु ।
सुणे सहु देश नरे आलस छडौ ॥ ५ । रा०
सौधराम सुरलोकें तिणि समें ।
सुरीया भवने बहुपरिवारें ।

नामनें गोत्र श्रवि सफल हुवे
तोहितें वां दुरे जद तिथि थानें ॥ १४ ॥ रा०
कल्याण मंगलदायक देवनी
प्रतिमानी परि रे सेवासार ।
जिण करि नरभविद्धितसुय मोचन
फल लेईंसेरे आतम तार्द ॥ १५ ॥ रा०
समकितीनें सेवक देवनें
सुरोयाल सुरेंद्र मकहेतमी ।
आमल काल पाइ जिम बीरके
तिहांति में आन रे मकवा जेमी ॥ १६ ॥ रा०
तिहां अरनाथ प्रदक्षण देइनें
वांदी निज निज आसनें बहिज्यो ।
निज निज गीत कहीयो जिन तणां
मडल करिनेंरे सेवा वहिज्यो ॥ १७ ॥ रा०
त मगल मालय मैं काढजे
प्रथनेंकर कर रे अशुचि जे होइ ।
मलमुत्रादिक कुथित पुरलिजिके
ते परव रवज्यो रे भलना जोइ ॥ १८ ॥ रा०
जलधी सुधोमी माटीकरी मुक्लो
जलसु रे रज वेसारो ।
फुल घणां जल थल ना उपना
लाछ प्रमाणें रेवे विसारो ॥ १९ ॥ रा०
जलनें पुष्फनें वरसा वोकरी
धूपकसु करि धूपते कराज्या ।
कृष्णागर शिलारस कुदरु
महक सघलें रे धूपज धरज्यो ॥ २० ॥ रा०
एमकरीनें आपए माहरो
सुद्धनें वहिली पाजीद ज्यो ।
पहिलो द्वान्धाम सागर कहै
जिन मोलगति मोरे लालले खेज्यो ॥ २१ ॥ रा०

End.

राग सारंग।

नव हलरी रूपवंत गुण आगलो मान नमान प्रमाण हो।
लक्षणवंतो मेकरी सोभागी गुणखाण हो॥ १॥
पंचधा वीधालो मती अनुक्रमिहो सुं नाम। कु०
आठ वरष नो ते मही माता पिता तसनामही॥ २॥
शुभ + + बति शुभयोगसु कलाचार लगें पामिहो। कु०
महामहोच्छव मगावसु बहसि अतिन्याम हो। कु० कु०॥ ३।
मुन अवध सुं सोहमें कलाबहोतरि सीयहो। कु०
भोगसमर्थेइ सें जिसें जोवनयाम्यां ज्योयहो। कु० कु०। ४
माता पिता कहिसी धनु परणो पुत्र सुजाणहो। कु०।
गुंना सेनहो लोगमां रहिस्यं हटतिथि वाणि हो। कु० कु०। ५
साधतणा गुण सौगता। थिवर जिके अणगवहो। कु०।
चारितलिस्ये लिणि कह्रे त्यजि घरिकनकलं भारहो। कु० कु०। ६
तप सजंसु आतमा हटप्रतिज्ञनि थय मुनिवर लावंतो
अहनिसि मदा साधमें सुगति नीपयहो॥ ७॥
मुनिवरघातीकर मष पारिने लहिस्ये केवलनाण। मु०
भविजण नें प्रतिबोधस्ये केवल नाणीलाए हो। मु० कु०। ८
वरस वकुल गेंवालस्ये केवल नोपर जाय। मु०
आतममि अणसणकरी लहिसें शिव सुख दाय॥ मु०॥ ९
न्यानसागर बुधनेहसु कहीवनो समीढाल हो। मु०
कंकणाधरम आवाधता दे हस मगलमालहो॥ मु०। कु०॥ १०
हिसक परदेशी हतो तजिनधर्म + + + साथ।
लहिरी शिवसुख सासतां पालीनें षटकाय॥ ११॥

ढाल। ३३। राग धन्याश।

यासजिण वक्षुहारीइ॥ ए देशी।
वमोहि घाने करी कुंमदयाधरमल विप्राणीरे।
परदेशी नृपती परें फल एहनामीठा जाणीरे॥ १॥
करुणा धरम आराध ज्यो श्रीवीरसहित पखानीरे।
आश्र सहित एकविमनें ईमामालवि अणआणीरे करुणां॥ २॥
वायधसेणी सूत्रथी मे अधिकार एलाणीरे।
न्यून अधिक तेहथी कहिउ तेमिच्छादुक्कड सदाणीरे करुणा॥ ३॥

गच्छ अचलगिह आगच्छ नायक श्रीगुणरतनसूरि दीरे
ब्रह्मचारचूडामणी जे अभिनव जंबू सुणे दीरे ॥ ४ ॥
तेहने पाटप्रभाकर श्रीविमारतन सूरी सीहे रे ।
ललितसागर बुधलावण्यधारी भवियणना मनमोहेरे ॥ क० ॥ ५ ।
प्रथमशिष्य तसुपरगमा मुहगुरु महिमावतो रे
माणिकसागर मुनिवर तसु चरणप्रसादिं एक तीरे ॥ क० ॥ ६ ।
श्रावकापुरीगाममा संवतसतर कीधीमेरे ।
ज्येष्ठ सुकलने रसिकविंचासरि सिद्धजोगे सुजगीमेरे ॥ क ॥ ७
बाजायर देशी तणीमें रासकस्तोरस आणीरे ।
श्रीगुरुणामूथसारथी ए जोडी चढी पर माणीरे । करुणा ॥ ८ ॥
सरव मिलीईगीयारसें एगणथागरनी माणीरे ।
कीधी प्रत्यचरगणी लिख जीवित राखिया नीरे । करुणा । ९ ॥
राग धन्यासिरीइं कही एतेतरी समी ढालीरे
ज्ञानसागर बुधधरमथी कहेंखहीइं मंगल मालीरे ॥ करुणा ॥ ११

सर्व्वगाथा । ७२१ ।

Colophon. इति परदेशीराससंपूर्ण ग्रथाग्रथ ११००। संवत १७७२ वर्षे मिति माघ वदि शनौं। श्रीअचल गच्छे वाचक श्रीजीतसागरगणिशिष्य मुनिखालजी लिखित श्रीपटनानगरे ॥

विवरणम्—परदेशीरासाभिध कश्चिद्गाथापद्यनिबन्धोऽत्र वर्त्तते ।

No. 87. आगमसारः । Āgamasārah Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches Folia, 17 Lines, 15-26 in a page Character, Nāgara. Date ? Samvat, 1776 Appearance, old, torn in the first part. Verse and prose Generally correct. Complete.

A work in Bhāsā verse treating of the first Principles of the Jaina religion, entitled Āgamasāra, by Devacanda muni

Beginning. श्रीजिनाय नम. ॥

अथ प्रथम भव्यजीवने प्रतिबोधि वा निमित्तें मोक्षमार्गनी वचनिका कहेछे तिहा प्रथम जीव अनादिकाल । ना मिथ्यात्वीहतो तेकाल लवधिइ पामी मे तिण करण कहेछे प्रथम यथाप्रवृत्ति कहेछे। प्रथम यथाप्रवृत्तिकरण १ बीजो अपूर्व्वकरण २ त्रीजो अनिवृत्तिकरण ३

तिहां यथाप्रवृत्तिकरण कहै छै। ज्ञानावरण कर्म १ दर्शनावरण कर्म २ वेदनी कर्म ३ अन्तराय ४ च्यार कर्मनी तीस कोड़ा कोड़ि खपावै सागरोपम स्थिति छै एहनो गुण तीस कोड़ा कोड़ि खपावै एक कोड़ा कोड़ि राखें १ नाम कर्म १ गोत्र कर्मनी वीस कोड़ा कोड़ि स्थितिछै एमां थि १९ खपावै १ राखें मोहनी कर्म १ सित्तर कोड़ा कोड़ि सागरनी स्थितिछै तेमांहिथगणोतर ६९ खपावै एकराखें इम सात कर्मनी एक कोड़ा कोड़ि सागरोपम वाकी स्थिति राखें एह वीजे वैराग्य रूप उदास परिणाम ते यथाप्रवृत्तिकरण कहीजै ए प्रथमकरण अनंती-वार सर्व्व सजीव करैछइ। हिवें वीजो अपूर्व्व करण कहें। जे एक कोड़ा कोड़ि स्थिति में एक मुहूर्त्त अनें अनादि मिथ्यात्व अनंतानुबंधी घणा ववामो अज्ञानहेय ज्ञान उपादेय एह वांछारूप अपूर्व्व करता पहिलां कि वारें नाव्यो एह वीजे परिणामनें अपूर्व्वकरण कहीजे। ए वीजो करण समकित योग जीवनें थायें हिवें वीजो अनिवृत्तिकरण कहैछै ते मुहूर्त्तरूप स्थिति खपावै ते निर्म्मल शुद्ध शुद्धसमकित पामे मिथ्यात्वनो उदय मिटे तिवारें जीव उपसम समकित पामें एह वीजे परिणाम ते अनिवृत्ति कहीजे इणें करणकीधां गां निवेदो कहीजे तिहां आवश्यक निर्युक्तिमांहि। उत्तम जागे वीतापम टमं गयी छेत भवे मोउ अपि अद्वोकरणं पुण समगपुर कडे जीवे ऊसर देसं दड्ढीयंव विकार वणदमो पप्पइ अनिक्कत्तणं अणुदए उवसम सम्म इइ जीवोऽइमनिथ्यात्वनें उदय मिटें जीव समकित पामें ते समकितनीसदहणा नावे भेदछै एकविवहार-समकित वीजो निश्चय समकितछै तिहां विवहार समकित कहैं कर दिव अरिहंत गुरुमु सा साधु अटकि देव ते धर्मकेवलीनो प्ररूप्यो आगममांहि नय १ प्रमाण २ निक्षेपा ४ करी सद्द हे। एहवी सद्द-हणाते व्यवहारसमकित कहीजे ए पुण्यनो कारणछै एहवो कथियाग घणा जीवमें ऊपजें हिवें निश्चें समकित निश्चै समकितकहैछै एणुनिश्चै देव आपणो आत्मा जीव निश्चै गुरुपण आपणो जीव निश्चै धर्म्म आपणा जीवनो स्वभाव एहवीसदहणा मोक्षछै ना कारणछै जीवस्वरूपउ खयां विना कर्मक्षयें नही एहवी शुद्ध सदहणाते निश्चै समकितकहीजे। हिवें ज्ञान नो स्वरूप कहे छै ते ग्याननां वे भेद छै एक व्यवहार ज्ञान १ वीजो निश्चें ज्ञान २ व्यवहार ज्ञान कहैछै अन्यमतीना शास्त्र सव अथवा जेन आगमें कह्या जे चिण अनुयोग प्रथम गणितानुयोग १ क्षेत्रमानचरण करणानुयोग २ क्रियाविधि धर्म्मकथानुयोग ए विवहार ग्यान छै अतरंग

उपयोग विना जे सूत्र ना अर्थकर वाते विवहार ग्यान कहो जे हिवें निश्चे ग्यान कहे छे। षट्द्रव्यजाणें षट्द्रव्यना गुण जाणें षट्द्रव्यना पर्याय जाणें तिवें माहि पांच अजीवद्रव्य उपजाणोकी एवा अनें एक जीव-द्रव्य निश्चें नय करि सिद्धसमान मांच मई १ मोचनो जाणण हार २ मोचनो कारण ३ मोचजाणण हार ४ मोचमें रहेछै एह वा आपणो जीव अनं गुणो अरुपी ध्यानें ते निश्चे ग्यान कहो जें हिवें षट्द्रव्य नो ग्यान कहै प्रथम षट्द्रव्यानाम कहै धर्मास्तिकाय १ अधर्मास्ति काय २ आकाशास्तिकाय ३ काल एषद्रव्य छें सास्वताछें तिणमें ४ अजीवछें एक जीव चेतनालचणछें उपादेयछे तिण में हिवें छ द्रव्यना गुण कहे छे धर्मास्तिकायनागुण अरूपी १ अचेतन २ अक्रिय ३ गतिसहायगुण ४ अरूपी १ अचेतन २ अक्रिय ३ स्थितिसहायगुण ४ अधर्मास्तिकायना ४ गुण अरूपी १ अचेतन २ अक्रिय ३ अवगाहदान ४ गुणकालद्रव्यना ४ गुणछै अरूपी १ अचेतन २ अक्रिय ३ नवपुराणवर्त्तना लचण ४ पुद्गल द्रव्यना ४ गुण रूपी १ अचेतन २ सक्रिय ३ मिलण वीषरण रूपपूर्ण गलण गुण ४ जीवद्रव्यना ४ गुण अनंतदर्शन २ अनंत चारित्र ३ अनंतवीर्य ४ एक द्रव्यना गुणकहाते लिख्ये छुत छे। हिवें छ द्रव्यना पर्याय कहे छे ते धर्मास्तिकायना पर्याय लिखे खंध १ देस २ प्रदेस ३ अगुरु लघु अधर्मास्ति-कायना ४ पर्याय छे खंध १ देश २ प्रदेश ३ अगुरु लघु ४ आकाशास्ति-कायना ४ पर्याय खंध १ देश २ प्रदेश ३ अगुरु लघु ४ कालद्रव्यना ४ पर्याय अतीत काल १ अनागतकाल २ वर्त्तमान ३ अगुरु लघु ४ पुद्गलना ४ पर्याय वर्ण १ गंध २ रस ३ परस ४ अगुरु लघु सहित जीवद्रव्यना पर्याय छे अव्याबाध १ अनवगाह २ अमूर्त्तिक ३ अगुरु लघु ४ एक द्रव्यना पर्याय कह्या हिवें छ द्रव्यना गुण पर्यायनो साधर्म्य कहइ The following extract also relates the characteristics of the Jiva शिष्य पूछेछे जे इम सर्व्व जीव एक सिरीषाछो तो इक सिद्ध परमानन्दमई दासें छे संसारीजीवकर्म्म सपदाइपी दासैं छेने सर्व्व जुंदा दासें छे ते किम उत्तर कहे छे जे निश्चे नय सर्वजीव सिद्धसमान छे सर्वजीव कर्म्मअपावो सिद्धथायेच्छें तिवें सर्वजावनी सत्ता एकछे तो अभव्य जीवपणि सिद्धसमानछें तिवारें अभव्यमोच किमजाइ न होति वारें गहे छे जे अभव्यनें कर्म चोकणाछै तेहनो स्वभाव एहवोज छे अन आवप्रदेसो जीवना सुद्धछै ते निश्चै नयकरी तें सर्व्वजीवसत्ता एक सरीषा छे। हिवें सत् असत् पच कहे छै षट द्रव्य स्वद्रव्य १ स्वचेत्र २ स्वकाल ३

स्वभाव ४ पर्यो समुच्छताछे परद्रव्य १ परक्षेत्र २ परकाल ३ परभाव ४ पर्यो असत् छे हिवें छ द्रव्यमें द्रव्यक्षेत्र कालभाव कहें स्वद्रव्यनी मूलगुण धर्मास्तिकायनी स्वद्रव्यस्थिर सहाय गुण अधर्मास्तिकायनी स्वद्रव्यथिर सहायगुण आकाशनी स्वद्रव्य पुद्गलनें जीवनें मार्ग आपिते सहाय गुण पुद्गलनी स्वद्रव्य ४ प्रकारें खंध १ देश २ प्रदेश ३ परमाणुए च्यारप्रकारें अजीवरूपी गुणसहाय जीवद्रव्य ज्ञानादि चेतनलक्षणगुण हिवें स्वक्षेत्रप्रदेशपणो कहें तिहां धर्म १ अधर्मनो २ स्वक्षेत्र एकजीवना असंख्यातप्रदेश हिवें स्वकाल अगुरुलघुपर्य्यायते छ द्रव्यमें अगुरुलघुपर्य्यायनें छ द्रव्यमें तोईमछे सर्व्व महिवें स्वभावगुण पर्य्यायते छवद्रव्यमें स्वभाव आपणा गुण पर्याय कहवाइ तत्नें धर्म द्रव्य में आपणा द्रव्य १ क्षेत्र २ काल ३ भाव ४ छे बीजापांच द्रव्य नातथी अधर्म द्रव्यमें स्वधर्म आदि कह्यारछे बीजापांच द्रव्यनानथीइ महीज आकाशमें आकाशना द्रव्यादिक छे ते पांच द्रव्य नथी कालमें कालनाछे पांचना नथी पुद्गलमें पुद्गलना छे जीवना स्वद्रव्य क्षेत्र कालभाव ४ जीवमें छेबीजापांच द्रव्याना तियमें नथी इम छ ए द्रव्य स्वगुणें सत्पछे परगुणें असत्पछे हिवें वक्तव्य १ अवक्तव्य २ पच कहें छे छद्रव्यमें अनतागुणपर्य्याय वक्त व्यछे व्यक्तव्य कहता वचन मूक कहि वा योग्यए छ द्रव्यमें अनता गुणपर्य्याय व्यक्तव्य छे इत्यादि ।

End. .इम सर्वद्रव्यनी प्रवसना वइ आकाशथी धर्म १ अधर्म २ अवगाहना सुख वे इम छ द्रव्यना गुण पर्य्याय सामान्य स्वभाव ११ विशेष स्वभाव १२ ज्ञानथी जाणें दर्शनथी देखें सिद्धभगवंत ग्यारे सामान्यस्वभाव कहे छे। अस्ति स्वभाव १ नास्ति स्वभाव २ नित्यस्वभाव ३ अनित्यस्वभाव ४ एकस्वभाव ५ अनेकस्वभाव ६ भेदस्वभाव ७ अभेदस्वभाव ८ भव्यस्वभाव ९ अभव्यस्वभाव १० परस्वभाव ११ एइ ग्यारें सामान्यस्वभाव सर्व्व द्रव्य में छे ए सामान्य उपयोग दर्शन गुणथी देखें दस विशेषस्वभाव कहे छइ चेतनस्वभाव १ अचेतनस्वभाव २ मूर्त्तस्वभाव ३ अमूर्त्तस्वभाव ४ एकप्रदेसस्वभाव ५ अनेकप्रदेसस्वभाव ६ शुद्धस्वभाव ७ अशुद्ध स्वभाव ८ विभावस्वभाव ९ उपचरित स्वभाव १० एदस विशेषस्वभाव एकिणही द्रव्यमें केई छे ए ज्ञान सेजाणें छे एतलें सिद्धभगवान ज्ञानोपयोगदर्शनोपयोग थी लोक अलोक जाणी देखा रह्या छे एहवा अनत गुणी अरूपी सिद्धभगवत छे तेसमान आपणें आत्मा जाणें उपादेय करी ध्यावें ते समकितो जाणवो इहा अष्ट कर्म्म वनदाहिकें अथ सिद्ध जिनचंदता सभी जो अपाथिपणें ताको वदेचंद १ कर्मरोग उषधरूसी ग्यानसुधारसदृष्टि २ एहिजसद्गुरु सोब छे एहि अभिवपुर

माग लेजो निजग्यानादिगुणकर ज्योपर गुणत्याग ३ ज्ञानदर्शनसेवी भविक-
चरित समकितमूल आगम अमरपद फल लहो जिनवर पदवी मूल ४
संवतसतरविहो तेरं मलग्रह फागुण मास मोटैं कोट मरोटमें वसता
गुण चउमास ५ सुविहत्त खरतरगच्छ सुथिर जुगवर जिनचंद सूर
पुण्यप्रधान प्रधान गुण पाठकगुर्ये पवर (?) ६ तास सास पाठक विबुध
सुमतिसागरगुणवंतसकलशास्त्रज्ञापकगुणी साधुरग जसवंत ७ तासशिष-
मीसपाठकपवर जिनमत परमत जाण भविक मनप्रतिबोध वाराजसार-
गुण भाण ८ ज्ञान धरम पाठक पवर शमदमगुण अगाह राजहंस गुरु
गुरु सकति स जग करैसरा तास तास आगमरूपी जैन धरम को
दास देवीचंद आनंदनें कालोग्रंथ प्रकाश १० आगमसारोद्धार यह प्राकृत
संस्कृत रूपग्रथक * देवचंदमुनि ग्यानामृत रस रूप ११ कही इहा सहाय
अतिहर्षविसराल चितसमकरेय निज मित्रकौं कालोयं पयविण १२ धर्म-
मित्र जिनधर्मरतनविजनसमकितवंत शुद्ध अम २ पदउसषषग्रथकियो
गुणवंत १३ तत्त्वग्यानमयग्रंथ यह जोध्ये बालाबोध निजपरसत्ता सवलखै
शोभा लहै प्रबोध १४ सेकारण देवचंद मुनि कालो भाषाग्रथमणसी
गुणसौ ज भविक लहलीन सिव पद १५ कथक शुद्ध श्रोताक धौ मिल
धौ मिल ज्योए पथोग तत्त्वग्यान श्रद्धासहित बलो काया नारोग १६ परमा
गम संवाचत्यो लहज्यौं परमानंद धर्मराज गुरुधर्मखधर ज्योए सुरवर्द्ध दे १७
ग्रंथकियो मनरंगसु सित पख फागुणमास सोमवार अहृतोजतिथि सफल
फलो मन आस ॥ श्री: ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् आगमसाराभिधजैनधर्ममतप्रख्यापकग्रन्थविशेषो वर्त्तते ।

No. 88. श्रावकाख्यानम् । Śravakākhyānam Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 10. Lines, 10–11 in a page. Appearance, old, worn out, writing injured throughout except the first four only Prose and verse Not correct. Complete.

A Bhāsā work chiefly treating of Jaina Moral Philosophy, entitled Śrâvakākhyānam. Anonymous

Beginning. ॥ ६० ॥ अथ आठ कर्मना १०८ प्रकृतिनो विचार लिखय छैं ॥ श्री ॥ ते आठकर्म केहा पहिलो ज्ञानावरणी ॥ १ ॥ दर्शनावरणी ॥ २ ॥ वेदनी ॥ ३ ॥ मोहनी ॥ ४ ॥ आऊषो ॥ ५ ॥ नाम कर्म ॥ ६ ॥ गोत्रकर्म ॥ ७ ॥ आठमुं अंतराय कर्म ॥ ८ ॥ पहिला ज्ञानावरणी कर्म । तिन का पांच प्रकृति । ते कहिये छैं । मति ज्ञानावरणी ॥१॥ श्रुतज्ञानावरणी ॥ २ ॥ अवधिज्ञानावरण ॥ ३ ॥ मनपर्य्यवज्ञानावरण ॥ ४ ॥ केवल ज्ञानावरण ॥ ४ ॥ केवल ज्ञानावरण ॥ ५ ॥ ज्ञानावरणीकर्म किसवाधा यैं ते कहे छैं ॥ सिद्धांतशास्त्र वेचें ॥ १ ॥ कुदेवना प्रसंसा करें ॥ २ ॥ ज्ञान विषें संदेह आणें ॥ ३ ॥ कुशास्त्रनी कुगतनो प्रससा करें ॥ ४ ॥ शास्त्रसिद्धांतना सुणता अंतरा दें ॥ ५ ॥ परका दोष प्रकासें ॥ ६ ॥ मिथ्यात्व उपदिसें ॥ ७ ॥ ए सातें बोलेंकरि ज्ञानावरणी कर्म बांधें । त्रिधावें ॥ ए कर्मना स्थिति ॥ ३० ॥ कोडा कोड सागरोपमनी छैं । एह थकी जीव संसारि माहिं रुलें । पहिलो कर्म केहना सरिखो । पाटा नो दृष्टांत जाणवो । जिमलुगडे ढांको आंधको नदीसें । तिम एकर्म करी ज्ञान रूप जे नहीं ए ज्ञानावरणी कर्म थयुं । बीजो दर्शनावरणी कर्म कहे छैं ॥

The last part of the codex is entirely spoiled and consequently not legible.

Colophon. इति श्रीश्रावककर्म + + प्रकृति सम्पूर्ण ॥ छ ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रावककर्म्मप्रकृतिविषयकः कश्चिज्जैनधर्म्मनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 89. श्रावकातिचार । Śrāvakāticāra Substance, country-made white paper, 8 × 5 inches Folia, 15 of which the 1st, 2nd, 4th and 8th fol are wanting Lines, 2-12 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, torn, worm-eaten Prose and verse. Generally correct Complete (except the fol. mentioned above).

A work instructing good conducts to the Jaina ascetics in case of omission of their duties, under the title of Śrāvakāticāra. Anonymous.

The first part being totally spoiled, we quote here an extensive extract from the last part inorder to make our readers acquainted with the contents of the work.

पर्व्वतिथि यथाशक्ति किधो नहि ऊणोदरी भणिये। एकासन न कीध केवल वेविधो चार पाच माते कुधाई किधा नहि। द्रव्य संक्षेप न किधो अनशनादिक काय किलेश विगयत्यागनकिधेय संवर चडीपाइ संकोच्या नहि। पाटल डरी गती राख्यो नहि नवकारसी। पोरसी। साढ पोरसी। मुंच सही। पुरमढ। एकासना बेआसना। नीवी आम्बिल प्रमुख तपन किधो। पच्चक्खाण पारवाको साम्य बेसता नवकार भण्यो नही। उपवासादिक परिमन किधो। विमन यन बाह्यतप विषइउ। अतिचार लागो होये। अभ्यन्तरतप प्रायश्चित्त विनय। वे यावच्चत इव सिधाउ। झाणं उस्सग्गो विय अभ्भितरिउ तवो होइ। गुरु समीपइ मनशुद्धि आलोयण न किधी। गुरुदत्त प्रायश्चित्त लेखा शुद्ध पहुंचाड्यो नहि। देवगुरुसंघसाहमी साधु प्रति विनय साचव्यो नहि। वाचना पृच्छना परावर्त्तना अनुप्रेक्षा पंच विधि सिझाय धायो नहि। धर्म्मध्यान शुक्लध्यान ध्याया नहि। कर्म्मक्षयनिमित्त लोगस्स दस विसनो काउ समान किधो अभ्यन्तर पविषइउ ए चार भेदे विषये किको अति-चार पायो दिवसमाही हुइ होय ते सवे मन वचन कायाये करि मिच्छामि दुक्कर। १। वीर्य्याचार तण अतिचार अनगूहिअ बल वीरिय परक्कम जो जहुत्ताउत्तो जुञ्जइ अजहा भाग नायव्वो वीरियायारो पढवे गुणवे विनइ वेयावच्च देवपूजा सामायक दानशील तपभावनाप्रमुख धर्म्मकृत्यनी विषइ किको अतिचार पायोदिवसमाही हुइ होय ते सवे मनवचन कायाइ करि मिच्छामि दुक्कर। ७। मनवचनकायानणो वलो बलवीर्य गोपव्यु रुडो पंचाङ्ग खमासमण न दिधु मेला परिक्रमण किधो। वीर्य्याचार विषइउ अतिचार लागो होइ। ते सवे मनवचनकायाकरिमिच्छामि दुक्कडं। १८। नाणाइ अट्ठ पइवय समसं लेहण पण पन कम्मे बारसतवभोविरियतिग पच्चसंमपाइ सय चोविस पडिक्कमिहाइ करवे जिण दाडिमिश वारिस चउद प्रतीम अनतकाय बहुबीजा भक्षण महाआरम्भ परिग्रहादि किधा जीवे जावादि न किथा कोअजीवादि विचार देख्या नहि आगम धर्म्म सुदे अनुरूप परीक्षा किधी धर्मादिकने विधे अनेरो प्राणातिपातमृषावाद अदत्त मेथुनपरिग्रह क्रोध मान माया लोभ राग द्वेष रति अरति दोषभय दुस्सा परपरिवाद माया मृषावाद मिथ्यात्व शल्य ए अठारे पापस्थान समाचर्या होइ परमादि समाचर्या आहोइ तनदनादे विसा दया चार्त्तंधार्दत मय समोप विषय वैयावच्च दानशील मद मासादि ढ्या सह दया पलोया नहि अनुपम दिव्य विनय निर्दल जीवालोचनवाक्य हैत्न ज्ञानसहित सम्यग

वीतराग देवजि भरथभाष्या जीव अजीव पुण्यपाप आश्रवसंवर निर्जराबंध मोक्ष ए नवतत्त्व सद्दंह्या नहि अथवा सिद्धांत माहिला अर्थ निगोदसमय आवली सासोसास पल्योपम सागरोपमआर देवलोक नवग्रैवेयक पंचानुत्तर विमान सर्वार्थसिद्धि तथा जम्बुद्वीप लवणसमुद्र असंख्यात कालोदधिसमुद्र असंख्यात द्वीपसमुद्र असंख्यात चंद सूरज ग्रह नक्षत्र तारा इत्यादि विचार श्रद्धया न हि। ए सर्व व्रत विषइउ अनेरो जिको श्रावकाचार अतिचार लागो है ते सवे मनवचनकायाइ करिमिच्छामि दुक्कडं॥

Colophon. इति श्रीश्रावकातिचारं सम्पूर्णः। शुभम्।

विवरणम्—श्रावकातिचाराभिधं कश्चित् धर्मनिबन्धोऽयम् वर्त्तते।

No. 90. श्रावकश्राविकालोचना। Śrāvakaśrāvikālocanā Substance, *country-made white paper, 14 × 5 inches. Folia, 5. Lines*, 19–12 in a page, Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete.

A little work in verse treating of some of the duties of the Śrāvakas and the Śrāvikās by the name of Śrāvakaśrāvikālocanā. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ स्वामि सुधाकर श्रीसेरीसए।
पास जिणेसरा लाभण दीसए।
दीसए लोभणपासए।
रगटपङ्क विपर उपुरए।
सेवता सुपश्वि सुकविज पति
तिम वल सकट चूरए।
ए अचल मूरति सकल मूरति आदि कोइ न जाणइ।
सिद्धनीरवाणीरद्दय आणी
सगरएमवधाण ए। १।
विद्यासागरकोइ गुरु आवीया दच सुयासं
मुनिवर विश्रामी आविश्रामी यां वभिजिन काली।
सिकामइ गुरुपहुचए॥ २॥
सदीइ चेला पुण्यवेलासिलीयमनि आलोचए।

गुरुराजपीयो।
चण आनधीन मूकइ कारण किसू।
एकवार आपण जोइ मूऊं।
इमिउं वहु कुचिए वसि उ। २
अवसरि एथि गुरु फेरि इगया।
पुस्तक छोडी दीन चेला रहिया।
दीर दिया चेला छोडि पुस्तक इसि आवर इरषए।
छोडता + + + + +
छावन्नदीरतणुं आकर्षण।
जोइ मंत्रदिवसी वाधीक पुस्तक वेगलइं।
गुरुतणु भटा छीथइइ घर।३।
आव्यामहि गुरु आवसक करइ।
पीरसि पहुचीडिहां अणुसरइ।
अनुसरइ सिद्धामु गुरु देखा।
दीइ चेला तव मिल्या।
जईरहि आपास इमनि विमासइं मठ केलवीइ कथा।
एकरहिउ साधक एक आराधक मंठ आपजगादीया
छल दखइते जिइं रदयहेजि वीर छावन आवीया।४।

about the *middle of the work* 12 *bratas* (*vows*) *are* described We quote below the following lines from the first and last of them. गोरीखक्रादिकथइ नमाभत्म परतीर्थदचण करवम मगल मगाविरइ छतावणु मुकाविषइ छीदर सिव्याद एकवार करवइ मत्यक उपवास १ घणीवार करवइ उपवास १० साडि पाहिघर धुला विवइ पडी आपडी कराविं गलमरी पाराया विवइ रवइ ममो- क्रियणकादि छिवइ। गर्भपतन करिवइ उपवास एव कारइ १० साधं साध्वी पाहिघी पडा निवर्षं या विवइ पुरमइ १ पासन्यादिकुनइं गुरु पाहि आहार दिदेवारइ पुरमइ साधसाधवी नइ अमूकनुं पाणीखात दिनुपुरमइ साधसाध्वीनइदमो अमूकनु आहार दिनु उपवास। ११। पासन्थानइं ममन्यथा अन्यकरि वहापुरमइ। देववादवइमो मनागपुरमइ। धीइइ देवइ द्रव्य भोगगवइ पुरमइ मध्यमदेवद्रव्य भीगवइ उपवास। उत्कृष्ट देवद्रव्य भोग गवइ उपवास इति मध्यम्नाचाराधीषणा। १२। इहानी पृथ्व्यादिए छैइव विराधना मरैच मामारकन्ना ५ मै अनिदहातिक्रम

वा लेया। पृथ्वी अपात पुवायुवनस्पति नि.कारण मध + पुरिमढ एवेंद्री अल्पपीड़णे एकासणु: एतेवा गाढपीड़ने आंबिल १ एतेवा उपद्रवे उपवास पचेंद्री संघले पुरिमढा पंचेंद्रा अल्पपीड़ने आंछ पंचेन्द्री गाढ़पीड़ने उपवास प्रदीपीतपंचेंद्री उपद्रवे उपवास। दर्पच पंचेंद्री उपद्रवे उपवास १० घोड़ासवारा लावरइं उपवास २ संघाद मूकवइ उपवास १० एकवार अणगलपाणा पावइस मूर्च्छतइं संतापवइ उपवास २ पापपेंचया विलोक उपवास २ वली अणगल जल पढइ जघन्य उपवास ४ मध्यम पीवइ उपवास ६ उत्कृष्ट पीवइ उपवास १० जाला मूकाविदइं जघन्यत आंबिल घणी जली मूका निवइ उपवास २ अतिसारारोपण आंबिल एक १ नासावेधे उपवास २ मुष्कादिक छेदने उपवास। १०। शापदाने उपवास १ पाल वइ। कोडीनाघरा जीवाकुल पृथ्वी उपजत। उपल सामणनापवइ अणमी धियाइ घन अग्रमध्य चाल वइ सलूधानदलवइ पाडवइ लरडवइ कुकरडा हालवइ चेवमूडिकरिवइ। पुजइ बाघइ दिवइ कीड़ कुथालवइ। काकासाभरडवइ। लीव फोडवइ। जुका-शीर्षल्यानवइ प्रत्यक जघन्यउ। उपवास एक उत्कृष्टउ प्रत्येक। उपवास १० कमिनाशन औषधकरिवइ सेवलील उधाछामाउंवइ। वरसावइं दीवु अणुढां कवइ। कासीगारिना पवइ। वासीकाष धापवइ। वासी छाणधापवइ। घड़लामाला जवइ अणखाओवसधोवइ। रात्रि स्नान अधालकरवइ। घरटी कुपल डूका अणपूंव जवइ पाटलाता वड़ि मूकवइ सूइनो गमवरा जया सधात स्नानइ इत्यादिनि धमव्यापारे प्रत्येक १ जघलइ जघन्यत सु उपवास २ मध्यम उ प्रत्येक उपवास ३ उत्कृष्टउ प्रत्येक उपवास १० इति प्रथमाणुव्रतालोचना। १ छ॥ श्री

+ + + + + + + +

अतिथिसं विभागव्रत अतियसंविभा + — + निमसति भंग अक-रणे प्रत्येक उपवास १ तदवोचाविनु आंबिल साम्यान्यालि यइ सनेषु देव पूजादि आहारादि द्रव्यं सचित्य विकल्यादी एकवार भंगे पुरिमढ बहुवार भंगे पुरिमढ इति द्वादशव्रतालोचना। १२।

End. कि बहुना येषास पापनिवर्त्तती शरीरे नात्य त च पीड्यते आत्मनो पिव धारागवेषाश्रितं पापं तस्मात्तथा सिख्या देय त्रिविध विराधना पापवेचाया-पुरिमढ धिकान पुना वा। यथाशक्ति स्वाध्यायत उ पौल्यादयति १८० सकायइ पहूवइ ५०० सकायपड्चइ॥

Colophon. इति श्रावकश्राविकालोचना सपूर्णा ॥ छ: ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रावकश्राविकालोचनानामकः कश्चिज्जैनश्रावकश्राविकाधर्मनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 91. उपदेशमाला । Upadeśamālā. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 21. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara. Date, 1783 samvat. Appearance, old, writing injured in parts Verse. Generally correct. Complete.

A little work on instructions as received from the Jina, in *Prākṛita gāthās, by Dharmadāsa Gani, complete in 544 verses.*

Beginning. ॥ ६० ए नमः ॥

नमि ऊण जिण वरिंदे । इद नरिंद व्विय तिलोअगुरु ।
उवएस मालमि एमो वुच्छामि गुरुवएसेणं ॥ १ ॥
जगचूडामणि भूउ । उसभो विरोतिलोअसिरितिलउ ।
एगो लोगाइच्चो एगो चक्खु तिहुयणस्स ॥ २ ॥
संवच्छरमुसभजिणो । छम्मासा वद्धमाण जिणचंदो ।
इय विहरिआ निरसणो । जइ ज्जएउ वमाणेणं ॥ ३ ॥
जइता तिलोअनाहो । विसहइ बहु आइं असरिस जिणस्स ॥
इय जीअत कराइं एस खमा सव्व साहुण ॥ ४ ॥
नचइ जइ चालेउं महा वद्धमाण जिणचंदो ।
उवसग्गसहस्सेहि वि मेरुजहा वायगुंजाहि ॥ ५ ॥
भद्दो विणीअ विणउ पढमगण हरी समत्त सुअनाणि ।
जाणंतो वि तमत्थं विम्हिअ हियउ सुणइ सव्वम् ॥ ६ ॥
जं आणवेइ राया । पगइउ त सिरेण इच्छंति ।
इह गुरुजन मुह भणिअं कयंजलि उडेहिं सो अव्व ॥ ७ ॥
जह सुरगणाण इंदो गहगण तारा गणाणे जह चंदो ।
जह य पयाण नरिंदो गणस्स वि गुरु तह चंदो ॥ ८ ॥
बालुत्ति महिपालो । न पया परिभवइ एस गुरु उवमा जंवा पुरउ काउं ।
विहरंति मुणि तहा सोवि ॥ ९ ॥

पडिरूवो तेअस्सी । जुगप्पहाणागमो महुरवक्को गंभिरधिमंतो ।
उवएसपरो अ आयरियो ॥ १० ॥
अपरि स्सावी सोमो संगहसीलो अभिगहमइ अ ।
अविकंथणो अचलो पसंतहिअउ गुरू होइ ॥ ११ ॥
कइ आवि जिण वरिंदा पत्ता अयरामर पहं दाउं
आयरिएहिं पवयणं धारिज्जइ संपयं सयलम् ॥ १२ ॥
अणुगम्मए भगवई । रायसुयज्जाविहंदेहिं ।
तहवि न करेइ माण परि अच्छइ तं तहा नूणम् ॥ १३ ॥
दिण दिक्खिअस्स दमगस्स अभिमुहा अज्जचंदणा अज्जा ।
निच्छइ आसणगहणं । सोविउ सव्व अज्जाए ॥ १४ ॥
वरिससय दिक्खिआए अज्जाए अज्जदिक्खिउ साहू ।
अभिगमण वंदण नमंसणेण विणएण सो पुज्जो ॥ १५ ॥
धम्मो पुरिसप्पभवो पुरिसवर देसिउ पुरिस जेट्ठो ।
लोएवि पहू पुरिसो किं पुण लोगुत्तमे धम्मे ॥ १६ ॥
संवाहणस्स रण्णो तइया वाणारसीइ नयरीए ।
कन्नासहस्समहियं । आसि किर रूववतीणं ॥ १७ ॥

End.

धम्मत्थकामसुक्खेसु जस्स भवो नहिं रमइ ।
वेरग्गयिग तरिसं न इम सव्वं सुहावेइ ॥ २२ ॥
सज्जमककालसाण । देयए कहा न होइ कन्नसुहा ।
संविग्गपक्खियाणं । हुज्ज केसिंचि नाणीण ॥ २३ ॥
सोऊनपगरणमिणं ॥ धम्मो जाउ नउ जमो जस्स ।
मयमयिय वेरग्गं । जाजणिज्ज अणंत संसारी ॥ २४ ॥
कम्माण सुबहुयाणं । उवसमेण उवगच्छइ इमं सम्मं ।
कम्ममलचिक्कणाणं । वच्चइ पासेण भणातम् ॥ २५ ॥
उवएस मालमेयं जो पढइ सुणइ कुणइ वा हियए ।
सो जाणइ अप्पहियं । नाऊण सुहं समायरइ ॥ २६ ॥
धंतमणिदाममसिसगय । निहिपसपढमक्खराणनामेण ।
उवएसमालपगरणमि य मोरइ हियठ्ठाए ॥ २७ ॥
जिणवयणकप्परूखो । अणेगसमत्थसाखवित्थिन्नो ।
तवनियमकुसुमगुच्छो । सुगइ + + + बंधणो जयइ ॥ २८ ॥

लग्गासु माइवेरग्गियाथं । परलोगपत्थियाथं च ।
संविए पत्थियाथं । दानदायइ सवायंग ॥ ३९ ॥
इय धंमदासगणिणा । जिणवयणुवएसकज्जमा मालाए ।
मालिव्व विविहकुसुमा । कहिया सुसीसवग्गसस ॥ ४० ॥
संतिकरी वुड्ढिकरी । कल्लाणकरी सुमंगलकरी य ।
होउ कहगस्स परिसाए । तह य निव्वाणफलदाइ ॥ ४१ ॥
इत्थ समप्पइ इणमो । माला उवएस पगरणं पगयं ।
गाहाणं संवियं । पचसया चेव चालीसा ॥ ४२ ॥
जावइ लवणसमुद्दो जावइ नक्खत्तमंडिओ मेरो ।
तावइ उवएस माला जयमिथि थीवरा होउ ॥ ४३ ॥
अक्खरविंदुमात्ता मत्ताहीण च जं मए पढियं ।
तं खमियव्वं मामिणि (?) सीईयस्स पयतेण ॥ ५४४ ॥

Colophon. इति श्रीउपदेशमालाप्रकरणं समाप्तं ॥ संवत् १७४३ वर्षे फागुण मासे कृष्णपक्षे । चतुदश्यां सुक्रीवारे सकलपंडितशीरोमणि पंडित श्री५श्रीपुण्य-हंसशिष्यपंडितशीप्रेमहंसशिष्यगणिश्रीप्रीतहंस तत्शिष्यमुनिप्रतापहंस लिपिकृता श्राश्रार्थे श्रीयशवंतिनगरे। जाद्दिस पुस्तक दिष्टा ताद्दिशं लिषतं मया । यदि सुधं अशुधं वा मम दोषो न दियते ॥ १ ॥ शुभं भवतु ॥

The following extracts will show the nature of instructions imparted in the above work.

जं जं समयं जीवो आविसइ जेण जेण भावेण ।
सो तम्मि तंमि समए सुहासुहं बंधए कम्मं ॥ २४ ॥
धन्नो निरीवयारी अविरओड गविल निइवयामी ।
साहु जणस्स गरिहिउ जंमेवि वयमिणं लहियं ॥ २० ॥
दीसंति परमघोरावि पवरधम्मप्पभावि पडिबुद्धा ।
जहसो चिलाइ पुत्तो पडि बुद्धोसुंसुमाए ॥ ३८ ॥
आइरेसु सहेसु आरमावसहेसु कायवंमु च ।
साइथ माहिगारी अहिगारी धम्मकम्मेसु ॥ ४० ॥
दोसमयमूलजालं पुव्वरिसि विवज्जियं जइवंतं ।
अत्थं वहसि अणत्थं कीस निरत्थं तवं चरसि ॥ ५१ ॥

वहबंधणमारणसेहणाउ काउपरिग्गहे नत्थि ।
तं जइ परिग्गहुच्चिय जइ धम्मोत्ती नणु पवंधो ॥ ५२ ॥
रायकुलेसु विजाया भीया जरमरणगब्भवसहीण ।
साहू सहंति सव्वं नियगाणविपेसपेसाणं ॥ ५६ ॥
ते धन्ना ते साहू तेसिं नमो जे अकजपडिविरया ।
धीरा वयमसिहारं चरंति जह थूलभद्दमुणि ॥ ५७ ॥
विसयासि पंजरमिव लोए असिपंजरंमि तिक्खंमि ।
सीहा व पंजरगया वसंति तवपंजरे साहू ॥ ८० ॥
जो कुणइ अप्पमाणं गुरुवयणं नय लहइ उवएसं ।
सो पच्छा तह सोयइ उवकोसघरे जह तवस्सि ॥ ९१ ॥
परपरिवायमईउ दूसइ वयणेहिं जेहिं जेहिं परं ।
ते ते पावइ दोसे परपरिवाइ इय अपेच्छो ॥ ७२ ॥
धम्मं मइ एहिं अइ सुंदरेहिं कारणगुणो विणीएहिं ।
पल्हायतु यमणं सीसं चोएइ आयरिउ ॥ १०४ ॥
भोगे अभुंजमाणे विकेइ मोहा पडंति अहगई ।
कुवि उहार छिनइत्ता जणख दमगुव्व ॥ १२२ ॥
भवसयसहस्सदुलहे जाइ जरामरण सा गुइत्तारे ।
जिण वयणमि गुणायरखणमवि मा काहिसि पमाय ॥ १२ ॥
जं न लहइ सम्मत्तं लद्धूण विजं न एइ संवेगं ।
विसयसुहे सुयर जइसो दोसो रागदोसाणं ॥ १२४ ॥
तो वहुगुणनासाणं सम्मत्तचरित्तगुणविणासाणं ।
नहु वसमागंतव्वं रागदोसाणं पावाणं ॥ १२५ ॥
एह लोए आयासं करंति गुणा सवं ।
पसवंति अपरलोए सरिरमणोगए दुक्खे ॥ १२७ ॥
धिद्धी अकज्जं जं जाणतोवि रागदोसेहि ।
फल मउलं कडुअरसं त चेव निचेवए जोवो ॥ १२८ ॥
को दुक्खं पाविजा कस्सवि सुखेहि विम्हीउ हुजा ।
कोवि न लहिज मुक्खं रागद्दोसा जाइ न हुजा ॥ १२९ ॥

No. 92. उपदेशमाला । Upadeśamālā. Substance, country-made white paper, 10 x 4 *inches. Folia,* 20 *(of which fol* 1st *is wanting).* Lines, 8–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Versė. Generally correct. Complete.

Another copy of the work described above.

विवरणनूक्तपूर्व्वम् ।

No. 93. करलेखालक्षणम् । Karalekhālakṣaṇam. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 5. Lines, 6 in a page. *Character, Nāgara. Date,* Saṁvat 1788.* *Appearance, old, slightly* worm-eaten and torn in parts Verse. Generally correct. Complete.

A little work treating of different marks on the palms of hands of a man indicating fortune by Śrītilloka Śī, with interlinear explanatory notes in Bhāṣā.

Beginning. श्रीमदिष्टदेवाय नमः ।

विवरणनूक्तपूर्व्वम् ।
वंदित्ता अरिहंते सिद्धे आयरिय सव्व साहू य ।
संखेवेण महत्थं करलेहालक्खण वुच्छम् ॥ १ ॥
पावइ लाहालाहं सुहदुक्खं जीवियं च मरणं च ।
रेहाहि जीवलोए पुरिसो महिलाउ जाणियइ ॥ २ ॥
आउ पुत्तं च धणं कुलवंसं देहधनसंपत्ति ।
पुव्वभवकम्मविहियाणि पुव्वाणि कहंइ रेहाउ ॥ ३ ॥
दाहिणहत्थे पुरिसाणं लक्खणं वामहत्थंमि महिलाणं ।
रेहाउ सुह निच्चाइउ य तीलक्खणं भणइ ॥ ४ ॥
कायव्व हत्थो अंगुलि पुरिसमहिलाइयं एयक्कमेण ।
कुमार ज्वव्व जराम जाव सुह दुख संपत्ति ॥ ५ ॥
बालत्तणंमि जाणसु तरुणिमंभिमंतरद्वयमि ।
मभ्भमथा भियवंतरं घडंमि तदयणवं दुखं ॥ ६ ॥

---

* For on the recitation of the colophon this appears to be the date of original composition

पश्चाणामिय भद्दं। पामिकपट्टीए धंतरं घर्णमि।
अच्छिद्देसु य घर्णसुय पश्चेसु सया सुही होइ ॥ ७ ॥
विरलं गुलि धणरहिड। धणसंघड घणंगुली होइ।
ना + + मगुलि पव्वी अधणो असमंगुली अधणी ॥ ८ ॥
धनकणगरयणगुत्तो मणिबंधो यस्स तिन्नि रेहाउ।
आभरणविवहभागी पञ्चा भद्द घ लहइ ॥ ९ ॥
महु पिङ्गलाहिं सुहिउ। रत्ताहि य रिद्धिसंजुड होइ।
कन्हाहिं रेहाहिं कहावी मूलमंत पिउ ॥ १० ॥
मणिवधाउ रेहा अंगुट्ठपएसणीण मभ्झगया।
सा कुणइ रिद्धिजुत्त विन्नाणविग्गमणं पुरिसं ॥ ११ ॥
मणिवंधाउ पयट्टा पएसणीजाव अइगया रेहा।
बहु बंधु समाइन्न कुलवंसं निद्दसे तस्स ॥ १२ ॥
दीहाइ जाव दीहं कुलवंसं मडहवं मडहयाए।
छिन्नाइ जाण छिन्नं जाण सुभिन्नं च भिन्नाए ॥ १० ॥
मणिवंधाउ पयट्ठा संपत्ता मभ्झिमंगुली रेहा।
सा कुणइ धणसमिद्धं देशणायं च आयरियं ॥ १४ ॥
अखंडिया अफुडिया अप्पङ्गविद्धा तहा अविच्छिन्ना
एगावि उद्धरेहा सहस्सं जगजणपोसणो भणीआ ॥ १५ ॥
विप्पाणं वेअकरी रज्जकरी खत्तियाणं सा रेहा।
वइसाणंइ अत्थकरी सुखकरी सुद्दवग्गाणं ॥ १६ ॥
मणिवंधाउ पयट्ठा कणिट्ठियाजाव जा गया रेहा।
सा कुणइ असससमिद्धि सिद्धिं बहुवित्तसंजुत्तं ॥ १७ ॥
जा मणिवंध पयट्ठा संपत्तमणामियंगुलीरेहा।
सा कुणइ' सत्थवाहं नरवयसयपुज्जियं पुरिसं ॥ १८ ॥
कारणंगुलीहिं रेहा पएसणीयं लंघिऊण जस्स गया।
अखंडा अफुडिया वरिसाणं सयंच जियइ ॥ १९ ॥
वीसं तीसं चाल पन्नासं सट्ठि सत्तरिइसीइ।
नउइ कणकाहिआउ। पएसिणी जाव जाणिज्जा ॥ २० ॥
वरएउमभालसरिसा विच्छिन्ना मंसलाय संपुन्ना।
निच्छिदा जस्स रेहा धणकणयसमिद्धिआ हत्थे ॥ २१ ॥
पावंति पउमरेहा इहा जा हुंति पउमसंकासा।
मरगयच्छाया ललिआ अच्छिन्ना कोमला जस्स ॥ २२ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मानवकरगतरेखानां शुभाशुभत्वविवेको वर्णते। ग्रन्थोऽयं प्राकृत गाथाछन्दसा निबद्धः।

No. 94. कर्म्मविपाकः। Karmavipākaḥ. Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches. Folia, 39. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and writing injured by black spots in most parts. Verse and prose Generally correct. Complete

A work on the effect in afterlife of human actions and their varieties, entitled Karmavipāka, by Śrīcanda.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीइष्टदेवाय नमः ॥

सिरि वीर जिणं वंदिद कम्मविवागं समासउ वुच्छं।
कीरइ जिएण हेउयं जेण तो भन्नए कम्म ॥ १ ॥

पयैइ १ विइ २ रसपएसा ४ ३ च उहा मोयगस्स दिट्ठंता मूल पगइट्ठ उत्तर + + १५८ अडवन्नसय भेयं १ इह नाण १ दंसणावरण १ वेय ३ मोहा ४ पण ५ उनाम ६ गोयाणि ७ विग्घं च ८ नव ९ दु १ अट्ठवीस २८ चउ तिस समय १२४ पण ४ विहं २० मइ १ सुय २ उहि । उमण ३ केवलाणि ४ नाणाणि तत्थ मइनाणं २८ वंजण वग्गह चउहा मणनयणविणिंदियचउक्का ४ अत्थगाह ६ इहा ६ धारणा ६ करण ५ माणस् सेहि १ वहा इहा अट्ठवीस भय २८ चउ दसहा वीसहा वसुय ५ अक्खर १ सन्नी २ सम्मं ३ साइयं ४ खलु स पज्जवसियं च ४ पगमियं ६ अंगइं ७ सत्त विए एस पमिवज्जा ६ पजय १ अक्खर २ पय अनुयाय । ११ + + पडवधि ५ तहय अणुउगा ६ पाहुड पाउड ७ पाइड़ ८ वत्थु ९ पुथय १० ससमासा ७ The following are the divisions of the Abadhijnāna. अणुगमि वड्ढमाणय २ पडिवाइ ३ 'यरविहा वहा उहो रिउ मइ १ विउल मइ २ मणनाण ४ केवल मेग विहा दाहएसिं अक्खउ + + वडुच्व चक्खुकस्स तत यावरणं दसणचउपणनिद्दाविनिसमदंसणावरण अचक्खु दिट्ठि १ अचक्खु २ सेसेंदिय ४२ उहि ३ कायन्नेहिं च ४ दसण मिह सामन्न तस् सावरणं तयं चउहा १० सुहपडिवोहा निद्दा १ निद्दाय यनिद्दाव २ दुखक पडिवोहा पयलाइ उववेिट्ठस्स पयल पयलाउ

४ चकमउ ११ दिण चिंतियलकरणो यो पडी ५ चहुदर्ख्खि चइवला मइलित्त खग्गधारा लिहण दउहाउ वेयणीउ १२ उमंता सुरमणुए हाय १ मइआं च तिरिय नरएदुं मज्जवमोहनीय दुविहं दसणमरणमोहा २१३ दंसणमोह तिविहं ६ मम्मं १ मीसं २ तहेव मिच्छतं सुद्ध १ चइ विसुद्धं २ चविसुद्ध ३ तं हवइ कमसो १४ जिण १ अजिण २ पुन्न ३ पावा ४ सव ५ सवर ६ वंध ७ मुख्ख ८ निज्जरणा जेणं सद्दहइ तय सम्मखकइ ग्गाइ वहुभेय १५ मीसा न राग दोसो जिण धम्मे च ससुइ जहा चयो नालियर दीव मणुणो मित्य जिणधम्मे वीवरीयं १६ मीलमम कमसाय १६ नवमो कसाय ८ दुविह चरित्त मोहिणियं २ चव १ अपच्चख्खकाणा २ पच्चख्खकाणाय ३ संजलणा ४१७ जाजीव १ वरस २ चउमास ३ पख्खगां ४ नरय १ तिरिय २ नर ३ चमरा ४ सम्मा १ ण २ सव्वविरइ ३ अहखाय चरित्त घायकरा १८ जल १ रेण २ पुढवि ३ पव्वय सइ सरिसो चउविह कोहो तिण सलया कट्ठ ० ट्ठिय ३ सेल थंभो चवमो माणो १९ माया वले हिं गोमुत्ती २ मिंढसिंग ३ घणवंसिमूल समा ४ लोहो हलिद्द १ खंजण १ कद्दम ३ किमिराग ४ सारिच्छो २० जसुदया होइ जिण हास रइ २ चरइ सोग भय उच्चास निमित्त समहावा ता इहहासाइ मोहणीयं २१

The first chapter is finished in 60 Gāthās followed by the Colophon इति प्रथम कर्म्मविपाकग्रन्थ. The Second chapter begins—

तह थुणि मो वीर जिणं जह गुण थाणेसु सयल कयाइं वंधु १ दउ २ दीरणं य ३ सत्ता ४ पंचाणि खविणाणि १ मिच्छे १ चासण २ मीसे ३ चविरय ४ देसे ५ पमत्त तो चपमत्ते ७। नियति ८ चनियति ९ सुहुमुइ १० वसम ११ खीण १२ सजोणि १३ गुणा । २ ।

Ends as विसयरे ७१ खउ चचरिमे तेरस १३ मणुय १ सतिग २ जमा १ इन्नं १ सुभग १ जिणा १००१ पणिंदिय १ सायासाए चगयर ११ वेउ ३ ३३ चध चणु पुव्वि १ विणारा वारस वरम समयं समयंमि जो खविउ पत्तासि सिद्धिं देविं वंदियं दत्तं वीर ठ ३४ ।

The Colophon of the second chapter is—

इति श्रीकर्म्मस्तव सप्तम् ।

The Colophon of the third chapter is—

इति श्रीबंधस्वामित्वम् । It contains 15 Gāthās. It begins—

बंध विहाण विमुक्कं वंदिय सिरी वद्धमाणजिणचंदं ।
गइ आईसुं ६२ वुच्छं समासउ बंधसामित्तं । १ ॥
गइ ४ इंदिय ५ काए ६ जोए ३ वेव ३ कसाय ४ नाणेसु ८ ।
संजम ७ दंसण ४ लेसा ६ भव १ सम्मे ६ सन्नि २ आहारे । २ ।

And Ends—

सन्निसु १४ उक्त अपूर्व्वा ११४ असन्नि ११७ मिच्छसमा सासणि असन्नि
१०१ सन्निवक्कमुस संगो अणाहारी ११२१०७९४७५१२४ ।
इसु ७ तिसु ४ सुक्काइ १२ गुणा चउ ४ अग ७ तेर १३ त्ति बंध सामित्तं
देविंद सूरिलिहिअं नेअं कम्मं त्थयं सोउं ॥ १५ ॥

The Colophon of the fourth chapter is—

इति श्रीषडशीतकाख्यचतुर्थ: कर्मग्रंथ: समाप्त: ॥ श्री. ।

The fourth chapter begins—

नमिय जिण जिय १ मग्गण २ गुण ठाण ५ उवग ४ । जोग ५ लेसाउ
६ बंध ७ पवहु ८ भावे ९ संखिज्जाइ १० किमवि वुच्छं ॥ १ ।
प्रथमं जीव ना स्थान नामानि—
इह सुहम १ वायरेगिंदि २ वि ३ ति ४ चउ ५ असन्नि ६ सन्नि । पंचेंदो
७ अपज्जात्ता पज्जत्ता कमेण चउदस १४ जिय ठाणा । २ ॥
अथ जीवस्थानेषु गुणस्थानान्याह—
बायर १ असन्नि २ विगले ३ अपज्जि ५ पढम १ विय २ सन्नि अपज्जत्ते १
अजयजु असन्निपज्जे १ सव्वगुणा मिच्छं सेसेसु ७ ॥ ३ ।
अथ जीवस्थानेषु योगानाह—
अथ तेष्वेवोपयोगानाह—
जीवस्थानकेषु लेस्सा षट्कं कथयति—
जीवस्थानेषु बंधादिचतुष्कं In this way the subjects treated of in the 4th chapter.

After the fourth chapter the following Colophon is to be found.

(1) इति शतकं पढमं प्रस्मणं ॥ ५ ॥ शौरस्तु ।

The concluding verses are—

जो जत्थ अपडिपुन्नो अत्थो अप्पागमेण बद्धुत्ति ।
तं खमिऊण बहुसुया पूरेऊणं परिकहंतु । ९१ ।

गहगं सरीचंद महत्तरी मयागमारिए ।
टीकाइ अभिप्रायं एगूणा होई नवइ ॥
॥ सत्तरी सम्मत्ता ॥ ६० ॥

विवरणम्—कर्म्मविपाकाभिधः कर्म्मविषयको जैननिबन्धविशेषः ।

No. 95. **क्षेत्रसमाससूत्रम् ।** Ksetrasamāsasūtram Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 17. Lines, 3–12 in a page. Character, Nāgara. *Date*, Samvat *1870* Appearance, very *old*, torn, slightly worm-eaten, writing injured throughout, (the first and second folia have stuck in such away that they can not be easily separated). Verse Generally correct. Complete.

The writing being injured the MS can not be properly examined. However on a cursory look it appears to be a work treating briefly of the sacred places of the Jainas.

Colophon. इति श्रीक्षेत्रसमाससूत्रं सम्पूर्णं। सवत् १८७० मिति श्रावण वद १२ शनिवासरे लिषत गोलावचन्देण पठनार्थम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् क्षेत्रसमाससूत्र नाम कश्चित् जैननिबन्धो वर्णते ।

No. 96. **कुमतिउत्थापनचर्चा ।** Kumatiutthāpanacarcā Substance, country-made white paper, 16 × 8 inches. Folia, 7. Lines, 5–13 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, slightly torn in small portions. Prose. Generally correct. Incomplete.

A work on correcting the sinful mind. Anonymous.

Beginning. कुमती उत्थापण चरचा लिषने ॥ मनोमतिझूठी प्ररूपणा करे है। तिणकी मति दूर करिवे कुं जैनमतीक है॥ ढुंढि यो कहै इंवतीस आगममानुं और आगमनमानुं सो प्रत्यक्ष मृषावादी है॥ जिनआज्ञाकेर उथाप कहै। इण कालें वर्त्तमान पैंतालीस आगम जीनमां नेति थें बत्तीस भी न मान्या। फिरजो चउदे पूर्व्वधारी।

श्रुतकेवलीयुग प्रधानगुरु श्रीभद्रवाहुस्वामी कृति निर्युक्तिप्रमुखग्रंथनमां ने तिने बत्तीसभी न मान्या॥ उसकुं पूछण तुम्हकुं कैसा ज्ञान ऊपन्या। किण सेते बत्तीस साचा जाण्या। और झूठा जाण्या सव कुकहैं ग्रारी सरधासुं बत्तीसभी लैसी मानुं और न मानुं तर उसकुं कहणा। तैं मनोमती है जैन मतीहीज नही॥ तेरो सगतकरथैं वाला वा पड़ा। अहग सनीवधणु॥ संसारेमें रवडे तै कहता है में बत्तीसमानुं बत्ती सां मां हेसी नंदीसूत्र भी गिण्या है। श्रीनंदी सूत्रमा है प्रायें पैंतालीस काभी नाम लीयाहैं सो तैं उथाप्या सब नंदीसूत्र भी उथाप्यां तबवत्ती सतें कहां मान्या तै प्रत्यक्ष मृषावादी ठहरा कै सत्यवादी ठहरया फेर नंदी-सूत्र माहे चउदे पूर्वधारी श्रुतिकेवलीकावचन सूत्र कह्या माननीय कह्या औरतें निर्युक्तिप्रमुख श्रुतिकेवलीकाव चूत प्रायें सब उथाप्या तब तैं नंदी सूत्र कहा मान्यो तथा श्रीभगवती सूत्रें २५ में शतकैं इउदेस सूत्रलो खलु पढ़मो॥

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कुमतिउत्थापनचर्चाभिध. कश्चित् जैनमिबन्धो वर्त्तते।

No. 97. गच्छाचारप्रकीर्णकम्। Gacchācāraprakīrṇakam Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches Folia, 7. Lines, 2-11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

A little work in Bhāṣā verses on usages as observed by Jaina Gacchas or religious assemblies, as laid down in the sutra, under the garb of instructions to Gautama; complete in 136 verses.

॥ १० ॥ नमः श्रीवीतरागाय ।

नमिऊण महावीरं तियसिंद नमंसियं ।
महाभागं गच्छायारं किंची उद्धरिमो सुयसमुद्दाओ ॥ १ ॥
अत्थेगे गोयमा पाणी जे उम्मग्ग पइट्ठिए ।
गच्छंमि संवसित्ताणं भमई भव परंपरं ॥ २ ॥
जामद्धजामदिणपक्खं मासंसंवच्छरंपि वा ।
सम्मग्ग पट्ठिए गच्छे संवसमाणस्स गोयमा ॥ ३ ॥
लीला आलसमाणस्स निरुच्छाहस्स वामणं ।
पिक्खा वीक्खिइ अन्नेविं महाणु भागाणमाइयं ॥ ४ ॥
उज्जमयं सव्वथामेसु घोरवीर तवा इयं
लज्जासंकं ऐक्कम्म तस्स विरियं समुच्छले ॥ ५ ॥
वीरियेणंतु जीवस्स समुच्छलिएण ।
गोयमा जम्मं तरए पावं पाणी मुहुत्तेण निद्दहे ॥ ६ ॥
तम्हा निउण विहालेउं गच्छं सम्मग्ग पट्ठियं ।
वसिज्ज तत्थ आजम्मं गोयमा संजए मुणी ॥ ७ ॥
मेढी आलम्बनं खम्भं दिट्ठि जाण सु उत्तमं
सुरिजं होइ गच्छस्स तंमा तंउ परीक्खये ॥ ८ ॥
भयवन् केहिं लिङ्गेहिं सूरिं उम्मग्गपट्ठियं ।
वियाणिज्जा छउमत्थे मुणि तंमे निसामया ॥ ९ ॥
सच्छन्द यारि दुस्सीलो आरंभसु पवत्तय
पीढ याइ पडिवद्धं आउकाय विहिंसगम् ॥ १० ॥
मूलुत्तर गुणब्भट्ठं सामायारी विराहिय ।
अदिन्नालोयणं निच्चं निच्चं विगहपरायण ॥ ११ ॥

Defination of a Gaccha.

संखेवेण मए सोम वन्निय गुरुलक्खणं ।
गच्छस्स लक्खणं धीर संखेवेणं निसामहि ॥ ४० ॥
गीयत्थे जेसु संविग्गे अनालसि दढव्वए ।
असक्खलिय चरित्ते स सजं रागद्दोस विवज्जिए ॥ ४१ ॥
निट्ठविय अट्ठ पट्ठाणे ससीइकसाइ जीन्दिए
विहरिज्जा तेण सिद्धान्तो छउ मत्थेण केवली ॥ ४२ ॥
नाजि अत्थहि परमत्थे गोयमा संजये भवे ।
तम्हा ते विवज्जिया दोसे पन्नदाय गो ॥ ४२ ॥

गोयमस्य वयर्धेर्म तिम दाखाइलं पिर।
निव्विकयोपभकिज्जा तत्थायं ये समुद्दमी । ४४ ॥
परमत्यो विसंबोतं अमियरसायणं यक्, तं ।
निव्विग्गं जंबसंमारे मउ विंसो अम्रग्रब्बसी ॥ ४५ ॥
अगोयत्थ्य वयर्णं अमियंपि न घुटए।
जेण न तं भवे अमयं जं अगीयत्थ देसियं ॥ ४६ ॥
परमत्यउ न तं अमयं विसं हालाहलं कबु तं।
न तेण अजरामरा हुज्जा तक्खणा निहणं वए। ४० ॥
अगीयत्य कुसीलेहिं संगतिविहेण वोसिरे।
मुक्ख मग्गस्सिमे विग्घं पहंमीतेणगे जहा ॥ ४८ ॥
पज्जलियं अइ वह ढ्टु निसंको तत्थ परिविसिउं।
अत्ताणं निद्दहिज्जा नो कुसीलस्स आलए ॥ ४९ ॥
पलयंति जत्थ धगधगधगस्स गुरुणावि चोइए सीसे।
रागद्दोसेण वि अणुसएण तं गोअम नगच्छम् । ५० ॥
गच्छो महानुभावो तत्थ वसंताण निज्जरा विउला।
सारण वारण चोयण माइ हि न दोस पडिवत्तो । ५१ ।
गुरुणो वंदणुवित्ती सुविणीए जिय परिसहे धीरो।
न विकत्थे न विलुट्टे न विगारविए न विगहसीले ॥ ५२ ॥
कउंते दंते गुत्ते मुत्ते वेरग्ग मग्ग मल्लीणे।
दसविह सामायारी आवस्सग संजमुजुत्ते । ५३ ।
कउर परुस कक्कसाए अणिट्ठा दुट्ठाइ निट्ठुर गिराए।
निब्भंच्छण निद्धाण माईहिं पउस्संति ॥ ५४ ॥
जेअ न अकित्ति जणए ना जस जणए ना कज्ज कारीअ।
न परयणु डाह करे अणुसए यतं गो न गच्छं । ५५ ॥

In this way the characteristics of a Gaccha is described upto the end.

End.

दंसणइ आरं कुणइ चारित्तनासं जणि मिच्छत्तं।
दुन्ह विवग्गाणज्जा विहारभेयं करे साणी ॥ ३२ ॥
तं मूलं सासारं जाणइ अज्जावि गोअमा तूर्ण।
तम्हा धम्मुव एसं सुत्तं अन्नं न भासिज्जा ॥ ३३ ॥

मासे मासे उ जा बाला एगसित्थेण पारए।
कलह इगिहत्थ भासिल्ला सम्बलोए निरत्थयं ॥ १४ ॥
माहानि मोह कप्पाउ ववहाराउ वहेवय।
साहु साहुणो भद्दा ए गच्छायार समुद्दिवं ॥ १५ ॥
पढंतु साहुणी एव अणभ्‌ज्झायं विवज्जिय।
उत्तम सुय निस्संदं गच्छायार सुउत्तमं ॥ १६ ॥
गच्छायारं सुणित्ताणं पढित्ता भिक्खु भिक्खुणी।
कुणंतु जंजहा भणियं गच्छ ताहि अमप्पणो ॥ १३७ ॥

Colophon. इति श्रीगच्छायार प्रकीर्णकं नाम पइन्न समाप्तं ॥ छ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गच्छाचारप्रकीर्णकं नाम कश्चिज्जैनग्रन्थो वर्त्तते।

No. 98. गयसुकुमालसन्धिः। Gayasukumālasandhiḥ Substance, country made white paper, 11 x 5 inches Folia, 5. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1696 * Appearance, old. Prose and verse. Generally correct Complete.

A Jaina work of the name of Gayasukumālasandhi, having two parts. In the first the Namaskāra five Padas, such as—

नमो अरिहंताणं, नमो सिद्धाणं, नमो आयरियाणं, नमो उवज्झायाण, नमो लोएसव्वसाहूणं।

are explained; the second consists of verses relating the tale of Devaki by Surendra.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमो अरिहंताणं ॥

अरिहंतनइ माहरउ नमस्कार हु। किस्या बइ तें अरिहंत रागद्वेष रुपो या अरि वइरी हणावइ। जेहे ते अरिहंत किस्या कहीइ

---

* This appears to be date of copying for we find another date in the last part of the work as—

संवत् सोल चउवीसा वरसइ फागुण सुदि इग्यारसि &c सवत् १६२४ फागुन सुदि ११दिवसे

which is no doubt the date of the original composition.

वली चउसविहं इतणो इंदजाली पूजानइ योग्य थाइ किस्या अइ ते चउस विहं वीस भवनपतिना बत्तीस व्यंतरेंद्र दस देवलोकना वि चंद्र सर्य्य ए चउसविहं इतणो पूजानइ योग्य थाइ। वली अरिहंत किस्यावइ उत्पन्न कीवल ज्ञान चउवीस अतिसय विराजमान। अष्टम महाप्रतिहार्य्यशोभायमान, किस्या ते अष्टमहाप्रतिहार्य्य अशोक-वृक्ष १ फुल्ल पगर २ परकम्बरणी वाणी चामरयुग्म सिंहासन छत्र भयमा मंडल ७ देवदुन्दुभि ८ ए आठे प्रतिहार्य्य शोभायमान विहरमान तीर्थंकरो पदध्याय वा अनइ जिसउ स्फुटकमणि अहर तन् शंख कुंद तथा पुष्प तेहनी परि धवलवर्ण श्रीचंद्रप्रभ सुविधिनाथ तीर्थंकर अरिहंत जाणिवा। जे मोक्षपदवी देव हार ते अरिहंत प्रतिमा हव नमस्कार हु। इति श्रीनम-स्कार मंत्र प्रथमपदनउ अर्थ जाणिवउ ॥ १ ॥

The fourth Pada is explained in this way—

अथ चउथा पद नमो उवज्झायाणं उपाध्यायप्रतिमा हव नमस्कार थाउ किस्याते उपाध्याय जे द्वादशांगी भणइ। किस्याते द्वादशांग आचारांग १ सूगडांग २, ठाणांग ३, समवायांग ४ विवाह प्रज्ञप्ति कहितां भगवती सूत्र ५ ज्ञाता धर्मकथांग ६ उपासकदशांग ७ अंतगडदशांग ८ अणुत्तर ववाइ दशांग ९ व्यपाकसुतांग १० प्रश्नव्याकरणांग ११ ए अग्यार अंग। अनइ चउद पूर्व्व जे भणइ वर्द्धमान विद्याधरइ विनयसीप वइ जे जे वाचना आर्थ सूत्र पठावइ। अनइ जिसु इंद्रनीलमणि तमालपत्र नीलोत्पल तीपरइ नीलवरण श्रीमल्लिनाथ श्रीपार्श्वनाथ ते उपाध्याय जाणिवा अनइ जे जे इहलोक लाभ करइ ते उपाध्याय प्रतिमा हरउ नमस्कार थाउ। इति चउथा पदार्थः।

End.

अरिट्ठनेमि तव जपइ वाणी वासुदेव द्वारिका वखाणी।
ते माहिं उभनइ पइसंतां साहासुएक पुरुष आवंता ॥ २४ ॥
उभा देखी ते काल करे सइ संवत्सघातउं जाणिसिइ।
परणसुणी सामीनां साचां वीतरागपय प्रणमी जाचां ॥ २५ ॥
इसीपथ चडिउ गोविन्द दीपइ सारां माहि जिनचंद।
तेणइ समइ सोमिलमति चिंतीजइ वासुदेवआसजिन वंदीजइ ॥२६॥
पुछइं कहिसइ माहरीवात कृष्णराय करिसइ उपघात।
बीहतउ मनसिउं चिंतइ एम द्वारिका नगरी छाडिउ सोम ॥ २७ ॥

"यह चौदह गुन स्थानकका स्वरूप संक्षेपमात्र जिनवाणी अनुसारकथन करपूरण कीया ॥

There is no colophon and the work is not divided into chapters or sections. The subjects treated of in it are enumerated under some different readings only such as—

अथ चौदह गुणस्थानका लिख्यते"। "प्रथमही मतिग्यानका सरूप कहै है" ॥ "आगैं सुतग्यानिकासरूप कहै है"। "आगैं अवधि ग्यानके सरूप कहै है"। "आगैं मनपर्य्यय ग्यानके सरूपको कहै है"। "आगैं केवल ग्यानका सरूप कहै है"। आगै पाच प्रकार निद्रा भेद कहै है। आगैं वेदनी दोइ प्रकार"। "आगैं चारित्र मोह २५ प्रकार कहै"। "आगैं नव नोकषाया"। "आगैं तीन वेद"। "आगैं छत्तिस गुणठ सगुन तयाँ क्रिया कहै" ॥ "आगै आयु: कर्म चार प्रकार"। "आगैं नाम कर्म कहै है"। आगै संस्थान कहै हैं। &c.

We think this will be sufficient for forming an idea of the work. Now we quote below extracts from both of them.

Beginning *of the Bhaktamara.*

॥ ६० ॥ ओं नम: परमात्मने ॥

भक्तामरप्रणतमौलिमणिप्रभाणा-
मुद्योतकं दलितपापतमोवितानं।
सम्यक् प्रणम्य जिनपादयुगं युगादा-
वालंबनं भवजले पततां जनानाम् ॥ १ ॥
य: संस्तुत: सकलवाङ्मयतत्त्वबोधा-
दुद्भूतबुद्धिपटुभि: सुरलोकनाथै:।
स्तोत्रै: जगत्त्रितयचित्तहरैरुदारै:
स्तोष्ये किलाहमपि तं प्रथमं जिनेन्द्रम् ॥ २ ॥ युग्मम्

अर्थ:।

किल अपि अहं तं प्रथम जिनेन्द्रं स्तोष्ये किल निश्चय करि अहमपि मैंभीसुद्दौ मानतुगनाम आचार्य सोत प्रथम जिनेन्द्रं स्तोष्ये सो तु है प्रथम जिनेन्द्र श्रीआदिनाथ ताहि स्तोष्ये स्तवूंगा कहा करि स्तोत करी गौ जिनपादयुगं सम्यक् प्रणम्य जिन कुहै भगवान् तिनके पादयुग दोइ चरणकमल ताहि

सम्यक् कहीये भलीभांति मन वचकायाकरि प्रणम्य नमस्कारकरिके कैसा है भगवान्को चरणद्वय। भक्तामरमौलिमणिप्रभाणां उद्योतकं भक्तियंत हुई अमर देवता तिनके नम्रीभूत हुई, मौलि मुकुट तिन विषैं हुई मणि तिनकी जु प्रभा तिनका उद्योतकं उद्योतक हैं यद्यपि देव मुकुटनि उद्योतक कोटि सूर्यवत है तथापि भगवान्के चरण नखकी दीप्ति आगैं वे मुकुट प्रभारहित होय हैं तातैं भगवान्को चरणद्वय उनका उद्योतक हैं बहुरि कैसो है चरणद्वयदलितपापतमोवितानं दलित दूरि कीयोहै पापरूप तम अन्धकार ताको वितानसमूह जानैं। बहुरि कैसोहै चरणद्वय युगादौ भवजले पततां आलंबन युगादौ चतुर्थ कालकी आदि विषैं भवजलै संसारसमुद्रजलविषैं पततां पडे हुईं मनुष्यनि कौं आलंबन आलंबन हैं जिहाज समानाहैं तक यो आदिनाथ कौन है ताकी स्तोत्र मैं करौं गो। सो कैसे य सुरलोकनाथैः संस्तुत. सोकैः सोत्र करिय जो यो आदिनाथ सुरलोकनाथैः सुरलोक देवलोकके नाथ तिन करि संस्तुतः स्तूयमान भया। कैसे हैं इंद्र सकलवाङ्मयतत्त्वबोधादुद्भूतबुद्धिपटुभिः सकल समस्त हुई वाङ्मय द्वादशांग तिनका जु तत्त्वरूप तिनकाजु बोध ज्ञान तातैं उद्भूत उत्पन्न हुई प्रगटबुद्धि ताकरि पटुभिः प्रवीणहैं वेस्तोत्र कैसे हैं जिनकरि स्तुतिकरी जगत्त्रयचित्तहरैः जगत्त्रितय तीन जगत्के जीवनिके जु चित्त तिनकौं हरैः हरै बहुरि कैसे हैं स्तोत्र उदारैः अर्थकी गंभीरता करि श्रेष्ठ हैं। २।

End *of the Bhaktamara.*

स्तोत्रस्रजं तव जिनेंद्र गुणैर्निबद्धां
भक्त्या मया रुचिरवर्णविचित्रपुष्पाम्।
धत्ते जनो य इह कण्ठगतामजस्रं
तं मानतुंगमवशा समुपैति लक्ष्मीः। ४८।

हे जिनेंद्र अवशा लक्ष्मीः तं मानतुंगं उपैति अवशा हुई स्वाधीनपनौ मोक्ष-लक्ष्मी तमानतुंग तिस मान करिकै तुंग कौं प्राप्त होइ तुंगका तुंगकौन है यः जनः इह स्तोत्रस्रजं कंठगतां धत्ते यः कहीये जो पुरुष इह इसलोक विषै स्तोत्रस्रजं स्तोत्ररूपमाला अजस्रं निरंतर कंठगतां कंठविषै धारकरे धारे है कैसी है तुम्हारी स्तोत्रमाला भक्त्या मया तवगुणैर्निबद्धां भक्तिकरि मैं मानतुंग आचार्यनै तुम्हारे गुणरूप सूतनि करि गुंथी है बहुरि कैसी है रुचिरवर्णं विचित्रपुष्पां रुचिर शोभायमान हुई वर्ण अक्षर भेद हैं

विचित्र है नानाप्रकार फुल जामें जो कोई तुम्हारो स्तोत्ररूपमाला सदा कण्ठविषे धारे है सो स्वर्गमोक्षलक्ष्मी कों पावे है अवश्यमेव ॥ ४८ ॥

दोहरा ।

भक्तामर टीका सदा पढ़े सुने जो कोइ ।
हेमराज शिव सुख लहै तस मन वंछित होइ ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीभक्तामरटीका समाप्ता ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् हेमराजकृतभाषाव्याख्यासहित मानतुङ्गाचार्य्यकृतं भक्तामरस्तोत्रं सम्पूर्णं विद्यते ।

Beginning *of the second work.*

अथ चौदह गुणस्थानक लिख्यते—गुन आतमीक परिणाम गुनो जीव नाम, पदार्थ तेन आतमो परिणाम तीन जातके शुभ अशुभ शुद्ध तिर्णहीं परिणाम हुं मापक चौदह स्थानक जीव जानना जैसे जैसे परिणाम वर्त्ते तैसा तैसा गुणस्थानका नाम पावे तिनके नाम कहे हैं प्रथम मिथ्यात्व १ दूसरा सासादन २ तीजा मिश्र ३ चौथा अव्रित सम्यक्त ४ देशविरति छट्ठप्रमत्त ६ सातमा अप्रमत्त ७ आठवा अपूर्ब्बकरण ८ नवमा अनिवर्त्तिकरण ९ दशमा सूक्ष्म संपराय लोभ १० एकादशमा उपशांत कषाइ ११ द्वादशमा क्षीन मोह १२ त्रयोदशमा संजोगकेवली १३ चतुर्दशम अजोगकेवली १४ ।

The Kevalajñāna is illustrated in this way—

सो अखण्ड है अनंत सत्ता करि समस्त है बहुरि निर्मल है समस्त लोकालोकनिके पदार्थ विषे एकहीं बार एकहीं समें मे प्राप्त भयाहै बहुरि लोकालोक का प्रकास करै है । बहुरि लोकालोकके पदार्थजा विषे प्रतिभास रहे हैं ते मानों उकेर काढे हैं । ऐसा केवल ग्यान जानना । ऐसे जु पांच प्रकार ग्यानकों आवरे सो ग्यानावरनी कर्म कहीये । आगें दर्शनावरणीं कर्म नौ प्रकार कहै है । चक्षुदर्शनावरनी १ अचक्षुदर्शनावरनी २ अवधि दर्शना वरनी ३ केवल दर्शनावरनी ४ अरु निद्रा ५ । प्रकार मिलिए नौभए । जो नैवहार करि दर्शी

पदार्थ देषीये सो चक्षु दर्शन कहीये अरु जे चार इंद्री पांचमां मन इनका जु प्रकाश सो अचक्षुदर्शन कहीये अरु जो परमाणु तें लेकर दृष्यक दृष स्कंध पर्यंत जे लोक विषे समस्त मूर्तीक द्रव्य तिनकों प्रत्यक्ष देषीये सो अवधि दर्शन कहीये अरु समस्त लोकालोक का प्रकाशन वाला एक समै विषे एकहीं बार ऐसा केवल दर्शन कहीये ऐसे जु चार प्रकार दर्शन कों आवरै सो दर्शनावरनी कर्म कहीये।

According to Jaina philosophy Cāritra Moha is of 28 kinds, which are enumerated thus—

१६ कषाइ अरु नव नोकषाइ। पहिलें १६ कषाइ कहै है—अनंतानुबंधी क्रोध १ अनन्तानुबंधी मान २ अनन्तानुबंधी माया ३ अनन्तानुबंधी लोभ ४ ऐसेंहीं अप्रत्याख्यानी क्रोध १ मान २ माया ३ लोभ ४ त्यौंही प्रत्याख्यानी चतुष्क ४ संजलन चतुष्क ४ ए सोलह कषाय ते अनुक्रमें चारौं गतिके कारन है अनंतानुबंधी क्रोध पाषाण रेषावत उत्कृष्ट सक्ति करि जीवकों नरकगति विषे उपजावै। हलकी रेषावत् अप्रत्याख्यानी क्रोध मध्यमशक्ति करि तिरजंच गति विषे उपजावै धूलि रेषावत् प्रत्याख्यानी क्रोध जघन्य सकति करि मनुष्यगति विषे उपजावै तैसे हीं संजलन अपनी जघन्य स्थिति करि देवगतिकों उपजावै तैसें हीं पाषाणस्तंभवत् १ अस्थि स्तंभवत् २ काष्ठस्तंभवत् ३ वेत ४ इन समान जुदै मान सो अपनी उत्कृष्ट मध्यम जघन्य सक्ति करि चारौ गतिकों करै है वांस विडा १ मींढे कासींग २ गोमूत्र ३ षुरपैनवत् मायाचारौं गतिकौं करै है। किरमजीरंग १ गजीठ का रंग २ कसुंभकारंग ३ हलद का रंग ४ इसौ भांति लोभजनानौ एजु चारि कषाय कहीने अनुक्रम अनंतानुबंधी क्रोध मान माया लोभ सम्यकत्व कौं आच्छादै है अप्रत्याख्यानीदेश व्रतकौं आच्छादै प्रत्याख्यानी क्रोध मान माया लोभ महाव्रतकों रोकै त्यौंही संजलन यथा ख्यातकौं आवरै आगें नव जो कषाय हास्य१ रति२ अरति३ सोक४ भय ५ जुगुप्सा ६ स्त्रीवेद ७ पुरुष वेद ८ नपुंसक वेद ९ ए थोडे कषाय है नो कषाय कहा। जाकै उदै राग दोष सहित हास्य प्रगटै सो हास्य कहीये जहां इंद्रीजनित सुषमैं मग्न महा प्रीत भाव सो रति २ जहां कछु सुहाय नांही सो अरति ३ जा कर्मके उदै रुदन विलाप विसंग सो सोक ४ जहां इसनकर कांपनो होइ सो भय ५ जहां गिलान सो दुर्गच्छा ६ आगें तीन वेद है बाह्यतोए चिह्न करि कहीये है अंतरंग भावईकार है आईंडी प्रधान है सो मोह मिथ्यात अग्यान असंजम इत्यादि परिनाम हु करि आपकौं आच्छादै अरु

यथाकारी साकी जागि धुवा प्रगट दीसै नाही अंतःकरन मिलन करै कुल अभिलाषगर्भितरावै ज्यौं स्त्रीवेदी पुरुष बाहरती हाव भाव मीठे वचनईं वसि करै भीतरि कपटरूप कतरणी सी जीव पुरुष है वा स्त्री है वा नपुंसक हैं सी भाव स्त्रीही कहीये ॥

The following extracts will be interesting to our readers—

आगें गति नाम कर्म कहे है नरकगति १ तिर्यंच गति २ मनुष्यगति ३ देवगति ४ सो गति नाम कर्म चार प्रकार। पृथिवी काय आदि पांच प्रकार थावर ते एकेंद्री जानने ५ रसना सहित बेंद्री ६ नासिका सहित तेंद्री ७ चक्षु सहित चौरिंद्री ८ कर्ण सहित पंचेंद्री ९ औदारिक शरीर मनुष्य वा तिर्यंच का १० वैक्रिय देव नारकीका ११ आहारक १२ मुनि काटै तैजस १३ कार्म १४ ए चारौं गति में होइ सो शरीर नामा कर्म पाच प्रकार। आगें संस्थान कहैं है॥ सम चतुर सस्थान सर्वांग सुंदर सोभायमान १५ अर जो शरीर उपरतै विस्तीर्ण होइ तलैतें संकोच सोन्यग्रोध परिमंडल १६ तलै विस्तीर्ण ऊपरसु संकोच सो सातिक १७ जो सबहीं जागहतैं छोटा सो वांवन १८ जा शरीर में हाथ पाउ सिर दीर्घ हौं हि और शरीर छोटा होइ कुब्जक १९ जो सब जागहतैं गांठ गठीला होइ सो हुंडक २० ॥

End. शुकललेश्यागई बाकी १३ भाव रहे ते अजोगगुन स्थानक ५९८ उतकिष्ट होहि अजोगी होहि तिनकी थिति पाच लघु अक्षर कहत जेता काल होइ तेता काल चौदह मैं गुन वानैंकी थिति जाननी तब ग्यानावरन कर्म ५ प्रकार दर्शनावरनो ९ प्रकार वेदनी२ प्रकार मोहनी अठारस प्रकार आउ कर्म ४ प्रकार नाम कर्म ९३ गोत २ प्रकार अतराइ ५ प्रकार एवं आठर कर्मकी १४८ प्रकृति तिनका बंध सत्ता उदै समस्त नाश करिकै अर १२ भाव जिरहैंये तिन मैंछाइक दान १ छाइक लाभ २ छाइक भोग ३ छाइक उपभोग ४ अव्यय ५ असिद्धत्व ६ मनुष्यगति ७ जथाख्यात चारित्र ८ ए आठ भाव छै करिकै अरूपी पदार्थ सिद्धालै तिष्टै लोकके अग्रभाग पुरुषाकार निराकार निरंजन जथा पाषाण तै सर्वथा भिन्न भया सुवर्ण निःकलंक सोभै ज्यौं अपनी अनत सक्ति करि विराजमान केवल ग्यांन १ केवल दर्शन २ अनंतवीर्य ३ छाइक सम्यक्त ४ चैतन्यभाव ५ ए पाच भाव सिद्धकै रहै तिन सहित अविनासी टकोत्कीर्ण उतकिष्ट परमातमा कहीये।

Colophon. यह चौदह गुनस्थानकका सरुप संक्षेपमात्र जिनवानी अनुसार कथन कर पूरन कीया ॥ ॥

विवरणम् — गुणस्थानकस्वरूपनामकः कथितप्रायोविषयः ।

No. 100. गौतमपृच्छा । Gautamapricchā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 4. Lines, 10–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Verse Generally correct. Complete.

A dialogue between Gautama and Mahāvīra on the effects of merits and demerits, entitled Gautamapricchā, complete in 64 verses.

Beginning.

नमो तित्थनाहं जाणंतो तहय गोयमभयवं ।
अबुहाण बोहणत्थं धम्माधम्मफलं पुच्छे ॥ १
भयवं सुचिय नरयं सुचिय जीवो पयाइ पुण सग्गं ।
सुचिय किं तिरिएसु सुचिय किं माणसो होइ ॥ २
सुचिय जीवो पुरिसो सुचिय इत्थी नपुंसउ होइ ।
अप्पाउ दिहाउ होइसभोगो अभोगिय ॥ ३
किणव सुहउ जायइ केन व कम्मेण दुहगो होई ।
केणव मेहाजुत्तो दुम्मेहो कह नरो होइ ॥ ४
कह पंडिउ य पुरिसो केणव कम्मेण होइ मुक्खउ ।
कह भेद कह धीरो कह विद्या निष्फला तह सफला ॥ ५
केणव नासइ अत्थो कहवा संमिलइ कह थिरो होइ ।
पुत्तोकेण न जीवइ बहुपुत्तो केण वा बहिरो ॥ ६
जाइंधो केण नरो केणव भोत्तं न जिज्जए नरस्स ।
केणव कुट्ठी पुरिसो कम्मेण च केण दासत्तं ॥ ७
केण दरिद्दो पुरिसो केणव कम्मेण इसरो होइ ।
केणव रोगी जायइ रोग विहूणो हवइ केण ॥ ८
कह हीणंगोमूकं केणव कम्मेण कुंटउ पगू ।
केण सरुवो जायइ रुवविहूणो हवइ केण ॥ ९
केणव बहु वेयणत्तो केणव कम्मेण वियण विमुक्को ।
पंचिंदि एव होइ केणव एगिंदिउ होइ ॥ १०

संसारो कह विधीरो केणव कम्मेण होइ संखित्तो।
कह संसारं तरिय सिद्धिपुरं पावए पुरिसो ॥ ११
सव्वजगजीववंधवसव्वन्न सव्वदसणमुणिंद।
सव्वमाइस एयं कसव कम्मस्स फलमियं ॥ १२
एवं पुट्ठो भयवं ति असेंदनरिंद नमिय पयकमणो।
अह साहिउ पवत्तो वीरो महुराइ वाणीए ॥ १३
हे गोयम जमि पुच्छसि एमो जीवो इमाइं सव्वाइं।
पावइ कम्म वसाउ सहते कम्मं निसामेह ॥ १४

End. धम्मोवि अत्थि लोए अत्थि अहम्मो अत्थि सवंदु।
रिसिणो वि अत्थि लोए लोमग्गइ सो न संसारो ॥ ६१
जो निम्मल नाणचरित्तं दंसणेहिं विभूसिय सरीरे।
सो संसारो तरि च सिद्धिपुरं पावए पुरिसो ॥ १२
जं गोयमेण पुट्ठं त कहियं जिणवरेण वीरेणं।
भव्वाभावे दंसया धम्माधम्मं फलं पयडं ॥ ६३
अडयालीसा अट्ठुतरीहिं गाहाणा होइ चउसट्ठी।
सविवेण भणिया गोयम पुच्छा महत्थावि ॥ ६४

Colophon. इति गोयमपृच्छा समाप्ता।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गौतमपृच्छानामको धर्माधर्मफलविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते ॥

No. 101. गौतमस्तोमः। Gautamastomaḥ. Substance, country-made white paper, 11 × 5 inches. Folia, 35. Lines, 10 in a page Character, Nāgara Date, Saṃvat 1844 Appearance, old. Verse and prose Generally correct. Complete

A Jaina work treating of eight religious practices, entitled Gautamastoma, consisting of both Sanskrit and Prākṛita passages with their Bhāṣā explanations.

Beginning. ॥ ६० ॥

अर्हंत भगवंत गुरुगौतादिभव्य जीव तेह प्रते एहथी हितोपदेश उपदिसे रे भव्य जीवो मरां जन्म फलाष्टक मनुष्य अवतारनाए आठ फल वेओ जीव आर्यदेश आर्यकुल पांच इंद्री पर वड़ा धर्म करवाणी योगवाइ पामी ए आठ बोल अंगीकार करे ते जीव मनुष्य अवतार सफल करे ते आठ बोल कहेछे प्रथम बोल देवपूजा देवश्रीवीतरागदेव रागद्वेषे करी रहित आठ महा प्रातीहार्ये सहित अचहुतं इक कोड़ि देवताए सेवायमान चउतीस आयौना अतिशय तिनइं विराजमान एहवाजे श्रीवीतरागदेव तेहनी पूजा करवी तेह पूजाना मुख्य (ए) दोय भेद एक द्रव्य पूजा बीजी भाव पूजा अने आठ भेद पणि पूजाना कह्या वरगंध १ पुप २ अचय (त) ३ पईव (प्रदीप) ४ फल ५ धूव ६ नीर ७ पमेहिं नैविज ८ विह्राणेयय जिन पूजा अट्ठवीहा भणिया १ भला कपूर केसर चंदण प्रमुखनी पूजा ते गंधपूजा कहीजे १ जाइ जूही केतक कुंद मचकुंद मोगरो मालती प्रमुखनी सुगंध फूल फूलनीमाल चाढावीने फूल पूजा कहीजइ २ चोखाशिक्र प्रमुख आखुं धान ढोयवी ते ते अक्षत पूजा कहीजे ३ जिन बंध आगलि घृतना दीवाकर वा मंगल दीवा भरवा आरती प्रमुख ते प्रदीप पूजा कहीजे ४ नालिर सोपारी बिदाम प्रमुख फल चाढयाते फलपूजा कहीजे ५ आरगंधोलार प्रमुख धूपण कीजे ते धूप-पूजा कहीये ६ गहनपवित्रनिर्मलजले स्नान करावे ते जलपूजा ७ मरुआ केवड़ा दिकना पत्र चाढिया ते पत्र पूजा पुष्पपूजा माहि जाणवी नैवद्यते सुंपड़ी विविधप्रकारनी मिठाइ अन शालि दालि विविध प्रकारना भोजन जिन मूरति आगइ ढोइये तेनैवेद्य पूजा आठमी कही इम आठ प्रकारे १०

· In this way the rest Dayā &c. are illustrated.

End.

अब्धिर्लब्धिकदंबकस्य तिलको नि:शेषसूर्यावली
रापीडप्रतिबोधनैपुणवतां मल्लेश्वरो वाग्मिनाम् ।
दृष्टांतो गुरुभक्तिशालिमनसां मौलिस्तप: श्रीजुषां
सर्वाश्चर्यमयो महेष्टसमय: श्रीगौतमस्तान्मुदे ॥ २०

व्याख्या ।

लब्धिकदंबकस्य अब्धि' लब्धि २८ तिणरा श्रीगौतमस्वामी अब्धि: समुद्रसमान छै श्रीगौतमस्वामी लब्धिका समुद्र जाणि वा नि'शेष समस्त सूरि आचार्य तिणारी आवली परंपरा तिणामे श्रीगौतमस्वामी तिलक समान छै प्रतिबोध नैपुण वतां आपीड़. प्रतिबोधकी विषै जिके साधु निपुण चतुर तिणारे विषै पिण गौतमस्वामी सेहरा समान छै वाग्मिनां पंडितांणां जिके वाग्मी वचन कलायै

करि मनुष्यांने रंजितकरै तिणारै पुण श्रीगौतमस्वामी सुर्ख्यहै गुरुभक्तिहर्षि मनसां शिष्याणां गुरुकी भक्तिवंत विनयवंत साधु तिणारै श्रीगौतमस्वामी दृष्टांत समानहै मौलिरूप: श्रीजुपा तपस्वारी श्रीलक्ष्मी करि संयुक्त तपसी जिके साधु तिणारै पिण श्रीगौतमस्वामी मौलमुकुट समानहै हई हुईव पद्म खिर्से यं वची कमोप अप्पायं भावमाग विहरद्र निल वैतो तप कीधी: सर्वो- र्थमयो जिणारो मर्वश्रुतान्तस्वरूप आयर्यमयीहै आपणी शक्ति करि अष्टा- दशतीर्थयात्रा करी पनरसै तापस खीरपावै एके पारणो करायो जिणारै माथ हाथ दी थीतिके केवली मुक्तिरा अधिकारी हुआ इसा श्रीगौतमस्वामी हुदै हर्षभयो हुवो एहवा श्रीगौतमस्वामी तिणारो ध्यान करणकरतां सदा श्रीमंगलीकमाला उपजै २१ ॥

Colophon. नास्ति ।

श्रीकल्याणमस्तु मिति फा वा ५ भौ० स १८४४ ।

विवरणम्—गौतमस्तोमाभिधः कश्चिज्जैननिबन्धविशेषः ।

No. 102. चउसरण । Causarana. Substance, country-made colourless paper, 12×5 inches Folia, 5 Lines, 11-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn in parts. Verse Generally correct. Complete

A little work on Jaina religious principles in Bhāṣā verse, entitled Causaraṇa. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीं नम. श्रीवीतरागाय नम ॥

सावज्ज जोग विरई उक्कित्तण गुण वओय पडिवत्ती ।
खलियस्स निंदणवाण तिगिच्छ गुणधारणा चेव ॥ १ ॥
चारित्तस्स विसोही कीरइ सामाइएण इह य ।
सा वज्जेयर जोगाणं वज्जणा सेवण पणउ ॥ २
दसणयार विसोही चउवीसा इत्थएण किज्ज इय ।
अच्चब्भुय गुणकित्तण रूवेण जिण वरिंदाणं ॥ ३
नाणाइ आउगुणा तस्स पुण्णपडिवत्ति करणाउ ।
वंदण पणविहिणा कीरइ सोंहीय तेसिउ । ४

खन्नियम्मि तिसिं पुणो विहिया अ निंदणाई।
पडिक्कमणं तेणं पडिक्कमणेण तेसिंपिय कीरए सोही ॥ ५

End. अरिहंतं अरिहंतेसु जच सिद्धत्तण च सिद्धेसु।
आयारं आयरिए उवज्झायत्तउ उवज्झाए ॥ ५७
साहूण साहुचरियं देसविरइ च सावय जणाण।
अणुमन्ने सव्वेसि सम्मत्तं समदिट्ठीण ॥ ५८
अहवा सव्वं चिय वीयरायं वयणाणुसारिज सुकडं।
कालत्तए तिविहं अणुमोएमो तयं सव्वं ॥ ५९
सुहपरिणामो निच्च चउसरण गमाइ आयर।
जीवो कुसल पयडीउ बधइ बद्धाउ सुहाणुबंधाउ ॥ ६०
मंदाणुभावा बद्धा तिव्वाणुभावा कुणइ ता चेव।
असुहाउ निरणुबंधाउ कुणइ तिव्वाउ मंदाउ ॥ ६१
ता एय कायव्वं वुहेहिं निच्चपि संकिलेसम्मि।
होइति काल सम्मं असंकिलेसम्मि सुकय फलं ॥ ६२
चउरंगो जिणधम्मो न कउ चउरंगो सरणम्।
दिन कउ चउरंगो भवच्छेउ न कउ हाहारिउ जमो ॥ ६३
इय जीव पमाय महारि वीरं भद्द तमेव मकयण।
झाए सुति सञ्झासं कारणं निवुइ सुहाण ॥ ६४

Colophon. इति चउसरण।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् चउसरणाभिधः कश्चिज्जैनधर्मपुस्तकविशेषो वर्त्तते।

No. 103. चतुर्गतिनिवेलि। Caturgatinıveli Substance, country-made white paper, 16 × 7 inches. Folia, 5. Lines, 12–11 in a page. Character, *Nāgara*. *Date*, ? *Appearance, old, slightly torn in parts.* Verse Generally correct Complete.

A small work in Bhāsā verse treating of four *gatis* according to the Jainas, entitled Caturgatinivelı. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ ऐं नमः सकलगणिमस्तकमणि श्री ७ श्रीविमलगणि गुरुभ्यो नमः ॥
राग आसावरी।
देव दयापर नमीय निरंजन सज्जन जीइ विचारी।
विषय कषाय थकी मनवायी आयणव्रुभ सभारी ॥ १

किहांथी आविउ किहांनूं जासि आइसि केहव मनाणी ।
ए संसार पराभववेपी जोउ चेतना आणी ॥ २
ममता माया संठमन वासिउ करइ कषाय कलोल ।
संयमशील चरित्त बीसारी मांडिउ धरदंदोल ॥ ३
लच चउराशी योनि भमंतां माणसनु भव लाभउ ।
एक सदा जिन वाणि विचारी काज आपणउं साधउ ॥ ४
कर्म कठोर करतां होसिइ नरगूतणी गति भाइ ।
परम ध्यानी क्षेत्रवेदना किमसहु नासिइ लाइ ॥ ५

End. परत्री वनमइ पाणीना भव लही डमइ अज्ञान ।
जन्म अनंत हसी परि पुरियाइंजीन आवइ सान ॥ १८
राज रिद्धि भंडार मली परि विद्या धरनां वाम ।
नारी भोगभली परिकीधा एह जइजी अभ्यास ॥ १९
सवि संसारतणा सुखदीठां बहुला जाधां मान ।
ज्ञानवतने वचने आवइ हजी न ऊघाड्या कान ॥ २०
धान मान नच भुषिउ भाइ भाइ बहुलां कर्म करीमि धरम
विहयां तेहनांहो ।
सुगति किहांथी होसिइ ॥ २१
क्रोध मान माया मद छांडी माडी मनि वयराग ।
अंतरंग लोचन उघाडी मुंकी ममता राग ॥ २२
आपकाज ऊपरि मन दीसइ कीजइ काइ विलंब ।
आउषा नइ अति पहुतइ कांइ नमी अवलंब ॥ २३
त्रिविध काल जिन पूजा कीजइ सुगुरु वही जइ आप ।
भवीयण श्रीजिन धर्म्म करंता पामीसिइ कल्याण ॥ २४
चिहु गतिना ए वेलिविचारी जे पालइ जिन आण ।
तेहना चरणकमल पासइं हुंयर हुइण ठाण ॥ २५

Colophon. इति श्रीचतुर्गतिनीवेलि सम्पूर्ण ॥ छ ॥ मुनि कडि विमलगणि तत् शिष्य
मुनि अमत विमल लषावीत श्रीराजनगरमध्ये ॥

विवरणम्—चतुर्गतिवेलिनामको जैननिबन्धविशेषः ।

———

No. 104. चतुर्दशगुणवर्णनम् । Caturdaśaguṇavarṇanam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 26 Lines, 14 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1792 Appearance, very old, worn out, the writing nearly injured with black spot throughout. Prose. Generally correct Complete

A work treating of fourteen *Guṇas* as well as the *Dosas* (merits and demerits) according to Jainas. *Anonymous.*

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीजिनेशाय नमः ॥

चवदे गुण ठाणाना नमः ॥ मिथ्यादृष्टि गुणठाणो १ सासादन सम्यक्त दृष्टि गु.२ सम्यक्त मिथ्यादृष्टिगु. ३ मिश्रगु. ४ अविरति सम्यक दृष्टिगु. ४ देश विरति गु. ५ प्रमत सजत गु. ६ अप्रमत्त सजत गु ७ अपूर्व करण गु. ८ अनिवृत्ति बादरसपराय गु. ९ सूक्ष्मसपराय गु. १० उपशांतिकषाय वीतराग छदमस्त गु. ११ चीण कषाय वीतरागछदमस्त गु. १२ सजोगी केवली गु. १३ अजोगी केवली गु १४ ए चवदे गुणठाणाना नाम। हिवे जिवे अर्थेह वे जे गुणठाणानी नाम हुवो ते ते अर्थसहित गुणठाणनो तात्पर्यार्थ कह प्रथम गुणठाणो मिथ्यात्व भेदनी अर्थ कहे छे. गुणठाणो काम कहीये ज्ञानदर्शन चारित्र रूप जीवना स्वभाव विशेष ते गुण तीयानो स्थानक कहिता शुद्धिनिर्मलता अशुद्धिमलीनता तथा प्रकर्ष अधिकता अपकर्ष हीनता जिवे करी स्वरूप भेद ते गुणस्थानक कीर्य. किहा एक ज्ञानादिकनी शुद्धि किहा एक अशुद्धि किहा एक गुणनी शुद्धिनो प्रकर्ष अशुद्धिनो अपकर्ष किहा एक गुणनी हीनता किहां एक शुद्धिनी प्रकर्ष किहां एक अशुद्धिनी हीनता इम ज्ञाननी प्रकर्ष दर्शननो अपकर्ष इम चारित्र परिणामनी शुद्धि अशुद्धि प्रकर्ष अपकर्ष सघाते जू जूया सजोजना करता जे भागा उपजे ते स्थानक एतले ज्ञानदर्शन चारित्ररूप जीवस्वभावस्वरूप गुण तेहनी शुद्धि अशुद्धि प्रकर्ष अपकर्ष इजे कीडो स्वरूप भेद तेहने विषे रहियो ते गुणस्थानक: तिहा अरिहंतने कह्या जीव अजीवादिक नवतत्त्व तेह नी मिथ्या विपरीत ज्ञान जीवनइ अजीव जाणे अजीवने जीवकरी माने जिन धतूरषा (खा) धइ धवली वस्तु पीली प्रतिभासइ ते मिथ्यादृष्टि नो गुणस्थानक: In this way all the Guṇasthānas are described here.

End. घोडानी परे एके पगइ शरीरनो भार देई बीजोपग वाकोराखे ए पहिलो दोष साधनी इला वाजिमवेत्र हाले तिम बली २ शरीरने डोलावे ३ आभाने भीतने आधारे काउसग्गकरे ३ ऊधर लेमाले माथील गाडी रहे ४ सबरी

भीम थीने जिम चवाच्य दिस दाम दिद रहै ५ मन्दूजिम मादी नैव करो रहैं ६ चटिम जिम धान्या छद तेहनी परें वे उपागमी कन्दा करी रहै ७ भाम उपर गोढ़ा ईतल्नि चोल्ल पट करी रहै ८ फाग्रममादि कर्लभरे वग्र करी झोल्न टाकी रहै ९ गाड़ानी ऊध जिम पाल्लड़ी भेलि चावले वैरे दस विसारे तथा वैवे चगुठा मील्ली पाडल्नी पालड़ी विमारे १० संदती महानते परे हि उध भाऊ परे वस्त्र उढ़े जिणे कारणे भीम चाय वाऊ वादा दिव क्रियावतिक्रमणादिक मुके नही ११ घोड़ाना चीक डान्नी पडे चधो चरन्नी रापीका उमग करे १२ कगाम्नी परे चापना डीनावन्नी १ करे १३ कोतन परे पहिरणी पगवि चान्नि दिडकरी वार्य १४ भूतनागा मनुष्यनी परे मन्त्र बन्नी १ कंपाठे १५ छोवड़ानीपर हु हुं करे १६ मदिराना भाजानो परे वद वहाट करे १७ वनचरनी परे हीव हल्लावे १८ कांच मग्माहे चांगुली हल्लावे ॥ १भी

Colophon. इति समाप्त सवत् १९९२ वर्ष श्रावण मासे कृष्ण पक्षे १२ सोमे दिवि नगरे: साध्वीमांगु पठनार्थं श्रीरस्तु कल्याणमस्तु ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् चतुर्दशगुणानां स्वरूपवर्णनमस्ति प्रसंगतो दोषाश्च कथिता: ।

No. 105. चतुर्दशस्वप्राधिकार: । Caturdaśasvapnādhikāraḥ Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 14, (of which fol 1—7 both including are wanting). Lines, 9–13 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, slightly worm eaten and torn in parts Prose. Generally correct Incomplete.

A work on the description of fourteen dreams of Triśalā, a Kṣatriya woman, the mother of Jainanātha before the birth of her child. The first portion of the work, containing the description of the first five dreams has been entirely lost, and the text begins the sixth dream upto the end. The sixth dream is described thus—

छवि छठइ स्वप्नि चन्द्रमा देषइ। ससिक गो खीरफेण। दगरय रय कलस पंडुर। सुभ हि भनथणकत पड़िपुन्नं। तिमिरनिकर घण गहिर वितिमिर हरपमाण पकखतरालेयइं कुसुम वण विबोहयं निसो सोहिम सुपरिमइ दपण

तलोवसं इम पडुपद्मं ओइ समुद्द मंडगं तमरिपु मयषसरा पुर। समुद्दग पूरग। दुम्मण जण इइ अवच्छिअ पायएहि सोमयतं पुणो सोमचारुरूवपिच्छइ सागराथ मंडल विसाल सोम चकम्ममाण लिल्गं। रोहिणीमणहिययवल्लह। देवी पुन्नचद समुल्लसंतं। इवइ च्छट्ठइ स्वप्नातरि परमेश्वरनी माता चद्रमा देषइ।

The description of the last dream—

एतलानंतर देवी त्रिशला चउदसइ स्वप्नि वैश्वानर देवता दीठउ। केहवउ एक जाणीइ मधु अनइ घृतइ सीच्यो होइ जिसो भनी ज्वालाइं करी विराजमान निरूपमानतेत्रीस कोडि देवता तेह तणुं सुष पंचामृतसहित धूमरहित तेज-सहित जाणेतरतम योग लगइ आकाश प्रतइ लागउ। केहन दून ही सगो अतिहि वेगिकरी चव्यल दहदीप्यमान तेज करी धिगधिगायमान। सर्व्व-मंगलीककरी प्रवरजेणइ दीठउ यजइ सुपाइस्यो निर्द्धूमशिषा वैश्वानर जगनाथ तणीमाता त्रिशला चत्रियाणी राणीइ। चउदमइ स्वप्नि निर्द्धूम वैश्वानरदेषी करी जागइ॥ १४ ॥ तिवारइ त्रिशला चत्रियाणी तीर्थंकरतणी माता इस्या चौदमाहा स्वप्न देषी करी जागइ ॥ छ ॥

Colophon. इति चतुर्द्दशस्वप्नानु अधिकारसपूर्ण' इति श्रीअञ्चल गच्छे साध्वी वाइला तत् शिष्याणी साध्वीलाना लिखित ॥ ६० ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् त्रिशलादृष्टानां चतुर्द्दशस्वप्नानां वृत्तं वर्णितमस्ति।

No. 106. चउवीसदण्डकसूत्रम्। Cauvīsadaṇḍakasūtram. Substance, country-made white paper, 10 × 6 inches Folia, 37. Lines, 9 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in parts. Verse and prose Generally correct Complete.

Although the MS. is labelled with the title of Caturviṁśatidaṇḍakasūtram, yet it contains really good many stuti works besides the Caturviṁśatidaṇḍakasūtram The following colophons will supply a complete list of the different works it contains—

(1) इति श्रीअजितशान्ति जिनस्तोत्रं (2) श्रीलघु अजित शान्तिस्तव: (3) इति श्रीपार्श्वनाथस्तोत्र समाप्तं (4) इति सर्व्वाधिष्ठा।।नुक्रम (5) इति भयर हिय स्मरणं समाप्त (6) इति सिद्ध सवइरं समाप्तं (7) इति श्रीसप्तति शान्ति जिन स्तवनं (8) इति तडिशान्ति संपूर्णं (9) इति महावीरस्वामिस्तुति: (10) इति श्रीजीव विचारसूत्रं (11) इति श्रीनवतत्त्व सूत्र (12) इति श्रीविचार सार जति चउवीस दडकं सूत्र टवार्थ सपूर्णं ।

In the very beginning of the MS. we find the following colophon इति श्रीभयहरं स्तोत्रं instead of usual salutation to a god; so it may be inferred that the original first fol. of the MSS. being destroyed a new one with a copy of the second page only has been placed in its stead. However we have already described almost all the stuti works named in the above colophons; of the rest we describe the last work. It begins after the sixth line, fol. 33. obverse.

Beginning. एकच सय सहासं छवासाय सुतेरस सहस्सावेउ ।
सएलं श्रहिया दिवसं निस हु ति विन्नेया ॥ १ ॥
लचातित्तिस सहस्स पण धउइ सत्तय सयाइ आंबइ ।
कहियाइ पुव्व सुटीहि पत्तारीय कोडी चउलचा ॥
सत्तै वइ नि श्रायस्सा श्रड़यालीस सहस्सा ।
श्रारि सया ई ति वारिसेमं ॥ ७ ॥ इति

श्रीपरमात्मने नम. ॥

नमिउ चउवीस जिने तस्सु सुति वियावली देसचउ ।
दड गय वहिं तेचिय थोसामि सुणे हमो भव्वा ॥ १ ॥
मेरइया ॥ १ ॥ श्रासुराई ११ पुढ़वाइ १६ बेंदिया दउचेव १८ गब्भय तिरिय
२० मणस्सा २१ वितर २२ जोइसिय २३ वेमाणीय २४ ॥ २

This work consists of 46 verses teaching the principles laid down by Gajasāgara.

End. जिणमएवंतसो पत्ता ॥ ४४ ॥

संपर तुम्ह भत्तस्स दडगपय भवण भागहिययस्स ।
दडतिय विरय सुलहं । लहुममदित मुक्खपय ॥ ४५
सिरि जिण हंस मुणीसर रज्जेसिरि धवलचंदसीसेण ।
सागसागरेण लिहिया एवा विन्नति श्रप्पहिया ॥ ४६ ॥

Colophon. इति श्रीविचार सार जति: चउवीस दंडक सूत्रटवार्थ सपूर्णं ॥ शुभमस्तु ॥

(2) The Navatattwasūtra treats of the nine categories—

(1) Jīva, (2) Ajīva, (3) Punya (merits), (4) Pāpa (sins), (5) Sava, (आस्रव), (6) Samvara, (7) Nijjarapa (ascertainment), (8) Bandha (bond), (9) Mokkha (salvation) and is complete in 48 verses. Anonymous.

(3) Jīvavicārasūtra consists of 51 verses or sūtras treating of the Jīva or the soul, by Śrīśānti Sūri.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कति स्तुतिनिबन्धास्तथा वयं सूत्रपद्या विद्यन्ते। सर्व्वेषां तेषां नामान्युपरि सम्यक् प्रदर्शितानि।

No. 107. चतुःषष्टीन्द्रस्थापनं। Catuḥṣaṣṭīndrasthāpanam. Substance, country made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 6 Lines, 2-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Not correct. Complete

A guide to the worship of 64 Indras in Sanskrit. Anonymous.

Beginning. अथ चतुःषष्टीन्द्रस्थापना।

य तीर्थेश्वरजन्मपर्व्वणि समं देवीश्वरा' सचये।

यष्टे मेरुमहीधरस्य शिखिनः सर्व्वर्द्धिवर्द्धिष्णवः।

ते वैमानिकनागज्योतिगणवासाः सुराधीश्वरा.

प्रत्यूहप्रतिघातकर्म्मणि चतु'षष्टि. समायान्त्विह॥ १

अनेन क्रमेण इन्द्रस्थाने पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत्।

मेघाम्भोरत्नवसनभूषणमणिविराजितः।

असुराधीश्वरः क्षेमं चमरो मे प्रयच्छतु॥

ओं नमः श्रीचमराय असुरभुवनपतीन्द्राय श्रीचमरेन्द्र सायुध, सवाहन सपरिच्छद अङ्गरक्ष सामानिक पारिषद त्रयस्त्रिंशल्लोकपालानीक प्रकीर्णकाभियोगिकिल्बिषिकयुतः इह पौष्टिकपूजामहोत्सवे आगच्छागच्छ इदमर्घ्यं पाद्यं बलिं चरु गृहाण २ सन्निहितो भव २ स्वाहा जलं गृहाण २ गंधं गृ. पुष्पं, अक्षतान्, फलं, मुद्रां, धूपं, दीपं, नैवेद्य सर्व्वोपचारान् गृहाण १ शान्तिं कुरु १ पुष्टिं कुरु २ पुष्टिं, ऋद्धिं, वृद्धिं, सर्व्वसमीहितानि देहि २ स्वाहा, This is the way of worship of all the rest.

The 64 Indras are thus Enumerated. (1) श्रीचमर. असुरभुवनपतीन्द्रः, (2) श्रीवलि: असुरभुवनपतिः, (3) श्रीधरण: नागभुवनपतिः, (4) श्रीभूतानन्द. नागभुवनपति', (5) श्रीवेणुदेव: सुवर्णभुवनपतिः, (6) श्रीहरिकान्त: विद्युद्भुवनपति' (7) श्रीअग्निशिख: अग्निभुवनपतिः, (8) श्रीपुण्य: द्वीपभुवनपतिः, (9) श्रीवसिष्ठ: द्वीपभुवनपतिः, (10) श्रीजलकान्त: उदधिभुवनपतिः, (11) श्रीजलप्रभ: द्वीपभुवनपतिः, (12) श्रीअमितगति: दिग्भुवनपति: (13) श्रीमितवाहन: दिग्भुवनपतिः, (14) श्रीवेलम्ब: वायुभुवनपतिः, (15) श्रीप्रभञ्जन: वायुभुवनपतिः, (16) श्रीघोष: स्तनितभुवनपतिः, (17) श्रीमहाघोष. स्तनितभुवनपतिः, (18) श्रीकालपिशाच: व्यन्तरेन्द्र, (19) श्रीमहाकालपिशाच: व्यन्तरेन्द्रः, (20) श्रीसुरूप' व्यन्तरेन्द्रः, (21) श्रीप्रतिरूप भूतव्यन्तरेन्द्रः, (22) श्रीपूर्णभद्रः यक्षव्यन्तरेन्द्रः, (23) श्रीमणिभद्रः यक्षव्यन्तरेन्द्रः, (24) श्रीभीमदेव: राक्षसव्यन्तरेन्द्रः,(25) श्रीमहाभीम: राक्षसव्यन्तरेन्द्रः, (26) श्रीकिन्नर: किन्नरव्यन्तरेन्द्र, (27) श्रीकिंपुरुष' किन्नरव्यन्तरेन्द्र', (28) श्रीसत्पुरुष: किंपुरुषव्यन्तरेन्द्रः, (29) श्रीमहापुरुष: किंपुरुषव्यन्तरेन्द्रः, (30) श्रीअतिकाय: महोरगव्यन्तरेन्द्रः, (31) श्रीमहाकाय' महोरगव्यन्तरेन्द्रः, (32, श्रीगीतरति: गन्धर्वव्यन्तरेन्द्र', (33) श्रीगीतयशा: गन्धर्व व्यन्तरेन्द्रः, (34) श्रीसन्निहित: अणपन्नव्यन्तरेन्द्रः, (35) श्रीसम्मानस: अणपन्नव्यन्तरेन्द्रः, (36) श्रीधाता पणपन्निव्यन्तरेन्द्रः, (37) श्रीविधाता पणपन्निव्यन्तरेन्द्रः, (38) श्रीऋषि: ऋषिपातव्यन्तरेन्द्रः, (39) श्रीऋषिपाल: ऋषिपातव्यन्तरेन्द्रः, (40) श्रीईश्वर: भूतवादिव्यन्तरेन्द्र., (41) श्रीमहेश्वर: भूतवादिव्यन्तरेन्द्रः, (42) श्रीविशाल: क्रन्दितव्यन्तरेन्द्र', (43) श्रीहास. क्रन्दितव्यन्तरेन्द्रः, (44) श्रीहासरति: क्रन्दि व्यन्तरेन्द्रः, (45) श्रीश्वेत कुष्माण्डव्यन्तरेन्द्र', (46) श्रीपतग: पतगव्यन्तरेन्द्रः, (47) श्रीपतगरति. पतगव्यन्तरेन्द्रः, (48) श्रीसूर्य: ज्योतिष्केन्द्रः, (49) श्रीचन्द्र: ज्योतिष्केन्द्र', (50) श्रीशक्र: सौधर्मकल्पेन्द्रः, (51) श्रीईशान: ईशानकल्पेन्द्रः, (52) श्रीमहेन्द्र: माहेन्द्रकल्पेन्द्रः, (53) श्रीब्रह्म ब्रह्मकल्पेन्द्र., (54) श्रीलान्तक: लान्तककल्पेन्द्रः, (55) श्रीशुक्र: शुक्रकल्पेन्द्र', (56) श्रीसहस्रार: सहस्रारकल्पेन्द्र', (57) श्रीआनतेन्द्र: आनतप्राणतकल्पेन्द्रः, (58) श्रीअच्युत: आरणाच्युतकल्पेन्द्रः, (59) श्रीवेणुदाली सुवर्णभुवनपति, (60) श्रीहरिसह: विद्युद्भुवनपति', (61) श्रीअग्निमानव: अग्निभुवनपतिः, (62) श्रीविष्णु., (63) श्रीमहाश्वेत: कुष्माण्डव्यन्तरेन्द्रः, (64) चतु षष्टि सुरासुरेन्द्रः।

The last is a collective name of the abovementioned 63 Indras and with his worship the work ends, which is similar to the first one, so we need not quote.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् चतुःषष्टीन्द्रपूजावर्णनं कृतं। तथाविधेन्द्रपूजा नाम शान्तिपौष्टिक-कर्मस्वरूपा।

No. 108. चतुःशरणप्रकीर्णकम्। Catuḥśaranaprakīrṇakam. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 17 Lines, 13-15 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A little work in Bhāṣā verse entitled Catuḥśaranaprakīrṇakas, treating of four refuges of the human souls such as Siddha, Sādhu, *Dharma and Jina, with a Bhāṣā commentary, entitled Bālāvabodhha,* in the margin. Anonymous.

Beginning *of the Text.*

॥ ६० ॥ अह सम्मत्त सुरूवं पयवियं वीरजिण वरिंदेण।
तह कित्तणेण तमहं थुणामि सम्मत्तसुहिकए ॥ १
सामी अणाइ अणंते चुगइ संसारघोरके।
तारे मोहाइ कम्म गुरुठिइ विवागवस भुममइ जीवो ॥ २
पडीवन्नुमाइ तहा पवत्तकरणेण कोवि जइ कुणइ।
पलिया असंख भागूणा कोडि कोडि अयरठिइ सेसं ॥ ३
तत्थ विकंठि घणरागदोसपरा समग्गं।
अइभिंदितो गंठिर जीवोवि तहा न लहइ तुह दंसणं नाय ॥ ४

Beginning of the Commentary.

॥ ६० ॥ श्रीमहावीर देविइ भव्य जीव हुइ कारणि जिम सम्मत्त स्वरूप कहि।

तिमहुं सम्यक्तनी शुद्धि नइकारणि कीर्त्तिनि करीस्तविश ॥ १
सामी हे स्वामी अनादि अनंत चतुर्गतिसंसाररूपणी घोरा रौद्र कान्तार अटवी माहि मोहादिक कर्मनी गुरुई स्थिति ते भोगविवानाइ विशिउ जीव भमइ ॥ २ ॥ पछी जइ को एक जीव पाला अनइं पाषाण इत्यादिक

इष्टांत मइ मेलिइं यथा प्रकृति कारथि करी सातइं कर्मनी उत्कृष्ट स्थिति टली एक कोड़ा कोड़ि सागरोपम एक पल्योपम लइं संख्या तमइं भागि कुणो। इसमाम कर्मनी स्थिति करइ ॥ ३ ॥ तत्व वि तिहाइं थिको जीव परम प्रकृष्ट। घन निचित रागद्वेषमइं गांठि ग्रंथ भेद तुलुं च स्वामी ताहइं दर्शन मलइ ॥ ४

End *of the Text.*

चउरंगो जिणधम्मो न कउ चउरंग सरणमवि न कयं।
चउरंग भवच्छेउ न कउ हा हारिउ जम्मो ॥ ६२
इ अजीव पमाय महारिसीरमइं तमेव सम्मूलयणं।
भाए तिति संजम वंभ कारणं निव्वुइ सुहाणं ॥ ६३

Colophon *of the Text.* इति चउ शरण प्रकीर्णकं इदं प्रकीर्णकं सिद्धांतभक्त्या लिखितं वाच्यमानं चिरं जयतात् ॥ श्री ॥

End *of the Commentary.* चउरंगो जीवइ जीविइं चउरंग धर्म कहीइ दानशीलतप भावनामय चतुर्विध धर्म न कीधु। अनइ जीविइं जीविइ चउसरण मननइ भाविइं न कीधुं। अनइ जीवइं जीविइं मन शुद्धिइं करी धर्म नइ करिवइं च्यारि गति देव मनुष्य तिर्यं च नारकीनी गति उच्छेदन कीधु। तीवइं जीविइं एहवु मनुष्यनु भवलक्षी सामग्री पामी निरर्थक काल पाख इहारि ॥ उ। ६२। इ अजीव पमाय अरे जीव प्रमादि इम गुणपर्युं महारि तूं धीर समर्थ छउ अंति छेडइउ त्रिकाल एक विसपवइं एहज चउसरणउं अर्थहीइं वीतवि जिम एहलइ प्रमाणि इंधण निफल भणीइ सकलनिर्वृति मुक्तिउ सुख निफल पायच। एवातउ संदेह नही। ए संसार साहि चउसरण सुमाप जीविइं निरमेच सदाइ करिउं जिम तेजीव नर कहीइं मनुष्यना सौख्य देवाना सौख्य अनइ मुक्तिना सुख लहइं ॥ ६३ ॥

Colophon *of the Commentary.* इति चउसरण कुसलाणुबंधि अध्ययनउ बालावबोध इति चउसरणउ बालावबोध संपूर्ण लिखरातउ इउ श्रीतपागच्छनायक श्रीजयचन्द्रसूरिशिष्यपं मुनिकीर्त्तिगणिए लिखित ॥

विशेषवत्—पुस्तकेऽस्मिन् चतुःशरणप्रकीर्णकं सटीकं वर्तते ॥

No. 109. **चित्रसम्भूतचौपाई।** Citrasambhūtacaupāī Substance, country-made colourless paper, 10 × 4 inches Folia, 3 Lines, 12 in a page. Character, Nāgara. Date, ?* Appearance, old Verse Generally correct. Complete

A Bhāṣā poem relating the story of two ascetics Citra and Sambhūta, by Municanda.

Beginning. ॥ ६० ॥ दूहा

प्रथम सरसति सामथी मागुं वचनविलास।
साधतणा गुण वरणवुं करज्यो बुधि प्रकास ॥ १
सद्‌गुरु सेवां प्राणी तुम्हें चित्रसम्भूत परिजोहि।
गाय चरावे गवालीया ब्रह्मभिषु सुत दोइ ॥ २
मुनिचद नामे ऋषि प्रतिबोध्या जोव च्यार।
तेहतणो कथा कहुं ए सुणिज्यो अधिकार ॥ ३
चडि प्रबल तिहा देषिके नियाण मकरि ज्योकेयि।
नियाण करे तिके भवभैमे सम्भूत तणो परि जोइ ॥ ४
सन हामाद नागौ तनी ढाल
हस्थिणापुर वराड सषी मेरी सोभे एम इन्द्रपुरीसि सोभा जाणीये।
राजै राजन हे मेरी सनतकुमार सकलराजिंदसिरोमणिजाणिये।
सुरनित सेवै हे सषी मेरी सोलै हजार
राजा वतीस हजारे सोहता राणी रांणी हैं सषी मेरी चोसठहजार
विनु कोड़ि पाला साथे सोभता ॥ २ ॥

End. ए चित चंगे हरष भंगे भाणो अधिक विष्यातए।
चित्र नाम मुनिवर तणागुणभणे यारे निरमल गातए।
संवत् सैंतरे छयाल वरषे कुमार मास उलासं।
एक सोभै एह तविया रागढाल विलासए।
पूज्य श्रीगौतमप्रसादे विकमनयर मझारए।
कीवराज भावे सधकेसो विनति अवधारए ॥ १४

---

* At the end we find a verse describing the date of the original composition of the work, such as "यारे निरमल गातए संवत्सतरे, कयाल वरषे" But it is not clear whether the date is 1796 or 1746.

Colophon. इति श्रीचित्तसम्भूत चौढालियो संपूर्णः सम्वत् १९७ श्रीवरताजी वचनार्थम् ।

विवरणम्—चित्तसम्भूतचौढालीयनामकभाषापद्यनिबन्धः ।

No. 110. जयसेन चौपाई । Jayasena Caupāī. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 14. Lines, 2-13 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, writing effaced in parts, especially in the last two or three folia which are entirely illegible Verse Generally correct. Complete.

A poem on the night meals, by Jayasena, son of the king Bhramara Sena

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीजिनाय नमः ॥ धुरि चउपई ॥

पणमि सउ गौइम गुणहर राय समरौय सरसति सामणि ।

पाय रयणी भोजनदोष विचार बोलि सुदि संभलउ उदार ॥ १

Colophon. इति श्रीरात्रीभोजन उपरि भ्रमरसेन राजा तत्पुत्र जयसेन चउपई संपूर्णा ॥ विजयवल्लभ लिपता स्ववाचनाय ॥

विवरणम्—रात्रिभोजनदोषविचारविषयकभाषापद्यनिबन्धः, कश्चित् ।

No. 111. जलगालनविधिः । Jalagālanavidhiḥ. Substance, country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 4. Lines, 9 in a page Character, Nāgara. Date ? Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

A poem on straining the water used for religious purpose. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ अथ जलगालनविधि चौपई लिख्यते ॥

प्रथम सुमिरि जिन राज अनंत

परम सुभग सीतल सिव संत ।

सारद गुर वंदी परणाम

जलगालनविधि करी बखाण ॥ १

कादरिमसक नली जे मीन
मरिये नहीं चामकी छोल।
झिहि २ कुवा भरें सत टेट
एकलि जसों परे लवेट॥ २
उत्तम नीच नहीं मर जाद
भिन्न कुवा मिटि जाइ विषाद।
नीर तीर जहां होइ मसान
सो तजि घाट भरौ जल आनि। ३
पांवी भरण जाइ जो घाट
निच्छन्ना गाले भरि माट।
माटी गजी वडे विस्तार
फुलि टूली करि गाली डारि॥ ४॥
लीजइदिढ अंगुल छत्तीस
पद्दनामिति अगुल चौबीस।
च्यारौं कौंन पकरि करि बांह
सोच्छन्ना विलछौ जल मांह। ५
छन्ना मध्य न कर संचरै
चारि कौंन गहि घट पर धरै।
चहुंटी भरि दावै नहि ताहि
ग्यान विना समकाउ काहि॥ ६

End.

टौना टाम न जानें मारि
सो कहा गाले मूढ गवार।
पूजन चलै कुलें वह धाइ
ताकेमन कौं धर्म सुहाइ॥ १०
अति क्रोध निषेहारी चोर
दान पुण्य करि धरौ कठौर।
सो गाले जल कौं मति भाइ
उठै रिसाइ धर्म नहीं भाइ॥ १८
गाले जलवे राजकुमार
के सुलच्छ साइको नारि।
कै धर्मिष्ठ कुलवंती होइ

सो जन गालिके वरतै सोइ । ३९
कैमसकौम होइ वा पुरी
मानें सीप गुरनिपरी ।
ऐसो विधि वरते जल कोइ
सो उत्तमकुल श्रावक होइ ॥ ४०

दोहा ।

गालन विधि पूरी भइ कहत अंत नहि भेद ।
गुलाल ब्रह्म नर ते सही ते पावैंगु अभेद ॥ ४१
जो जल गाल्यो जुगति सौं जिहिं कह्यौ पुराण
गुलाल ब्रह्म नर ते सुधी लोकमध्य परवान ॥ ४२

Colophon. इति श्रीजलगालनविधि चौपई संपूर्ण ॥ ॥ श्रीः ॥ : १ ॥

विवरणम्—जलगालनविधिविषयक. पद्यनिबन्धोऽयम् ॥

No. 112. जिनविनयः । Jinavinayaḥ Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches. Folia, 1. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1788 Appearance, old Not correct. Complete.

Though the codex is of one fol. yet it contains two little poems (1) one consisting of 15 Sanskrit ślokas under the name of Deva-darśana, (2) the other having 11 Bhāṣā verses only entitled Jinavinati or Jinavinaya. Anonymous. We quote below both of them.

॥ ६० ॥ अथ देवदर्शन लिख्यते ॥
दर्शनं देवदेवस्य दर्शनं पापनाशनं ।
दर्शनं स्वर्गसोपानं दर्शनं मोक्षसाधनम् ॥ १
दर्शनेन जिनेन्द्राणां साधूनां वन्दनेन च ।
न चिरं तिष्ठते पापं छिद्रहस्ते यथोदकम् ॥ २
जिने भक्तिर्जिने भक्तिर्जिने भक्तिर्दिने दिने ।
सदा मेस्तु सदा मेस्तु सदा मेस्तु भवे भवे ॥ ३

तुम वंदें दुख जाइ सवही पापटलें जी
इंद्रादिक सब देवते तुम सेव करे जी ॥ ७
जिभा सहस बणाय तुम गुणकथन करें जी
रूप श्रीहारमकानेंन हजार रचें जी ॥ ८
भाव भगत बहुलीन इंद्रानी नृत्य करें जी
अंगविवेकबनायथेइथं तान करें जी ॥ ९
हुं पापी मत हीन पुन विसर गयो जी
मोह महाभट जोर मम दूष दूर करो जो १०
प्रभु तुम लिहु उगार में तुम सरन गह्यो जी
कनक कीरति कर भार श्रीजिनभक्ति रची जी ॥ ११ ॥

Colophon. इति श्रीजिनविनतीसम्पूर्णः लि॰जस विजय संवत् १७८८ आषाढ सुदि ॥ २

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् द्वौ पद्यनिबन्धौ वर्त्तेते, तत्र प्रथमं तावत् जिनदर्शनं नाम संस्कृत पद्यं, अष्टोदशश्लोकात्मकम्। द्वितीयन्तु जिनविनतिनामकं भाषापद्यमेकादशपद्यात्मकम्।

No. 113. जीवविचारः। Jīvavicāraḥ. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 4 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out. Verse Generally correct. Complete

A work treating of different kinds of human souls under the name of Jīvavicāra sketched from Rudrasiddhānta, by Śrīśānti Sūri, According to the Jainas the principal divisions of Jīva are two (1) Mukta and (2) Saṁsārin. Of these the Saṁsārin is of two kinds (1) The Sthāvara, which can not move, and (2) The Saṁsārin, which moves from one place to another. The Sthāvara is again divided into five sorts such as—(1) the earth, (2) the water, (3) the fire, (4) the wind and (5) the plants. Of them the earth includes crystals, jewels, gems, corals, vermilions, arsenic, red arsenic, mercury, all kinds of metals, gold, &c., stones, and salts. The water includes rains, hails, snow, &c. The spark, meteors, thunder, lightning, &c. are included in the fire. Breathing, respiration, tempest, gales, &c.

are the different kinds of the wind. All kinds of vegetables may be called plants. All kinds of animals such as aquatic, living in the land and flying in the air, are animals included in the Saṁsārin. Either movable or immovable each soul has a different body of its own. The souls after getting eighty-four lacs of births receive salvation.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीसद्गुरुभ्यो नमः ॥

सुवन पईवं वीरं नमि ऊन भणामि अबोहबोहत्थं ।
जीवसरूवं किंचिवि जह भणियं पुव्वसूरिहिं ॥ १
जीवा मुत्ता संसारिणोय तस थावराय संसारी ।
पुढवि जलजलण वाउ वणस्सइ थावरा णेया ॥ २
फलिहमणि रयण विद्दुम हिंगुल हरिया मणसिल रसिद वणियाइ।
धाउ सेढिय अरणेट्टय पलेवा । ३
अब्भय तूरीउ संमट्टी पाहाण जाई उणेगा
सोवीरंजण लुणाइं पुढवी भेयाइ इच्चाइं ॥ ४

End. असन्नि सन्नि पंचिं दिएसु नव दस कमेण बन्नेया ।
तिहिं स विप्पउगो जीवण भसइ मरणम् ॥ ४३
एवं अणोरपारे ससारे सायरंमि भीमंमि ।
पत्तो अणंत खुत्तो जीवेहि अप्पमत्तधम्मेहिं । ४४
तह चोरासीलक्ख जोणी ण होइ जीवाणं ।
पुढ वईण चउकउं पत्तेयं सत्त सत्तेव ॥ ४५
दसपत्ते अतरूणं चौदस लक्खा हवंति इयरेसु ।
विगलिंदि एसु दो दो चउरो पचेंदि तिरियाणं । ४६
चउरो चउरो नारयसुराणा मणुआण चउदस हवंति ।
संपिंडियाय सव्वे चुलसीलखाय जोणीणम् । ४७
सिद्धाण नत्थि देहो नाउं कम्म न पाण जोणीउ ।
साइ अणंता तेसि ठिइ जिणंदागमे भणिया ॥ ४८
काले अणाइनिहणे जोण गहणंमि भीसणेत्थि ।
भमिया भमिहंति चिर जीवा जिणवयणमलहंता । ४९
ता संपइ संपत्ते मणुअत्ते दुल्लहेवि संमत्ते ।
सिरि संति सूरि सिट्ठे करेह उज्जमं धम्मे ॥ ५०

सो जीवविचारो संखेव दईण जाणणा हेउं ।
संखित्तो उद्धरीउ रुद्दाउ सुअ समुद्दाउ ॥ ५१

Colophon. इति श्रीजीवविचारप्रकरणम् ।

विवरणम्—जीवविचारविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 114. **जीवविचारः ।** Jīvavicāraḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 5 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1679. Appearance, old, worn out and torn in parts Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the above described work with a slight difference only in the colophon such as—

इति जीवविचार सम्पूर्णं ॥
संवत् १६७९ वर्षे आषाढमासे कृष्णपक्षे १२ ॥ वा श्रीसोममूर्त्तिगणि पं
श्रीरत्नमूर्त्ति गणि सं कोरपाल भार्या अमरा दे सुत धन पाल ।

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 115. **जीवविचार प्रकरणम् ।** Jīvavicāra Prakaraṇam. Substance, country-made colourless paper, 16 × 3 inches Folia, 7. Lines, 4-8 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1863. Appearance, old, worn out and torn in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A third complete copy of the same.

Colophon. इति श्रीजीवविचारप्रकरणं सम्पूर्णम् ॥ संवत् १८६३ वर्षे फाल्गुण सुदि ॥
पक्षे लिखित वाणारसी गंगा तटे । अत्थि अणंता जीवा जेहिं न पत्तो
तसाय परिणामो उपज्जंति चयंतिय पुणोवि तत्थेव तत्थेव ॥ १ ॥ अण-
हारिय सुहमा अणाइया सव्वलोगमज्झंमि । अपडिहय कीणाणो कम्म
वसेणं जउ मरियं । १ ॥ वालगोड कंसिय असंख कोडोउ हुति गोल वा ।

अणंत जीवा वि जीलाणं गोली इक्किकच भणिउ ॥ १ ॥ गोलाय असंमिज्जा असंखलिय गोलउ हवइ। गोंखी इक्किक' मिनिगोए अणंत जीवा मुणे अव्वा ॥ ४ ॥ श्रीरस्तु ॥ १

विवरणन्तूक्तपूर्व्वम्।

No. 116. जैनग्रन्थः। Jainagranthaḥ. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 25, by numeration without conaquitive number. Lines, 17 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and worm-eaten throughout Prose. Generally correct. Incomplete.

On examination the beginning of the work appears to be a commentary on the Karmavipāka of the Jainas, but the MS. being in irregular state it is difficult to ascertain what it really is. Many leaves are without marks. Besides this it has neither end nor colophon. On account of this state of the MS. it seems to have been labelled Jainagrantha.

Beginning. ॥ ८० ॥

श्रीवर्द्धमान प्रतिनमस्कारकरीनइ कर्म्मविपाकसूत्रनउ विचारकहूं। सिरि, गा, श्रीवीरजिनवादीनइ कर्म्मनउ विपाक संचेपिइं हुं कइं विपाकस्यु कहीइ। अनुभव कर्म्मस्युं कहीइ॥

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—जैनकर्म्मविपाकग्रन्थस्य काचित् खण्डिता टीका॥

No. 117. जैनग्रन्थः (पट्टावली)। Jainagranthaḥ (Pttāvalī). Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches Folia, 16. Lines, 2-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work describing successive Paṭṭas or Jainagurus with a short account from birth to salvation of each. Anonymous.

Beginning, ॥ ६० ॥

जयन्तु गुरवो जैना तीर्थकृच्छिष्यसन्ततिः।
येषां नामापि जायन्ते रसनाः सफलाः सताम् ॥ १ ॥

श्रीगौतमस्वामी गौतमगोत्रीय ५० वर्षांते दीक्षा ३० वरस श्रीवीरसेवा १२ वरस केवल सर्व्वायु ९२ वरस वीरात् १२ वर्षांते मोक्षः। राजगृहे श्रीसुधर्म्मस्वामी अग्निवेश्यायनगोत्र कुल्लाक ग्रामे धम्मिल्ल ब्राह्मण पुत्र वर्ष ५० प्रांते दीक्षा ३० वरस वीरसेवा १२ वरस व्रतस्थ वरस ८ केवल पर्याय सलवरस १०० सर्व्वायु। महावीर छं'तो २० वर्षे राजगृहे मोक्षः महावीरपाटइ श्रीजंबूस्वामी काश्यपगोत्र राजगृहनामनगर तिहां ऋषभ व्यवहारी श्रेष्ठ। तेहनी भार्य्या धारिणी तेहनो कुक्षिलइ विषइ जन्म गृहे वर्ष १६ व्रत २० केवल ४४ एवं ८० सर्व्वायु प्रांते मोक्षः २ तिवारपछी दस बोल विच्छेद गया। मणपरमोहि पुलाए। आहार गखव गच्छ उवसम कप्पे संयमतिय केवलि सिझ्झणाय जंबूमि वुच्छिन्ना १ मन. पर्य्यवि ज्ञान १ अवधिज्ञान २ पुलाक लब्धि ३ आहारक शरीर ४ क्षापक श्रेणि ५ उपसम श्रेणि ६ परिहारविशुद्धि चारित्र ७ सूक्ष्म संपराय चारित्र ८ यथाख्यात चारित्र ९ केवल ज्ञान १० ए दस बोल जंबूस्वामिसुं विच्छेद गया २ तेह नइ पाटि श्रीप्रभवस्वामि विन्ध्य राजा रउ सुत गृहे ३० दीक्षा ४४ वर्षे सूरि पद ११ वर्ष सर्व्वायु ८५ वर्ष मथुरायां स्वर्गप्राप्त। ३ तेहनइ पाटि श्रीसिज्झंभव सूरि वात्स्यायन गोत्रीय ब्राह्मण गृहे वर्ष २८ व्रत ११ युगप्रधान २३ एवं सर्व्वायु वर्ष ६२४ तेहनइ पाटि श्रीयशोभद्र सूरि तुंगियान गोत्र १४ पूर्व्वधर गृहे ४२ वर्ष व्रते १४ वर्ष सूरि पदे ४० वर्ष सर्व्वायु ९६ ॥ ५ ॥ श्रीआर्य्यसंभूति विजय च्यारि शिष्य सिंहगुफावासी १ दृष्टिविष २ बिलवासी कूपकाष्टवासी ३ कोशी गृहवासी थूलभद्रः ४ गृहे वर्ष ४२ व्रते ४० युग प्रधानत्वे ८ सर्व्वायु ९० ॥ ६ ॥ तेहनइ पाटि श्रीभद्रबाहुस्वामि गृहे ४५ वरस व्रत १७ वरस सूरिपद १४ एवं ७६ वरस ॥ ७ ॥ तेहनइ पाटि श्रीथूलिभद्र पाडलीपुर नगर नंदराजा तेहनइ निगडाल मुहतउ। नागर ब्राह्मण तेहनी भार्य्या लाछलदेवी तेहनइ २ पुत्र थूलि भद्र १ नइ सिरियो २ तियारइ ७ बहिन जक्खा १, य जक्खदिन्ना २ भूया ३ तहचेव भूयदिन्नाय ४ सेणा ५ वेणा ६ रेणा ७ भयणीउ थूलिभद्दस्स ॥ ए सात बहिनी थूलिभद्र गृहवासइ वरस ३१ दीक्षा वरस २४ युग प्रधान वरस ४५ सर्व्वायु १०१ महावीर छुं'ति २५ वरस दिव गत ॥ ८ ॥

In this way the Jainagurus have been described.

The 18th is Ārya Sudharma Sūri who lived at the time of Vikramāditya reigning over Ujjayini after 470 years of Mahāvīra, 22nd is Haribhadra Sūri, of whom the following account is to be found.

जेहनइ पाटि श्रीहरिभद्र सूरि देहनइ हुस १ परमहंस श्रइविशिष्यां उभ्जटएषसाभली १४४४ बौद्ध होम भणी बांधी आण्या। पछइ याकिनी महत्तरा साध्वी तिणइ प्रतिबोधीनइ वाह्याव्या। पछइ श्रालोयाण भणी १४४४ प्रकरण कीधा श्रावश्यकनी २२ सहस्री कीधी श्रनेक ग्रंथ कीधा चित्रकोटसमीप बोह्वियाणउ गाम तिहां कषि एहवा श्रीहरिभद्र सूरि।

The last part of the work is written in Sanskrit as follows—

श्रीजिनमाणिक्य सूरिपट्टे युगप्रधान श्रीजिनचंद्र सूरिर्जात। तिमरीपुर पार्श्ववर्त्ती वडलाग्रामवासी रीहड गोत्रीय. स:, श्रीवतमिरि + + पुत्र: संवत् १५९५ जन्म श्रीजिनमाणिक्य सूरिभि: संवत् १६०४ वर्षे लघुवया दीक्षित। यस्य १६१२ वर्षे भाद्रपद सुदि ९ दिने श्रीजेसल मेरौ वेगडा श्रीगुणप्रभसूरिणा सूरिपद दत्त राउल श्रीमालदेवेन नदीमह: कृत:। पुन: स्वप्न मध्ये समवसरण कोलकस्थित सूरिमन्त्रपत्रं दर्शित श्रीजिन माणिक्य पादै.। पुनर्येन मयाम मन्त्रीश्वर समाकारितेन श्रीविक्रमनगरे संवेगात् क्रियोद्धार: कृत:। तत् समये रीहड गोत्रीय. प श्रीमकलचंद्रनामा प्रथम शिष्यो जात:। गुर्ज्जरादौ विहृत्य श्राविका हढीकृता:। पुन: श्रीपत्तन-नगरे श्रीश्रभयदेव सूरि: स्तंभनक पार्श्वमूर्त्ति प्रकटकर्त्ता नवांग वृत्तिकर्त्ता खरतर इति सकल गच्छ समचं निश्चित्य तत: सपत्नीय धर्म्मसागरी धर्षित: पुन: श्रीलाभपुरे श्रीश्रकब्बर साहि प्रति बोध्य द्वादश सूवेषु श्राषाट-माससाष्टाह्निकाया जीवदया पालिता पुन: साहेराज्ञया सिन्धुदेशे १६५१ वर्षे पञ्चनद. साधिता:। पञ्चपीरस्थानानि साधितानि। वर्षे यावत् स्तंभतीर्थे समुद्रमत्स्यजालानि मोचितानि। पुनर्यस्यातिशयं दृष्टा युगप्रधान पदं दत्तम्। पुनर्येन फलवर्द्धिपुरे चैत्ये परपक्षिदत्ततालकं हस्तस्पर्शेनोद्घाट्य देवा: चतुर्जता लोके चमत्कारो जात:। यद्वारके मन्त्री श्रीकर्म्मसंघवी श्रीसामजी शिवाप्रमुखा. दीक्षित: श्रावका जाता:। येन कर्म्म चन्द्र-मन्त्रिणा १६३५ वर्षे गवाकारे प्रभूतमन्नं दत्तम्। पुन: श्रीसाहि पार्श्वात् सीरोहि सत्का: १६००० जिनप्रतिमा मोचयित्वा श्रीविक्रमनगरे स्थापिता।

सर्व्वत्र ८ रजत लंभनिका कृता। तथा श्रीजिनचन्द्राय सूरि राज्ञां पातिसाहि अकब्बरेण युगप्रधान पदं दत्तम्। श्रीजिनसिंहेन सूरीणा माचार्य्यपदावसरे याचकानां ८ गजाः पञ्चशतान्यश्वाः ८ ग्रामाश्च दत्ताः एवं सपाद कोटि दानं दत्तम्। सं श्रीसीमजी शिवाभ्यां च श्रीशत्रुञ्जय गिरिनारार्बुदाचल गौड़ी राण पुरादिषु श्रीसंघमाहँ यात्रा कृता। अनेक प्रासादबिम्बादीनि कारितानि। सर्व्वत्र श्रीखरतर गच्छ वर्द्धेषु लंभनिका कृताः। पुनः श्रीगुरुणा एकदर्शनितोऽनाचारं दृष्ट्वा कुपितेन साहिना सर्व्वगच्छीयदर्शनिषु देशेभ्यो निष्कासितेषु पत्तनादिकृत्य आगारायां गत्वा श्रीसाहिसमक्ष अपराध मोचनेन सर्व्वदर्शनिनां सर्व्वत्र विहारः कारितः पुनर्यस्य श्रीसकलचन्द्रसूरिप्रमुखा ९५ शिष्याः स्वहस्तदीक्षिता जाताः स १६७० आसोज सुदि २ दिने श्रीजिनसूरीणां गच्छभारं समर्प्य सर्व्वशिक्षा श्रीबीलाडा नगरे स्वर्गे प्राप्ताः॥ ततः श्रीजिनचन्द्र सूरिपट्टे श्रीजिनसिंह सूरिर्जातः चोपड़ा गोत्रीयः खेतासरवासी सा चांपा चांपलदेविपुत्रः सं १६१५ वर्षे मार्गशीर्ष सुदि ५ दिने जन्म। १६२२ वर्षे दीक्षा श्रीबीकानेर दीक्षामहः भांडाणी निर्वेन कृतः १६४० वर्षे श्रीजेसल मेरौ वाचकपदं सं कुमलेन महोत्सवः कृतः साहि श्रीअकब्बरसलेमादिभिर्बहुमानित १६७० वर्षे मार्गशीर्ष सुदि १० दिने श्रीबीलाड़ानगरे भट्टारकपदं प्राप्तं १६७४ वर्षे पौष वदि १० दिने श्रीमेड़तानगरे परलोकं प्राप्तः॥ ६५॥ श्रीजिनसिंह सूरिपट्टे श्रीजिनसागरसूरिः बोहित्थरा गोत्रीयः श्रीबीकानेर वास्तव्य सां वच्छराजभार्य्यामिरगादेवी पुत्रः १६ वर्षे कार्त्तिक सुदि १४ रवौ अश्विन्यां जन्म चोलामुलनाम १६६१ वर्षे माघ सुदि ७ दिने अमरसरसि श्रीजिनसिंहसूरिणा दीक्षितः श्रीमालवृद्धराचूका श्रावकेनंदी महोत्सवः कृतः वां श्रीहर्षनंदगणिना बाल्यत आरभ्य सर्व्वशास्त्राणि पाठितानि स १६७४ वर्षे मेड़ता नगरे श्रीजिनराजसूरिणा भट्टारकपदं प्राप्तं। तस्यामेव नन्द्यां आचार्य्यपदं प्राप्तं संघ बोथाम करणेन पदमहोत्सवः कृतः। ततः सं १६८६ वर्षे जिनराजसूरिणा मिथ्याविष प्रयोगप्रभृति प्रकटितेन गच्छस्फोटः कारितः तथापि स्थाने स्थाने पर्व्वण श्रावकैर्मानिताः परमसंवेगवन्तो भाग्यसौभाग्यवन्तः। भट्टारक श्रीजिनसागरसूरयः श्रीअहम्मदावादनगरे सवत् १७२० वर्षे ज्येष्ठ वदि तृतीयायां एकादशवासरानशनं विधाय निधाय च श्रीजिनधर्म्मसूरीन्द्रान् सर्व्वशिष्याणां शिक्षां दत्त्वा स्वर्गं जग्मुः॥ ततः श्रीजिनसागर सूरिपट्टे श्रीजिनधर्म्मसूरिर्जातः भणशालि गोत्रीयः श्रीबीकानेर वास्तव्यः सारिंग मम भार्य्या रतनादेवी पुत्रः सवत् १६९८ वर्षे

पौष सुदि २ अभिजित् नक्षत्रे जन्म खरहदमलनाम संवत् १७१८ वर्षे वैशाख सुदि ३ दिने श्रीजिनरत्नसूरिणा दीक्षितः वादि श्रीहर्षनंदनगणिना बाल्ये वयसि सर्व्वशास्त्राणि पाठितानि। संवत् १७११ वर्षे माघ सुदि १२ आचार्यपदमहोत्सवः ६० बहुला भार्या विमला देव्या कृतः संवत् १७२० वर्षे श्रीविक्रमपुरे भट्टारकपद महोत्सवो गोलवच्छा मचन्दुदासजीकेन कृतः। ततो भट्टारक श्रीजिनधर्म्मसूरिभिः सं उदयसेन रत्नकृत श्रीशत्रुञ्जय श्रीसंखेश्वर पार्श्वनाथ संघयात्रा कृता। पुनः शत्रुञ्जये षष्ठाष्टमादितप. एवं सर्व्वदेशेषु स्वदेशेषु विहारः कृतः संवत् १७३६ वर्षे मृगसिर वदि ८ श्रीजिनचन्द्र सूरीणां गच्छ भार स्वकीय पट्टं समर्प्य श्रीलूणकर्णसरसि नगरे स्वर्गं गताः। ६०। तत् पट्टे महासौभाग्यभाग्यवन्तः साम्प्रतं विजयमाना भट्टारक श्रीजिनचन्द्र सूरयो जयन्तु। तेषा माज्ञया संघः प्रवर्त्ततामिति श्रेयः।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् जैनगुरूणां केषाञ्चित् क्रमाविर्भावः संक्षिप्तेलिखितस्य वर्त्तते।

No. 118. जैनशास्त्रम्। Jainaśāstram. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. It contains different works each with different leaf marks. Some of them are incomplete and the hand-writing also differs in many cases. So we describe below each of the MS. separately.

(1) **रतनचूड़ामुनि चौपाई।** Ratanacūḍāmuni Caupāī. A poem complete in 20 folia, of which fol. 1—10 are wanting. Lines, 13-16 in a page. Character, Nāgara. Date, not clear, for the date of copying is not mentioned while at the end the date of original composition has been given in the following verse संवत् नवषर चवडी मुनिवर मसि वरसो दारीरे it has been illustrated by the figure 1028. Appearance, old. Verse. Not correct. Incomplete

A poem in Caupāī or Catuspadī metre instructing religious principles of the Jainas, by Kaṇakanidhānavācaka. The *following* extracts from the end may give a comprehensive idea of the work.

रतनचूड़ विहडारीर छरे। ते संसारी जीव कुपकटाहिते जाणिज्योरे।
ससारस्प इदीय ॥ १ ॥

भवक जन सांभलि ज्यो मम वात। करज्यो उद्दिम प्रम तप छरे।
जिम थामन्न सुप मात। वैराग्यम्न उपदेसह छरे।
सदगुरुवचन रसाल। थाइ जे कह्योति कोरे गरभ निवास विसाल ॥ २

अन्याइ थानक कह्यो रे नीच कुलइ अवतार।
कणिकवि हुं वनजे गह्योरे च्यारि कषाय विचार ॥ ३
सूत्र हारनी पावडीरे। ते रागदेष संभारि
कायउ नइं मान्नी कह्यो रे ते अठम अहंकार ॥ ४

भं च्यारि कपि कहीजा कह्यारे। ते तउ वि कथा च्यारि
रणधरणा वेश्या कहीरे ते मिथ्यात विकार॥ ५

भं केवली भापतो साभल्योरे साभली कर्मविपाक।
वइ राग मनमइ आवीय उरे। समकित पाम्यो सार ॥ ६

भं रतन चूडकथा कथथोरे। आदरीया व्रत वार।
मणिचूड पिणि श्रावक थय इरे। हीयडइ हरप अपार ॥ ७
सात पेते धन वा वइरे वामो वासि अमारि।
वरन बहजस विलम्योरे। सोभागी सिरदार ॥ ८

भं श्रावकना व्रत पालीयारे केतला वरसा सीम।
इग्यारे प्रतिमा वाहीरे संभाल्इ चउदह नीम ॥ ९

भं साधुसंयोगइं अनुक्रमइरे लीधउ संयम भार।
सीह तणीपरि आदर्योरे पालइ पांमाचार ॥ १०

भं चउदह पूर पुराभण्यारे तपकीधा थ्रीकार।
पंच प्रमाद परिहर्योरे दुकर प्रकार ॥ ११

भं पंच महाव्रत पालीयारे। वरस घणालगी धीर।
अंत समइ अणसण ग्रहिउरे सा चउसाहस धीर ॥ १२

भं रतन चूडमुनि सातमइरे पहुतउ वरदेवलोक।
सतर सागर तउथा ऊपोरे सीधा सगला थोक ॥ १३

भं रतनचूडिमुनिवर अउरे करिस्यइ इक अवतार।
माहा विदेहमइ सीभस्यइरे। धन एहनउ अवतार ॥ १४

भं पात्र दान थीया मीयारे सरव संपद संतान।
इम जाणी भव प्राणीयारे देज्यो अटलक दान ॥ १५

ढाल कही वे वीस मोरे राग सारंग मल्हार।
कनकनिधान करइ वदनारे दिन २ प्रति सोवार॥ १६

॥ ढाल २४ पास जिणंद सुहारीयइ॥ ०॥
रतनचूडामुनि चउपई॥ पत्राची चउरसुजाणीरे।
चउवीस ढाल सुहामणी। एतउ पूरी चटी प्रमाणीरे।१
संवत् गयवर अयडो॥ १०२८॥ मुनिवर समिवर सीदारोहे।
श्रावण वदि दसमी दिनइ चउपी जोडि शुक्रवारोरे॥ २
श्रीपरतर गच्छभा धनी भट्टारक श्रीजिन राजोरे।
श्रीजिनरतन सूरी सह। गच्छ नायक वड वाजो हरे॥ ३
युग प्रधान जगि परगड़ारे। विजयमान गच्छ राजोरे।
श्रीजिनचंदसूरी सह। गच्छ नायक गुरुसिर ताजोरे॥ ४
श्रीजिन कुशलपरंपरा शिष्य किणि मोटा मुनि रायोरे।
विद्यागुणगणसागरा। श्रीहंसप्रमोदउ वकारोरे॥ ५
तासु सीस पाठक जयो चारुदत्त गणि राजोरे।
तेहनी सानिधि चउपई एतउ पुरीसइ सुभ काजोरे॥ ६
कनकनिधानवाचक रटीए चउपी चोवीस ढालोरी।
सघर सवध सुहामणी सघर चउ सा नीरे॥ ७
भणता हणता वाचता एतउ सगुणा माणस हरषइरे।
रागरतन जव हरभला पिमि जवहरी माणस परषइरे॥ ८
श्रीजिन कुशल पसाउनं। सुभ वञ्छितच व्यापर माणीरे।
कनकनिधान कहइ हुओ सुषसपदा लील कल्याणीरे॥ ९

Colophon. इति रतनचूडमुनि चउपई समाप्ता॥ गुरु जीनी सो धवीतेनें वास्ते लिषीवइ लालजीरे॥ श्री॥

विवरणम्—रतनचूडमुनिचउपईनामक. कश्चित् भाषापद्यनिबन्धः।

---

(2) **मृगावती।** Mrigāvatī is the second poetical work on the adventures of Mrigāvatī the queen of the king Udayana, complete in three khandas, of which the first and second are incomplete; by Samaya suudara At the end of the third khanda, a brief account of the work is given thus—

समय सुंदर मणि मानाचे ॥ २४

म॑ श्रीखरतरगच्छकमल दविंदा युगप्रधान् जिनचंदाशे ॥ २१

म॑ श्रीजिनसिंघ सूरि सोभागी पुण्यदिसाजसुजामिके ॥ २२

म॑ प्रथमशिष्य श्रीपूज्यकेरा सकल चंद गुरु सीसाके ॥ २३

म॑ तसु प्रसादि थया ग्रंथ पूरा मगव्या सुज जस पडूराशे ॥ २४

म॑ सीलसइ आठसथ्या वरषे हुइ चउपईश्राप हरषेके ॥ २५

म॑ मृगावती चरित्र कह्या त्रिजं खंडे श्रापे आदयम ढेके ॥ २६

म॑ सोइण विनि चउपई सुणतां भणतां नइ वनि गुणताके ॥ २७

म॑ समय सुंदर यह सघ आसीसा रिद्धि हृद्धि सुजगी साके ॥ २८

सर्व्वगाथा ॥ २११

Colophon. इति श्रीमृगावतीचरित्रे चंड प्रद्योत नव प्रकारावपण ॥१॥ श्रीधारागमन ॥२॥ मृगावतीदीक्षा ॥ ३ ॥ उदयन श्रावकव्रतग्रहण ॥ ४ ॥ मृगावती चदन केवलोत्पत्ति ॥ ५ ॥ तन्निर्व्वाण वर्णनो नाम तृतीय खंड संपूर्ण ॥ ६ ॥ तृतीय खंडे ढाल ॥ १२ ॥ गाथा ॥ २११ ॥ प्रथम खंडे ढाल ॥१३॥ गाथा २६८ ॥ द्वितीय खडेपि ढाल । १३ । गाथा २६६ ॥ सर्व्वढाल ३८ । सर्व्व गाथा ॥ ७४५ ॥ ग्रंथाग्र ॥ ११०० ॥ इति श्रीमृगावती चउपई संपूर्ण ॥ संवत् १६९७ वर्षे श्रीअचलगच्छे पूज्य श्रीकल्याणसागर सूरीश्वर विजयराज्ये वैशाखमासे शुक्ल पक्ष पूर्णिमायां रविवासरे लिखितम् ॥ लेखकपाठकयोः श्रेयांसि भूयासुः ।

So it appears that this copy has been written 29 years after the original composition the date of which is 1668.

---

(3) The third Ms is a copy of the Daśavaikālikasūtra (दशवैकालिकसूत्र) one of the famous Jaina religious works Substance, country-made colourless paper. Folia, 17. Lines, 5 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old and writing slightly effaced in parts. Prose. Generally correct. Complete.

Daśavaikālikasūtra is a famous work, complete in four Adhyāyas (chapters) of which the first is called the Dumapupphyajhayanam, the second Sāmannyapubbiyajhayanam, and the third Khullyakācārajhayana while the fourth is without a particular name for in the

colophon it is mentioned in general term such as Daśavaikālika-sūtrasya Caturthamadhyanam. In the first chapter a simile between flowers in trees and this work and of bees and the readers is illustrated hence its name Drumapupphiya. The name of the second chapter is Sāmannyapubbiyā or Srāmanyapurbyam meaning the first step to attain the true merit of a Śramana ascetic. In the third chapter Ācāras or good conduct to be observed by Jaina Sādhus are mentioned, hence it is named Khullakācāra or Ksullakācāra. In the fourth chapter a detailed account of the characteristics of the Jaina religion as taught by Jambu Svāmī has been given. As the work is a famous one and already described before we need not describe it here.

---

(4) The fourth as well as (5) the fifth Mss. under this number are Bālabodha, a commentary on the Ajitaśāntistavana and the text Ajitaśāntistavana respectively already described before.

The rest being incomplete we mention below their names only in the order in which they over.

(6) लघुसंघयणी । Laghusamghayanī.

(7) संस्तारकविधि: । Saṁstārakavidhiḥ

(8) वृद्ध अतिचार: । Vriddha Aticāraḥ

(9) श्रीस्तुति: । Śrīstutiḥ.

(10) श्रीपार्श्वनाथनमस्कार: । Śrīpārśvanāthanamaskāraḥ.

Of these the Saṁstārakavidhi, being complete and the smallest of the works containing 14 verses only we quote below the whole work except verses 2, 3 and 4 which are illegible.

॥ ९० ॥ निग्गहीत नमो खमासमणाणं ॥ गोयमाईण। महामुणीण नमो अरिहन्ताणं ॥ वार १ ॥ करेमि भन्ते सामाइयं ॥ वार ३ ॥ अणु जाणह जिहिज्जा ॥ अणु जाणह परम गुरु। गुरुगुणरयणाहि। मण्डियसरीरा बहुपरिपुन्ना पोरसि राई संथारय ठाऊमि ॥ १ ॥

चत्तारि मंगलं। अरिहंता मंगलं। सिद्धा मंगलं। साहुमंगलं केवल पन्नत्तो धम्मो मंगलं ॥ ५ ॥ चत्तारि लोगोत्तमा अरिहंता लोगुत्तमा। सिद्धा लोगुत्तमा साहुलोगुत्तमा। केवल पन्नत्तो धम्मो लोगुत्तमा ॥ ६ ॥ चत्तारि सरणं पवज्जामि। अरिहंते सरणं पवज्जामि। सिद्धे सरणं पवज्जामि। साहुसरणं पवज्जामि। केवल पन्नत्तो धम्मो सरणं पवज्जामि ॥ ७ ॥ पाणायवाय मलियं चोरिक्क मेहुणं दविण मिच्छं। कोहं माणं मायं लोभ पिज्जं तहा दोसं ॥ ८ ॥ कलहं अभक्खाण पेसुन्न रइ अरइ समाउत्तं। परपरिवायं मायामोसं मिच्छत्त सल्लं च ॥९॥ वोसिरेसु इमाइ मुक्ख मग्ग संसग्ग विग्घ भूयाइं दुग्गइ निबंधणाइं अट्ठारस पावठाणाइं ॥ १० ॥

End. गोहं नत्थि मेको। नाहमन्नस्स कस्सई। एवं अदीण मणसो अप्पाण मणु सासए ॥ ११ ॥ एगोमे सासउ अप्पा। नाणदंसण संजुउ। सेसा मे वाहिरा भावा सव्वे संजोगलक्खणो ॥ १२ ॥ संजोगमूला जीवाणं पत्ता दुक्खपरम्परा। तम्हा संजोगसंबंधा सव्वं तिविहेण वोसरियं ॥ १३ ॥ अरिहंतो महदेवो जावज्जीव सुसाहुणो गुरुणो। जिण पण्णत्तं तत्तं इय सम्मत्तं मए गहियम् ॥ १४

Colophon. इति श्रीसंस्तारकविधिः संपूर्णः। सवत् १६९० वर्षे ज्येष्ठ मासे असितपक्षे श्रीआगरा नगरे लिखितम्। श्रीकल्याणसागर सूरीश्वरो राज्ये विजयराज्ये लेखकपाठकयोः चिरं जीयात् शुभं भूयात् श्रीरस्तु सकलार्याशिरोमणि साधवी श्रीवाहला पठनार्थम् ॥ श्रीअंचल गच्छे।

Next important work is the Vṛiddha Aticāra वृद्ध अतीचार It consists of some valuable instructions on avoiding unreal and following what is real. The following extracts from the beginning will throw some light on the nature of the work.

॥ ६० ॥ इच्छामि खमा समणों। इच्छाकारेण संदिसह भगवन् गुरुपर्व्व भणी। सविशेष पणी अतीचार आलोउं। इच्छ नमो अरिहंताणं। इच्छ श्रावक तणइ धर्मइं सम्यक्त्व मूल बारव्रत भणीइ ॥ इच्छ ॥ अरिहंतदेव सुसाधगुरु जिनप्रणीत धर्मभाव तु सम्यक्त्व प्रतिपालुं। द्रव्यतु लौकिक। लोकोत्तर। देवगत। गुरुगत। पर्व्वगत मिथ्यात्व चतुर्व्विध भणीइ॥

हरिहरब्रह्मासूर्य इन्द्र चन्द्र महेगोवन गणेस दिक्पाल षेत्रपाल स्कन्द कपिल रुद्र हनुमंत यक्ष मुक्तिमुक्तिदायक तणी आराधीइ ते लौकिक देवगत मिथ्यात्व। चरक परिव्राजक कौलिकापालिक द्विज तापस संसार तारिक भणी मानीइ ते लौकिकगुरुगत मिथ्यात्व। अपर परिग्रहीत जिन बिम्ब वैराग्या ब्रह्मशान्तिक प्रमुख जैनदेवदेवी तनु देव बुद्धि पुजन ते लोकोत्तर देवगत मिथ्यात्व। पास छाड सन्नाक्रशील संसक्त यद्दच्छ निह्नव बोटिक द्रव्यलिंगी तणइ विषइ जे गुरुबुद्धि मानीइ ते लोकोत्तर गुरुगत मिथ्यात्व। ए चतुर्विध मिथ्यात्व यथाशक्ति परिहरूं ॥ सम्यक्त्वा पाच अतीचार सोधउं ॥

. *Aticāra means neglect and corruption. To avoid all kinds of* neglects and corruptions is the principal instruction of this work. By way of illustration we quote below few lines.

इत्तरि पर गाहिया गमणे। अपरि परगहिया गमणे। अणंगक्रीड़ा परवीवाह-करणे। कामभोगतिव्वताभिलाषे। ईतर थोडइ कालि मुकेतनइ वारइ स्वपुरुष तणउ गमन कीधइ हुइ। अपरिग्रहीत परपुरुष तणुं गमन कीधउ हुइ। अनंगक्रीडा अन्यासक्त देह काम कुचेष्टा कीधी हुइ। कामभोग तणइ विषइ रात्ति दिवस ति चित्त यइ। तीव्राभिलाष धरिउ हुइ। पर्व तिथि विष्णुत लगइ सील भग हउ हुइ ॥ &c

---

No. 119. पञ्चमाङ्गश्रुतस्कन्धव्याख्या। Pañcamāṅgaśrutaskandha-vyākhyā. Substance, country-made white paper, *13 x 6 inches* *Folia,* 36. Lines, 9-17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, torn in parts. Prose Not correct. Incomplete

A commentary on the Śrutaskandha Anonymous.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रुतस्कन्दनामकस्य पञ्चमाङ्गस्य काचिदसम्पूर्णा टीका वर्त्तते।

No. 120. ढालसागर । Dhālsāgara Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 127 (of which fol. first is wanting). Lines, 13–17 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1740. Appearance, old, with different hand-writings Verse. Generally correct. Complete.

A poem on the description of Harivaṁśa in the form of Dhāla a kind of song, by Guṇasāgara Surī, consisting of 151 Dhālas, complete in nine khaṇḍas or chapters. The subject of the work is the same as that of the Hindu Harivaṁśa. Names of persons such as Jadu, Sauri, Vṛisṇi, Andhaka, Vāsudeva, &c., as well those of the localities such as Mathurā, &c, are the same as in the Hindu Harivaṁśa. The only difference is that the heroes of Dhālasāgara are Jainas. From the following lines the readers will be able to form an idea of the work.

सेवकरूपी देवता कहइ तदा सिर नामि ।
किं हिं करणी सुर उपना आप प्रकाशउ स्वामि ॥ ४०
अवधिज्ञानकरी देषीयो पुव्व भवांतरिताम ।
राजा राणी पेषीया युगलपणि अभिराम ॥ ४१
अगूठा घीउ पनी अग्नि झाल असराल ।
काल रूप कोपी तिहां आवउ मूरतल काल ॥ ४२
आदिनाथ को नंदन वर्नों कउ बाहुबली बलवन्तजी ।
भरतेश्वर भुजबलि हरायो एवड़ लउविरतंतजी ॥ ४६
सोमयश कुंअर करमइं तउ श्रीश्रेयांस कुमारजी ।
आदिनाथ नइ जेणि करा वियउ इच्छु रसइं आहारजी ॥ ४७
तेहनो नंदन सार्वभूमजी तेह नहउ सुभूमजी ।
सुघोष राजा तस पाछ उपइं वैरी कुलनउ धूमजी ॥ ४८
घोष सुघहंनो तेहनउ नन्दन महानंद सुनन्दजी ।
सुभइ सुभंकर सोमवंसिए उदया पूनिमा चंदजी ॥ ४९
कोइ गति को सुरगति पासइ एह वंसिना भूपजी ।
असंख्यातमो पीढी उपजिउ कीरति चन्द्र अनूपजी ॥ ५०
निसंतान राजा तव मूउं दैवतणइ सजोगजी ।
नृपपदवी नायक नही कोइ मिलिया सघना लोगजी ॥ ५१
पंचदिव्य करि वनि आया सुभग अनि मत्री सजी ।
हरिणी युगलपण देषी मनमइ धरी जगीसजी । ५२

अम्बरथी सुरवाणी प्रगटी शीच करउ तुम्ह काइंजी ।
चंपानगरी नउभल भूपति आपउं वाहिंजी ॥ ५३
राजा राणी नइ तुम्हे देणी मदिरामांस आहारजी ।
म्यारउ वचन न माने सउ रे तउ करिसिउ संहारजी ॥ ५४
सुर सकति आउंषउ घटावी अवगाहन पणिनेमजी ।
वयरा वैर नवीमरइरे यमरस पालिउ एमजी ॥ ५५
हरि नामिइ राजा हुइ ते लोक नथ्या कारिजोतिजी ।
पायक परिग्रह पुरइ तउरे इयगयरथनी कोड़ि जी ॥ ५६
एथापइना हरिवंशत नीरे वसुध्यासइ विख्यातजी ।
दशमा जिन वरजीनि वारइ आगइति सुणी वातजी ॥ ५७
हरिहरिणी थी नदन उपजिउं प्रथवीपतिगुणधामजी ।
महागिरि हिमगिरि वसुगिरि राजा उत्तमनाम प्रधानजी ॥ ५८
संवी गिरि सुयश नरनायक एमोटो राजानजी ।
तिखंड प्रथवी माहिं अखंडित वरतावी निज आणजी ॥ ५९
सहुन ही संघपतिनी पदवी करि विमला चल जातजी ।
भगति व भाव सुभभावनामावी कीधी निर्मलगतजी ॥ ६०
एवं हरिवंशि कुलहुया संख्या रहित अपारजी ।
किहि सुरगति किहिं सिवगति साधी सफल कीया अवतारजी ॥ ६१
मुनि सुव्रत स्वामी जगतारक गाजम्हवीइं हिर वंशजी ।
मुनि सुव्रत सुव्रत राजा वंशतणे अवतंसजी ॥ ६२
भूरि भूपनउ अन्तर होतां मथुरापूरी मझारिजी ।
वसु पुवन इहतक उवर वंशविभूषणसारजी ॥ ६३
कैस लागउ काल अन्तर यदुराजा उतपनजी ।
जिहियी यादव नाम कहाया दुनिए पुरुषरतनजी ॥ ६४
यदुराजानउ सूरसुतउ सूरसरीय उदावजी ।
भाया प्रतिभाषा हि विचाली ते कहिया चित्तभावजी ॥ ६५

The king Śūra had two sons like the sun, the first Śauri and the second Suvīra. Śauri was enthroned and the second was made Yuvarāja. Prince Śauri removed his capital to a newly built city entitled Śauripuri, while his younger brother used to remain in the city of Mathurā. King Śauri having placed his son Andhaka Viṣṇu (Andhaka Vṛiṣṇi ?) on his throne died. Andhaka Viṣṇu had ten

sons Samudra Vijaya, &c. and two daughters Kunti and Madri by the queen Subhadrā. Kunti was married to a king belonging to the Kuru dynasty. Here a description of Kuruvaṁśa has been given thus—

आदिनाथ नो सुत कुरुजायो तेहयकी कुरुपेत कहायउ ॥ ८२
कुरुसुत हस्तीराय कहायो हथिनाउर भली नगर विमायो।
हस्ती नृप संतान वषाणु विश्ववीर्य नरेश्वर जाणुं ॥ ८३
घसंख्यात नृप हुयानंतरि। शान्तिनु राय हुउ हथिनाउरि।
दुष्के दारण साधु उजागर तीजो ढान कहिगुण सागर। ८६

End.

गायोरे हरिवंश सरीयारे मनवञ्छित काज कि पांमीरे।
परमास अधिकाईरे रूपनी भाजकि गायोरे ॥ १
वारइ दशना जिण तणइरे वंशए उत्पन्न।
विस्तरी शाषा घणी काइ हुया बहुपुरुष रतन ॥ कि गां ॥ २
अपर नाम सुहा भणोरे नृप यदु थी जोइ।
राय यादव राजीया काई पुहवीरे पर सुधा सोइ ॥ किगां ॥ ३
वीसमो बावीसमोरे एथिवंश जिनंद।
उपज्योउ आनंद मइं काइ आयारे तिहां चउस वि इ द ॥ किगां ॥ ४
कृष्ण नइं बलदेवजीरे वंशनइं अवतंस।
वासि नगरी द्वारिका काइ कीधुउ अरिकुल विध्वंस ॥ किगां ॥ ५
स्थान फइ भाइ भलारे धर्मनन्दन भीम।
शक्रसुत सीभाषरी काइ पोढारे पौरुष निसीम ॥ कि गां ॥ ६
शावनइ पर जून नारे बन तणो नही पार।
एक एकाथी वडा काई अगणितरे हरिवंश कुमार ॥ कि गा ॥ ७
इन्द्रनगरी द्वारिकारे द्वारिकापण सोइ।
उपमा सरिषी सहि काइ अन्तररे नवि दीसइ कोइ। कि गां ॥ ८
नित्य रङ्ग विनोदमइंरे नित्य हरष उल्हास।
द्वारिकानगरी तणी काइ निति कोरे साधती वास ॥ कि गां ॥ ९
नित्य सुत जन्मो सुवूरे नित्यसुतनी सान।
नित्यसुत परणितणा काइ हीवइ रे उच्छाह रसाल ॥ कि गा ॥ १०
चउक पूरइं कामिनीरे कलसना मंडाण।
दीवनइ दधि अचता काई करीयइरे घरि २ कल्याण ॥ कि गां ॥ ११

कौजीयइ जिन देहुरारे पूजा प्रकार थौकि थपमप मद्दला।
काई वाजइगे वाजिए अपार ॥ कि गां ॥ १२
येन येलना पगारि घूघर घमकार भली भावइ भावना कांई भवीयारे
भल भाव उदार ॥ कि गां ॥ १३
प्रवल्भावि प्रभावनारे परम पुण्य प्रकाश।
श्रीफला श्रीकारिय कांई पूलौरे पूगी मन आश ॥ कि गां ॥ १४
नारी नीकी शोभतीरे पहिरीयां तनि सोल।
मार महारिं करी कांई बोलइरे मुखि मीठा बोल ॥ कि गां ॥ १५
बगसील कन्नोलडांरे घाल मोती मार।
करइ मगुन वंध्यामणा कांई वरतइरे जिन मत सौवार ॥ कि गां ॥ १६
आज छइ दीपालिकारे नारिकाकभ साम।
आजि पर्व पजूसणां कांईको अइरे उच्छव मुनिमाल ॥ कि गां ॥ १७
मिलइ माहमीमामठारे माहमिपि मुनिषार।
धवल मङ्गल आरमुं कांई अथर जय ॥ कार ॥ कि गां १८।
गच्छ गच्छ प्रणाममुरे विजयवन्न विसेस।
श्रीविजय गच्छ गजीया कंदीपइरे गुरुधर्म नरेस ॥ कि गां ॥ १९
विजय ऋषि विद्यावन्तीरे धर्मदास मुनीश।
खिमा सागर पेमजी कांई जिहनीरे ऋणमादि अधीश ॥ कि गां ॥ २०
पद्मसागर मुनिश्रीरे सुयश यश भर पुर।
पाय प्रणमी प्रभूतना कांईपा मणइरे गुणसागर सूरि ॥ कि गां ॥ २१
संवच्छर छोहोतरइरे मास सावन सुद।
तीज सोमसमुगरा कांई बामइरे वार चविदइ* ॥ कि गां ॥ २२
कुकटेश्वर महामइरे प्राम स्वामि प्रसार।
मलनइ भजइवक कांई करीयारे मइ चरित सुसार ॥ कि गां ॥ २३
टाय सागर नाम श्रीइरिकोनो विस्तार।
गुरुमाइ मोनइ कांई पांसइरे गुरुधनति सार ॥ कि गां ॥ २४
एडमी पक्ष वदइ रे टापनी सोमरा।
आदिनो आम्नायनी कांई संवर धनाभी राग ॥ कि गां ॥ २५

---

* This is probably the date of original composition of the work but most obscure for संवच्छर छोहोतर indicates 76th years only. From this only it can not attributed to any particular century.

जब लगइ गिरि मेरुमेरे सकल गिरिवर ईश ।
तब लगइ हरिवंशए कोड़ेया ऑरे थिर चिम्या सोह ॥ कि गां ॥ १८

कलस ।

हरिवंशगाथी सुयश पायो ज्ञानबुद्धि प्रकाशनउ ।
पाप जावर्ष गयो भावउं पुण्य पायो भासनउ ।
करथ पुत्र कलत्र कमला पते सुपत सुहामणो ।
पूज्य श्रीगुणसूरि जयइ संघरंग वधा मणों ॥ १७

Colophon. इति श्रीगुणसूरिसागर कृतं ढालसागर समाप्तं खंड नव ९ ढाल एक सतं एकावन १५१ अङ्कतः । ग्रंथाग्रंथ ५०५० । सं १७४० वर्षे शुचि दिन सुदी १४ चतुर्दश्यां कर्मवाट्यां लिपीकृतं ग्रामरे मार्गलपुरमध्ये विपपाठके शुभं भवतु कल्याणमस्तु । चिरं नन्यात् पुस्तकं । लिखितवाचकयोर्भद्रं भवतु ॥ छ. ॥ छः ॥ पंडितैः संशोध्य वाच्यं भद्रं भूयात् ॥ छः ॥ लिखितं पूज्य ऋषि श्री श्री श्री श्री श्री ५ ऋ. दीपचंद्रजी तत् अंतेवासी ऋषि श्री श्री श्री ५ ऋ गांगाजी तत् विनय ऋषि श्री ५ ऋ. राजारामजी तत् सिष्या ऋ. श्री५ दयालजी तत् अंतेवासी मुनि माणक ॥ श्रीरस्तु व ००&c. लेषकपाठकयोः शुभ भवतु कल्याणमस्तु श्रीरस्तु कल्याणमस्तु । श्रीलुंका गच्छे लिपीकृतानि ।

विवरणम्—ढालसागराभिधहरिवंशाख्यानविषयकगीतिनिबन्धोऽयं श्रीगुणसागरसूरिविरचितः ।

No. 121. त्रैलोक्यदीपिका । Trailokyadīpikā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 47. Lines, 12–4 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1811. Appearance, very old, worn out and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Complete.

Sanghayanīsūtra was originally composed by Jinabhadra Gani and explained by Śrīcandra Muniśvara. The text under notice has been sketched from that by Hema Suri. Hence it has been entitled Madhyama Sangrahaṇī or Trailokyadīpikā, a lamp for the illumination of the three worlds, with an explanatory note under the name of Bālabodha. Subjects treated of in this work

are (A) five kinds of Śarīra (body), (1) Audārika, (2) Vaikṛiya, (3) Āhārika, (4) Taijasa, (5) Kārmana; Rasas, four Kasāyas, eyes &c. five Indriyas, seven kinds of Samudghāta, three darśanas such as Samyakdṛiṣṭi, Miśradṛiṣṭi and Mithyātvadṛiṣṭi, five sorts of Jñānas such as Matijñāna, Śrutijñāna, Abadhijñāna, Manaparyajñāna and Kevalajñāna; three Yogas (1) Manayoga, (2) Vacanayoga, and (3) Kāyayoga, Upayogas, which are principally of three kinds (1) Sāmānyalakṣana niścaya upayoga, (2) Sarvajīvaprati sākāra upayoga, (3) Anākāra upayoga. Of these Anākāra upayoga again is of nine kinds such as (1) Upapātā, (2) Cyavana, (3) Sthiti, (4) Paryāpti, (5) Karma, (6 Āhāra, (7) Sanjñā, (8) Gati and (9) Agati. Thus the Upayogas are twelve in number. These are the principal subject treated of in this work.

Beginning. ॥ ६० ॥ नमिउ अरिहंताइ ठिइ भवणो गाहणाय पत्तेयं ।
सुरनारयाणं नरतिरियाणं विणाभवणम् ॥ १
उववायं चवण विरह संखं इगसमय गमागमणे ।
दसवाससहस्साइं भुवण वइणं जहन्न ठिई ॥ २
चमर बलिसार मद्धियं तद्देवि तिन्नि चत्तारि ।
पलीयाइं सट्ढाइं सेसाणं नवनिकायाणम् ॥ ३
दाहिणदि वढ पलियं उत्तरउ हुंति दुन्निदेसूणा ।
तद्देवि मद्ध पलियं दिसूण पाउक्कोसं ॥ ४

Beginning *of the Commentary* अरिहंत क श्रीवीतरागदेव अने आदि शब्द थकी सिद्ध आचार्य उपाध्याय सकल साधु प्रति इत्यादि चैनमस्करी सर्व सुरदेवता १ नारकी २ नरमनुष्य ३ अनेतिर्यंक ४ एहनी स्थिति क. आयुषी १ भवन घर कहीये विमान प्रति प्रत्येक कहवाइ जिहांहिं वसे अने नारकी रहे ते नरकवास। तेह में भवन कहीइं अनेक जाइवा क ईहमांन ३ प्रत्येक कहीये प्रति मनुष्य तिर्यच्या घर भवप नहीं कहुं जिवे बाखे तेहना धरादिक स्थान प्रमाणत छे माटनो न दो। एहमे स्थिति (१) भवन (२) उगाहणा ए तिन्न बोलं कह्या।

End. दिट्ठीदंसणनाण जोग एव गीयवाय अइव्वठिइ ।
पज्जत्ती किमाहारं सन्निगइ आइइ वेए ॥ ६
सण्हाति ईसमूरीण सीसमिदेण विरइय सम्मं ।
संवव्वि वहडंउं मंदरजा बोरंदण निल ॥ ७

Colophon. इति श्रीत्रैलोक्यदीपिकानाम्नी सत्र संग्रहणी संपूर्णा श्रीरस्तु कल्याणमस्तु। श्री श्रीयं। मकसूदाबाद लिखीकृतं शिमघ मध्ये॥ श्री॥ संवत १८११ वर्षे मिती मीगसिर वद ६ दिने श्री॥ भट्टारक श्रीश्री १०८ श्रीश्रीजिनचंद्रसूरि विजय राज्ये॥

End *of the Commentary.* एतला प्रकार अनाकार उपयोग जाणि वउ॥

Colophon *of the Commentary.* इति सग्रहणी सूत्र बालबोध: संपूर्ण:॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् त्रैलोक्यदीपिकाभिधः कश्चिज्जैन नियमाः सटीकोवर्णितः॥

No. 122. दण्डकसूत्र। Daṇḍakasūtra. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 12 × 5 inches Folia, 7. Lines, 5 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, torn in parts and slightly worm-eaten throughout Verse. Generally correct. Complete.

A review of the principal catagories of the Jaina philosophy, entitled Vicārasāī, in Daṇḍaka verse, hence it is entitled Daṇḍakasūtra also, by Gajasāgara Gaṇi, pupil of Dhavala Candra Upādhyāya. The principal catagories, according to the Jaina Śāstra, are (1) Nāraki including Ratnaprabhā, Śarkarā, Bālu, Paṅka, Dhūma, Tama, &c., (2) Āsurādi includes Bhuvanapatis, Tamatama, Asuras, Nāgas, Suparnas, &c., (3) Prithyādi including Apa (water), Teja, Bāyu, and Vanaspati, (4) Dvindrīyādi, such as Dvindriya, Trindriya, Caturindriya, &c., (5) Garbhaja, Tiryak, Manusya, &c (6) Vyantarika devatā, &c. (7) Jyotiska including planates, stars, &c., (8) Vaimānika, (9) Śarīra, (10) Sanghayana, (11) Sāṁjñā, such as Āhāra, Bhaya, Maithuna, Parigraha, Krodha, Māna, Māyā, Lobha, and Gharaloka (wife &c), (12) Sansthāna, (13) Kasāya including Krodha, Māna, Māyā, and Lobha, (14) लेश्या colour such as black, green, white, &c., (15) Indriya, eyes, ears, nose, &c, (16) Samudghāta seven in number, (1) Vedanā, (2) Kasāya, (3) Marana, (4) Kriyavaikriyā, (5) Taijasa, (6) Āhāra, Kevalī, (17) Dṛiṣṭis are three in number Samyaktvadṛiṣṭi, Mithyātvadṛiṣṭi and Misradṛisti, (18) Darśana is of four sorts, Caksudarśana, Acaksudarśana, Avadhidarśana and Kevaladarśana, (19) Jñāna is of

five kinds, Matijñāna, Srutijñāna, Avadhijñāna, Manaparyāyajñāna and Kevalajñāna, (20) Yoga, (21) Upayoga, (22) Utpāta, (23) Cyavana (death), (24) Sthiti, (25) Paryāpti, (26) Kimāhāra *food of* each animal, (27) Sanjñī, (28) Gati, (29) Agati, (30) Veda (male, female and eunuch).

Beginning. श्रीपरमात्मने नमः ॥

नमिउ चउवीस जिने तस्सुत्त विचियारलेसदेसणउ ।
दंडगपएहिं ते चियथो सामि सुणेह भो भव्वा ॥ १ ॥
नेरइया १ असुराई ११ पुढवाई १६ बेंदिया दउचेव ॥ ११
गमयतिरिय मनुस्सा ११ वीतय २२ जोइसिय २३ वेमाणीया २५ ॥२
सखित्त यरीउ इमा शरीर १ सोगाहणाय २ मघयणा ३ सन्ना ४।
संठाण ५ कषाय ६ लेस ७ इंदिय ८ उ समुघाया ९ ॥ ३ ।
दिठी १० दंसण ११ नाणा १२ जोगु १३ वउगो १४ ववाय १५
चवण १६ ठिई १७।
पज्जति १८ किमहारे १९ सन्नी २० गई २१ अगई २२ वेए ॥ ४

End. थाऊ वणस्सइ विय अहिया २ कमेण मे इंति दारम् १५ ॥
सव्वे विद मे भावा जिण मएण तसीपत्ता ॥ ४४
संपइ तुम्ह भत्तस्स दंडगपय भवण भन्नहियस्स ।
दंडतिय विरय सुलहं लह मम दिंतु सुख पट ॥ ४५
सिरि जिण हंस सुणीसररज्जे सिरि धवलचंद सीसेण ।
गजसागरेण तिहिया एमा विण्णत्ति अप्पहिया ॥ ४६

Colophon. इति श्रीविचारसारे प्रमि. चउवीस दंडक मूषटर्थार्थ सपूर्ण शुभमस्तु ॥

विवरणम्—विचारसारे प्रतिनामक-दण्डकमूत्तपोऽयं निबन्धः ।

No. 123. दशदृष्टान्तकथानकम् । Daśadṛṣṭāntakathānakam. Substance, country-made colourless paper, 14 × 6 inches. Folia, 4. Lines, 4-18 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1836, Śaka 1701.* Appearance, old. Prose Generally correct. Complete.

* The date of the original composition is 79 Samvat see the verse एकोनाशीति वर्षेऽस्मिन् विक्रमादित्ये &c. at the end.

A work on instruction for children entitled Bālāvabodha. As it consists of ten different tales by way of examples, another name is Daśadriṣṭāntakathānaka. The ten tales are the following (1) Cullok, (2) Pāśaka, (3) Dhāreya, (4) Jvara, (5) Ratna, (5) Svapna, (7) Cakra, (8) Carma, (9) Yoga, and (10) Paramāṇu. The following Sanskrit ślokas are written in the margin of the codex with reference to them.

"चक्री ब्राह्मणकोऽथ विप्रविषये तुष्टो ददौ वाञ्छितम्
विप्रो मूढमतिर्ययाच सपुरे ग्रामे गृहे भोजनम् ।
भाद्यग्रामगृहे विशेष भुवने वारं पुनर्वाञ्छति
दुष्प्राप्य तदशेषयोनिगहने भ्रान्त्वा भवं मानुषम्" ॥ १
"चाणक्यः किल चन्द्रगुप्तनृपतेर्मन्त्री स्वकोषार्थको
देवीदत्तसुपाशकेन जितवान् लोकान् धनाढ्यान् बहून् ।
स्वाक्षं सर्वंभर्तं पणे प्रकृतवानेकैकदीनारत
केनापीत कदा तदापि न भवो न प्राप्यते दुर्लभः" ॥ १
"धान्यं भारतसम्भवं च सकलं संमील्य तन्नादरात्
प्रस्थं सर्षपजं तु कुतुकान्मध्ये परिक्षिप्यते ।
वृद्धः सूर्पककोषके कथमपि प्रस्थं पृथक् रूपकं
चेत् कुर्याच्च न्टथा भवो भुवि तदा प्राप्यः प्रमादात् कथम्" ॥ ४
"राज्यार्थी तनयो नृपेण विदितो नूनं मम द्रोहको
वृद्धग्रासभसहस्रकोषकपणे रन्तुं समारेभिरे ।
तान् सर्व्वान् नृपनन्दनो विजयते यद्येकवेलं नृपः
सर्व्वे यान्ति समूलतस्तदपि नो संप्राप्यते मानुषम्" ॥ ५
"श्रेष्ठी रत्न सुवंशकोऽथ कृपणो ग्रामान्तरेऽसौ गतः
पुत्रैः सार्थमभाय रत्ननिवह दत्तं निदेशे पृथक् ।
ज्ञात्वा याचयते सुतानपि च ते व्याघर्षयं ते क्वचित्
लब्धं निर्गमयन् सुधा नरभवं जीवः पुनर्नाप्नुयात्" ॥ ६
"शालायां किल मूल देवनृपतिः सुप्तः समं भिक्षुणा
रात्रौ चन्द्रमसं मुखे निविशन्तं दृष्टा प्रबुद्धावुभौ ।
प्राप्तो राज्यमथो गुडादसहितं मन्मंडकं भिक्षुको
राज्यार्थी दधिभोजको न लभते तद्वत्न मानुषम्" ॥ ७
"स्तंभ इस्तशतोर्द्ध घट्चलयकान्याविक्रयन्ते वृद्धे-
यके षोडश षोडश + + युते शाखां च तन्नान्तरे ।

सुश्चोर्ई द्दगघे + + + सहसा शिवाप्रवीचः पुनः
दुर्वृत्तो न विलोकितुं हि तदलं तद्वत्वं मानुषम् ॥ ८
'अंवाज्याहम + + + + कूर्मोऽथ तोरं गतो
वातोत्सारितशैवलेन सकलं चन्द्रं चिरात् दृष्टवान् ।
कौटंबस्य क्षते गतः मुमिलिते छिद्रं पुनर्वाञ्छितं
चन्द्रं नैव समीक्षया न शुभवः संप्राप्यते कर्हिचित्" ॥ ९
"पूर्वाम्भो सलिलं युगं यदि भवेत् तत् पश्चिमाम्भो पुन-
र्वातांदोलित यूपरन्ध्रमविशत् सा चेत् समिला कदा ।
मांता भूरि भव स्वपुण्यवशतो मर्त्यं प्रमादाद्दं
न प्राप्यं शुभमानुषं पुनरपीत्यं वीरनाथोऽभ्यधीत् ॥ १०
"देवो मन्दरसन्निभं गिरिवरं कृत्वाथ चूर्णं वशो
कल्पान्तोद्भववायुना विकिरते शीर्षा बुधौ सर्वतः ।
प्राप्ता न परमाणवः पुनरसौ पिण्डीकरोत्यादरात्
मानुष्य सुगत पुनर्भवमहारण्ये सदा दुर्लभम्" ॥ १

The main subject treated of in this work is the human birth, which can not be got easily. After repeatition of several births of different kinds one gets human birth by his previous good actions. This theory has been illustrated with ten examples. The work was originally composed at the request of Kāraṇa a merchant for the perusal of the sons of Vacanācārya Sannāga, by Abhayadharma, in 79 Saṁvat.

Beginning. ॥ ६० ॥

प्रणम्य श्रीमहावीरं सुरासुरनमस्कृतं ।
कुर्वे नृजन्मसंबंधि दशदृष्टान्तविस्तरम् ॥ १
बालानामवबोधाय सुधियां स्मरणाय च ।
तथापि पेचकाः सन्तो भवन्त्वत्र कृपापराः ॥ २
पुहग पासग धन्ने ज्वरे रयणे सुमिण चक्के य ।
चम्म जुगे परमाणू दसदिट्ठंता मणुय लंभे ॥ १

End. नेह भवो चोड्रा यथा यर्न्द कविकानइ विषइ प्रमाद ।
न करिष्ठ एतनइ दृष्टांतनी बालावबोध सुगम
श्रीमत्विम ऐम दूतोवा रात्रौ विक्रयिनि मम्.टम् ।
नैष्ठिकः करणाख्यस्यादरैण विदुषां मतम् ॥ १

वाचनार्थं सभागकुमाराणां विनेयक ।
चकाराभयधर्माख्यो वाचनार्थं विविक्तिनाम् । २

एकोनाशीति वर्षेऽस्मिन् विक्रमादिगते सति ।
तिष्ठन्माने बालावबोधं सुगमार्थकम् ॥ ३

यावन्मेरुर्नभोरत्नमिन्दु भूचीरसागरा: ।
तावन्नन्दतु सत्सद्वाच्यमानः पदे पदे । ४

Colophon. इति दृष्टान्तकथानकं सम्पूर्णं श्रीः कल्याणमस्तुः सं १८३९ वर्षे शाके १७०१ प्रवर्त्तमाने मासोत्तम प्रथम श्रावण मासे कृष्णपक्षे चतुर्थी तिथौ शनिवासरे श्रीमल्लेमल गढ़ महादुर्गे प जैनसौगणिना लिपिता: ॥

विवरणम्—दशदृष्टान्तकथानकी नाम कश्चिज्जैननिबन्धविशेष: ।

No. 124. दशविकालिकसूत्रम् । Daśavikālikasūtram. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches Folia, 46. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1663. Appearance, very old, worn out, writing effaced in most parts Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the Daśavaikālikasūtra, complete in ten Adhyayanas or chapters as (1) Dummapupphiya, the first Adhyayana, (2) Śramanya Pūrvikā, the second Adhyayana, (3) Ksullakācārakathā-nāma, the third Adhyayana, (4) Thajjivaniyānāma the fourth Adhyayana, (5) the fifth Adhyayana is entitled Pindikhanāebise uddesau (6) the sixth Adhyayana is named Dhammathakāma (Dharthakāma), (7) the seventh Adhyayana is Suvākkasuddhi (Suvākyasuddhi ?), (8) the eighth Adhyayana is Āyārayanihi (Ācāranidhi ?), (9) the name of the ninth Adhyayana is Viṇayasamāhībauttho uddeso, (10) the tenth Addyayana has no colophon indicating its name, however it gives some definitions of the Bhiksus, relating their characteristics. This work has been already described before see No. 20.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 125. दशारण। Daśārana. Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches Folia, 2 Lines, 8-11 in a page, Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete.

A little poem on the good conduct and adventures of the king Daśārana Bhadra Rājarsi, by Lālā Vijaya, a pupil of Vijaya Pandita.

Beginning. ॥ ६० ॥

सारद बुद्धि दाई सेवक नयणानंद।
प्रणमुक्त निजगुरु भविक विकाशनचंद।
वंदु शासनापति साचो वीर जिणंद
हुं गाइसि भगति दशान भद्र मुणिंद ॥ ० ॥

॥ त्रुटक ॥

दशान भद्रे मि षति उत्तम दशान भद्र सुर सोहइ।
दशान भद्रं राजा चनुसोदस भविजनमन मोहइ।
न्याइ राय प्रजा प्रतिपालइं टालइं परदल पीड़ा।
विमल निवारइ धर्मविचारइं टालइं परदलपीडा।
विमल निवारइ धर्मविचारइं करइ रंगरस क्रीड़ा॥ २

End. ॥ त्रुटक ॥

इंद्र वादी मोलइं धन मानव अवितार।
जइमान करी गइं तपवासि भवपार।
माइ वीर पइं पइं धन मानव भवमोइं।
इन्द्रपाय लगाडिउ सोहम चवरण कोइं।

॥ त्रुटक ॥

चवरन कोइ एषो परि बुझि पयंभुत कर्मसंघातिइं।
केवल पामी सुगति पोहता मंगलिक हु एषि वातइ।
भणतां गुणतां उत्तम तु गुण पुहचइं मयल जगीस।
सुम विजय पंडित शिष प्रणमइ लालविजय निसदीस ॥ १०

Colophon. इति दशारण भद्र राय ऋषि सब्भाय संपूर्णं। इति चंदन गच्छे। साधवी लाना लिखितं।

विवरणम्—दशारणभद्र राजर्षि सद्भावविषयकोऽयं निबन्धः।

No. 126. देवराजवच्छराजचौपई। Devarājavaccharājacaupai. Substance, country-made colourless paper, 13 x 6 inches. Folia, 27. Lines, 7–17 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1792.* Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

A Caupaī or Catuṣpadī poem on the adventures of Vaccha (Vatsarāja) Rāja, entitled Devarāja Vaccharājacaupaī, by Vinaya Gaṇi a pupil of Kaṇaktilaka Munīśvara.

Beginning. ॥ ६० ॥ ऐ नमः ॥

परमोदयकारण पवर। जगदानंद पास।
श्रीफल वधिपुरमंडण उपणमी सुक्रतनिवास ॥ १
हंसगमणि परमेसरी सफला जसु अवदात।
वीणा पुस्तधारिणी पणमु सरसति मात ॥ २
जास पसायइ ततखिणइ मुरख पुण कवि होइ।
चिरनंदउ सा भारती कालीदास परि जोइ ॥ ३
तुझ पसाय विण जो करइ कवित कथा अपवाद।
भूप विणा जिम रसवती होवइ ते मनिसवाद ॥ ४
हुं बालक वृताहरउ सरसति करइ पसाय।
तुझ सुपसायइ जीकभू सरस सहीते थाय ॥ ५
कीरति कमला सगुण सुत सुमति अग नीरोग।
पुण्यपसायइ इण भवइं लहीयइ सकलासोग ॥ ६
पुण्य,पसायइ परभवइ पामइंव विमान।
केवल सिरि नहि कइ मुदा कइ पामइ निरवाण ॥ ७

---

* The date of the original composition is नयमवारिधिरससमइ (मुनि !) 1673. See the end.

पुण्यकल्पतरुमेवतां फलइ मनोरथ सन्त ।
पुण्यवत इहां संभलउ वच्छ राजदृष्टान्त ॥ ८
जिण परिदीठउ शास्त्रमइ सुणीयुं श्रीगुरुपासि ।
तिण परिहुं दिइं तव कहिसु मन उल्लास । ९

रागगौडी माहि सकडी ।

श्रीजंबूदीप सुहामणउ लखयोजन परिमान ।
सकल दीप विचि सोहतो कुल गिरि खेत प्रधान ।
सुप्रधान साधिक कही जेहनो परिधि त्रिगुणो जिण वरइ ।
लसु वीचि सोहइ कनकगिरिवर देवदेवी मनहरइ ।
विहरइं प्रति संप्रति च्यारि जिणवर जिहां जिहां अतिसय घणइ ।
सुर असुर वितर भवनशोभित जंबूदीप सुहामणो ॥ १०
भरतखेत्र सोहइ भलउ जंबूदीपमझारि ।
वरदामादिक देवता निवसइ जिहांसु विचारि ।
सुविचारि पुरवरजिहां राज इषित प्रतिष्ठित नामए ।
जिहां वसइ प्रमुदित लोक मंगल दुख कोनहु पामए ।
घर घरइ सोहइ जिहां प्रजापति पुरुषोत्तम बहु सुखिनिलो
जिहा रुप सुंदर बहु महेसर भरत खेत सोहइ भलो ॥ ११ ॥
कमला जिहां क्रिपि विलसती गोरी बहु आणंदइ ।
केलि करइ जिहा दिन दिपइ दीपइ अविचल भंदइ ।
सुभभंदि दीपइ कीन छीपइ जिहा सवगुणजेसए ।
गहन छो मंदिर खेतसुंदर बहुत पुण्य प्रवेसए ।
तिहां वीरसेन नरिंदराजइ नमइ जस बहु भूपती ।
अति सूर सब बल पवुर सोहइ कमला जिहा किय विलसती ॥ १२ ॥

End.

वच्छराजभूपति निज मंदिरइं आवी बहुपरिवारइंछेर ।
श्रीनेमिसुतगइ आपइ तिहां राजभार सुविचारइ रे ॥ ५१

इम दूहा

पवरी बहुधन आपणउ छडी वर संसार ।
बिहु रमणी साथइ भलउ लीयउ संजम भार ॥ ५२
ढाल—सुप दाइरे सुप दाइरे एहनो जाति ।
व्रत पालइरे व्रत पालिइरे व्रत दूषण छगमाटालइरे ।

ज्यां वच्छराज सुनीसर सोहइरे किरिया गुणमनमोहइ।
मन पवन निज करण विमोहइरे।
अभिमानमतंगजमोहइरे।
पंच सुमति गुपति गुणधारीरे।
नित प्रति जिनगुरु अनुचारीरे।
नित विषय कषाय निवारीरे
नित प्रणमइ जस नरनारी। ५५
दश भेदयती धर्म आणीरे करइ सूधी निजमन आणीरे।
प्रति बोधइ बहुल प्राणीरे वच्छराज मुनि गुणखाणीरे। ५६
बहुदिन शुभसंयमपालीरे निज अशुभ करम पर जालीरे।
मन मायइ दुरइ टालीरे भवथी मन पाछउ वालीरे। ५७
भइलो अणसण भावइरे सुरनरनारीगुण गावइरे।
निज पातक सकल खमावइरे वच्छमुण पावइरे। ५८
सुरथी मानव भव आइरे लेसइ सैंज मन न लाइरे।
तपबलि निज करम खपाइरे शिवल दिहइ ते सुखदाइरे। ५९ म

राग धन्यासी।

ढाल—कुमर इसीमन चीतवैरे एदेशी इम परइ धर्म भणउ सुणो।
महिमा अनोपमवेग सेवीयइ धर्म वीसदाजिमश दीयइ हो
सुख अभङ्ग। ६०

शिवपुरलोला आसनीरे पामीजइ हो धरम पसाय॥ धा।
सुखकार खरतर गच्छ धणी श्रीजिनसिंह सुरिंद।
जस दीयउ जुगवर पदतलतु श्री साहिद हो मन आणंद। दासी।
सुतक्रियाकारक गुणनिधी आगम तणा जाण।
श्रीकनकतिलक सुमिसद्ध जवंतो पाठकपद धारे। ६१ सि।
तसु सीस वाचक पद धरु लिषमी विनयगुणवंत।
जिणकरि विहार पदीतलइ प्रतिबोध्यारे बहु श्रावकसंत। ६२
दर्शपि तसु सीस सद्गुरुगुण तिलउ
श्रीरत्नसागरसुनीस महापीठज सुजस महइ।
जसनामइ हो सुख कूइ निसदीस। ६४
गणिरत्न हर्ष मनोहर गणि हेमनंदन धीर।
पभीस तास सुहकरुणिते पतिपउदी गुणगंभीर। ६५

श्रीहेमनंदन गणि भणउ सुप्रसाद लहि अभिराम।
गुणि सहज कीरति धर्म ता ए भाव्यो फलसुधकाम॥ ८६
श्रीवाम भरनगरइ मनइ श्रीमति जिन सु प्रसादि।
नयनवारिधि रस ससइ सुतवरमइ हो वड़ो परमाद॥ ८७
जे कहिय अगाम ममतइ अनुमोदीयइ ते सुह।
मिच्छामि दुक्कड़ तेहनउ जे कहियउ हो आगमइ विरुद्ध॥ ८८
पुण्यवंत श्रीवच्छमुनि भणउ जे सुणइ एह चरित्त।
ते लहइ लीला दिन दिनइ वलि होवइ जनम पवित्त॥ ८९ नि

Colophon. इति श्रीश्रीवविषये देवराज वच्छराज चौपई संवत १०८१ वर्षे कार्त्तिक वदि ० दिने श्रीवीजातदेवि पाठक्षा॥

विवरणम्—वत्सराजचरित्रविषयक चौपदी निबन्धोऽयम्।

No. 127. धर्म्मबुद्धिचौपई। Dharmabuddhicaupaī. Substance, country-made white paper, 13 x 6 inches. Folia, 20. Lines, 1-16 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1742.* Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

A poem on the character of Dharmabuddhi a minister of the king Pāpabuddhi, entitled Dharmabuddhicaupaī, by Lābhabardhana.

Beginning. ॥ ६० ॥ दूहा॥

प्रथम जिणे सर परगड़ो पूरण हार।
सेवक मन वञ्छितकरण सुख संपति दातार॥ १
मरुदेव नृप नाभि सुत सेवन वरण सरीर।
त्रिभुवनपति तारण तरण सुन्दररूप सुधीर॥ २
कवउ यच धर्म्मरो करै सेव सुविवेक।
सो अरिहंत सदाचमुं चासनि भइ अनेक॥ ३
सुमति वधारै सारदा सदा सुजस संसार।
घरं ध्यान मन तेहनो विघन निवारण हार॥ ४
धरम पदारथ जगत मैं वाधाणै सह कोइ।
लोकोत्तर लौकीक सुख जसु प्रसादमुं होइ॥ ५

---

* This appears to be the date of the original composition of the work. See संवत् सतरै बेयालीसै at the end.

मनवच काया सुद्ध करि पाराधे जे धर्म्म ।
संपद पामे नवनवी काढे पाठे कर्म ॥ ६
जारे धर्म्म रीजे घणी तेपि ण सुष पामंत ।
धर्म्म बुद्धि मंत्री परे संकट सहु नासंत ॥ ७
धरम बुद्धि मंत्री कथा सरस घणुं श्रीकार ।
चतुर चित्त सुष ऊपजे सणे जिके नर नारि ॥ ८
रागबंध मे नवनवो ढाल चौपइ एह ।
सुणतां जं घे नेह ॥ ९

End.

ढाल वृंदावन मत जाइस सारा दा कुया एहे ।
एहनी जगंतमे वातभली धमरो ॥
ए दृष्टांत अनोपम सुंदर सुणता जेत सिरी ॥ १ सर्ग ।
इम जे धरम करे नर नारी बालकुमर कुयरी ।
तासु चरणदलकमलमनोहरनमे भमर भमरी ॥ २ जं
एह सयाणी धरम कहाणी चोपइ बंध धरी ।
भणतां सुणतां सम किल पामे भवसिंधु सरण तरी ॥ ३ जं
संवत् सतरे बैतालीसे सरसे सहर हरकरी ।
गुणतालीस कही गुणवंती सरस ढाल सुधरी ॥ ४ जं ।
श्रीजिनचंदसूरि भट्टारक परतरगच्छपती ।
तासु विजय राजे ए चौपइ ढाल कही विरती ॥ ५ जं ।
श्रीषेमसाषै गुणवरधन गणि जाणे सकल जती ।
वचन सिद्धि गुणवंत वणारस माने छत्रपती ॥ ६ जं ।
सिष्य तासु श्रीसोमवणारस सोभागी सुमती ।
तासु विनेय श्रीसांतिहरषगणि वाचक बहु वषती ॥ ७ जं ।
तासु सीस नामे लाभ बरधन एह प्रबंध कहे ।
नीरसके तोपिण पुणि रण जनहितकरि दुरत दहे ॥ ८ जं ।
भणे भणावे गाइ सुणावे कहिवा भन उमहे ।
लाल चदनरनिधिरिधित सुयश सिर सुपसू जसंभलहे ॥ ९ जं ।

सर्व्वगाथा ५३४

Colophon. इति धर्म्मविषये धर्म्मबुद्धि चतुष्पदी समाप्ता ॥ श्री

विवरणम्—धर्म्मबुद्धिचतुष्पदीनामक. कश्चिज्जैननिबन्धः ।

मनवच काया सुद्ध करि आराधे जे धर्म ।
संपद पामे नवनवी काढे आठे कर्म ॥ ६
करे धर्म रीजे पयो तेपि थ सुप पामंत ।
धर्म बुद्धि मंत्री परे संकट मइ मार्जत ॥ ७
धरम बुद्धि मंत्री कथा सरस घणुं थीकार ।
चतुर चित्त सुप ऊपजे सुणे जिके नर नारि ॥ ८
रागबंध मे नवनवी ढाल चौपइ एह ।
सुणताजं ये नेह ॥ ९

End. ढाल वृंदावन मत जाइल आरा हा कृपा एहे ।
एहनी जगतमे वातभली भमरो ॥
ए दृष्टांत अनोपम सुंदर सुणतां जेत सिरो ॥ १ जगं ।
इम जे धरम करै नर नारी बालकुमर कुयरो ।
तासु चरणदलकमलमनोहरनमै अमर चमरो ॥ २ जं
एह सयाणी धरम कहाणी चौपइ बंध धरो ।
भणतां गुणतां सन किल पामे भवसिंधु तरण तरो ॥ ३ जं
संवत् सतरे बेतालीसे सरसे सहर इरकरो ।
गुणतालीस कही गुणवंती सरस ढाल सुधरो ॥ ४ जं ।
श्रीजिनचंदसूरि भट्टारक खरतरगच्छपती ।
तासु विजय राजे ए चौपइ ढाल कही विरती ॥ ५ जं ।
श्रीखेमसाखे गुणवरधन गणि जाणे सकल जती ।
वचन सिद्धि गुणवंत वणारस मानै छत्रपती ॥ ६ जं ।
सिष्य तासु श्रीसोमवणारस सोभागी सुमती ।
तासु विनेय श्रीसांतिहरषगणि वाचक वड वषती ॥ ७ जं ।
तासु सीस नामै लाभ वरधन एह प्रबंध कहे ।
श्रीरसछे सोपिण पुणि रण जगहितकरि दुरत दहे ॥ ८ जं ।
भणै भणावै गाइ सुणावैं कहिवा मन उमहे ।
लाभ वदनइमिधिरिधित सुयह सिर सुयस जसंमलहे । ९ जं ।

सर्व्वगाथा ५२४

Colophon. इति धर्मविषये धर्मबुद्धिचतुष्पदी समाप्ता । श्री

विवरणम्—धर्मबुद्धिचतुष्पदीनामक. कथिच्छैननिबन्धः ।

No. 128. नवतत्त्व। Navatattva. Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches. Folia, 16. Lines, 14–16 in a page. Character, Nāgara. Date, ! Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A work treating of the nine Tattvas or the principal categories of the Jainas, which are (1) Jīva, (2) Ajīva, (3) Puṇya, (4) Pāpa, (5) Āśrava, (6) Saṁvara, (7) Nirjarā, (8) Bandha, and (9) Mokṣa. These Tattvas are first enumerated in a gāthā which is followed by an extensive gloss in prose. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीसर्वज्ञाय नमः ॥

अथ नवतत्त्वानि लिख्यन्ते ॥ जीवतत्त्व १ अजीव तत्त्व २ पुण्यतत्त्व ३ पाप-तत्त्व ४ आश्रवतत्त्व ५ संवरतत्त्व ६ निर्जरातत्त्व ७ बंधतत्त्व ८ मोक्षतत्त्व ९ गाथा—

हेया बंधा सव पुन्न पावा जीवा जीवाय हुंति विन्नेया।
मुक्खो संवर निज्जर विन्न विय पउयावि वा ॥ १

अर्थ।

बंधतत्त्व आश्रवतत्त्व पुण्यतत्त्व पापतत्त्व ए च्यार हेय कहतो छांडवा योग्य जीवतत्त्व अजीवतत्त्व ए दोय विन्नेया कहतां जाणवा योग्य मोक्षतत्त्व संवरतत्त्व निर्जरातत्त्व ए तीन उपादेय कहतां आदरयोग्य। जीव एक प्रकारे चेतनालक्षणी जीवः १ जीव दोय प्रकारे + + थावर २ जीव तीनें प्रकारे स्त्रीवेद १ पुरुषवेद २ नपुंसकवेद ३ जीव च्यार प्रकारें देवगति १ मनुष्यगति २ तिर्यंच गति ३ नर्कगति ४ जीव पांच प्रकारें एकेंद्री १ बेंद्री २ तेंद्री ३ चउरिंद्री ४ पंचेंद्री ५ जीव छ प्रकारे पृथिवी काय १ अपकाय २ तेउ काय ३ वायुकाय ४ वनस्पति काय ५ त्रस काय ६ जीव सात प्रकारे छकाय सातमो अकाय एवं ७ जीव आठप्रकारे च्यार गति पर्याप्ता अपर्याप्ता जीवा ८ प्रकारे जीवहि नवे प्रकारे थावर पांच त्रस च्यार एवं ९ भेदें जीव दसे प्रमादीया अप्रमादीया लिख्या जीवना अथवा १४ भेद एकेंद्री सूक्ष्म अपर्याप्ती एकेंद्री, सूक्ष्मपर्याप्त एकेंद्री बादर अपर्याप्ती ३ एकेंद्री बादर पर्याप्त ४ बेंद्री अपर्याप्ती ५ बेंद्री पर्याप्ती ६ तेंद्री अपर्याप्ती, तेंद्रीपर्याप्ती चउरिंद्री अपर्याप्ती चउरिंद्री पर्याप्ती १० संज्ञी पंचेंद्री अपर्याप्ती ११ संज्ञी पंचेंद्री पर्याप्ती १२ असंज्ञी पंचेंद्री अपर्याप्ती १३ असंज्ञी पंचेंद्री पर्याप्ती १४ एवं चउदे भेद।

Afterwards the varieties of Jīvas are mentioned as 563. 198 of Devas, 303 of mankind, 48 of animals, and 14 of Nārakīs. The No. amounts to 563. Devas are first enumerated in this way—

दसभुवनपती असुरकुमार १ नागकुमार २ सुवर्णकुमार ३ विद्युत्कुमार ४ अग्निकुमार ५ द्वीपकुमार ६ उदधिकुमार ७ दिशिकुमार ८ पवनकुमार ९ स्तनितकुमार १० आठव्यंतर ८ पिशाच १ भूत २ जक्ष ३ राक्षस ४ किन्नर ५ किंपुरुष ६ महोरग ७ गंधर्व ८ आठवा व्यन्तर अणपन्नी १ पणपन्नी २ इसिवादी ३ भूतवादी ४ कंदी ५ महाकंदी ६ कोहंडी ७ पदंग ८ एवं व्यंतर १६ सरव १६ पनेरे भेदे परमाधरमी अंब १ अंबरस १ श्याम ३ सबल ४ रौद्र ५ उपरौद्र ६ काल ७ महाकाल ८ असिपत्र ९ धनुष १० कुंभ ११ वालुक १२ वैतरणी १३ खरस्वर १४ महाघोष १५ सर्व्व ४१ दश ज्योतिषी चंद्रमा १ सूर्य्य २ ग्रह ३ नक्षत्र ४ तारा एवं ५ चर एहीज थिर एवं १० ज्योतिषी सर्व्व ५१। After Devas Devalokas are enumerated which are twelve in number, such as—

सौधर्म्म १ ईशान २ सनत्कुमार ३ माहेंद्र ४ ब्रह्म ५ लांतक ६ शुक्र सहस्रार ८ आनत ९ प्राणत १० आरण ११ अच्युत १२ सर्व्व ६३। The remaining 135 varieties relating to Devas are enumerated also in this way. They are दशतीर्यग्जृंभक १० तीन किल्बिषीया ३ नवलोकांतीक ९ नवग्रैवेयक ९ पांच अनुत्तर ५ total 99, 99 Paryāpta and 99 Aparyāpta = 198. The 303 varieties relating to mankind are thus enumerated—

कर्म्मभूमि १५ अकर्म्मभूमि ३० अन्तरद्वीप ५६ सरव १०१, एकसोएक पर्याप्ता, एकसोएक अपर्य्याप्ता, एव २०२ भेद अने १०१ समुर्छिम मनुष्यरा, इणारा ही ज मलमूत्रादिक चवदें अशुचिस्थान करें विषे उपजे तिणारा एवं ३०३ भेद मनुष्यरा भेद हुवै।

The 48 varieties of Tiryanca are thus enumerated—

पृथिवी १ अप २ तेउ ३ वायु ४ साधारण वनस्पति ५ एपांच सूक्ष्म बादरसे अपेक्षा ये १० भेद हुआ प्रत्येक वनस्पति ११ बेंद्री १२ तेंद्री १३ चौरिंद्री १४ जलचर समूर्च्छिम १५ जलचर गर्भज १६ थलचर समूर्च्छिम १७ गर्भज १८ खचर समूर्च्छिम १९ गर्भज २० उपरिसर्प समूर्च्छिम २१ गर्भज २२ भुज

परिसर्प समूर्च्छिम २१ गर्भज २३ चौवीसेंदे पर्याप्त, चौवीसे अपर्याप्त एवं ४८ तीर्यंचराभेद छिवे।

The 14 varieties of Nārakī are thus enumeratad—

रत्नप्रभा १ शर्करप्रभा २ वालुकप्रभा ३ पंकप्रभा ४ धूमप्रभा ५ तमप्रभा ६ तमतमप्रभा ७ एसाते हो पर्याप्ता, सातेहो अपर्याप्ता, १४ भेद नारकीरा सर्व्वं मिल्यी ५६३ जीवरा हुवा।

The varieties of Ajīva are 560 of which 530 are Rūpīs and 30 Arūpīs. In the Rūpīs 100 kinds of Varṇa or colour, 100 kinds of Rasa or taste, 100 kinds of Saṁsthāna or shape, 42 of Gandha or smell and 184 Sparśas or touch are included. Thirty varieties of Arūpī include Darmāstikāya skandha, Dharmāstıkāya deśa, Darmāstikāya pradeśa, Adharmāstikāya skandha, Adharmastikāya deśa, Adharmāstikāya pradeśa, &c.

The Puṇyatattva, Pāpatattva, Āśravatattva, Nirjarātattva, Samvaratattva, Vandhatatta and Mokṣatattva have been also treated of in this way, but the Ms. has become so worn out that it can not bear even a soft touch of a finger consequently we being unable to go through could not describe it fully.

No. 129. नवतत्त्वप्रकरणम्। Navatattvaprakaraṇam. Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches Folia, 10. Lines, 4 in a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1820 Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A work treating of the same subject in a different way. In the former one gāthā only speaking of the principal tattvas has been quoted and explained extensively in Bhāṣā prose, while this one consists of 52 gāthās treating of the nine tattvas in a different way, of which the first gāthā nearly agrees with the gāthā already quoted in the former.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीजिनाय नमः ॥

जीवाजीवा पुण्ण पावासवसंवरोय निज्जरणा।
बंधो मुक्खो तहा नवतत्ता हुति नायव्वा ॥ १

चउदस १४ चउदस १४ बयालीसा ४२ बासी हुंति ८२ बायाला ४२
सत्तावन्नं ५७ बारस १२ चउ ४ नव ९ भेया कमेणेसिं ॥ २
एगविह दुविह तिविहा चउविहा पंचछव्विहा जीवा।
चेयणतस हयरेहिं वेयगई करण काएहिं ॥ ३
एगिंदि सुहुम इयरा सन्नियर पिंदिया यसबितिचउ।
अपज्जत्ता पजत्ता कमेण चउदस जीवट्ठाणा ॥ ४
णाणंच दंसणं चेव चरित्तं च तवो तहा।
वीरीयं उवउगो य एवं जीवस्स लक्खणम् ॥ ५

End. थोवा नपुंस सिद्धा थीनर सिद्धा कमेण संखगुणा।
इय मुक्खतत्तमेयं नवतत्ता लेसउ भणिया ॥ ४७
जीवाइ नव पयत्थे जो जाणइ तस्स होइ सम्मत्तं।
भावेण सद्दहंतो अयाणमाणेवि सम्मत्तं ॥ ४८
सव्वाइं जिणेसर भासियाइं वयणाइं नन्नहा हुंति।
इय बुद्धी जस्समणे सम्मत्तं निच्चलं तस्स ॥ ४९
अंतो मुहुत्तमित्तं पि फासियं हुज्ज जेहिं सम्मत्तं।
तेसिं अवड्ढ पुग्गल परियट्टो चेव संसारो ॥ ५०
उस्सप्पणी अणंता पुग्गल परियट्टो मुणेयव्वो।
तेणं ताते अद्धा अणागयद्धा अणंतगुणा ॥ ५१
जिण १ अजिण २ तित्थ ३ तित्था ४ गिहि ५ अन्न ६ सलिंगा ७।
थी ८ नर ९ नपुंसा १० पत्येय ११ सयंबुद्धा १२ बुद्धबोहि १३
क १४ निक्काय १५ ॥ ५२

Colophon. इति श्रीनवतत्त्वप्रकरणं सम्पूर्णम् ॥ संवत् १८२० का मिती कार्तिक मासे
कृष्णपक्षे तिथौ षष्ठी भृगुवासरे लि षामेलपुरमध्ये।

This codex has also an explanatory note written in margins as well as in the middle of lines entitled Navatattvaprakaranavicāra. Anonymous.

We quote below few lines from the first part of it.

श्रीचतुर्विंश तिर्थंङ्कराय नमः ॥ जीवतत्त्व चेतनासहित सदाकाल जीवंतो
१ अजीवतत्त्व चेतनारहित २ पुण्यतत्व सुषदायी ३ पापतत्त्व दुषदाई ४
आश्रवतत्त्व नवाकर्म्म भेलाकरे ५ संवरपत्वा नवाकर्मआवतो रोकइ ६,
निर्ज्जरातत्त्व पूर्व्वकृतकर्म्म षपावइ ग्यानमू ७ बंधतत्त्व आत्मप्रदेश कर्म्मपुद्गल
एकठा करइ ८ मोक्षतत्त्व सकलकर्म्मक्षयकरे तिमद्वीज ९ नवतत्त्व जीव

गाथवा ए नवतत्त्व जांणा जीवनइ मोचमाप्ति होइ ईयोपाईय मू हिवइ नवतत्त्वराभेदकहइछे जीवरा भेद १४ अजीवराभेद १४ पुन्नराभेद ४२ पापराभेद अशुभदय ८२ आश्रवयद्वतमावतारामेद ४२ संवर आत्मागुण तेहना भेद सत्तावन अथवो ५७ निर्ज्जरानाभेद बारह १२ बंधना भेद ४ मोचपरमानंदना भेद ९ सर्व्व नवतत्त्वना भेद २०६।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् संक्षिप्तव्याख्यासहितं नवतत्त्वप्रकरणं नाम कश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते।

No. 130. नवतत्त्वबालावबोधः। Navatattvabālāvabodhaḥ. Substance, country-made colourless paper, 13 × 6 inches. Folia, 10 (without folia marks except the last one). Lines, 12-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and worm-eaten throughout; writing injured in most parts. Verse and prose. Not correct. Complete.

This codex contains only 43 gāthās on the nine categories with explanation in Bhāṣā prose, entitled Bālāvabodha. The gāthās are the same as those of the Navatattvaprakaranam. We quote below the following extracts from the first part in order to give an idea of the work.

नवतत्त्वगाथा बालावबोधो लिख्यते ॥ यथावस्थित भावछंजे वस्तुनउं स्वरूप ते तत्त्व कहिय इते सम्यक्तनाधणी हुइं। जाण्या जोइयइं तेह भणीय हिवउं तेहना नाम कहियइं छइ॥

जीवाजीवापुन्नं पावासवसंवरो य निज्जरणा।

बंधो मुक्खोय तहा नवतत्ताहुंति नायव्वा ॥ १

पहिलउं जीवतत्त्व १ बीजउ अजीवतत्त्व २ त्रीजउ पुन्यतत्त्व ३ चउथउं पापतत्त्व ४ पांचमउ आश्रवतत्त्व ५ छट्ठउ संवरतत्त्व ६ सातमउं निर्ज्जरतत्त्व ७ आठमउ बंध तत्त्व ८ नवमउं मोच तत्त्व। ए नवतत्त्वना नाम जाणिवां। हिमयद्व नवतत्त्वनामाटिका भेदनी संख्या कहइ छइ। चउदस चउदस बायालीसा बासीय हुंति बायाला।

सत्तावनं बारस चउनवभेया कमेणेसिं ॥ २

संसारीजीवना चउदभेद १ अजीवना चउदभेद २ पुण्य प्रकृतिना बतालीस भेद ३ पापप्रकृतिना ब्यासीभेद ४ कर्म आविवानउं कारण आश्रवकहियइं। तेहना बइतालीस भेद ५ कर्म आवतउं जीवइं रोपियइं कर्मन संघार ते संवर कहियइ तेहना सतावन भेद पीताभाकर्म जीवइं करी चपीयइ ते निर्जरा कहियइं तेहना बारभेद आत्माजी कर्मबांधइ ते बंधकहियइं। तेहना च्यारि भेद सकलकर्मनउ क्षयकीजइ ते मोक्षकहियइं। तेहना विचारनानवभेद इसीपरिइं अनुक्रमिइं नवतत्त्वना भेदनी संख्या कही।

Extracts from the end.

अंतो मुहुत्तमित्तं पि फासियं जेहिहुज्ज संमत्तं ।
तेसिं अवड्ढपुग्गल परियट्टोचेव संसारी ॥ ४२

अंतमुहूर्त्तप्रमाण पुणजिए जीवे श्रीसम्यक्त फरस्यउं हुइं। तेहनइ ए निश्चय हुयउ। जु तेहइ अतिविघणउं संसार न रुलइ। जइ घणउ रुलइ तउ अर्द्ध पुद्गलपरावर्त्त प्रमाण संसार हुइं पुद्गलपरावर्त्तना द्रव्यक्षेत्र काल-भावादि च्याभेद छइ। पुण इहां क्षेत्रपुद्गलपरावर्त्त जेव तिहना अर्द्धमाहि मोक्षिइं जाइं। एहवउ जाणी एक श्रीसम्यक्त इज निश्चल करिवउ ते श्रीसम्यक्त सुधी जिनाज्ञा माहिछइ। इणि कारणी जिननी आज्ञा प्रमाण करिवी।

उसप्पिणी अणंता पुग्गल परियट्टउ मुणे यव्वो।
तेणं ताती यद्धा अणागयद्धा अणंतगुणा ॥ ४२

Colophon. इति नवतत्त्व बालावबोध: सचेपतो चरार्थेन विहितः ॥ छ ॥ ॥ श्री ॥ ॥ छ ॥

विवरणम्—बालावबोधाख्यव्याख्यासहित नवतत्त्वगाथाऽत्र विद्यते।

No. 131. नवतत्त्वबालावबोधः। Navatattvabālāvabodhaḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 4-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse and prose. Generally correct Complete.

Although this work has the same name and treats of the same subject *with the above described one, yet after examination slight* difference is found owing to the omission of some gāthās only. Except the first two and last five all gāthās relating to Navatattvas have been omitted. Nos. of the gāthās do not agree with those quoted in the formerly described. The language of explanation *also differs.* As we have already fully described Navatattvas in our former descriptions we need not quote here further extracts from this one.

विवरणम्—एतस्मिन्ग्रन्थे नवतत्त्वविचारो वर्त्तते ।

No. 132. नवपदतपविधिः । Navapadatapavidhiḥ Substance, country-made Kāśmīrī paper, 12 × 6 inches Folia, 2 Lines, 7–15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Complete.

. A guide to certain especial worship of the Jainas, entitled Navapadatapavidhi. Anonymous.

Beginning. ॥ अथ नवपदतपश्रीविधि· प्रथम: अरिहंत पद १ उज्ज्वल गुण १२ काउसग १२ लोगस्सनो वांदणा १२ श्रीं ह्रीं नमो अरिहंतस्स ए नामनी नवकरवाली २० गुणवी प्रथम आसोज शुदि ७ तथाचैत्र शुदि ७ दिनथी ए करणी करणी २ वार पडिक्कमणा करवा ३ टंकदेव वांदवा २ टंक पडिलेहण करवी भूमि संथारवी ब्रह्मचर्य पालवी ३ टंकदेवपूजा सिद्धचक्रपूजा । ९ आंबिलकरवा पूनिमा सूधी श्रीपाल चरित्र तथा श्रीपद सांभलवी। द्वितीय दिने २ सिद्धपद रक्तवर्ण गुण ८ लोगस्स आवली काउसग्ग खामणा ८ देवा श्रीं ह्रीं नमो सिद्धस्स नौकरवाली २० गुणवी शेष पूर्वली परै तीजे दिने ३ आचार्य-पद पीतवर्ण ३५ लो' ३५ कांयमति खामणा श्रीं ह्रीं नमो आयरियस्स २० नवकरवाली गुणवीशेष पूर्ववत् चौथे दिने उपाध्याय पद नीलवर्ण २५ गुण २५ लोगस्सनीका २५ यमति खामणा श्रीं ह्रीं नमो उवज्झायस्स नवकरवाली २० गुणवी ।

In this way the worship of the remaining five Padas, such as Saṅghasādhupada, Darśanapada, Jñānapada, Cāritrapada and Tapapada are mentioned

End. प्रणमत मानवसां नवनायकं प्रथमतीर्थपतिं शिवदायकम्।
नजसिदुस्सहमन्मथघायकं मकुरुतामतिमस्तकधायकम् ॥ १
जगति शांतिसदासुखदायक सकललोक भवाम्बुधितारक।
इह तमो विपदामपवारक सुरनरैस्तदशांतियधारक ॥ २
काममन्मथमानविनाशक शुचियशोभुवनत्रयभासक।
जयति नेमिजिनो जिनशासक शिववधूकमनीयविलासक। ३
विकट स + + पेटकपाटनं प्रणवतां दधदक्षभवाटनं।
विगलिताखिल संसृतिनाटनं स्फुरतिपार्श्वजिनो मदमोटनम् ॥ ४
वितति मेरुगिरेरपिधीरता जलनिधेरपि भूरिगभीरता।
रजसि कर्म्मणे च समीरता भवति वीरजिनस्य सुधीरता ॥ ५
इति मति साधनानां पञ्चतीर्थीजिनानां
प्रमुदितभुवनानां नामदेवाङ्गनानां।
प्रणतसमनरेन्द्रा सोमबुद्धिर्जिनेन्द्रा
घनतिमिरदिनेंद्रा द्रव्यदानेधिनेन्द्रा ॥ ६
इति पञ्चतीर्थपेत्य वन्दनं

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन्नवपदलघोविधिनामकः कश्चिज्जैननिबन्धो वर्त्तते।

No. 133. **नेमिनाथद्वादशमासा:।** Neminâthadvâdaśamâsâḥ
Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 5 Lines, 6-10 in a page. Character, Nâgara Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete

A poem on the description of twelve months addressing Neminâtha a prince who became an ascetic giving up all worldly connections, entitled Neminâthadvâdaśamâsa, by his wife, daughter of Ugrasena.

Beginning. श्रीजिनाय नमः ॥
वीनवि उग्रसेनकी लाडली करजोरिकें नेमकों प्राणिंदरी।
तुंमकाहि पीया गिरनार चढे हमसे तोकहो कहा चूकपरी ॥
यह येमनहीं पियामनमको तुंमकाहे क्युं येसी विचिवधरी।
कैसे बारहमास वतावोगे समझावोगे मुझियाहथरी ॥ १

तुनै खागि अमादमि क्यौं न मोवामरतजेती तुम काहिफ मरांतनुलाइ।
छयन कीडजुरे जाइ बंमबाहान खान नीमान वजाइ।
मंगलमुद्रविमै मनोभट्टमुरारको तौहिनाजन आई॥
नेमि पियाउर खावी घरे इन वातनमि कहो कौन वड़ाइ॥ २
वडाइ कहा करीयें मुनि राजुल जीवनहै निमिको सुरनी।
मुतवध वधु मवजातचनी जलबुंदनसी नौतनो चवनी।
दिन चारनकेमसमान मवे थिरता नरहो कछु मवहीयरनी।
तिहातै यहजाथि आनंद मवे धमरे अवमिडुमको: जपनी॥ ३
पीग यावषिमि नतनी जनहीं घनघोरघटा चलि खावैगी।
चिहुं वोरते पवन झकोरिछन कौकिलाकुंक सुनावैगी।
पोयारेंच चनारोमैं ऋिनहीं ककुदामनोदड़रावैगमो।
परबाइको भोक महोगेनहीं छिनमें तपनेजघटाविगपी॥ ४
यह जोवनको कोरायनहोनरकही कहाकेमरपगा तजैये।
कानवेची मवमे जगमें पीयामीव दैधनिमसामर टेपिडरेये।
इंद्र नागेंद्र धरणींद मवे जव आयरड़े तव वातचलैये।
तातें कहाडर आवनकी सुन राजिमतीचित कुंमनभेरे॥ ५
भाद्रकोवरपावरपै तवकौं दिनरयनगवाउगे।
चिहुवोरतें पवनझकोरकरे तव कैसे तुंदवचावोगे॥
घरहो क्यौं न आनिके जोगकरो वनमाहि वहुत दुष पावोगे।
कहि राजि मतीपियामांन कहि गिवमुंदरियुं नहो पावोगे॥ ६
ये जगमें सुखन कतराजत दुःखमें काल अनंत गवायी।
योवनलचवीरा सोहि फिरें गतचारहींजाय महादुःखपायी।
रोगवीयाग वियोग भयी फिरजन्महो मरन अदघत संतायी।
भाद्रवकीवरपा कौनवे इम निरकनि मोदनामें फीर आयौ॥ ७

u this way the difficulties in each month, which may necessari-
on Neminātha in his ascetic life are described.

मामवैमावको रमतारित सीतलनीरको व्यामलगैगो।
क्यौं गिरमें रहोगे मेरे नाथपी घामपडि सवदेह दहेगो।
ऐसे कठोर मयेकवाम मम तातको कैंसिव प्रीतपवैगो।
नेमपीयाम उठ आवो घरे कछुयेकवारमिसिद्धजग्गि॥ २२
धर्मतें सिद्धनजो कहि राजनधर्मकोयेतें कहा नहीं पावी।
धर्मतें दर्शनज्ञान चारित्र धरि तिहांते सिवमारग पावै।

धर्म्ममहंत वडोजगमें कहा जीवदया तिहां धर्म्मकहावै।
धर्म्मतें मोषपरापक राजनधर्म्मविना कामनथावि। २३
धर्म्मकीविष्टमीती साचीहै नाथजी जेष्टमें धर्म्मकैसें करोगे।
लुयचले सर्वाणिस्यो घामपड़ि गौरमारदहोगे।
पंषी पतंग सबै दरछिमपने घरकु सवही चाहगे।
भूपढपा मतिदेहदहैं तब ऐसी महाव्रत क्यों निभहेगे॥ २४
मानुषजन्मदुर्लभ षोडशकारनभारी।-
दुर्लभ श्रीजिनराजकोमारग दुर्लभहै सिव सुंदरनारी।
एसवदुर्लभजिन जवै तवमीत संन्यासकीन्यारी॥ २५
बारहमास जोपूरे भये तबनेम कु राजन जाय सुनायो।
जामें द्वादश भातवषीतव पीछेसे राजन कुं समझायो।
राजलवीतवसंजमलेकर निर्जराके वसनीगंकर्म्म जलायो।
राजल कैथतनेम जिनंदहै उतरलालविजै विधिगायो। २६

Colophon. इति श्रीनेमिनाथजी १२ माससंपूर्ण॥

विवरणम्—निबन्धेऽस्मिन् सन्न्यासप्रवर्त्तमान श्रीनेमिनाथमुद्दिश्य तत् सहधर्म्मिण्याघादादि द्वादशमासानुभविष्यमाणक्लेशसन्ततिरुपवर्णिता।

No. 134 निन्दासन्तापः। Nindāsantāpaḥ. Under this number only one folio of country made white paper of 14 × 6 inches was found, which too, after perusal appeared to be a fragment of some codex containing a number of little works such as Śrīpārśvanāthalaghustavanam, Caityvandanam &c In this state we may well infer that the book labeled here, must have been taken out and the above mentioned was placed in its stead.

अतोपर्य्युल्लिखितस्य पुस्तकस्य स्थाने किमप्येकमावमन्यदीयं पत्रं वर्त्तते।

No. 135. पञ्चाख्यानचौपई। Pañcākhyānacaupaī Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 135 Lines, 5–12 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1785*. Appearance, not old, but writing injured in many parts. Verse. Not correct Complete.

Pañcākhyāna literally means a collection of five stories. It has been written on the base of the widely known Pañcatantra of Viṣṇu Śarman, the author of the Hitopadeśa, &c., complete in five chapters (Adhikāras), (1) Mitrabheda or separation of friends, (2) Mitraprāpti or acquisition of friendship, (3) Kāka-Alukā or a story relating to Kāka and Aluka, (4) Labdhanāśa or loss of the acquired, (5) Aparikṣitakārin or a story of one doing every thing carelessly. Each chapter contains several interesting tales in the course of the mainstory like the *Pañcatantra*. *In fact it* may be called a literal translation of the *Pañcatantra*, by Ratnasundara Sūri, a pupil of Guṇameru Sūri, and an inhabitant of Sānandanagara.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीशारदायै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीइष्टदेवाय नमः ॥ अथ पंचाख्यान चतुष्पदी लिख्यते ॥

प्रणम्य पूर्वं परमात्मनः पद सरस्वतीमीशसुतं च मद्गुरु ।
सुदीपरूपामिवमूढमानसे सुपञ्चकाख्यान चतुष्पदीं ब्रुवे ॥ १

दूहा

आदिदेव प्रभु आदिगुरु । शान्तिनाम जिनधीर ।
पास आस पूरै घणी परमपुरुष महावीर ॥ २
सिद्धिबुद्धिवरलब्धिनिधि गौतमगुणभंडार ।
केवल दर्शन पूर्वधर जिपाम्या भवपार ॥ ३
तरण तारणतय भवनिपति, अमर अमर पदराय ।
गणधर सुतधर सुकवि कवि प्रयमनमुंतम पाय ॥ ४

गाथा

जिणवयणकमलवासा पुस्तरपमान्ताटावेणवरहस्था ।
हमामविगयगमणा सरसई मा सुहदाउ ॥ ५

---

* The date of the original composition is 1622 Saṁvat. See कोश वागीश्वरसार &c. at the end.

अविरल शब्द महौघा प्रक्षालित सकलमनकलङ्का ।
मुनिभिरुपासितचरणा सरस्वती हरतिमे दुरितम् ॥ ५
सरस्वति महाभागी वरदे कामरूपिणी ।
विश्वरूपे विशालाचि देहि विद्यां परमेश्वरि ॥ ६

दोहरा

भारति भगवति सरस्वति करपुस्तक वरमाल ।
वीणा वाहणि हंसवर आपै वचनरसाल ॥ ६
कणय चंपकतनवानतम तपै तेजनखसूर ।
पीतंबर अंबर भलभूषण अंगर ॥ ७

चउपईनीढाल

चरणचोली चिरदिश धरै विवेलीनवरंग ।
नखनादिरणकैनेवरी घमकै जोड़िजोवन घूघरी ।
हारदोरजोवनमेयनी नलवलि आधारशि घरकली ।
करककण मोवन सूंदडीकान झवूकैरयणेजड़ी ॥ ८
मस्तकिमनमोहनराषजोमिरि सरघु सोहै पदकजी ।
नासा अतिमोति निर्मल पूनिमचन्द्र थकोमुखभत्तुं ॥ १०
कमलनयणि काजलनीरेह अधरधरग परवालीगेह ।
दतपंक्ति दाडिमनीकलीकै जव हरहीरे सूंभिनी ॥ ११
कमलनाल भुजदंड प्रमाण वेणिदंड वासिगनुंमान ।
वांकोभमहि धनुषनुवक कटिप्रदेश केशरिनु लंक ॥ १२
कणयकलश कुचवेयसमान कमठपीठपद गोपतिजान ।
मुखतंबोल कुंकुमरोल तनउगट चंदनरसघोल ॥ १३
रमैरग जलथल आकासि वसैवचैवाव न नैवासि ।
पूर आस कविमुख अवतरी सरसति सरसवाणि दिसरी ॥ १४
सुगुरुचरणनुलद्दीयपसाय पूनिमपचप्रवरगुरुराय ।
गुरुया श्रीगुणमेरुसुरीस वचनसारसत सवीलेसोस ॥ १५

दूहा

वचनसार अतिसरस सरस दियो जिनरञ्जनदेव ।
विघनरहित विद्या विभव आपि सदा सुमकशेवि ॥ १६

सिद्धवेदआगमनिगमस्मृतिव्याकर्णपुराण ।
तर्कछंदलक्षणनरहयीतिषवैद्यपुराण ॥ १७
काम कोकरतिबुध्दजे स्वप्नशकुन लखकोड़ि ।
नीतिबुद्धि शुत वनविना नवकाईजांणी जोडि ॥ १८
श्रुतसायरतट पामिवा नीतिबुद्धि दीयनाव ।
धर्मकर्म उपासीयइ जेहुई बुद्धिप्रभाव ॥ १९
विष्णुशर्मा कीडवभलु श्रीगोडन्याति सुजांण ।
सरसकथा रसवर्णवइ नामइं पञ्चाख्यान ॥ २०
नहींबुविद्या बुद्धिनेतनी तु कविसिद्धं सिद्धवाद ।
कांईजे अचरनेलहुंते गुरुचरणप्रसाद ॥ २१

चौपई

पंचतंत्र अईजेमाहि नामे पञ्चाख्यान कहिवाय ।
जांण अजाण जिम प्रीईवान वोलै चौषो माहि रसान ॥ २२
कल्पित वोनकह्या कविजेह नरपति जनमन रञ्जनतेह ।
सुणिज्योथइसवे सावधान वाधेबुद्धि विद्याबलज्ञान ॥ २३
करणदेशतमउत्पति कही गेमठामवोल्येस्यौं सही ।
विगतें वातविचारी करी कथाकल्लोलजिम द्विज उच्चरी ॥ २४

दूहा

देवतणें इकजोयणें नरम्मे जोयणच्यारि ।
जोयणनाप एकदेवका जम्बूद्वीपविचारि ॥ २५

चौपई

लवणसमुद्रतम पायनिकह्यो मध्यमेरु जोयनमंलह्यो ।
गंगसिंधुयमुना नोधवो भरतखेत्रविचि वहितीमघो ॥ २६

In this way some renowned places of *Bhāratavarṣa* or India are mentioned. Then a full description of the city of Pātnā in Deccan is given. In this city of Pātnā there resided a king Amaraśakti by name with his beautiful queen Canga The king had three sons by the queen (1) the first Vasuśakti, (2) the second Ugraśakti and (3) the third Anantaśakti. When the children passed five and seven years of their age, the mother thought of making them learned. She recited herself the following sanskrit verses :—

"विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं प्रच्छन्नगुप्तधनम्
विद्या भोगकरी यशःसुखकरी विद्या गुरूणां गुरुः।
विद्या बन्धुजनो विदेशगमने विद्या परं दैवता
विद्याराजसु पूज्यते नहि धनं, विद्याविहीन पशुः" ॥
"यद्यपि भवति विरूपो वस्त्रालङ्कारवेशपरिहीनः।
सज्जनसभाप्रविष्टो राजति विद्याधिकः पुरुषः" ॥

Afterwards the king and the queen, after consulting with their chief ministers invited Visnu Śarmana a Brāhmana thoroughly conversant in all branches of Śāstras, to teach their sons. The learned Brāhmaṇa on entering the court, blessed the king with following ślokas.—

"चिरं जीव चिरं नन्द चिरं पालय मेदिनीम्।
चिरमाश्रितलोकानां पूरय त्वं मनोरथान्" ॥
"कमलभूतनया मुखपङ्कजे वसतु ते कमला करपल्लवे।
वपुषि ते रमतां कमलाङ्गजः प्रतिदिनं हृदये कमलापतिः" ॥

The king prostrated before his feet and respectfully asked him to take charge of instructing his sons kindly. The learned Brāhmaṇa agreed to his proposal and was appointed by the king immediately. Thus appointed, Visnu Śarmā began to instruct the princes through a new work, entitled Pañcatantra composed by himself for that purpose. Here ends the introductory portion of the work.

End.

नीतिशास्त्र एकह्रीयइनाम पञ्चाख्यान अवर अभिधान।
तेहग्रन्थतणसारिहइं वडाकूया पासइए कूइं ॥ १८
नवरसजुएवइ विस्तार भावभेदि भाष्या अधिकार।
नीतिरीति बुद्धिमतिनीषाणि श्रीरत्नसुन्दरसूरिवरवाणी ॥ १९
सरसति सुगुरु पसाइं लही
कथाकल्लोल चुपईए कही।
भणतां बुद्धिमति लहि अतिघणी
सुणतां सुखसंपति तेभणी ॥ २०
सोलवावीसु वच्छरसार
आसो शुदि पचमि रविवार।
सांवंद मयय सोहइ शुभठाम
पूर्णिमपक्ष गच्छे गुणधाम ॥ २१

श्रीगुणमेरु सूरि गुणराय
सवीयण जन सेवइ तस पाय ।
सानिध्य मारइ जिन चुवीस
अनइं श्वर दलीचेत्र श्रधीश ॥ २२
हरइ विपद श्रापइ संपदा
सूधइमनि सुमरी सारदा ।
जासपसाइं वचन विलास
नहि कवीयण मनवंछित श्रास ॥ २३
मुणयी सुकवि मदे इयोडि
सुगुरु पसाइं रचीमइं जोड़ि ।
बुद्धिमानजनइ बोल्या बोल
शवधि सुणीकरयो रंगरोल ॥ २४
हर्षधरी साभलयो सदा
श्रापद कष्टन श्रावे कदा ।
संख्याश्रीक्र कहा चउप्ईं
शतइवीस श्रधिक बनीहइ ॥ २५
भणभणाइ निर्मल बुद्धि
नवनिधि श्रट महा हुइं सिद्धि ।
रिद्धि वृद्धि सगल निसिदीस
श्रीगुणमेरु सूरि कहिसीस ॥ २६
मेरुतुंग श्रवर जाधरा
जांशसि सूर दीपसायरा ।
सयन विबुधसुखितौ चिरवाम
देव सुगुरु कवि पूरइ श्रास ॥ २७

Colophon. इति श्रीपंचाख्याने राजनीतिबुद्धिशास्त्रे विप्रशर्मप्रणीते श्रपरीक्षितकारिनाम पञ्चमोऽधिकारः ।

इति पञ्चाख्यान चौपई समाप्ता १८८५ वर्षे श्रावणमासे शुक्लपक्षे एकादशीतिथौ रविवारे सुश्राविका पुण्यप्रभाविका पञ्चपरमेष्टिश्मारिका श्राविका श्रीमहिमादेजी लिखापितं बोधलाभाय ॥ श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु । भद्रं भूयात् शुभ भूयात् ॥

विवरणम्—विष्णुशर्मविरचितपञ्चतन्त्रानुगतपञ्चाख्याननामकभाषापद्यनिबन्धोऽयं श्रीरत्नसुन्दरसूरि विरचितः ॥

No. 136. पदावली। Padāvalī Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 35. Lines, 13 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old Verse and Prose. Generally correct. Incomplete.

This work consists of Padas or verses with explanations.

Beginning. नमो २ अरिहन्तार्थं प तेथ कान्निषं२ ए आलाप संपूर्ण कहीइ। इह किल सकल मनल्प सकल्पपादपस्य कल्पनाकल्प श्रीकल्पसूत्रस्य वाचना सकल श्रीसंघसान्निध्यात् श्रीदेवगुरुचरणकरणप्रसादात् विधीयते। अहो भव्य लोकउ अतरंग दृटिइ आलोक चय एक निद्रा विकथा प्रमाद मूकउ वधारउ विवेक निर्मलउ श्रीसिद्धांत तणूं मूल साभलउ सकल समीहत् पुरिउवा अभिनवउ कल्पद्रुसमान:। निरुपमान प्रधान सकलतत्त्वनिधान श्रीकल्पसूत्र तणी वाचना श्रीदेवगुरु तणा प्रसादउ श्रीसंघ तणा सानध्यइ निर्वहान कोजइ ए मार्ग कुणिइ उपदेसइ भगवत श्रीवीतरागदेव वहित सुरासुरसेव एभोवनीकनायक सकलसुखदायक अष्ट महापातीहारसंयुक्त अष्टादशदोषविप्रमुक्त चउत्रीस अतिशय मविरान् पीचिस वचनातिशय विराजमान तिणइ श्रीपरमेश्वरिए मारग उपदिसिउ अ महात्मा नवे कल्पे विहार करता प्रथ्वी पीठि ग्रामा म ग्रामि विहारक्रम कर १ अनेक तीर्थ नमस्करइ भव्य जीव रहइ मिथ्यात्व पड़ता समधरइ एवि वर्षा कालि एकत्र स्थान कि रहइ अनेक धीर अभिर्धयइइ योगवहि धर्मकथा कहि जेह कालि रचि वर्षा कालिसधर धाराधर जलधर धीरघोधरमंडल सींघइ भीघइ करी एवि २ परथी प्रवाह प्रगटइ कोमल किसलय स्फुटइ धानकी २ अनेक जीव जीनि ऊपजइ ५इ कारणि वर्षाकाली श्रीवतवी जयणाइंच चारित्रीया विहार करइ। एमार्ग सिद्धांति स्थान कि २ कहिउ वर्त्तइ यत: आसाढ पुनिमा ए वासावासं तु होइ वाइम्मं मृगसिर वहुल दसमी जाव इक्कंमि खित्तं मि १ अनइ अनेरे दर्शने इम कहिउइइ यत:—

श्रीमद्देमनलक्षान् मासान् अष्टौ भिक्षुर्विचक्रमेत्।
सर्व्वजीवदयार्थन्तु वर्षास्वेकत्र संवसेत्॥

अनइ जे साधुआत्मा श्रीपर्युषणापर्व्व न पडिक्कमइ तां माहात्मा लोकना पुछिया रहणमइ विषइ प्रतमान योगिजा कहइ एवि पर्युषणोपर्व पछकथा ए पच्छी कार्त्तिकी पुर्णिमा जा रहय + + + प्रविकि कहइ पर्युषणा अतिको अर्थं: परेषामक्षि उषणा वसितुं ए कारणि पर्युषणा कहीइ।

ए पर्यूषणा आगमें एक अनभिग्रहीत बीजुं अभिग्रहीत कहिउं छैइ कारणि श्रीकल्प निर्युक्ति सिद्धांत माहि इसिउ कहिउ छइ—

इत्थो अणभिगहीयं वीसगइयं सवीसे मासं ।
तेण परमभिगहियं गिहिणाय कित्तिअं जाव ॥ १

असिवाइ कारणेहिं अहिवासं च न सुट्ठमारूढ़ ।
अभिवड्ढीयंमि वीसा इयरेसु सवीसे मासे ॥ १ चंद २
अभिवड्ढीयंमि वंदे अभिवड्ढीइ चेव ।
अभिवड्ढीयंमि वीसा इयरेसु सवीसे मासे ॥

जहींइ चंद्र संवच्छर हुइ तहींइ चउमासा थाकी पंचासे दिने जाणवूं अनि अभिग्रहीत पछि अभिग्रहीत कहींइ एह कारण अने जिहां अभिवर्द्धित वर्ष हुइ तिहां चउमासा थकी वीसे दिवसे जाय अथइ एह कारणइ आसाढ़ सुदि पुनमि सथइ दिवसि चउमास पड़िकमी अनि भाद्रवा सुदि पंचमी पर्युषणा पर्व करइ। अनइ जहींइ अधिक मास हुइ तहींइ पु मासा थकी वीस दिवसे श्रावण सुदि पंचमीइ श्रीपर्युषणा पर्व करउ।

At the end of this work Jaina Gurus are mentioned in this way—

तिहां पहिलूं जिन नीम विशेषतउ प्रथम तीर्थंकर। तेहनु आशीर्वाद देव केवल हिदए थिइ' वीतिइ' चौबीस तीर्थंकरना नामग्रहण लिया।

गणधरा बलीनइ अधिकारि गणधर १४५२ हुया तेहना नाम लेवा पाखि महो एषि श्रीमहावीर देवनइ ११ गणधर तेहना नाम लिखो (१) इंद्रभूति, (२) अग्निभूति, (३) वायुभूति, (४) विगत, (५) सुधर्मस्वामी, (६) मंडितपुत्र, (७) मौर्यपुत्र, (८) अकम्पित, (९) अचल भ्राता, (१०) मेतार्य, प्रभास छि व स्थिवरावली नइ अधिकारी श्रीमहावीर नइ पाटि श्रीसुधर्म स्वामी तेहनइ पाटि श्रीजंबूस्वामी (२) प्रभवस्वामी (३) सय्यम्भव (४) यशोभद्र (५) सम्भूति विजय (६) भद्रबाहु (७) श्रीथूलभद्र (८) आर्यमहागिरि (९) बलिस्सह (१०) स्वाति सूरि (११) श्यामार्य सूरि (१२) सांडिल्य (१३) जातधर (१४) आर्यसमुद्र (१५) मंडिल (१६) नागहस्ति (१७) रेवतिसूरि (१८) सिंघ सूरि (१९) स्कन्दिल (२०) हिमवंत (२१) नागार्जुन (२२) गोविन्द (२३) भूतदिन्न (२४) लोहित्य (२५) दूष्यगणि (२६) देवर्द्धिगणि (२७) जिनगुणाली श्रीपंचेत्वस्थापका (१) श्रीआर्यरक्षितसूरि (२) श्रीजयसिंह सूरि प्रदम राजान प्रतिबोधकारक (३) श्रीधर्मघोष सूरि आत्मप्रामाणिक वंद महाना (४) श्रीमहेन्द्रसिंह सूरि

(५) श्रीसिंहप्रभ सूरि (६) श्रीजित सिंह सूरि (७) श्रीधर्म्मप्रभ सूरि (८) श्रीसिंहतिलक सूरि (९) श्रीसिंह तिलक सूरि (१०) श्रीमहिं द्रभ सूरि (११) श्रीमेरुतुंग सूरि (१२) श्रीजयकीर्त्ति सूरि (१३) श्रीजयकेसर सूरि तत्पट्टि पुज्यगच्छाधीश्वरि विरहमान श्रीसिद्धान्तसागर सूरीश्वर जयवंत वर्त्तइ हिव प्रारभीइ तेहकु प्रथम श्लोक

हिव यद्यपि श्रीसंघि गुरुया तणा वखांण सांभल्या।
तिहां चमासित सूत्रं तणा वखाण कि सा सोभा पामइ।

तथापि जिम निर्म्मल नीररक्षार्थं कर्द्दममयपालि कीजइ आम्रवरक्षार्थं करीर वाटिका कीजइ कर्पूररक्षार्थंमरिच मध्य राखीइ कनकाभरणरक्षार्थं काष्ठमइ पेटिका कीजइ तिम पुज्यतणा व्याख्यानामृतरक्षार्थं चमासित-गुणा उपदेस साभलिवा

यदा यादृशोऽवसरस्तदा तादृशैर्भाव्यं।
यदा धवलगृह न स्यात् तदा तृणकुटीरके न वास्तव्यम्?
यदि चतुर्जातिकमोदका न भवन्ति तदा कंगमोदका, किं न गृह्यन्ते?

जा जस्स होइ सत्ती सा तेण चविज्जरेव कायव्वा।
ऐरावणमि मत्ते किं सेसगया सुयन्ति १
हिव श्रीसंघ रहइ आमत्रण कीजा
व्याख्योर्व्वी सत्र साला जिणवचनकथा पुस्तकः कोष्ठकश्ची
भोक्तव्यं व्यञ्जनाढ्यं नवरसकलित + + + पापहारि
वास्तव्यागन्तुकैर्वा प्रतिदिवसमहो भोज्यमेतद्द्विकाले
संघे नाहं पुरोधा प्रमुदितमनसा तवदानेन युक्तः॥ १
पुत्रा केन विभा हाभ्यां नारीभ्यां वालकेन च
सभास्थाने समागत्यं सर्व्वैरेव नरोत्तमैः॥ २

छ। श्री। छ। श्री। छः। श्रीः॥ ८६०

Colophon नास्ति।

विवरणम्—प्रबन्धोऽयमेवंविध एव नास्यारम्भवाक्यं न चान्तिम वाक्यं विद्यते।

No. 137. पद्मावतीजीवराशिक्षमावली । Padmāvatījīvarāśikṣamāvalī. *Substance, country-made colourless paper, 13 × 6 inches. Folia,* 1. Lines, 14–17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A little poem instructing the queen Padmāvatī the conditions of the soul in its different births, complete in 35 Bhāṣā verses, by Samaya Sundara. We quote below the whole work that readers may have a complete idea of it.

॥ ६० ॥ राग वैराडी ढाल मौ जी

अणथी मन माया घणी एहनी ढाल हिव राणी
पदमावती जीवराशि खमा वै जाण पणुं जगतै भणू
ईणि वेला आवें १ ते मुभमिछामि दुक्कडं
अरिहंतनी साप जेमें जीव विराधिया चउरासी लाग २ ते०
सात लाप पृथवीतणा साते अपकाय
सात लाप तेउ कायना साते वलि वाय ३ ते०
दस प्रत्येक वनस्पती चउदह साधार
बिति चउरिंद्री जीवना बिबि लाप बिचार ४ ते०
देव तिरजं च नारकी च्यारि २ प्रकासी
चउदह लाप मनुष्यना ए लाप चउरासी ५ ते०
इण भवि पर भवि सेवीया सेवीया जे पाप अढार
त्रिविध २ करि परठ दुरगति दातार ६ ते०
हिंसा कीधी जीवनी बोल्या मिरषा वाद
दोष अदत्तादानना मैथुन उनमाद ७ ते०
परिग्रह मेल्यो कारिमो कीधो क्रोध विशेष
मान माया लोभ में किया वली रागमें द्वेष ८ ते०
कलहकरी जीवह दुष्या दीधा कूडकलंक
निंदा कीधी पारकी रति अरति निसंक ९ ते०
चाडीया दी चउतरे कीधी थापण मोसउ
कुगुरु कुदेव कुधर्म नउ भलो आण्यो भरोसउ १० ते०
षाटकिने भविमें कीधा जीवना बंध घात
चिडीमार भवि चिड कला मास्या दिन रात ११ ते०

मच्छीगार भवि माछला काल्या जल वास
धीवर भील कोली भवें मृग मार्या पास ११ तै
काजी मूंलांनें भवि पढ्या मन कठोर
जीव अनेक जवह कीधा कीधा पाप अघोर १२ तै०
कोटवालनें भविजे कीधा अकराकर दंडी
बंदीवान मरा विषा कोरला छांडि दंडी १४ तै०
परमाधम्मी मई भवें दीधा नारकी दुःख
छेदन भेदन वेदना ताड़ना अति तिक्ख १५ तै०
कुंभार मई भविजे कीधा नी माह पजावा
तेली भवि तिल पीलीया पापी पेट भराइवा १६ तै०
हालीनें भवि हल खड्या फाड़ी पृथिवीपेट
सूड निदाण कीधा घणा दीधी बलद चपेट १७ तै०
मालीने भवि रोपीया नानाविध वृक्ष
मूल पत्र फल फुलम लागा पापलक्ष १८ तै०
आधी वाई आंगमी भग्गा अधिका भार
पीठी कंध कीडा पड्या दया न रही लिगार १९ तै०
छीपाने भवि छेतरॉी कीधा रांगण पासि
अगति आरम्भ कीधा घण धातुर वाद अभ्यास २० तै०
सूर पणॆं रण भूझनां मार्या माणस वृन्द
मदिरा मांस माखण भख्या खाधा मूलनइ कंद २१ तै०
खाणि खणावी धातनी पाणी उलंच्या
आरंभ कीधा अति घणें पाप जे संच्या २२ तै०
अंगार कर्म किया वली धरमें दव दीधा
सउस कीधा वीत रागना कूड़ा कोसज पीधा २३ तै०
बिल्ली ऊदर लिया गिलोइ हतियारी
मूढ गमार तणे भवे मैं जूली ममारी २४ तै०
भाड़ भुंजाने भवविषे एकेंद्री जीव
ज्वारि चिणा गोहुसी किया पाड़ं रीव २५ तै०
खाडण पीसण गारिना आरंभ अनेक
राधन ईंधण आगिना किया पाप उद्देक २६ तै०
विकथा च्यारी कीधी वली सेव्या पंच प्रमाद
इष्टवियोग पड्या कीधा रोदन विषवाद २७ तै०

साध अने श्रावक तणा व्रत लेइ भागा
मूल अने उत्तर तणा मुझ दूषण लागा २८ ते०
साप विछू सींह चीतरा सिकरानें समली
हिंसक जीव तणे भवे हिंसा कीधी सबली २९ ते०
सूआ वड़ि दूषण घणा वलि गरभ गलाव्या
जीवाणी ढोल्या घणा सील वरत भंजाया ३० ते०
भव अनंत भमता थका कीया कुटुंब संबंध
त्रिविध २ करी वो सरूं तिणसु प्रतिबंध ३१ ते०
इणि परि इणि भवि पर भवे कीया पाप अघन
त्रिविध २ करोवीसरूं करूं जनम पवित्र ३२ ते०
रागवैराड़ी ओसणें ए त्रीजो ढाल
समय सुन्दर कहै पापथी छुटे ते तत काल ३३
दूहा—राणी पदमावती मरणा कीधा चार
सागारी अनसण कियो जाण पणानी सार ३४
यथा जरमि छम्न पसाउ इमछ देहय इमाइ वेलाए
आहार सुवहि देह सवति विदेय वोसरिसो ३५

Colophon. इति पदमावती जीवराशिखमावणी संपूर्ण (?)

विवरणम्—अतःपरं विवरणमप्रयोजनमेव ।

No. 138 पनरहकर्मादानस्वरूप । Panarahakarmādānasvarūpa. Substance, country-made white paper, 10 × 8 inches. Folia, 11. Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Not correct. Complete

This is a little work treating of fifteen sinful karmas or actions which are prohibited to Śrāvakas. They are (1) Angārakarma or working with fire, (2) Banakarma planting, (3) Sāḍikarma trade of a Carter, (4) Bhāḍikarma lending one's own animals or things to others for timely use on hire, (5) Troḍikarma making hole upon the surface of the earth etc. Works of several traders are also included among the sinful works.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।

अथ पनरह कर्म्मादानस्वरूप लिखिहै कर्म्मादान सो व्यापार करते पाप कर्म्म गाढबन्धन हुवे ऐसा व्यापार सो पाप कर्म्म उसका आदान सो ग्रहण है जिस व्यापार में उस कुकर्म्मादान कहीये इहां संसार में पाप तो सर्व्वही व्यापार में हु वेहै सो भी और सब व्यापार से तिए पनरह कर्म्मादान व्यापारमें बहुत पाप अरु मलिन परिणाम हुवे परंपरा पापकी चाले इसवास्ते श्रावककुं अवश्य त्यागाई कदापि न छूटे आजीविका उनसे लागी होय तो परिमाण करले।

Of these the first Angārakarma is thus explained—

तिहा प्रथम इगाल कर्म्म सोन कडे जलाय कैयला करे वेचे आजीविका उपजावे सोइंगालकर्म्म एतले कैतरेको भटी करे ईंटनि पजावे कुंभार कर्म्म लोहार कर्म्म सोनार कर्म्म भड्डारा कर्म्म वंगारा कर्म्म वंगडीकार सोवकर कलाल भडीयारा भडभुजा हलवाई धातुगालक प्रमुखजो अगनि सेती जितना केई व्यापार है सो इंगाल कर्म्म ए व्यापारमें बहुत दोष है जे कारणे सर्व्वनी मुख्य शस्त्र है अग्नि दिशि उर्द्ध अधो सघनी षड्कायके जीवकु अवश्य हणे इसवास्ते अनाचरणीय है इगंगालकर्म्म प्रथम १

The sinfulness of trade is thus described. Trades generally are of five kinds (1) Dantavāṇijya, (2) Lākhavāṇijya, (3) Rasavāṇijya, (4) Keśavāṇijya, and (5, Visavāṇijya Each of these is equally sinful, take for instance the Dantavāṇijya,—

हाथीका दात, उल्लुके नख, जीभ कलेजो और पंखीके रोम तथा परक् लिंगी प्रमुखको चमर गौके पुच्छका तथा हरिणके सींग गेंडा प्रमुखके सींग और सख कौडा कौडी कस्तूरी जवाद मोती बाघवा चर्म्म बाघके मृदके वेम सांवरसींग एसबका व्यापार दंत वाणिज्यमें आवे एवाणिज्यमें आगारमें लावे अड्डलेयेकु लव वे लोक चुद्र भिल्लादिक तत्काल हस्ती गेंडा मृग प्रमुख जीवु कौहिसामें प्रवर्त्ते महापाप अनर्थ करे अपनाभी परोवसन छहा गये मलीन प्रवर्त्ते लोभके हेतु उन व्याधोसु कदापि कहवा पडे महमारलाइ आच्छा दांतहूजे भारीइजेतासा आवें देवो सेतो और बधता मोल पावोगे तब व्याध हनु के कहणमे तौज्यादि कर्म्म करे ऐसीतरे सवद्रव्य में जाणना तिसलेसर चीज व्यापारमें लेय पिय आगर मे न लेया आजी विका करो जोइ तिसवाले कुवाणिज्य त्यजणा एक हस्तीमरें तब दोय दात पावे एक गौमरे तब पुच्छ एक पावे ऐसीतरे सब मलिन लेया इति दंत वाणिज्य।

End. ए पनैरह कर्म्मादानमें जो जी चीज घर सम्बन्धे दविणता सम्बन्धे इत्यादि अच्छूटपचैलइषा प्रमुखमें आवै ते कारणे कर्म्मादान क्रिया करणीय पडै उसकी जयणा ईहाजी कर्म्मादान रक्ते है उसमें एकैक कर्म्मादानमें दोय तीन च्यारभी वलते आवे उनकी जायणा।

Colophon. इति कर्म्मादान विगति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पञ्चदश मानवजीविकार्ज्जनकर्म्मणां सदोषता प्रतिपादिता।

No. 139. पनरढाल। Panaradhāla. Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 5-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A little work consisting of fifteen Ḍhālas on Devakīsuta, by Nemicanda.

Beginning. देस सोरठ द्वारामती नवमई तिहां वासदेवुद दसह दसार तेरा जीवा वांधव गोवल देवुद १।

जीरे २ सामि समोसा हरषित गोपीनउ मायुद नेमिचंदनमनि चलजय चलजय यादव साथुद २ वांधव हद हद २ पारथि प्रामी प्रभुह चाईवुद संघहि विहँ सूसुद नयरी जीउ प्रवेसुद ३।

जीरे २ सुनिवर मधुकर गोपवि तिहपा श्रीगुरुयंतरे आहार करह अति सूभतु देवकी मंदिर पुहतए ४ जीरे २ दवी देवकीगह वरही निरखह अरि नयणे तिमरही पहलंड हरपीढं वीवन्ह सुघरे वयवेड ५।

जीरे २ ढाल पेलीनउ १।

End. श्रीनेमितणी सुणी वाणी देवी जागी देवकी राणी उपसम रसमती आणी एहकार मा काया जाणी ८१ तहा जाणी देव हमारि वलो कुटुंब तवह परिवारि एणि सरि लीधु काजयांचहं अविहड़सुमति गर्उराज ८२ धमवर्द्धन गुरुराय तिन प्रणमइ नैडना पाय जयसुख माल सुचिंद जस सुणइ नेमि जिरंद ८३

जयु गय सुकमाल मुणीस श्रीसंघदोद्द चासीस

जस नाभिं परमाणंद ससगातां ऊद्दे चाणंद ९४

Colophon. इति देवकीसुत गयसुकमाल पमर ढाल समापूं छ छ श्रीह

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पञ्चदशसंख्यका ढालनाम प्रसिद्धा गाथा देवकीसुतविषयका वर्त्तन्ते।

No. 140. प्रतिमास्थापनं। Pratimāsthāpanaṁ. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 3–12 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1852; Śak 1727. Appearance, slightly worm-eaten throughout. Prose Generally correct. Complete.

A work treating of the erection of Idols according to the rule of Jaina scriptures. Anonymous.

Beginning. ६० इहां केइ अज्ञानी जीव कहेछे जे थंपनामें ज्ञानादिक गुण नहीं तिणे प्रतिमा मानवी पूजवी नहि तेहने ए उत्तर दीजे जे थापनामें इण स्त्रीमें स्त्रीणा गुण केहाछे पिण देष्या सेविकारनो कारण थाय छे तो जिन प्रतिमा ध्यान नो कारण छे अने जो हिंसा थायछे तिणे भगवत दया में धर्म्म कह्यो छे तिहां कहीजे जे परदेसी राजाकेसी गुरुनें वांदिवा वीजे दिन घणे आडंबरसुं आवीने वंदना में हिंसा थई पिण लाभ कारण गिणि तोटो न थयो वीजो मज्जनायगो ६ मिन प्रतिवोध वाले पूरलोनो द्रष्टांत कह्यो सो हिंसानो थइ पिण लाभकारण गिण्यो इम भाव शुद्ध थका हिंसा नहीं लागती अथवा केइ इम कहेछे जे अम्हे आपणे थानके वैठान मो शुभ कहिसुं आमने लाभ थासी तेह दीपिण भगवती सूत्रमें भगवंतनो वंदनानें अधिकारें तिहां जाय वदना कीधांरा मोटा फल कह्या तथा विवेषाने अधिकारि इम कह्यो छे जे भाव विशेषो एकवो थाय भणी तिणे थापना अवश्य मानवी ने ध्याने जिन प्रतिमा पूजना लाभ थायछे इम युक्ति करतां अने आगम साखे पिण जिणप्रतिमा जिन समान जाणवी मानवी मानें ते आराधक अने प्रतिमान मानें तिणे थापना निषेधी उत्थाप्यो अने थापना ऋषापीति वारें व्यभार पिण उथाप्यो जिवारें इनिक्षेपाउथाप्या तिवारें सिद्धांत उथाप्यो तिणे जिन प्रतिमा न मानें ते विराधक छे।

End. तव इत्वर थापनानु प्रमाणोपेत काल यावत् थापनानु सासत प्रतिमादिरूपं पुन्नः अनुयोग द्वारात् अस्य चर्चा विस्तरतो ग्रंथे तेमाटे गुणीनी थापनाते गुणीसमान जाणवी भगवती सूत्रे चमराधिकारे निश्राद कहीएटी आसात नार कही एक अरिहंतनी तथा बीजो साधुनीते जिन प्रतिमानी आसातना थई ते माटे ते। भिलोगिणीके तेहानी आसातना करता अरिहंतनी आसातना थायतो तेहनी भक्ति करता पिण अरिहंतनी भक्त थाये इम समीधारवीते मध्ये कल्यान छे।

Colophon. इति श्री थापना निक्षेपा ऊपरि प्रतिमाथापनसूत्रसाचत: तस्य किंचित् चर्चा सम्पूर्णा सं २८६१ शाके १०२७ मिं चैत्र वदि ११ रविवासरे।

विवरणम्—प्रतिमास्थापनविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धः।

N. B.—Under this number another copy of the work noticed above has been found which appears to have been copied in Saṁvat 1955 Māgha, Vadi 6 in country-made white Kāśmīrī paper. Folia, 8 of 15 × 7 inches having 3–11 lines in a page. Character, Nāgara. Not correct.

No. 141. प्रश्नोत्तरसार्द्धशतकं। Praśnottarasārddhaśatakaṁ Substance, country-made white paper, 14 × 7 inches. Folia, 21. Lines, 10–20 in a page. Character, Nāgara. Date, 1853 * Appearance, very old. Prose. Generally correct. Complete.

A work consisting of one hundred-fiftyone answers on a question, not mentioned here, but from different answers the form of the question may be assumed like this,—"how instructions should be given by an Ācārya"; by Kṣamākalyāṇa Gaṇi, pupil of Amṛita Dharma Gaṇi. The work is finished in the third line of the first page of the 19th folio. The remaining portion may be called an appendix containing छुटक प्रश्नोत्तर or answers of less important questions.

* This is the date of original composition of the work.

Beginning. ॥ ६० ॥ अथ प्रश्नोत्तर सार्द्धशतक नों बीजक लिखीयेछे ॥

पहिले बोले तीर्थंकर देव समवसरणमें देशना अवसरें पाद पीठ ऊपर चरण रापीके से ॥ हाथ दोनूं जोग मुद्रायें रापें ॥ आचार्य पिण माथें इण हुद्रें करीनें व्याख्यान करें भगवन मुहपती न रापें ॥ आचार्य रापे इतरो विशेष छे। ए अधिकार चैत्यवंदन बृहद्भाष्यमें कह्यो छे ॥ १ ॥

दूजे बोले—भगवान् देशना प्रारंभतां चतुर्विध संघरूप तीर्थनें नमो तित्थ इण वचनें नमस्कार करी देशना देवें ए अधिकार आवश्यक नियुक्ति प्रमुखमें तथा चैत्यवंदन बृहद्भाष्यमें कह्योछे ॥ २ ॥

तीजे बोले—भगवान् दीक्षालेतां सिद्ध भगवाननें नमस्कार करे ए अधिकार आचारांग सूत्रें दूजे श्रुतस्कंधे छट्टे अध्ययने छे ॥ ३ ॥

चौथे बोलें श्रीवीरप्रभजीनी प्रथम देशनांमें कोइ जीव प्रतिबुझ्यो नहीं तिहां ठाणांग टीका माहे तथा प्रवचन सारोद्धार टीका मांहि कह्योछे देवता मनुष्य तिर्यंच सगलाक्षाही मिल्याथा अनें आवश्यक बृहद्वृत्तिमें कह्योछे देवताहीज आव्याथा मनुष्यादिक नथी आव्या पिण कोण ही सम्यक्तादी आदरयो नहीं ए अछेरो हुओ श्रीआचारांग जीना बीजा श्रुतस्कंधें छट्टे अध्ययनें पिण प्रथम देशनानें देवताहीज आयाथा ए अभिप्राय छे ॥ ४ ॥

In this way only the answers are written one after another.

End. एकसत इक्कावनमें बोलें—सम्यक्तनो विचार कहें छे तिहां तत्त्व वस्तुनी सरदहणाते सम्यक्त कहीजे अनें सरदहणाते प्रतिति प्रतीतते मननों अभिलाषछे ते अपर्य्याप्तादि अवस्थामें तथा सम्यक्तनी तिहांपिण बांछीछे जेमाटें उत्कृष्टी सम्यक्तनी छासठसागरोपम स्थिति कहीछे तेमाटें एलक्षण किम संभवे तेहनों उत्तर इम तत्त्व अर्थ सरदहणाते सम्यक्तनों कार्य्यछे अनें सम्यक्तनो मिथ्यात्वन क्षयोपशमादि कथी उपनोंजे शुभ आत्मानों परिणामविशेष ते कहीजे ते अपर्य्याप्तावस्थामें पिणछे वली सिद्धादिक मन रहितछे तेहमें पिण एलक्षण व्यापकछे माटें दोष नथीं इहां वली कोई पूछे आप आपणा शास्त्रमें कह्या जेतत्त्व अर्थ तेहुनें सरदहता जे परमती ते हुनें आभिग्रहिक मिथ्यात्वछे तिम जैनीनेंते मिथ्यात्व किमनथी तेपिण आपणे शास्त्रमें कह्या तत्त्व अर्थ सरदहेछे एहनो उत्तर इम पोताना शास्त्र थी बंध हुओछे विवेकरूप प्रकाश जेहुनें बल बीजा मतउ थापवानें अउर एहवाजे परमती तेहुनें होज आभिग्रहिक मिथ्यात्व जाणवो अनें धर्म्म अधर्म्मनी परीक्षा करी तत्त्वनी परीक्षा करी तत्त्वउ लषी आप आदरयो ते शुद्ध अर्थ तेहानं सरदहताने जैनीते साची युक्ति एकरी परमत

उल्लापवानें चतुर छे तो पिण तेहुनें आभिग्रहीक मिथ्यात्व नथी जेमाटें पोतानें शास्त्रे विवेक प्रकाश थंथ नही कोधोछे दर्शो जेनामें वरी जेनो दर्शा पिण आपर्यं कुलाचारें करोहीज आगम परीक्षानें वर्षि तेहुनें आभिग्रहिक मिथ्यात्व होजछे सम्यक्त्व हुवे ते विना परीक्षा पक्षपात न करे जेमाटें श्रीहरिभद्र सूरीजी कह्यो छे पक्षपातो न मे वीरे न द्वेषः कपिलादिषु। युक्तिमद्वचनं यस्य तस्य कार्यः परिग्रहः" १ इति ए सर्व्व अधिकार प्रथम पंचाशक वृत्तिमें तथा धर्म्मसंग्रह प्रकरणी में कह्योछे तथा क्षायिक १ उपशमिक २ क्षायोपशमिक ३ ए तीन सम्यक्त्व च्यारे गतिमें लाभें किंवा नही तेहनों उत्तर कहे लाभे ते इम नारकगते पहिली तीन पृथ्वीमाहे एतीनुही सम्यक्त्व लाभें तिहां क्षायिक तो पर भव भवनों होज लाभे ते भवे नवो न पामें जे माटे मनुष्य होज क्षायक सम्यक्त्वनो आरंभक कह्योछे उपशमिक ते भवनों होज हुवे क्षायोपशमिक बिहुं भवांनो हुवें बाकी च्यार पृथ्वीना नारकीयांने क्षायिक सम्यक्त्व न हुवे बीजा बे हुवे १ देवतिमें वैमानिक देवता में नारकीनो परें तीनुं सम्यक्त्व लाभे भवन पती प्रमुखमाहे बेहोज लाभे क्षायिक वालो तिहां उपजे २ मनुष्यां माहें तीनुं सम्यक्त्व लाभे तिहां संख्यात वर्ष आउषा वालानें उपशमिक श्रीते भवनों होज हुवे अनें क्षायिक क्षायोपशमिक बिहु भवना हुवे तथायुगलिया मनुष्योनें उपशमिक क्षायिक तो वैमानिकनो परें आवतो अनें क्षायोपशमिक कर्म्मग्रंथने अभिप्राये ते भवनो होजहुवे सिद्धांतने अभिप्रायें भवनों पिण हुवे ३ पंचेंद्री तिर्य्यंच युगलियामिनानुं सम्यक्त्व मनुष्यनो परें जाणवो तथा संख्यात वर्ष आउषे वालो संज्ञा पंचेंद्री तिर्य्यंच अनें तिर्य्यंचणा तिहां माहें क्षायिक सम्यक्त्व नथी बीजा बे पाछिला परें जाणवा एकेंद्रियादिक मांहि तीनां माहेथी एकही सम्यक्त्व न संभवे ४ एसर्व्वं धर्मप्रवर सारोद्धारना १४८ में द्वार मेने तथानिश्चय नय मतें शैलेशीनें चरम समयें जीवने चरमनी प्राप्ति हुवे तेहथी पूर्व्वना समयां माहे सम्यक्त्वादि कह्या ते सर्व चरम तो साधन होज जाणवी इहां एवंभूतरूप निश्चयनइ धर्म्मसंग्रहणी शास्त्रमें कह्योछे १५१

Colophon. इति श्रीखरतरीय श्रीमदमृतधर्मगणिविनेयेन वाचकक्षमाकल्याणगणिविरचित प्रश्नोत्तर सार्द्धशतकस्य सूत्रीभावं भाषायामुपराद्धम्।

निष्पन्नमानन्दमयैर्जिनार्यैः
गुणादिभिः पद्मपदैरथकम्।
श्रीकार दीर्घं चित्तमर्थ्य ग्रन्थं
श्रीसिद्धं ग्रन्थं समाप्तम्।

दोहा।

अथ आठार तेपन समैं वदि वैशाख सुमास बुधवार
संपूरन रच्यौ बीकानेर सुवास १

आर्या।

उत्तम धर्मरुचि पुत्रौ समसुविनीतनाम
पुश्याल श्रीनिमित यह कीनी धरि चीत ॥ २ ॥
तब साली संघ जीवयु मीह नाम उदार
ताको पुन आग्रहभयौ जेसल मेर मझार १

इति वाचकक्षमाकल्याणगणिकृत संविग्नभाषामय प्रश्नोत्तर साईशतकम्।
ग्रंथाग्रंथ ९०० है।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् साईशतक प्रश्नोत्तराणि वर्ण्यन्ते।

The appendix does not appear interesting so we leave it off.

No. 142. प्राकृतमनोबोधः। Prākṛitamanobodhaḥ. Substance country-made colourless paper, 11 × 5 inches. Folia, 24. Lines, 2-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A poem instructing the mind, entitled Prākṛita Manobodha, complete in 201 verses, by Rāmadāsa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। अथ रामदासकृत प्राकृत मनोबोध प्रारंभः। श्लोक-
संख्या २०१ श्रीराम श्रीगणेशाय नमः॥ अथ प्राकृतमनबोध प्रारंभ॥

गणाधीशजी ईश सर्व्वागुणाचा।
मुलारंभ आरंभती निर्गुणाचा॥
नमुं शारदा मूल चत्वारि वाचा
गउ पंथ अनंत या राय वाचा॥ १
मना सज्जना भक्ति पंथेचि जावे।
तरि श्रीहरि पाविजे तो स्वभावे॥
जानि निंधते सर्व्व सोभू न धावे।
जनिवंध ते सर्व्व भावे करावे॥ २॥

प्रभाते मनिराम चिंती ते जावा।
पुढ़े वै हरिराम वधिवदाना।
सदाचार हायी रसा भी त्रियती।
जनि मानव तो चिंती धन्य होती॥ ३॥
मना कामना दुष्ट कामा नयेरे।
मना सर्वदा पाप बुद्धि न कीरे।
मना धर्म तानिति सालन कीझो।
मना अंतरि सार विचार राझो॥ ४

End. मना सर्वहि संग सोडु न धावा
अति आदरे सज्जदा चा धरावा।
जयाचे निसंग तहां दुख भंगे
जनि साधन विण सन्मार्ग लागे॥ ९९
मना संगहा सर्व संगासि सोडि
मना संगाहा मोच तात्काल जोडि
मना भंगहा साधका विघ्नसोडि
मना संगहा हेत निशेष मोडि॥ १००
मना टौडाते ऐश्वतादोष जाति।
मति मंदते साधना योग्य होति।
चढे ज्ञानवैराग्य सामर्थ्य आगी
म्हणे दास विश्वास तामुन्हि मोगी॥

Colophon. इति रामदासकृतप्राकृत मनो बोध: समाप्त: हस्ताक्षर पोढ़ी गोपाल धर्माधिकारियाचे। इति श्रीरामकृत प्राकृत मनोबोध समाप्त॥ राम

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीरामदासकृत मनप्रबोधनविषयकाणि भाषा पद्यानि वर्त्तन्ते॥
श्री नम:।

No. 143. प्रश्नोत्तरमालिका। Praśnottaramālikā. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 11 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 3 in a page. *Character*, Nāgara. *Date*, Saṁvat 1785. *Appearance*, old. Verse. Generally correct. Complete.

A little work consisting of questions and answers on moral subjects, complete in 29 Sanskrit ślokas, entitled Praśnottaramāliká, by Sitapata Guru or a preceptor of the Śvetâmvara sect of the Jainas. The work being small and interesting at the same time we quote the whole.

प्रणिपत्य जिनवरेन्द्रं प्रश्नोत्तरमालिकां वक्ष्ये ।
नागनरामरवन्द्यं देवं देवाधिपं प्रथमम् ॥ १ ॥
कः खलु नालं क्रियते दृष्टादृष्टार्थसाधनपटीयान् ।
कण्ठस्थितया विमलप्रश्नोत्तररत्नमालिकया ॥ २ ॥
भगवन् किमदेयं गुरुवचनं हेयमपि च किमकार्य्यं ।
को गुरुरधिगततत्त्वः सत्त्वहिताभ्युद्यतः सततम् ॥ ३ ॥
त्वरितं किं कर्त्तव्यं विदुषा संसारसन्ततिच्छेदः ।
किं मोक्षतरोर्बीजं सम्यग्ज्ञानं क्रियासहितम् ॥ ४ ॥
किं पथ्यं दानं धर्म्मः कः शुचिरिह यस्य मानसं शुद्धं ।
कः पण्डितो विवेकी किं विषमवधीरिता गुरवः ॥ ५ ॥
किं संसारे सारं बहुशो विचिन्त्यमानमिदमेव ।
मनुजेषु दृष्टतत्त्वं स्वपरहितायोद्यतं जन्म ॥ ६ ॥
मदिरेव मोहजनकः कः स्नेहः के च दस्यवो विषयाः ।
का भववल्ली तृष्णा को वैरी नन्वतुष्टो यः ॥ ७
कस्माद्भयमिह मरणादंधादपि कोन्धो मतो रागी ।
कः शूरो यो ललनालोचनबाणैर्न व्यथितः ॥ ८ ॥
पातुं कर्णाञ्जलिभिः किममृतमिव बुध्यते सदुपदेशः ।
किं गुरुताया मूलं यदेतदप्रार्थनं नाम ॥ ९ ॥
किं गहनं स्त्रीचरितं कश्चतुरो यो न खण्डितचित्तः ।
किं दारिद्र्यमसन्तोषः एवं किं लाघवः याच्ञा ॥ १० ॥
किं जीवितमनवद्यं किं जाड्यं पाटवेप्यनभ्यासः ।
को जागरो विवेको का निद्रा मूढता जन्तोः ॥ ११ ॥
नलिनीदलगतजलमिव तरलं किं यौवनं धनमथायुः ।
के शशधरकरनिकरानुकारिणः सज्जना एव ॥ १२ ॥
को नरकः परवशता किं सौख्यं सर्व्वसङ्गविरतिर्या ।
किं सत्यं भूतहितं किं प्रेयः प्राणिनामसवः ॥ १३ ॥

किं दानमनाकाङ्क्षं किं मित्रं यन्निवर्तयति पापात्।
कोऽलङ्कारः शीलं किं वाचां मण्डनं सत्यम्॥ १४॥
किमनर्थफलं मानसमसङ्गतं का सुखावहा मैत्री।
सर्वव्यसनविनाशे को दक्षः सर्वथा त्यागः॥ १५॥
कोऽन्धो योऽकार्यरतः को बधिरो यः शृणोति न हितानि।
को मूको यः काले प्रियाणि वक्तुं न जानाति॥ १६॥
किं मरणं मूर्खत्वं किं चानर्घं यदवसरे दत्तम्।
आमरणात् किं शल्यं प्रच्छन्नं यत् कृतमकार्यम्॥ १॥
कुत्र वा विधेयो यत्नो विद्याभ्यासे सदौषधे दाने।
अवधीरणा क्व कार्या खलु खल परयोषित् परधनेषु॥ १८॥
काहर्निशमनुचिन्त्या संसारासारता न तु प्रमदा।
का प्रेयसी विधेया करुणादाक्षिण्यमपि मैत्री॥ १९॥
कण्ठगतैरप्यसुभिः कस्यात्मनोऽवधार्यते जन्तोः।
मूर्खस्य विषादस्य च गर्वस्य तथा कृतघ्नस्य। २०॥
कः पूज्यः सद्वृत्तः कमधममाचक्षते चलितवृत्तम्।
केन जितं जगदेतत् सत्यतितिक्षावता पुंसा॥ २१॥
कस्मै नमः सुरैरपि सुतरां क्रियते दयाप्रधानाय।
कस्मादुद्विजितव्यं संसारारण्यतः सुधिया॥ २२॥
कस्य वशे प्राणिगणः सत्यप्रियभाषिणो विनीतस्य।
क्व स्थातव्यं न्याय्ये पथि दृष्टादृष्टलाभाय॥ २३॥
विद्युद्विलसितचपलं किं दुर्जनसङ्गतं युवतयश्च।
कुलशीलनिष्प्रकम्पाः के कलिकालेऽपि सत्पुरुषाः॥ २४॥
किं शोच्यं कार्पण्यं सति विभवे किं प्रशस्यमौदार्यम्।
तनुतरवित्तस्य तथा प्रभविष्णोर्यत् सहिष्णुत्वम्॥ २५॥
चिन्तामणिरिव दुर्लभमिह किं ? कथयामि तच्चतुर्भद्रम्।
एतद्वदन्ति भूयो विधूततमसो विशेषेण॥ २६॥
दानं प्रियवाक्सहितं ज्ञानमगर्वं क्षमान्वितं शौर्यम्।
त्यागसहितञ्च वित्तं दुर्लभमेतच्चतुर्भद्रम्॥ २७॥
इति कण्ठगता विमला प्रश्नोत्तररत्नमालिका येषाम्।
ते मुक्ताभरणा अपि विभान्ति विद्वत्समाजेषु॥ २८॥
रचिता सितपटगुरुणा विमला विमलेन राजर्षिणा।
प्रश्नोत्तररत्नमालिका कण्ठगता किं न भूषयति॥ २९॥

इति प्रश्नोत्तरमाला समाप्ता ॥ संवत् १०८५ वर्षे मिती आसु वदी ८ ति

विवरणम्– सदुपदेशविषयकप्रश्नोत्तरमालारूपोऽयं पद्य निबन्धः।

No. 144. प्रियमेलक चौपई। Priyamelaka Caupaī. Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches Folia, 8. Lines, 13-15 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Prose Generally correct Incomplete

The label of the codex leads us to think that it is a poetical work under the name of Priyamelaka Caupāi, but after examination it appears to be nothing but an appendix only of a work, containing a list of the subjects treated of in that. The following questions will show the nature of the contents.

॥ ६० ॥ समभाव वाइ तिमन राय वाहित सूत्रमाव माहि श्रीइ मइ चउविस दंडक नाम मात्र लिखिइछइ यथा १ शरीर ५, २ अवगाहना, ३ संघयण ६ ४ संठाण ६, ५ कसाय ४, ६ सन्ना ४, ७ लेश्या ६, ८ इंद्री, ९ समुद्घात ७, १० संनियहंनी २, ११ वेद ३, १२ पर्या ६, १३ द्दष्टि ३, १४ दंसण ४, १५ नाण ५, १७ योग २, १८ उपयोग १२, १९ आहार कहिसिनुलि, २० उतात ४, २१ आउर्षु, २२ संमोहयार असंमोहयार २३ च्यवन ४, २४ गति ५ आगति ४, २५ प्राण १०, २६ योग १५, मनो योग ४, तस्वयोग ४, कायजोग ७।

अथ नारकिनुं द्वार माहि इहइ १ शरीर ३ वैक्रिय १ तयौजस २, कार्मण २ अवगाहनाजिष्ट धनुष ७ अंगुल ६३१०१०० वैक्रियज ०४० ११११ १०४०१००० उपजंतू भव धारणीयं गुलनुं य असंख्यात सुभाग उतरवैक्रिय भो ३ संघसं यछवि ॥ सयछवि महि ॥

४ हुडक संस्थान, ५ कषाय ४ आहार भय २मै ६ संज्ञा ४ आहार भय २मै हुण ३ परिग्रह।

In this way the subjects treated of in the main work are enumerated.

आभूदेपइ आगामइ अरविंद राय विमोहइ।
इंसिउ अथिर संसारी लीधु संजमभारी ॥ ७ ॥
आगम सयल संपन्न अवधि ज्ञान ऊपन्नूं।
फिरि फिरि करइं विहारो गुणगणरयण भंडारो ॥ ८ ॥

॥ ढाल ॥

End.

पूरीय परपदवार पुहविय प्रभु देसणा करइए।
सांभलइ वरण अढार सुरवह सुफल आणीइंए।
बीन वइहि करजोडि सामीय तिपदी उपदिसइए।
व्यापीय त्रिभुवन तहि रचीयण पूरव पापहरो।
अरथ अनंतउ होइ तेतो जाणइ केवलीए। ३ ॥
सारसिद्धान्तविचार श्रीमुखि सामीय बोलीयाए।
तेह्नण पामइ पार बूज व्याजे जगि जीवघणा ॥ ४ ॥
इन परिकरइ विहार। अतिसय अतिघणा आगलाए।
ऊघाडइ बरबार॥ मुकति तणा सामी पास जिण ॥ ५ ॥
प्रगटइ पुण्य प्रकास झसवइ त्रिभुवनि तिमिरहरी करइ विघन

विणास।

देवहए देवजीराउल उए। ६ ॥
दसविध कल्प समान दसभव एमइ सुखिबोलीयाए।
नामिहि नवइ निधान अम्ह घरि आवीय अवतरइए ॥ ७ ॥
जीभ सहस मुखि होइ कोडि वरस कवि होइ॥ १ ॥
तुलवलेसन् आणइ सुरख किसिउं वखाणइ ॥ २ ॥
मनि पेखइम बोलइ अवरन कोइ तम्ह तोलइ ॥ ३ ॥
तूं माया तूय तात कहइं किसो परिवात ॥ ४ ॥
इतो पुरि प्रवाहिउ तूं सरणागत साहिउ ॥ ५ ॥
करि करि देव पसाउ जगि जीराउलि राउ ॥ ६ ॥
राखि राखि मइ सामी तूं परमारथ पामी। ७ ॥
कीधउ कवित विसालो दइइ अमइ रसालो ॥ ८ ॥
पढतां गुणभाए सिद्धि थाइ अविचलरिद्धि ॥ ९ ॥

Colophon. इति श्रीपार्श्वनाथ दसभव वीवाहलउ सम्पूर्ण ॥ साधवी बाइला तत् शिष्यणी साध्वीलीलालिखित। श्री ॥ श्री ॥ श्री। श्री ॥ श्री ॥ श्री। श्री ॥ श्री ।

विवरणम्—श्रीपार्श्वनाथदशजन्मविवरणविषयकः कश्चित् पद्यनिबन्धः।

No. 147. **बालावबोधः।** *Bālāvabodhaḥ.* *Substance*, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 34. Lines, 8-15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1813*. Appearance, very old. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the Bhaktāmarastotra in Bhāṣā, entitled Bālāvabodha, by Śubhabardhana, a pupil of Sādhuvijaya. It begins with a long story relating to the origin of the poem, as—

। श्रीयुगादि जिनेभ्यो नमः ।

श्रीमदादिजिनं नत्वा धृत्वा वाग्देवतां हृदा।

भक्तामरस्तवव्याख्यां लिख्यते वार्त्तया मया ॥ १ ॥

श्रीभक्तामर महास्तोत्रनी मूल उत्पत्ति लिखीयइछइ उज्जेणी नगरीयइ वृद्ध राजा भोज राज्य करइ तिहां मयूर पण्डित सर्वशास्त्रनइ विषइ कुशल वसे। तेहनइ जामाई बाणपंडित तेहविण अति कुशल परं बहुइ परस्परइ घणाघण मत्सर एक वारतं विहुंइ पण्डित विवाद करता राजसभायइ पहुता राजा कहइ भो पंडित तुम्हे काश्मीर देश जावउ तिहां तुम्हारा बिहुं मांहि जेहनइं सरस्वती वदावइ तेह उत्तम पंडित जे सांभली बिहुं अभिमानपूरित काश्मीर भणी चाल्या वाटइं जेहना बहुकार उतारि सरस्वती वर मागि सइ पीठो पोथाना विरूवांद से पुहइ पछ पोथि एहुंठइ चौकारनो इलिना पोथा वइ मध्यो थाया मन्या निगम पाम पाचमइ पीठीया देवी पुहइ तिहां ते भनर यह चौकारनी इलिना पोथा पहना पोथा इमवीजो, बीजो चोथो वारवइ [illegible] पीठीया एक चौकार चयरनो इलिना पोथा जाणी तेविहुंना गर्व गल्या तिहां गयो ते बिहुं एकइ ठामि मूंगा तिवारइ सरस्वती आकाश रही व सगला वइ कहइ गतवर्ष समकर्म व सांभली मयूर पंडितनइ चण कुमार लवइ तिह समस्या पूरी।

दामोदरकराघात विह्वलीकृतचेतसा।

दृष्टं चाणूरमल्लेन शतचन्द्रं नभस्तलम् ॥ १ ॥

---

* The date of *original composition is* "[illegible]" ([illegible])

बाणपंडित तिम्हउ हुंकारकरी इमस समस्या पूरइ ।
यथा उत्तुङ्ग मौधाय विलोलवदनाम्बुजे । ।
विरराज विभावर्यां शशचन्द्रं नभस्तलं ॥ २ ॥

विचारपणो सरस्वती भण्युं हुं बाण तुम्ह पांहइ मयूर पंडितइं एहइ हुंकारइ विद्याइं अधिकउ तुं छइउ एवि अहम ऑकारनी हसिता पुस्तक ना पीठिया मइ दिधाया सरस्वतीना भण्डारनइ पारको भयो पढतउ तेह । भणी विद्यामउ गर्व म करिवउ जेतलो कह्यउ छइ मारइउ कोइ गर्व इत्यर्थ ए पढिउ आइ चैव आत्मश्लाघा पुण तरतम जोए अनइ विडवा ॥ इसउं कही सरस्वती थें विहुनइ प्रीति परस्परउ थाइ तिवार पछइ बिहुं पंडित बाण अनिइं परस्परइं मिलता उज्जैणी गया पूर्वं रीतइं रायनी सेवा करइ छिवइ एकदा प्रस्तावइं बाण पंडितनइं आपणी भार्या संघातइं बेहना कलह हुआ पिषते स्त्री आपणउ मानन मूकइ रात्रि घणी गइं एह वइ अवसरि मयूर पंडित शरीरनी चिंताइं ते घर ईबलि आव्यउ तिहां गउखि बैठो जमाई ना शब्द सांभली ऊभउ रह्यउ बाण पंडित भार्यानइ पगे लागी कहइ हुं पतिव्रते माहरउ अपराध एक तुं खमि वली अपराध न करुं वहइउ कहिउ तउ बाण पंडित तिणइ भार्यां इयउणसइ नेउर सहित पगे करी माथइ आहण्यउ एहनउ जाणी मयूर पंडित दुह थाणउ चीत वइ माहरी बेटीकेह वीरीसाल अयोग्य छै जिवार ते स्त्री न मानइ तिवारइ बाण पंडित इम कहइ काव्य काव्य—

गतप्राया रात्रि कृशतनु शशी शीर्यते इव ।
प्रदीपोऽयं निद्रावशमुपगतो घूर्णित इव ।
प्रणामांतो मानस्त्यजसि न यथा त्वं क्रुधमहो
कुचप्रत्यासत्त्या हृदयमपि सुभ्रु सुकठिनं ॥ १ ॥

ए काव्य सांभलीनै मयूर बाणप्रति यथा कहइ भो बाण छ्रु पदनभणि अतिरीसाल पणायणो एक स्त्रीनइ अंडि कठिन इसउ भणित एहवं सांभलीनै महा सती चितवइ माहरउ स्वरूप पिताइं जाण्यउ विरुपइ छए पिता नइ जे बेटीना स्वरूप जीतउ छीडइ तिवार पछी अति रीसाणीइं तिणइं स्त्रीइं मुखलइं तं बीनइ करी काम्यउ अनइं इसीशाप दीधो जेतुं पुत्रिकाना चरित्रनो जोणहार कुष्ठी थाए मयूर पंडित तिणइं शापइं तत्काल कुष्ठी थयउ शरीर कुष्ठ मांडला थया तिणइं स्त्रीइं बाण पंडितनइं कह्यउ माहरा पितानइ शरीरइ कुष्ठरोग थयो हुं महासती

माहरा श्राप अन्यथा न थाइ प्रभाति मयूर पंडित कोढल वरक वस्त्र ढको
राजसभाइं आवतउ देषी बांण हसी राय समक्षि मयूर प्रतिइ इसउ
कह्यउ आवउ वरकोढी इसउ वाण नौ वचन सांभली वार। पुछइ पंडित
एह वउ श्युं कहइ छइ बाणपंडित कहइ स्वामी अम्हे कवीश्वर अम्हारा
वचन अन्यथा न थाइ जोवरा वउ राजा थइं मयूर नौ शरीर जोवरा श्यौ
कुष्ठनां मांडलां शरीरइं दीठा राय कहइ मयूर पंडित तुम्हे शरीरनौ
कुष्ठ नीगमीनइजि राजसभाइं आविवउ तिहांथकी मयूर दूह वांधउ
सूर्यनइ प्रसादनइ एक चित्त थयइ सूर्यनइं जम्भारातीतकुम्भोद्भव इत्यादि
सउए काव्ये स्तव्या छट्ठइ सिकाव्यइ सूर्यप्रत्यक्ष थइ कहइ मयूर मांगि
कउइ मयूर कहइ कुष्ठ रोग नीगमि सूर्य कहइ मयूर पूइ वड्या दप
वता देवीइ अपयमती सेवा करऊ शापइ करी कुष्ठौ कोधउ ते कुष्ठइ
भोग वंधु टलइ पणि सतीना शाप दकीउ कुष्ठ छै ते किमजाइ पणि एक
किरण लेइं जिमता हसे कुष्ठ ढंकाइ इम कही एक किरण आपो सूर्य
आपणइ स्थान कि पहुतउ मयूर तिणइ किरणकरी कुष्ठ ढंकावइ भेलइं
भाः इलनुं राजसभायइ पहुतइ राजाप्रमुख सर्व्वलोकचमकयौ मयूरनइं
राजाइं घनामानसन्मान बहुदान दीधां लोकमांहि घणउ महिमा विस्तारो
तिवार पछी वाणइं मयूरनो महिमा अणदेषी सकतइ आपणा हाथ पग
कपाव्या आपणौ शरीर चंडिका मत्रनिम् काव्यां मा भाङ्क्षीर्विभ्रमभ्रूधर-
विधुरता केय मिथ्या सौए काव्ये करी चंडिकानो स्तुति कीधी काव्यनइ
छइइ अथर चंडिका प्रसन्न थइ बाणइ हाथ पग नवा दीधा तेहनौ पणि
पूजा राजाइ घणी कीधी तेविहुनो मटो महिमा देषी राजा भोज सर्व्व
सभालोक समक्ष इम कहै भोलीक शिव शासन टाल्यो एह वा अवर महिमा
कवित्व शक्ति नाथलोकी कवीश्वर पनेरइ शासन छइ एहवइ रायनौ प्रधान
परम सुश्रावक कहइ स्वामी श्रीमान तुंग सूरि सप्रभाव कवित्वाधरवहार
अतिशयना धरणहार श्वेताम्बर जिनशासन माहिंछे इम सांभली राजाइं
घणइ आदर करी ते भाव्या श्रीमान तुंग सूरि रायनइ समीपइ आवी
इमी आशीर्वाद थइ॥ यथा।

जटामान्नी गणेशार्च्य. महट महराजित।
कुमादीस शिव कुर्व्वाविमसर्व्वमङ्गलः॥ १

राजा गुरु प्रतिपत्ति करी मीठइ आसन बेसारी पुछइ भगवन् तुम माहि
प्रवर कवित्व शक्ति काइं छइ गुरु भणइ महाराज सर्व्वांग आवली वांधि
घडीनें भरी सुभनइ सूं कवित्व शक्तिनी महिमाइं सांकलसेकी घटीस

मांडीनइ आपण पञ मूंकाठे तउश्री आदिनाथनो महिमा विचार एहो राजाइं सर्व्वसांकले बांधी अठोत्तर अठताली सघालीउपताबेहइ धरि सउरता माहि श्रीमान तुंगाचार्य्यमूं कांख्यो कमाड दई बइ तालो हताले दीधा इम कह्यउ कवित्व शक्तिइं अठोत्तर ताला भांजी प्रभाति राजसभा आविवो विचार पूवइं श्रीमान् तुङ्ग सूरि प्रथम तीर्थंकर श्रीआदिनाथनो स्तुति करै तिहां एकेकउ काव्यकरता एकैक अठोत्र सकेकउ तालउ भांइ इम चमालीसे काव्ये सर्व्व अठोत्र ताला भांगा लोह सांकल त्रुटी सर्व्व कमाड उघाड्या बाहिर आव्या प्रभाति राजसभाइं पहुता राजाइं वांदा नमस्कर्या सिंहासन बइसाड्या महामहोच्छव कीधउ जिनशासन मांहि महाप्रभावना हुई एभक्तामरस्तोत्रउं मूल सम्बन्ध कह्यौ।

End.

श्रीमन्मंडपदुर्गनन्दनवनावन्यां किलैकं कलौ
योऽधत्तेऽर्थिसमीहितार्थकरणात् कल्पद्रुमस्योपमां।
दिक्चक्रप्रसरद्यशः परिमलैः संवासितोर्व्वीतलः।
स श्रीमान् भुवने चिरं विजयते श्रीशाहवीन्द्रः कृती ॥ १
श्रीमन्नंदिलगोत्र दुग्धजलधिप्रोद्भासने सर्व्वदा
यो जैवातृकतां सतां मतिमतां धत्ते कलादानतः
सोऽस्य श्रीगुरुहर्षद. किल सदा नत्वमालाञ्चित-
स्तत् पुत्रः सुधियां निधिर्विजयते श्रीहीरसंघाधिपः ॥ २
श्रीमच्चन्द्रगणेन्द्र हेमविमलानूचान राज्ये गुणा-
गार श्रीगुरुराजसाधुविजयान्तेवासिना साधुना।
सद्वाचा शुभवर्द्धनेन नयनेष्वचीन्दु वर्षे चिरं
श्रीभक्तामरसंस्तवस्य विकसद्बालावबोधः कृतः ॥ ३

Colophon. इति श्रीभक्तामरस्तोत्रस्य बालावबोधस्समाप्तिमाप। संवत् १८११ वर्षे मिति कार्त्ति सुदि २ दिने श्रीलूणकर्णसर मध्ये वाचनाचार्य्य रूपहर्षजी गणि शिष्य माणिक्य राजजी गणि शिष्य लक्ष्मीमल मुनि लिखितं श्रीरस्तु॥

विवरणम्—भक्तामरस्तोत्रस्य बालावबोधाभिधटीकारूपोऽयं निबन्धः श्रीशुभवर्द्धनकृतः॥

No. 148. वासठियावोल । Bāsaṭhiyābola. Substance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 13–15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, slightly torn in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A work treating of the principal categories of the Jainas in Bhāṣā verses, under the name of Bāsaṭhiyābola or complete in sixty-two bola metres. Anonymous.

Beginning. ॥ ६ ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ गई १ इंदीय २ काय ३ जोए ४ वेय ५ कसाय ६ नाणेसु ७ संयम ८ दंसण ९ लेस्सा १० भवि ११ सिमी १२ सनी १३ आहार १४ ॥ १ ॥ बोल ६२ ॥

देवगति माहि जीवना भेद २ पर्याप्तो अपर्याप्तो गुणठाणा ४ पहिला नाभियोग ११ ते मनना ४ वचनना ४ वैक्रावैक्रो मिश्र चनिकार्मण। उपयोग ९ ते मतिग्यान सुतग्यान अवधिग्यान मतिअग्यान सुत अग्यान विभंग ग्यान चक्षु दरसण, अचक्षु दर्शन अवधि दर्शन लेश्या छाभि ॥ १ ॥ व।

End. अणाहारक माहि जीवनाभेद ८ एकेंद्री सूक्ष्मनि बादर वेइंद्री, तेइंद्री चारिंद्री अपर्याप्ता असंनी, पर्याप्ता संनी पर्याप्ता भनि अपर्याप्ता गुणठाणा ५ छाभि ते मीवयो पहिलुं १ बीजूं २ चोथूं ४ ते रमु अ उदमूं पहिलु बीजूं जीवा बारमअ नो उपयोग १० मतिग्यान, सुतग्यान अवधिग्यान केवलग्यान मतिअग्यान, सुतअग्यान, विभंग ग्यान अचक्षु दर्शण, अवधि दर्शण, केवल दर्शण चक्षुदर्शण, अनिमन मनअग्यान २ वादि वाचो १०] लेश्या ६ छाभि ॥ ६२ ॥

Colophon. इति वासठिया बोल सम्पूर्ण श्रीकल्याण भूयात् ॥

विषयः—जैन सकलपदार्थनिदपकनिषयविशेषः ।

N. B.—To this codex is appended the following four Gāthās from the Bhaktāmara.

मचोरतारस्वपूरितदिग्विभाग

त्रैलोक्यलोकशुभसङ्गमभूतिदक्षः ।

गम्भीरताररवपूरितदिग्विभागः सन्
स्ते दुन्दुभिर्ध्वनति ते यशसः प्रवादी ॥ १
मन्दारसुन्दरनमेरुसुपारिजात-
सन्तानकादिकुसुमोत्करदृष्टिरुद्धा ।
गन्धोदबिन्दुशुभमन्दमरुत्प्रपाता
दिव्या दिवः पतति ते वचसां ततिर्वा ॥ २
शुम्भत् प्रभावलयभूरिविभा विभोस्ते
लोकत्रये द्युतिमतां द्युतिमाक्षिपन्ती ।
प्रोद्यद्दिवाकरनिरन्तरभूरिसंख्या
दीप्त्या जयत्यपि निशामपि सोमसौम्या ॥ ३
स्वर्गापवर्गगममार्गविमार्गणेष्टः
दिव्यध्वनिर्भवति ते विशदार्थसर्व
भाषा स्वभाव परिणामगुणैः प्रयोज्यः ॥ ४

इति भक्तामरनी गाथा सम्पूर्ण शुभं भवतु ।

No. 149. ब्रह्मचर्य्यविषयै नववाड़ि । Brahmacaryyabiṣayai navavāḍi. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 12 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date, 1772. Appearance, old. Verse. Complete.

A work treating of nine rules relating to Brahmacarya, entitled Brahmacaryaviṣayai navavāḍi, by Dharmahaṁsa Kavi.

Beginning. ॥ ६० ॥ ऐं नमः ॥ ढाल पहलीनो ।

श्रादि श्रादि जिनेसर नमउं
मरथ महा भट देखै दमउं ।
नवविधि वाडी जे ब्रह्मनी
भाखवनी कुमति कर्मणी ॥ १
यती श्रनिं श्रावकने जाय जे पाले जिनवरनी श्राण ।
श्रामा भंगर समकित जाइ कांजो धोकि मदनी जमाइ ॥ २

मुनिवर चारित्र मयुय पक्करै नियति वादि तेनवि चादरै।
ईश्वत दीवा हाथे करी कुप आपति तिथ दीधी परी। ३
सूत्र अरथ बोल्या बहुबुधि विनय विवेक विचार समाहि।
गीतारथ गुणवंतज नाम कुशीपरिघिनो गमह-अंजाण। ४।
भवियण भावइ मन करिवाण राधे सील सदा अपाण।
वादो विशेष इकइ जू जूइ ब्रह्मचर्यनी जननी हुई। ५
विलाड़ भय बीइ तठ विसरइै मूषक दैवे दिन निरवहै।
नारीषंढ पसू अहिठाण तिहां रहितां सकाइ सुजाण। ६
वस्तु।
भीह तरुयर चडै वनमाहि तिहां आगीहउ वानरए।
भूमि पतन धको यहीहै पंजर माहिपोपट रहे।
तसु प्रवदवट्कतहीइ तिमसुनि वर सेका धरइ।
रहितउ वनहमझारि प्रथमवाड़ि जिनवरकहीं सोसिद्धांत
विचारि। ७।

इति प्रथम वाड़ि।

End. नवमी वाड़ि विचारीयइ।

मधु आकण्ठ मजिमलीरे उणोदरी तप चादरो।
तिहां सूरखरे कोरी संबंध। ४६।
जिनवर बोइम बोलैरे नहीं तोलैरे सोल समान।
वलि चापे रे सुगति प्रधान। ४७। जिए
चटवी वे जवा चालीया वेपइरें रे निमहा।
चलवाथ्या भाजन रांधिया घर हर चारे मूरखमन। ४८।
भाजननों तूं तेह तणुं अन्न उपरि रे चडि चावेइ।
तउ तिवइ कृपडी बुद्धि कैतवी अन्नउपरि रे शिल धरेय। ४९। जि
भाजन भांगुं अन्न गयुं न विमरीउ ए तेहनु काज
एर्णि रे दृष्टांतिं आणिज्यो कुंपा कुडेरि कयलि विचार। ५०। जि
एनव वाभो ब्रह्मणी। लीपालै रे मन चारो दृढ।
तेहनि मनमयसु करै रूडें रायेरे सोभ मुंहर। ५१। जि
सीलिं नवनिधि पामीइ वलि सीलिरे चरण संसार।
सीलिं नारद ऊधरया बली सीलिं रे मिवकुमार। ५२। जि
सीलिं राखो कलावती। तसु चायारे कर नवसार।
सीलि द्रूपदीनइताहो। वस्त्र कामारे चयनि मझारि। ५३ जि

श्रीआगमगच्छ आचार्य श्रीआनंदे सागर सूरिंद ।
तासु गर्छि गुरुसहगच्छा पूज्य पंडित रे हेमसुचिंद । १४ ।
तास तर्णि सुपमाउनइ धरमहंसरे कवि भाषेइ ।
जे नरनारि पढइ गुणइ ते पाविं इहिरे मंगल कोड । १५ । ति

Colophon. इति श्रीब्रह्मचर्यविषये नववाडि समाप्ता । श्रीरस्तु श्रीसंवत् १७७८ वर्षे मिगसिर मासि कृष्णपक्षे चतुर्दशीतिथौ श्रीहाजिपुरपट्टना मध्ये लिपीकृता । श्रीस्तात् । भद्रं भवतु । श्री

विवरणम्—ग्रन्थोऽयं ब्रह्मचारिप्रतिपाल्यनवविधाचारविषयकः श्रीधरमहंस कवि विरचित ।

No. 150. मेघकुमारस्वाध्यायः । Meghakumārasvādhyāya. Substance, country-made white paper, 16 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 11 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1778. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Although in the label the name of the work is written as Meghakumārasvādhyāya or a lesson on Meghakumāra, but after examination it appears not to be the same thing exactly. It is a little poem on the praise of sages. Complete in four chapters (1) Anāthi Muni Svādhyāya, (2) Mānaparihāra Svādhyāya, (3) Meghakumāra Svādhyāya, (4) Kośala Mahāmuni Svādhyāya. The subject matters treated of in each, are indicated by their respective names. We give below a short account of each chapter (1) Anātha Muni Svādhyāya or a lesson on Anātha Muni. The story runs thus—Once a king of Magadha, Śreṇika by name, went into wood and saw there a sage. The king prostrated before him and made Pradakṣiṇa and asked him, "why he has taken ascetism at such an early age." The sage replied that as there was nothing to protect him from destruction so he adopted this solitary life and entered into ascetism to avoid the worldly sufferings. He finished his speech with a description of worldly life. (2) Mānaparihāra or a lesson on giving away pride, which is the root of all the worldly evils. (3) Meghakumāra Svādhyāya or a lesson on the adventures of Meghakumāra a prince of Rājagriha.

The prince in his previous birth was an elephant. At that time he protected a hare from the heat of a dangerous conflagration of forest. As the result of this act of virtue he became a prince in the next birth. The memory of the previous birth was still present in his mind so he adopted ascetic life in his early age giving up all worldly attractions. (4) Kosala Mahāmuni Svādhyāya or a lesson on the life of a prince of Kosala, who turned a great sage coming in contact with a sage. The author of the work is Brahma by name.

Beginning. ॥ ६० ॥ ॐ नमः सिद्धेभ्यः ॥

सिधसाधनमशुं मनभावे। कहिस्युं चरमविचार (प्राणीजी)
मगधदेसमी राजीयो श्रेणक राय साधार (प्राणीजी)
गुणगाउं श्रीसाधना होयडे आनद पूर (प्राणीजी)
चोपे चित सेवाकड' पापपलाउं दूर (पलाउं दूर (प्राणीजी)
गुणगाउ श्रीसाधना।

End. जाति संभारे पूरव भवपणो अति पछिता वो आवे सावचो।
पापणोमें पाप मोटी छूटिस किम परे।
निजपुत्र मीमे करोहत्या भूरतो वन मे फिरे।
अपघातचिंते सावचो तहां साधुयणन कहे धर्मतवा।
सावच न कीजे चेद मनमें फसे क्षत कृतकर्म आपणा॥ १२
इमप्रति बूझो रिष पाय लागए विनय करोये अवर्सव मंगए।
ध्याने धर्मकिरे याय देवी ततविचें इम ध्यानरंगे साधुमंते वास
सोभे श्रीब्रह्मभवे।
एहवा मुनिना चरण नमता विघव्याध सहटले।
पामो ये अविचल सुगतिना फल मनतणा बंछित फवे॥ ११ ॥

Colophon. इति श्रीसकोसल महामुनि स्वाध्याय समाप्तं लिखतं सिहाव चंद मुनिना श्रीश्री अनुपपउनाय सं १००८ वर्षे श्रीं॥

विवरणम्—पद्यमिदश्रीदं अनु.साधुचरितविषयकः श्रीब्रह्मरचितः।

No. 151. हेमयोगोपनिषत् । Hemayogopaniṣat. Substance, country-made white paper, 11 × 4 inches Folia, 55. Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1847. Appearance, old Prose and verse Generally correct Incomplete

A treatise in Sanskrit on the Yoga system Philosophy entitled Hemayogopanisat, complete in twelve Prakāśas or chapters by Acārya Hemacandra. One may ask here that the practice of Yoga belongs to one of the six philosophical schools of the Hindus then why a treates on the Yoga has been placed among the Jaina literature ? Our reply to this is that the author of the work is himself a follower of the Jaina religion, and the king Kumāra Pāla at whose request the work was composed was also a Jaina, besides the concluding words of the author such as " तेन जिनधीषिम स्वधी भव्योजनो भवतात् " indicate that only with the intention of teaching the practice of the Yoga to the followers Jaina religion this work was originally composed. So the place of the work among the Jaina literature is not wrong. We have already said that the work has twelve chapters of which the first four are not be found in the codex under notice, it contains the last eight chapters only, and begins with the description of Prāṇāyāma the method of commanding over the course of natural inhalation, and exhalation.

समयेतो यत्र देशे तत्र मरुत् यत्र मरुत्तत्र मनः। तत्र हृत्पाद्यादिरूपेण समप्रयात् तसुः। अतएव तौ मनः पवनौ तुल्यक्रियौ तुल्ये क्रिये गमनस्थान लक्षणे ययोस्तौ तथा संवीतौ चीरनीरवत्, यथा चीर नीरे समरसतया वर्त्तते तथा मनःपवनावपि २ तुल्यक्रियत्वमेव भावयति॥ ह॥

एकस्य नाशेऽन्यस्य स्यन्नाशो वृत्तौ च वर्त्तनं।
ध्वस्तयोरिन्द्रियमतिध्वंसान्मोचश्च जायते॥ ३

एकस्य मनः पवनयोरन्यतरस्य नाशे अन्यस्य तदेकतरस्य नाशः स्यात् वृत्तौ प्रवृत्तौ च वर्त्तनं प्रवृत्तिः स्यात् मनःपवनयोर्ध्वस्तयोः सतोरिन्द्रियमतिध्वंसो भवति इन्द्रियमतिध्वंसाच मोचो भवति॥
प्राणायामस्य लक्षणं तद्भेदांश्चाह॥ ह॥

प्राणायामो गतिच्छेदः श्वासप्रश्वासयोर्मतः।
रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकश्चेति स त्रिधा॥ ४॥

कोष्ठादायोर्वहिर्गमनं श्वासः वाह्यस्य वायोराचमनं प्रश्वासः तयोर्गतिच्छेदः प्राणायामः स त्रिधा रेचकः पूरकश्चेति॥ ह॥ आचार्य्यान्तर मतेन भेदान्तराण्याह॥ ह॥

प्रत्याहारस्तथाशान्त उत्तरश्चाधरस्तथा।
एभिर्भेदैश्चतुर्भिस्तु सप्तधा कीर्त्त्यते परैः॥ ५॥

प्रत्याहारशान्तोत्तराधरलक्षणैश्चतुर्भिर्भेदैः सहितः प्राणायामः सप्तधा क्रमेणैषां लक्षणमाह॥ ह॥

यत् कोष्ठादतियत्नेन नासा ब्रह्मपुराननैः।
वहिः प्रक्षेपणं वायोः स रेचक इति स्मृतः॥ ६॥

कोष्ठादुदरादतियत्नेन नासया ब्रह्मपुरस्थ्यानतेन च यत् वहिः क्षेपणं वायोः स रेचकः प्राणायामः ६ तथा

समाकृष्य यदापानात् पूरणं स तु पूरकः।
नाभिपद्मे स्थिरीकृत्य कुम्भनं (रोधनं) स च कुम्भकः॥ ७॥ तथा
स्थानात् स्थानान्तरोत्कर्षः प्रत्याहारः प्रकीर्त्त्यते।
तालुनासाननद्वारैर्निरोधः शान्त उच्यते॥ ८॥

स्थानान्नाभ्यादेः स्थानान्तरे हृदयादौ वायोरुत्कर्षः स प्रत्याहारः, तालु च नासा च आननं च तालुनासाननं तत्र द्वाराणि तै र्यो वायोर्निरोधः स शान्तः।८। तथा ह।

No. 151. हैमयोगोपनिषत्। Hemayogopaniṣat. Substance, country-made white paper, 11 × 4 inches. Folia, 55 Lines, 5-11 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1847. Appearance, old. Prose and verse Generally correct Incomplete

A treatise in Sanskrit on the Yoga system Philosophy entitled Hemayogopaniṣat, complete in twelve Prakāsas or chapters by Ācārya Hemacandra. One may ask here that the practice of Yoga belongs to one of the six philosophical schools of the Hindus then why a treates on the Yoga has been placed among the Jaina literature? Our reply to this is that the author of the work is himself a follower of the Jaina religion, and the king Kumāra Pāla at whose request the work was composed was also a Jaina, besides the concluding words of the author such as " तेन जिनशैविवाम प्रणयौ भव्योजनो भवतात् " indicate that only with the intention of teaching the practice of the Yoga to the followers Jaina religion this work was originally composed. So the place of the work among the Jaina literature is not wrong. We have already said that the work has twelve chapters of which the first four are not be found in the codex under notice, it contains the last eight chapters only, and begins with the description of Prāṇāyāma the method of commanding over the course of natural inhalation, and exhalation.

अत्रान्तरे प्राणायाम उपदिष्टो यमनियमासनप्राणायामप्रत्याहारधारणाध्यान-समाधयो अष्टावंगानि योगस्येति वचनात् न च प्राणायामो मुक्तिसाधने ध्याने उपयोगी अनीशमनस्कारित्वात् तथापि कायारोग्य कालज्ञानादौ स उपयोगीत्यस्माभिरपोद्धोपदर्श्यते ॥ छ ॥

प्राणायामस्ततः कैश्चिदाश्रितो ध्यानसिद्धये।
शक्यो नेतरथा कर्तुं मनःपवननिर्जयः ॥ १ ॥

प्राणस्य मुखनासान्तरसञ्चारिणो वायोरागमनागमन गतिविच्छेदः प्राणायामः ततः आसनजयादनन्तरं कैश्चित् पतञ्जलिप्रभृतिभिः आश्रितोऽङ्गीकृतः ध्यानसिद्धयेध्यान सिद्धार्थं तदाश्रयणे कारणमाह इतरथा मनसः पवनस्य जयः कर्तुं न शक्यः। ननु प्राणायामात् पवनविजयो भवतु, मनो विजयस्तु कथमित्याह ॥ छ ॥

मनो यत्र मरुत्तत्र मरुद्यत्र मनस्ततः।
अतस्तुल्यक्रियावेतौ संवीतौ क्षीरनीरवत् ॥ २ ॥

मनयेतौ यत्र देशे तत्र मरुत् यत्र मरुत्तो मनः। तत इत्यध्यायादित्वेन सप्तम्यन्तात् तसुः। अतएव तौ मनः पवनौ तुल्यक्रियौ तुल्ये क्रिये गमन-स्थान लक्षणे ययोस्तौ तथा संवीतौ क्षीरनीरवत्, यथा क्षीर नीरे समरस-तया वर्त्तेते तथा मनःपवनावपि २ तुल्यक्रियत्वमेव भावयति। ष्ठ।

एकस्य नाशेऽन्यस्य स्यान्नाशो वृत्तौ च वर्त्तनं।

ध्वस्तयोरिन्द्रियमतिध्वंसान्मोक्षश्च जायते ॥ ३

एकस्य मन. पवनयोरन्यतरस्य नाशे अन्यस्य तदितरस्य नाश. स्यात् वृत्तौ प्रवृत्तौ च वर्त्तनं प्रवृत्तिः स्यात् मनःपवनयोर्ध्वस्तयोः सतोरिन्द्रियमतिध्वंसो भवति इन्द्रियमतिध्वंसाच्च मोक्षो भवति ॥

प्राणायामस्य लक्षणं तद्भेदांश्चाह ॥ ष्ठ ॥

प्राणायामो गतिच्छेदः श्वासप्रश्वासयोर्मतः।

रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकश्चेति स त्रिधा ॥ ४ ॥

कोष्ठादायोर्बहिर्गमनं श्वासः बाह्यस्य वायोराचमनं प्रश्वासः तयोर्गतिच्छेदः प्राणायामः स त्रिधा रेचकः पूरकश्चेति। ष्ठ। आचार्यान्तर मतेन भेदा-न्तराण्याह ॥ ष्ठ ॥

प्रत्याहारस्तथाशान्त उत्तरश्चाधरस्तथा।

एभिर्भेदैश्चतुर्भिस्तु सप्तधा कीर्त्यते परैः ॥ ५ ॥

प्रत्याहारशान्तोत्तराधरलक्षणैश्चतुर्भिर्भेदैः सहितः प्राणायामः सप्तधा क्रमेणैषां लक्षणमाह ॥ ष्ठ ॥

यत् कोष्ठादतियत्नेन नासा ब्रह्मपुराननैः।

बहिः प्रक्षेपणं वायोः स रेचक इति स्मृतः ॥ ६ ॥

कोष्ठादुदरादतियत्नेन नासया ब्रह्मपुररन्ध्रेणाननेन च यत् बहिः क्षेपणं वायोः स रेचक. प्राणायामः ६ तथा

समाकृष्य यदापानात् पूरणं स तु पूरकः।

नाभिपद्मे स्थिरीकृत्य रुन्धनं (रोधनं) स च कुम्भकः ॥ ७ ॥ तथा

स्थानात् स्थानान्तरोत्कर्षः प्रत्याहारः प्रकीर्त्यते।

तालुनासाननद्वारैर्निरोधः शान्त उच्यते ॥ ८ ॥

स्थानात्राभ्यादेः स्थानान्तरे हृदयादौ वायोरुत्कर्षणं स प्रत्याहारः, तालु च नासा च आननं च तालुनासाननं तत्र द्वाराणि तै र्यो वायोर्निरोधः स शान्तः। ८। तथा च।

आपीयोर्ध्वं यदुत्कृष्य हृदयादिषु धारणं ।
उत्तरस्तमनाख्यातो विपरीतस्ततोऽधरः ॥ ८ ॥

आपीय पीत्वा बाह्यवायुमूर्ध्वमुत्कृष्य नीत्वा हृदयादिषु यद्धारणं स उत्तरः ततो विपरीतोऽधर ऊर्ध्वदेशादधोनयनरूपः ननु रेचकादिषु कथं श्वासप्रश्वासयोर्गतिविच्छेदरूपो हि स उच्यते ? यत रेचके कोष्ठ्यो वायुर्विरेच्य बहिर्धार्यते तत्रास्ति श्वासप्रश्वासयोर्गतिविच्छेदः । तथापि पूरके बाह्यो वायुराकृष्य तु ध्रियते तत्राप्यस्ति श्वासप्रश्वासयोर्गतिविच्छेद एवं कुम्भकादिष्वपि ॥ ९ ॥

रेचकादीनां फलमाह —

रेचनादुदरव्याधेः कफस्य च परिक्षयः ।
पुष्टिः पूरकयोगेन व्याधिघातश्च जायते ॥ १० ॥
विकसत्याशु हृत्पद्मं ग्रन्थिरन्तर्विभिद्यते ।
बलस्थैर्यविवृद्धिश्च कुम्भकाद्भवति स्फुटम् ॥ ११ ॥
प्रत्याहाराद्बलं कान्तिर्दोषशान्तिश्च शान्ततः ।
उत्तराधरसेवातः स्थिरता कुम्भकस्य तु ॥ १२ ॥ १२ ॥

श्लोकत्रयं स्पष्टम् ॥

The following verses will clearly show the Jaina tendency of the work—

अथ रूपस्थं ध्येयं सप्तभिः श्लोकैराह

मोक्षश्रीसंमुखीनस्य विध्वस्ताखिलकर्मणः ।
चतुर्मुखस्य निःशेषभुवनाभयदायिनः ॥ १ ॥
इन्दुमण्डलसङ्काशच्छत्रत्रितयशालिनः ।
लसद्भामण्डलाभोगविडम्बितविवस्वतः ॥ २ ॥
दिव्यदुन्दुभिनिर्घोषगीतसाम्राज्यसम्पदः ।
रणद्द्विरेफझङ्कारमुखराशोकशोभिनः ॥ ३ ॥
सिंहासननिषण्णस्य वीज्यमानस्य चामरैः ।
सुरासुरशिरोरत्नदीप्रपादनखद्युतेः ॥ ४ ॥
दिव्यपुष्पोत्कराकीर्णसंकीर्णपरिषद्भुवः ।
उत्कन्धरैर्मृगकुलैः पीयमानकलध्वनेः ॥ ५ ॥
शान्तवैरेभसिंहादिसमुपासितसन्निधेः ।
प्रभोः समवसरणस्थितस्य परमेष्ठिनः ॥ ६ ॥
सर्वातिशययुक्तस्य केवलज्ञानभास्वतः ।
अर्हतो रूपमालम्ब्य ध्यानं रूपस्थमुच्यते ॥ ७ ॥

स्पष्टः। प्रकारान्तरेण रूपस्थं ध्येयं त्रिभिः श्लोकैराह। ह।

रागद्वेषमहामोहविकारैरकलङ्कितं।
शान्तं कान्तं मनोहारि सर्व्वलक्षणलक्षितं॥ ८॥
तीर्थिकैरपरिज्ञातयोगमुद्रामनोरमम्।
अक्ष्णोरमन्दमानन्दं निस्पन्दं दधदद्भुतम्॥ ९॥
जिनेन्द्रप्रतिमारूपमपि निर्म्मलमानसः।
निर्निमेषदृशा ध्यायन् रूपस्थध्यानवान् भवेत्॥ १०॥

स्पष्टः

ततश्च योगी चाभ्यासयोगेन तन्मयत्वमुपागतः।
सर्व्वज्ञीभूतमात्मानमवलोकयति ध्रुवम्॥ ११॥
सर्व्वज्ञो भगवान् योऽयमहमेवास्मि स ध्रुवम्।
एवं तन्मयतां यातः सर्व्ववेदीति मन्यते॥ १२॥

स्पष्टो कथमित्याह

वीतरागो विमुच्येत वीतरागं विचिन्तयन्।
रागिणन्तु समालम्ब्य रागी स्यात् क्षोभणादिकृत्॥ १३॥

उक्तञ्च

— येन येन हि भावेन युज्यते यन्त्रवाहकः।
तेन तन्मयतां याति विश्वरूपमणिर्यथा॥

एवं सद्ध्यानमुक्त्वा असद्ध्यानं निराकुर्व्वन्नाह—

विद्यानुवादं कुर्व्वाणैर्बहुभेदान्नियोगिभिः।
दुष्टध्यानानि विद्यन्ते दर्शितानि कुतूहलात्।
नासद्ध्यानानि सेव्यानि कौतुकेनापि किन्त्विह।
स्वनाशायैव जायन्ते सेव्यमानानि तानि यत्॥ १४॥

स्पष्टः। कुतः। ह।

सिध्यन्ति सिद्धयः सर्व्वाः स्वयं मोक्षावलम्बिनां।
संदिग्धा सिद्धिरन्येषां स्वार्थभ्रंशस्तु निश्चितः।
स्पष्टः॥ ६॥

Meditation of Paramātman is also referred to—

अथ रूपातीतं ध्येयमाह—

अमूर्त्तस्य चिदानन्दरूपस्य परमात्मनः।
निरञ्जनस्य सिद्धस्य ध्यानं स्याद्रूपवर्जितम्॥ १॥

अन्यपर्य्याकुला चिंता ध्यानमित्युच्यते बुधैः।
ततः शिवत्वमापन्नमात्मानं संस्मरेत् कथम् ॥

अत्रोच्यते

भावितं तत् स्वभावेन संकाल्लाशेषतद्गुणम् ।
कृत्वात्मानं नियुञ्जीत परमात्मनि योगवित् ॥ ९ ॥

स्पष्टः ।

अनन्यशरणीभूय स तस्मिन् लीयते तथा ।
ध्यातृध्यानोभयाभावे ध्येयेनैक्यं यथा व्रजेत् ॥

स्पष्टः ।

The following also will disclose the Jaina tendency of the work—

अथापायविचयमाह ।

रागद्वेषकषायाद्यैर्जायमानान् विचिन्तयेत् ।
अत्रापायांस्तदापायविचयध्यानमिष्यते ॥ १० ॥

रागद्वेषजनितानामपायानां विचयो विचिन्तनं यत्र तदापायविचयं तस्य फलमाह ।

ऐहिकामुष्मिकापायपरिहारपरायणः ।
सत प्रतिनिवर्त्तेत समन्तात् पापकर्मणः ॥ ११ ॥

स्पष्ट । अत्रान्तरे श्लोकः ।

अपृष्टजिनमार्गाणामविज्ञातपरात्मना ।
अपरामृष्टयतीनामपाया स्युः सहस्रम्. ॥ १ ॥
मया मोहान्धतमसविवशीकृतचेतसा ।
किं किं नाकारि कलुषं कस्कोऽपायोऽप्यवापि न ॥ २ ॥
यद्यद्दुःखं नारकेषु तिर्य्यक्षु मनुजेषु च ।
मया प्राप्ति प्रमादोऽयं मदैव हि विचेतसः ॥ ३ ॥
प्राप्याऽपि परमां बोधिं मनोवाक्कायकर्मभिः ।
दुश्चेष्टितैर्मयैवाय शिरसि ज्वालितोऽनलः ॥ ४ ॥
स्वाधीने मुक्तिमार्गेऽपि कुमार्गपरिमार्गणैः ॥
अहो आत्मंस्त्वयैवैष स्वात्मा पापेषु पातितः ॥ ५ ॥
यथा प्राप्तेऽपि सौराज्ये भिक्षां भ्राम्यति बालिशः ।
आत्मायत्ते तथा मोक्षे भवाय भ्राम्यतामसि ॥ ६ ॥

इत्यात्मनः परेषां च ध्यात्वापायपरंपराम् ।
अपायविचयं ध्यानमधिकुर्व्वीत योगवित् ॥ ७

End.

इत्यभ्यवगतवतां पुंसां सद्गुरूपासनायां कथमिच्छा न भवति। किं विशिष्टायामुन्मनीभावहेतौ उन्मनस्त्वकारणभूतायां इदानीमनन्तरोपाय-भूतात्मप्रसादनां श्लोकेनाह—

तांस्तानापरमेश्वरादपि परान् भावैः प्रसादं नयं
स्तैस्तैस्तत्तदुपायमूढ भगवन्नात्मन् किमायास्यसि ।
हन्तात्मानमपि प्रसादय मनाग् येनासतां संपदः
साम्राज्यं परमेपि तेजसि तव प्राज्यं समुज्जृम्भते ॥ ५४ ॥

तांस्तान् गुणदोषभेदे बहुप्रकारान् परानात्मव्यतिरिक्तान् किमपरं परमेश्वरं परमात्मानमप्यभिव्याप्य प्रसादं नयन् उपग्रहपरान् कुर्व्वन् तैस्तैर्भावैरभि-प्रायैर्धनयशोविद्यास्वर्गापवर्गप्राप्तिरूपैः रोगदारिद्र्यदुःखोपद्रवाद्यनर्थपरि-हारेच्छारूपैश्च हेतुभूतैः किं कुतो हेतोः। हे आत्मन्नायास्यसि खेदं अनुभवसि। तत्तदुपायमूढेत्यात्मनो विशेषणं। ते च उपायाः सेवादान-पूजादयः उपायास्तेषु मूढ। केनोपायेनायमयं च परः प्रसादनीय इत्यत्र भ्रान्त। भगवन्निति भावे प्रसादयुक्त। तथा आत्मन् पूज्यतामाह इतीति— प्रत्यक्षीकृतस्यात्मनः सम्बोधनं। आत्मानमपि स्वमपि प्रसादय। रजस्तमो-मलापनयनेन प्रसादवन्तं कुरु मनागिति स्तोकमात्रमास्तां चिरकालं येनात्म-प्रसादेन असतां मन्याः सपदोऽर्थप्राप्त्यनर्थपरिहाररूपा यावत् परमेऽपि तेजसि परमज्योतीरूपेऽपि प्रकाशे साम्राज्यं परमाधिपत्यं प्राज्यं प्रचुरं तव समुज्जृम्भते आविर्भवति अयमर्थः. निखिलजगत्प्रसादनप्रयासमन्तरेणापि आत्मप्रसाद ईषत्करः परमैश्वर्यसंपदिति तथात्र. सकलः प्रयासः. तस्मिं च साम्राज्ये संपदि सुलभो तुन्मनीभाव इति। इदानीं शास्त्रगुरोरधिगमादिति यन्मुखे प्रतिज्ञातं तन्निर्वहणे अनुयोगमुपसंहरति ॥ क ॥

या शास्त्रात् सुगुरोर्मुखादनुभवाच्चाज्ञायि किंचित् क्वचि-
द्योगस्योपनिषद्विवेकिपरिषच्चेतश्चमत्कारिणी ।
श्रीचौलुक्यकुमारपालनृपतेरत्यर्थमभ्यर्थना-
दाचार्य्येण निवेशिता पथि गिरां श्रीहेमचन्द्रेण सा ॥

यो योगस्योपनिषद्रहस्यमज्ञायि ज्ञाता, कुतः शास्त्रात् द्वादशाङ्गादागमात् सुगुरोः! सर्व्वागमव्याख्यातुर्मुखात् साक्षादुपदेशात् अनुभवाच्च स्वसंवेदन-रूपात् किंचिदिति स्वप्रज्ञानुसारेण क्वचिदिति एकत्र सर्व्वस्य ज्ञानुभव-

त्वात् प्रदेशभेदे कथम्, उपनिषदमिव विशिनष्टि विशेषिका योगस्योपनिषत्
या परिषत् सभा तस्य यथा तत्त्वचमत्कारी तल्लेव श्रोता सा योगोपनिषत्
श्रीचौलुक्यो य. कुमारपालनृपतिः तस्यात्यर्थमभ्यर्थनया स हि योगोपासन-
प्रियो दृष्टयोगशास्त्रान्तरश्च इति पूर्वेभ्यो योगशास्त्रेभ्यो विशिष्टं योग-
शास्त्रं यदुपमाचोऽस्यर्थमभ्यर्थितवान् ततस्तदभ्यर्थनतो वचनस्यागोचरापि
उपनिषत् गिरां पथि तां निवेशितवानाचार्यश्रीहेमचन्द्र इति ॥ ४ ॥

श्रीचौलुक्यक्षितिपतिलकप्रार्थनाप्रेरितोऽहं
तत्त्वज्ञानामृतजलनिधिं योगशास्त्रस्य वृत्तिम्।
स्वोपज्ञस्य व्यरचयमिमां तावदेषा च नन्द्या-
द्यावज्जैनप्रवचनवती भूर्भुवःस्वस्त्रयीयं ॥
संप्रापि योगशास्त्रात्तद्विवृतेश्चापि मया यत् सुकृतं।
तेन जिनबोधिलाभप्रणयी भव्यो जनो भवतात् ॥ छ ॥ श्रीः

Colophon. इति परमार्हत श्रीकुमारपालभूपालशुश्रूषिते आचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते अध्या-
त्मोपनिषन्नाम्नि संजातपट्टबन्धे श्रीयोगशास्त्रे द्वादशप्रकाशे स्वोपज्ञं द्वादश
प्रकाशविवरणं समाप्तम् ॥ छ ॥ ग्रंथाग्रंथ १२५ संपूर्णं च योगशास्त्रविवरण
मिति मिति आसोज सुदि ७ संवत् १८४७ लिखितं नैण सुखवासी चाटसूग्रा
ग्रामेमध्ये लिखावतुं पं श्रीईश्वरजी श्लोकसंख्या प्रमाण १११५००० श्री।
छ ॥ श्री ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ श्री ॥ श्रेयम् ॥ श्री ॥ महः ॥ छ ॥
श्री ॥ कल्याण ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ मस्तु: श्री ॥ छ ॥ रस्तु ॥ श्री ॥ शुभं ॥ छ ॥
श्री ॥ भूयात् ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ श्री ॥

विवरणम्—आचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितयोगशास्त्रप्रकाशविवरणाभिधो जैनमतानुगतयोगविषयकोऽयं निबन्धोऽसम्पूर्णः।

No. 152. रोहिणीतपः। Rohiṇītapaḥ. Substance, country made Kāśmīrī paper, 12 × 5 inches Folia, 4 Lines, 7-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

A little poem on the asceticism of Rohiṇī, the only daughter of Maghaba Rāja, a king of Anga. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ सकलपंडितशिरोमणि पंडित श्री५श्रीज्ञानविजयगणि सुगुरुभ्यो नमः।

सासण देवी सामणीए सुभ सानिधि कीजइ।
भूलो अक्षर भगत भणी समझाइ दीजइं।
मोटो तप रोहिण तणए तिनरा गुण गावु ।
जिम सुख सोहग संपदाए वाञ्छित फल पावुं ॥ १ ॥

After this, the subject of the poem is related as follows—

दक्षिण भरतइ अंगदेस छइ चंपानयरी।
मघवा राजा राजकरइं जिनआज्ञाधारी।
पाटतणी राणी कहीए लखमी इन नामए।
आठ पुत्र जाया भि ण इं ए मनमइं सुखपामइं ॥ युग्मम्।
रोहिणि नामइं पुत्रिकाए सवकुं सुखकारी।
आठां पुत्रां ऊपरिए तिणलागत प्यारी।
वाधइ चंद्र तणीकलाए जिम पख अजूआलइ।
तिम ते पुत्री धाइ माइ पांचे प्रति पालइं ॥ ३ ॥
कुमरी रूपइं रूवडीए घरि अंगण छेवी।
दीठी राजा खेलतीए तिण चिंता पयठी।
तीन भुवनमइं एहवीए नही दूजी नारी।
रंभा पोमा गौरी गंगइ इन आगल हारी ॥ ४ ॥
पुरुष न दीसइ कोईइसो जिणने परणावु।
आंख्यां दीयइं आगलमाल वधइ तिण चयन न पावुं।
देस २ ना राजवीए ततखिणइं तेड़ाया।
सवल काई सज्झकरी नरपति पणि आया ॥ ५ ॥
वीतशोक राजा तणोपूर्छे कुमर सोभागी।
कन्याकेरी आंखडीए तिन ऊंती लागी।
उभा देखि सकललोक घणीयाकि पाला।
विनसेमनें कंठठवी कुमरी वरमाला ॥ ६ ॥
देव घनें देवांगनाए जंपइं जइ जइ कार।
वर्त्तीयाइस थयो देखिनें सारो संसार।
कर जोडि कहइं लोक सघल कन्यारी लाडो।
वीतशोकरो कुमर थयो कन्यारी लाडो ॥ ७ ॥

इम विवाह भयो यथोर दीधा दान भपार।
यदि भाया परिवो करीय इरख्य परिवार।
वोतशोक निज पुत्र भयो भापयनुं पट दीधो।
भापय संयम भादरीए जगमइं जसलिधो॥ ८। दाल दूजो।

Thus Citrasena became king and passed good many happy days with his beloved queen Rohiṇī, and eight sons were born to them. Of whom the eighth was very fond of parents. Once on a time when the king took the last son from the queen the child fell down from the arms of the king and immediately disappeared underneath the ground. On this occasion his Guru appeared before him and instructed Rohiṇī to practise asceticism. Rohiṇī obeyed his instruction. This story is the basis of this poem.

End.

भाठे पुते भादरी दीधा धरम दिम भागिरे।
वली नानाविध तपतपे जिनधर्मंतणी मति जागीरे॥ २३॥
कार भथसन भाराधना लहि केवल सिवपद पायीरे।
जिन वांधी भांवा होइं प्रभुचरणकमलचित लायोरे॥ २४॥ ६
मनमोहन महिमावती में स्तवीयो सिवपुर गाह मोरे।
मनमान्या साहिवतणी हिव पुर्णे सेवा पामीरे॥ ॥ २५॥ ६
इम गगने दुइ मुनि चंद्र वरसो महिमा गुरुसुवि संभलो।
वास पूज्य भमने थयी सुपमत्र चितरो चित्ताटलो॥
श्रीसारजिनगुण गावतां हिव सकल सुभ भासा फलो। २६।

Colophon. इति श्रीरोहिणीतप: संपूर्णस्तु: कल्याणमस्तु लि: पं श्रीज्ञानविजयशिवन महिमाविजयेन सुश्राविका वाचनार्थं॥

विवरणम्—रोहिणीतपोद्यापनमूलोऽयं पद्यमयनिबन्धः।

No. 153. लघुपञ्चमी। Laghupañcamī. Substance, country-made white paper, 13 × 6 inches. Folia, 11. Lines, 14–16 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1655. Appearance, very old, writing effaced and slightly injured in most parts by black spot. Verse and prose Generally correct. Complete.

A little work on the auspiciousness of the fifth day of the bright fortnight of the month of Kārtika, composed in Sanskrit verses with explanatory notes in Bhāsā prose by Kanakakuśala a pupil of Vijayasena Sūri.

Beginning *of the text.*

॥ ६० ॥ श्रीमत् पार्श्वजिनाधीशं फलवर्द्धिपुरस्थितं ।
प्रणम्य परया भक्त्या सर्व्वाभीष्टार्थसाधकम् ॥ १ ॥
यत्र कार्त्तिक पञ्चम्या माहात्म्यं वर्ण्यते मया ।
भव्यानामुपकाराय यथोक्त पूर्व्वसूरिभिः ॥ २ ॥ युग्मकम् ।
भुवने हि परं ज्ञानं ज्ञानं सर्व्वार्थसाधकं ।
अनिष्टवस्तुविस्तारकारक ज्ञानमीरितम् ॥ ३
ज्ञानादाखाद्यते मुक्तिर्ज्ञानात् स्वर्गास्तिकं सुखं ।
लभन्ते प्राणिनो यस्मात्तज्ज्ञानं स्वर्द्दुमोपमम् ॥ ४ ॥
भव्यैरासाद्यते ज्ञानं पञ्चम्याराधनाद् ध्रुवम् ।
अतः प्रमादमुत्सृज्याराध्या सा विधिना तथा ॥ ५ ॥
गुणमञ्जरी वरदत्ताभ्यां पूर्व्वमाराधिता यथा ।
पञ्चमी भावतो तेऽत्र दृष्टान्तः प्रोच्यते तयोः ॥ ६ ॥

Afterwards stories of Gunamañjarī and Baradādatta are related with reference to their regularly observing the vow on that auspicious day. The stories run thus—

In the land of Bhārata in the Jambudvīpa, there was a rich city Padmapura by name. Jitasena was the king ruling over it. He got Baradatta, the only son by his queen Yaśamati. Although the child possessed all good qualities and was naturally obedient as well as courteous from very early age he could not make any progress in learning. Even the letters of the Alphabet were not perfectly uttered by him; besides in his youth he became a leper. In that city there resided also a rich merchant Sinhadāsa by name possessing wealth amounting seven koṭis. He also had only a daughter named Guṇamañjarī by his wife Karpūratilaka. The daughter was sickly from her birthday and turned out dumb at last. On this account both the king and the merchant passed their days sorrowfully.

At that time a Jaina Guru Vijayasena Sūri came to that place unexpectedly. The people welcomed him. All classes of men

even including the king assembled before him, worshipped him with due respect and requested him to impart instructions on religious and moral subjects. After perceiving the extraordinary occult power of the sage the merchant related the lamentable condition of his dear daughter before the sage and asked of the cause of such misfortune. The sage told :—"This is the effect of evil action performed by her in previous birth. In previous birth she was married with a wealthy merchant Jiṇadāsa of Khetakapur and gave birth to five sons as well as four daughters. The children being sent to the Guru for their proper education could not bear the Guru's conduct towards them and consequently returned to home. They, after making several complaints against their Guru before their mother, expressed their total unwillingness for learning and declined to go any more to the Guru's house. The mother agreed to their proposal and allowed them to stay at home as they liked. Such state of the children became gradually known to their father. He became angry with his wife, told good many bad words to her, thus a quarrel arose between them, when your daughter, the wife treated her husband very badly, used ill words to him as she liked, which made the husband aggrieved The present lamentable condition of your daughter is the effect of her that evil action. The only remedy for this is to observe severe vows on the fifth day of the bright fort-night in the month of Kārtika as I shall prescribe." On hearing this the girl got a full recollection of her previous birth instantly. She acknowledged the saying of the sage as true in every letter, and agreed to observe the prescribed vow regularly. Now the king came forward and after usual salutation said, "O reverend Sir, will you kindly tell me, for what sinful action in the previous birth my beloved son is suffering from leprosy? for what reason he is illiterate?" The sage told, "Hear, O king, the story of the previous birth of your son. There was a rich merchant residing in the city of Śrīpura called Vasu. He had two sons, the first Vasusāra, and second Vasudeva. Once upon a time they both went to a forest to play and saw a sage whom they worshipped and requested to impart instruction to them Whereupon the sage spoke on the transitoriness of the world. Having heard his preaching they were thoroughly changed and entered into ascetic life with the permission

No. 154. लघुसंग्रहणीसूत्रम् । Laghusaṁgrahaṇīsūtram. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches Folia, 20. Lines, 2-11 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat 1837. Appearance, old, torn and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Complete

It is a short collection of categories mentioned in the Jaina scriptures under the name of Laghusangrahaṇī sūtra, by a pupil of Malhārī Hema Sūri.

Beginning. श्रीगोड़ीजी सदा सहाय हे ॥

नमिड अरिहंताई ठिई भवणो गहणाइ पत्तेय ।
सुरनारयाणवुच्छं नरतिरियाणं विणाभवणम् ॥ १ ॥
उववाय चरणविरहं संख इगसमय गमणागमणे ।
दस वास सहस्साइं भुवण वईणं जहन्न ठिइ ॥ २ ॥

End. संखित्तयरीउ इमा सरीरमो गाहणाय संघयणा ।
सन्नासंठाण कसाय लेस इंदिय दुसमुग्घाय ॥ २६ ॥
दिट्ठी दंसणनाणो जोगुवउ गीय ववाय चवण ठिई ।
पज्जत्ति किम आहारे सन्नीगरागइ रागइ वेए ॥ २८ ॥
मलहारि हेमसूरिणा सीसलेसेण विरइय सम्मं ।
संगहणि रयण मियं नंद उजा वीर जिण तत्थं ॥ २९८ ॥

Colophon. इति श्रीलघुसंग्रहणीसूत्रं समाप्तं । संवत् १८३७ रा मिंगसिर वदि ११ दिने पं कपूरचंद लिपतं श्री

विवरणम्—लघुसंग्रहणीसूत्रनामको जैनशास्त्रसम्मतपदार्थनिरूपकनिबन्धविशेषः ।

No. 155. लघुस्वाध्यायः । Laghusvādhyāyaḥ Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches Folia, 3 Lines, 3-5 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out. Verse. Generally correct. Complete

A little poem on the praise of Sangha Tirthaṅkaras under the name of Laghusvādhyāya, complete in 24 stanzas. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीव'मानाय नमः ॥

जयइ जग जीव योणि वियणउ जगगुरु जगमाणंदो ।
जगनाहो जगबंधु जय जगि पियामहो भगवं ॥ १ ॥

जय ण्याणं पभवो तित्थयराणं अपच्छिमो जयइ ।
जयइ गुरु लोगाणं जयइ महप्पा महावीरो ॥ २
भद्दं सव्वजगुज्जोयगस्स भद्दं जिणस्स वीरस्स ।
भद्दं सुरासुरणमंसीयस्स भद्दं धुयरयस्स ॥ ३

After this the author begins to praise the Sangha, first it is compared with a large city, then with a wheel, then with a cart, afterward with a lotus, next it is compared with the moon, the sun, the ocean and lastly with the mountain Sumeru. Thus nineteen stanzas are over. Of the remaining five four consist of salutations to the Tīrthaṅkaras and Ganadharas and the last one is—

निव्वुइ पह सासणयं जं सया सव्वभावदेसणयं ।
कुसमय मयणासणयं जिणंदवर वीर सासणयं ॥

Colophon. इति श्रीलघुनन्द्याम्नायः सम्पूर्णः ॥ छ

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् लघुनन्द्याम्नायनामको जैननिबन्धविशेषो वर्त्तते ।

No. 156. लोकनालीद्वात्रिंशिका । Lokanālīdvātrimśikā. Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches. Folia, 3. Lines, 8–21 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, slightly torn in parts Verse and prose. Generally correct. Complete.

A little work treating of the situation of the Locas or several regions, in Bhāsā verses, with explanation in Sankrit prose, complete in 32 verses, entitled Lokanālīdvātrimśikā, by Śruta Dharma Kīrti.

Beginning. ॥ ६० ॥ जिणदंसण विणा जं लोयं पूरउ जम्ममरणेहिं ।
भमइ तिहुयणभवे तस्स सरूवं किमवि वुच्छं ॥ १
वैसाहठाण ठियपय कडिथ्थकर जुगनरा गिइ लोगो ।
उप्पत्तिनासधुवगुणधम्मा इच्छदव्व पडिपुन्नो ॥ २
प्रसारितपादं यत्र तत् स्थानं च वैशाखस्थानं च तेन वैशाखस्थानेन स्थितौ पादौ यस्य स तथा वैशाखस्थानस्थितपदस्य कटिस्थ करयुग्मस्य नरस्येवाकृतिर्यस्य स तथा ॥ २

कोण विण कउ नयउऽधाहारो न हविउसयंसिद्धो ।
अहसुद्धमहमआगवि अलद्धमअगसंपुडमरिच्छो ॥ ३

मल्लकं शराव। तत्र आद्यमेकमधोमुखं महामल्लकमवस्थाप्यते। ततस्तस्यो-
परि द्वितीयमुपरिमुखं लघुमल्लकं तस्याप्युपरि तृतीयं लघुमल्लकमधोमुख-
मित्येवं व्यवस्थितशरावत्रयसदृशो लोकः।

पयतले सगरज्जूगा पणकुप्परि सिरतलेग रज्जू पिहू ।
सो चउदस रज्जूओ माघइ तनाउला सिद्धो ॥ ४

पदतले लोकस्याधस्तात्सप्तम्या अधोभागे विस्तरतः सप्तनिर्दिष्टोनाः सप्तरज्ज-
रज्जवोऽल्पत्वाद्विवक्षितत्वन्न विवक्षितं। ततोऽधोलोकान्तादुपरिप्रदेशहानि-
स्तिर्यगंगुलासंख्येयभागहानिस्तावद्यावन्मध्ये तिर्यग्लोकवर्त्तिसमभूभागे
एकारज्जुस्तदनु समभूभागादुपरिमुखं प्रदेशवृद्धिस्तिर्यगंगुलासंख्येयभाग-
वृद्धिस्तावद् यावत् कूर्परे ब्रह्मलोके पञ्च रज्जवः। ततः पुनरप्यूर्ध्वं प्रदेश-
हानिस्तावद् यावच्छिरस्तले लोक एक रज्जुपृथुः।

End.

इयमसद्दपालोउ बुद्धिकाउ सत्तरज्जुपमाणघणो ।
सगरज्जु अहिय छिट्ठा गिज्जिय पसाइं पूरिज्जा ॥ २८
पण रज्जु तिसयते पाउ तेर छावत्तरा पयरगूइ ।
चउप्पन्नइसय खंडुय सह तिगतीसानदुप्पन्ना ॥ २९
सगदुगो सग १ चउ २ तिग ३ गुणिए । उभय १ अह २ उद्ध ३
खंडुघणा ।
कम उस उसीयालं चउगुणिए पयर सुइ अंसा ॥ ३०
सग चुलसी पण अजसी इगतीस छत्तीसातिविसयावन्ना ।
पण चउ पालज्जया वार सहसचउणवइसयअट्ठिया ॥ ३१
इय पर निहिय वग्गिय संवट्टिय लोग सारसुवलवृम ।
सुयधम्मकित्ति थतह जयह जहा भमइ न इह इति सं ॥ ३२

Colophon. इति लोकनाली द्वात्रिंशिका सम्पूर्णा ॥ १०५

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् द्वात्रिंशता भाषागाथाभिः लोकप्रणाली वर्णिता ।

No. 157. लोकनाली। Lokanālī. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 13 × 6 inches. Folia, 4. Lines, 4-6 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1813. Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the work described above, with explanatory notes in Bhāṣā instead of Sanskrit.

विवरणम्—भाषाटीकयापि समेतः पूर्व्वोल्लिखितनिबन्धः।

No. 158. वारहभावना। Vārahabhāvanā. Substance, country-made colourless paper, 14 × 6 inches. Folia, 2. Lines, 17 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1714.* Appearance, very old, extremely worn out, not able to bear even a soft touching of a finger, torn and writing injured. Verse. Generally correct. Complete.

A little poem on twelve meditations of the Jainas which are (1) Meditation on अनित्यता, (2) अशरणता, (3) भवस्वरूप, (4) एकत्व, (5) अन्यत्व, (6) अशुचित्व, (7) आश्रवत्व, (8) संवरतत्व, (9) निर्जरत्व, (10) धर्म, (11) सुलोक स्वरूप, and (12) दुर्लभपरजन्म, by Gaṇi Jaya Soma, a pupil of Gaṇi Sukha Guru.

Beginning. ॥ ६० ॥ दूहा

आदीसर जिणवर तणा पदपङ्कज पणमेवि।
भविअण बारह भावना सांभलि करि शुभ टेवि॥१
दान दया तप जप क्रियाभाव पखे अप्रमाण
लूण विना जिमरसवती एं श्रीजिनवरवाणि॥२
दान सील तप दोहिला करताइ असमाधि।
भावन भावउ भविक जिन पुण्यसरोवर पालि॥३
अनित्यपण असरणपणो भव सरूप एकत्व।
अन्यपणो वलि अशुचिपण आश्रव संवरतत्व॥४
नवमी निर्जर भावना धर्मसुलोक सभाव।
बोधि दुर्लभ पर भवि दसो बारह भावना भाव॥५

* It is the date of copying, the date of the original composition is "रसमुनिषि रससोमहरवरसे" 1676.

End. इति परिवारह भावना जाणी आणिनिदंदत सुणि प्राणी ।
अहनिशि जे धरे मनमाहे ते श्रीजिनवर धर्म आराहे । ७०
रसवारिधि रस सोम हर वरसे बीकानेर २ मन हरिसे ।
श्रीजिनचन्द्र सूरि गुरुराजे एह विचार भण्यों हित काजे । ७१
प्रमोद माणक गणि सुह गुरु सीसें गणि जय सोम कहे जगीसे ।
आदी सुरतरु सुप साये एह भणतां सविसुख थाये । ७२

Colophon. इति श्रीबारह भावना संधि समाप्ता । श्रीः । संवत् १७४० वर्षे वैशाख सुदि ७ दिने । श्रीपाबीतरा मध्ये लिपीकृता । श्रीः श्री, श्रीः ॥

विवरणम्—जैनानां द्वादशभावनाविषयकोऽयं निबन्धः ।

'**No. 159.** जीवविचारप्रकरणम् । Jīvavicāraprakaraṇam. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 12 x 6 inches. Folia, 6 Lines, 2-5 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

A little work treating briefly of Jīvas or animated things and their varieties according to Jaina philosophy, by Śrī Śānti Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥
सुवण पईव वीरं नमि उण भणामि अवुह बोहित्थं ।
जीवरूवं किं चिव जह भणियं पुव्वसूरीहिं । १

After this introductory verse the author commences his work in this way—

जीवा मुत्ता ससारिणो य । तस थावरा य संसारी
पुढवी जल जलण वाऊ वणस्सइ थावरा नेया । २

Of this Sthāvaras or immovable things पुढवी (पृथिवी) the earth includes

फलिह मणिरयण विद्रुम हिंगुल हरियाल मणसिल रसिंदा ।
कणगाइ धाउ सेढी वन्नी इयपलेवा ॥
अब्भय तूरीऊसंमट्टी पाहाण जाइ उणेगा ।
सोवीरंजन लुणाइ पुढवि भेया आइइच्छाइ । ४

all solid matters in it. All kinds of liquid matters are included in जल or water. lustrous substances are included in Agni or fire. वायु or the wind includes all its varieties such as tempest &c. and all kinds of उद्भिज्ज or plants are included in वनस्पति.

In this way Jivas or animated things are treated of in this works which concludes thus—

दस पत्तेय तरूणं चउदसलक्खा हवंति इयरेसु ।
विगलं दियाण दोदो चउरो पंचिंदि तिरियाणं ॥ ४६
चउरो २ नारय सुराण मनुयाण चउदिसि हवति ।
संपडियाउ सव्वे चउलसीव लखाउ जाणीणं ॥ ४७
सिद्धाणं नत्थि देहो नाउकम्म न पाण जोणीणं ।
साय चणंतो तेसिं ठिई जिणंदागमे भणिया ॥ ४८
काले चनाइ निहिणे जोणी गहिणंमि भीसणे इत्थि ।
भमीया भमति चरं जीवा जिण वयण वयण मन + + ॥ ४९
एसो जीव वियारो सखेविरि ऊण जगणा हेउ ।
सखिनी उद्धरिउ रुद्दा उस + समुद्दा ॥ ५१

Colophon. इति श्रीजीवविचारप्रकरणं सम्पूर्णमिति ऋषि रत्नशील मुनि वीर जीव ॥०॥

विवरणम्—जीवस्वरूप तद्भेदविचारविषयकोजैननिबन्धविशेषः ।

No. 160. **विचारमञ्जरी ।** Vicāramañjarī. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches Falia, 7. Lines, 5-11 in a page. Character, Nāgara Date, ?* Appearance, very old, extremely worn out, not able to bear even a soft touch of a finger, writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete

Another little work treating of the same subject in a different way under the name Vicāramañjarī, by Pandit Jaga Ṛisi.

---

* Writing being injured we could find out in what Samvat it was originally composed See at the end संवत् × × सत्तोत्तर &c.

Beginning. ॥ ६० ॥ जिनं प्रणम्य ॥

वंदिइ वीर जिणेसरदेव
जामु सुरासुर सारइं सेव।
पभणिसु दंडक नाम चउवीस
एक एक प्रति बोल छवीस ॥ १
गणधर रचना चंग उपांग
पन्नव णासु विचार उपांग।
तेह थकी जाणी लव लेस
नाम धाम जू जूआ विसेस ॥ २
पहिलउ दंडकनायक तणउ
भवन पती दस दंडक सुणउ।
थावर पंच विगलि दिय तिन्नि
पंचिंतिय तिरिय नरए दुन्नि ॥
विंतर जीइ सवे जाणिया
इणि परि इनि परि चउवीसइ जाणिया।
चउवीस + + + + + नाम
बोलछवीस सुणउहि वठाम ॥ ४

End. इम चुवीसे डंडक करी
अनंत अनती दंहि धरी।
दंहि धरी धरयइ नही विचु कहीए
मागर जाइ अनत ए ॥
नीगोद माहि वसं तए
अतए एणी परे रवइ संसार माहाए
जिन आन्या अंगीकरइ
समकित सुधुआ दरइ
आदरइ तेह तरइ ससारथीए
चंद्र गछिक उद्योत कर
वडरी साखा मनोहर
मनोहर श्रीधांद विमलसूरीस्वर
श्रीवजय दान सूरिंदए
दोठिइइ आणंदए

आणंदए सायर चरणकमल नमूए
 गोप + + विश्री पंडितमु' + +
इणम कालइ नूषिन्
 धिनु रह एह मूंसीभताए।
पंडित जगरिपोड चरइ ॥ २६
संवत् + + ल चौहोतर + + डोतरइ
 विचारमंजरी ए वरचीए
एह भणी नइ जे सदइ + + +
 + + पदवी सिधनीए ॥ १२० ॥

Colophon. इति विचारमंजरी समाप्ता ॥ छ ॥ ग्र २० + +

विषयः—विचारमञ्जरीनामको जैनदर्शनसम्बन्धार्थविचारविषयको निबन्धविशेषः ।

No. 161. विचारसीत्तरीसूत्रार्थः। Vicārasīttarīsūtrārthaḥ. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 10. Lines, 11–17 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat (?) 1712*. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A Jaina religious work containing full accounts of twelve Dvāras or ways of work such as idols &c. under the title of Vicārasīttarīsūtrārtha, complete in 78 Gāthās in Bhāṣā with Kalyāṇa's commentary entitled Bālabodhaka in Bhāṣā prose written in the margins. The name of the author of the original work is not clearly mentioned. In the commentary of the last Gāthā the commentator in explaining the double meaning of the compound "नरसुरमहिंद" tells us that the name of the author is Mahendra Sūri.

---

* It is the date of composition of the Ṭīkā Bālabodhaka attached to the original work in margins, see the end of the Ṭīkā "कृतोऽयं बालबोधकः सप्तदश शतेवर्षे मयोति द्वादशोत्तरे"। The date of copying or composition of the original work is not mentioned.

Beginning. ॥ ६० ॥ जिनं प्रणम्य ॥

वंदिउ वीर जिणेसरदेव
जासु सुरासुर सारइं सेव।
पभणिसु दंडक क्रम चउवीस
एक एक प्रति बोल छवीस । १
गणधर रचना अंग उपांग
पन्नव णासु विचार अथांग।
तेह थकी आणी लव लेस
नाम धाम जू जुआ विसेस ॥ २
पहिलउ दंडकनायक तणउ
भवन पती दस दंडक सुणउ।
थावर पंच विगलि दिय तिन्नि
पंचिंतिय तिरिय नरए दुन्नि ॥
विंतर जोइ सवे माणिया
इणि परि इनि परि चव्वीसइ जाणिया।
चउवीस + + + + + नाम
वोलछवीस सुणउहि वठाम ॥ ४

End. इम चुवीसे दंडक करी
अनंत अनंती देहे धरी।
देहे धरी धरथइ नही विषु कहीए
सागर जाइ अनंत ए ॥
नीगोद माहि वसं तए
अतए एणी परे रवइ संसार माहाए
जिन आज्ञा अंगीकरइ
समकित सूधा दरइ
आदरइ तेह तरइ संसारथीए
चंद्र गच्छि उदीत कइ
वडरी साखा मनोहर
मनोहर श्रीआणंद विमलसूरीसरुप
श्रीविजय दान सूरिंदए
दोठिङ्इ आणंदए

आर्णंदए सायर चरणकमल नमूए
ग्नीप + + विघो पंडितमु + +
ह्मम कात्रिइ नूधधिनू
धिनु रव एइ मूंसोभताए।
पंडित नगरियोड घरइ ॥ २६
संवत् + + ल चौडोतर + + ह्रोतरइ
विचारमंजरी ए वरचीए
एह भणी नर जे सदइ + + +
+ + पदवी सिवमीए ॥ १२७ ॥

Colophon. इति विचारमंजरी समाप्ता ॥ छ ॥ ग्रं ९० + +

विवरणम्—विचारमञ्जरीनामको जैनदर्शनसम्मतपदार्थविचारविषयको निबन्धविशेषः।

No. 161. विचारसीत्तरीसूत्रार्थः। Vicārasīttarīsūtrārthaḥ. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches Folia, 10. Lines, 11-17 in a page. Character, Nāgara Date, Saṁvat (?) 1712*. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A Jaina religious work containing full accounts of twelve Dvāras or ways of work such as idols &c. under the title of Vicārasīttarīsūtrārtha, complete in 78 Gāthās in Bhāsā with Kalyāṇa's commentary entitled Bālabodhaka in Bhāsā prose written in the margins. The name of the author of the original work is not clearly mentioned. In the commentary of the last Gāthā the commentator in explaining the double meaning of the compound "नरसुरमहिंद" tells us that the name of the author is Mahendra Sūri.

---

* It is the date of composition of the Ṭīkā Bālabodhaka attached to the original work in margins, see the end of the Ṭīkā "कृतोऽयं बालबोधकः सप्तदश शतेवर्षे प्रणीते द्वादशोत्तरे"। The date of copying or composition of the original work is not mentioned.

Beginning *of the Commentary.*

॥ ६० ॥ श्रीगौतमाय नमः ॥

नत्वा श्रीमन्महावीरं सर्व्वज्ञं सर्व्वदर्शिनम् ।

विचार सप्ततिकायाः कुर्व्वे बालावबोधकम् ॥ १

पडिमा गाथा प्रतिमानउंद्वार कहीइइ १ मिच्छाम दुक्कडानुं द्वारकहो भाइ २ कोडि शिला पर्व्वतनु द्वा० ३ चैत्यद्व द्वा० ४ देवना प्रासादनु द्वा० ५ सूर्य्यना किरण प्रसरनु द्वा० ६ पर्य्याप्तद्वार ७ बलयावमपर्य्यंतनु द्वा० ९ नंदीसर द्वीपनु द्वा० १० गृहस्थनी करणीनु द्वा० ११ गुणठाणाद्वार० १२ एवारह द्वार इ विचार सीतिरी कहीसइ प्रथमगाथार्थ ।

Beginning *of the Text.* ॥ ६० ॥

पडिमा १ मिच्छा २ कोडि ३ चेई ४ पासाय ५ रविकर पसारा ६ ।

पज्जत्ति ७ किङ्क ८ बलयालनंदी १० गिहिकिरिय ११ गुणठाणा १२ ॥ १

उसभाइ जिणपडिम इक्कंपिम्मवंत पूइयंतेहिं ।

चिंते यम्मं भव्वेहिं विवेगमतेहिं ॥ २

End *of the Text.*

उव संति जिणाथोवा संखिऊ गुणाउ खीण मोहजिणा ।

सुहमणि अहि अणि आहे तिन्नि विउन्ना विसेस हिया ॥ ७६ ॥

जोगी अपमत्त इ अरे संखगुण देस सासणमिच्छा ।

अविरय अ जोगि मित्या चउण सखा दुवेणं ता ॥ ७०

चउदस गुणसो ठाणेहिं अदुह रोहे कम्मेण रहि जणं ।

नरसुर महिदं महियय सिवपासर सयाव सह ॥ ७८

Colophon *of the Text.* इति विचारसीतरी सूत्रार्थं समाप्ता (?) शुभं (?) भवतु ॥

End *of the Commentary* उवसंति गाथा गुणठाणइ वर्त्तता ते गुणठाणो कहीइ आधाराधेय नोपरइ सर्व्वपाइं थोड़ा उपशांतजिना उपशांत मोह इ वर्त्तता उत्कृष्टा एक समय पउवजता चौपन्न ५४ लाभि तेथोखीण मोहमायथी सख्या त गुणि ते एक समय प्रतिपद्यमान एकसो आठ १०८ लाभि ए उत्कृष्ट पदनी अपेक्षाइ । अन्यथा विपर्य्यासपणु हुइ । यथा सर्व्वथोक खीणमोहा । तेथी उपशांतमोहो संख्यात गुणि अधिक इम पण इइ तेथी सूक्ष्म संपराय । निहत्त छादर अनिहत्त छादर एविण श्रेणाधिक मध्ये मध्ये तुल्य ॥ ७६ ॥ जोगी० गाथा तेथी सयोगी केवली संख्यातगुणा । एक कोडि पृथक उत्कृष्ट हुइ । तेथी अप्रमत्त गुणठाणामायथी ।

संख्यातगुणा सहस कोडि पृथक्त्व हुइ। तेथी इथरे एकहितो प्रमत गुण-
ठाणा न संख्यातगुणा प्रमादो घणा माटइ। तेथी देश विरती सा सादनो
मिश्रगुण स्थानो अविरती प्रत्येकइ असंख्यात गुणइ अधिक किम तिर्यंचनइ
देशविरति छइ ते असंख्याता हुइ ते माटइ। तथा सा स्वादन गुणठाणो
क्यारइ हुइ क्यारइ न छइ अनइ छइं जघन्य एक बेहा उत्कृष्ट तु देश
विरती थी असंख्यात गुणइ अधिक हुइ। तेथी मिश्रगुणठाणो असख्यात
गुणि। किम सास्वादनइ षड़ावलीरूप काल अत मुहूर्त छइ। तेथी
मिश्रनइ प्रभूत कालनउ अत मुहूर्त छइ। तेथी अविरतगुणठाणो असख्यात
गुणि अधिक। च्यारइ गतिइ हुइ ते माटइ। अजोगिनि० कहितां
अविरती थी। अयोगी विभेदइ। एक भवस्थ। ते चौदम गुणठाणइ
ते बीजा भवस्थ ते सिद्ध ते बतो। दुदेवंताछि अनंताओ जिइ। तेमाटइ
अविरती थी अयोगी अनंत गुणि अधिक तेथी मिथ्यात गुणठाणो अनंत
गुणि अधिक वनस्पतीनइ मिथ्यात्व गुणठाणावती। एतलइ चौद उं
द्वार। इति समापति कहइ छइ। अठइ। गाथा। इणइ प्रकारइ
अठइ गुण ठाणा रूप पावड़ो भारा। अथइ छइ दोहिला घटो सकोइ।
तेहनइ विषइ अनुक्रमइ चढो। नरसुर माइंद्र वाञ्छितइ। शिवप्रासा-
दइ सदा वसइउ वास करउ। अथवा नरइ सुरइ महेन्द्रसूरि ए ग्रंथ
कर्त्ता नाम। तेणइ बांछीइइ सुगति॥ ७८॥

कटुगच्छे कल्याणेन कृतोऽयं बालबोधकः।
सतदश शते वर्षे प्रमिते द्वादशोत्तरे॥ १। ७८

Colophon *of the Commentary.* इति विचार सोत्तरो बालावबोधसम्पूर्णमिति (?) ग्रथाग्र
५०१ श्लोकसंख्यासूत्रार्थसंमीलने। शुभं भवतु कल्याणमस्तु लेखकपाठ-
कयो:॥ श्री:॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् विचारसोत्तरीसूत्रार्थः सटीको वर्त्तते।

No. 162. विवेकविलासः। Vivekavilāsaḥ Substance, country-made colourless paper, 13 x 5 inches. Folia, 25. Lines, 10-17 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1649. Appearance, very old, worn-out, torn and writing injured in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A guide to the performance of duties of the Jainas, under the name Vivekavilāsa, in Sanskrit verse, complete in twelve chapters, of which chapters 1—5 treat of Dinacaryā or actions to be performed in ordinary daylight. The sixth chapter treats of Ritucaryā, and the seventh, Varsacharyā. Although in the remaining five chapters Janmacaryā is treated of, each of them undergoes a separate name, such as the eighth is entitled Viśesopadeśakathana, the ninth, Pāpotpattikāranākhyāna, the tenth, Dharmotpattikāranākhyāna, the eleventh, Dhyonasvarūpanirupana and the twelfth or the last chapter goes under the name of Paramapadagatiprāpaṇa. It was written by Jinadatta Sūri, pupil of Jīvadeva, for the satisfaction of Dhanapāla, son of Devapāla, the minister of Udaya Sinha, king of Jabālpur. For the age of the author see Dr. R. G. Bhandarkar's Report on the search for Sanskrit Mss, Bombay 1883-84.

Beginning. ॥ ६० ॥ सिद्धिगुरुभ्यो नमः ॥

शाश्वतानन्दरूपाय तमस्तोमैकभास्वते ।
सर्व्वज्ञाय नमस्तस्मै कस्मैचित् परमात्मने ॥ १ ॥
सोमं स्वयंभुवं बुद्धं नरकान्तकरं गुरुं ।
भास्वन्तं शङ्करं श्रीदं प्रणौमि प्रयतो जिनम् ॥ २
जीववत् प्रतिभा यस्य वचो मधुरिमाञ्चितम् ।
देहं गेहं श्रियस्तं स्वं वंदे सूरिवरं गुरुम् ॥ ३ पादाद्यपरैर्नाम ।
ईप्सितार्थप्रदः सर्व्वव्यापत्तापशमापहः ।
अर्थं अगात्तु विश्वस्य हृदि श्रीधरवल्लभः ॥ ४
चपलत्वकलङ्कं ये श्रियो दधति दुर्द्धियः ।
ते मुग्धाः स्वं न जानन्ति निर्विवेकमपुण्यकम् ॥ ५
लक्ष्मीकल्पलताया ये सौख्यमाप्नोति दोहदं ।
यत् सति सुधियो नश्यं तेनामिषा फले यदिः ॥ ६
सद्विवेकवशमये सर्व्वं हे दातुमुद्यतः ।
यद्दाने जाय दातुर्भुक्तिर्मुक्तिश्च निश्चिता ॥ ७
ब्रवीमि सर्व्वशास्त्रेभ्यः सारमुद्धृत्य किञ्चन ।
पुण्यप्रसवभृत् स्वर्गापवर्गं फलप्रेप्सते ॥ ८
स्वस्याभ्यस्यापि पुण्याय कुप्रवृत्तिनिवृत्तये ।
श्रीविवेकविलासाख्यो ग्रन्थः प्रारभ्यते मितः ॥ ९ ॥ युग्मम् ।

महकावन यो यत्र: कश्चित् कथित् प्रदर्शितः।
विवेकिभाहृत: सोऽपि निरस्तो पर्यवस्यति। १०
अगद: पावक: शौरी जगच्चक्षु: सनातन:।
एतैरपर्यंतो यातु रूपोऽयं पावकै: सह॥ ११
आलोक इव सूर्यस्य सज्जनस्योपकारकृत्।
ग्रन्थोऽयं सर्वसामान्यो मान्यो भवतु धीमताम्॥ १२
धर्मार्थकाममोक्षाणां सिद्धैर्ध्यालेष्टदेवताम्।
भागेऽष्टमे त्रियामाया उत्तिष्ठेदुद्यमः पुमान्॥ १३

After going through the work it will appear clearly that good many practices, religious ideas and supcristitions of the Jainas are common with those of the Hindus; for instance we quote below the author's description of dreams:—

समधातो: प्रशान्तस्य धार्मिकस्यातिनिरुज:।
स्यातां पुंसो जिताचाणां स्वप्नौ सत्यौ शुभाशुभौ॥ १५
अनुभूत: श्रुतो दृष्ट: प्रकृतेश्च विकारज:।
स्वभावत: समुद्भूतश्चिन्तासन्ततिसम्भव:॥ १६
देवताद्युपदेशस्तु धर्मकर्मप्रभावज:।
पापोद्रेकसमुत्थश्च स्वप्न: स्यान्नवधा नृणां॥ १७
प्रकारैरादिमै: षड्भि: शुभ: स्याशुभोऽपि वा।
दृष्टो निरर्थक: स्वप्न: सत्यस्तु त्रिभिरुत्तरै:॥ १८
रात्रेश्चतुर्षु यामेषु दृष्ट: स्वप्न: फलप्रद:।
मासैर्द्वादशभि: षड्भिस्त्रिभिरेकेन च क्रमात्॥ १९
निशान्तघटिका युग्मे दशाहात् फलति ध्रुवं।
दृष्ट: सूर्योदये स्वप्न: सद्य: फलति निश्चितं॥ २०
माला स्वप्नोऽह्नि दृष्टश्च तथाधिव्याधिसम्भव:।
मलमूत्रादिपीडोत्थ: स्वप्नो भावो निरर्थक:॥ २१

The following rules laid down by the author entirely agree with the Hindu Śāstras:—

"यावदर्कोदयस्तावत् प्रात:सन्ध्या विधीयते"॥
"विमुच्य + + क्रिया: सर्वा: स्नानशौचपरायण:।
गुदे लिङ्गे च पाणौ च मृत्तया शोधयेन्मृदा"॥

"अभावे दन्तकाष्ठस्य मुखशुद्धिविधिः पुनः ।
कार्य्यो द्वादशगण्डूषैर्जिह्वोल्लेखस्तु सर्व्वदा" ॥
"मातृप्रभृति वृद्धानां नमस्कारं करोति यः ।
तीर्थयात्राफलं तस्य तत्कार्य्योऽसौ दिने दिने" ॥
"वृद्धौ च मातापितरौ साध्वी भार्य्या शिशुः सुतः ।
अप्यकार्य्यशतं कृत्वा भर्त्तव्या मनुरब्रवीत्" ॥
"साध्वर्थे जीवरक्षार्थे गुरुदेवगृहादिषु ।
मिथ्याकृतैरपि नृणां शपथैर्नास्ति पातकम्" ॥
"धेन्वा नवप्रसूताया दशाहान्तर्भवं पयः ।
आरण्यकाविकोष्ट्रस्य तथैकशफजं त्यजेत्" ॥
"पितृभर्तृसुतैर्नार्य्यो बाल्ययौवनवार्द्धके ।
रक्षणीयाः प्रयत्नेन कलङ्कः स्यात् कुलेऽन्यथा ॥
"निशाः षोडश नारीणामृतुः स्यात्तासु चादिमाः ॥
तिस्रः सर्व्वैरपि त्याज्याः प्रोक्तास्तुर्य्यापि केनचित्" ॥

In fact this work deals not only with religious instructions, but it may be called a moral as well as a practical code also, for it contains instructions and precepts useful to accomplish true manhood. The following verses will be sufficient to support our statement.

अथावस्थानयोग्यदेश क्रमः—

सद्धर्म्मं दुर्गं सुस्वामि व्यवसाय जले धने ।
स्वजाति लोक रम्ये च देशे प्रायः सदा वसेत् ॥ १८ । ८
गुणिनः सुवृत्तं शौचं प्रतिष्ठा गुणगौरवम् ।
अपूर्व्वज्ञानलाभश्च यत्र तत्र वसेत् सुधीः ॥ २ ॥ ८
सम्यग्देशस्य सीमादि स्वरूपं स्वामिनस्तथा ।
ज्ञातिमित्रविपक्षाद्यमवबुध्य वसेन्नरः ॥ ३ ॥ ८
बालराज्यं भवेद्यत्र द्वैराज्यं यत्र वा भवेत् ।
स्त्रीराज्य मूर्खराज्यं वा यत्र स्यात् तत्र नो वसेत् ॥ १८ ॥ ८
कवित्वहेतुः साहित्यं तर्को वक्तृत्वकारणम् ।
बुद्धिवृद्धिकरी नीतिस्तस्मादभ्यस्यते बुधैः ॥ १८ ॥ ८
मन्त्रस्थानमनाकाशमेकद्वारमसंकटं ।
निष्कादि च कुर्व्वीत दूरस्थे च यामिके ॥ ०१ । ८

मन्त्रस्थाने बहुस्तम्भे कदाचिल्लीयते परः।
सगवाक्षे प्रतिध्वान श्रुति सम्प्रतिभित्तिके ॥ ७४ ॥ ८

शून्यार्धे भूमिके स्थाने गत्वा कानान्तरे।
मंत्रयेत् संमुखः सार्द्धं मंत्रिभिः पञ्चभिस्त्रिभिः ॥ ७५ ॥ ८

छद्मनि सत्यपि प्राज्ञे न व्रजेन्निष्फलं क्वचित्।
एकाकिना न गन्तव्यं कस्याप्येकाकिनो गृहे।
नैवो परिपथे नापि विशेत् कस्यापि वेश्मनि ॥ ११२ ॥ ८

रोगिवृद्धद्विजान्धानां धेनुपूज्यक्षमाभुजां।
गर्भिणीभारभुग्नानां दत्त्वा मार्गं व्रजेत् बुधः ॥

धर्मोपदेशदातारो वयोवृद्धा बहुश्रुताः।
कुशला धर्मशास्त्रेषु पर्युपास्या मुहुर्मुहुः।

शौर्येण वा तपोभिर्वा विद्यया वा धनेन वा।
अत्यन्तमकुलीनोऽपि कुलीनो भवति क्षणात्॥

स्वजातिकष्टं नोपेक्ष्यं तदैक्यं कार्यमादरात्।
मानिनां मानहा न स्यात् दोषाशा यशसेऽपि च ॥ ४०१ ॥ ८

नश्यन्ति ज्ञातयः प्राय. कलहादितरेतरं।
मिलिता एव वर्द्धन्ते कमलिन्य इवाम्भसि ॥ ४०२ ॥ ८

अपरागो गुणाभ्यासे दोषेषु रसिकोऽधिकं।
बहुद्धान्यारन्धरक्षो च सम्पदामास्पदं नहि ॥

द्युतो वाचिकविस्फारी गीतकारी खरस्वरः।
गच्छाश्मरत्नी योगी महीविगकराश्रयः ॥ ४३५ ॥ ८

End.

भायात्यात् सुकृतैः स्वजन्म सफलं कृत्वा कृतार्थं चिरं
धर्मध्यानविधौ विलीनमनसो + + + पीडीयता।
पूर्वेऽस्त प्रतिभाविशेषवशतो ज्ञात्वा निजस्यायुषः
कायत्यागमुपासते सुकृतिनः पूर्वोक्तया भक्तया ॥ ११ ॥ १२

स श्रेष्ठपुरुषाग्रणी स सुभटो + + स्वद्भुतां
स प्राज्ञः स कलानिधि स च मुनि स क्ष्मातले योगवित्।
स ज्ञानी स गुणव्रजस्य तिलको जानाति यः स्वामृतिं
निर्मोहः समुपार्ज्यपथ्यपदं लोकोत्तरं शाश्वतीं ॥ १२ ॥ १२

Colophon. श्रीश्रीजिनदत्तसूरीविरचिते द्वादशोल्लासे विवेकविलासे परमपरमपदप्राप्ति-
प्रापणो नाम द्वादशोल्लासः समाप्तः ॥ छ ॥

यादृशं पुस्तकं दृष्टा तादृशं लिखितं मया।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते॥
विरामओ।

विवरणम्—निवन्धोऽयं विवेकविलासाभिधो धर्म्मज्ञाननीतिविषयकोपदेशपूर्णः श्रीजिनदत्तसूरी, विरचितः स्वदेशीग्रामात्मकः।

N B—In conclusion we can not avoid remarking that although the codex has been written in Devanāgri character entirely, in some places the Bengali vowel signs of ে ৈ ো ৌ are used, for instance दाने is written as दा'न, तोमय as তো'मय, चौराहा as চৌराहा, पावके as पाव'के etc

---

No. 163. सउन (शकुन) चोपई। Sauna (Śakuna) Copaī Substance, country made white paper, 14 × 6 inches Folia, 10 Lines, 3-17 in a page Character, Nagara Date, ? Appearance, very old, torn in parts Verse Generally correct Complete

A poem on Śakunas or omens of good and bad nature in Caupaī verse, by Deva Vijaya

Beginning. ॥ ओं नमः ॥

सकल बुद्धिप्रापइ सरसती ब्रमीसनी वाणी वरसती।
अज्ञानतिमिर आरति वारती नमो २ भगवती भारती॥ १
सह गुरुचरण नमीनइ कहुं सउन तणा जे भेदज लहुं।
सउन २ सव सुष कहइ सउन भाव जइ विरलउ लहइ॥ २
सउन सवल विहु भेदे कह्या गाम माहिबुर वाहिर रह्या।
गाम माहि सउन जसार साभलि ज्यौं ने कहुं विचार॥ ३
प्रथम प्रयाणइ दिनवर निरष्ट चौर वमन तैल मर्दवुं।
मैथुनकलह रोवु मद्यपान नुषइ नरमोयइ आयोसान॥ ४
वली भोजन परिहरवुं एह कमु अउधाटउ दूधगुल तेवड।
आमिष तल मधु नवि भुजियइ जौरे पयाणइ सुष वछियइ॥ ५
पथिक मायापानइ आवता माता सउन हुया देषता।
पाछा वलीनइ पडषीयइ साषी सास काउरा षीयइ॥ ६

N. B.—The work also contains short metrical summaries of the tenets of six systems of Indian Philosophy, viz., the Jaina, Maimāmsaka, Bauddha, Sāmkhya, Śaiva and Nāstika. For the summaries see Bhandakar's Report, 1883-84 App. III.

स्वस्ति श्रीतिपदं गच्छ जगतः सहकारवत्।
मुनिपुंस्कोकिलाकीर्णं वायडस्थानकं स्थितिः॥ १
अर्हं मत पुरी वप्र इव श्रीरासिलप्रभुः
अनुल्लङ्घ्याः परैर्वादी वीरैस्थैर्यगुणैः कभु॥ २॥ २
तुल्यः श्रीजीवदेवक प्रभोरङ्कनकेलयः।
वन्दज्जनशिरःदीला यत्नीपस्ति कदाचन॥ ३।
अस्ति तचरणोपान्ते सञ्जातस्वस्तिविस्तरः।
सूरी श्रीजीनदत्ताख्य ख्यातः सूरीषु भूरिषु॥ ४
वाह्नामात्य पाथोधौ सन्वर्द्धनविधौ विधुः।
श्रीमानुदय सिंहोऽस्ति स्त्रीजावालपुराधिपः॥ ५
तस्य विश्वासमदनं लोकरचा विचचणः।
देवपालो महामात्यः प्रजानन्दनचन्दनः॥ ६
आधारः सर्व्वधर्म्माणामवधिर्दानशालीनां।
अस्थानं सर्व्वपुण्यानामाकरः सर्व्वसम्पदाम्॥ ७
प्रतिपन्नात्मजस्तस्य वायडान्वयसम्भवः।
धनपालशुचिर्धीमान् विवेकीज्ञासिमानसः॥ ८
तन्मनस्तोषपोषाय श्रीजीनदत्तसूरीभिः।
श्रविवेकविलासाख्यो ग्रन्थोऽयं निर्म्ममे नयः॥ ९
देवश्रीधरणो भुजङ्गमगुरुर्यीवद्युगादिप्रभोः
श्रीमहिम्नादिः स्फुरत्पर + + सदार च्छद्मारिपः।
+ + + विशेषमेष कुरुते तावच्चिरं नन्दताद्
ग्रन्थोऽयं भ्रमसे द्यादरपरैरभ्यस्यमानो बुधैः॥ १०॥

इति श्रीविवेकविलासग्रन्थः समाप्तः॥ ॥ छ॥ छ॥ श्री॥ ग्रन्थाग्र + + + +प्रमाण श्रेयं॥ छ॥ छ॥ शुभं भवतु लेखकपाठकयोश्च॥ ॥ ॥ सम्वत् १६४८ वर्षे भाद्रपदमासे कृष्णपचे नवम्यां तिथौ सोमदिने लिखितोऽयं ग्रन्थ.॥ ॥ श्री + + नागपुरीयतपागच्छादिराज भ०॥ श्रीश्री२ हर्षकीर्त्ति सूरी आचार्यः श्रीश्री२ अमरकीर्त्तिविजयराज्ये। पं श्रीश्री२ रामकीर्त्तिः तत्शिष्यलिखितं मुनिरामकीर्त्तिः श्रीअहिपुरमध्ये॥ अकब्बर राज्ये।

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥

शिरामणी ।

विवरणम्—निबन्धोऽयं विवेकविलासाभिधो धर्म्मज्ञाननीतिविषयकोपदेशपूर्णः श्रीजिनदत्तसूरी-विरचितः सदेशोज्ञानात्मकः ।

N. B.—In conclusion we can not avoid remarking that although the codex has been written in Devanāgri character entirely, in some places the Bengali vowel signs of ৎ ে ো ৌ are used, for instance दाने is written as दाःन, गोमय as গোमय, चौराहा as ৻चोराहा, पातकैः as पातेकः etc.

No. 163. सउन (शकुन) चोपई । Sauna (Śakuna) Copaī. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 10. Lines, 3–17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A poem on Śakuuas or omens of good and bad nature in Caupaī verse, by Deva Vijaya.

Beginning. ॥ ओ नम: ॥

सकल बुद्धिआपइ सरसती स्वामीमनी वाणी वरसती ।
अज्ञानतिमिर फारति वारती नमी २ भगवती भारती ॥ १
सह गुरुचरण नमीनइ कहुं सउन तणा जे भेदजलहुं ।
सउण २ सब सुष कहइ सउन भाव जइ थिरलउ नहइ ॥ २
सउन सबल त्रिहुं भेदे कह्या गाम माहिपुर बाहिर रह्या ।
गाम माहि सउन असार साभलि ज्योनै कहुं विचार ॥ ३
प्रथम प्रयाणइ दिनकर जिवइ षौर वमन तैल मर्दवूं ।
मैथुनकलह रीवूं मद्यपान जूभइ नरमोयइ आवोसान ॥ ४
दली भोजन परिहरवूं एह कभू अतघाटउ दूधगुल नेलह ।
आमिष तेल मधु नवि भुंजियइ नौरै पयाणइ सुष वंछियइ ॥ ५
पथिक मायाणानइ चालता पावा सउन इया देषता ।
पाछा वलीनइ पडघीयइ सामी सास काउरा पीयइ ॥ ६

एतची वार विमस्मनकरी चाल्तु करष हीया मूधरी ।
चप सुकम वल्नो जउ लहइ छामीग्रामग्रीव्रुभारदइ ॥ ७
प्राणायाम पड्यो एतला एकठ प्रायास कर नर भला ।
तीजीवार सकुन नवि होइ तेष दिसदिन दिवालइ कीइ ॥ ८
ए सुभ सकुन प्रायष छकरु लाभ लोभ जय पामी घरी ।
आठइ सकुन सघाल उजाप पूच्छा विष वली पुरुष प्रधान ॥ ९
वेदध्वनि वल्लि वीणानाद राजरिषि सपभेरिनिनाद ।
छत्र सिंहासन संगरसार छदतभय जोगिणि जइ कार ॥ १०
सुवर्ण धेन मंगल भणइ वाल खेतपुरुखी आणइ माल ।
दधि दूर्व्वा मद्य मांसउ मिलइ चलिय विषम सवि दूरइ टलइ ॥ ११

End. देव विजइ कर जोडी कहइ सकुन भणंता सविसुप लहइ ।
जे विजइ नइ परम आणंद भणंता गुणतां सदा आणंद ॥ २५

Colophon. इति सकुन चोपई सपूर्णा वैशालट मध्ये । वाचनाचार्य श्रीगणिश्रेय पं ।
श्रीरस्तु ॥ श्रीः कः श्रीः कः श्री कः श्रीः ॥ ए पुस्तकार्थ प्रह्लमचंद मोल-
लीवोछे बीकानेर मध्ये कोउ उजर करष पावे नहि ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शुभाशुभशकुनविषयिण्यो दैवविजयविरचिता भाषाचतुष्पद्यः सन्ति ॥

N. B.—In this codex also the Bengali signs of vowels ে ৈ া and ৌ are used in some places.

No. 164. शनैश्चरवन्दनं । Śanaiścaravandanam. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 1. Lines, 8–16 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to God Śanaiścara, the planet Saturn in Bhāṣā verse, by Sukhasāgara.

Beginning. ॥ ६० ॥

श्री अहिवर असुर सुरापति अमर करै सेव आगलि जोड़े कर ।
वड सिध साधतिके मांगे वर सदा पूजिये तिके सनीस नर ॥ १
स सुहाड़ो ध्यानै सदा रविसुतथावरराय ।

त्या घरि मांन वीशंतणै कर्दनऊ नति काय ॥ २ ॥
राजा परजा रंग सूं सकी करै नसुसेव ।
समरीजै सुधते सदा दिन प्रति थावरदेव ॥ ३
थावर देशै धन सुथिर पाले तणरी पीड ।
कहिती विघभांजै करण जगत नणांरी भीड़ ॥ ४
भगति कीयां भाव ठटलै सुखिर हुवै संपत्ति ।
तिण भभाती आगलै विबुध करै विनति ॥ ५

End. लीलमाव त्रिद्रशाष वरै वरै संसार वदीता
लील भाव अरिलाप जेण विष धायें जीता
लीलमाव सुरलोक विघन छल सगनै व्यापै
लीलमाव रिधिराज आप आवै तिहां पापै
आगलेड क्रवी नति इसी करै हेमक जोडिकर
सेवका स्वामि थाए सदा त्तुं सुप्रसन्न मनोश्वर ॥ १० ॥

Colophon. श्रीशनैश्वरदेवताच्छन्द. सम्पूर्णमगात् । श्रीरस्तुः ॥ श्री. ॥

विवरणम्—श्रीशनैश्वरवन्दनाविषयको भाषापद्यनिवन्धोऽयम् ॥

No. 165. शालिभद्रमहामुनिचरितम् । Sālibhadramahāmunicaritam. Substance, country-made white Kāśmīrī paper, 12 × 6 inches. Folia, 14 Lines, 9–15 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1607.* Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A peom by Jina Sinha Sūri on the adventures of Śālibhadra, son of a merchant in Rājagṛiha, who after giving up all worldly pleasures became a Jaina ascetic.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीजिनाय नमः ॥

॥ दूहा ॥

सासण नायक समरीयइ वर्द्धमान जिनचंद ।
अलियविघण दूरइ टइ आपइ परमानंद ॥

---

* This is the date of copying, but if it be taken to be correct then there is an inconsistency with the date of original composition, which is सोलहसयअठहत्तरि खड मासू वदि छट्टि दिवसजी

मइ को जिनवर भाखिया पुणि गौरव थयो विशेष।
परव्यो अहते गाइ यस लोकमोति संपेषि । २
दानशीलतपभावना सिवपुर मारग च्यारि।
सरखा छइ तउ पणि इहां दान तणउ अधिकार ॥ ३
सालिभद्र सुख संपदा पामइ दान पसाइ।
तासु चरित वखाणतां पातक दूरि पलाइ । ४
तासु प्रसंगइ जाणइ धन्नो तेपणि वात।
सावधान थइ सांभलउ उमत करिज्यो व्याघात ॥ ५

ढाल पहिली। चउपईनी।

मगधदेस श्रेणिक भूपाल। पालइ न्याइ करइ
चउसाल भाव भेद सूधा सरदहइ।
जिणवर आण अखंडित वहइ ॥ १
नित्य वखाण करती पेखणा मानती रातो चेलना।
कोई न लोपइ जेहनी कार मंत्रीसरछइ अभय कुमार । २
कारि पाखे नगरी वसइ राजगृही अलका सइहरइ।
सुखीयाली वसइ सहू कोई तउपणि घणमाडइ कइ लोइ।

End.

राग धन्यासी इणि अवसरि श्रेणिक परिवारइ
भद्रा फिरि घरि आवइ जी।
पडिलाभी न सकी पसतावइ तिण गोठी पचतावइ जी ॥ १
सालिभद्र धन्नउ रिषिराया तासु नमंनिउ पाया जी।
सैल पजपच्छकरि कसि काया सूधा साधु कहायाजी । २
नान्हा मोटा दूषण टाली कमिमषइ पखाली जी।
चरम समय जिनवर संभाली सूधउ अणसण पाली जी ॥ ३
च्यार वरस संयम आराधी आपस चारय साधी जी।
सुरगति करमनिकाचितवाधी सरवारथसिद्धिलाधी ॥ ४
सरसारइ सुरभवण विचालइ दिपन विना अनिहालइ जी।
पोतानउ मोल्यउ संभालइ हरखित हुवइ तिण कालइ जी ॥ ५
सरवारथि सिद्धि हुंतो ते च विखइ मुनिवर नभवलहिस्यइ जी।
मोक्षा विदहइ अत आदरिसइ अविचलसिवसुख वरिस्यइ जी । ६
परतखि दान तणा फलजाणी भाव अधिकमनि आणीजी।
अटलक दान समापउ प्राणी ए श्रीजिनवरवाणी जी ॥ ७

साधुचरित कहिवामन तरासइ तिण एभावथउ हरइ जी ॥
सीलइ सब पठि इणरिसइ चामुवदि छट्ठि दिवस जी ॥ ८
जिनसिंह सूरि सीसमति सारइ भवियण नइ उपगारइ जी।
श्रीजिनराजवचन अनुसारइ चरित कह्यु सुविचारइ जी ॥ ९
इणपरि साधु तणां गुणगावइ जे भविषण मन भावइ जी।
अलिय विघन तमू दूरिपुलावइ मनवांछित सुष पावइ जी ॥ १०
ए संबंध भविक जि भणिस्यइ एकमना संभलिस्यइ जी।
दुष दोहगते दूरइ गमिस्यइ मन वंछितफल लहिस्यइ जी ॥ ११

Colophon. इति श्रीशालिभद्रमहामुनिचरितं सम्पूर्णं ॥ ढालइ गुण वीस गाथा ५२५ । श्लोक ७५० संख्या। संवत् १६०७ वर्षे कार्ती सुदी २३ दिने। ऋषिराम जी तत् सिष्य ऋषि वीरजी लिपीकृता चतुष्पदिका।

विवरणम्—श्रीशालिभद्रचरिताभिधः कश्चित् पद्यनिबन्धः ॥

No. 166. शालिभद्रधन्नासम्बन्धचोपई । *Śālibhadradhannāsambandhacopaī.* Substance, country-made white paper, 13 x 6 inches. Folia, 35. Lines, 8–10 in a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1801? Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the abovementioned work.

Colophon. इति शालिभद्रधन्नासंबंध चौपइ समाप्ता। लिषतं ऋष उतमचंद सादली मिष्यामे संवत् १८० (?) ध्यका वर्षे श्री०

विवरणन्तूक्तपूर्व्वम् ।

No. 167. शीलरास: । Śīlarāsaḥ Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 10. Lines, 6–11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, nearly old. Verse. Generally correct. Complete.

A poem on Śīla (morals) under the name of Śīlarāsa, by Śrī-vijayadeva Sūri.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीसर्व्वज्ञाय नमः ॥

पहिलउं प्रणामकर जिन राय नमाउं जो गोयमगणहर पाय।
सुगणवाणी वली सामनिउमुगतउजो अवर वांच ज्यो ठाय।
रास भणि सुरसोयामणउ भाइमे सुणो सील होय थिर थाय।
कोकिला जिम किलरव करइ मास वसंत श्रंब पसाय कि
सील अखंडित सेव ज्यो ॥ १
भाइ धर्म्म श्रछइ जो अनेक प्रकार सील समान केको नही
इयइ मूल पुराण कुराण विचार सीलनइ सहुकोइ वर्णवइ
सीलपुं मांड ज्यो प्रीति अवर पररमणी जननीगणउ
भाइ आंखि मीटी मत् करहो अंधकार
कालिही परभवि पइसवुं वडरो दुखदेमइ तिहां कामवीकार ॥
आकिदि अञ्जन मगासइ तुम्हें अंकलउ सेज्यो जो
समकित सार सील संघाति हिओव मिलइ
भाइ रत्नजडित जाणे सोवन हार लीसिय गार सोहासणउ
भाइ सील समउ नही कोइ आधार कि सो ०२ ॥

End. श्रीपूज्यपासचंदतणे सुपसाय सीलधरीने जे निरमल भावि नयर जोखोहरि डागउ नेमनमु तुम्हो विकार जोडि वीनती एहवी वीनवु सामी एक चीप अम्ह मनथीम विछोड़ि सील संघाति प्रीतडीहवे उपरधिन छवीस सु जीव वलीय अनेरा। यंथाथी अरम अन्या। विना जे कहउ होय वीफल हो सुभ्रपाति कासाय। जिमजिम भावउ तमसही स्वामी दूरतनइ दुष सञ्जहरइ दूरि वेगि मनोरथ माहरा पुर आणंद सुसंयम आपज्यो विनविएम श्रीविजयदेव सुर कि सो० ॥ ७६

Colophon. इति श्रीसरासः सम्पूर्णः ॥ श्रीरस्तुः ॥ शुभ भवतुः ॥ श्रीः। साहा भीमजी लिषितं ॥ ॥ श्री ॥ ॥ छः ॥ ॥ [ ] ॥ ॥ छः , ॥ श्रीः ॥ छ ॥ ॥ श्री. ॥॥ १ ॥॥ २

विवरणम्—शीलविषयकः शीलरासनामा पद्यनिबन्धः ॥

No. 168. **शीलोपदेशमाला।** Sīlopadeśamālā. Substance, country-made colourless paper, 10 × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 9-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

A little poem instructing Śila (morals) entitled Śilopadeśamālā, by Jayaballabhācārya, pupil of Jayasiṁha Muniśvara.

Beginning. । ६० ॥ शीसर्व्वज्ञाय।

आवाल्लवं भयारिं नेमिकुमारं निमिवुजयमारं।
सील्लीव एसमाल्लं वुच्छामिविवेक करिमाल्लम् ॥ १
निमिहियसयलहीलं दुहवल्लीभूल उरकाष्ककौलं।
कप सिव सुहसंसील्लं पाल्लह निच्चं विमल्लसील्लम् ॥ २
लछीजिसं पयारोमाहप्पमरोगया गुणसमिद्धी।
सयल्लममोहियसिद्धो सील्लाउ दह भवे विभवे ॥ ३

End. जासील्ल भग्गि मामग्गि सभवे निम्मल्ला सए एसा।
इअरा महामहूठ घरे घरे संति उराठ ॥ १०
तह विहुताव मंताइं संगो निच्चंपि परिहरे यव्वी।
जेणं विसमोइ दियगगमो तुल्याइं सत्ताइं ॥ ११
जइ विहुनो विहुभंगो एहविहु मगोउ होइ छवचाइ।
दोसनिहाल्लण निज्णो सव्वोपायं जणोजेण ॥ १२
ता सव्वहा विसील्लं मिउल्लमं तह करेइ भो भव्वा।
जह पावेह लहुं विय संसारं तरिय सिव सुखम् ॥ १२
इयसील्ल भावणाव भावंतो निच्चमेव अप्पाण।
धन्नो धरिज्जवं भं धम्ममहाभुवणथिरथमम् ॥ १४
इय जयसिंह मुणीसर विणेय जयवल्लहायरिक वइय।
सील्लोव एसमालं आराहिय लहइ वोहिफलम् ॥ १५

Colophon. इति श्रीशील्लोपदेशमालाप्रकरणं समाप्तम् ॥

विवरणम्—शील्लोपदेशमालाविषयकः पद्यनिबन्धः श्रीजयवल्लभाचार्य्यविरचितः ॥

No. 169. शीलोपदेशबालावबोधसमूलः । Śilopadeśabālāvabodha-samūlaḥ. Substance, country-made colourless paper, 10×4 inches. Folia, 87. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1714 Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of above described Śilopadeśamālā with a Bhāsā commentary entitled Śilopadeśabālāvabodha, by Medha Sundara, pupil of Jinachandra. The only thing to be noticed here is that in this codex the name of the author of the original text is written as वयंविषत्ति* (?) instead of जयवल्लदायरिय, written in the previous codex. We describe below the commentary only.

Beginning *of the Commentary.* ॥ ६० ॥ श्रीं नमो वीतरागाय । श्रीवामेयमसय

श्री + + + + + + + + + + + +मातिशयशालिनं ॥ १ ॥

श्रीजिनचन्द्रगुरुणामादेशानेमेह सुंदरविनेय ।

शीलोपदेशमाला विवृणोति शिष्यमवोधाय ॥ २

धुर इष्टदेवता नमस्करी शीलोपदेशमालाना बालावबोध भणो आदिगाथा कहइ । आबालब्रह्मचारी आजन्मचतुर्थव्रतधारी श्रीनेमिकुमार बावीसम तीर्थंकर नमस्करी शीलरूपउपदेश तेहनीमाला मउ बालावबोध मूर्ख जनना-उपगार भणीहं कहिसुं । नेमिकुमार एनामन्याभणी जे गृहस्थावासि तिन्हि सइ बरस धरिरही । राज अनइ राजी मती परिहरी कुमारपणइ चारित्रली-धउ वली जे छवउछइ ॥ जय कहिय त्रिभुवनते माहीशीलरूप धरवानउ पकसार प्रधान छइ । अथवा वाह्य अनइ अतरंग मद्दरी औषिवइ करी सार प्रधान छइ विवेग करिसालं विवेक रूपीउकरी हस्ती जिम हस्तिशाला आयय ॥ तिम विवेक शीलवंत पुरुष नइ आयय ॥ १

End. इणइ पूर्व्वोक्त प्रकारइ जयसिंहसूरि तेहनउ विनीतशिष्य जयकीर्त्ति मुनि तिणइ ए शीलोपदेशमाला प्रकरण रूप मूलसूत्र कीधउ । सउए प्रकरणोक्त भविकलोको तुम्हे इणइ प्रकारइ सीलमाला ए सिद्धांतोक्त गाथासूत्र प्रकरण भणता भइ शील पालता भावना भावउ जिमबोधि बीजनउ फल लहउ परं-पराइ फल यापि यामउ ॥ ११५

---

* At the end of the commentary it is explained as जयकीर्त्ति.

Colophon *of the Commentary.* इति श्रीशीलोपदेशमाला बालावबोध सम्पूर्ण॥ ए शीलोपदेशमाला. भणतां गुणतां शीलनालतां। ऋद्धि वृद्धि सम ऋद्धि सर्व्वं कल्याण मगती कहेउ भवता॥ संवत् १०१५ वर्षे पोस सुदि पूर्णमासि + + + आगरा मध्ये लिखित श्रीश्रीश्चवलगच्छे भट्टारक श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्रीकल्याण सागर सुत विजयराजे तत् आज्ञाकारी मुनिरत्नशील तत् श्रीपयी साध्वी वालुहां तत् मियाणी साध्वी नानां लिखितं जादिशी पुस्तकं दीठं तादिशं लिखितं मया सुद्धं वा अमुद्धं मम दोषो न दीयते॥ श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीश्री।

विवरणम्—बालावबोधाभिधः शीलोपदेशमाला टीकारूपो भाषानिबन्धः।

N. B. Under this No. there is a fresh copy Ms. of Bālāvabodha, copied in Saṁvat 1955. Substance, Kāśmīrī white paper, 14 × 6 inches Folia, 158. Lines, 3–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1955. *Appearance, fresh. Prose and verse Not correct. Incomplete.*

Although the whole Ms. is going under the name Bālāvabodha in fact it consists of fragments of two different works both incomplete, upto folio 45 it contains the first part only of a Sanskrit commentary on the Śilopadeśamālā described previously, while the remaining leaves contain only the last part of the commentary Bālāvabodha as described in the preceding number. So we quote below the following few lines from the beginning portion of the Sanskrit commentary.

॥ श्रीगणेशाय नमः॥ श्रीगुरुभ्यो नमः वाचनाचार्य्य क्षमाभद्रगणिभ्यो नमः श्रीसर्व्वज्ञाय नमः।

यश्रोपदेश समये दशनांशुमिश्राः
स्कंधोपरि प्रसमरायितकुन्तलौघाः।
कल्याणपात्रदधि सवलितामपूर्व्वां
लीलां दधुः स कुमलाय युगादिदेवः॥ १
श्रिये यशान्तिमृगलाञ्छनः सन्
युक्त दधानः कुमुदां विकाशं।
योमूद्भवानीदयितत्वमाप
शिवत्वमाद्यं गलभासुरश्रीः॥ २

श्रिय: श्रियोऽपमनश्वदर्प
ज्ञानात्मदर्शी परिभाव्य यश्च।
आरोग्यवान् सन्मयमानधाय
स नेमिनाथ: शिवतातिरस्तु ॥ ३

भावा अनेके प्रतिबिम्बमस्य
ज्ञाने विवाधं दधिरे निवार्य।
यस्या निभ सन्ननयाथतस्त्र
स्यका रिपुत्वं स शिवाय पार्श्व: ॥ ४

यस्मिन् जने गर्भगतेऽपि पित्रो:
श्री:सर्व्वतोऽजायत वर्द्धमाना।
सिद्धार्थसूनुर्यरमप्रभुर्मी
सिद्धार्थसार्थं स विभुर्विदधात् ॥ ५

जयन्तु ते श्रीगुरव: कथावता
जड़ोऽपि येषां करसङ्गमात्रत:।
रवेषु चन्द्रपल्लवत् भुवि स्थितं
समश्नुते नाशीतदोषदुर्दशा: ॥ ६

चक्रे पुरा यद् जयसिंहसूरि:
शिष्येण शास्त्र जयकीर्त्तिनाम्ना।
तस्याहमाग्र विवितासि (?) वृत्तिं
सुखाववोधां स्वपरापकीर्त्तिं ॥ ७

इह हि प्रकरणकार: प्रगुम्फितवस्त्वोपदेशसुधासारं पुण्यबल्लरीपल्लवीह्लासवर्षारम्भे श्रीशिलोपदेशमालाख्य प्रकरणप्रारम्भे सारेतरविचारप्रवणचतुरचेतश्चमत्कृतये माध्यावत् मङ्गलाय विघ्नविनायकोपशमाय च समुचितेष्टदेवता नमस्कारपूर्व्वक-मभिधेयप्रयोजनसम्बन्धबन्धुरां प्रथमगाथामाह।

व्याख्या। आबालब्रह्मचारिण जगत् सारं द्वाविंशतीर्थङ्करं नत्वा प्रणम्य विवेककरिशालां शिलोपदेशमालामहं वक्ष्यामीति समुदायार्थ.।

No. 170. श्रावकातिचार:। Srāvakāticārah Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 18. Lines, 8 in a page.

Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old and torn in parts. Prose and verse Generally correct. Complete.

Although a work of the same name has been described in No 89, but that being incomplete the beginning was not quoted. So we quote below the beginning portion only.

॥ ६० ॥ अथ श्रावका अतीचार लिख्यते ॥ इच्छकार भगवन् पसाउ करि पायी अतीचार आलोउ ॥ इच्छं। नाणंमि दंसणंमि। चरणमि। तवमि तहय विरियंमि। आयरण आयारों। इयए सो पचहा भणिउ ॥ १ ॥ ज्ञानाचार। दर्शनाचार। चारित्राचार। तपाचार। वीर्य्याचार। एवं पांच विधि आचार मांहि जिको अतीचार। पखि दिवसमांहि सूक्ष्म बादर हुवे ते मवही ॥ मन। वचन। कायाइं करी मिच्छामि दुक्करं ॥ २ ॥ तत्र ज्ञानाचार। आठ अतीचार। काले विणए। बहुमाणे। उवहाणे। तहय निह्नवणे। वंजण अत्थ तदुभये अट्ठविहो नाणमायारो ॥ ३। ज्ञातकाल वेलाइ पढ़िउ गुणिउ नही। अकाले पढ़िउ विनयहीत। बहुमानहीत। उपधानहीत। अनेथा कहे पढ़िउ। अनेरो गुरु कहिउ। देववांदण वांदणे पडिकमणे। सज्झाय पढ़तां गुणतां कूड़ो अचर काते मात्रे सूत्र अर्थे। आगले छवी मधौ। ज्ञानद्रव्यविणास विणासतउ उवेषिउ। सार समारनकोधो। ज्ञानोपगरेण पांटी। पोथी। ठवणी। कवली। नवकारवाली। कामलियातणी आशातना हुई। पढ़तां। गुणतां। अप्रीति। द्वेष। मच्छर। अंतराय कौधुं। ज्ञानाचार विषें। अतिरोपगलागो। थुकें अचरमांज्यो। ग्यानवत परद्वेष कर्यो। अनेरोजिको अतीचार। पच दिवसमांहि सूषिम बादर जांणतो अजाणतां हुंउ हुरे ते सविनूं। मन। वरण। कायाइं करामिच्छामि दुक्कड़ ॥

The readings of this one slightly differ from those of the previously described one.

No. 171. श्रीपालविनती। Srīpālavinatī. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 1. Lines, 10–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. *Generally* correct. Complete.

A little poem on Śrīpālas' prayer to Jina, under the name of Śrīpālavinatī, complete in 10 verses, by Kumudacanda Svāmin. We quote below the whole work.

॥ ६० ॥ प्रभु पाइलागी करू सेवघारी हिवे सांभली वाणि जिनराज म्हारो।
सुने मोहवैरी पराभव कार इछइ चिहुगतितणादुपनवीसरइ इर ॥ १ ॥
हुंतो लखचोरासि योनि मांहि भम्यो जन्मनैमरणकैरे प्रवाहिं।
पुरा मैं कम्या कर्मजे धर्मछांड़ि कहुं ते सहु सांभलो स्वामि मांहि ॥ २ ॥
हुंतो लोभलंपट थयो कपटकीधा घणुं भोलवीपरतणा द्रव्यलीधा।
मलोपिंडपोष्यो करीजीवहिंसा करी पारकी कोथनी निजप्रसंसा ॥ ३ ॥
मैं भी बोलीया पारका मर्मबोसा नही भाखिया आपण पापदोसा।
सदा संग कीधौं परिनारकेरी नही पालीयो धर्म्म जिनराज तेरी ॥ ४ ॥
परघर तणै पास आसाविलूधो नहीं सांभल्यो जिन उपदेससूधो।
हुंतो पुत्र परिवारनै मोहमातो नहीं जाणि यो जिनवर कालजातो ॥ ५ ॥
यहा रंभीनो पापकर पिंडभाग्यो मैंते मूरखे नर भवखेगक हाथो।
गयो काल संसार आलइ भमता सह्या तेहथी दुरगति दुख अर्णता ॥ ६ ॥
घणै कष्ट जिनराज तूं देव पाम्यो हवइ सर्व्वसंसारनी दुखवाम्यो।
जारइ श्रीजिनराजनो रूप दीठु जाणै लोचनइरूं वडुं अमीय वूंठु ॥ ७ ॥
आवीकामधेनु घरे मांहि चाली। भरीरदि चिंतामणिषु मघाली।
आणइ घरतणै आंगणिइ कल्पहच फल्यो आलवा वछित दांमदच ॥ ८ ॥
गयोरोग सताप ते सर्व्व माठो जराजन्मनै मरणनोवासनाठो।
हवइ सरण आव्या मणी लाजकीजै कह्याजे अपराध ते सहुखमीजे ॥ ९ ॥
घणूं कीपवूंकु जगनाथ देवा मोनै आपज्यो अविर स्वामिसेवा।
ए वीणतीजे भावसुंभणेसे कुमुदचंद स्वामी सिव सुषदेसे ॥ १० ॥

Colophon. इति श्रीपाल विनती सम्पूर्णा ॥ पुस्तक

विवरणम्—श्रीपालविनतिनामको पद्यनिबन्धः ॥

No. 172. श्रीपालनृपरासः। Śrīpālanṛiparāsaḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 8. Lines, 12–18 in a page.

Character, Nāgara. Date, 1742 Saṁvat.* Appearance, very old. Verse. Generally correct. *Complete.*

A poem in the adventures of the king Śrīpāla, entitled Śrīpāla-rāsa, by Jinaharṣa, pupil of Gaṇi Śantiharṣa. The story related in it resembles in most part with that of Śrīpāla Narendrakathā described in No. 64.

Beginning. ॥ ढालसिंधनी ॥

चउरमि प्रथमु जिनराय। जास पसायइं नवनिधि थाय।
सुय देवा धरि रिदय मझारि। कहिसु नवपदमउ अधिकार ॥ १
मंत्र जंत्र छइ अत्र अनेक। पिणि नवकार समउ नही एक।
सिद्धचक्र नवपद सुपसायइं। सुषपाम्या श्रीपाल नररायइं ॥ २
आछिल तपनवपद सजोग। गलित सरीरथ थउ नीरोग।
तास चरित कहिस्युं आणी सुणिज्यो नरनारी सुभवाणी ॥ ३
दषण भरतइ मालवदेस। ऊजेणी सुरपुरी निवेस।
प्रजापाल इणिनाम नरेस। दोइ पटराणी रूपइ अपछर ॥ ४
सोहागसुंदरी नइ रूप सुंदरी। जोवन रूप कलागुण सुंदरी।
प्रथम मिथ्यात धरम सुराती बीजी जैन धरम सुमाती ॥ ५
सउकि तणउ नही कोइ विषाद पिणि निजमतनउ करइ विवाद।
बे राणी नइ पुत्री दोय। जाणि लषमी सरसति होय ॥ ६

End. सा नायक पोषध करइ दायइ दान उलट आणि।
सिध चक्र आराधइ विधइ सुणइ सुगुरु सुषि वाणि ॥ ६७ श्री
श्रप माय राणी धरमपाणी सुद्ध समकितधारि।
सुरगतइ पहुता सहु अथा पाम्या सुर सुष सार ॥ ६८ श्री
नर एकभव सुर एक भव। इम आठ भवनइ अंत।
सिवपुरी अविचल पामिस्यइ लहिस्यइ सुष अनंत ॥ ६९ श्री
श्रीपाल चरित्र निहालिइ सिधचक्र नवपदधारि।
ध्याईयइ तउ सुष पाईयइ जगमांज सविच्यार ॥ ७० श्री
श्रीगच्छषरतरपति प्रगट जिनचंद्र सूरि सूरीस।
गणि शान्तिहर्ष वाचकतणउ कहइ जिन हरष सुसीस ॥ ७१ श्री

* This is the date of original composition of the work. See the end सत्तरइ बेयालीसइ।

सतरह सयाञ्गीमइ समइ' वदि चैत तेरसीचाव
परम पावन मो रच्यउ सुपतो सदा कल्याण ॥ ८१

Colophon. इति श्रीपाल्चवपरास: ।

विवरणम्—श्रीपालनृपचरितविषयक श्रीपालनृपरासाभिध: कश्चित् पद्यनिबन्ध: ॥

No. 173. श्रीचन्द्रराजचोपई। Srīcandrarājacopaī. Substance, country-made colourless paper, 14 × 5 inches. Folia, 78. Lines, 15-18 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1759.* Appearance, very old, with different hand writings. Verse. Generally correct. Complete.

A Caupaī poem on the adventures of Śrīcandra, the king of Ābhā in the Vidarbha, by Vidyāruci Kavi.

Beginning. श्रीचिन्तामणि पार्श्वनाथाय नम: ।

श्रीजिननायक सखटोड । ऋषभदेव अरिहंत ।
वञ्छितसरव सुदतक । भयभञ्जन भगवंत ॥ १
शिवसुखदाइ कसी बीर । शान्तिनाथ जिनचंद ।
आदवंशमभीससो । मनीचे नेम जिणंद ॥ २
पुरसादांनी परगड । श्रीवरकाणीपास ।
नामजपंतो जेहनी । सकल फल हुए विमास ॥ ३
श्रीसंषेसर पासजी । मोटो महिमा तास ।
चिन्तामणि चिन्ताहरे । चापइ लीलविलास ॥ ४
वर्द्धमान जिनवंदीइ' । वञ्छित फलदातार ।
जस पदपकज नितनमें इंद्र चद्रसु विचार ॥ ५
तास सीसवडलब्धिनिधि । गुणहर गौयम खांम ।
सौभ्या सुकतरसाविधो । गुण गिरउअभिराम ॥ ६
सरसति पाउपसायथी । वाधइ बुद्धि प्रकाश ।
कवित करि भविजन भणी । नवरस वचन विलास ॥ ७

---

* This is the date of copying, the date of original composition is संवत् सतरसतोतरो कार्त्तिकमास ।

जिनमतधरमुत देवंत। सदगुरचरणपसार।
राय रंग सुपर्वदनी। मानतां सुपसाय ॥ ८
सोभइ सहुको कहइ। सोलवीणाण्यो सील।
मोक्षवंत लगजे हुइ। ते पामें मोक्षनोल ॥ ९
शील प्रभावें चंदस्रप। जगपाल्यो जयकार।
इम जाणीनें भविकजन। पालो शीलउदार ॥ १०
कवण चंदते किहां थयो। प्रगट तासघरवध।
सांभल ज्यो सकल। सुरस एह संबंध ॥ १०

ढालचौपइनी ॥

सकलद्वीपमहिं शिवसारा सायरोपम जेहनो विस्तार।
जंबुद्वीपचिःगजसलूणो। जंबुद्वीपनो मगुण निम्यो ॥ १
दीपलो + पुरजोयणमकह्यो। लवणोदधि तेम पाखलि वह्यो।
गंगासिंधुनदी शुभइ। उदधिसंगि सवि खिलोइइ ॥ २
नैमादि गिर सोवणतणो। मेरुमहीधर महिमा घणो।
जोयण लाख देवका जास। मानवह्यो जिनमत उमास ॥ ३
भरतखेत्र तस सोभइ भव्यो। जनपदभूषित बहुगुणनिखो।
साढं देससढाय पचीस। धर्मध्यानवसेंनु जगीस ॥ ४
मध्यखंड माहिं जाणोइ। प्रगट पुरवदि सिवधाणोइ।
देसविदर्भतिहां विख्यात। दीसे जसमोटा अवदात ॥ ५
तिहां किपनगरी आभापुरी। जाणे अमरापुर अवतरी।
वसुधामंडल मोटो नाम। शोभासमुदय अति अभिराम ॥ ६

In the course of description of Ābhā city, the style of Vāṇabhaṭṭa is also adopted in the following lines :—

वैष्टरा विण नवि दीसे दंड। तर्कविना न विवादवितंड।
नेहवेह नही दीपक विना। सुहसज्जन प्रीतें इकमना ॥ २५
चहिविण नही दीजीभी कोइ। हाट विना किहां भान न होइ।
खड्ग विना को नही दृढमुठि। धनुष विना को न विधे मुठि ॥ २६
हृपद विना को नही भकठोर। चतुर विना को नही चितचोर।
चिकुर विना नही वक्षनजिहां। पटह विना कार घातनजहां ॥ २७

The description of the King thus commences—

दुहा।

राजा चंद महासुखी। पाले रंगे राज।
बालकपणे बुद्धिनिपुण। करे धर्म्मकाज ॥ १
राणी सुंदर सातसे। रूपेरंभा समान।
त्यासुं विलसइ सुख सदा। भद्दनिसिइं इसमान ॥ २
प्रीत रीत प्रगट पणें। राणीनें राजान।
पाले प्रेमवशकरी। दिन २ चढ़तइवान ॥ ३
पालइ सील भलो परें। बालपणाथीसार।
लोक प्रसंसें भतिघणुं। धनइ ए इरनारि ॥ ४
वीरमतीनामे भछे वसुधाधीश विमात।
विद्यासिद्धि विवेकथी जगमांहें विख्यात ॥ ५
मंत्रतंत्र मूलीतणा जाणें विविधप्रकार।
कामण मोहण मनरली विधपूर्व्वक विस्तार ॥ ६
चंदनरेस चालवइ चतुर पणें तसचित्त।
राणीपणि सासूतणी आणवहै सिरनित्त ॥ ७

The following is a full description of Candra Rāja's ascetic life:—

मणजाणीं राणी तणूंजी चतुर नरेसचंद।
राय धुरंधर थापी रीजी गुणशेखर सुखकंद ॥ ११ मं
युवराजपदवीवळ्योजी प्रेमलासुतसविवेक।
छेकंध कुचमति दोपभाजो राषइं कडीटेक ॥ १२ मं
छठा खंडतणो भलाजो छगणा वीसमा ढाल।
विद्यारुचि कवि शीस थीजी लहाइं सुख सुविसाल ॥ १६ मं

दुहा

गुणशेखर राजा करइं दीख्या महोत्सव सार।
सकल नगर सिण गाराओ वरत्या जय जयकार ॥ १
कुटुंब सहुने पुच्छेकरी चारित्र लइं नृपचंद।
कृपा करी सहगुरु दोइजी संयमभार जिणंद ॥ २

ढाल ३० मा

कीधे वाल्हा पुरनयर सौहै एहवी।
चउर नरवर चंदचंदो कीजइं निरमल कायरे।
जसनाम जपतां पाप नासइं अधिक भदीलति थायरे। १

ऋषिराय संयम पालइ टालइ तिमिर मिथ्यातरे।
गुणावली प्रेम लाधडो सुमती मंत्री विख्यातरे ॥ २ ऋ
शिवकुमार सुजन सुंदर शिवमाला सुषकाररे।
पांच छठो चंद भूपति लिइ संयम साररे ॥ ३ ऋ
सोमत पुराइं वात पुहती चंदचारित्र लाधरे।
सुणि सुणि वयराग पाम्यो राजसुतनें दीधरे ॥ ४ ऋ
राय राणी माइंदीक्षानी जो वलि मंत्री सरे।
सुगुरु पासइं मन उल्लासइं धरइं अधिक जगीसरे ॥ ५ ऋ
साहुनी परि चंद मुनीवर करइ उग्र विहाररे।
पूज्यपावनो करइं पृथवी लाइं शुध आहाररे ॥ ६ ऋ
षटकाय पालइं दोष टालइं वह्वरागवड़वाररे।
बावीस परिसह सहइं समुरथ मेरु गिरि परि धीररे ॥ ७
सतर भेद संयम आराधइं साधइ सुगतिनी पंथरे।
सुमति सुमता गुपति गुपता निरागी निग्रथरे ॥ ८ ऋ
भणइं सूत्रसिद्धांत विधिसूं पाले पंचाचाररे।
मदमोहन मच्छरमयो नहो लोभ लिगाररे ॥ ९ ऋ
क्रोध न करें धरै उपसम तपै तप वहुनेहरे ॥ १० ऋ
मुष वदइ अमृतवाणी मुनिवर सुजग सुरतर कंदरे।
देसता ईह अति अनोपमा छूकावइ भविजन वृंदरे ॥ ११ ऋ
इम कर्मनी षयकरी पाम्यो केवलन्यान उदाइरे।
देवदुंदुहीगयण वाजी थयो जय २ काररे ॥ १२ ऋ
घणादिन निज आयुपाली टाली कलिमलपंकरे।
संलेषणा इकमासकेरी करइ मुनि निकलंकरे ॥ १३
शुक्ल ध्यान समाधि जोगइं च वदमें गुण ठाणरे।
चढी पाम्या परम पदसुख प्रगट पुन्य प्रमाणरे ॥ १४ ऋ
गुणावली प्रेमलालच्छी वलि सुमति प्रधानरे।
लहे शिवसुखकारी अथमण अयल सुष निधानरे ॥ १५ ऋ

दूहा

शिवमाली शिवमालिका राय वजीर,
वैमानिक सुरपदलहै धर्मलयें वडवीर ॥ १

अविचल शिवसुख पामस्ये एककारी अवतार।
सोलतणउं फलए सही सुण योसइ नरनारि ॥ १
श्रीमुनि सुव्रत जिन सखो सोम चंद करराज।
चारित्र पालि निरमली लहीसुगतिनी राज ॥ २

Just before the end, an extensive list of Gurus of the sect to which the author belonged, has been given thus—

युगप्रधान श्रीहीरविजय गुरु सोहमसम अवतार।
पाति साह अकब्बर प्रतिबोधक जिण सासण सिणगाररे। ३ द०
तास पटोधर सूरिसरे शुद्धपरूपक एह परमगुरुगुणनिधि
गच्छाधीसरे ॥ ४ द०
पट्टप्रभावक गच्छ धुरंधर श्रीविजयगणधाररे।
नाम जपंता भवनिधि लहीइं उपसमरसभ डाररे ॥ ५ द०
तास पटधर वंछित सुहकर उदयो अविचल ध्यानरे।
श्रीविजयप्रभ सूरि पुरंदर सुंदर गुणमणिखाणीरे ॥ ६ द०
गोयम सोहम जंबू समवड़ विद्याइं वयर कुमाररे।
श्रीथुलिभद्र समवड़ कहीइ तपगछ अणगाररे। ७ द०
तस गच्छ पंडित बड़ वयरागी संवेगी गुण भरीयरे।
श्रीगुरु सहज कुसल सुखदायक उपसम रसनीदरीयरे ॥ ८ द०
तास सीस सुण सगमधारी श्रीलक्ष्मीरुचि बुध इसरे।
कोशावंस पंडित कुलदीपक श्रीविजय कुसल तस सीसरे। ९ द०
तसपदपंकज भमर विराजें श्रीउदयरुचि कवि रायरे।
कुमत मतगज कुम्भविदारण कंठीरव कहवायरे ॥ १० द०
तास सीस संवेग महोदधि श्रीहंसरुचि क्षुधकहीइरे।
उपगारी मुझ श्रीगुरु निरुपम दरसण थी सुख लहीया रे। ११ द०
विबुध शिरोमणि मुकुट नगीनो विद्यारुचि तस सीसरे
गुणमणि तपूरो पंडित सुखदायक सुजगीसरे ॥ १२ द०

End.

धन २ श्रीचंदसुणिंद केवल धर एह जिणंद।
जसजग मांहि प्रगट प्रताप कीरति कमला ए इजचंद। २
जपतां जय थाय सदाइ एह मुनि नमीइं सुखदाइ।
कहे विद्यारुचि कविरंगी उलट आणी बहु चंगइ। ३

गच्छ नायक गच्छपति राजै तेहनो महिमा जगि गाजै।
विजयप्रभ सूरीस धीर बहुश्रुत सखरीर ॥ ४
ते सद्गुरुनें आदेशें सीरोही रह्या चौमासें।
तिहां सबली साता पांमी श्रीसंघ सदा हितकामी ॥ ५
सीरोही नगरी सारी जिहां चतुर नर नारी।
धरमीजनधनदधनदसमानदातार दीइ बहुमान
+ + + + + + + +
एम् पता सुखनो कोडी कहइ विद्यारुचि करजोडी ॥ १२
मोटो श्रीचंद मुनीस तस नाम सरल जगीस।
ए मुनिवर जगिधन धन्न श्रीसंघ प्रतपें सुप्रसन्न ॥ १३

Colophon. इति श्रीचंदराजा चौपइ इति श्रेय पंडितोत्तम प्रवर पंडिभाक्षरलक्षणगटाय-मान पंडितश्री१०८ श्रीदर्शनसौभाग्य तत्शिष्य पंडित श्री५कनकसौभाग्यजी तत्शिष्य पं देवसौभाग्येन इदं पत्रिका लिखिता। संवत् १७५८ वर्षे आषाढ वदि १ शुक्रे। इति श्रेय इति कल्याण।

विवरणम्—श्रीचन्द्रराजचरितविषयकः पद्यनिबन्ध श्रीविद्यारुचि कविप्रणीतः।

No. 174. श्रीनेमिनाथजीस्तवनं। Srīnemanāthajīstavanam Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 1. Lines, 4-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1775. Appearance, nearly old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Nemanātha in Bhāsā verse consisting of 11 verses only, by Hemaprabhu, pupil of Yaśovijaya Upādhyāya. We quote below the whole work.

॥ ६० ॥ विनडे प्रभु सोहेरे देशी ॥ रागसिंधू ॥
नेमजी रथ वाल्योरे राजुल दुखमाल्योरे ॥ १ ॥
मन मन कीदाभोरे इवि बाकरो हासोरे ॥
जोउ चित्त विमासो नामो किम छूट्योरे ॥ २
पहिलो प्रीति जोरोरे सुभ मन सोइ चोरोरे।
चइऊं पीउ छोरी गोरी आपणोरे ॥ १

काढी छछोछे हारे भवगुण शुभके हारे ।
दीधी स सनेहा भाणी माहरारे ॥ ४
शुभ विरहना भालारे पूनइ भणीयालारे ।
दुषभाला भमराला वाला कि मसहहरे ॥ ५
शिवादेव ढियालारे छाड़ो भव चालारे ।
वड़ाला भूपाला भाषी वांनतीरे ॥ ६
सुंपि दुरजन दयणारे मनिमापह सयणारे ।
नयणाउ गुण होइ तोमानोहरे ॥ ७
मतनेह वोसारोरे मान्यु वयण संभारोरे ।
चितचारी दुखडारी सारी माहरार ॥ ८
कहतो वन जातीरे गिरि नारिं पुहतीरे ।
स मीहतो नेम हाथिं संयम आदरीरे ॥ ९ ॥
सुगतिं दोउमिलीयारे राहनरंग रलीयारे ।
मन वंछित फलीया टलिया दुष सवेरे ॥ १०
श्रीनय विजय वुध रायारे श्रीजसविजय उव झायारे ।
सोउहेमप्रभुगाया पायासुष वहुयारे

Colophon. इति श्रीनेमनाथजी स्तवनम् ॥ संवत् १००५ वर्षे ज्येष्ट नवम्यां कुजवारे लिषत ॥

विवरणम्—श्रीनेमनाथस्तवनरूपभाषापद्यनिवन्धोऽय हेम प्रभुप्रणीत ।

No. 175. श्लोकावली सटीका । Slokābalī satikā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches Folia, 11. Lines, 13-15 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out and torn in parts. Verse and prose. Not correct Complete.

A collection of Sanskrit verses on moral instruction with Bhāṣā explanatory notes in margins, as well as in midle of the main lines. As the notes are not in regular Ṭikā form, we quote the text only.

No. 176. षट्कथानकबालावबोध:। Satkathānakabālāvabodhaḥ Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 14. Lines, 4–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1763. Appearance, very old, writing no legible in many parts. Prose. Generally correct. Complete.

A Bhāsā prose work consisting of six tales on the merit of Namaskāra. The first tale relates the adventure of Śrīmatī a daughter of Sugupta a merchant residing at Paṭṭanapur. The second tale relates the story of Śivakumāra, son of Yaśobhadra a Śrāvaka resident of Khānpur. The third tale describes the character of Jina Dāsa Śrāvaka. The names of the fourth and fifth tales are Paralokaphalacaṇḍa Pingala Caurakathā and Paralokaphalavisayehuṇḍi kayadākathā respectively. The sixth tale relates the story of Sinhakumāra, the son of Mṛigānka ruling over the city Manimandira. In previous birth the Prince Sinhakumāra was a Bhil as the effect of bowing down a Ṛisiśvara he obtained his next birth in the royal family. These are the six tales related in this work.

Beginning. ॥ ६० ॥ पहिरव श्रीश्रीसीलविद्मागत दृष्टान्त कहिइं छइ। इणइज भरतक्षेत्रइ पोतन पुर इस्याइं नामइं नगर आछियउ। तीणइ नगरि सुगुप्तइस्यइं नामइं व्यवहारियउ श्रावक वसइं। तेहनइं सुव्रता इस्यइ स्त्री तेहनी कुखि अपनी श्रीमती इस्यइं नामइं पुत्रिका छइ। सुष सम्यक्त्वनी पालण हारि। एकदा प्रस्तावि तेह श्रीमतीनुं रूप कोणही एकइं मिथ्यात्वीनइ दीठउ। ते रूप देखी व्यामोहित परथि वाघो वांछइ। मागा भणी मंगावी। पिण श्रीमतीनइ पिताइं। ते मिथ्यात्वी जाणिनइं तेहनइ न दीधी। पछइ ते मिथ्यात्वी मन पुत्र कपटइ करी श्रावक हूउ। श्रीमतीनइ पिताइ सुगुप्त विवहारियइ कपट जाणिउ श्रावक हू भउजाणि श्रीमती तेह मिथ्यात्वीना पुत्र नइ परनायी।

End. राजसिंघ राजा रत्नवती राणी। एहइ सम्यक्त पालइ। बारह व्रत श्रावक ना छत्तु पालइ। निष्कंटक राज्य करइ। नवकार नइं प्रभावइं मोटमोटा राजा न भावी। चलण कर वा लागा। गामि २ श्रीवीतरागना प्रसाद करा व्या। जिन मंडित पृथ्वी कीधी। चिरकाल राज्य पाली। रोग उपनइ। राजा + + पाले प्रतापसिंह इस्यो नामे कुमर राजि स्थापि।

After this, writing being injured, we are obliged to omit some three lines.

सगनाइ कखुनेइ चयकरि ज्ञान उपाजइ विहइ सुगति पहुविखइ रहवउ
श्रीनउकार नउ प्रभाव जानिवउ ।

Colophon. इति श्रीनमस्कारप्रभावोपरि षट्कथानकबालावबोधः समाप्तः ॥ संवत् १०६०
वर्षे मिती आसाढ वदि ४ रवौ लिखितं बाइ मनाकंवर पठनार्थं ॥ श्रीः ॥
श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥

विवरणम्—नमस्कारप्रभावप्रख्यापक षट्कथानकविषयको भाषागद्यनिबन्धविशेषः ।

No. 177. षडावश्यकबालावबोधः । Saḍāvaśyakabālāvabodhaḥ. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 72. Lines, 5–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1693 Appearance, very old, writing injured throughout, not legible. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A treatise on the instructions of the Jaina religion in Bhāṣā gāthā, with a commentary, entitled Saḍāvaśyakabālāvabodha The writing being injured we could not find out the name of the author &c. nor also describe the work fully.

Beginning ॥ ६० ॥ श्रीं नमः श्रीसर्वज्ञाय ।

the rest of the first line is not legible. So we quote from the second line—

वहि पचि सावय सामाचारी सामयिक सिद्धांत + + + + + ॥ १ ॥
श्री ५ + + + गच्छाधिराज श्रीजयकेसरि सूरीश्वर सद्गुरुभ्यो नमः ।
श्रीविधिपक्ष श्रावक समाचारी षडुयाइउ + + + क षडंवश्यिम
विचार कह । पहिलउं गुरुस्थापनाहेतु गाथा १ कहीइं ।

पचिं दिय संवरणो तहविह बंभचेर गुत्तिधरी ।
चउविहकसाय मुक्को इय अट्ठारस गुणसंजुओ ॥ १ ॥
पंच महव्वय जुत्तो पंच विहायार पालण समत्थो ।
पंच समिइति गुत्तो छत्तीसगुणो गुरुमंज्ञा ॥ २

एवंविध छत्तीस ३६ गुणसंयुक्त माहरइ गुरुइ ॥
हिव गुरुतणां विशेषणे करी छत्तीसगुण प्रगटको लइ छइ ।

पंचिं दिय संवरणो । पांच ५ इन्द्रिय कान १ आंखि २ नासिका ३ जिह्वा ४ स्पर्शेन्द्रिय ५ शब्द रूप गंध रस स्पर्श तणइ विषइ राग द्वेषिकरी प्रसरतां रापइ। ते पंचेन्द्रिय संवरणहार गुरु कहीइ। नवविह बंभेचर गुत्तिधरो नवविध ब्रह्मचर्य गुप्ति किसी। वसहि १ कह २ निसिज्ज ३ इंदिय ४ कुंड्तर ५ पुव्वकीलिय ६ पणीयं ७ अइमायार ८ विभुसणाइ ९ नवबंभ गुत्तीउ। १। वसहि-स्त्रीपशुनपुंसकसंयुक्त वसति १ कह-स्त्रीकथा २ निसिज्जा आसण पुरिसासणं इत्थी आसतीयं आकली पर वईठ पछीथ आसणंनिच बस्सीय जाव दो घड़ीयं ॥ १। जिणइ आसणे स्त्री बइठी हुइ तेणइ आसणि ब्रह्मचारी पुरुष घड़ी २ न बइसइ। अंतइ जिणइ आसणि पुरुष बइठउहुइ तेणइ आसणइ ब्रह्मचारिणी स्त्री तिणि ३ प्रहर न बइसइ। इन्दिय स्त्री तेणा अङ्गोपाङ्ग निरोषण ४ कुड्डतर स्त्री तेणे कुहितंवि आर ५ पुव्व कीलय पूर्वक्रीड़ाश्रवं। पणिय प्रणीत अतिस्निग्ध ७ अइमायार अतिमात्र अतिघन आहार ८ विभुसण विभूषा शोभा करवि अङ्गकेश संभारणरूप ९ एवंविध नव बीलवर्ज्जी जे गुरु ब्रह्मचर्य प्रतिपालइ ते नवविध ब्रह्मचर्य गुप्ति धर गुरु हि चौविह कसाय मुक्को चतुर्विध कषाय क्रोधमानमायालोभ तेहकरी विप्रलिप्त गुरु हि इह अट्ठारस गुण संजुत इति इसइ प्रकार १८ आढार गुण सयुक्त गुरु वर्णइउ ।

END. The writing of the last page is so injured that we could not read it out except the following words in the Colophon.

> इति श्रीषड़ावश्यक बालावबोध: समाप्त ॥ ॥ सवत् १६८३ वर्षे फाल्गुण सुदि ५ गुरुवारे + + + + स्वयमेव वाचनानाय लषापितं ॥ श्री

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् जैनानामवश्यप्रतिपाल्यधर्माचारादीनामुपदेशो वर्त्तते ।

No. 178. षड़शीतिकं । Sadaśītikaṁ Substance, country-made white paper, 10 × 6 inches Folia, 46. Lines, 4–5 in a page Character,

Nāgāra. *Date,* ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A Jaina work consisting of 87 Gāthā verses on the effect of Karmas (actions). This is the fourth of a series of works on the same subject (action) by Devendra Sūri, and is named Sūksmārthavicāra, with explanatory notes in margins and also in the middle of the main lines.

Beginning *of the notes.*

प्रणिपत्य जगन्नाथं वर्द्धमानं गिरां पतिम् ।
गणभृद्गौतमं पूज्यं देवेन्द्रं सूरिसुत्तमम् ॥ १
राजसार गुरुं नत्वा ध्यात्वा वाग्देवतां वराम् ।
सुखार्थं कर्मग्रंथस्य टवार्थः क्रियतेऽधुना ॥ २

श्रीचोतीस अतिसें सहित वीरजिण महावीर भगवन् प्रतें वंदी वांदीनें सासन नायक श्रीमहावीरछें तिणें कारण महावीर स्वामी प्रतें वंदीय वांदीनें कम्म अविकर्मनो विभागं विपाक फल समासउ ॥

Beginning *of the Text.* ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

सिरिवीर जिण वंदिय कम्मविभागं समासउ वुच्छम् ।
कीरइ जीएण हेतुहिं जेण तउ भण्णए कम्म ॥ १

पगइ (१) ठिई (२) रस (३) पएसा ।४।। तं चउहा मोयगस्स दिट्ठंता
मूल पगईट्ठ (८) उत्तर पगई अडवन्नसय (१५८) तेयं ॥ २

Afterwords the Karmas (actions) are thus enumerated.

इह नाण १ दसणावरण २ वेय ३ मोहा ४ आउनाम ५-६ गोयाणि ७
विग्घय ८ पण ५ नव ९ दु २ अट्ठवीस २८ चउ ४ तिसय १०३ दु २
पण ५ विहं १५८ ॥ ३

The actions are also subdivided in this way:—Jñāna is of four kinds (1) Matijñāna, (2) Śrutijñāna, (3) Avadhijñāna, (4) Manajñāna. Then each of them is also subdivided, and covering of these Jñānas is called Jñānāvaraṇa which is named also according to the very Jñāna covered by it, such as Matijñānāvarana, Śrutijñānāvaraṇa, Avadhijñānāvarana and Manajñānāvaraṇa. The remaining actions Darśanāvaraṇa, &c. are also treated of extensively.

End *of the Text.*

मिश्रा निगो षगोआ वमण्ड काम पुग्गश्रा चेव ।
सम्म गशोगमाई पुष्फति वगिउं कैवश दुगमि ॥ ८६
विमेयं नार्थ सं हवेइ जिट्ठं ववहरइ मज्झं ।
इयमुहुमत्थवियारे लिहिउं देविंद सूरीहि ॥ ८०

Colophon *of the Text.* इति श्रीवड्शीतिकं सम्पूर्णः (?) ॥

End *of the notes.* एवीयो कर्मग्रंथ सम्पूर्ण ययो सूक्ष्मार्थविचार एहनी मामवें लिख्यो जोयो देविंद्र सूरि आचार्यें ज्ञस इति ।

रैलात् रचेत् अलात् रचेत् रचेत् शिथिलबन्धनात् ।
मूर्ख हस्ते न दातव्या एवं वदति पुस्तिका ॥

विवरणम्—कर्मफलव्याख्यानविषयकः कश्चिज्जैननिबन्धः श्रीदेवेन्द्रसूरिविरचितं संक्षिप्तभाषा व्याख्यान सहितश्च ।

No. 179. सदोपकारमुक्तावली । Sadopakāramuktāvalī. Substance, country-made colourless paper, 10 × 6 inches. Folia, 19. Lines, 13–14 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, slightly torn, worm-eaten and writing injured in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete collection of Sanskrit verses under the name of Sadopakāramuktāvalī, instructing duties or good actions to be performed by a follower of Jina. Anonymous

Beginning. ॥ ६० ॥ वीतरागाय नमः ॥

वीरं विश्वगुरुं नत्वा कृत्वा यत्नेन संग्रहं ।
सदोपकारमुक्तालो स्वान्यपाठाय लिख्यते ॥ १
पूज्य पूजा दया दानं तीर्थयात्राजपस्तप. ।
श्रुतं परोपकारश्च मर्त्यजन्मफलाष्टकम् ॥ २
शिष्टे संगः श्रुतौ रंगः सुध्याने धीधृतौ मतिः ।
दाने शक्तिर्गुरौ भक्तिः षडेते सुकृतोकराः (?) ॥ ३

देवपूजा गुरूपास्तिः स्वाध्यायः संयमस्तपः ।
दानं चेति गृहस्थानां षट्कर्म्माणि दिने दिने ॥ ४
जिनपूजनं विवेकः सत्यं शौचं सुपात्रदानञ्च ।
महिमक्रीडागारः शृङ्गारः श्रावकत्वस्य ॥ ५
यद्भक्तिः सर्व्वज्ञे यद्यवमत्प्रणीतसिद्धान्ते ।
यत्पूजनं यतीनां फलमेतज्जीवितव्यस्य ॥ ६
दानं सुपात्रे विशदञ्च शीलं
तपोविचित्रं शुभभावना च ।
भवार्णवोत्तारणसत्तरण्डं
धर्म्मं चतुर्द्धा मुनयो वदन्ति ॥ ७
श्रीमज्जिनस्नपनमन्नं तिलकत्यनीके
वक्षःस्थले विमलमाकृति सद्विवेकः ।
ताडङ्कति श्रवणयोः सुगुरूपदेश
स्त्यागस्तु कङ्कणति पाणितले सतां हि ॥ ८
जैनो धर्म्मः प्रकटविभवः संगतिः साधुलोके
विद्वद्गोष्ठीवचनपटुता कौशलं सत्क्रियासु ।
साध्वीलक्ष्मीश्चरणकमलोपासना सद्गुरूणाम्
शुद्धं शीलं मतिरमलिना प्राप्यते भाग्यवद्भिः ॥ ९
जिनभवनं जिनबिम्बं जिनपूजा जिन मतञ्च यः कुर्यात् ।
तस्य नरामरशिवसुखफलानि करपल्लवस्थानि ॥ १०

Quotations also from Naiṣadhacarita, Raghuvaṁśa &c. are to be found in this, as—

"चर्म्म वर्म्म किल यस्य न भेद्यं यस्य वज्रमयमस्थि च तौ चेत् ।
स्थायिनाविह न कर्णदधीची तन्न धर्म्ममवधीरय धीर ॥
मरणं प्रकृतिः शरीरिणां विकृतिर्जीवितमुच्यते बुधैः ।
क्षणमप्यवतिष्ठते श्वसन् यदि जन्तुर्ननु लाभवानसौ ॥
कदगा कुतपथ सा पुन र्न यथा नाकुशतेन लभ्यते ।
परलोकजुषां स्वकर्म्मभिर्गतयो भिन्न पथा हि देहिनाम् ॥
नमस्यामो देवान्ननु हतविधेस्तेऽपि वशगाः
विधिर्वन्द्यः सोऽपि प्रतिनियतकर्म्मैकफलदः ।
फलं कर्म्मायत्तं यदि किममरैः किञ्च विधिना
नमस्तत् कर्म्मभ्यो विधिरपि न येभ्यः प्रभवति ॥

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—द्वितीयदेशकाशीकसंग्रहरूपोऽयं निबन्धः।

No. 180. सप्तस्मरणं। Saptasmaraṇam. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 14. Lines, 7 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1601 Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

Although the codex is labelled with the name Saptasmaraṇam containing seven remembrances or prayers on remembering Jina it contains also other works, such as Ajitaśāntistavanam and Bhayaharastotra consisting of 21 verses on the praise of Jina. After these the work Saptasmaraṇam begins in the last line, fol 9, of which the first verse is—

त जय जएति च्चं ज मिच्छति चेह वेण वीरेण।
सम्मं पवत्तियं समा वसत्त सताप सुह जयणं।
नासिय सयल किलेसा नवय किलेसाए पसइसुइलेसा
सिरि वद्दमाण तित्यस्स मगलं दति ते करया॥ १

and the last runs as follows—

जिण दत्त गुणे नाणाइणो मया जी धरंति धारति।
दसिय सिय वाय पय नमामि साहम्मिया तेवि॥ २४
उवसग्ग हरं इत्यादि।

Colophon. इति सप्तस्मरणं समाप्तं॥

ज्ञानकोशडार्थं सवत् १६०१ वर्षे मिति माघ वदि ११ एकादशी कर्मवाट्या श्रीरस्तु लेखकपाठकयोः॥

विवरणम्—सप्तस्मरणाभिधः कश्चित्स्तोत्रनिबन्धः॥

No. 181. सर्व्वतपविधिः। Sarvvatapavidhiḥ Substance, country-made colourless paper, 14 × 6 inches. Folia, 3 Lines, 15–17 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old with a black spot about an inch in the middle throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A work treating of all the vows to be observed by the Jainas under the name of Sarvvatapavidhi. Anonymous.

The number of the vows as given in it is 63 such as—

(१) ज्ञानतपः, (२) दर्शनतपः, (३) चारित्र तप', (४) सौभाग्यकल्पवृक्ष-तप', (५) नंदीसरतपः, (६) पुंडरीक तप', (७) मौन इग्यारसि तप', (८) इग्यार अगतप, (९) चवद पुर्व्व तप', (१० ज्ञान पचमी तपः, (११) मौक्ष मंदरि, (१२) मौक्ष कपरि, इन्द्रिय ज्यतप', (१४) कषाय ज्य तपः, (१५) योग शुद्धि तप', (१६) अष्टकर्म्मसूद्दनतप, (१७) परम भूषण तपः, (१८) त्रिपमातरतपः, (१९) धर्म्मचक्र तप', (२०) अष्टापद तप', (२१) समवसरण तपः, (२२) वडउ समवसरणतप', (२३) धर्म्म चतुर्थ तपः, (२४) शिवकुमारबेलातप, (२५) writing effaced. (२६) छवीसकल्याणतपः, (२७) लघुधर्म्मचक्रवालतप. (२८) वीस स्थानकतपः, (२०) पचमीकतपः, (३०) लभीदगीतप, (३१) नवकारतपः, (३२) सप्तमिडतप, (३३) वरसीतप, (३४) कल्याणीतपः (३५) पच क्रमप, (३६) बट्टतप', कल्याण तपः, (३८) मेरु कल्याण, (३९) भद्रमसार तारचतप., (४०) इन्द्रमंमारतारथतप, (४१) दशदंतीतप, (४२) रोहिणीतपः. (४३) कमसीनाडग्मीतपः, (४४) चांद्रायणतप., (४५) मुरादणतप', (४६) दसपञ्चखाणतप', (४७) अमीकअतप', (४८) भद्रप्रतिमा तप', (४९) वज्रमध्यचांद्रायण तप', (५०) यवमध्यचांद्रायण तप', (५१) कविकातप, (५३) तीर्थंकरवर्द्धमानतप', (५३) name not legible, (५४) अष्टाद दण्डकी तपः, (५५) अडतप, (५६) दारमाडौणाथप्रा तपः, (५७) name not legible, (५८) दीपतप., (५९ ज्ञानतप, (६०) त्रिमेरु तप', (६१) गौतमपड्घातप., (६२) (६३) अमरगादमीतपः।

The ways of performance of each of these vows are described in this work.

इत्येतस्मिन्नविधिनामां तपमामाचरपदनाद्दितिवर्त्तते।

No. 182. सम्बोधसत्तरी सटीका। Sambodhasattari satīkā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1698. Appearance, old Verse and prose. Generally correct. Complete.

A work consisting of seventy-three Bhāṣā verses imparting true knowledge to those desirous of it, entitled Sambodhasattarī with commentary called Bālāvabodha in Bhāṣā. Anonymous.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

वंदिय पास जिणंद तहसु गुरुसिरीमणि जिणचंद।
संबोहसत्तरीए करिमि बालावबोहमहं ॥
त्रिभुवननउनायक श्रीपार्श्वनाथदेव परमभावि
प्रणमी नइ श्रीखरतरगछे गछनायक श्रीजिणचंद।
सूरि गुरु तेहनइ चरण नमस्करी नइउद्धार गाथारूप
सबोधसत्तरी नउं बालाबबोधउं हउं करउं ॥ १
हिवइ तेहनी आदिगाथा कहइछइ—
नमिउ तिलोयगुरुं लोयालोयपयासियं वीरं।
सबोहसत्तरीमहं रएमि उद्धारगाथाहिं ॥ १

व्याख्या।

नमिउण नमीनइ त्रैलोक्यतउं गुरु श्रीमहावीरपणि तेहवउ लोक अलोक तउ प्रकाशनउं करणहार छइ। तेह नमस्करी भविकजनना संबोधिनइ अर्थ श्रीसिद्धांत इतीगाथा उद्धरी संबोधसत्तरी नामिइ ग्रंथ हउं करउ ॥ १

End. पोसहे अहुहे भावो असुहाइं खवेइ नत्थि सदेहो
वंदइ नरतिरियइं पोसह अप्पमत्तेण ॥ ७२

व्याख्या।

पोषदादिक पोसह सामाइक शुभ हुउइ भाविकी धाता नर मनुष्यना अशुभ सर्व्वकर सौख्यपावइ छो एहातनउ संदेह नही। अनइ पोसह विधिनइ विषइ अप्रमत्त सावधान छु तउ श्रावक नरक गति तिर्येच गति मइ पणि बेद ॥ ३२
संवेगमणो संबोहसत्तरी जोपढइ भव्य ॥ ७३ ॥

Colophon. इति सम्बोधसत्तरी सटीका समाप्ता॥ संवत् १६९८ वर्षे कार्त्ती वदि १०

दनेत्तेसे ॥ पं श्रीकुनिशील गणि तत्शिष गणेश मुनि . पं रेवशील गणि तत्शिष्य ऋषि बीरजी लपत । शुभं भवतु श्री ॥

विवरणम्—मनोबोधनसप्ततिश्लोकात्मकः सटीकः कश्चित् प्रबन्धः सम्बोधसत्तरीनामकः ।

No. 183. सम्यक्त्वाध्ययनं । Samyaktvādhyayanaṁ. Substance, country-made Kāśmīrī white paper, 12 × 6 inches Folia, 8 Lines, 4 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, torn and writing injured in parts. Prose. Generally correct. Complete.

The fourth chapter of the Ācārāṅga is entitled Samyaktvādhyayanam or a chapter imparting instructions on Samyaktva (perfection) in Sūtra form.

Beginning. ॥ ६० ॥ सेवेमि जेय अतीता, जेय पडुप्पन्ना । जेय आगमिस्सा । अरिहंता । भगवंतो । ते सव्वे । एव माइक्खंति । एवं भासंति । एवं परूवेंति । सव्वेपाणा । सव्वे भूया सव्वे जीवा ॥ सव्वे सत्ता । + + + + । ण अज्जा वेतव्वा । णपरिघेतव्वा । न परितावेयव्वा । ण उद्दवेयव्वा । एस धम्मे सुद्धे ।

End. इति सच्चंसि परिचिविचिट्ठंसु । साहिस्सामो । नाणं वीराण । समियाणं । सहियाणं + + + + दंसीणं । आउवरयाणं । आहा तहा लोग सुवेहमाणाणं । कि मत्थि वाही पासगस्स न विज्जइ । णत्थित्ति वेमि ॥

Colophon. इति सम्यक्त्वाध्ययनं चतुर्थं समाप्त । श्रीआचाराङ्गस्य चतुर्थाध्ययनं सम्पूर्णं ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नाचाराङ्गस्य चतुर्थाध्यायरूपं सम्यक्त्वाध्ययनं सम्पूर्णं वर्तते ॥

No. 184. संवत्सरप्रतिक्रमणविधिः । Saṁvatsarapratikramaṇa-vidhiḥ. Substance, country-made white paper, 14 x 6 inches. Folia, 23 Lines, 3-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

A guide to perform religious rites to be observed during a year entitled Saṁvatsarapaḍikramaṇavidhi. Its readings agree in most parts with that of the work described in No. 15.

Beginning । ६० । श्रीवीतरागाय नमः ॥

अथ संवत्सरीपड़िक्रमणेकोविधिः ॥ दिथे पाछलें पहुरधूरमशाला प्रमारजी वस्त्रादि पडिलेहे जो अवेरकरकें आव्यो हुवेतो हटि पड़िग्रेहण करे पछे गुरु आगे अथवा थापनाचाय आगें आवीभूमि प्रमार्जी आसण पूछणो वाम-भागें मूकीखुकमासण देइ कहे इच्छाकारेण संदिसह भगवन् जो सामायक मुहपत्ती पड़िलेहुं पछें इछं कही नवे खमासण देइ मुमती पडिलेहे इच्छामि षमासमणोवंदित जावणजाए निसहि आए मथेण वंदामि इच्छाकारेण सदिसह भगवन् जो सामायक संदिसावु इच्छं इच्छामि ममासमाणा वंदित जावणजाए निसिहि आए मथेण वंदामि इच्छाकारेण संदिसह भगवन् जो सामायिक ठाकु इछ इच्छामि खमासमणो वंदित जावणजाए निसहिआए मथेण वंदामि अहांवि न तवइ नमो अरिहंताणं णमो सीधाण नमो आय-रियाणं नमो उवझायाण णमो लोए सवसाहणं एसोपंच नमुक्कारो सवपाप-पणासणो मंगलाणं च सवेसिं पढमं हवइ मंगलं (This sentence "नमो अरिहंताणं—पढम हवइ मंगलं is written thrice).

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् संवत्सरप्रतिक्रमणाचरणनियमा वर्णेते ।

No. 185. समयसारनाटकं । Samayasāranāṭakam. Substance, country-made white Kāśmīrī paper, 12 x 8 inches (bound in book form).

Folia, 81. Lines, 5–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1752.* Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

A poetical work illustrating the principles of the Jaina religion in Bhāṣā verses in several metres, entitled Samayasāranāṭaka, by Rūpacanda. The word Nāṭaka seems to be used here in the sense of simple poetry only, and not in its ordinary sense of a theaterical work for no sign of a drama is to be found here. Nor even the speeches of two men are written in it in the dialogue form, which, at the first sight might have led one to take it as a theatrical work. It commences with the stutis or prayers to Pārśvanātha Adilla siddha, goodmen and Samyakdriṣti (true knowledge). After which the following subjects are treated of, Samyakdriṣti, Mithyādriṣti, Kavivarnana (description of a poet), Kavilaghutāvarṇana (poet's humbleness), Nāṭakavarṇana, Anubhava (perception) Varṇana, description of six dravyas such as Jīva, Pudgala, Dharma, Adharma, Kaṣāya and Kāla. Description of nine tatvas, which are Jīva, Ajīva, Puṇya, Pāpa, Āśrava, Samvara, Nirjara, Bandha and Mokṣa. Nāmamālā or different names of each of the following Vastu Suddhajīva, Saṁsārajīva, Ākāśa (sky), Kāla (time), Puṇya (virtue), Pāpa (vice), Mokṣa (salvation), Buddhi (intellect), and Vicakṣaṇa (the learned), Munīśvara (great sage), Darśana (sight), Jñāna (knowledge), Carita (conduct), Satya (truth), Jhuṭhā (false). In this work all the categories admitted in the Jaina philosophy, are described.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥

अथ नाटिका समयसार लिख्यते ॥ अथ पार्श्वनाथजीकी स्तुतिः ॥

सवैया ३१ कर्मराकीवाणि ।

करममरमजगतिमिरहर नयमउरदलपटपगमिव ममदरसौ ।
निरपतनयनभविक जलवरषत हरषत अमित भविकजनसरसौ ।
मदनकदनजित परमधरमहित सुमिरत भगत भगत सदरसौ ।
सजलजलदतनु मुकटसपतफनु कमउदवनजिननमत वनरसौ ॥ १ ॥

---

* This is the date of the original composition of the work—

पृथ्वीपतिविक्रमके राजमरजादलीहैं सवहसै बीते पर बाउवा वरसमैं ।

67 s. c.

End. पृथ्वीपतिविक्रमके राजमरजादछोड़ें सतहसें बीते पर बांनुवा बरसमें।
आसुमास आदियोस संपूरन ग्रंथकीनी
वारतिक करिके उदारवारसिमें।
जो पैसहुभाषा ग्रंथ सबदसुबोध याको
सोहुं विन संप्रदायना बेसत्य दसमें।
यातें ग्यान लाभजानि संतनिकीवे नमानि
वातरूप ग्रंथलिख्यौ महाशांत बसमें ॥ १ । सं २१ ।
खरतरगच्छनाथ विद्यमान भट्टारक जिनभक्ति
सूरिजूके धर्मराज धुरमें।
पेमसाषमाभि जिन हर्ष जूवैरागी कविशिष्य
सुख वर्द्धमान शिरोमणि धरमें।
ताके शिष्य दयासिंघ गणि गुणवंत
मेरे परम आचारिज विख्यात श्रुतधर्में।
ताकी परसादपाइ रूपचंद आनंदसौ
पुस्तकबनायी यहु सोनगिरिपुरमें ॥ २ । सवैया ३१ ।
मोदीथापि महाराजाकीं सनमानदीन्हीं
फतेचंद प्रथवीराजपुसनयमालकै।
फतेचंदके पुत्रजसरूप जगन्नाथ गीतगनधरमे
धरैया शुभचालके।
ताके जगन्नाथजूके बूझिवेकै हेतु हम
व्यौरिकै सुगमकीन्हे वचनदयालकै
बाँचत पठत अब आनद सदा ए करौ संघ
ताराचांद अरूपचंद वालके ॥ ३ ॥
देशी भाषाकी कहौ अरथविपर्ययकीता
ताकी मिच्छा दुक्कडं सावहमदीन ॥ ४ ॥

Colophon. इति श्रीसमयसारनाटिका समाप्तं (?)।

विवरणम्—समयसारनाटिकानामकजैनसम्मतपदार्थविचारविषयकः निबन्धोऽयं रूपचंद प्रणीतः।

No. 186. समकितकौमुदी । Samakitakaumudī. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 35 Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, 1729.* Appearance, very old Verse. Generally correct. Complete.

A work consisting of instructions of Ārya Suhasti Sūri on Samakita or Samyakta (perfectness) to the king of Pātaliputra in Bhāṣā Caupaī under the name of Samakita Kaumudi, by Padamacanda Sūri at the request of his pupil Barddhamāna.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ ऐं नमः ॥

॥ दूहा ॥

स्वस्ति श्रीसुखसंपदा ॥ दायक लीलविलास ।
परता पूरण प्रणमीइ श्रीमनमोहनपास ॥ १
श्रुतदेवी सुभमति सदा सुभान दीजेइ मात ।
तुभ्र प्रसादें नर तुरत कविजन मांहि गयात ॥ २
समकित विण शिवपद नही सांभल्यो सहुकोय ।
भाव सहित किरिया अलप बहुफलदायक होइ ॥ ३
जिणवर देव सुसाधु गुरु केवल भाषित धर्म ।
सद्दहीइं सुधासही ए समकितनो मर्म ॥ ४
तिणि कारणि भविय तुम्हे वारीवि कथा वात् ।
एक मना अवधारज्यो समकितना अवदात ॥ ५

ढाल पहिली चौपई की ।

वीरतणें वंशइ जाणीइ आर्य सुहस्ति सूरीवणाणीइं ।
एकदा विहार करता तेह पाडलिपुर आव्या गुण गेह ॥ १

---

* The date of the original composition is mentioned at the end of the work in the following verse :—

सतर बावीसइ वछर हरे । अवरंगावाद मांहि वरधमान शिष्य आग्रहइरे ।
रच्यो प्रबंध उछाहिरे ।

This work has been composed on the request of pupil Barddhamāna in Ārangabād in the year 1722, but it cannot be ascertained whether it is Saṁvat or Śaka

The beginning cannot be described fully on account of its writing being injured. So we quote below extracts from the last portion only.

जइमि भागि बंधो आउस्सभवे अवाह कालोसो।
अंते उज्झगइ इग समय वक्क चउपच समउंता । १ ।
उज्झगइ पढम समए परभवयं आउ अत्त।
हाहारी वक्काइवी बसमए परभविय आउं उदय मेइ। २
इग दुति चउ वक्कासु दुगाइ समएसु परभवाहारो।
दुग वक्का इसु समया इगदो तिन्निय अणाहारा । ३
बहुकाल वे अपिज्जं कम्म अप्पेण जमिह कालेय।
वेइज्जइ ज्झावंति य सुप्रसवप्परसणं । ४
अपवयिज्जमिसं आउ अहवा असेस कम्मंपि।
बंध समएविजइं सिढिल चिअत जहाज्झणं ॥ ५
अंपुण गाढनिकायण बंधेण पुव्व होव किल कइं।
तं होइ अण पवत्तण जुगा कमवेअयिज्जफलम् ॥ ६
उत्तुद्र चरमसरीराच्छरनेरइया असंख नर तिरिया।
हुति निरुवक्कमाउ दुहा निसेसा सुपेअम्मा । ॥ ७
जेणा उ सुवक्कमिज्जइ अप्प समुखे णइ अरगेणावि।
सो अवभव साणाइ उवक्कमणवक्कमोइ अरी ॥ ८
अव्भवसाणनिमिसे आहारे वेअणापरा घाए।
फासे आणापाणूसत्तविहं भिज्भए)आउं ॥ ९
आहार सरीरंदि पज्जत्ती आणपाण भासमये।
चउपंच पच छप्पिय इगविगला सन्नि सन्नीणं ॥ १०
आहार सरीरिंदिय ऊसासवउ मणोभिनिव्वित्ती।
होउ जउ दलि आउं करण पइ साउ पज्जत्ता । ११
पणइंदि अति बलूसा साउ अदसपाण चउवसा अट्ठ।
इग दुति चउरिंदीणं असन्नसन्नीण नव दस य । १२
सखिना संघयणी गुरूतर संचयणी मभ्जउ एसा।
सिरि चंदसुरि दंण, निमिणा अत पाढणइहा । १३
संखिमयरो सत्तमा सरीर मोगाइयाय संघयणा।

समत्ताया ॥ १४

वधा मयो वनपाल कहीइ संप्रति राजा हरख्यो होई ।
आवेगइ मघलो हाथ वंदण आव्यो तव नरनाथ ॥ २
वांदी बैठा उचितठाम दे उपदेश गुरोसर ताम ।
आरजसेनादिक सोहिलुं लहिता समकित वह दोहिलु ॥ ३
टाकि नरग तथा आरथो नरसुख सुरसुख पावे घणां ।
सुगति रमणिस्युं करे सनेह पुण्यवंत समकित लहे तेह ॥ ४
समकित मित्र विना नही मित्र समकित बंधु सुगण सुपवित्र ।
समकित रतन मोटुं संसार समकित वंत लहइ भवपार ॥ ५
समकित दृष्टि जे जीव होइ वैमानिक सुर थाइ सोइ ।
पहिलुं आयुन बांध्यु सही यह वात सिद्धांति कही ॥ ६

On hearing this the king asked how a man may be fit for Samakita or Samyaktva (perfectness), Guru replied be attentive O king—

भाषा बुद्धि विवेक विचार ।
वचन कुशल संकादिकदोष ।
रहित गम्भीर मर्मसमश्रिय पोष ।
वश्येंद्रिय ने धीरजवंत
व्यवहारें निश्चइ विहसंत ॥ ८
देव गुरु भगति करें मनधरें ।
पर्थ्यय ममति हियमें नइ धरें ।
दाता पर उपगारि प्रबोध ।
लक्षण इणि नर समकित लोध ॥ ९

On this the king asked again O my Lord kindly tell me, if any one obtained Samakita or perfectness and its effects in this world. The Guru told the story of Arhadāsa a Srāvaka, which has completed the work.

End.

सुहस सूरि देसन सुणोरे संप्रति नामि नरेस ।
जणवरधरम विशेष थोरे वरतावइ निजदेसइ रे ॥ १
धरम करो सदा धरमि भाव विभाजिरे ।
मन वंछित फलइ सिवपुर मांहि विराजइरे ॥ २ धर०

वधा मधी वनपाल कहीड संप्रति राजा हरख्यो होई ।
साथेसइ मधली दाय वंदण आव्यो सव नरनाथ ॥ २
वांदी बैठा उचितठाम ये उपदेश सुरीश्वर ताम ।
आरजदेशादिक सोहिलुं लहिता समकित वर दोहिलु ॥ ३
ढांकि मरग तथा वारयो नरसुख सुरसुख पावि घणां ।
सुगति रमणिस्युं करे सनेह पुण्यवंत समकित लहे तेह ॥ ४
समकित मित्र विना नही मित्र समकित बंधू सुगण सुपवित्र ।
समकित रतन मोटुं संसार समकित वंत लहइ भवपार ॥ ५
समकित दृष्टि जे जीव होइ वैमानिक सुर थाइ सोइ ।
पहिलुं आयुन वाध्यु सही यह वात सिद्धांते कही ॥ ६

On hearing this the king asked how a man may be fit for Samakita or Samyaktva (perfectness), Guru replied be attentive O king—

भाषा बुद्धि विवेक विचार ।
वचन कुशल संकादिकदोष ।
रहित गम्भीर प्रशंसमन्वित पोष ।
वशेंद्रिय ने धीरजवंत
व्यवहारें निश्चइ विहसंत ॥ ८
देव गुरु भगति करें मनधरें ।
पर्थ्यय ममति हियमें नइ धरें ।
दाता पर उपगारि प्रवीण ।
लक्षण इणि नर समकित लीण ॥ ९

On this the king asked again O my Lord kindly tell me, if any one obtained Samakita or perfectness and its effects in this world. The Guru told the story of Arhadāsa a Srāvaka, which has completed the work.

End.

सुहस्त सूरि देशन सुणीरे संप्रति नामि नरेस ।
आवरधरम विशेष थीरे वरतावइ निजदेसइ रे ॥ १
धरम करो सदा धरमि भाव विभाजिंरे ।
मन वंछित फलइ सिवपुर मांहि विराजइरे ॥ २ धर०

जिन प्रसाद करा चौधारे दीधौ बहु परिदान।
जनम सफल करि आपणेरे पाम्यु अमर विमानरे ॥ ३ ॥ धर०
श्रीपादचंदसूरी सदरे गौतम सनो अवतार।
पंचम कालइं सुरतरूरे वड़ तपगच्छमि अगारे रे ॥ ४ ॥ धर०
सूरि गुणइ करी सोभतारे श्रीसमरचंदमुनिंद।
पाटप्रभाकर तेहनइरे श्रीराजचंद सूरिंद रे ॥ ५ ॥ धर०
तासु सौस वाचक भलारे वाचक श्रीदेवचंद।
तेहना शिष्य ऋषिवीर जोरे इम जंपइ आणंदरे ॥ ६ ॥ धर०
गच्छ नायक गुणि गहगहइरे श्रीरत्नचंद्र सूरीस।
जयवंता जगि जाणीइरे दिन २ चढत जगीस रे ॥ ७ ॥ धर०
सतरबावीसइ वइरइरे अवरंगा वादसाहि।
वरधमान शिष्य आयइरे रच्यो प्रबंध उछाहि रे ॥ ८ ॥ धर०
समकित कौमुदी चौपइरे जे भणस्यइ नरनारि।
सांभलस्यइ आदर करीरे तसु घरि जय जय कार रे ॥ ९ ॥ धर०

Colophon. इति श्रीसमकितकौमुदी संपूर्णं। संवत् १८२८ वर्षे भाद्रवा मासि शुक्ल पक्षे सोमवासरे।

विवरणम्—समकितकौमुदीनाम सम्यक्त्वविषयको भाषा चौपइ पद्यनिबन्धोऽयम्।

No. 187. संग्रहणीसूत्रम्। Sangrahaṇīsūtram Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches. Folia, 18 Lines, 4-11 in a page. Character, Nāgara Date, Saṃvat 1755 Appearance, very old, having black spots on margins even injuring writing in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A Jaina work on the description of categories under the name of Saṅgrahaṇīsūtra or aphorisms on collections, by Lesa Sūri, a pupil of Malhari Hema Sūri. There is another work of the same name and on the same subject by Candra Munidra, which being more extensive this one has been abridged.

The beginning cannot be described fully on account of its writing being injured. So we quote below extracts from the last portion only.

अडमि भागे बंधो आउस्सभवे अबाह कालोसो ।
अंते उज्जुगइ इग समय वक्क चउपंच समयंता ॥ १ ॥
उज्जुगइ पढम समए परभवयं आउ अंत ।
हाहारी वक्काइवी कसमए परभविय आउं उदय मेइ ॥ २
इग दुति चउ वक्कासु दुगाइ समएसु परभवाहारो ।
दुग वक्का इसु समया इगदो तिन्निय अणाहारा ॥ ३
बहुकाल वे अणिज्जं कम्म अप्पेण जमिह कालेण ।
वेइज्जइ ज्झावंति अ उपुन्नसवप्पएसणं ॥ ४
अप्पवणिज्जसेसं आउ अहवा असेस कम्मंपि ।
बंध समएविजइ सिढिल चिअत्त जहा जाय ॥ ५
जंपुण गाढनिकायण बंधेण पुव्व होव किल कइं ।
तं होइ अण पवत्तण जुगा कमवेअणिज्जफलम् ॥ ६
उत्तुङ्ग चरमसरीराऽच्छरनेरइया असंख नर तिरिया ।
हुति निरुवक्कमाउ दुहा विसेसा सुवेअव्वा ॥ ७
जीवा उ सुवक्कमिज्जइ अप्प ससुखे पइ परगेणावि ।
सो अव्भव साणाइ उवक्कमणुवक्कमोइ अरो ॥ ८
अव्भवसाणनिमित्ते आहारे वेअणावरा घाए ।
फासे आणापाणूसत्तविहं झिज्झए आउं ॥ ९
आहार सरीरेंदि पज्जत्ती आणपाण भासमणे ।
चउपण पण छप्पिअ इगविगला सन्नि सन्नीणं ॥ १०
आहार सरीरिंदिय ऊसासवउ मणोभिनिव्वित्ती ।
होउ जउ दलि आउ करण पइ साउ पज्जत्ता ॥ ११
पणइंदि अति बलूसा साउ अदसयाण चउदस अठ ।
इग दुति चउरिंदीण असन्नसन्नीण नव दस य ॥ १२
सखित्ता संघयणी गुरुतर संघयणी मज्जउ एसा ।
सिरि चंदसुरिं देण निमिआ अप्प पाढणट्ठा ॥ १३
संखितयरो उइमा सरीर मोगाहणाए संघयणा ।
सन्ना संठाण कसाय लेसइंदि अह समुग्घाया ॥ १४

दिट्ठो दंसण नाणि तिगा चउको बहाय चरण ठिइ ।
पज्जत्ति किमाहारे सन्नीगइ रागई वेए ॥ ११
मलिहारि हेमसूरीण सीस लेसेण सूरिया ।
इइयं सघयण,इयण सेसं नंदउज्झा वीरजिनतियं ॥ १६

Colophon. इति श्रीसंघहणिसूत्रं संपूर्णं ॥ छ ॥ संवत् १०५५ वर्षे । चैत्रमासे कृष्ण-पक्षे एकादशी तिथौ लिपीकृता महारंगेण एषा पुस्तका संपूर्णा: (?) ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् संघहणीसूत्रं नाम कश्चिज्जैननिबन्धो वर्तते ॥

No. 188. संघयणसूत्रं । Saṅghayaṇasūtraṁ. Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches. Folia, 21 Lines, 4-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1677. Appearance, very old, worn out, torn and writing effaced in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the work described in the previous No.

No. 189. साधुसहाय । Sādhusahāya. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 1 Lines, 10 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

A little poem consisting of seven verses only enumerating the twenty-seven *merits of a good man* entitled Sādhusahāya, by Vācaka Sūri.

The whole work is quoted below—

॥ ६० ॥ ते सुगीमे भामणभेजरपेंइंमी ।
ते हुनिमें वह बंदन भावें श्री वद्धाय वडूमत रावेरे ।
इन्द्रियपणहमें विषयपदावी बनीयंति सुणो एम पावेरे ॥ मै० ॥ १ ॥

लोभभयो निग्रहमें करतां बली पडिलेहणादिक क्रियारे।
निरासंसवन नारे बहुपदो वशीकरण सुहिगुण दरियारे। ते०। २
बहुरिसि संयमयोग सयुगता दुर्द्धर परीसह सहतारे।
समस्तकाय कुसलयोगें वरतावें अकुंसरतारे॥ ३। ते०
छट्ठे निजतनु धर्मने काजें उपसर्गादि आव्येरे।
सत्तावीस गुणे करी सोहे सुमाधारने भावें॥ ४। ते०
ज्ञानदर्शन चारित्रसपाजी निकरणयाजि आदर रे।
अंगिधरें निसहता सुधो ए सतावीस गुणसार रे॥ ५। ते०।
अरिहंत भक्तिसदा उपदेशें वायगसुरि मा महाइ रे।
सुनिविध सर्व्वक्रिया नवीपुई नोध्य सकथ दुखदाइरे। ६॥
पद पद्मम इनि परिध्यायता पञ्चमा गतिने साधोरे।
सुखकर शासन नारे नायक ज्ञान विमलगुण वाधरे॥ ७। ते०।

Colophon. इति सौसातविंशगुणसहित साधुसज्झाय॥ श्रीरस्तु॥

विवरणम् –साधुजनसङ्जसतविंशतिगुणव्यापकोऽयं निबन्धः॥

No. 190. सतावीसभव। Satāvīsabhava. Substance, Kāśmīrī paper, 14 × 6½ inches Folia, 3 Lines, 3-14 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A little work dealing with twenty seven births of Mahāvīra, under the name of Satāvīsabhava. Anonymous.

Of the twenty-seven births, the first was at a village in the western Mahā Videha, under the name of Nayasāra. He once went out in a forest to collect wood and saw a Sadhu (ascetic) there. On hearing religious instructions from the Sādhu turned a true good man a gained samyaktva or perfection In the second birth his name was Marīcī. On account of being a son of Marīca a Cakravartin King Once he happened to hear the speeches of Śrī Risabhadeva and gave up worldly enjoyments, took Dīkṣā from him and turned instantly an ascetic. In the third birth his name was Vāsudeva. In the

in the fourth birth he was a prince of the name of Kapila, at the end of which he became a god and was in that state for a long time. In the fifth time he was born as a Brāhmana. His sixth birth was also in a Brāhmaṇa family residing at the town of Srībanā, under the name of Pufa. He became a god in the seventh birth. In the eighth birth he was also a Brāhmaṇa, of the name of Agnidyota. His ninth birth was in the heaven of gods. He was born as a Brāhmaṇa, of the name of Agnibhūti, at Mandira Sannibeśa village, in the tenth birth. His eleventh birth occured in the heaven of gods. He was born in the twelvth time as a Brāhmaṇa under the name of Bharadvāja in the city Śvatambā. His thirteenth birth occured in the Devaloka. In the fourteenth time he was born as a Brāhmana under the name of Mivara in Rājgṛiha. His fifteenth birth was in the world of Gods. In the sixteenth birth he was a king of the name of Viśvabhūti. Being disgusted with worldly affairs he enterd into ascetism under the instructions of a Sādhu Sambhūti by name and practised austerities for a period of one thousand years. His seventeenth birth happened among the gods of superior order. At the eighteenth time he was born from Mṛigāvatī, the daughter of Prajāpati, the king of Pātanapur, after her seven successive dreams, under the name of Vāsudeva the first. In the ninteenth birth he was born as a Nārakī in the fourth hell. He became a lion in his twentieth birth. In the twenty-first birth he again became a Nārākī in the fourth hell. In the twenty-second birth he obtained again human form and performed good actions for ten millions of years (कोटिवर्ष). At the twenty-third time he took birth from Dhārinī the queen of Danañjaya the king of Mahāvideha, in its capital Muñkā, after her fourteen dreams, under the name of Priyamitra and became a great emperor. In this birth he took Dīkṣā from Pattilācārya and lived one hundred million years. His twenty-fourth birth occured in the seventh world of gods. At the twenty-fifth time he was born from Bhadrā the queen of Jitaśatru, a king governing the city Chalū in India, under the name Nandana, with a long life of one Lākh years. In this birth also he took Dikṣā from, Pattilācārya also. He observed the vow of Māsakṣamā during his whole life, also performed Viśvasthānika Tapa and such actions for which one can gain the title of Tīrthankara. During the twenty-sixth birth he performed twenty Tapas and obtained the

title of Tīrthaṅkara. In the twenty-seventh birth his name was Mahāvīra and became the twenty-fourth Tīrthaṅkara of the Jainas. This is a short account of twenty-seven births of Mahāvīra, as described in this work.

Beginning. तिहां पूर्व्वें श्रीवीरने सम्यकित पाम्यांसिकी सताबीस भव कहीइं ।
यामेशक्लिदशो मरीचिरमरः श्रीडा परिव्राट् ध्रुरः ।
संसारी बहु विश्वभूतिरमरो नारायणो नारकी ।
सिंहोऽथोप्यपि यो भवेषु बहुशयक्रौश्वरो नन्दनः
श्रीपुष्पो नरनिर्ज्जरोऽथ भगवान् वीरस्त्रिलोकी गुरु' ॥ १

End. सतावीसमिं भवि श्रीमहावीर चोवीसमा तीर्थंकर थया इम भरिय वर्नें भविं ए सूत्र बोल्या माटें एक कोडि संसार वधार्यो इम बीजा पणि जीवस्य सूत्र चोटी बीलतां संसार वधारइं ।

Colophon. इति श्रीसतावीस भव संपूर्णेहिं ॥ २ ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमहावीरस्य सप्तविंशतिजन्मकथा वर्णते ॥

No. 191. साधुसमाचारः । Sadhusamācārah. Substance, country-made white paper, 10×5 inches Folia, 22. Lines, 6–13 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1855. Appearance, old, torn and writing injured in parts Prose. Generally correct. Incomplete.

In fact this is not a separate work but the eighth chapter of the Daśa Śānti khaṇḍa, relating to Paryusanā festival, under the name of Sādhusamācār.

Beginning. ॥ ६० ॥ अथ साधुसमाचारी लिख्यते अथ पूर्व वाच्य यह हि पर्युषणा द्विविधा (१) गृहीज्ञाता, (२) गृही अज्ञाता च तत्राज्ञातायां पंच पंच दिन वृद्ध्या यावद्भाद्रपदशुक्लपञ्चम्याम् एकादशसु पर्व्वतिथिषु क्रियते १ गृहीज्ञातायां तु यस्यां सांवत्सरिकातिचारालोचनं १ पर्युषणायां कल्पसूत्रकर्षणं २ चैत्यपरिपाटी ३ अष्टमतपः ४ सांवत्सरिकप्रतिक्रमणं च क्रियते ।

This is followed by a Pārkrit passage the purport of which is thus expressed in Sanskrit,

-

अन्तरा ऽपिच अर्वाक् अपि च महाकार्यविशेषात् भाद्रपदशुक्लपञ्चमीत इतश्च: कल्पते पर्युषणापर्व्व कर्त्तुं कल्पते, तां रजनीं भाद्रपदशुक्लपञ्चमीं अतिक्रमितुं दशसु पञ्चकेषु कुर्व्वत्सु आषाढपूर्णिमादिवसे प्रथमं पञ्चक एवं अपरे पञ्चभि. पञ्चभिर्दिवसैः एकैक पर्व्वं एवं कुर्व्वतां साधूनां पञ्चाशद्दिनैः एकादशपर्व्वाणि भवन्ति एतेषु एकादशपर्व्वदिवसेषु पर्युषणं कर्त्तव्य पर्व्वसु एकस्मिन् दिने न्यूनेऽपि कारणविशेषेण पर्युषणाः कर्त्तव्याः परं एकादशभ्यः पर्व्वभ्यः अधिके एकस्मिन्नपि दिने गते न कर्त्तव्यं अधिक मासो न गणनीयः अत्र माससगणनया आषाढ चतुर्म्मासात् पञ्चाशद्दिनैः पर्युषणा पर्व्वं भवति श्रीकालिकाचार्य्याणामादेशात् भाद्रपदशुक्लपञ्चमीतः चतुर्थ्यां क्रियते परं षष्ठ्यां पर्युषणा न कल्पते अनादि तीर्थङ्कराणां आज्ञया इदानीमपि चतुर्थ्यां कुर्व्वतः आराधका ज्ञेया इति १ समाचारी।

This work consists of Sâdhusamâcârīs of this sort each preceeded by a Prākrit passage.

As the reading of the last fol. does not agree with that of the just preceeding one so some leaves appear to have been lost.

End. तेणं कालेणं तेण समएणं समणे भगवं महावीरे रायगिहे नगरे गुणसिलए चेइए बहूणं समणाणं बहूणं समणीणं बहूणं सावयाणं, बहूणं सावईण बहूणं देवाणं बहूणं देवीणं मज्झगए चेव माइखइ एवं भासेइ पणवेइ परूवेइ पज्जोसवणा कप्पोनामं अज्झयणं सअट्ठं सहेउ सकारणं ससुत्तं सअत्थं सउभयं सवागरणं भुज्जो २ उवदं सेइत्ति बेमि २४ पज्जोसवणा कप्पो समत्तो।

Colopyon. इति श्रीसाधुसमाचार संपूर्ण। संवत् १८५५ वर्षे चैत्र सुदि दशम्यां॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पर्युषणापर्व्वानुष्ठानसम्बन्धिनः कति साधुसमाचारा वर्णिता ।

No. 192. साधुवन्दना। Sâdhuvandanā. Substance, country-made colourless paper, 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 1–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, torn and writing injured in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A little poem on the worship of Sâdhus, by Pârśvacandra.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

रिसह जिण पमुह चउवीस जिण वंदियइ।
छेलि संसारना दुख सवि छिदियइ।
पुण्डरीकादिगणधरे सुणि साहुणो।
सार परिवार जगि जासु महिमा घणो ॥ १
भरह नरवाय आयं सघरि पत्तउ।
सारसिंगार नरनारि संजुत्तउ।
ध्यान बलि कर्मपग्र करियघउ केवली।
तेहनउ नाम मनि ध्याइयइ वलि वली ॥ २
एणि परि अठ आइच जस महीजसो।
नरवइ अतिबल सुहवलो वरजसो।
तेअ वीरिय निघादंड वीरिय वलो।
नमउ जल वीरिय चित्ति वीरिय रलो ॥ ३
जंबु पन्नती ठाणंगिये भाषिया।
भरत जिम केवली केवली दाषिया।
सहम मइ तेहना नाम संतारियइ।
आपणा पाप सन्ताप सदि वाहिरइ ॥ ४

End. वाहुबलि आद्रकुमारए।
प्रवच वचनिइं जे मिलइ।
तेन मतां भव पारए ॥ ८६ ॥ गाहसु०
इम जैण वाणी जोइ जाणी हियइ आणी मिइ भणा।
भवतरण तारण दुखवारण साधु गुरुमुखिजिसुणा।
इम भवइ मुनिवर जेय होस्यइं कालि अनन्ता जिइ्णा।
ते सवी वंदिइ श्रीपासचंदिइं मन आणंदिइ संथुणा ॥ ८८

Colophon. इति श्रीसाधुवन्दना समाप्ता ॥ ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ छ ॥ : ॥ छ ॥ : ॥ छ ॥ : ॥ छ ॥ : ॥

विवरणम्—श्रीपार्श्वचन्द्रकृतसाधुवन्दनाभिधपद्यनिबन्धोऽयम् ॥

No. 193. सिद्धपञ्चाशिका। Siddhapañcāśikā Substance, country-made white paper, 14 x 6 inches. Folia, 5 Lines, 21–32 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse and prose. *Generally correct. Complete.*

A little work treating of the characteristics of Siddhas, complete in fifty aphorisms in Bhāṣā, entitled Siddha Pañcaśikā, by Devendra Sūri, with a Bhāṣā commentary.

Beginning *of the Commentary.* ॥ ६० ॥ श्रीं नम. ॥

श्रीवीतरागाय। सिं सिद्धया। मिदं मिद्धार्थरायना। पुं पुञ्च। प्रथवा सिद्ध, सिद्धाः प्रतिष्टता भल्य पणइ करी नइ कोईकु थापी न सकइ एहवा अर्थ। जीवाजीवादि पदार्थ बहजे। सु० मूत्र १२ चंगरूपनइ विषइ एहवु मूत्र बइ जेहुनइं मोच पाम वा थको। एहवा। सु० मूत्र। इर सुता। एतलइ पुवनी परइं पुव एहवा गणधरादिक वइ जेर खेवादि १५ हारकरी कइहइ तिहां खित्त० पेवइ श्रद्धो जइं विजगरूप विहं लोकइ ॥ १ ॥

Beginning *of the Text.* ॥ ६० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः॥ सिद्ध सिद्दल्य सुखं नमिठ तिहु अण पयासयं वीरं। सिरि सिद्ध पाइडाट सिहमहवं किमवि वुचं ॥ १ ॥ सतप पयरूवणया १८ दव्व पमाणं च २ खित्त ३ फुसणाय ४ कालोअ ५ अतरं ६ तहा। भावो ७ अपा बहु ८ चेवदारं ॥ २ ॥

एहिं पर्यंतरसिद्धा परंपर संनिकरि सनुनेहि।
तेहिं वियारखित्तो इमेसु य न रमेसु दारेसु ॥ ३
खित्ते १ काले २ गइ ३ वेय ४ तिल्य ६ लिंगे ६ चरित्त ७ बुद्धेय ८।
नाणो ९ गाहु १० कम्मे ११ अन्तर १२ मगुधमय १३ गणय
१४ अपबहु १५ ॥ ४

End *of the Text.*

अट्ठमय सिद्धयो वा १ सत्तहियर्म थंत गुणियजापना २।
जापय वोसम संखा ३ एगंता जावर्सखगुणा ॥ ४० ॥
उम्मंथिय १ उड्ढिय २ उक्कुडि ३ वीरासण ४।
नउं जेय ५ पासिल्लग ६ उत्ताणग ७ सिद्धा उकमेण संखगुणा ॥४८॥
अन्यहारं
पणवीस १ पन्न २ अट्ठमय ७ पण ९ दस २ चोसाय २ ति १ पण २
दसर्स च १।

संख १ असंख २ अणंतय ३ गुणहाणि अठवह चाइंता ॥ ४८

इग १ दुग २ इग १ दुग २ चउ ३।४ चहु १ अंत २ अह १ संख २

बरवं ११ । ३ ।

गुणहोणा सहवं लिहियं देविंद सूरीहिं ॥ ५०

Colophon *of the Text.* सिद्धपञ्चासिका सूत्रं ॥ छ ॥ छ ॥

End *of the Commentary.* सिद्दा ते असंख्या ते गुणहोना कारतो २।४०।५० सो, तेथी ५१ अनंतगुणहीना जाव १०८ अनं। इम स्त्रोयादि २० सोहा तिद्दो। एकेक घणा २ सं। इमतार स। १० ताहर असं। वीस तार अनंत गुणहीणा। जिद्दा २।१०।१० । सोडा तिद्दो ।१०० म०। २ सं। १ सं०। ४ असं। ५ अ:। ६ अनंत० जाव १० सांइ अनंतगुणहीणा जवमध्यादिक ६८ सो, तिद्दा १० व:। २ सं०। तसं ४ अं०। ५ अन० इम ६। ७। ८ अनं ४८ इग इत्यादि जिद्दा १ लवणादि विषइ २। २ सो, तिद्दा। ७० म०। २ अन० जिद्दा २ ऊर्द्ध लोकादि विषइ ४।४ सो०। तिद्दा २। ७. व.। असं। ३ असं.। ४ अलं०। ५०

Colophon *of the Commentary.* सिद्धपञ्चासिका वार्त्तिका समाप्ता ॥

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् सवार्त्तिकसिद्धपञ्चासिकाभिधो जैननिबन्धो देवेन्द्रसूरिकृतो वर्त्तते।

No. 194. सिद्धाचलयात्रा। Siddhācalayātrā. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 21 Lines, 5–14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, writing injured throughout under a black spot, not to be ascertained whether correct or not. Incomplete.

The codex being illegible we can not describe it.

पठितुमसक्यत्वात्रालोचितं पुस्तकमिदम्।

No. 195. सिन्दूरप्रकरः सटीकः । Sindūraprakaraḥ Saṭīkaḥ. Substance, country made white paper, 14 x 6 inches. Folia, 32. Lines, 6–15 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1805. Appearance, old, torn and writing injured in parts. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A little work consisting of 100 Sanskrit verses imparting religious instructions, entitled Sūktamuktāvalī or Sindūra Prakara composed by Hemaprabha Ācārya, complete in 19 Dvāras or sections, with a commentary in Sanskrit, by Harṣakīrtti Sūri, pupil of Candrakīrti.

Beginning ॥ ६० ॥

श्रीमत्पार्श्वजिनं नत्वा + + + प्रत्यूह व्यूहवारकम् । १

श्रीचन्द्रकीर्त्तिसूरीणां गुरूणामुपदेशतः ।

सिन्दूरप्रकरव्याख्या क्रियते हर्षकीर्त्तिना ॥ २

ग्रन्थ ग्रन्थकर्त्ता आदौ इष्टदेवतानमस्काररूप मङ्गलाचरणपूर्वं श्रोतॄन् प्रति आशीर्वादमाह—

सिन्दूरप्रकरस्तपःकरिशिरःक्रोडे कषायाटवी-

दावार्चिर्निचयः प्रबोधदिवसप्रारम्भसूर्योदयः ।

मुक्तिस्त्रीकुचकुम्भकुङ्कुमरसः श्रेयस्तरोः पल्लव

प्रोल्लासः क्रमयोर्नखद्युतिभरः पार्श्वप्रभोः पातु वः ॥ १

पार्श्वप्रभोः श्रीपार्श्वनाथस्य क्रमयोश्चरणयोर्नखद्युतिभरः नखकान्तिसमूहो वो युष्मान् पातु अवतु रक्षतु । कथम्भूतो नखद्युतिभर तपःकरिशिरःक्रोडे सिन्दूरप्रकरः तप एव करी हस्ती तस्य शिरःक्रोडो मस्तकमध्यभागः कुम्भस्थलं तत्र सिन्दूरपुञ्जः कुङ्कुमसदृशं नखद्युतिभरस्य रक्तत्वात् सिन्दूरप्रकरोपमा । पुनः कथम्भूतः कषायाटवीदावार्चिर्निचयः कषायाः क्रोधमानमायालोभास्तएव अटवी अरण्यं वन तस्या दावार्चिर्निचय. दावाग्निज्वालासमूहतुल्य पुनः कथम्भूतः प्रबोधदिवसप्रारम्भसूर्योदयः प्रबोधो ज्ञानं स एव दिवसो दिनं तस्य प्रारम्भे उदये सूर्योदयसमानः पुनः कथंभूतः मुक्तिस्त्रीकुचकुम्भकुङ्कुमरसः—मुक्तिरेव स्त्री तस्याः स्तनावेव कुम्भौ तत्र कुङ्कुमरस. काश्मीरजन्मलेपतुल्यः, मुक्तिस्त्रीवदनैककुङ्कुमरसः इति वा पाठः । पुनः कथम्भूतः श्रेयस्तरोः पल्लवप्रोल्लासः श्रेयः कल्याणमेव तरुर्वृक्षस्तस्य पल्लवानां नूतनपत्राणां प्रोल्लास उद्गम ईदृशः प्रभोः क्रमयोश्चरणयोर्नखद्युतिभरो वो युष्मान् पातु रक्षतु नखद्युतिभरस्य रक्तवर्णत्वात् रक्ता एवोपमा । भो भव्य

प्राप्तिम् एवं ज्ञात्वा मनसि विवेकमानीय श्रीपार्श्वनाथस्य चरणकमलौ एव सेव्यौ । शिवमानानां यत्पुण्यप्रसादादुत्तरो माङ्गलिकमालां वितनुः ।

End.

सोमप्रभाचार्यप्रभा च यन्न पुंसां तमःपङ्कमपाकरोति ।

तदप्यमुष्मिन्नुपदेशलेशे निशम्यमानेऽनिशमेति नाशम् ॥ ९९

सोमप्रभा चन्द्रकान्तिश्च पुनः आचार्यप्रभा सूर्यप्रभा अपि पुंसां यत्तमः पङ्कं अन्धकारकर्द्दमं न अपाकरोति तदपि तादृशमपि तमः पङ्कं अज्ञानपङ्कं अज्ञानपापं अमुष्मिन् उपदेशे निशम्यमाने श्रूयमाणे सति अनिशं निरन्तरं नाशं एति क्षयं याति । एतत् श्रवणात् तमः पापं क्षयं याति अत्र सोमप्रभाचार्यप्रभाशब्दे इति ग्रन्थकर्त्ता स्वनाम सूचितं ॥ ९९ ।

अथ प्रशस्तिमाह—

अभजदजितदेवाचार्यपट्टोदयाद्रि-

द्युमणिविजयसिंहाचार्यपादारविन्दे ।

मधुकरसमतां यस्तेन सोमप्रभेण

व्यरचि मुनिपराज्ञा सूक्तमुक्तावलीयम् ॥ १००

इति श्रीसिन्दूरप्रकराख्यं सुभाषितं समाप्तम् । तेन सोमप्रभेण मुनिपराज्ञा मुनिपा मुनिश्रेष्ठास्तेषां राज्ञा सूरीश्वरेण मुनीपराज्ञा सूरीश्वरेण इयं सूक्तमुक्तावली सूक्तान्येव सुभाषितान्येव शोभनप्रस्तावकाव्यान्येव मुक्ताफलानि तेषां आवली श्रेणी व्यरचि विरचिता । तेन केन यः सोमप्रभः अजितदेव नामाचार्यस्य पट्टएव उदयाद्रिरुदयाचलः तत्र द्युमणिः सूर्यसमानः विजय-सिंहाचार्यस्तस्य पादारविन्दे चरणकमले मधुकरसमतां भ्रमरतुल्यतां अभजत् आपत्तत् । पूर्वं अजितदेवाचार्यस्तत्पट्टे विजयसिंहाचार्यस्तत्पट्टे सोमप्रभा-चार्यस्तैरियं सूक्तमुक्तावली सिन्दूरप्रकरनाम्नी विरचिता । १००

सिन्दूरप्रकराख्यस्य व्याख्याया हर्षकीर्त्तिभिः ।

सूरिभिर्विहितायां तु सामान्यप्रक्रमोऽजनि ॥

सिन्दूरप्रकरं सर्व्वं योऽधीते मतिमान्नर ।

उपदेशवचो वक्तुं स जानाति जनाग्रतः ॥ १

तपोगच्छे नागपुरीय पूर्व्वे

श्रीचन्द्रकीर्त्त्याह्वयसूरिराजाः ।

तेषां विनेयार्य्यभहर्षकीर्त्ति-

सूरीश्वरो वृत्तिमिमामकार्षीत् ॥ २ ॥

इह यत् किञ्चिदशुद्धं शास्त्रविरुद्धं लिखितमस्ति मया ।

शोध्यं श्रीसूरिवरैः प्रसादमाधाय तत् सर्व्वम् ॥ २

Colophon. इति श्रीसिंदूरप्रकरटीका संपूर्णा । संवत् १८०५ वर्षे फाल्गुण वदि १ भोम वासरे ॥ श्रीबीकानेर मध्ये ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सोमप्रभाचार्यविरचिता सिन्दूरप्रकराभिधा सूक्तमुक्तावलीनामोपदेशमाला हर्षकीर्तिसूरिविरचितया च टीकया सह वर्तते ।

No. 196. सिन्दूरप्रकरबालावबोधः । Sindūraprakarabālāvabodhaḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 29 Lines, 11 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, slightly worm-eaten in parts. Verse and prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the first section of the text Sindūra Prakara, described above, with a commentary partly in Sanskrit and partly in Bhāṣā, entitled Bālāvabodha, by Rāja Śīlopādhyāya, pupil of Sādhu Harṣopādhyāya, grand pupil of Jina Vivekaratna Sūri of Kharataragaccha.

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीसारदाचरणयुग्मविनीतपापं
ध्यातं प्रणम्य परतः स्वगुरूंश्च नत्वा ।
वक्ष्याम्यहं विमति सत्त्वहिताय सूक्त-
मुक्तावलीप्रकरणं किल वार्त्तयात्र ॥

इह हि ग्रन्थकारः प्रचितप्रज्ञावतारज्ञातसंसारसार विदितशास्त्रविचारः सूक्तमुक्तावलीग्रन्थारम्भे विघ्नव्यूहव्यपोहाय त्रिभुवनजनानन्दकारिणं सकल निर्मलगुणगणधारिणं त्रैलोक्यालोकनचकोरचन्द्रं कन्दर्पदर्पप्रमर्दिनमनी विकल्पं श्रीसौभाग्यभाग्यप्रणतनिःशेषनागं केवलज्ञानधामं श्रीपार्श्वनाथं स्तौति—

सिन्दूरप्रकर इत्यादि—
व्याख्या—पार्श्वप्रभोः क्रमयोर्नखद्युतिभरः वो युष्मान् पातु रक्षतु श्रीपार्श्वप्रभु श्रीपार्श्वनाथना चरणकमलना नखनी कान्ति न समूह तुम्हारं काचि रक्षा करो किं लक्षणः नखद्युतिभरः तपःकरिणिःशिरोधे सिन्दूरप्रकरः ईह कोई तेहनी नखद्युतिभर तपस्पो या हाथीना मस्तक नो ऊपरि तेहनें विषे

सिन्दूरना पूर समान छे पुनः किं विशिष्टः नतद्युतिकषायाटवीदावाग्निं
निचयः कषायक्रोधमान, माया लोभ तेहोज रूपणी अटवी बालवाने काजे
दावानलना समूह समान छे पुनः किं विशिष्टः प्रबोधदिवसप्रारम्भसूर्य्योदयः
प्रबोध कहीये ज्ञान तेहरूपी जो दिवस प्रारंभ सूर्य्योदयसमान छे पुनः कि॰
मत्त दु॰ मुक्तिस्त्रीवदनैककुङ्कुमरसः मुक्ति रूपणी स्त्री तेहना मुखकमल
रंगिवाने विषे कुकुमरससमान छे पुनः किं॰ मत्त दु॰ श्रेयस्तरोःपल्लवप्रोल्लासः
श्रेयकल्प वृक्षतेह अरूपीया इयानं पालवानिं उल्लास समान छे इसा श्रीपार्श्व-
नाथना चरणकमल नखनी कांति नो समूह तुम्हारे कारणि श्रीभविक
लोकने काजे रक्षा करो ॥ १

End. नास्ति ।

Colophon *of the first Section.* इति श्रीखरतरगच्छे श्रीजिनविवेकरत्नसूरिशिष्यश्रीसाधु
हर्षोपाध्याय-शिष्य-श्रीराजशीलोपाध्याय विरचिते श्रीसिन्दूरप्रकर-बालावबोधे
श्रीमत्तीर्थंकरभक्तिद्वारमिदमाद्यं विज्ञतम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् बालावबोधाभिधभाषाव्याख्यासहितः सिंदूरप्रकरोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 197. सिन्दूरप्रकरः सटीकः । Sindūraprakaraḥ Satīkaḥ. Substance, country-made white paper, 13 x 6 inches Folia, 19. Lines, 5–18 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old. Prose and verse Generally correct Complete

Another copy of the Sindūra Prakara, with the Sanskrit commentary of Harṣakīrti, as described above.

पुस्तकेऽस्मिन् पूर्व्वलिखित हर्षकीर्त्तिकृत संस्कृतव्याख्यासहितः सिन्दूरप्रकरः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 198. सिद्धचक्रमाहात्म्यं । Siddhacakramāhātmyaṁ. Substance, country-made white paper, 12 x 5 inches Folia, 41. Lines, 8–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1757–58 Appearance, very old, worn out, torn and writing injured in most parts. Verse Generally correct Complete.

A Bhāṣā poem relating the greatness of the Siddhacakra, entitled Siddhacakramāhātmya, by Jñānasāgara, a pupil of Māṇikyasāgara. The date of the original composition is 1726

Beginning. ॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

सकल सुरासुर जेहना पूजइ भावेपाइ ।
पुरिसादाणी पास जिण ते प्रणमु चित + लाय ॥ १
चउदह पूरव सारनो सारजिको नवकार ।
प्रणमु ते परमेष्टिनं नवपद नितमुविचार ॥ २
सभारी श्रीगणधरे सूमतणइ पूरि लेह ।
ते प्रणमु श्रुतदेवता निज मति आपी नेह ॥ ३
माणिक्यसागर सुभ गुरु ज्ञानदृष्टिदातार ।
पाली जिण पोटो कर्यो प्रणमु गुणसभार ॥ ४
सिद्धचक्र महिमा कहु जेहना नव पदसार ।
आंद्रजि सु आराधता आपेसुख श्रीकार ॥ ५

End. ॥ भं ॥ समरक्षरीसाना आमूवदि आउमि दिन सारइ ।
सिद्धयोग कीयो रास संपूरण पुण्यानपल प गुरुवारइरे । भं ॥
गंथागरगुणि अचर कीनी इग्यारमे इगतीसरे ।
लखीय खाव साधु सुयारक लहि उ सुजस जगीसरे ॥ भं
श्रीपुरा मासरस सवधए ज्ञानसागर कहिउ रंगइ ।
धन्याश्रीरो ढाल व्याला समी सुणियो मरंगल संगइरे ॥ भ ।

Colophon. इति श्रीसिद्धचक्रमाहात्म्यलहनीय स्पृहणीय रासः संपूर्ण प्रकाशमासादयन् शोभते ॥ श्रीरस्तु । श्रीवड्गच्छीय भट्टारक श्रीर श्रीपमरसागर सूरीश्वरान् । संवत् १०५७-५८ वर्षं कृति श्रीरत्नश्रीजी तत्‌शिष्याणी साध्वी वालुश्री तत् शिष्याणी साध्वी आत्मलिखितं तत् शिष्याणी सुमति लक्ष्मी पठनार्थं ॥

विवरणम् – सिद्धचक्रमाहात्म्याभिधभाषापद्यनिबन्ध. श्रीज्ञानसागरप्रणीत. ।

No. 199. शिमिन्धरस्तवनम् । Simindharastavanam Substance, country-made colourless paper, 12 x 5 inches Folia, 1. Lines, 9-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse Generally correct. Complete

This work consists of 17 Bhāṣā verses on the praise of Ṡimindhara, a Jaina ascetic.

पुस्तकेऽस्मिन् शिमिन्धरस्वामिस्तुतिर्वर्त्तते ।

No. 200 सुभाषितं । Subhāsitam. Substance, country made white paper, 12 x 5 inches Folia, 66 Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse Not correct Incomplete.

A collection of Sanskrit verses imparting instructions on several subjects, entitled Subhāsita or good sayings. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीऋषभ देवजी ।

अर्हन्तो भगवन्त इन्द्रमहिता सिद्धाश्च सिद्धिस्थिता,
आचार्या जिनशासनोन्नतिकरा: पूज्या उपाध्यायका: ।
श्रीसिद्धान्तसुपाठका मुनिवरा रत्नत्रयाराधका
पञ्चैते परमेष्ठिन. प्रतिदिनं कुर्वन्तु वो मङ्गलम् ॥ १ ॥
जिनचरणमात्रेण मोक्षं प्रभवादिकं ।
शोकनिपदरोगादिदारिद्राश्च विनश्यति । २
एकचित्तेन यो धीमान् वीतराग भजेत् सदा ।
स्वर्गराज्यादिक सर्व्वं भुक्त्वा स तादृशो भवेत् ॥ ३
विबुध कुमुदचन्द्रं सर्व्वदु:खापहारं
त्रिभुवनपतिसेव्यं धर्म्मरत्नाकरं वै ।
स्वपरहितमपारस्वर्गमोक्षैकहेतुं

विद्यारवं सरसकविता मोहदं मराली,
[illegible] [illegible] [illegible] गुरुः।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
भूमिरवं [illegible], [illegible] शिवेशः॥ ६

न कामो न लोभो न मोहो न माया
न हास्यं न लास्यं न गीतं न वाद्यम्।
अवाद्यादि पूर्णो न मित्रं न शत्रु
स्तमीशं प्रपद्ये शिवं देवदेवम्॥ ७

न पादौ न पाणी न चोरश्च कर्ण
न जिह्वा न चक्षुर्न कर्णौ न नासा।
न चास्ति [illegible] न भूति र्न बुद्धिः
सदानन्दरूपं शिवेशं नमामि॥ ८

दुर्लभं मानुषं जन्म दुर्लभा. सत्सङ्गः शिव।
दुर्लभं [illegible] दुर्लभं देवदर्शनम्॥ ९

गुरुदेवा

[illegible] गुरो [illegible] [illegible]. ।
[illegible] [illegible] न [illegible] [illegible]॥
गुरु बिना को नहि मुक्तिदाता
गुरु बिना को न हि मार्गदर्शा।
गुरु बिना को नहि जाड्यहर्ता
गुरु बिना को नहि सौख्यकर्ता॥
बिना गुरुणो गुरुकोऽपि [illegible]
[illegible] [illegible] न [illegible]।
[illegible]
[illegible] बिना [illegible] [illegible]॥

[illegible]।

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ।
[illegible] [illegible] [illegible]॥
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]।
[illegible] [illegible] [illegible]॥

धर्मनिरतस्य जीवस्य भृत्य: कल्पद्रुमो भवेत् ।
चिन्तामणि: कर्मकर: कामधेनुश्च किङ्करी ॥
धर्मोऽयं धनवल्लभेषु धनद: कामार्थिनां कामद:
सौभाग्यार्थिषु तत्प्रद: किमपरं पुत्रार्थिनां पुत्रद: ।
राज्यार्थिष्वपि राज्यद: किमथवा नानाविकल्पैर्नृणां
तत् किं यन्न करोति यच्च कुरुते स्वर्गापवर्गावपि ॥
लक्ष्मी: प्रभुत्वं प्रवरं कलत्रं यशोविशालं प्रभुता जनेषु ।
सुपुत्रपौत्रा: सुकुटुम्बता च धर्मेण पुंसां स्वभवे भवन्ति ॥
सती सुरूपा सुभगा विनीता प्रेमाभिरामा सरलस्वभावा ।
सदा सदाचारविचारदक्षा संप्राप्यते पुण्यवशेन पत्नी ॥
सुकुलजन्म विभूतिरनेकधा प्रियसमागमसौख्यपरम्परा ।
नृपकुले गुरुताविमलं यशो भवति पुण्यतरो: फलमीदृशम् ॥
विद्या वित्तं कलत्रं च पुत्रजन्मनिधिस्तथा ।
सुकृतेनैव लभ्यन्ते नहि पार्थ पराक्रमै: ॥
अर्था: पादरज:समा गिरिनदीवेगोपमं यौवनं
मानुष्यं जलबिन्दुलोलचपलं फेनोपमं जीवितम् ।
धर्मं यो न करोति निश्चलमति: स्वर्गार्गलोद्घाटनं
पश्चात्तापहतो जरापरिगत: शोकाग्निना दह्यते ॥
निर्दन्त: करटी हयो गतजव: चन्द्रं विना शर्वरी
निर्गन्धं कुसुमं सरो गतजलं छायाविहीनस्तरु: ।
भोज्यं निर्लवणं सुतो गतगुणश्चारित्रहीनो यति:
निर्देवं भवनं न राजति तथा धर्मं विना मानव: ॥
नागो भाति मदेन कं जलरुहै: पूर्णेन्दुना शर्वरी
वाणी व्याकरणेन हंसमिथुनैर्नद्य: सभा पण्डितै: ।
शीलेन प्रमदा जवेन तुरगो नित्योत्सवैर्मन्दिरं
सत्पुत्रेण कुलं नृपेण वसुधा लोकत्रयं धार्मिकै: ॥
यत्रस्थाने भवेद्धर्म: शून्यस्थानं तत:परम् ।
यत्रस्थाने पुनर्धर्मं सर्वं शून्यमिदं जगत् ॥
धर्मेण हन्यते व्याधिं धर्मेण हन्यते ग्रह: ।
धर्मेण हन्यते शत्रुर्यतोधर्मस्ततो जय: ॥
ग्रामो नास्ति कुत: सीमा पत्नी नास्ति कुत: सुत: ।
प्रज्ञा नास्ति कुतो विद्या धर्मो नास्ति कुत: सुखम् ॥

दानं सुपात्रे विशदं च शील
तपो विचित्रं शुभभावना च ।
भवार्णवोत्तारणयानपात्रं
धर्मं चतुर्धा मुनयो वदन्ति ॥

दानगुणाः—

दानं ख्यातिकरं सदा हितकरं संसारसौख्याकरम्
नॄणां प्रीतिकरं गुणाश्रयकरं लक्ष्मीकरं कहरम् ।
स्वर्गावासकरं गतिक्षयकरं निर्वाणसंपत्करं
वर्णायुर्बलबुद्धिवर्द्धनकरं दानं प्रदेयं बुधैः ॥
पात्रे पुण्यनिबन्धनं तदितरे प्रोद्यद्दयाख्यापकं
मित्रे प्रीतिविवर्द्धनं रिपुजने वैरापहारक्षमम् ।
भृत्ये भक्तिभरावहं नरपतौ सम्मानसम्पादकं
भट्टादौ च यशस्करं वितरणं न क्वाप्यहो निष्फलम् ॥
कुपुत्रेण कुलं नष्टं नष्टं जन्म कुभार्यया ।
कुभोजने दिनं नष्टं तन्नष्टं यन्न दीयते ॥
आतुरे चौभयं दत्ते मात्राम् दत्ते समाश्रिते ।
दुर्भिक्षे वितरत्यन्नं तं वरामि युधिष्ठिर ॥
सुपात्रदानात्तु भवेद्धनाढ्यो
धनप्रभावाच्च करोति पुण्यम् ।
पुण्यप्रभावाच्च दिवं प्रयाति
पुनश्च दाता पुनरेव भोक्ता ॥
दानेन भूतानि वशीभवन्ति
दानेन वैराण्यपि यान्ति नाशम् ।
परोऽपि बन्धुत्वमुपैति दानात्
दानं हि सर्वव्यसनापहारी ॥
स्यादि सौभाग्यसौम्यश्च त्यागी भोगी यशोनिधिः ।
अभयाभयदानेन चिरजीवी निरामयः ॥

शीलगुणाः

हरति कुलकलङ्कं लुम्पते पापपङ्कं
सुकृतमुपचिनोति श्लाघ्यतामातनोति ।
नमयति च सुरवर्गं हन्ति दुर्गोपसर्गं
रचयति शुचि शीलं स्वर्गमोक्षौ सलीला ॥

शीलं प्रधानं न कुलं प्रधानं
कुलेन किं शीलविवर्जितेन ।
यतो नरा नीचकुलेऽपि जाता
स्वर्गं गताः शीलमुपाप्य धीराः ॥
शीलेन प्राप्यते सौख्यं शीलेन विमलं यशः ।
शीलेन लभ्यते मोक्षस्तस्मात् शीलं वरं व्रतम् ।

क्षमागुणाः ।

क्षमा खड्गः करे यस्य दुर्जनः किं करिष्यति ।
अतृणे पतितो वह्निः स्वयमेवोपशाम्यति ॥
क्षमा तुल्यं तपो नास्ति न सन्तोषात् परं सुखं ।
न च तृष्णापरो व्याधिर्न च धर्मो दयापरः ॥
क्षुधासम नास्ति शरीरवेदना
चिन्तासमं नास्ति शरीरशोषणं ।
विद्यासमं नास्ति शरीरभूषणं
क्षमासमं नास्ति शरीररक्षणम् ।
नरस्याभरणं रूपं रूपस्याभरणं गुणाः ।
गुणस्याभरणं ज्ञानं ज्ञानस्याभरणं क्षमा ।
कोकिलानां स्वरो रूपं नारीरूपं पतिव्रतं ।
विद्यारूपं कुरूपाणां क्षमारूपं तपस्विनाम् ॥

क्रोधधर्माः

क्रोधो हि शत्रुः प्रथमो नराणां
देहस्थितो देहविनाशनाय ।
अग्निर्यथा काष्ठमयोपनीत.
स एव काष्ठ दहते शरीरम् ॥
क्रोधो मूलमनर्थानां क्रोधः संसारवर्द्धनं ।
धर्मक्षयकरः क्रोधस्तस्मात् क्रोधं विवर्जयेत् ॥
प्रीतिं हन्ति सदा क्रोधी क्रोधी करोति बन्धनम् ।
क्रोधी नाशयते वित्तं क्रोधी स्वपरघातकः ॥
इत्येवंविधैः सुभाषितैः पूर्णोऽयं निबन्धस्तदत्रमुदाहरणमात्रमुपदर्शनेन।

No. 201. सूरजीरोयीलोक। Sūrajīroyīloka. Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 1. Lines, 8–14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, torn Verse. Generally correct. Complete.

A little poem in Bhāsā verse, of the name of Sūrajīroyīloka. Anonymous.

अथ सूरजीरोयीलोकाभिधः कश्चित् छन्दभाषाग्रन्थनिबन्धो वर्त्तते।

No. 202. स्तुतिः। Stutiḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches. One page only of 11 lines Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

Although this little poem is labelled with the name of Stuti only, but after perusal we know that the real name is Ekādaśistuti or the praise of the eleventh lunar day. We give the whole work below.

॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नम ॥

एकादशी अतिष वडी। गोविन्द पूछे एम
किण कारण ए परव मोटो कहो तुम्हे तेम।
जिनवर कल्याणक अतिघणा एकसो पचास
एकादशी दिन अधिक सेवो करी मौन उपवास ॥ १
इग्यार श्रावक तणी पडिमा कहिय जिनवर देव
एकादशी दिन अधिक सेवो वनगजा जिम रेव।
चोविस जिनवर सयणगुणकर जिमा सुरतरुअंग
जिम गंग निर्मल नीर जिहनो कर जिणगुरंग ॥ २
इग्यार अंगलि थापिइं इग्यार पूंजाप्रार
इग्यार कवली कोडली पूजणीक मनोहार।
एकादशी आठको वली विविध ढंढो शासनदे अनुसार
एकादशी उमङ नमी जिम पामो भवपार ॥ ३

वर कमलनयनी कमल वयणी कमल कोमल काय
भुजदंड चंड अखंड जेहनी समरता सुख थाय।
एकादशी इम मन वसीगुण हर्षपंडित सीस
शासना देवी विघन वारी संघतणा निसदिस ॥ ४

इति स्तुतिः।

एतावताभावोऽसौ निबन्धः।

APPENDIX I.

KAVYA.

No. 1 (*a*) भट्टिकाव्यम् । Bhattikāvyam Substance, Tādı or palm leaf, 16 x 12 inches. Folia, 116. Lines, 3-5 in a page, having a gulf in the middle. Character, Bengalı. Date, Śaka 1600. Appearance, very old, decayed and writing injured in most parts. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains a complete copy of the Bhattikāvya or Daśamukhavadha, a well-known epic poem based on Rāmāyana of Bālmiki and treating also the same subject with it; complete in 22 sargas or chapters, by Bhaṭṭi, under the request of the Śrīdhara Sena.

पुस्तकेऽस्मिन् भट्टिकाव्यं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 3. भट्टिटीका । Bhaṭṭıtīkā. Substance, country-made yellow paper, 20 x 5 inches. Folia, 38. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose Not correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Mugdhabodhinī a commentary on the Bhaṭṭi, upto the end of the third canto, by Bharata Sena.

पुस्तकेऽस्मिन् गौराङ्गमल्लिकात्मजयशचन्द्ररायश्रीभरतसेनकृताया भट्टिटीकाया मुग्धबोधिन्याख्यतृतीयसर्गान्तो ग्रन्थो वर्त्तते ।

No. 4. कुमारसम्भवं । Kumārasambhavaṁ. Substance, country-made red and white paper, 12 × 3 inches. Folia, 53. Lines, 5–6 in a page. Character, Bengali Date, Śaka 1714 Appearance, old. Verse Generally correct. Incomplete

This codex contains upto the end of the seventh canto of Kālidāsa's Kumārasambhava

पुस्तकेऽस्मिन् कुमारसम्भवकाव्यस्य सप्तमसर्गान्तो वर्त्तते ॥

The date of copying the work has been given in the following verse :—

भुवनाब्धीन्दुशाके च रामनारायणो द्विजः ।
व्यलिखीत् पुस्तकमिदं कुमारसम्भवाख्यकम् ॥

No. 5. कुमारसम्भवं । Kumārasambhavam Substance, country-made colourless paper, 15 × 3½ inches Folia, 38 Lines, 4–5 in a page, having a gap one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Saṁvat 1764 Appearance, very old. Verse. Generally correct. Incomplete

This codex contains upto the end of the 7th canto from the beginning of the Kumārasambhava.

पुस्तकेऽस्मिन् कालिदासकृत सुप्रसिद्ध कुमारसम्भवकाव्यस्य सप्तमसर्गान्तो ग्रन्थो वर्त्तते ।

No. 6. कुमारसम्भवटीका । Kumārasambhavaṭīkā. Substance, country-made yellow paper, 14 × 6 inches. Folia, 155. Lines, 8–11 in a page Character, Bengali. Date,— ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Incomplete.

This codex contains a commentary on the Kumārasambhava, entitled Subodhā, upto the end of the seventh canto, by Bharata Mallika.

पुस्तकेऽस्मिन् भरतमल्लिककृतायाः सुबोधाख्यायाः कुमारसम्भवटीकायाः सप्तमसर्गान्तांशो वर्त्तते ।

No. 7. **रघुवंशम् ।** Raghuvamśam Substance, country-made yellowish paper, 14 × 3 inches. Folia, 91 Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct Incomplete.

An incomplete copy of the most famous poem, Raghuvamśa of Kālidāsa, containing upto the beginning of the 14th canto.

पुस्तकेऽस्मिन् कालिदासकृतरघुवंशाख्यप्रसिद्धमहाकाव्यस्य चतुर्दशसर्गान्तो ग्रन्थो वर्त्तते ।

No. 8. **रघुवंशटीका ।** Raghuvamśatīkā. Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches Folia, 156. Lines, 8–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh Prose Not correct. Complete.

A complete copy of the Sañjīvanī, well-known commentary, by Mallinātha Sūri on Raghuvamśa.

पुस्तकेऽस्मिन् मल्लिनाथसूरिकृता सञ्जीवनीनाम रघुवंशटीका सम्पूर्णा वर्त्तते ।

No. 9. **रघुवंशटीका ।** Raghuvamśatīkā Substance, country-made yellow paper, 14 × 4 inches Folia, 65. Lines, 2–14 in a page. Character, Bengali. *Date,* ? *Appearance, old.* Prose Generally correct. Incomplete

An incomplete copy of Bharata Mallika's commentary on Raghuvaṁśa, entitled Subodhā, upto the beginning of the sixth canto.

पुस्तकेऽस्मिन् रघुवंशस्य भरतमल्लिककृतटीका सुबोधाख्याऽसम्पूर्णा वर्त्तते ।

No 10. रघुवंशटीका । Raghuvaṁśaṭikā. Substance, country-made yellow paper, 18 × 6 inches Folia, 110. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Incomplete.

Another incomplete copy of Subodhā, a commentary on Raghuvaṁśa, by Bharata Mallika, containing upto a portion of the sixth canto.

पुस्तकेऽस्मिन् सुबोधाख्याया भरतमल्लिककृत रघुवंशटीकायाः षष्ठसर्गस्य प्रथमांशपर्य्यन्तांशो वर्त्तते ।

No. 11. मेघदूतम् सटीकम् । Medhadūtam saṭīkam. Substance, white foolscap paper, 10 × 4 inches. Folia, 45. Lines, 2–16 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh. Verse and prose. Not correct. Incomplete

This codex contains an incomplete copy of the Meghadūta (cloud messenger) of Kālidāsa with an incomplete commentary on both the margins upto the 27th verse.

पुस्तकेऽस्मिन्नसम्पूर्णटीकासहितं मेघदूतं नाम काव्यमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 12. शिशुपालवधम् । Siśupālabadham. Substance, country-made yellow paper, 21 × 7 inches. Folia, 176. Lines, 4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A complete copy of the well-known Sanskrit poem Śiśupālabadha, which is also called the Māgha Kāvya, after the name of the author, with Bharata Mallika's commentary Subodhā upto the end of the first canto, written on both the margins.

पुस्तकेऽस्मिन् शिशुपालवध काव्य सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 13. शिशुपालवधटीका । Śiśupālabadhaṭīkā. Substance, country-made yellow paper, 16 × 5 inches. Folia, 112. Lines, 5–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh Not correct. Complete.

An incomplete copy of Bharata Mallika's commentary Subodhā on the Śiśupālabadha upto the third canto.

पुस्तकेऽस्मिन् भरतमल्लिककृता शिशुपालवधटीका सुबोधाख्या तृतीयसर्गान्ता वर्त्तते ।

No. 14. नैषधचरितम् । Naiṣadhacaritam. Substance, country-made red and white paper, 12 × 3 inches. Folia, 25. Lines, 3–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the first two cantos of the famous poem Naiṣadhacarita, by Śriharṣa.

पुस्तकेऽस्मिन् नैषधचरितस्य प्रथमद्वितीयसर्गौ वर्त्तेते ।

No. 15. नैषधचरितम् । Naiṣadhacaritam Substance, country-made yellow and colourless paper, 18 × 4 inches Folia, 137 Lines, 2–4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Not correct. Incomplete

Another incomplete copy of the same work containing upto the end of the thirteenth canto.

पुस्तकेऽस्मिन् नैषधचरितस्य प्रथमसर्गात्त्रयोदशसर्गान्तो यावद्वर्त्तते ।

No. 16. गीतगोविन्दं । Gītagovindaṁ. Substance, country-made colourless paper, 18 × 7 inches. Folia, 26 Lines, 5-20 in a page. Character, Bengali. Date, śaka 1713. Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct Complete.

A complete copy of the famous lyric poem Gītagovinda of Jaydeva. This codex contains also an incomplete commentary, entitled Bālabodhini, upto the end of the third canto in both the margins. After the colophon we find two verses relating to the copyist.

शाके वह्नीन्दुसप्तर्षिपरिगणिते कार्त्तिके पौर्णमास्यां
वारे भानोः प्रणम्याच्युतपदकमलं श्रीमहादेवनाम्ना ।
पाठार्थं व्यलेखीद् बुधगणसुखदं गीतगोविन्दसंज्ञं
काव्यं किलिमथ प्रसन्नहृदयः श्रीरामनाथोद्विजः ॥

स्वदपरवर्णनमिदं पद्यञ्च ।

जातो वंशे विदग्धीश्वरविबुधकुले यादवेन्द्राभिधाने
दाने कर्णोपमः श्रीबुधनिवहमणिः श्रीमहादेवनामा ।
नानाविद्याविलासैर्मधुरतरकथालापनैः कोविदानां
निष्ठः श्रेष्ठोऽभिमानी निजगुणकथनात्सञ्जितोऽयं विरेजे ॥ ० ॥

पुस्तकेऽस्मिन् जयदेवकृतं गीतगोविन्दं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 17. गीतगोविन्दं सटीकं । Gītagovindaṁ saṭīkaṁ. Substance, foolscap paper, 15 × 6 inches Folia, 9. Lines, 11-14 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the Gītagovinda, with an incomplete commentary, written in both the margins.

पुस्तकेऽस्मिन् टीकासहितं गीतगोविन्दमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 15 (a). नैषधटीका । Naiṣadhaṭīkā. Substance, country made yellow paper, 22 × 7 inches. Folia, 170. Lines, 4–10 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose Not correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete commentary on the Naiṣadhacarita of Śrīharṣa, upto the end of the eleventh sarga or chapter, by Bhavadatta. This codex is divided into two parts, each having separate page marks of its own. The first part complete in 45 folia with 4-8 lines in a page contains the commentary upto the end of the second sarga. The second part having 125 folia with 10 lines in a page contains the commentary from the beginning of the third Sarga upto the end of the eleventh. Of its 125 folia the fol. 67-125 have a blank about one inch square in the middle. It has also another fragment having fol. 67-85 with 10 lines in a page containing the same commentary on the third and fourth Sargas.

पुस्तकेऽस्मिन् भवदत्तकृता नैषधचरितटीका खण्डिता वर्त्तते ।

Another incomplete copy of the same work containing upto the end of the thirteenth canto.

पुस्तकेऽस्मिन् नैषधचरितस्य प्रथमतस्त्रयोदशसर्गान्तो भागोऽवर्त्तते।

---

ter, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose and
Generally correct Incomplete

An incomplete copy of the Gītagovinda, with an incomplete commentary, written in both the margins.

पुस्तकेऽस्मिन् टीकासहितं गीतगोविन्दमसम्पूर्णं वर्त्तते।

No. 18. गीतगोविन्दटीका, प्रकाशकौमुदी। Gītagovindaṭīkā Prakāśakoumudī. Substance, foolscap paper, 18 × 8 inches. Folia, 39. Lines, 12–15 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Prakāśakaumudī a commentary on the Gītagovinda, by Kavirāj Caṇḍidāsa Śarmaṇ.

Beginning. श्रीं नमो गणपतये। वाग्देवतेत्यादि पद्मावतीचरणचारणचक्रवर्त्ती— पद्मं विद्यते अस्यामिति मतुप् पद्मावती लक्ष्मीस्तस्याश्चरणयोः पादयोर्य्ये चारणाः सेवकास्तेषां चक्रे समूहे वर्त्तितुं प्राकाम्येन स्थातुं शीलमस्येति तथोक्तः शीलार्थे णिन्। अथवा चारणानां सेवकानां चक्रवर्त्ती, सेवक-प्रधानमित्यर्थः। एतेन लक्ष्म्यां भक्तिप्रवणता दर्शिता बहुधनता च।

चक्रं राष्ट्रे समूहे च पविभेदे रथाङ्गके।
कुशीलवे सेवके च चारणः परिकीर्त्तितः।

चक्रवर्त्ती सार्व्वभौम इत्यमरः। यद्वा पद्मा लक्ष्मीर्विद्यतेऽस्येति पद्मावान् कृष्णः, तस्य पत्नी पद्मावती लक्ष्मीः पद्मावेति ङीप्। एतेन कृष्णे च भावातिशयो द्योतितः। अथवा पद्मावती नाम तस्य भार्य्या तस्याश्चरणयो-श्चारणे इतस्ततो नमने चक्रवर्त्ती स्वतन्त्रः। एतेन शृङ्गाररसवत्त्वञ्च दर्शितं निजकाव्ये सरसता च दर्शिता। तदुक्तं

शृङ्गारी चेत् कविः काव्ये जातं रसमयं जगत्।
स एव चेदशृङ्गारी नीरसं सर्व्वमेव तत्॥

End. नास्ति।

Colophon. इति कविराजश्रीचण्डीदासविरचितायां गीतगोविन्दटीकायां प्रकाश-कौमुद्यां षष्ठः सर्गः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कविराजश्रीचण्डीदासशर्म्मकृता प्रकाशकौमुदीनाम गीतगोविन्द-टीका खण्डिता वर्त्तते।

No. 19. पदाङ्कदूतं सटीकं । Padāṅkadūtaṁ saṭīkam. Substance, country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 14. Lines, 3–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh, partly decayed. Prose and verse Generally correct. Complete.

This codex contains a complete text of the Padāṅkadūta, with a explanatory commentary by Rādhāmohana Vidyāvācaspati Bhaṭṭācārya, in the margins.

Beginning *of the Commentary.* श्रीकृष्णः। गोपीभर्त्तुरिति। राधानाथस्य मथुरागमनानन्तरं काचित् प्रसिद्धा गोपी राधिका भर्त्तुर्विरहेण जातविच्छेदेन कातरा दुःखिता सती उन्मत्ता इव गेहं त्यक्त्वा झटिति शीघ्रं यमुनाकुञ्जं जगाम। सा कीदृशी इन्दीवराक्षी पुनः कीदृशी स्खलितकबरी गलत्कुन्तला पुनः कीदृशी विशालं यथास्यात्तथा निःश्वसन्ती विपुलनिःश्वासक्षेपणशीला स्खलितकबरी इत्यादि विशेषणं उन्मत्तताव्यञ्जकं। अत्रैवास्ते मुररिपुरिति भ्रान्तिदूतीसहाया इत्यनेन सर्व्वदा सखीभिः परिवृता कुलस्त्री सहायमन्तरेण कदापि कुत्र न गच्छति नावतिष्ठते इत्यापत्तिर्निरस्ता ॥ १ ॥

End *of the Commentary.* पुनरपि स्वदुःखमावेदयन्ती बौद्धमतान्तरमाक्षिपति मूर्खा एव विश्वं क्षणिकं स्वोत्पत्तिद्वितीयक्षणवृत्तिनाशप्रतियोगि आनिश सर्व्वदाहुः न धीराः न भ्रमप्रमादादिशून्याः पण्डिता इत्यर्थः। क्षणिकत्वे बाधमाह अस्माकं चित्ते हरिविरहज खेदः सर्व्वदैवास्ते अतो मूर्खा एव क्षणिकमाहुरित्यन्वयः। हरिविरहजखेदस्य नित्यत्वे विश्वस्य क्षणिकत्वभङ्गः। ननु तथापि हरिविरहजखेदातिरिक्तस्य न क्षणिकत्वनिरास इति चेन्न यत् सत् तत् क्षणिकमिति व्याप्त्या सत्त्वेन हेतुना क्षणिकत्व साध्यं तत्र हरिविरहज खेद एव स तु हेतोर्व्यभिचारेण न तैः क्षणिकत्व साधयितुं शक्यमिति एवं चरमशब्दोऽपि न क्षणिक इति विभक्तिविपरिणामेनान्वयः। शब्दः क्षणद्वयस्थायीति सिद्धान्तः। तत्र प्रथमतः कण्ठताल्वाभिघातजनितः शब्दो जायते तेन च शब्दान्तरमुत्पाद्यते तेन शब्दान्तरेण स्वयं नश्यति। एवं क्रमेण शब्दपरम्परया श्रोत्रे शब्दो जायते स च श्रवणप्रत्यक्षविषयः श्रवणसमवेतत्वात् तच्चरमशब्दस्य परैः क्षणिकत्वमङ्गीक्रियते तदनन्तरोत्पन्नशब्दान्तराभावेन स्वस्यैव नाशकत्वात् स्वोत्पत्त्यनन्तर चरमस्य शब्दस्य नाशाद्दर्शयाते तस्य तस्य क्षणिकत्वमिति परमतं न समीचीनमित्यर्थः। अथवा शब्दो नान्यो न विनाशीति मीमांसकं मतमाहत्य न्यायमतं निराकृतमिति भाव.। अत्र हेतुवचनमपि तदिति यतो वचनमपि क्षणवचनमपि तत् सर्व्वं

एदैव चित्ते वर्त्तमानं क्रपमाचिरति ताद्दशमपि किन्तु ताद्दशं चचिकं वस्तु प्रेमैव चयवा तत् प्रसिद्धं क्रमेन प्रयुक्तं वचनं ताद्दशं सर्व्वदैव चित्ते वर्त्तमान पुनः काकाचित्याग्रेन ताद्दशमध्याचयेन किन्तु ताद्दशं वस्तु चचिकं वस्तु प्रेमैव वस्तिचव तस्येति पाठे तथ क्रपस्य वचनमित्यचयः। ननु प्रेमः चचिकत्वे भवतीनामपि क्रपे प्रेमः चचिकत्वेन मम दौष्य निरर्थकं स्यादत चाह प्रियतमकृत क्रपकृतमिति भावः। दुःखातिशय वेदयितुं सपत्नीषु पुराङ्गनासु चचिकप्रेमनिरासमाह तद्वेति तव चचिकप्रेम च गोपाङ्गनास्वेव नतु पुरस्त्रीष्विति भावः।

Colophon *of the Commentary.* श्रीराधामोहनविद्यावाचस्पतिभट्टाचार्य्यविरचिता पदाङ्कदूतव्याख्या समाप्ता। श्रीकालीवरणे मम मतिरस्तु।

विवरणम्—राधामोहनविद्यावाचस्पतिकृतव्याख्यासहितं पदाङ्कदूतमत्र सम्पूर्णं वर्त्तते।

No. 20. पदाङ्कदूतम्। Padāṅkadūtam. Substance, country-made colourless paper, 18 × 4 inches Folia, 7 Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1645 Appearance, nearly old. Verse Generally correct. Complete.

This codex contains the complete text of the Padānkadūta.

अत्र पदाङ्कदूतं संपूर्णं वर्त्तते।

DRAMA.

No. 1. अभिज्ञानशकुन्तलम्। Abhijñānaśakuntalam. Substance, country-made yellow paper, *18 × 6 inches. Folia, 54.* Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Not correct. Complete.

A complete copy of the Abhijñānaśakuntalaṁ of Kālidāsa.

पुस्तकेऽस्मिन् कालिदासकृतमभिज्ञानशकुन्तलं सम्पूर्णं वर्त्तते।

No. 2. **विदग्धमाधवं ।** Vidagdhamādhavaṁ. Substance, country-made yellow paper, 18 x 6 inches. Folia, 86. Lines, 5-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A complete text of the Vidagdhamādhava, a drama, complete in seven acts, relating the adventures of Kṛiṣṇa and Rādhā in Vṛindāvana, by *Rūpa Gosvāmin.*

अथ श्रीरूपगोस्वामिकृतं विदग्धमाधवं नाम नाटकं संपूर्णं वर्त्तते ।

ROMANCE.

No. 1. **वासवदत्ता ।** Vāsavadattā Substance, foolscap white paper, 15 x 10 inches, bound in book form pages 122. Lines, 2-13 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Gengrally correct.

A complete text of the well-known prose work Vāsavadattā of Suvandhu.

पुस्तकेऽस्मिन् सुबन्धुकविकृता वासवदत्ताख्यायिका सम्पूर्णा वर्त्तते ।

GRAMMAR.

No. 1. **मुग्धबोधटीका दुर्गादासकृता सुबोधा ।** Mugdhabodhaṭīkā *Durgādāsakṛitā Subodhā. Substance, country-made colourless paper,* 20 x 4 inches. Folia, 265 Lines, 2-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of Durgādāsa's commentary on the Mugdhabodha, entitled Subodhā.

पुस्तकेऽस्मिन् दुर्गादासविद्यावागीशकृता सुबोधाख्या मुग्धबोधटीका संपूर्णा वर्त्तते ।

No. 2. मुग्धबोधटीका दुर्गादासकृता । Mugdhabodhaṭīkā Durgādāsakṛitā. Substance, country-made paper of several colours, 20 × 4 inches. Folia, 1–82 (of which fols. 12–46 both including are wanted). Lines, 4–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the same work.

पुस्तकेऽस्मिन् प्रागुक्तनिबन्ध एवासंपूर्णो वर्त्तते ।

No. 3. मुग्धबोधटीका दुर्गादासकृता सुबोधा । Mugdhabodhaṭīkā Durgādāsakṛitā Subodhā. Substance, country-made reddish paper, 20 × 3 inches. Folia, 283. Lines, 5–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

पुस्तकेऽस्मिन् पूर्व्वोक्तनिबन्ध एव सपूर्णो वर्त्तते ।

No. 4. मुग्धबोधटीका काशीश्वरकृता । Mugdhabodhaṭīkā Kāśīśvarakṛitā. Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches Folia, 219. Lines, 5–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of a commentary on the Mugdhabodha, by Kāśīśvara Bhaṭṭācārya.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय ।

ब्रह्मेशाद्यैर्नतपदयुगं सच्चिदानन्दमीशं
संसाराब्धेस्तरणिमजरं रामचन्द्र प्रणम्य ।
श्रीकाशीशः परहितमना: मुग्धबोधस्य टीकां
चक्रे मोदं वहतु विदुषां श्रीमदाद्यन्तु सेयम् ॥

अथादौ विघ्नविनाशकत्वेन शिष्टसमाचारप्राप्तमभीष्टदेवं नमस्कुर्व्वन् तच्छिष्यशिक्षार्थं निबध्नन् अभिधेयञ्च प्रतिजानन्नाह मुकुन्दमित्यादि। मुकुन्दं प्रणिपत्य प्रकर्षेण नत्वा मया मुग्धबोधं व्याकरणं परोपकृतये क्रियते मुकं मोक्षं ददातीति मुकुन्दः पृषोदरादिः मुचॢ मोक्षणे इत्यस्मादुणादौ घञ् प्रत्यये मुकः। स च कालत्रयाबाधितः चिन्मात्रस्वरूपः आनन्दः सुखस्वरूप । ततश्च सन्नासौ चिच्चेति सच्चित् सच्चिच्चासौ आनन्दश्चेति सच्चिदानन्दः स्वमते तु सन्नासौ चिच्चासावानन्दश्चेति सः तथा नित्यः स्वप्रकाश सुखस्वरूपश्चेत्यर्थः। क्रियादावुपन्यासपरोऽपि नमस्कारः सम्भवतीति प्रशब्देन नमस्कारस्य प्रकर्षो द्योत्यते। मुग्धो निर्म्मलो बोधो यस्मात् अथवा मुग्धानां बोधो यस्मात् तन्मुग्धबोधं मुग्धं सुन्दरमूढयोरित्यमरकोषात्। व्याक्रियन्ते व्युत्पाद्यन्ते शब्दा अनेन व्याकरणं करणे अनट्।

End. तथा तृतीयासप्तम्योः। पार्श्वयोरुपपीड़ं पार्श्वाभ्यामुपपीड़ं शेते प्रजीपरोधं गाः सादयति शय्याया उत्थाय धावतीत्याद्यर्थे शय्योत्थायं धावति, लोष्टानि गृहीत्वा युध्यन्ते लोष्टग्राहं युध्यन्ते भुवौ विक्षिप्य जल्पति भ्रुविक्षेपं भ्रुवौ विक्षेपं वा जल्पति एवं अक्षिणी काणं हसति अक्षिकाणं हसति। इत्यादि शिष्टप्रयोगानुसारेण बोध्य । बहुलमिति सुगमम्।

Colophon. इति श्रीकाशीश्वरभट्टाचार्य्यविरचिता मुग्धबोधटीका संपूर्णा ॥ ० ॥ ० ॥
श्रीकालिकायै नमः ॥

विवरणम्—काशीश्वरभट्टाचार्य्यविरचिता मुग्धबोधटीकाऽत्र संपूर्णा वर्त्तते।

No. 5. मुग्धबोधटीका रामतर्कवागीशकृता। Mugdhabodhaṭīkā Rāmatarkavāgīśakṛitā. Substance, country-made colourless paper, 18 × 4 inches. Folia, 60. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only a portion of the Rāmatarkavāgīśa's commentary on the Samāsapāda of the Mugdhabodha.

पुस्तकेऽस्मिन् रामतर्कवागीशकृता मुग्धबोधसमासपादटीका खण्डिता वर्त्तते।

No. 6. सुग्धबोध कपादटीका रामतर्कवागीशकृता । Mugdhabodha kapādaṭīkā Rāmatarkavāgīśakṛitā. Substance, country made yellow paper, 20 × 5 inches Folia, 29. Lines, 6 in a page Character, Bengali. Date, 1718.* Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains Rāma Tarkavāgīśa's commentary on the Ka pāda or Kārakapāda of the Mugdbabodha Vyākaraṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् रामतर्कवागीशकृता मुग्धबोधकपादटीका सपूर्णा वर्त्तते ।

No. 7. सुबन्तटिप्पनी विद्यालङ्कारकृता । Subantaṭippanī Vidyālankārakṛitā. Substance, country-made red paper, 26 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 5-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Prose Generally correct. Incomplete.

This codex contains only an incomplete portion of Vidyālankāra's commentary on the suvanta pāda of the Mugdhabodha.

पुस्तकेऽस्मिन् विद्यालङ्कारकृता मुग्धबोधसुबन्तटीका खण्डिता विद्यते ।

No. 8. मुग्धबोधम् । Mugdhabodham. Substance, white foolscap paper, 18 × 5 inches. Folia, 100. Lines, 2-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse and prose Not correct. Complete.

An complete copy of the Mugdhabodha text only.

पुस्तकेऽस्मिन् मुग्धबोधव्याकरणं सपूर्णं वर्त्तते ।

---

* This is the date of copying of the work. It has been obtained from the following verse written after the colophon—

पुण्यारण्ये नृसिंहैकनामसिंहो विराजते ।
यन्नामतः पलायन्ते महाकल्मषकुञ्जराः ॥
शाके;ष्टचन्द्रसप्तभिस्म श्रीरामगोपालशर्म्मणा ।
कपादटीका लिखिता तर्कवागीशसम्मता ॥

No. 9. सिद्धान्तकौमुदी । Siddhāntakaumudi. Substance, country-made yellow paper, 21 x 7 inches. Folia, 3. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse and prose. Not correct Incomplete.

An incomplete copy of the Siddhāntakaumudī.

पुस्तकेऽस्मिन् सिद्धान्तकौमुद्यसम्पूर्णा वर्त्तते ।

No. 10. संक्षिप्तसारपरिशिष्टं । Saṁkṣiptasāraparíśiṣṭaṁ. Substance, country-made colourless paper, 20 x 4 inches Folia, 28. Lines, 4-8 in a page, having a block of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out and writing effaced in most parts. Verse and prose. Not correct Complete.

An appendix to the Saṁkṣiptasāra Vyākaraṇa, entitled Saṁkṣiptasāra Pariśista.

संक्षिप्तसारपरिशिष्टं संपूर्णमत्र वर्त्तते ।

No. 11. उणादिपादः (संक्षिप्तसारीयः) । Uṇādipādaḥ (Saṁkṣiptasārīya). Substance, country-made colourlsss paper, 15 x 3 inches. Folia, 3. Lines, 2-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A part of the Saṁksiptasāra, treating of the affixes Uṇa &c.

पुस्तकेऽस्मिन् संक्षिप्तसारीय उणादिपादः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 12. कारकोल्लासः । Kārakollāsaḥ. Substance, country-made yellowish paper, 20 x 4 inches Folia, 5. Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete

A little metrical treatise on Kārakas or cases, entitled Kārakollāsa, by Bharata Sena.

पुस्तकेऽस्मिन् भरतसेनकृतकारकोल्लासः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 13. समासवादः । Samāsavādaḥ. Substance, country-made yellowish paper, 24 × 6 inches. Folia, 9. Lines, 7–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of the Samāsavāda, by Govindacandra Bhattācāryya Chakravartī.

अत्र गोविन्दचन्द्रभट्टाचार्य्यचक्रवर्त्तिकृतः समासवादः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 14. वाक्यगोविन्दः । Vākyagovindaḥ. Substance, country-made white paper, 15 × 3 inches. Folia, 26. Lines, 2–5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Incomplete.

A treatise helping to the composition of sentences, entitled Vākyagovinda. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । क्रियामूलं कारकमिति ननेवं विप्राय गां ददाति विप्रानुमतिद्वारा सम्प्रदानस्य क्रियामूलत्वं चेत् तथापि कृष्णस्य तण्डुलं पचतीत्यादावपि तण्डुलसम्पादनद्वारा कृष्णस्य क्रियामूलत्वं यद्यतः कारकापत्तिरिति चेत् कृष्णस्येत्युक्ते पचत्यादिकं नापेक्षते किन्तु धनादिकं अतो न क्रियामूलत्वं कृष्णमित्युक्ते पचतीत्यादि क्रियामपेक्षते अतएव क्रियामूलं कारकमित्येके । तत्र विपद्यचौऽपि संबद्धा स्वयं हेतुमसाम्प्रत इत्यादावव्याप्तेः । अनन्वयलिङ्गार्थद्वारकत्वे सति विभक्त्यर्थद्वारा क्रियान्वयित्वं कारकत्वम् । कृष्णस्य तण्डुलं पचतीत्यत्र लिङ्गार्थद्वारा नैव, विपद्यचौऽपि संबद्धा इत्यादौ लिङ्गार्थद्वारकत्वादव्याप्तिवारणाय लिङ्गेऽनन्वयीति विशेषणीयमिति । तथापि कर्म्मकर्त्तृव्यवहितत्वादाधारस्याकारकत्वप्रसङ्ग ।

अतएव कर्त्रादिषट्कान्यतमत्वं कारकत्वं । यन्मते गुरुविप्रतपस्विदुर्गतानां प्रतिकुर्वीत भिषक् स्वशक्तेः (१) इत्यादौ सम्बन्धस्य कारकत्वापत्तिरिति तन्मतं दूषणपरं कर्मणि षष्ठीविशेषविधानसामर्थ्यादिति । कारकम् ।

End. नास्ति ।

Colophon. इति वाक्यगोविन्देऽशुकारकनिरूपणोनाम षोडशः परिच्छेदः ॥

विवरणम्—वाक्यगोविन्दोनाम वाक्यरचनोपयोगिकारकादिस्वरूपनिरूपणविषयकोऽयं निबन्धोऽसंपूर्णो वर्त्तते ।

No. 15. सारमञ्जरी । Sāramañjarī. Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches. Folia, 18. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Prose. Generelly correct. Complete.

A complete copy of the Sâramañjarī, a treatise on the philosophy of the Sanskrit Grammar, by Jayakrisna Tarkapañcānana.

अत्र जयकृष्णतर्कपञ्चाननकृता संपूर्णा सारमञ्जरी वर्त्तते ।

No. 16. कातन्त्रव्याख्या । Kātantravyākhyā. Substance, Bāli colourless paper, 12 × 3 inches. Folia, 22. Lines, 4 in a page, having a gap of half an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Not correct. Incomplete.

A Vyākhyā or sanskrit explanation of the aphorisms of Kātantra by Sarvavarman upto the the end of the fourth Pada in Sandhi.

पुस्तकेऽस्मिन्—सन्धिचतुर्थपादान्ता कातन्त्रव्याख्या वर्त्तते ।

LEXICOGHAPRIES.

कोषनिबन्धाः ।

No. 1. अमरकोषः सटीकः । Amarakoṣatatīkaḥ Substance, country.made colourless paper, 17 × 7 inches. Folia, 103. Lines, 5–16 in a page. Character, Bengali. Date, 1730. Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of the famous standard work in Sanskrit Lexicography, entitled Nāmaliṅgānuśāsana usually called Amarakoṣa, by Amara Siṁha with a commentary upto the end of the Avyayavarga in the both margins.

पुस्तकेऽस्मिन्नव्ययवर्गान्तटीकासहितामरकोषः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 2. अमरकोषटीका मुग्धबोधिनी । Amarakoṣatīkā Mugdhabodhinī. Substance, foolscap paper of green colour, 16 × 5 inches. Folia, 47. Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1756. Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the last portion of the Mugdhabodhinī, a commentary on the Amarakosa, by Bharata Sena.

पुस्तकेऽस्मिन् अमरकोषटीकाया मुग्धबोधिन्याः शेषांशमात्रं वर्त्तते ।

No. 3. अमरकोषः । Amarakoṣaḥ. Substance, a kind of polished bark made fit for writing, 25 × 5 inches. Folia, 71. Lines, 6–7 in a page, having a galf of about one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, 1737. Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of Amarakoṣa or Nāmaliṅgnuśāsana, by Amarasiṁha.

पुस्तकेऽस्मिन्नमरकोषाभिधः प्रसिद्धः संस्कृतकोषनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 4. शब्दाब्धिकोषः। Sabdābdhikoṣaḥ. Substance, country-made colourless and yellow papers, 24 x 10 inches. Folia, 177. Lines, 12–20 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, decayed torn, worm-eaten and writing injured throughout all parts, having good many folia recently replaced by new ones Verse Generally correct. Complete.

A Sanskrit Lexicographical work compiled from almost all the standard works treating of the same subject with alphabetical arrangement of words under the name of Śabdâbdhikoṣa, by Babu Praṇakriṣna Viśvâsa, the author of Prânatoṣinī, etc. a zamindar belonging to the well-known Viśvâsa family of Khardaha in the 24 Perganas. At the beginning of the work the compiler has given *an exhaustive account of his own as well as of Pandit Raghumaṇi* who principally helped him in the act of compilation with an extensive list of all the standard works from which it has been chiefly compiled in sanskrit verses.

पुस्तकेऽस्मिन् खड्दहग्रामसव्यसुप्रसिद्ध भूम्यधिकारि-विश्वासकुल-श्रीकृष्ण-प्राणकृष्णविश्वासकृतोयं शब्दाब्धिकोषाभिधसङ्कलितकोषनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते।

SMRITIS.

No. 1. भोज्यदानसंक्षेपव्यवस्था। Bhojyadānasaṅkṣepavyavasthā. Substance, country-made colourless paper, 10 x 4 inches. Folia, 1. Lines, 6 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains the well-known Sanskrit sentences usually used in offering Bhojya or a collection of such things as rice &c. to a Brâhmaṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् भोज्योत्सर्गवाक्यमात्र वर्त्तते।

No. 2. अशौचनिर्णयः । Aśaucanirṇayaḥ. Substance, country-made colourless paper, 20 × 3 inches. Folia, 17. Lines, 6–8 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1632. Appearance, very old, decayed. partly torn. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A little work treating of the impurity caused by the birth, or death of relatives, entitled Aśaucanirṇaya, by Gopāla Pañcānana Bhaṭṭācāryya.

पुस्तकेऽस्मिन् अशौचनिर्णयो नाम निबन्धः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 3. प्रायश्चित्तनिर्णयः । Prāyascittanirṇayaḥ. Substance, country-made colourless paper, 18 × 3 inches. Folia, 27 (of which fol. 1 and 2 are wanting). Lines, 5–8 in a page, having a block of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Śaka 1632. Appearance, very old, decayed. Prose. Not correct. Complete.

A guide to the performance of penances, entitled Prāyaścitta-nirṇaya, a different work from that of the same name, noticed in No. 13 Smṛiti, by Mahāmahopādhyāya Śrīgopālapañcānana Bhaṭṭā cāryya.

Beginning. नास्ति ।

End. अथ चितिभ्रष्टाया: प्रायश्चित्तम्—आपस्तम्ब:

चिति भ्रष्टा तु या नारी मोहाद्विचलिता भवेत् ।
प्राजापत्याद्वि शुध्येत तस्माद्धि पापकर्म्मण: ।

एवं शास्त्रीयमरणसङ्कल्पानन्तरं निवर्त्तितानामपि बोद्धव्यम् । बहूनामेक धर्म्माणामिति वचनात् । अथ रहःकृतेषु महोपपातकानुपातक महापातकेषु गायत्र्याः शतसहस्रायुतलक्षजपप्रायश्चित्तम् । यथा मिता क्षरायां गायत्रीजपमधिकृत्य मनुः—

शतं जप्ता तु सा देवी सर्व्वपापप्रणाशिनी ।
सहस्रं जप्ता तथा पातकेभ्यः प्रमोचिनी ।
दशसहस्रजापेन सर्व्वकल्मषनाशिनी ।
लक्षं जप्ता तु सा देवी महापातकनाशिनी ।

अथासत्यभाषणप्रायश्चित्तं । तत्र सकृदसत्यभाषणे कृष्णानुस्मरणम् । विष्णु-
पुराणम्—

कृते पापेऽनुतापो वै यस्य पुंसः प्रजायते ।
प्रायश्चित्तन्तु तस्यैकं कृष्णानुस्मरणं परम् ॥
कृष्णेति मङ्गलं नाम यस्य वाचि प्रवर्त्तते ।
भस्मीभवन्ति राजेन्द्र महापातककोटयः ॥

इदन्त्वाग्रसपर अतो बहुवित्तव्ययायाससाध्यप्रायश्चित्तादौ नानध्यवसायः अतो नामानुष्ठानलक्षणप्रमाणाख्याप्रसिद्धिरिति सर्व्वं रमणीयम् ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीमन्महामहोपाध्यायश्रीलश्रीगोपालपञ्चाननकृतप्रायश्चित्तनिर्णयः संपूर्णः ॥
श्रीं नमो दुर्गायै ।

नत्वा गोपालपादं भृगुसुतदिवसे शुक्लपक्षे नवम्यां
श्रीमद्गोपालपञ्चाननवररचितं प्रायश्चित्तस्य तत्त्वम् ।
नत्वा पादं गुरोस्तं निखिलगुणवतामग्रगण्यस्य तस्या
श्रीर्व्वादेन नारायण इदमलिखत् प्राश्नीरामपूर्व्वः ॥

शकाब्दा १६२२ ।

जय जय कृष्ण जयासुरसूदन जय माधव जय विष्णो ।
जयलक्ष्मीमुखकमलमधुव्रत जय दशकन्धरजिष्णो ॥ ० ॥

श्री ॥ ० ॥ * ॥ ० ॥ श्रीकृष्णाय नमः । श्रीरामः । श्रीहरिः । दुर्गा सहायो ।

श्रीं नमो नारायणायेति मन्त्रः सर्व्वार्थसाधकः ।
भक्तानां जपतां तात स्वर्गमोक्षप्रदायकः ॥

श्रीं हरये नमः । श्रीं वासुदेवाय नमः ॥ * ॥ ० ॥ नमो लक्ष्मीपतये नमः ॥ ० ॥ ॥ श्रीराम शरणम् ॥

विवरणम्—अयं श्रीगोपालपञ्चाननभट्टाचार्य्यकृतः प्रायश्चित्तनिर्णयो नाम निबन्धो प्रथमपत्रद्वयहीनः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 4. **सपिण्डीकरणविधिः ।** Sapindikaranavidhih. Substance, country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1809. Appearance, nearly old. Prose and verse. Not correct. Complete.

A guide to the performance of Sapiṇḍikarana or a funeral ceremony to be performed after the end of the first lunar year from the death of a relative, &c. to promote the dead one to the fatherhood by mixing his *Piṇḍa* with that of his forefathers. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। अथ सपिण्डीकरणविधिः। तत्रादौ गोभिलः। पूर्णे सम्वत्सरे षण्मासे नवमे मासि त्रिपक्षे यदहर्वा वृद्धिरापद्यते तदैवाप कुर्य्यं इति। तत्र प्रथमं विश्वेदेवानुष्ठानं ततः पितामहादित्रयपार्व्वणानुष्ठानं ततः प्रेतैकोद्दिष्टानुष्ठानं कार्य्यं। प्रेतपित्रादौ जीवति सति पुत्रान्तरमादाय पुत्रपत्रयेण सपिण्डनं। स्त्रियास्तु पुत्रसत्त्वे पत्यादिपुरुषत्रयेण। पत्यादौ जीवति सति श्वश्र्वादिभिस्तिसृभिः। श्वश्र्वामपि जीवन्त्यां सदा तत् श्वश्र्वादिभिरिति शेषः।

End. ओं अभिरम्यतामिति विसर्ज्जयेत्। ओं आमावेति प्रदक्षिणं कृत्वा।
अन्नादेः प्रतिपत्तिश्च वामदेव्यजपस्तथा।
दीपप्रच्छादनं हस्तप्रक्षालनमगमन्तथा।
अच्छिद्रावधारणं विष्णोः स्मरणं श्रियमीक्षणम्।

Colophon. इति सपिण्डीकरणविधिः समाप्तः।
यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखके नास्ति दूषणं।
भीमस्यापि रणे भङ्गो मुनीनाञ्च मतिभ्रमः।
श्रीश्रीदुर्गा साम्रहर। गङ्गातोयतरङ्गविस्तृतपवना तस्मीरवासी मुदा
श्रीचन्द्रेश्वरमर्मसहितवरः प्रीतोऽहं द्दक्षिणाः।
लेखिन् लेखकमात् दिनत्रयमिदं श्रीकाशीचन्द्रस्तदा
बन्द्योपाध्याय + + + बलिष्णु द्याकि तदा।
पक्षे सिते से मासि (?) भूमिसुतदिवसे पञ्चमाऽद्भ्ये।
इति शक १८०८। मङ्गवार।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सपिण्डीकरणविधिः संपूर्णो वर्णितः।

No. 5. स्मृतिसारः। Smṛitisārah. Not fit for notice so avoided
बहुधे याद्योग्यत्वात् परित्यक्तमिदम् पुस्तकम्।

No. 6. सामवेदीय पार्व्वणश्राद्धप्रयोगः । Sāmavedīya Pārvaṇaśrāddhaprayogaḥ. Substance, country-made colourless paper, 11 × 5 inches. Folia, 12. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, Appearance, old. Prose and verse. Not correct. Complete.

A guide to the Pārvaṇaśrāddha as performed by the followers of the Sāmaveda. Anonymous.

Beginning.

श्राद्धपूर्व्वदिने मांसस्त्रीत्यागश्चैकभोजनम् ।
श्राद्धाहे दन्तकाष्ठस्य त्यागस्नानं तथैव हि ॥
याम्यास्थलं पादशौचं चाम्यस्या विष्णुचिन्तनम् ।
तस्मै पूजा मूल्यदानं परभूस्वामिनेऽथवा ।
तत्पितृभ्यश्चार्घ्यदानं रक्षा दीपकुशद्विजाः ।
श्राद्धानुज्ञा च गायत्री देवताभ्य इति त्रिधा ।
पूर्व्वं दर्भवटौ तीर्थं कुशासनमनन्तरं ।
दक्षिणे देवविप्रस्य पितृविप्रस्य वामतः ॥
आवाहनार्घ्ये न्युब्जञ्च ततो गन्धादिपञ्चक ।
ऐशानीक्रमतो रेखा प्रागग्रा देवमण्डले ।
नैर्ऋतीक्रमतो रेखा दक्षाग्रा पितृमण्डले ।
पात्राणां तेषु विन्यासो होमस्याग्निहोमकः ।
हुतशेषप्रदानञ्च पात्रालम्भोऽन्नवेशन ॥
इदमित्यङ्गुलिक्षेपस्तूष्णीं देवे यवस्य च ।
पित्रे मन्त्रेण निक्षेपस्तिलस्यापहतेति च ॥
मधुनीऽग्निषु निक्षेपो गायत्र्यास्त्रिर्जपस्तथा ।
मधुवाता त्र्यृचा चैव मधुशब्दत्रयेण च ॥
अन्नाभिमन्त्रणं तस्य दानं जलनिवेदनम् ।
गायत्र्यादित्रिकजपो यथाशीलजपस्तथा ॥
द्विजाभावेऽपि तस्यार्थे गायत्र्यादित्रिकस्य च ।
पृथ्व्यात्वामस्य च जपः सतिले प्रोक्षिते कुशे ।
अग्निदग्धेति मन्त्राभ्यां सतिलान्ननिवेदनम् ॥
तस्याचान्तस्याचमनं हरिस्मृतिर्द्विजस्य च ।
पिण्डादिक्रमतो दानं गायत्र्यादिजपः पुनः ॥
शेषान्नपिण्डयोः मन्त्रो निहन्मीति च मण्डलं ।
अपहता निहन्मीभ्यां रेखाद्वयमपि क्रमात् ॥

आन्तरो देवतेत्यस्य जप आवाहनं तिलैः ।
अवनेजनदानञ्च मधुवाता मधुत्रयम् ॥
अदन्नमौपिण्डदानं दर्भलेपापघर्षणम् ।
आचमनं स्मृतिर्विष्णोः पात्रचालावनेजनं ॥
अत्रेत्यादि जपो वामावर्त्तेनोदङ्मुखस्तथा ।
आहत्यामीश्वरः आसत्यागयाथ कृताञ्जलिः ॥
नम इत्यादिकजपो वाग्दानञ्च पूजनम् ।
वसन्तादिजपश्चैव द्विजाग्रभूमिसेचनम् ॥
शिवा इत्यादिनाचाय्यअघोरागोक्षमित्यपि ।
सपवित्रकुशाः पिण्डे स्वधावाचनमूर्ज्जकम् ॥
न्युब्जोत्थान पितुः पत्रे दक्षिणादानमग्रतः ।
विश्वेदेवाय दातारो देवतेति जपस्त्रिधा ॥
विसर्ज्जनं वाज इति आमावैति प्रदक्षिणम् ।
अन्नादेः प्रतिपत्तिश्च वामदेव्यजपस्त्रिधा ॥
दीपप्रच्छादनं हस्तप्रक्षालनाचमने तथा ।
अच्छिद्रवाचन विष्णोः स्मरणं शेषभोजनम् ॥
तद्दिने मैथुनत्यागः श्राद्धकृच्छ्राद्धभोजिनोः ॥

End. इति शान्तिं कृत्वा दक्षिणहस्तेन दीप प्रच्छाद्य हस्तौ प्रक्षाल्याचमेत् ततो विष्णुं स्मृत्वा कृतैतत्पार्वणश्राद्धकर्म्माच्छिद्रमस्तु । इत्यच्छिद्र कुर्य्यात् । ततोऽद्येत्यादि अमुकगोत्र. श्रीअमुकदेवशर्म्मा कृतेऽस्मिन् पार्वणश्राद्ध कर्म्मणि यद्वैगुण्यं जातं तद्दोषप्रशमनाय श्रीविष्णोः स्मरणमहं करिष्ये इति सङ्कल्पोरिति यथाशक्ति जपा एतत् श्राद्धं कर्म्म कीदृशं जातं इति पृच्छेत् वेदविधिना साङ्गं जात इति प्रतिवचनं । तत.—

अज्ञानाद्यदि वा मोहात् प्रच्यवेताध्वरेषु यत् ।
स्मरणादेव तद्विष्णोः सम्पूर्णं स्यादिति श्रुतिः ॥
प्रीयतां पुण्डरीकाक्ष सर्व्वयज्ञेश्वरो हरिः ।
तस्मिंस्तुष्टे जगत्तुष्टं प्रीणिते प्रीणितं जगत् ॥
यदसाङ्गकृतं कर्म्मज्ञानताप्यजानता ।
साङ्गं भवतु तत्सर्व्वं श्रीहरेर्नामकीर्त्तनात् ॥

इत्यादिना अङ्गपूर्त्तिं समाप्ये दक्षिणहस्ते जलं गृहीत्वा एतत् श्राद्धकर्म्म श्रीविष्णवे समर्पितमस्तु । इति समर्प्य जलं क्षिपेत् । ततः श्राद्धकर्त्ता शेषभोजनं कर्त्तव्यम् श्राद्धं कृत्वा द्विर्भोजनादिकं न कर्त्तव्यम् । तथाहि—

पुनर्भोजनमध्वानं दूताध्ययनमैथुनं ।

दानं प्रतिग्रहं सन्ध्यां श्राद्धं कृत्वाष्ट वर्जयेत् ।

Colophon. इति सामवेदिपार्व्वणश्राद्धप्रयोगः समाप्तः ॥ श्रीगुरवे नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सामगानां पार्व्वणश्राद्धप्रयोगो वर्त्तते ।

N. B. Under this No. there is another little work, entitled Śrāddhamantravyākhyā.

No. 7. श्राद्धमन्त्रव्याख्या । Śrāddhamantravyākhyā. Substance, country-made white paper, 11 × 5 inches Folia, 12. Lines, 4–9 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose. Not correct. Complete.

A little work explaining the Mantras used in the Śrāddha ceremony, entitled Śrāddhamantravyākhyā.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥ अथ श्राद्धमन्त्रो व्याख्यायते ।

विश्वेदेवास आगत शृणुता म इमं हवं एदं बर्हिर्निषीदत ।

हे विश्वेदेवास हे विश्वेदेवा यूयं मे मम इमं हवं इदमाह्वानं शृणुत शृणुत श्रुत्वा च आगत आगच्छत आगत्य च इदं बर्हिः अस्मिन् कुशे आसनार्थोपकल्पिते आनीषदत उपविशत आसमन्तात् प्रकारेण निषण्णा भवतेति यावत् ।

End. एकोद्दिष्टे तु वचनविपरिणामेन योजनीयः । तथाच पवित्रासि वैष्णवी विष्णोर्मनसा पूतमसि एकोद्दिष्टं दैवहीनमेकार्घ्यैकपवित्रकम् । आवाहनाग्नौकरणरहितं ह्यपसव्यमिति याज्ञवल्क्यवचनात् ।

एकमात्रपवित्रकं अग्नौकरणाभावात् तच्छेषसम्बोधनं पृथिवी ते पात्रं इत्याद्यपि न प्रसज्यते । तेनार्थे पाठः । एहि पितः सौम्य गम्भीरेभिः पथिभिः पूर्व्विणेभिः देह्यस्मभ्यं द्रविणेह भद्रं रयिञ्च नः सर्व्ववीरं नियच्छ । — अत्र पितर्मादयस्व यथाभागमावृषायथा । अमीमदत् पिता यथाभाग मावृषायिष्ट । नमस्ते पितः पितर्नमस्ते इत्यादि, पितर्देहि सदस्ते पितर्देष्म इत्येव सर्व्वं विधातव्यम् ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्राद्धमन्त्राणां व्याख्या वर्त्तते ।

No. 8. **आह्निकतत्त्वम् ।** Áhnikatattvam. Substance, country-made colourless paper, 18 × 3 inches. Folia, 81. Lines, 5 in a page, with a block of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out and writing slightly effaced in parts. Prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the Āhnikatattva, a work treating of the daily religious duties of a Hindu, by Raghunandana.

अत्र रघुनन्दनकृतमाह्निकाचारतत्त्वमसंपूर्णं वर्त्तते ।

No. 9. **आह्निकाचारतत्त्वावशिष्टं ।** Áhnikācāratattvāvaśiṣṭam. Printed after the style of Raghunandan's Smṛititattva, published by Babu Bhavānicaraṇa Bandyopādhyāya, in the same paper, having 67 folio of the same size in Bengali Character, in Jñānodaya Press, by Śiva prasāda Śarmaṇ, the Prime Minister of Mahārājā Cooch Behār, without date. Lines, 3-8 in a page. Appearance, old, worn out. Prose. Genenally correct. Complete.

An appendix to the Āhnikācāratattva of Raghunandana, treating of daily duties of a Hindu, compiled by Śivaprasāda Śarman, the Prime minister of Mahārājā Cooch Behār, supplying the omitions made by Raghunandana in his work. We quote below only the iutroductory portions of the work. Although this is a printed one it is rare now-a-days, so we describe it.

Beginning. श्रीगणेशपदाम्भोजं नत्वाभीष्टसुसिद्धये ।
तत्सारमिदमं वक्ष्ये मदेषात् सह पञ्जले: ।
अथवीह बन्धघटीयसाङ्गभवपञ्जिकादवश्यमादर्शितमदाचारं विचारचतुर-

चूडामणि-रघुनन्दनभट्टाचार्य्यविरचिताष्टाविंशतितत्त्वेष्वाह्निकादिक्रियाकलापाः प्रायशो निष्पन्ना एव। तथापि प्रसिद्धत्वादिना तदीयोपेचित-रहस्यधीर्ययासम्भवं किञ्चित्प्रकाशनाय तत्तत्त्वावशिष्टकरणेच्छया कतिपय-विद्वज्जनसहायेन प्रवृत्तोऽस्मि अतः मामीव गुणग्राहिपरोपकारिसमीचीन-भूदेवगणेष्वसंख्यप्रणतिपुरःसरं ममैषा प्रार्थना भवद्भिरनुकम्प्यैतदारब्धे कर्म्मणि सफले सति तदवलोकनपूर्व्वकं विचारेणैव सशोधनीयं। यद्येतद-शेषतत्त्वावशिष्टकरणस्य बहुकालसाध्यत्वेनायुषोऽनियततया निखिलतत्त्वाव-शिष्टकरणासम्भवस्तदेतत्त्वाविशिष्टकरणे कारणेन मनोयोगिनो भवन्तीति निवेदनं ब्रह्मजन्मनः॥ तत्र प्रथममाह्निकाचारतत्त्वावशिष्टे। सदाचारः। आगमे

न किञ्चित् कस्यचित् सिध्येत् सदाचारं विना यतः

तस्मादवश्यं सर्व्वत्र सदाचारो ह्यपेक्षते।

End.

प्रदोष पश्चिमौ यामौ वेदाभ्यासेन वै नयेत्।

यामद्वय शयानस्तु ब्रह्मभूयाय कल्पते।

इति दक्षवचनात् रात्रेः पश्चिमयामे समुत्थितो वेदमधीत्य श्रान्तो न पुनः स्वपेत्।

नाविस्पष्टमधीयीत न शूद्रजनसन्निधौ।

न निशान्ते परिश्रान्तो ब्रह्माधीत्य पुनः स्वपेत्॥

इति मनुवचनादिति कुल्लूकभट्टः। आयुर्व्वेदे

श्वासानष्टौ सकृत्ताने तद्द्विः पार्श्वे तु दक्षिणे।

ततस्तु द्विगुणं वामे ततः कुर्य्याद्यथासुखम्॥

निद्रासमयमासाद्य ताम्बूलं वदनात् त्यजेत्।

पर्य्यङ्कात् प्रमदां भालात् पुण्ड्रं पुष्पाणि मस्तकात्॥

Colophon. इति महाराजाधिराजकोचविहाराधिपतिमन्त्रिश्रीशिवप्रसादशर्म्मसङ्कलिते स्मृतितत्त्वावशिष्टे आह्निकाचारतत्त्वावशिष्टं समाप्तं॥०॥०॥

विवरणम्—अत्र कुचविहारमहाराजाधिराजमन्त्रिश्रीशिवप्रसादशर्म्मसङ्कलिताह्निकाचारतत्त्वाव-शिष्टं सम्पूर्णं वर्त्तते।

No. 10. व्यवस्थासारसंग्रहः । Vyavasthāsārasaṁgrahaḥ. Substance, country-made colourless paper, 21 × 3 inches. Folia, 151. Lines, 8–10 in a page, with a blank about one and half inch square in the middle. Cnaracter, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out and torn in parts. Prose. Generally correct. Incomplete.

A digest of the Hindu Dharamaśastras treating of daily religious performances &c. under the name of Vyavasthāsārasaṁgraha, by Rāghavendra. A work different from the work of the same name noticed in No. 120 Smṛiti.

Beginning. ओं नमः कृष्णाय ॥

प्रणम्य चरणाम्भोज यशोदास्तनपायिनः ।
व्यवस्थायाश्च निर्णीताः स्मार्त्तादीनाञ्च संग्रहे ॥
एकत्र करवैतासामस्यात्मर्थं गिरान्यया ।
राघवेन्द्रप्रणीतोऽयं व्यवस्थासारसंग्रहम् ॥

अथ प्रातःकृत्यं । तत्र वामनपुराणम्

ब्राह्मे मुहूर्त्ते बुध्येत अरेद्देववरान्यीन् ।
ब्रह्मा मुरारिस्त्रिपुरान्तकारी भानुः शशी भूमिसुतो बुधश्च ।
गुरुश्च शुक्रः शनीराहुकेतू कुर्व्वन्तु सर्व्वे मम सुप्रभातम् ॥

ब्राह्ममुहूर्त्तमाह पितामहः—

रात्रेश्च पश्चिमे यामे मुहूर्त्तो ब्राह्म उच्यते ॥

पश्चिमे यामे शेषार्द्धप्रहरे । तत्रापि सूर्योदयात् प्रागर्द्धप्रहरे द्वौ मुहूर्त्तौ तत्राद्यो ब्राह्मो द्वितीयो रौद्रः ।

In this way all rites to be performed in the morning are treated of exhaustively. After them Sandhyopāsanā is taken up, from which we quote the beginning portion only below :—

तत्रोपासनायाः सन्ध्यात्वमाह व्यासः

उपास्ते सन्धिवेलायां निशाया दिवसस्य च ।
तामेव सन्ध्यां तस्मात्तु प्रवदन्ति मनीषिणः ॥

सन्ध्यापदस्याधारत्वपक्षमाह योगियाज्ञवल्क्यः

त्रयाणां चैव देवानां ब्रह्मादीनां समागमे ।
सन्धिः सर्व्वा सुराणाञ्च तेन सन्ध्या प्रकीर्त्तिता ।

सन्ध्यात्रयस्य नित्यत्वमाह छन्दोगपरिशिष्टम्—

अत ऊर्द्ध्वं प्रवक्ष्यामि सन्ध्योपासनिकं विधिम् ।
अनर्हः कर्म्मणां विप्रः सन्ध्याहीनो यतः स्मृतः ॥

तथा—एतत् सन्ध्यात्रयं प्रोक्तं ब्राह्मण्यं यदधिष्ठितम् ।
यस्य नास्त्यादरस्तत्र न स ब्राह्मण उच्यते ॥

शातातपः

अब्राह्मणास्तु षट् प्रोक्ता ऋषिणा तत्त्ववादिना ।
आद्यो राजभृतस्तेषां द्वितीयः क्रयविक्रयी ॥
तृतीयो बहुयाज्यः स्याच्चतुर्थो ग्रामयाजकः ।
पञ्चमस्तु भृतस्तेषां ग्रामस्य नगरस्य च ॥
अनागतान्तु यः पूर्व्वां सादित्यां चैव पश्चिमाम् ।
नोपासीत द्विजः सन्ध्यां स षष्ठोऽब्राह्मणः कृतः ॥

अत सन्ध्यात्रयस्य नित्यत्वाभिधानात्

सर्व्वकालमुपस्थानं सन्ध्यायाः पार्थिवेष्यते ।
अन्यत्र सूतकाशौचविभ्रमातुरभीतितः ॥

इति विष्णुपुराणीये । सर्व्वकालं प्रातर्मध्याह्नसायंरूपकालत्रयं । विभ्रमश्चित्तविक्षेपः । तेन अशौचादावपि सन्ध्यामाचरन्ति । अतएव योगियाज्ञवल्क्यः

सर्व्वावस्थोऽपि यो विप्रः सन्ध्योपासनतत्परः ।
ब्राह्मण्याच्च न हीयेत अन्यजन्मगतोऽपि सन् ॥

सर्व्वावस्थोऽपि नित्यं सेवादिविकर्म्मनिरतः यथोचितशौचेऽप्यशक्तावपीति रत्नाकरः, अमलावस्थापन्नोऽपीति युक्तम् । सन्ध्याकालस्त्वहोरात्रसन्धिरूपमुहूर्त्तात्मकः । तथाच दक्षः

अहोरात्रस्य यः सन्धिः सूर्य्यनक्षत्रवर्ज्जितः ।
सा च सन्ध्या समाख्याता मुनिभिस्तत्त्वदर्शिभिः ॥

सूर्य्यनक्षत्रवर्ज्जितः । तथाच वराहः

अर्द्धास्तमया सन्ध्या व्यक्तीभूता न तारका यावत् ।
तेजःपरिहानिरुषा भानोरर्द्धोदयं यावत् ॥

अनयोरन्तरोक्ता परिमाणमाह दक्षः

रात्र्यन्तकाले नाड्यौ द्वे सन्ध्यादिकाल उच्यते ।
दर्शनाद्रविरेखायास्तदन्तो मुनिभिः स्मृतः ॥

नाडी दण्डः। अत्रमाह योगियाज्ञवल्क्यः

ज्ञाषष्ठी तु सततं दिवारात्र्योर्यथाक्रमम्।
सन्ध्या मुहूर्त्तमाख्याता ह्रासे वृद्धौ समा स्मृता॥

मुहूर्त्तं प्रथमकालमाह शातातपः

प्रातःसन्ध्यां स नक्षत्रामुपासीत यथाविधि।
सादित्यां पश्चिमां सन्ध्यामर्द्धास्तमितभास्कराम्॥

अतएव योगियाज्ञवल्क्यः

सन्धौ सन्ध्यामुपासीत नास्तगे नोद्गते रवौ।

मध्याह्नसन्ध्याया अष्टममुहूर्त्तकालमाह स्मृतिः

पूर्व्वापरे तथा सन्ध्ये सनक्षत्रे परिकीर्त्तिते।
सप्तमूर्ध्वेऽपि मध्याह्ने मुहूर्त्तः सप्तमोपरि॥

सन्ध्याकालातिक्रमे कालान्तरे प्रायश्चित्तं कृत्वा तस्याः करणं तथाच व्यासः

सन्ध्याकाले व्यतीते तु न च सन्ध्यां समाचरेत्।
गायत्रीं दशधा जप्त्वा पुनः सन्ध्यां समाचरेत्॥

यत्तु काशीखण्डं विधिना तु कृता सन्ध्या कालातीता वृथा भवेदिति तदकृत-
प्रायश्चित्तपरम्।

After this the hymns uttered in the Sandhyā prayer, the mode of reciting the Sandhyā prayer, worship of gods, its varieties, mode of performing the worship, a list of gods to be worshiped, mode of recitation of mystic words or holy names (Japa), distribution of rice etc. among the lower animals, feeding the guests, time of taking food by the Hindu house-holder, actions to be performed after taking the daily meal, etc. are most exhaustively treated of in the first chapter. While in the second Tithis (Lunar days) and rites to be performed in the each of them respectively, as well as fasts observed in Janmāṣṭamī, Rāmanavamī, Śivacaturdaśī and others, are extensively described. This chapter includes also the worship of the goddess Durgā, Kālī, etc. definition of a Sankrānti, how many Sankrāntis are in a solar year, their respective names, as well as ceremonies to be performed in them. Śrāddha ceremonies of different kinds and modes of their performance are fully discussed in the

third chapter. The codex being an incomplete one, we could not supply the accounts of the remaining portion of it, nor the last colophon.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् राघवेन्द्रकृतोव्यवस्थासारसंग्रहोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 11. दोलयात्राप्रयोगः । Dolayātrāprayogaḥ. Substance, country-made red paper, 13 × 5 inches Folia, 14. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. - Prose. Generally correct. Complete

A guide to the performance of the Hindu festival known as Dolayātrā in Bengal and Holī in other parts of the India, performed during three or five days commencing from the full moon of Fālguna under the name of Dolayātrprayoga. Anonymous.

श्रीकृष्णस्य दोलायात्राविधानविषयकोऽयं निबन्धः ।

THE SCIENCE OF MUSIC.

No. 1. सङ्गीतदामोदरः । Saṃgītadāmodaraḥ. Substance, country-made white and yellowish paper, 18 × 3 inches Folia, 66. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1633. Appearance, very old, worn out. Verse Generally correct. Complete.

A work treating of the science and art of the music with the allusions of Kṛiṣṇa's amorous plays in the Vṛindāvana with milk-maids in Sanskrit verses under the name of Saṅgītadāmodara, by Śubhankara, son of Śrīdhara. This work is complete in five stavakās or chapters.

Beginning. श्रीकृष्ण: ।

भावो हावानुभावो गति समयदशास्थान दूतीविभावा:
स्त्रीपुंसौ नादगीतस्वरगमकाश्च मूर्च्छना वर्त्तना: ।
ग्रामो रागाश्रिताश्च श्रुतिरपि च कलावाद्यमावाद्यहारा
नृत्यं निर्दोषगानानति नयनरसा: कृष्णलीलां वहन्तु ॥
गङ्गा यत् पादसङ्गात् सरिदुपपरि परिक्रीड़तेऽनङ्गहारी
यस्यार्द्धाङ्गकटा सृजति दिविसदामुत्तमाङ्गे मणित्वम् ।
इन्दुर्यन्नेत्रभावङ्गत इति जगदामि + + रोचिष्णुरङ्ग:
पद्मोत्सङ्गाङ्गरागं हरिममृतरुचस्तनु धिन्वन्तु वाच: ॥
जनयति सततमिदमतीव मोदं लोचनयो: ।
सङ्गीतकलारवे दशरूपे नाट्यदर्पणे यत्र ।
सङ्गीतचूड़ामणि रत्नकोषसङ्गीतसर्व्वस्व नटीरसेषु ।
वसन्ति सर्व्वे च गुणा: प्रयुक्ता भावावली तारदसारदासु ॥
यद्यच्च सारं भरतादिषु तत्तत् समाकृष्य रसाङ्कुराभं ।
प्रभङ्कर: सम्भूतमन्दरेण सङ्गीतदामोदरमातनोति ॥
यद्यस्ति सङ्गीतसरोजिनीनां मधुप्रवाहेषु पिपासु भाव: ।
पिपासव: केशवकेलिवङ्गं सङ्गीतदामोदरमाद्रियध्वम् ॥
पुष्पन्ति पञ्चस्तवका मुरारेर्विलासहासोज्ज्वलकेसरौघा: ।
सङ्गीतदामोदरके शुभानि चेतो हरा: सद्ग्रथना विचित्रा: ॥
काव्यं न भावेन विना, न भावेन विना रस: ।
न भावेन विना नृत्यं न भावेन विना जगत् ।

अतो भावस्य प्रधानत्वात् रसहेतुत्वात् नृत्यनिबद्धत्वाच्च प्रथमतो भावमेवोद्याम: ।

कालिन्दीपुलिनाक्रीड़े क्रीड़न्तं सेवितुं हरिं ।
राधाद्याभीरनारीणां भावा: पद्मात्समागता: ॥

रसान् भावयन्तीति भावा: ।

विरिञ्चिनारदौ रम्भा हुहूर्भरततुम्बुरू ।
षडेते नाट्यभावानां वक्तारो लोकविश्रुता: ॥
तैरुक्तास्त्रिविधा भावा: स्थायि सञ्चारि सात्त्विका: ।
स्थायि भावा नवैव स्युरथ स्युर्व्यभिचारिण: ।
त्रयस्त्रिंशदिति ख्याता यथाष्टौ सात्त्विका मता: ॥

प्रथमे यः समुद्भूतस्तथान्तेऽप्यवतिष्ठते ।
स्थायी भावः स विज्ञेयो व्यभिचारी ततोऽन्यथा ॥
ये नृपकर्षमायान्ति स्थायिन भावसत्तमम् ।
उपकृत्य च गच्छन्ति कथ्यन्ते व्यभिचारिणः ॥
अत्यन्तस्थिरचित्तत्वात् सत्त्वमुत्पद्यते गुणः ।
तेन सत्त्वेन निर्वृत्ताः सात्त्विका परिकीर्तिताः ॥

Afterwords these three Bhāvas Sthāyī, Vyabhicārī and Sāttvika are enumerated with their respective names and Rasas also to which they belong. They are followed by Havas, Anubhāvas, with which the first chapter is finished. The subjects treated of in the second chapter are नायिका, नायक, नाद (sound), गीत (song), श्रानगं सुडं (?) ध्रुवक, मण्ठक, निःसारुक, etc. The third chapter begins with स्वर (such as ष, ऋ, ग, म, प, ध, नि), and treats of मूर्च्छना, राग, रागिणी, (method of singing), and ताल with their varieties. The fourth chapter treats of श्रुति, नायकसचिव (companions of the hero) कला (fine arts), वाद्य (musical instruments), अङ्गहार (motions of several parts of the body), नृत्य (dancing), अभिनय (acting, including Drama with its varieties, etc). The fifth chapter after enumerating the defects of a singer mentions रस with its varieties as well as definition of each of them. At the end of the work the author gives a short account of his own in this way :—

नारायणाभिरुद्ध श्रीधरकुलसिन्धु कुमुदिनीबन्धुः ।
दीवाकरतारङ्गोऽनङ्गः स प्रमदगरी जयति ॥
श्रीदेवकीनन्दन राजशेखरौ सुखेनदामोदरकौ सहोदरौ ।
एषां मदीयाग्रसुवाचतुर्णां कृते कृतिं वितरसेन पूर्णाम् ॥
अपुनर्भव एवास्तु भवभेदिति जायताम् ।
शाण्डाडीयकुले जन्म कविता हरिभक्तयः ॥
इदमिदमिहनासे कुवचिद्वचनम् ।
स्फुटमिति कृति वाचः किमनीशैः स्फुरन्तु ।
स्फुरति मम न चेतो ग्रन्थवाहुल्यमुद्रा
दरसरसमसारे पीतमाध्वीकसारम् ॥

अपिच

अनुदितमिह किंचिच्चास्तु तत् सर्वमेतत्
विदधतु मम गीतं साधवश्चैदाराः ।

अधिरजनि गमाद्यः किं वियद्व्यानि यद्वो
तिरयति तिमिरौघं ताडयन्नश्वपादैः ॥
व्याकारस्मृतिकाव्यकोषभरतालङ्कारतर्कागम
ज्योतिः पिङ्गलनाटकप्रहसनक्रीडामड्डानीश्वरः ।
यो द्वैपायनवर्णिते कवियशोद्वारे निमग्नान्तरः
स श्रीमाननतगोच्छुभट्टकविः सङ्गीतदामोदरम् ।
सङ्गीतदामोदरहस्तमुक्ताश्रीसुधासेचनमेव शेवधिः ।
सङ्गीतशास्त्रैर्गदितैः किमन्यैर्येनाधियुक्तेषु पुलाकसिक्थैः ॥
यूनां यौवनमिन्दिराधनवतां वृन्दारकाणां सुधा
साम्राज्यं वसुधाभुजां मधुलिहां मालत्युदञ्चन्मधुः ।
किन्त्वाम्भो ज्वरिणामिवागत इव प्रेयान् कुरङ्गीदृशाम्
चेतो धाष्टि तथेदमस्तु सुखिनां सङ्गीतदामोदरं ॥
आसंसारमुदेतु संमतु कथा विम्बावरोर्विभिः ।
चौर्यौं वारिधिमेखला कलखलानामापूरयत् खेलतु ।
स धत्तां हृदि केरलीपति भवानीमस्य तुङ्गा रतिं
सङ्गीतोत्सवसेविनां वहतु मन्मङ्गीतदामोदरः ॥
ख्यातो यः कविचक्रवर्तिपदतो विद्याधनैरर्चितः
श्रीमद्रेयमिमं यमर्जुनयमाः सोऽजीजनच्छ्रीधरः ।
तस्य श्रीशुभङ्करस्य भणितौ सङ्गीतदामोदरे
साभोगाः स्तवकः प्रपञ्चितरसः श्रीमानयं पञ्चमः ॥

Colophon. समाप्तश्चायं सङ्गीतदामोदरग्रन्थ इति ॥ श्रीकृष्णः प्रयातु ॥
रामाग्नि काल क्षिति(१)मान शाके
कुम्भीरगे भास्वति कृष्णपक्षे ।

---

(१) The date given in the above ślokas is a confounding one for after the analyisis of the Sanskrit śloka the date appears at first to be 1333 Śaka Rāma – 3, Agni = 3, Kāla - 3 and Kṣiti – 1. That might be the date of original composition of the work. But the meaning and style of śloka leads us to take it as the date of copying the codex. The very appearance of which seems not to be older than one hundred years of 1733 Śaka. In this case we have to take the number indicated by Kāla for 7 Kāla is no where used as indicating that number. Kāla generally indicates 3 Bhūta (past), Bhaviṣya (future), and Vartamāna (present). If Kāla be taken for as name of Śiva (शूलभृत्) number 6 might be obtained from it. Then the date being 1633 the codex would be two hundred years old.

नत्वाखिलश्रीगुरुपादपद्मम्
सङ्गीतदामोदरमाचचक्षे ।
श्रीकण्ठः ।

विवरणम्—सङ्गीतदामोदरो नाम गीतविषयकोऽयं निबन्धः श्रीहट्टीयान्वयज श्रीशुभङ्करकविचक्रवर्त्तिप्रणीत। मङ्गलाचरणानि सर्वाण्येव श्रीकृष्णलीलाविषयकाण्यतस्य सङ्गीतदामोदर इति नाम ॥

EPICS AND PURANAS.

No. 1. महाभारतं द्रोणपर्व्व । Mahābhāratam Droṇaparva. Substance, country-made yellow paper, 25 × 5 inches. Folia, 429. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not very old. Verse. Generally correct. Complete

This codex contains Dronaparvan, one of the eighteen parts of the Mahābhārata, relating the heroism of Droṇa in the battlefield of Kurukṣetra and his death. It is the seventh Parva.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतस्य द्रोणपर्व्वमात्रं वर्त्तते ।

No. 2. महाभारतं कर्णपर्व्व । Mahābhāratam Karṇaparva. Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches. Folia, 255. Lines, 4-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Complete

This codex contains a complete copy of the Karṇaparvan or a part of the Mahābhārata relating the exploits done by Karṇa in the battlefield of Kurukṣetra as well as his death caused by Arjuna. This is the eighth Parvan.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतान्तर्गतं कर्णपर्व्व सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 3. महाभारतं शल्यपर्व्व । Mahābhāratam Śalyaparva. Substance, country-made yellow paper, 25 x 5 inches Folia, 78. Lines, 4-7 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Śalya Parvan is the nineth of the eighteen Parvans of the Mahābhāratam dwelling on Śalya's deeds in the battlefield of Kurukṣetra and his death.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतान्तर्गतं शल्यपर्व्व वर्त्तते ।

No. 4. महाभारतं गदापर्व्व । Mahābhāratam Gadāparva. Substance, country-made yellow paper, 25 x 5 inches. Folia, 83. Lines, 4-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Gadā Parvan is the tenth of the eighteen Parvans of the Mahābhārata relating the dual fight with Gadā of Bhīma and Duryodhana as well as the death of latter.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतान्तर्गतं गदापर्व्व वर्त्तते ।

No. 5. महाभारतं स्त्रीपर्व्व । Mahābhāratam Strīparva. Substance, country-made yellow peper, 25 x 5 inches. Folia, 75. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Strīparvan is the twelfth parvan of the Mahābhārata relating the funeral ceremonies of the Kauravas as performed by their respective wives.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतान्तर्गतं स्त्रीपर्व्व वर्त्तते ।

No. 6. भगवद्गीता शङ्करभाष्यसहिता । Bhagavadgītā Śaṅkarabhāṣyasahitā. Substance, country-made yellow paper, 16 × 7 inches. Folia, 165. Lines, 4-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains text of Bhagavadgītā, with the Gītābhāṣya or commentary on the Bhagavadgītā, by Śaṅkarācāryya.

पुस्तकेऽस्मिन् परमहंस परिव्राजाचार्य्य श्रीशङ्कर भगवत्कृत गीताभाष्यसहिता भगवद्गीता सम्पूर्णा वर्त्तते ॥

No. 7. कालिकापुराणम् । Kālikāpurāṇam. Substance, country-made white paper, 24 × 6 inches. Folia, 222 (of which fol. 155 is wanting). Lines, 6-11 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, torn and worm-eaten in parts Verse. Generally correct. Complete.

One of the Upapurāṇas dwelling on the greatness of the Goddess Kālikā, noticed in No. 13 Purāṇas.

पुराणमिदमुपपुराणेष्वन्यतमत् कालिकामाहात्म्यविषयकम् ।

No. 8. मार्कण्डेय चण्डी । Mārkaṇḍeya Caṇḍī. Substance, country-made white and yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, 61. Lines, 3-9 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A portion of Mārkaṇḍeya Purāṇa, relating three different stories on the adventures of the great goddess Caṇḍī. The Mārkaṇḍeyapurāṇa has been edited and translated by Mr. Pargiter in the Bibl. Ind. series.

Colophon इति मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥ ओं तत्सत् ॥

विवरणम्—मार्कण्डेयपुराणान्तर्गत देवीमाहात्म्याभिधनिबन्धोऽयमतिप्रसिद्ध एव ॥

No. 9. उत्कलखण्ड पुरुषोत्तममाहात्म्यम् । Utkalakhaṇḍa Puruṣottamamāhātmyam. Substance, country-made yellow paper, 18 x 5 inches. Folia, 174. Lines, 6–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, decayed. Verse. Generally correct. Complete.

A portion of the Utkalakhaṇḍa of the Skandapurāṇa dwelling on the sanctity of the Puruṣottamakṣetra or Purī.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीयोत्कलखण्डान्तर्गतं पुरुषोत्तममाहात्म्यं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 10. काशीखण्डं सटीकम् । Kāśīkhaṇḍaṁ Saṭīkam. Substance, country-made white paper, 15 x 6 inches. Folia, 251. Lines, 9–11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1761. Appearance, very old, decayed and torn. Verse and prose. Generally correct. Incomplete (Adhyāyas or chapters 1–50 both included being wanting).

This codex contains the last portion of Kāśīkhaṇḍa a part of the Skandapurāṇa dwelling on the greatness of the sacred place Kāśī, (Benares) beginning with 51st Adhyāya upto the end, with the commentary of Rāmānanda in both the margins. At the end of the commentary the commentator gives a short account of his family in this way :—

वेदान्तेऽथ पुराण भारतविधौ श्रीमद्व्यासात्मजः
सांख्ये श्रीकपिलः कणाद इह यो वैशेषिके गौतमः ।
न्याये योगनये पतञ्जलिरसौ चन्द्रप्रभावल्लभो
भट्टाचार्य्य चतुर्भुजो विजयते प्राक्काव्य कौमारिलः ॥
आसीत् काश्यपवंशभूषणमणिर्मान्यो मुकुन्दप्रियो
विप्रो गदाधरस्य तनयः पद्माम्बरः सम्मतिः ।
गन्धर्व्वीजठरे ततः समभवत् श्रीरामनाथः सुत
स्तेनेयं विहिता हिताय विदुषां टीका बुधैर्वीक्ष्यताम् ॥

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणान्तर्गतकाशीखण्डस्योत्तरार्द्धं वर्त्तते ।

No. 11. वाशिष्ठचन्द्रिका । Vāśiṣṭhacandrikā. Substance, a thick bark of a tree very skilfully polished so as to be fit for writing, 24×6 inches. Folia, 80. Lines, 4–11 in a page. Character, Bengali. Date, Saka 1476. Appearance, somewhat old, torn and decayed in parts. Prose. Not correct. Incomplete.

An incomplete commentary on the Yogavāśiṣṭha, entitled Candrikā, upto the end of the Utpattiprakaraṇa, occupying nearly the whole of the first page of fol. 45, by Ātmasukha, pupil of Uttamasukha a great hermit of his time. This commentary is followed by another one entitled Vāśiṣṭha Padadīpikā, by Advayāraṇya, to be described afterwords.

Beginning *of the Candrika.* ओं नमो गणेशाय ।

अविद्याकल्पितं द्वैतं यदसिंहाभिधं महः ।
वेदान्तवेद्यं वन्देहं परमानन्दविग्रहम् ॥
सर्व्वमुत्तमसुखप्रसादतो जीवजातमखिलं श्रुतिर्ज्जगौ ।
तस्य वेदविदितस्य वर्ण्यते किं महत्त्वमखिलात्मनो गुरोः ॥
मतभर परिपन्थि दोमदानैकलौलं
मुनिवरनिकुरम्बै पूज्यमानाङ्घ्रियुग्मं ।
विधुत सकलदोषं सत्यविद्यप्रमुर्त्तिं
श्रुतिशतनुतमाराधये विश्वनाथम् ॥
यो देहलीमधिगतः शिवराजधान्यां
माद्यान्तरे विरचितापचितौच्छयैव ।
दृष्ट्वैव वारयति विघ्नशतानि सौव्यादस्मात्
समस्त सुरवन्दितपादपद्मः ॥
यस्य महाभडिमसागरसन्निगाढः
सद्यः पुनाति सकलस्य जगन्मायपाकात् ।
सा शारदा विपयगेव दैवैः
सेव्या समस्त वरमाशु ददातु मह्यम् ॥
वाल्मीकिमुनिवाग्गङ्गा सद्दयसुखवाहिनी ।
महासागरसम्प्राप्ता मत्पापांसि पुनात्वलम् ॥
वशिष्ठ वाक्यपादाब्ज वरिवस्या विधौ मम ।
वचांसि पुषतां यान्तु चित्तवृत्तानि दीव्यताम् ॥

श्रीमद्गुरुगणेशानन्दाय: सङ्कल्पितार्थदा: ।
प्रणम्य मूर्द्धविहित: कुर्व्वे वाशिष्ठचन्द्रिकाम् ॥
वाशिष्ठाब्धिं तितीर्षामि हनुमानिव लीलया ।
रामपादाम्भक्त्याहं पन्तुमर्हन्ति सूरय: ॥

अथ सत्यज्ञानानन्दाद्वितीय: परमात्मा भगवन्नारायण: कल्पादौ चेत्राधिगम: प्रधानो जीवांश चित् प्रधानो भावमात्मानकर्म्मानुसारेण ससर्ज्ज । + +

+ + + +

इमं वशिष्ठसहुद्रं वैराग्य मुमुक्षुव्यवहार जगदुत्पत्ति स्थित्युपशम निर्व्वाण-प्रतिपादक षट्प्रकरणकल्लोलमनेकव्याख्यानधनरत्नविवेकवैराग्योपरतितितिक्षा-नादि रत्ननिलयं मन्दोपकृतये यथामति व्याख्यास्याम: ॥

End. नास्ति ।

Colophon. इति श्रीमत् परमहंस परिव्राजकाचार्य्योत्तमसुख पूज्यपादशिष्य श्रीमदात्म-सुखकृतौ वाशिष्ठचन्द्रिकायां उत्पत्तिप्रकरणं समाप्तम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमदात्मसुखविरचिता वाशिष्ठचन्द्रिकाख्या योगवाशिष्ठटीका उत्पत्ति प्रकरणान्ता वर्त्तते ॥

It has been already said, that along with the above described commentary the codex contains also another commentary, *entitled* Vāsiṣṭhapadadīpikā, by Advayāraṇya occupying last 34 and half fol. (from the 2nd page of the fol. 45 to 80) This, dwelling on the last three (Sthiti, Upaśama and Nirvāṇa) prakaraṇas only is also an incomplete one.

Beginning. नास्ति ।

End. पूर्व्वोक्त भूमिकाप्रपञ्चाय प्रश्न: सप्तानामिति सुख्यव्याख्या प्रथैव तत्त्व मज्ञीभोपायो निष्कामकर्म्मादिरिति प्रथमाभूमि: शुद्रमाख्या (?) मूदस्य तावदुत्तरस्य प्रकार: काकतालीयादिप्रकारेण वै वैराग्यं इच्छया संस्थ: इच्छा विस्फुरित: तस्य सम्वेदनस्यानर्थभावनं कल्पमात्याग: घटना विसर्व्वनं चावेदनं वै वेदनराहित्यं यथामिनी संसारे नभमीत्यर्थ: ।

Colophon. चरयारण्यनिर्व्वाणे वासिष्ठपददीपके
संसारसागरनिर्वाणनिर्वाणप्रक्रियात्मगात् ॥

The following lines will throw some light on the origin of the work.

उद्भिद्गौडदशगौडराजिवञ्जोलचौकटाच कश्यपाशिलवयवचाः ।
ग्रेयस्तमीत् भवता भवतापहन्ता चक्रायुधः श्रुतिविनीततत्त्वः ।
घोराब्धिर्बहुभञ्जेन कायमध्यात्मात् समालीढिता
रत्नौघैः परिशाहितः प्रमथितो नीरजता मापितः ।
विश्वनौ न विधेय एव बहुमञ्चामात्मना प्रायशो
देवानामिति पापशङ्कि मनसा शुभं भजे धूर्जटिम् ॥
ईरन्ध उद्दर विभो तरसाम्भवाय
यत्नेन भक्तजनयान तवोपचारः ।
यदिद्य मूल खमनाय विधाथवनः
सन्तर्कितोऽसि भगवान् स्वयमुपातस्त्वम् ॥
छिन्नाते वरदपिपा भगवता दत्तः स मन्यामहे
येन राघवकसंग्रहेण कथमाख्यासद्गुदितमता ।
तेनासौ सकलाभिधो × + श्रीभैरवा भावना
व्यासक्त प्रमदपदान्तरसिकोनिर्व्वाणचिन्तामणिः ॥
यस्याऽङ्गवियोगभागि विजयामोदाटना विस्फुटं
शम्भुः कैटभ पाटनस्य वपुषा स्वीयं वपुः ख्यातवान् ।
गौरी खड्गविघट्टनाय तटिनी सच्छृङ्खला याचकात्
माता गौतम + + + वो याचकाः
नमोऽस्तु रामाय निरञ्जनात्मने नमो वसिष्ठाय विशिष्टकर्मणे ।
नमोऽस्तु वाल्मीकिकविश्वमाभुजे विवेक कौमोप + कैलिशालिने ।
यस्मिन् बोधविधौ निधाय भगवान् विद्यामपारोद्यमम्
रुद्राक्षारमणः प्रियासहचरः स्वैरं चचारात्र च ।
दत्वा नाम निजं जनोपकृतये विद्याधिकारोचितं
प्रायश्चं परमं गुरुं भुवि महादेवाभं सम्भजे ॥
स जयति कविता सुधानिधानं कुलभूपतिरपि योऽभिनन्दः ।
अति विपुल वाक्समासमानं प्रकृतजनोपकृति यं उद्धार ॥

विन्दन्निदं वेदनिदिष्टमिष्टं प्रकष्टसुभासपदं हि शास्त्रम्।
चित्तं पवित्रं सकुलप्रकाशं गच्छेत् प्रसंग परमार्थभाक् स्यात्॥
श्रीमत्त्र्यम्बक यत्नेश्वरहर्षि: (?) चौधोदुरेन्द्रात्मज
श्रीमत्कृष्णसमाश्रयस्य विनाडामिव रामायणे।
प्रारब्ध: पददीपक: खलु मया यस्मिन् सहस्रार्पिते।
सारार्थ: परिगृह्यते कृतिवरै: क्लेशविना सर्वदा॥

\+ + + + +

इति पञ्चयारत्नटीका समाप्ता॥

रसपक्षिमुनी शाके श्रीजनार्द्दनदासक:
पठेषयदिदं यत्नं मुमुचूणां सुखावहम्॥ + ॥ + ॥

श्रीकृष्णाय नाम:॥ गोविन्दाय नम:॥ वासुदेवाय नम:॥
श्री श्री श्री श्री श्री श्री श्री यदाहष्टमित्यादिदोष परिहार:॥•॥•॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नद्यारत्ननिर्मिता पददीपकाभिधा स्थितिप्रकरणादारभ्यनिर्वाण प्रकरणान्ता वर्त्तते॥

• No. 12. पद्मपुराणीय स्नानप्रयोग:। Padmapurāṇīya Snānaprayogaḥ. Substance, country-made yellow paper, 14 × 4. Folia, 1. Lines, 3–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A guide for daily bathing according to the rules laid down in the Padmapurāṇa, one of the Mahāpurāṇas. We quote below the whole text.

पद्मपुराणीय स्नानप्रयोग:। यज्ञोपवीती बद्धशिखो द्विजाद्य: पर-स्त्रीतोदके पञ्चपिण्डानुद्धृत्य नाभिमात्रोदके प्राङ्मुख: शिरस्यमण्डलं कृत्वा-चौं तत् मदिप्युथार्थं पद्योयादि अमुक गोत्र: श्रीअमुकदेवशर्म्मा विष्णुप्रीति काम: स्नानमहं करिष्ये इति सङ्कल्प्य चौं नमो नारायणायेति मन्त्रेण चतु-र्हस्तपरिमितं चतुरस्रं पानीयं स्नानरूपं परिकल्प्य

चौं विष्णो: पाद प्रसूतासि वैष्णवी विष्णुपूजिता।
पाहि न स्त्वेनसस्तस्मादाजन्ममरणान्तिकात्॥

तिस्रः कोट्योऽर्द्धकोटी च तीर्थानां वायुरब्रवीत्।
दिवि भुव्यन्तरीक्षे च तानि ते सन्ति जाह्नवि॥
नन्दिनीत्येव ते नाम देवेषु नलिनीति च।
वृन्दा पृथ्वी च सुभगा विश्वकाया शिवामिता॥
विद्याधरी सुप्रसन्ना तथा लोकप्रसादिनी।
क्षेमा च जाह्नवी चैव शान्ता शान्तिप्रदायिनी॥

इत्यनेन गङ्गामावाह्य ओं नमो नारायणाय इति मन्त्रेण सप्तवाराभिमन्त्रं जलं विधाय पश्चात् वा मूर्त्तिं प्रक्षिप्य

ओं अश्वक्रान्ते रथक्रान्ते विष्णुक्रान्ते वसुन्धरे।
मृत्तिके हर मे पापं यन्मया दुष्कृतं कृतम्।
उद्धृतासि वराहेण कृष्णेन शतबाहुना।
नमस्ते सर्व्वलोकानां प्रभवारिणि सुव्रते।
आरुह्य मम गात्राणि सर्व्वं पापं प्रणाशय।

इत्येताभ्यां मन्त्राभ्यां मृदमामन्त्र्य तया गात्राणि प्रलिप्य चक्षेण विशेष मन्त्रान्तरं यथा—

ओं कुरुक्षेत्रं गयागङ्गा नैमिषं पुष्कराणि च।
तीर्थान्येतानि पुण्यानि स्नानकाले भवन्त्विह॥

इति संस्मृत्य नासाचिकर्णान् कराभ्यां पिधाय प्रवाहे प्रवाहाभिमुखः स्थिरजले सूर्य्याभिमुखस्त्रिनिमज्जेत्। गङ्गायान्तु विशेषमन्त्रः

ओं विष्णुपादार्घसम्भूते गङ्गे त्रिपथगामिनि।
धर्म्मद्रवीति विख्याते पापं मे हर जाह्नवि।
श्रद्धया भक्ति सम्पन्ने श्रीमातर्देवि जाह्नवि।
अमृतेनाम्बुना देवि भागिरथि पुनीहि माम्॥

इति पठित्वा मज्जेत्॥

No. 13. लिङ्गार्च्चनचन्द्रिका। Lingārcanacandrikā. Substance, country-made reddish paper, 18 × 5 inches. Folia, 47. Lines, 10 in a page with a gulf of half an inch in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Prose and verse. Not correct. Complete.

A guide to the worship of Liṅgas or symbols of different kinds of Śiva, compiled by Sadāśiva, son of Gaṅgādhara, after consulting several works on the same subject, entitled Liṅgārcanacandrikā, entirely different from Liṅgārcaṇatantram, an original Tāntrika work noticed in No. 83 Tantras.

Beginning. ओं नमः शिवाय ।

उमा कटितटस्फुरत् करिवराननालोकन
प्रसन्नहृदयं धिया सदयमिन्दुचूडं महम् ।
प्रणम्य गिरिजाधवं भजनमावदत्तेप्सितम्
सिताननमनामयं प्रियमुमासहायं मुदा ॥
वंशेऽस्मिन् दशपुत्रनामनि महान् विष्णुर्हिं जातस्तमूत्
सूनुस्तस्य सुधी गदाधर इति ख्यातो जयन्त्याख्यया ।
तत्पुत्रेण सदाशिवेन विदुषा दृष्ट्वा निबन्धान् पुरा
श्रीलिङ्गार्चनचन्द्रिका विरचिता विद्वच्चकोरेष्टदा ॥
विविच्य गुणगौरवं गुणविवेचका मत्सरं
विहाय कथयन्तु तत्तदिह दूषणं सज्जनाः ।
न फल्गुजनदूषणैः किमपि हीयते मामकं
दीनाश्रमगणर्हणा किमुदितेन खेदावहा ॥

Inorder to establish the superiority of Śiva over all gods and goddesses, extracts from Vedas, Upanisads, etc. are quoted here. It shows also that of the eighteen Mahāpurāṇas ten establish the greatness of Śiva though only one undergoes the name Śaiva, while of the rest only four are Vaisṇavas, two Brāhma, one Āgneya and one Sāvitra, as—

तत्र शैवानि शैवञ्च भविष्यञ्च द्विजोत्तमाः ।
मार्कण्डेयं तथा लैङ्गं वाराहं स्कान्दमेव च ।
मात्स्यमन्यत्तथा कौर्म्मं वामनञ्च मुनीश्वराः ।
ब्रह्माण्डञ्च दशेमानि चौथि सवापि संख्यया ।
यन्यानां महिमा शिवस्यैव प्रकाश्य ते ।
असाधारणया मूर्त्या नाम्ना साधारणेषु च ।
विदन्ति शिवशैरतानि शिवस्तेषु प्रकाश्यते ।
विष्णोर्हि वैष्णवं तत्त्वं तथा भागवतं तथा ।
नारदीय पुराणञ्च गारुडं वैष्णवं विदुः ।

ब्राह्मं पाद्मं ब्रह्मणो च पद्मेतापिवमित्यकं ।
सावित्रं ब्रह्मवैवर्त्तमित्यष्टादश स्मृतम् ॥
दशैवपुराणानि सात्त्विकानि विदुर्बुधाः ।
वैष्णवानि च चत्वारि तामसानि मुनीश्वराः ।
चत्वियाणां श्रौतधर्मास्तेषु तद्देवता हरिः ।
ब्राह्मे तु राजसे वैश्य शैव्ये सर्व्वेव सम्मताः ॥

Then the greater merit of the worship of Śiva in a symbol than that in an image has been discussed fully and Liṅgas (symbols) are also enumerated thus—

वर्णानां परमो धर्मः शिवलिङ्गार्च्चनं परं ।
न तस्मादपरो धर्मो वर्णानां परमो नृपाः ॥
लिङ्गार्च्चनप्रभावस्तु वेदेषु बहुधा श्रुतः ।
वेदैरपि न विज्ञातस्तत् प्रभावो नराधिप ॥

लिङ्गाभावेतु प्रतिमायां शिवपूजनं कार्य्यम् । विद्याधरसंहितायां —
लिङ्गं प्राधान्यतः पूज्यं तथाबेरञ्च गौणकम् ।
लिङ्गाभावे तु बेरः स्यात् पूजायां स्थापने मतेति ।

पद्मराग-काश्मीर-पुष्पराग इन्द्रनील गोमेदविद्रुममौक्तिकराजत-सौवर्णहीरक-पारदपाषाणशिवमानः पार्थिवसुत्तरोत्तरमिति ॥

Afterwords which of these Lingas is to be worshipped by each of the four castes, the definition of each kind of the Liṅgas, the manner of worship, etc. are treated of with authorities of several Śāstras. It ends as follows—

लिङ्गपूजनं परार्थे न कार्य्यं तदुक्तं शिवरहस्ये —
शिवलिङ्गार्च्चनं विप्रो यः परार्थे करिष्यति ।
स वेदराशिपूर्णोऽपि पिशाचो भवति ध्रुवम् ॥
अनन्तफलदं धर्म्मं शिवलिङ्गार्च्चनात्मिकं ।
कः प्रयच्छति मूढात्मा परस्मै धनलोभतः ॥
शरीरमपि देयं स्यात् कदाचित् धनलोभतः ।
फलं न देयमन्यस्मै शिवलिङ्गार्च्चनोद्भवम् ॥
वेदपारायणैर्धर्म्मैरनन्तैरपि सर्व्वदा ।
अपारमतपोभिश्च तत्पापं न विनश्यति ॥

Colophon. इति दशरथपुत्र पाठक सदाशिव कृता सिद्धान्तचन्द्रिका समाप्ता।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवमाहात्म्यतल्लिङ्गभेदतदर्चनपद्धतिप्रभृतीनि सप्रमाणं विस्तरशः समालोचितानि।

No. 14. श्रीकृष्णाष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्। Śrīkṛiṣṇāṣṭottaraśatanāmastotram. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 6–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Kṛiṣṇa consisting of one hundred and eight different names *from the Brahmāṇḍapurāṇa from an interlocution of the* goddess of the Earth and Ananta.

पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्माण्डपुराणीय धरणिशेषसंवादान्तर्गत श्रीकृष्णोत्तरशतनामस्तोत्रं विद्यते।

No. 15. अक्रूरकृत स्तोत्रम्। Akrūrakṛita Stotram. Substance, *country-made yellow* paper, 12 × 4 *inches.* Folia, 2. Lines, 3–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Kṛiṣṇa by Akrūra belonging to the Brahmavaivartapurāṇa

पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणान्तर्गताक्रूरकृतश्रीकृष्णस्तोत्रं वर्त्तते।

No. 16. विपरीतप्रत्यङ्गिरा नारायणस्तोत्रविष्णुस्तोत्राणि। Viparītapratyaṅgirā Nārāyaṇastotra-Viṣṇustotrāni. Substance, *country-made* yellow paper, 12 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 5–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains three small works (1) Viparīta Pratyangira, (2) Nārāyaṇastotra and (3) Viṣṇustotra, each complete in one fol. Of these the first is guide to the sacrifice performed in honour of goddess Pratyangira and the last two are prayers to Nārāyaṇa belonging to Kūrmapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् प्रत्यङ्गिरा, नारायणस्तोत्रं, विष्णुस्तोत्रञ्च वर्त्तते ।

No. 17. दुर्गास्तोत्रम् । Durgāstotram. Substance, country-made yellow paper, 11 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 3–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the goddess Durgā belonging to the Kāśikhaṇḍa.

पुस्तकेऽस्मिन् काशीखण्डप्रोक्तं दुर्गास्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 18. शनैश्चरस्तोत्रम् । Śanaiścarastotram. Substance, colourless Bāli Mill paper, 12 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 4–7 in a page. Character, Bengali Date, Śaka 1809. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to planet Saturn belonging to the Skandapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणोक्तं शनैश्चरस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 19. गङ्गास्तोत्रम् । Gangāstotram. Substance, foolscap paper, 12 × 5 inches. Folia, 2. Lines, 9–12 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

A prayer to goddess Gangā belonging to the Padmapurāṇam.

पुस्तकेऽस्मिन् पद्मपुराणप्रोक्तं गङ्गास्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 20. रुद्राक्षमाहात्म्यम् । Rudrākṣamāhātmyam. Substance, country-made yellow paper, 12 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, somewhat old. Verse. Generally correct. Complete.

A treatise on the sacredness of Rudrākṣa seed belonging to the Śrīdharmapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीधर्मपुराणान्तर्गतं रुद्राक्षमाहात्म्यं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 21. सूर्य्याष्टकम् । Sūryyāṣṭakam Substance, country-made yellow paper, 12 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 3-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Verse. Generally correct. Complete.

Eight verses on the prayer to Sūryya, the sun, entitled Sūryyāṣṭaka, belonging to the Padmapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् पद्मपुराणान्तर्गतं सूर्य्याष्टकं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

TANTRAM.

No. 1. राधातन्त्रम् । Rādhātantram. Substance, country-made yellow paper, 15 × 4 inches. Folia, 60. Lines, 2-6 in a page, with gap of half an inch in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A Tāntrika treatise on rites and observances for the guidance of Śakti worshippers in the form of a dialogue between Hara and Pārvatī. Catalogued in No. 76 Tantras.

शक्तिपूजादिविषयकशास्त्रनियमविशेषो राधातन्त्रं नाम ।

No. 2. कालीतन्त्रम् । Kālītantram. Substance, yellow paper, 18 x 4 inches. Folia, 13. Lines, 7 in a page, with a galf of an inch in middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Not correct. Complete.

An original Tāntrika work treating of the greatness of the goddess Kālī entitled Kālītantra. Although the name of the work and the subject treated of in it are the same as in the work described in No. 126 Tantra, the reading differs here and there from that and there is also a chapter more at the end it being complete in twelve chapters instead of eleven.

Beginning. ओं नमः परदेवतायै ।

कैलासशिखरारूढं देवदेवं जगद्गुरुम् ।
पप्रच्छ पार्व्वती देवी भैरवं परमेश्वरम् ॥
देवदेव महादेव सृष्टिस्थितिलयात्मक ।
किमाश्चर्य्यं नाम श्रोतुमिच्छामि तत्त्वतः ।
कालिका या महाविद्या समस्त भेदसंयुता ।
सपर्य्याभेदसहिता चतुर्व्वर्गफलप्रदाम् ॥

End. अनया सदृशी विद्या त्रिषु लोकेषु दुर्ल्लभा ।
कल्पकोटिसहस्रेषु जिह्वाकोटिशतैस्तथा ॥
वक्तुं न शक्यते देवि किमन्यैर्बहुभाषितैः ।
दर्शनं चन्दनेनापि वालानाला प्रचक्ष्यते ।
दर्शनं कालिका साक्षात् राजदर्शनं मेदया ।
तारा मन्त्रमयी शोभा तत्तुल्याश्च तथा परा ॥
एताः कुलान्विताः कार्य्या याश्च कुलाम्बिका ।
स्त्रीमूलमिदं सर्व्वं पूर्व्वमेव कथितं प्रिये ॥
इदानीं मन्त्रसिद्ध्यर्थं कारणं मम सुव्रते ।
विना योगेन भक्तेन सद्योनापि समाहितः ॥
सहस्रं प्रजपेन्मन्त्रं सर्व्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
चतुष्पथे शून्यगृहे पूजयेद् यन्त्र चण्डिकाम् ।
न तस्य दुर्ल्लभं किञ्चित् त्रिषु लोकेषु विद्यते ॥
स पद्यमेव देवेशि सर्व्वपापैः प्रमुच्यते ।
एतत् पूजा महादेवि पुत्रेभ्योऽपि न दर्शयेत् ॥
अन्यथा प्रेतराजस्य भवनं + + व्रजेत् ॥

Colophon. इति काली तन्त्रे द्वादशः पटलः । ० । ० ।

विवरणम्—कालीतन्त्रमिदं शिवोक्ततन्त्राणामन्यतमम् ।

No. 3. कुलार्णवतन्त्रम् । Kulārṇavatantram. Substance, country-made colourless paper, 18 × 4 inches. Folia, 43, (of which fol. 1 is wanting). Lines, 5-9 in a page, with a gap of about in inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct. Incomplete, (having neither beginning nor end).

An original Tāntrika work attributed to Śiva treating especially *of rites of Kulācāras among other subjects such as the creation etc.* Noticed in No. 14 Tantras.

विवरणम्—कुलार्णवाभिधोऽयं तान्त्रिकनिबन्धः कुलाचारमाहात्म्यप्रख्यापकः ।

No. 4. मुण्डमालातन्त्रम् । Muṇḍamālātantram. Substance, country-made yellow paper, 21 × 7 inches. Folia, 45. Lines, 4-6 in a page. *Character, Bengali.* Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tantra corresponding fully with the work noticed in No. 119 Tantras.

मुण्डमालाभिधस्तान्त्रिको निबन्धोऽत्र सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No 5. मायातन्त्रम् । Māyātantram. Substance, *country-made* colourless paper, 12 × 3 inches. Folia, 35. Lines, 4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Not correct. Complete.

An original Tāntrika work treating of the influence of Māyā or illusion, entitled Māyātantra, complete in seven paṭalas.

अत्र मायातन्त्राभिधः कतिपयपटलात्मकनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 6. लिङ्गार्चनतन्त्रम् । Liṅgārcanatantram. Substance, Bāli paper of yellow colour, 14 × 10 inches, bound in book form Folia, 117. Lines, 8-13 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tāntrika work on the worship of Śivaliṅga in the form of a dialogue between Śiva and Pārvrtī, entitled Liṅgārcana Tantra.

अत्र लिङ्गार्चनतन्त्रं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

N. B.—Under this number an incomplete copy of the Liṅgārcanatantram, described in No. 83 Tantras, is found also.

पुस्तकेनानेनसह लिङ्गार्चनतन्त्रमपि खण्डितं वर्त्तते ।

No. 7. महानिर्व्वाणतन्त्रम् । Mahānirvāṇatantram. Substance, country-made yellow paper, 21 × 10 inches Folia, 89. Lines, 4-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Incomplete.

An original Tentrika work and the most revered of all the Tantras attributed to Mahādeva. The codex under notice contains only the first half of the text.

अत्र सुप्रसिद्धस्य महानिर्व्वाणतन्त्रस्य पूर्व्वार्द्धमात्रं वर्त्तते ।

No. 8. पिच्छिलातन्त्रम् । Picchilātantram. Substance, country-made yellow paper, 23 x 10 inches. Folia, 18, (of which fol. 1-9 both including are wanting). Lines, 11-12 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Verse. Generally correct. Incomplete.

An original Tāntrika work entitled Picchilātantra, divided into two parts. Of which the codex under notice contains only the first part, complete in 16 Paṭals or chapters of which almost the whole of the first Paṭala is wanting.

पुस्तकेऽस्मिन् पिच्छिलाख्यतन्त्रस्य पूर्व्वभागमात्रं खण्डितं वर्त्तते ।

No. 9. शक्तितन्त्रम् । Śaktitantram. Substance, country-made yellow paper, 23 x 10 inches. Folia, 9. Lines, 10-13 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This contains an incomplete text of the Śaktitantram.

पुस्तकेऽस्मिन् शक्तितन्त्रमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 10. तन्त्रसारः । Tantrasāraḥ. Substance, country-made colourless paper, 20 x 4 inches. Folia, 231. Lines, 5-8 in a page, having a bluch about $1\frac{1}{2}$ inch square in the middle Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out and writing effaced in parts, with different hand writings. Prose and verse. Generally correct. Complete. -

A Tāntrika compilation, entitled Tantrasāra, by Kṛisnānanda surnamed Āgamavāgīśa. Noticed in Nos. 27, 28 and 29 Tantras.

पुस्तकेऽस्मिन् आगमवागीशोपाधिक कृष्णानन्दसंगृहीततन्त्रसारः संपूर्णो वर्त्तते ।

No. 11. श्यामाकल्पलता। Śyāmākalpalatā. Substance, country-made colourless paper, 18 × 4 inches. Folia, 74, (of which fol. 59-69 both including are wanted). Lines, 6-8 in a page, with golf of an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A Tāntrika compilation on the greatness, worship, etc. of Śyāmā (Kālī), under the name Śyāmākalpalatā, compiled from several original Tāntrika works by Rāma. The codex under notice being incomplete we are unable to describe the work fully. It contains only three stavakas or chapters. Of which the first treats of Vidyādhara the way to find out the forms of mystic words (Mantras) and Vidyāmāhātmya, the greatness and powers of them. The second is named Dikṣāprakaranopadeśa or treating of instructions for Gurus in imparting the mystic words to his followers. The performance of daily worship (Nityapūjā) etc. are treated of in the third chapter.

Beginning. ओं नमः परदेवतायै ॥

मानातीतापि सन्वित् सृजति जगदवत्यत्ति विश्वैकहेतु-
र्विश्वात्मा वुद्धिचेत.प्रकृतिमहदहङ्कारमाया स्वरूपा।
वर्णात्मा वर्णधामा प्रकृतिरिति परा गीयते वेदविद्भि-
र्या या सावात्तु तस्मै घनतिमिररुचिदे सर्व्वमूर्त्यै नमोऽस्तु ॥
अज्ञानध्वान्तनाशाय चिन्मयेरव कल्पते।
दीनपाय कृपाधाम्ने श्रीकृष्णाय नमोनमः ॥
देवीं दुर्धरदैत्यदम्भदमनीं नत्वा शिरः पङ्कजे
धृत्वा श्रीगुरुपादपङ्कजरजो ध्यात्वा गुरुणां मतम्।
तेषामाचरणञ्च तन्त्रनिवहानालोक्य यत्नादिमां
श्यामा कल्पलतां सतां वितनुते मोदया राम सुधीः
यद्यपि पूर्णानन्दैः सर्व्वरहस्यं सुदर्शितं व्यक्तम्।
तत्र स्वातन्त्र्येण प्रायो लोको विमेति युगधर्म्मात् ॥
अत इह सर्व्वजनानामविगीताचारमार्गेण।
अचिरसिद्धि फलेयं कल्पलता तन्यते अस्माभिः ॥
स्वतन्त्रं वीरतन्त्रञ्च फेत्कारि तन्त्रमेव च।
कालिका कुलसर्व्वस्वं कालीतन्त्रञ्च यामलं।
कुलचूडामणिश्चैव कुमारी तन्त्रमेव च।
कुलार्णवं तथा काली कल्पं भैरवतन्त्रकम्।

कालिका कुसुमद्रावं तथा घोरतराष्टकम्।
वोत्थ तत् तत् प्रसादेन वन्दे मोक्षप्रदायिनीम् ॥
कल्पौ कल्पद्रुमप्रख्यां कालिकां भवभीतिहाम् ॥

End. नास्ति।

Colophon. इति श्यामाकल्पलतायां नित्यपूजाप्रमाणो नामस्तोत्रस्तवकः ॥

विवरणम्—श्यामाकल्पलताभिधो रामक्रुष्णभट्टरचितः श्यामाविषयकतान्त्रिको निबन्धः ॥

No. 12. तन्त्रदीपिका। Tantradīpikā. Substance, country-made colourless paper, 23 × 5 inches. Folia, 218. Lines, 3 10 in a page, with a block about one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A big Tāntrika compilation after the way of Kṛisṇānanda's Tantrasāra, by Śrīgopāla son of Harinātha and grand son of Āgamavāgīśa, under the name of Tantradīpikā.

अथ तन्त्रदीपिकानाम श्रीगोपालकृततान्त्रिकसंदर्भनिबन्धो वर्तते।

No 13. ज्ञानवैभवतन्त्रसंग्रहः। Jñānavaibhavatantrasaṅgrahaḥ. Substance, country-made reddish paper, 15 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A short collection of ślokas imparting true knowledge from several Tāntrika works, under the name of Jñānavaibhavatantrasaṁgraha, by Rāmānandatīrtha. The whole is quoted below.

Beginning. ओं नमः परमात्मने ॥

या काली भुवनेश्वरी गिरिसुता छिन्नान्नपूर्णाजया
मातङ्गीकमलात्मिका च बगला धूमावती षोडशी।
तारा सा त्रिपुटा विशालनयना प्रत्यङ्गिरा भैरवी
बाला वाक्यविहारिणी मम हृदि ध्याता परा क्रीडतु ॥

अथागमं व्याख्यास्यामः। आगमयति आत्मानं प्रापयतीत्यागमः। आगम्यते यस्मादिति वा, येनेति वा आगमशब्देन ब्रह्मात्मैकत्वप्रतिपादकशास्त्रमभिधीयते। एकत्वं विना ब्रह्मप्राप्तेरुपायान्तराभावात्। प्रमाणं दर्शयिष्यामः। तथाच आगमोऽयं तन्त्रं तस्यार्थो यथा "तं त्रातिपतितं घोरे तन्त्रमित्यभिधीयते" इति कालीविलासीय व्युत्पत्त्या चोक्तार्थः सङ्गच्छते। एकत्वं विना त्राणासम्भवात्। एकत्वोपायं दर्शयामि ज्ञानसङ्कलीतन्त्रे

मन्त्रपूजाजपध्यानकर्माकर्मतथैव च।
होमो बलिस्तथा धर्म्मं एतत् सर्व्वं निरर्थकम्।
अध्यात्मविद्या हि नृणां सुखमोक्षकरी भवेत्।

कुलार्णवे तु

उत्तमा सहजावस्था मध्यमा ध्यानधारणा।
अधमा जपरूपा च होमपूजाऽधमाधमा॥
क्रियायासपराः केचित् ब्रह्मचर्य्यपरायणाः।
अज्ञानसंयुतात्मानः सञ्चरन्ति प्रतारकाः॥
मन्त्रोच्चारैश्च होमाद्यैर्भ्रमिताः क्रतुविस्तरैः।
एकभक्तोपवासाद्यैर्नियमैः कायशोषणैः॥
मूढाः परोक्षमिच्छन्ति मम माया विमोहिताः।
तथादिव्यादिकं कर्म्म लोकरञ्जनकारकम्।
मोक्षस्य कारणं साक्षात् तत्त्वज्ञानं कुलेश्वरि॥

भावचूडामणौ तु शिवं प्रति दुर्गा

वेदहीने द्विजे देव यथा मन्त्रो हतप्रभः।
विष्णुभक्तिं विना देव भक्तिर्न प्रभवेत् सदा॥

ज्ञानतन्त्रे

पुण्यं पापं सुखं दुःखं कुर्व्वन्ति माययाश्रिताः।
माया गुणवती भूत्वा भ्रामयेद्भवसागरे॥
रसरूपः स एवात्मा स प्रभुः परमो मतः।
स जातः स मृतो बद्धः स मुक्तः स सुखी पुमान्।
स स्त्री पुमान्नपुंसकः स विभोऽन्य एव सः।
नाना ध्यानसमायोगान्नानात्वं भजते प्रभुः।
एकएव स एवात्मा रसरूपी सनातनः।

कुलार्णवे तु

कर्म्मबद्धः सदाजीवः कर्म्ममुक्तः शिवः शिवे ।
अस्ति देवि परं ब्रह्म अरूपी निर्म्मलः शिवः ॥
निर्गुणः सच्चिदानन्दस्तदंशा जीवसंज्ञकाः ।
भ्रान्तिबद्धः सदा जीवो भ्रान्तिमुक्तः सदा शिवः ।
यथा जले जलं क्षिप्तं क्षीरे क्षीरं घृते घृतम् ।
अविशेषो भवेत्तद्वज्जीवात्मपरमात्मनोः ॥

ज्ञानतन्त्रे

आत्मानं तन्मयं कृत्वा सोऽहं भावेन सर्व्वदा ।
विचरेत्द्विजशार्द्दूलः स्वात्मानं परितोषयेत् ॥
अज्ञानां भावनार्थाय प्रतिमाः परिकल्पिताः ॥

Colophon. इति रामानन्दतीर्थकृत ज्ञानवैभवतन्त्र संग्रहः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन श्रीरामानन्दतीर्थेन तत्त्वज्ञानविषयकानि वचनानि नानातन्त्रेभ्यः संगृहीतानि ।

N. B.—Under this number another little work of the same author with the name of Yatibhāgavata, complete in nine folia of she ·ame paper *of the same size having lines 2–7 in a page is to be found. But folio 6–8* (both included) being wanting it is turned an incomplete one.

In this work the unity and nature of the supreme being Parabrahma is ascertained after quoting authorities of several Paurāṇika texts.

पुस्तकेऽस्मिन् तस्यैव श्रीरामानन्दतीर्थाख्या पराकृतिर्यतिभागवतं नाम नवपत्रात्मिका वर्त्तते। तत्र नानापुराणवचनान्युद्धृत्य परब्रह्मस्वरूपमद्वितीयसच्चिदानन्दघनं निर्णीतं। परं पुस्तकस्यास्य ६, ७, ८ पत्राणामसद्भावात् खण्डितमिदं सञ्जातं पुस्तकम् ।

No 14 षट्चक्रादिनिरूपणं । Satcakrādinirūpaṇam. Substance, country made white paper, 9 x 3 inches Folia, 11. Lines, 4-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A little work treating of Saṭcakras or circles in the body called Mūlādhāra etc, by Pūrṇānanda Paramahaṁsa.

Beginning. श्री गुरवे नमः ।

अथ तन्त्रानुसारेण षट्चक्रादिक्रमोद्गतः
उच्यते परमानन्दनिर्व्वाहः प्रथमोऽङ्कुरः ॥ १

End. योऽधीते निशि सन्ध्ययोरथ दिवा योगी स्वभावस्थितो
मोक्षज्ञाननिदानमेतदखिलं शुद्धं सुगुप्तक्रमम् ।
श्रीमच्छ्रीगुरुपादपद्मयुगलालम्बीव भान्तर्मना
तस्यावश्यमभीष्टदैवतपदे चेतो नरीनृत्यते ॥

ColoPhon. इति श्रीपूर्णानन्दपरमहंसविरचितं षट्चक्रं समाप्तम् ।

पुस्तकेऽस्मिन् तन्त्रशास्त्रविनिर्णीत मूलाधारादि षट्चक्रनिरूपण वर्णते ।

No. 15. दुर्गाशतनामस्तोत्रम् । Durgāśatanāmastotram. Substance, white foolscap paper, 8 x 4 inches Folia, 6 Lines, 3-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete

A hymn to the goddess Durgâ consisting of one hundred special names of her uttered by Śiva at the request of Pārvatī in the fourth Paṭala of Mahiṣamardinī Tantra.

Beginning. श्रीदुर्गायै नमः । श्रीभवान्युवाच ।

नाथ कालीमयी माया चण्डीरूपेण विस्मयी ।
या सदास्ति परा शक्तिः सा दुर्गेत्यभिधीयते ॥
तस्या नाम फलं किञ्चित् कियद्वा शीघ्र मोक्षदम् ।
त्वं ब्रूहि भगवन् देव जगतां हितहेतवे ॥

शिव उवाच ।

देवि तन्नाम माहात्म्यं देवोऽपि न हि वेदतत् ।
न सम्यग्वर्णितुं शक्तः पञ्चवक्त्रोऽप्यहं शिवे ॥

कोटि वर्षसहस्रेण शतेन गुणितेन च ।
सहस्रशीर्षा पुरुषो न तद् वक्तुं क्षमो भवेत् ॥
तथापि किञ्चिद्वक्ष्यामि यथाज्ञानं महेश्वरि ।

End.
शतन्तु शतनाम्नां यः पठेत् तस्य फलं शृणु ।
इह भोगान् स वै भुक्त्वा स्वर्गलोके सुखाग्निभाक् ।
ततोऽन्ते च महेशस्य लोके सम्भोगमश्नुते ।
ततोऽपि विष्णुलोके च चिरं वसति नान्यथा ॥
ततो गत्वा ब्रह्मलोकं महाभोगान् समश्नुते ।
तदन्ते चण्डिका लोके वसेत् कल्पायुतं सुखी ॥
तथैव ज्ञानमासाद्य निर्वाणं मोक्षमाप्नुयात् ॥

Colophon. *इति श्रीमहिषमर्दिनीतन्त्रे महाकौलिकसम्वादे श्रीमद्दुर्गायाः दशाक्षरादिशत नामस्तोत्रं नाम चतुर्थः पटलः ॥ दुर्गायै नमः श्रीं तत् सत् श्रीं कान्त्यै नमः श्रीं तत् सत् श्रीं तत् सत् ।*

विवरणम्—दुर्गाशतनामस्तोत्राभिधोऽयं तान्त्रिको निबन्धः ।

No. 16. दुर्गाशतनामस्तोत्रम् । Durgāśatanāmastotram. Substance, white foolscap paper, 8 × 4 inches. Folia, 10. Lines, 3–6 in a page. Character, Bengalí. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. *Generally correct. Complete.*

A different work of the same name but *treating of the same subject with different words as well as in different manner,* belonging to Muṇḍamālātantra.

Beginning, श्रीशिव उवाच ।
आधारभूते चाधेये धृतिरूपे धुरन्धरे ।
ध्रुवे ध्रुवपदे धीरे जगद्धात्रि नमोऽस्तु ते ॥

End.
इत्येवं शतनामानि कथितानि वरानने ।
नाम स्मरणमात्रेण जीवन्मुक्तो न संशयः ॥
यः पठेत् प्रातरुत्थाय कृत्वा दुर्गापदद्वयम् ।
मुच्यते सर्वकर्मेभ्यो नात्र कार्या विचारणा ॥

सन्ध्याकालेऽपि दिवाभागे निशायां वा निशामुखे ।
पठित्वा शतनामानि मन्त्रसिद्धिर्भवेद् ध्रुवम् ॥
अज्ञात्वा स्तवराजञ्च दशविद्यां भजेद् यदि ।
तथापि नैव सिद्धिः स्यात् सत्य सत्यं महेश्वरि ॥

Colophon. इति मुण्डमालातन्त्रे श्रीदुर्गायाः शतनामस्तोत्रं समाप्तं । ॐ तत् सत् ॐ ॥

\+ + + +

विवरणम्—मुण्डमालातन्त्रगतं श्रीदुर्गाशतनामस्तवमिदम् ॥

No. 17. दुर्गामन्त्रः । Durgāmantraḥ. Substance, polished bark of yellow colour, 8 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 9–11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

This contains some mystic words used in the worship of goddess Durgā, entitled Durgāmantra.

अथ दुर्गामन्त्रो वर्ण्यते ।

No. 18. दुर्गामन्त्रः । Durgāmantraḥ. Though it has been labelled with the name of Durgāmantra, yet the contents of the codex is different from that. It really contains two folia of different description, fragments of two works on different subjects ; not worthy of notice consequently we reject them

समालोचनायोग्यत्वात् परित्यक्तं पुस्तकमिदम् ।

No. 19. आर्य्यास्तोत्रम् । Āryyāstotram Substance, country-made colourless paper, 18 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to goddess Durgā, entitled Āryyāstotra.

पुस्तकेऽस्मिन् आर्य्यास्तोत्रं वर्त्तते।

No. 20. सटीक निःश्रेण्यादिस्तुतिः। Saṭīka Niḥśreṇyādistutiḥ. Substance, country-made yellow paper, 13 x 5 inches. Folia, 7. Lines, in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the goddess Durgā, entitled Niḥśreṇyādistuti on account of its beginning with the word Niḥ-reṇi with an explanatory commentary on both the margins. Anonymous.

पुस्तकेऽस्मिन् निःश्रेण्यादिस्तुतिः सटीका वर्त्तते।

No. 21. जगद्धात्रीपूजाप्रयोगः। Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ. Substance, country-made yellow paper, 10 x 4 inches. Folia, 9. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old Prose. Not correct. Incomplete.

A guide to the worship of the goddess Jagaddhātrī, entitled Jagaddhātrīpūjāprayoga. The work is not only incomplete but the leaves are in disorder.

पुस्तकेऽस्मिन् जगद्धात्रीपूजाप्रयोगोऽसम्पूर्णोऽविन्यस्तश्च वर्त्तते।

No. 22. कालीकवचं। Kālīkavacaṁ. Substance, country made yellow paper, 12 x 3 inches. Folia, 2. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Incomplete.

This codex contains an incomplete amulet under the name of Kālī kavaca.

पुस्तकेऽस्मिन् कालीकवचमसम्पूर्णं वर्त्तते।

No. 23. पूजाविधिः। Pūjāvidhiḥ. Substance, country-made yellowish paper, 12 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 8-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to worship in general according to rules laid down in the Tantras, under the name of Pūjāvidhi. Anonymous.

पुस्तकेऽस्मिन् तन्त्रोक्त पूजापद्धतिर्वर्त्तते ।

No. 24. अपराजितास्तुतिः। Aparājitāstutiḥ. Substance, country-made colourless paper, 11 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Verse and prose. Not correct. Complete.

A prayer to the goddess Aparājitā to be recited for easy performance of difficult works.

पुस्तकेऽस्मिन्नपराजितास्तुतिर्वर्त्तते ।

No. 25. महिम्नःस्तवः। Mahimnaḥstavaḥ. Substance, white foolscap paper, 9 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 2 in a page, except first 3 fol. which containing a commentary incomplete in both the margins have 7-12 lines in the page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A prayer to the god Śiva generally known as Mahimnaḥ stava, on account of its beginning with the word Mahimnaḥ, meaning greatness, by Puspadanta a Gandharva, who being destitute of his own supernatural power by the anger of Śiva, composed this prayer inorder to satisfy him.

पुस्तकेऽस्मिन् महिम्नः स्तवाख्यं पुष्पदन्तकृतं शिवस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 26 महिम्नःस्तोत्रम्। Mahimnaḥstotram. Substance, Bāli Mill colourless paper, 9 × 4 inches. Folia, 9. Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, 1713. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the Mahimnah stotra, copied by a Brāhmaṇa named Ramānātha in Śaka 1713.

इत्यैकेऽस्मिन् महिम्नः स्तोत्रं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 27. महिम्नःस्तवः । Mahimnaḥstavaḥ. Substance, foolscap paper, 9 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 1-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse and prose. Incomplete.

Although the codex is labelled with the name of Mahimnaḥ stava it contains one line only of the same subject. The other pages of it are filled up with fragments of the following subjects Jagaddhatri-stava, Meghadūta etc. consequently not worth description.

No. 28. महिम्नःस्तवटीका । Mahimnaḥstavaṭīkā. Substance, country-made colourless paper, 13 × 6 inches. Folia, 14. Lines, 7-10 in a page. Character, Bengali. Date. ? Appearance, nearly old. Prose. Generally correct. Complete.

A complete commentary on the Mahimnaḥ stava. Anonymous.

इत्यैकेऽस्मिन् महिम्नः स्तवटीका सम्पूर्णा वर्त्तते ।

No. 29. विष्णुपञ्जरभेदकवचं । Viṣṇupañjarabhedakavacam. Substance, country-made yellow paper, 10 × 4 inches, page one only having nine lines Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

An amulet under the name Viṣṇupañjarabhedakavaca, belonging to a discourse between Hari and Hara. As the whole text is complete in nine lines only, we quote below the entire text.

श्री नमो गणेशाय । श्रीभगवानुवाच ।

विष्णुपञ्जरदिव्यञ्च सर्व्वपापप्रणाशनं ।

सर्व्वरक्षाकरं त्वया प्रणम्य भगवन् शिव ।

हृषीकेशः शिरः पातु कण्ठं पातु महाहरिः ।
वराहः पातु मे स्कन्धौ बाहू मे मधुसूदनः ॥
हृदयं वासुदेवश्च मध्यं पातु जनार्द्दनः ।
पृष्ठं त्रिविक्रमः पातु कटिं पातु सनातनः ॥
मध्ये पातु सदा शौरिः कुक्षौ पातु नरोत्तमः ।
द्वौ पार्श्वौ पुण्डरीकाक्षः गुह्यं पात्वच्युतः सदा
अङ्गुलिं पद्मनाभश्च जानुं वै पुरुषोत्तमः ।
जङ्घां दामोदरः पातु गोविन्दश्चरणद्वयम् ॥
नृसिंहः पातु सर्व्वत्र सर्व्वाङ्गे धरणीधरः ।
सर्व्वशास्त्रमयो देव शरीरं रक्ष मे सदा ॥
लिखित्वा भूर्ज्जपत्रे च करे शिरसि धारयेत् ।
संग्रामे विजयेत् शत्रु गरुड़ः कुण्डलिं यथा ॥
राजद्वारे श्मशाने च सङ्कटे रणविग्रहे ।
न भयं क्वचिदाप्नोति विष्णुना कीर्त्तितं स्वयं ॥
इति श्रीहरिहरसम्वादे विष्णुपञ्जरभेदकवच सम्पूर्णम् ॥

No. 30. नवग्रहकवचं । Navagrahakavacam. Substance, country made yellow paper, 15 × 5 inches. Folia, 1. Lines, 8 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct Complete.

This codex contains a Kavaca or amulet relating to Navagrvha or nine planets of the Hindus, as mentioned in the Grahayāmala, an original Tántrika work. We quote below the whole.

ओं ॥ अथ नवग्रहकवच । श्रीपार्व्वत्युवाच
ग्रहाणां शान्तिजनकं सर्व्वोपद्रवनाशकम् ।
सर्व्वसम्पत्तिजनक उपायं वद हे प्रभो ॥
श्रीशिव उवाच ।
ग्रहाणां कवचं देवि दुर्ल्लभं भुवनत्रये ।
पाठमात्रेण देवेशि ग्रहदोषनिवारणम् ॥
गोचरे वा विलग्ने वा दुष्टग्रहसमाकुले ।
नाड़ीचक्रे राशिचक्रे कुण्डलीकेन्द्रमण्डले ॥
यदि दुष्टग्रहश्चिह्नेत् शुभं स्यात् पाठमात्रतः ।

अस्य नवग्रहकवचस्य विष्णुर्ऋषिस्त्रिष्टुप् छन्दः। श्रीनवग्रहो देवता ग्रहोप-
द्रवशान्तये विनियोगः॥

ॐ ललाटे मे रविः पातु कण्ठं पातु कलङ्कभृत्।
हृदयं भूमिपुत्रश्चोदरं रक्षतु सोमजः॥
गुरुः कटिं सदा रक्षेद् गुह्यं रक्षतु भार्गवः।
शनैश्चरः पातु जङ्घे पादौ रक्षतु दैत्यजः॥
केतवः पान्तु सर्व्वाङ्गं केशवः पातु सर्व्वदा।
इदं हि कवचं देवि दुष्टग्रहनिवारणम्॥
ग्रहतुष्टिकरं भद्रे सर्व्वसम्पत्तिदायकम्॥

इति यद्रयामले हरपार्व्वतीसंवादे नवग्रहकवचं समाप्तं॥ ॐ तत् सत्॥

विवरणम्—नवग्रहकवचं यद्रयामलोक्तं सम्पूर्णमत्र वर्त्तते।

No. 31. **अवधौतगीता।** Avadhautagītā. Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 2 (not marked). Lines, 9-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Not complete.

This codex contains only the fifth and sixth chapters of the Avadhautagītā, by Dattātreya.

पुस्तकेऽस्मिन् दत्तात्रेयविरचिताया अवधौतगीतायाः पञ्चमषष्ठप्रकरणे वर्त्तेते।

No. 32. **कल्पलतातन्त्र।** Kalpalatātantra. Substance, country-made yellow paper, 11 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 3-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Correct. Incomplete.

This codex contains only the fifth chapter of Kalpalatātantra, dealing with the worship of Dakṣiṇākālikā, its proper time and the good result derived from it.

पुस्तकेऽस्मिन् कल्पसतासतस्य पदमपटलो विद्यते ।

No. 33. कामधेनुतन्त्रम् । Kāmadhenutantram. Substance, country-made yellow paper, 13 x 3 inches. Folia, 51. Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Generally correct. Complete.

A Tāntrika work treating of Mantras or Vijas, entitled Kāmadhenutantram. Noticed in No. 9 of vol. 16 of the descriptive catalogue of Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library.

पुस्तकेऽस्मिन् कामधेनुतन्त्रं सम्पूर्णं विद्यते ।

No. 34. कालीतन्त्रम् । Kālītantram. - Substance, country-made reddish paper, 13 x 2½ inches. Folia, 10. Lines, 7-9 in a page, with a gap of ½ in. x 1 in. in the middle. Character, Bengali. Date, Śakāvdā 1697. Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tāntrika work on the superiority of the goddess Kālī, noticed in No. 2 App. Tantras of this Catalogue. But it differs from that Ms. in a few passages and in the number of chapters it contains. It is complete in eleven chapters, while the other in twelve. From the colophon we see that it was copied by one Kālīprasāda Sarmā, during the month Śrāvana of the Śakāvdā 1697.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 35. काल्यादिस्तवाः । Kālyādistavāḥ. Substance, country-made yellow paper, 18 x 3 inches. Folia, 1. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Not correct.

This codex contains the prayers to Kālī, Nārāyana and Śiva.

पुस्तकेऽस्मिन् कालीशिवनारायणानां स्तवा वर्त्तन्ते ।

No. 36. कालीऊर्द्धाम्नाय । Kālīūrddhāmnāya. Substance, country-made yellow paper, 13 x 2½ inches. Folia, 18. Lines, 3-6 in a page with a gap of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Not complete.

This codex contains an exhaustive explanation of the principles of Tantra in the form of a conversation of Kālī and Śiva, entitled Kālīūrddhvāmnaya, upto the end of its tenth chapter. Noticed in No. 22 Tantras vol. 16, descriptive catalogue of Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library.

Beginning. श्रीं परमदेवतायै नमः ।

सर्व्वामायमयीं विद्यां सर्व्वाम्नायनमस्कृतां ।
सर्व्वसिद्धिप्रदां देवीं नमाम्यचिन्त्यरूपिणीम् ।

श्रीदेव्युवाच ॥

देवदेव महादेव परमेश पुरातन ।
प्रसीद गुह्यं मे ज्ञानं कथयस्व प्रियम्वद ।
सर्व्वशास्त्रेषु तन्त्रेषु गुह्यं यद्दृष्टं बन्नतः ।
तत्प्रकाशय सत्यस्त्वे यद्यहं तव वल्लभा ॥

शिव उवाच ।

कथन्ते कथयिष्यामि गुह्यं यत्तचलात्मिके ।
स्त्रीसमावान्महत्तत्त्वं न जानासि सुखप्रदं ।

श्रीदेव्युवाच ।

सुस्थिराहं भविष्यामि भावना हृष्टितत्परा ।

श्रीशिव उवाच ।

देवतागुरुमन्त्राणामैकभावेन भावयेत् ।
प्रथम्याभ्याद्य मन्त्राभ्यामथ वेदात्मवज्जगत् ।

अखण्डमण्डलाकारं व्याप्तं येन चराचरं ।
तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥
अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ।
ततो, प्रमाणं संविद्धि दीर्घं सप्तवितस्तिकं ।
वायोः शरीरं संविद्धि द्वादशाङ्गुलमात्रकं ।
सर्व्वदेहेषु देवेशि शरीरं त्रिविधं स्मृतं ।
कारणञ्च तथा सूक्ष्मं स्थूलञ्च परमात्मनः ।

श्रीदेव्युवाच ।

निर्गुणस्याप्रमेयस्य शुद्धस्याप्यमलात्मनः ।
कथं सर्गादिकर्त्तृत्वं च ब्रह्मण उपपद्यते ।
चैतन्यं स्वप्रकाशञ्च स्वयं ज्योतिर्म्मयं विभुं ।
निर्व्विकारं महामायाप्याच्छादयेत् कथं ।
यतो माया तमो रूपानाच्छयीति च भास्करं ॥
तथैव मायाऽप्यात्मानं नाच्छयीति कुतेश्वरः ॥

श्रीशिव उवाच ।

मायया सबलं ब्रह्मकारक देहिनां प्रभुः ।
दुर्घटत्वमविद्याया भूषणं न तु दूषणं ॥
ब्रह्मणो जायते देवि महत्त्वं हंसरूपकं ।
महत उत्पद्यमानोऽयमहङ्कारस्त्रिधाऽभवत् ।
सात्त्विकादिषु भेदेन शक्तिभेदः क्रमाद्भवेत् ॥
सात्त्विकी ज्ञानशक्तिः स्यात् क्रियाशक्तिश्च राजसी ।
तामसी द्रव्यशक्तिश्च जगतो मोहकारिणी ।
दिशो वायुश्च सूर्य्यश्च वरुणः सुचिकित्सकः ।
ज्ञानोपपन्नाश्च विज्ञेया ज्ञानेन्द्रियाधिदेवताः ॥
ज्ञानशक्तेः प्रजायन्ते क्रियाशक्तेरिमेगुणाः ।
वह्निश्चन्द्रश्च विष्णुश्च मित्रश्चापि प्रजापतिः ।
कर्म्मेन्द्रियगता देवास्तामसाश्च परे सुराः ।
इन्द्रो ब्रह्मा च रुद्रश्च चैतन्यः चेतसंस्थितः ।
एते पञ्चदशादेवा मनसैव सुसाधकाः ।

End. नास्ति ।

Colophon.

As this codex is incomplete, the last colophon is not to be found, but at the end of its tenth chapter we find the colophon.

इति श्रीकाली ऊर्द्धाम्नाये दशमपटलः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकालीकर्द्धाम्नायनामकतन्त्रनिबन्धस्य दशपटला विद्यन्ते ।

No. 37. चिन्तामणितन्त्रम् । Cintāmaṇitantram. Substance, country-made reddish paper, 14 × 2½ inches. Folia, 12. Lines, 7–9 in a page, with a gap of ½ in. × 1 in. in the middle. Character, Bengali. Date, 1696. Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

An original Tāntrika work treating mostly of the Yonimudra, and the power and meaning of Mantras, entitled Cintāmaṇitantra, complete in seven chapters, including an amulet named Mātṛikājaganmaṁgala Kavaca at the end.

Beginning. ओँ नमः शिवाय ।

श्रीपार्व्वत्युवाच ।

देवदेव महादेव नीलकण्ठ तपोधन ।
शूलपाणे महादेव कथ्यतां चन्द्रशेखर ।
सर्व्वं हि परमेशान श्रुतं तव मुखात् प्रभो ।
एवं पृच्छामि देवेश गुप्ततत्त्वं वृषध्वज ॥
मन्त्रतत्त्वं महेशान चैतन्यञ्च तपोधन ।
योनिमुद्रां महादेव तत्त्वत्रयपरात्परं ।
तत्त्वत्रयं महादेव कथ्यतां मे पिनाकधृक् ।

End.

न विद्यां परमेशानि दीक्षां कुर्य्यात् शुचिस्मिते ।
दीक्षां कुर्य्यान्महेशानि महाविद्यासु पार्व्वति ।
विद्यां हि वङ्गिजायान्तां प्रथमं दीक्षितां प्रिये ।
न कुर्य्यात् परमेशानि कदापि शूद्रजातयः ।
कवचं प्रपठेद्देवि वङ्गिजायासमन्वितं ।
एतत्तत्त्वं महेशानि यो जानाति नरोत्तमः ।
स एव तु महादेवो देवीपुत्रश्च साधकः ॥

Colophon. इति चिन्तामणितन्त्रे हरपार्वतीसंवादे मातकाश्रीजगन्मङ्गलं नाम कवचं समाप्तम् । श्रीकालीप्रसादशर्मणा लिखितं पुस्तकमपि तस्य शकाब्दाः १६९६ ॥

From this colophon we see that this Ms. also was copied by Kālīprasād Śarmā to whom it belonged.

पुस्तकेऽस्मिन् चिन्तामणितन्त्रनामधेयो योनिमुद्रादिविषयकस्त्वाब्धिकनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 38. **जगद्धात्रीपूजाप्रयोगः ।** Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ. Substance, country made yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, 9. Lines, 6–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete guide to the worship of the goddess Jagaddhātrī, named Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ.

पुस्तकेऽस्मिन् जगद्धात्रीपूजाप्रयोगोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 39. **जगद्धात्रीपूजाप्रयोगः ।** Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ. Substance, country-made yellow paper, 9 × 3½ inches. Folia, 10. Lines, 3–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out and torn in some parts. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A guide to the worship of the goddess Jagaddhātrī, entitled Jagaddhātrīpūjāprayogaḥ.

पुस्तकेऽस्मिन् जगद्धात्रीपूजाप्रयोगोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 40. **जगद्धात्रीपूजापद्धतिः ।** Jagaddhātrīpūjāpaddhatiḥ. Substance, country-made yellow paper, 11 × 3½ inches. Folia, 1. Lines, 9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains a small portion only of Jagaddhātrīpūjā-paddhati, a guide to the worship of the goddess Jagaddhātrī.

पुस्तकेऽस्मिन् नित्यजगद्धात्रीपूजापद्धतेरंशमात्रं विद्यते ।

No. 41. जपरहस्यम् । Japarahasyam. Substance, country-made reddish paper, 13 × 2½ inches. Folia, 1. Lines, 8 in a page, with some marginal notes. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A guide to Japas or muttering prayers, entitled Japarahasyam.

Beginning. अथ जपरहस्यं ।

जपक्रमं प्रवक्ष्यामि शृणुष्व कमलानने ।
येन विना न सिध्येत कल्पकोटिशतैरपि ॥
विपरीतफलञ्चैव सफलं क्रमयोगतः ।
कृत्वा मूर्द्धि संजप्य दशधादौ जपस्य च ।
दशधा प्रजपेत् हृदये साधकोत्तमः ।
कण्ठदेशे महादेवि प्रजपेद्दशधा ततः ॥

End.

अति गुह्यतरं सर्व्वं न प्रकाश्यं कदाचन ।
गोपनीयं प्रयत्नेन यदीच्छेच्छुभमात्मनः ॥
न देयं परशिष्येभ्यो ध्यानभक्तिहीनाय च ।
प्रिये ! कुलाचार विहीनाय दुर्ज्जनाय शठाय च ॥
देयं भक्ताय शिष्याय वदान्याय महात्मने ।
देवतागुरुमन्त्रेषु समभावपराय च ।
निन्दकेभ्यः शठेभ्यश्च पशुभ्यो नैव दर्शयेत् ॥

Colophon. इति जपरहस्यं समाप्तम् ।

पुस्तकेऽस्मिन् जपरहस्यनामधेयो जपविषयकः निबन्धो वर्त्तते ।

No. 42. तन्त्रराजटीकामनोरमाख्या। Tantrarājaṭīkāmanoramākhyā. Substance, a kind of polished bark fit for writing, 20 × 4½ inches. Folia, 159. Lines, 9-13 in a page, with a gap of nearly 1½ inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Śakāvda, 1648. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the Tantrarāja or Kadīmatatantra, entitled Manoramā, by Subhagānandanātha, surnamed Prapañcasārasiṁharājaprakāśa. Noticed in No. 24, 25 Tantras, of vol. 16 of descriptive catalogue of Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library.

The colophon there is not complete. We quote from this codex the complete colophon below :—

इति षोडश नित्यतन्त्रेषु श्रीकादिमताख्यस्य परिपूर्णस्य तन्त्रस्य प्रपञ्चसार सिंहराजप्रकाशाभिधानेन शुभगानन्दनाथेन विरचितायां मनोरमाख्यायां देवतादेशिकशिष्यप्रपञ्चादीनां परमार्थस्वरूपप्रकाशनपरं षट्त्रिंशपटलं परिपूर्णं परामृष्टं। ग्रन्थसंख्या षट्त्रिंश पटले ज्ञेया शिवतत्त्वमयेऽत्र च। अष्टाईसत्रषष्टिश्च व्याख्यायन्त्याः शतद्वयं॥ २६०॥ तन्त्रे प्रकरणान्यत्र श्रीमत् कादिमताह्वये। शताना नवकं लोके त्रिंशता च समन्वितं॥ ९३१॥ सुक्ति भूमा न माधुर्य्यं भाग्यं गम्भीरसिद्धिगा। संवत्सुरश्रीरिह्येकविंशत्यक्षरसंख्यया॥ ग्रन्थाधि सुः। २२६००२९७९९३१४१९५०६४६४॥

कादिमते तन्त्रे प्रोक्तानि तत्र च।
काष्ठयन्त्राण्यनन्तानि आदिवर्णोत्थितानि च।
सम्भूय श्रीकादिमते तन्त्रे व्याख्यानसंख्यया।
श्रीमत् कादिमते तन्त्रे व्याख्याने ग्रन्थसंख्यया।
सहस्राणां द्वादशकं न्यूनं पञ्चाशतैरितं॥ ११९५॥
काश्मीरराजस्य गुरुः श्रीकण्ठेशो द्विजेश्वरः।
दक्षिणापथपुण्यौघ परिणामाब्धयोदधिः॥
कदाचिदागतो द्रष्टुं रामसेतुं स्वलीलया।
तेनैवानुगृहीतोऽभून्मध्ये मार्गे नृसिंहराट्॥
तन्त्राण्यधीतवांस्तस्मात्त्रिंशत्यानां तेषु निर्मितौ।
व्याख्या मनोरमाभिख्या तेन कादिमतस्य तु॥
शुभगानन्दनाथेन द्वाविंशपटलावधि।
तदाशयावशिष्टानां पटलानां विनिर्ममे॥

चतुर्दशान्तं तच्छिष्यः प्रकाशानन्ददेशिकः ।
तां सुन्दरवर श्रीमदाज्ञया प्राक् समपादयतः ॥
समाप्ता चेयं तन्त्रराजटीका मनोरमा व्याख्या । शुभमस्तु + शक
१६४८ ॥ ।

From this colophon we find that Śrīkanthesa, the spiritual guide of the king of Kāśmīra, in course of his pilgrimage to Rāmasetu, visited the king Nrisimha, who studied the Tantras from him. It was at the instance of the latter that Subhagānandanātha composed this commentary, upto the end of the twenty-second Paṭals, while the remaining fourteen Paṭalas were completed by his pupil Prakāśānandadeśika with his permission.

No. 43. तन्त्रसारः । Tantrasārah. Substance, country-made yellow paper, 20 × 7 inches Folia, 282 and 3 supplementary folia, containing an index and the Yantras. Lines, 7–10 in page, with a gap of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A complete copy of the Tantrasārah, the famous Tāntrika compilation by Mahāmahopādhyāya Krisnānanda Bhaṭṭācāryya, published by Prasannakumār Sāstrī.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकृष्णानन्दमहाचार्य्यसंगृहीततन्त्रसारः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 44. तान्त्रिकसन्ध्या । Tāntrikasandhyā. Substance, country-made white paper, 10 × 3½ inches Folia, 13. Lines, 7–8 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains Tāntrika Sandhyā or daily prayer according to the Tāntrika system and a general rule of worshipping Iṣṭadevatā.

पुस्तकेऽस्मिन् तान्त्रिकसम्प्याभीष्टदेवतापूजनं च वर्त्तते ।

No. 45 तोड़लतन्त्रम् । Todalatantram Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 8–10 in a page, with a gap of 1 inch sq in the middle Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, torn out, obliterate in some parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

An original Tāntrika work on the ten Mahāvidyās, entitled Todalatantra upto the end of the ninth chapter. Noticed in No 34 Tantras. vol. 16 of descriptive catalogue of Sanskrit Mss of Sanskrit College Library.

पुस्तकेऽस्मिन् तोड़लतन्त्रनामधेयो महाविद्योपासनादिविषयकतन्त्रविशेषोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 46. दक्षिणकालिकास्तवराजः । Dakṣiṇakālikāstavarājaḥ Substance, country-made yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 6–7 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct Complete.

This codex contains a prayer to Dakṣiṇakālikā, known as Stavarāja taken from Uttaratantra, an original Tāntrika work. Paraśurāma appears here as an interlocutor.

भैरव उवाच ।

स्तवराज शृणु राम कालिकाया मनोहरं ।
यस्याः स्मरणमात्रेण कालिकाति प्रसीदति ॥

End.

पूजाजपविहीनाय दुष्टाय निन्दकाय च ।
गुरुभक्तिविहीनाय चसन्मार्गप्रवर्त्तिने ।
शृणु राम प्रयत्नेन स्तवमेतन्नदर्शयेत् ।
प्रमादाद् दर्शयेद यापि तस्य सिद्धिर्भवेन्नहि ॥

Colophon. इत्युत्तरतन्त्रे परमरामभैरवसंवादे श्रीदक्षिणकालिकास्तवराजः समाप्तः ॥ ० ॥

पुस्तकेऽस्मिन् उत्तरतन्त्रोक्तः श्रीदक्षिणकालिकास्तवराजो वर्त्तते ।

No. 47. दक्षिणामूर्त्तिपञ्जरः । Dakṣiṇāmūrttipañjaraḥ. Substance, country-made yellow paper, 12 x 3 inches Folia, 4. Lines, 5–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains in the form of conversation of Kārtika and Nārada the Dhyāna (description) and amulet of the Dakṣiṇāmūrtī of Mahādeva.

Beginning. ओँ नमः शिवाय ।

वटतरुतलवासमबद्धदृष्टं
अखिलनिकराय विवेकमादिशन्त
पशुपतिमगराजकन्यकायै
स्मर हृदि आद्य वितीर्णवामभागं ॥
प्रणम्य साम्बमीशानं शिरसा वैनको मुनिः ।
विनयावनतो भूत्वा पप्रच्छ स्कन्दमादरात् ।

नारद उवाच ।

भगवन् परमेशान सर्व्वान्तीखिलशास्त्रक ।
स्कन्दसेनापते स्वामिन् पार्व्वतीप्रियनन्दन ॥
यत्प्रसादात् कवितादिवा शिवे भक्तिश्च शाश्वती ।
अवाप्तिरणिमादीनां सम्पदामाप्तिरेव च ।
भूतप्रेतपिशाचानामगरत्वमरोगिता ।
महाविशालसम्प्राप्तिर्महाराजसुपूजिता ।
वरप्रसादो देवानां महाभोगार्ह्यसम्पदः ।
नष्टद्रव्यस्य संसिद्धिस्तथा निगडमोचनं ।
रि(क्त ?)स्य दारिद्रनाशश्च तनयप्राप्तिरेव च ।
अश्रुतस्य प्रबन्धस्य सम्यग्व्याख्यानमेव च ।
प्रतिभोन्मेष(ष ?)नञ्चैव प्रबन्धरचना तथा ।
भवन्त्यचिरकालेन तद्ब्रूहि हर सुव्रत ।

End. भोगयुक्तः स एव स्यात् अतुल्यां कीर्त्तिमश्नुते ।
पुत्रा' कुलकरास्तस्य सम्पदास्ते न संशयः ।
आयुरारोग्य दक्षिर्ण राज्य' तथा बन्धविमोचनं ।
पूज्यते पार्थिवस्थाने कन्यास्तस्य वराङ्गना ।
इह भुक्ताखिलान् भोगान् तथैवाभीप्सितानपि ।
कैलासे सुचिरं स्थित्वा दक्षिणामूर्त्तिसन्निधौ ।
प्रसदेनास्य देवस्य सायुज्यश्चाधिगच्छति ।

Colophon. इति गुरुनारदसंवादे दक्षिणामूर्त्तिपञ्जरः समाप्तः ॥ ० ॥ ओं तत्सत् ॥
पुस्तकेऽस्मिन् गुरुनारदकथाच्छलेन शिवस्य दक्षिणामूर्त्तेर्ध्यानं कवचं च विद्यते ।

No. 48. दीपान्वितादीपिका । Dipānvitādipikā. Substance, country-made yellow paper, 13 x 3 inches Folia, 19. Lines, 5 in a page, with a gap of an inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Śakāvda 1757 Appearance, old, torn in the margins Verse and prose. Generally correct Complete

A guide to the performance of the worship of the goddess Kālī on the night of the new moon of Kārtika, by Dvija Bhairava.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

प्रणम्य कालीपदपद्मयुग्मं
दीपान्वितायामिह कालिकायाः ।
पूजाविधिं यः शिववक्त्रपद्माद्-
विनिःसृतस्तत् कतिशो ब्रवीमि ॥
यायाथ्ये खलु वेत्ति तस्य भगवच्छम्भोः सदाशोदरं
अनन्त गहनं महन्मतिमतामुत्पादकं धीरता' ।
श्यामकः किल गन्तुमत्र च सतामाचारसद्दृष्टिभि-
र्विप्रश्री द्विज भैरवो वितनुते दीपान्वितादीपिका ॥

तत्र पूजाविधेः कालघटितत्वेन । प्रथमतः काल एवोच्यते । स च रात्रि विशेषः ।

कार्त्तिके मासि देवेशि अमावस्या च या तिथिः ।
तस्यां रात्रौ विशेषेण पूजयेत् कालिकां शिवां ।

इति रुद्रयामलतन्त्रवचनात् ।

तुलाराशिं गते सूर्य्ये दीपयात्रा निशासु च ।

इति तन्त्रवचनात् ।

बलिपूजादिकं सर्व्वं निशायां क्रियते तु यत् ।

इति विश्वसारतन्त्रवचनात् ।

रात्रौ पूजा प्रकर्त्तव्या रात्रावेव विसर्ज्जनम् ।

इति श्यामकीतन्त्राच्च ।

End. ननु सर्व्वेष सात्त्विकज्ञाने कथं न तत्र प्रवृत्तिः । कथं वा एतद्विरुद्धकर्म्मणि प्रवृत्तिरित्यत आह

यदिदं देवीमाया सा परं संमोहकारणं ।
विषये बद्धचित्तश्च सर्व्वमिन्द्रियसेवनम् ।
मरणं स्वकुटुम्बानां चाप्यनच निरन्तरम् ।

इत्यलं बहुलं ॥ ० ।

Colophon.

We find no colophon in this codex, but at the end of it, we find this śloka.

शाके सागरबाणवाजिकुमिते यत्नः कृतोऽयं मया
नराणां सुखबोधनाय च सतां सन्तुष्टये मत्कृतिः ।
यस्मान्निर्म्मलशुद्धमन्तरवहि. स्यादेव नित्यं सतां
चत्रानुक्रमयुक्तमुक्तमथवा सर्व्वं बुधा. कथ्यताम् ॥

No. 49. दुर्गागीता । Durgāgītā. Substance, country-made yellow paper, 13 × 4 inches Folia, 1. Lines, 9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct Complete.

A hymn to the goddess Durgā from the fifty-seventh chapter of the Muṇḍamālātantra.

Beginning. श्री ईश्वर उवाच ।

नानातन्त्रमतं देवि नानायज्ञं प्रकाशितं ।
ब्रह्मस्वरूपं विज्ञातुं कः समर्थो महीतले ॥

End. भक्तिमार्गं परित्यज्य योऽन्यमार्गे हि धावति ।
करस्थं स मणिं त्यक्त्वा भूतिभारं प्रधावति ॥

Colophon. इति श्रीमुण्डमालातन्त्रे सप्तपञ्चाशत्पटले श्रीदुर्गागीता समाप्ता ॥ ओं ॥ ओं तत् सत ओं तत सत् ओं यदक्षरमित्यादि ॥

पुस्तकेऽस्मिन् मुण्डमालातन्त्रोक्तं दुर्गागीतं वर्त्तते ।

No. 50. दुर्गापूजामन्त्रः । Durgāpūjāmantraḥ. Substance, *country-made yellow and reddish* paper *Folia,* 4 *Lines,* 6–9 *in a page.* Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose and verse. Generally correct Complete.

This codex contains only the Saptamīpūjā or the worship of the seventh lunar day of the goddess Durgā, including Validāna Mantra or the Mantras on the sacrifice of a beast to the goddess.

Beginning. अथ सप्तमीपूजा स्वस्तिवाचनं कृत्वा सूर्य्यः सोम इति पठित्वा विल्वद्वयमध्यगां कृताञ्जलि पठेत्

ओं मेरुमन्दारकैलास हि(म)वच्छिखरे गिरौ ।
जातं श्रीफलवृक्ष त्वमम्बिकायाः सदा प्रियः ।
पुत्रायुर्धनवृद्ध्यर्थं नेष्यामि चण्डिकालय ।
विल्वशाखा समाश्रित्य लक्ष्मीं राज्यं प्रयच्छ मे ।

End. ओं महिषघ्नि महामाये दैत्यदर्पनिसूदनि ।
छागलेन बलि दद्मि रक्ष मां सर्व्वतः शिवे ॥

ततः सर्व्वमङ्गलमङ्गल्ये इत्यादि स्तुति पठेत् । यथा शक्ति प्रणामं कुर्य्यात् ।

Colophon. नास्ति ।

पुस्तकेऽस्मिन् दुर्गाया बलिदानसहितसप्तमीपूजामात्रं वर्त्तते ।

No. 51. दुर्गापूजापद्धतिः। Durgāpūjāpaddhatiḥ Substance, country-made yellow peper, 13 × 3 inches Folia, 28. Lines, 2–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse Generally correct. Complete

A guide to the worship of the goddess Durgā according to the rules laid down in the Viśvasāra Tantra, entitled Durgāpūjāpaddhati, with a stotra or hymn to the goddess from the Tantra, consisting of one hundred special names of the goddess, entitled Durgāśatanāmastotram and an amulet of that goddess from Kubjikātantra, named Śrīdurgākavacaṁ.

Beginning. दुर्गापूजापद्धतिः। अथ प्रातःकृत्यं। ब्राह्मे मुहूर्त्ते उत्थाय शय्यायामुपविश्य स्वशिरसि स्थिताधोमुखश्वेतसहस्रदलकमलकर्णिकान्तर्गतत्रिकोणाकारहंसाख्य पीठे गुरुं ध्यायेत्।

End. एवं प्रार्थ्य संहारमुद्रया निर्माल्यं गृहीत्वा देवतां हृदयमानीय ऐशान्यां मण्डलिकां कृत्वा तत्र किञ्चिदुच्छिष्टनैवेद्यादिकं दत्वा ओं शेषिकायै नम इति निवेद्य क्षमस्वेति विसर्ज्जयेत्। ततः पादोदकं पीत्वा निर्माल्यं शिरसि विधृत्य यथासुखं विहरेत्।

Colophon. इति विश्वसारसम्मता पूजापद्धतिः समाप्ता।

Beginning. दुर्गाशतनामस्तोत्रम्।

ईश्वर उवाच।

शत नाम प्रवक्ष्यामि शृणुष्व कमलानने।
यस्य प्रसादमात्रेण दुर्गा प्रीता भवेत् सती॥
ओं सती साध्वी भवप्रीता भवानी भवमोचनी।
आर्य्या दुर्गा जया चाद्या त्रिनेत्रा शूलधारिणी॥

End भौमामावस्यां निशाभागे चन्द्रे शतभिषां गते।
विलिख्य यः पठेत् स्तोत्रं स भवेत् सम्पदां पदम्।

Colophon. इति विश्वसारतन्त्रे दुर्गाशतनामस्तोत्रं समाप्तम्।

Beginning. श्रीदुर्गाकवचम्।

ईश्वर उवाच।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि कवचं सर्व्वसिद्धिदं।
पठित्वा धारयित्वा च नरो मुच्येत सङ्कटात्॥

अज्ञात्वा कवचं देवि दुर्गामन्त्रं यो जपेत्।
स नाप्नोति फलं तस्य परे च नरकं व्रजेत्॥

End. रणे राजकुले वादे सर्वत्र विजयी भवेत्।
सर्वत्र पूजामाप्नोति देवीपुत्र इव क्षितौ॥

Colophon. इति कुब्जिकातन्त्रे श्रीदुर्गाकवचं समाप्तम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् विश्वसारतन्त्रसम्मता दुर्गापूजापद्धतिः विश्वसारतन्त्रोक्तं दुर्गानामस्तोत्रम्, कुब्जिकातन्त्रोक्तं श्रीदुर्गाकवचं च वर्ण्यन्ते।

No 52 दुर्गापूजाप्रयोगः। Durgāpūjāprayogaḥ. Substance, ountry-made yellow paper, 9 x 4 inches Folia, 18. Lines, 5-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse and prose Generally correct Complete.

Another guide to the worship of the goddess Durgā from a different Tantra, entitled Durgāpūjāprayogaḥ, with an amulet of the goddess from the Māyātantra.

Beginning दुर्गापूजाप्रयोगः। ॐ नमो दुर्गायै। अथ दुर्गापूजापद्धतिर्लिख्यते तत्रादौ सामान्यार्घ्यं कुर्यात् यथा स्ववामे त्रिकोणवृत्तभूबिम्बं विलिख्य ॐ आधारशक्तये नम इत्याधारं सम्पूज्य फडिति पात्रं प्रक्षाल्य आधारे शङ्खं तत्र निधाय नम इति मन्त्रेण जलेनापूर्य्याङ्कुशमुद्रया सूर्य्यमण्डलात् ॐ गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति। नर्म्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु। इत्यनेन तीर्थमावाह्य प्रणवेन गन्धादीन्निःक्षिप्य धेनुमुद्रां प्रदर्श्य ॐ इति दशधा जप्त्वा फडिति तज्जलेन द्वारपूजां कुर्यात्।

End. ततो निर्म्माल्यं शिरसा धृत्वा यन्त्रलिप्तं वामहस्ते कृत्वा दक्षहस्तकनिष्ठया मायाबीजं विलिख्य ॐ यं यं स्पृशामि पादेन यो मां पश्यति चक्षुषा। स एव दासतां यातु राजानो दुष्टदानवाः।
इति मन्त्रेण ललाटे तिलकं धृत्वा नैवेद्यमिदं किञ्चित् स्वीकृत्य अन्यद् यथा योग्याय दद्यात्।

Colophon. इति दुर्गापूजाप्रयोगः समाप्तः।

After colophon the Gāyatrī of the goddess is given, viz.—

अस्या गायत्री। महादेव्यै विद्महे दुर्गायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात्।
इति गायत्री।

Beginning. दुर्गाकवचम्।

दुर्गे मातर्नमो नित्यं दैत्यदर्पविनाशिनि।
भक्तानां कल्पलतिके नारायणि नमोऽस्तु ते॥
सर्व्वमङ्गलमङ्गल्ये शिवे सर्व्वार्थसाधिके।
शरण्ये त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते॥

End. धृत्वात्वा कवचञ्चैतत् दुर्गामन्त्रान्तु यो जपेत्।
अल्पायुर्निर्धनो मूर्खो भवत्येव न संशयः। ओं तत्।

Colophon. इति श्रीमायातन्त्रे तृतीयपटले दुर्गाकवचं समाप्तम्॥ ÷ ॥

No. 53. दुर्गास्तवः। Durgāstava. Substance, country-made yellow paper, 11 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 7–8 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to the goddess Durgā, entitled Durgāstavaḥ. Anonymous.

Beginning. ब्रह्मविष्णुशिवा ऊचुः।

देवि प्रसीद परमेऽखिलमूलरूपे
चिद्रूपिणी परमसूक्ष्मतरा सदासि।
न श्रूयसे न च दृश्यसि च स्पृश्यसे त्वं
न ध्यायसे च परमात्म हृदा नमस्ते।

End. एवं शिव सकलपुरुषमुपरूपं
भीमं त्रिनेत्रमपि सत्त्वपरं महेशं।
त्यक्ता कथं कृतविभागतरा स्थितासि
छोर्नं निरोध दारा खलु जीवशाप्यान्॥

Colophon. नास्ति।

पुस्तकेऽस्मिन् दुर्गास्तवः वर्त्तते।

No. 54. दुर्गाकवचम् । Durgākavacam. Substance, country-made yellow paper, 9 × 3 inches. Folio, 1. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

This codex contains an amulet of the Goddess Durgā from the Viśvasāratantra.

Beginning. अथ दुर्गाकवचम् ।

अथ वक्ष्यामि कवचं शृणुष्व कमलानने ।
यं ज्ञात्वा साधकाः सर्व्वे लभन्ते दिव्यमुत्तमां ॥

End. एवं स्थितासि देवि त्वं त्रैलोक्यरक्षणात्मिके ।
रक्ष मां सर्व्वगात्रेषु दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥

Colophon. इति श्रीविश्वसारतन्त्रे दुर्गाकवचं समाप्तं । ओं तत् सत् ।

पुस्तकेऽस्मिन् विश्वसारतन्त्रोक्तं दुर्गाकवचं विद्यते ।

No. 55. दुर्गास्तोत्रम् । Durgāstotram. Substance, country made yellow paper, 9 × 3 inches. Folia, 4. Lines, 4-9 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains two prayers to the Goddess Durgā each consisting of one hundred special names of the Goddess entitled Durgāśatanāmastotram, one from the Muṇḍamālātantra and the other from the Viśvasāratantra, and an amulet of the Goddess from the Kubjikātantra.

पुस्तकेऽस्मिन् विश्वसारतन्त्रोक्तदुर्गाशतनामस्तोत्रं, मुण्डमालातन्त्रोक्तदुर्गाशतनामस्तोत्रं कुब्जिकातन्त्रोक्तदुर्गाकवचं च वर्त्तते ।

No. 56. दुर्गास्तोत्रम् । Durgāstotram. Substance, country-made yellow paper, 14 × 3 inches Lines, 9-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Correct. Complete.

This codex contains a prayer to the Goddess Durgā and the Brahmagāyatrī with its explanation.

Beginning. दुर्गास्तोत्रम्। श्रीं दुर्गा शरणम्। स्तुतिर्यथा।

श्रीं दुर्गां शिवां शान्तिकरीं ब्रह्माणीं ब्रह्मणः प्रियां।

सर्व्वलोकप्रणेत्रीञ्च प्रणमामि सदाशिवां॥

End. कायेन मनसा वाचा त्वत्तो नान्या गतिर्मम।

अन्तर्यामिणि भूतानां द्रष्टेत्वं परमेश्वरि॥

Colophon लिखितोऽयं श्रीमधुसूदनदेवशर्म्मणा श्रीं गुरवे नमः॥

No. 57. नारदपञ्चरात्रम्। Nāradapañcarātram. Substance, country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 125. Lines, 7-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A very old Vaiṣṇavatantra on the superiority of Viṣṇu, by Nārada, called Nāradapañcarātra. Nāradapañcarātra contains the following six parts (1) Lakṣmīsaṁhitā, (2) Jñānāmṛitasārasaṁhitā, (3) Paramāgamacūḍāmaṇisaṁhitā, (4) Pauṣkarasaṁhitā, (5) Pādmasaṁhitā, (6) Vṛiddhabrahmasaṁhitā. See India office Catalogue, Part VIII Tantras, Page 846, No. 2530. This codex contains the Jñānāmṛitasaṁhitā which consists of five parts, called Rātras. As this book has been already published by Rev. K. M. Banerjee in Bibliotheca Indica, we need not give here a detailed description of it.

Although from external appearance this manuscript differs from the printed books in the last part only, as it contains twelve chapters whereas the other contains eleven only, but on a careful perusal we find that the matter is the same in both, chapters being correctly divided in the printed book, and wrongly divided in the present Ms. In the Ms. we find the abrupt elevation from the fourth chapter to the seventh, though there is no omission of matter, as we find on comparison with printed books.

पुस्तकेऽस्मिन् नारदपञ्चरात्रस्य ज्ञानामृतसारसंहिता सम्पूर्णा वर्त्तते।

No. 58. निरुत्तरतन्त्रम् । Niruttaratantram. Substance, country made reddish and yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 26 (of which fol. 24 are reddish, with a gap of ½ inch square in the middle, and the rest are yellow without any gap). Lines, 8–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Generally correct. Complete.

An original Tantra attributed to Mahādeva containing various information about the Goddess Dakṣiṇākālikā, and the Kaula form of worship. Noticed in No. 285 of the Notices of Sanskrit Mss. by Dr. Rajendralal Mitra It is complete in fifteen chapters and is named Niruttara or 'without answer', as Mahādeva answered here all the questions put forth by the Goddess Durgā, rendering her quite speechless.

Beginning. ओं नमः परदेवतायै ।

देव्युवाच ।

सर्व्वविद्या पुरा प्रोक्ता यन्त्रमन्त्रादिकानि च ।
नानाभावप्रभेदेन सम्यग् ज्ञायते प्रभो ।
भावभेदेन कथय लोकनिस्तारकारक ।
सर्व्वेषां तन्त्रमन्त्राणां विज्ञानं विश्वसम्मतं ।
आद्यामाराधना केन भावेन परिज्ञायते ।
आद्यां वा प्रकृतिः कापि तथा वा कीदृशी क्रिया ।
तत्प्रकाशय सम्यग् येन यामि निरुत्तरं ।

End.— पावमानः परानन्दः परमानः परोरसः ।
पावमानं परं ज्ञानं तेन त्वां पाययाम्यहम् ।
पावमानं विधा जप्त्वा वायुबीजेन शोधयेत् ।
रमिति वह्निबीजेन सदह्य मधमीदिति ।
काली तारा महाविद्या षोडशी भुवनेश्वरी ।
भैरवी छिन्नमस्ता च विद्या धूमावती तथा ।
बगला सिद्धिविद्या च मातङ्गी कमलात्मिका ।
एता दशमहाविद्या सिद्धिविद्याः प्रकीर्त्तिताः ।
कालीतारा तथा छिन्ना मातङ्गी भुवनेश्वरी ।
अन्नपूर्णा तथा दुर्गा महिषासुरमर्द्दिनी ।
त्वरिता त्रिपुरा भद्रे भैरवी बगला तथा ।

त्रिपुटा च तथा नित्या कमला च सरस्वती ।
जयदुर्गा तथा भद्रे तथा त्रिपुरसुन्दरी ।
अष्टादश महाविद्या तन्त्रादौ कथिता प्रिये ।
नात्र कालविशुद्धिः स्यात् समया समयादिकं ।
न वारतिथिनक्षत्रं न योगकरणं तथा ।
सिद्धविद्या महाविद्या शिवेन कथिता पुरा ।

Colophon. इति निरुत्तरतन्त्रे देवीश्वरसंवादे पञ्चदशः पटलः ॥ + ॥०॥०॥०॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् निरुत्तरतन्त्रनामधेयशक्तिपूजादिविषयकः तन्त्रनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 59. निर्व्वाणतन्त्रम् । Nirvāṇatantram. Substance, country-made reddish and colourless paper, 14 × 2½ inches. Folia, 20 (of which fol. 3 and 4 are wanting, and folia 6, 10, 12 and 19 being colourless, the rest being reddish). Lines, 6–9 in a page. Character, Bengali. Date, Bengali era 1211 (?) Śakāvda 1709. Appearance, old. Generally correct. Complete.

A original Tantra treating mostly of the origin of the universe and its description, the mundane creation, Goloka and other celestial regions, Tattvajñāna, praise of the Brahma whose name is formed of ten syllables, and the characteristics of an Avadhūta hermit, generally named Vṛihannirvāṇatantra. Noticed in No. 274 of Dr. Rajendralal Mitra's Notices of Sanskrit Mss.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै ॥
कैलासपर्व्वते रम्ये नानारत्नोपशोभिते ।
विपरीतरतासक्ता चण्डी पप्रच्छ शङ्करं ॥

चण्डिकोवाच ।

निराकारं निर्गुणञ्च स्तुतिनिन्दाविवर्ज्जितं ।
मुनिभ्यं सर्व्वकर्त्तारं कर्म्मातीतं शुभप्रदं ।
महादिरहितं नाम्नं निराकारं प्रतिष्ठितं ।
तस्मादुत्पत्तिर्देवेश निराकारेण ज्ञायते ॥

श्रीशङ्कर उवाच।

शृणु देवि परं तत्त्वं वर्णातीता वरेश्वरी।
गुणालया गुणातीता स्तुतिनिन्दाविवर्ज्जिता।
आकाररहिता नित्या तथारागादिवर्ज्जिता।
पूजनार्थाय देवेशि स्वयमुत्पत्तिकारिणी।
येन रूपेण ब्रह्माण्डा जायन्ते शृणु तच्छिवे।
आकाशाज्जायते वायु वायोरुत्पद्यते रवि ।
रवेरुत्पद्यते तोय तोयादुत्पद्यते मही।
पञ्चभूतेष ब्रह्माण्डा भवेयु पर्व्वतात्मजे।
ब्रह्माण्डस्थापनार्थाय कूर्म्मपृष्ठे घनन्तक ।
तन्मूर्द्धि वालुकाकारा ब्रह्माण्डा बहव स्थिता ।
कारणवारि मध्ये तु कूर्म्मोय वति नित्यश ।
अहमेव त्रिशूलेन पालयामि पुन पुन ॥

End

इति ते कथित कान्ते चतुराश्रमलक्षण।
न वक्तव्य पशोरग्रे प्राणान्तेऽपि सुरेश्वरि।

Colophon इति चण्डिकाशङ्करसंवादे निर्व्वाणतन्त्रे चतुर्द्दश पटल ॥ श्रीकालीप्रसाद-शर्म्मण स्वाक्षरमिद सन (१२) ११, १७०९,२६ ज्यैष्ठ।

From the colophon we find that this Ms was copied by Kali-prasad Śarma on the 26th day of the Jaistha of the Bengali era 1211, Śakavda 1709

विषय । १। ब्रह्माण्डोत्पत्तिकथनं। १। सृष्टिनिरूपणं। ३। प्रकृति प्रशंसा। ४। सत्यासत्यव्याख्यान। ब्रह्माण्डलक्षण। ५। ६।७। ८। गोलोकादिकथनं। ९। १०। ज्ञानपद्मकथन। ११। तत्त्वज्ञान कथन। १२। वैष्णवतत्त्वकथन। १३। दशाक्षरमन्त्रमाहात्म्य। १४ अवधूतलक्षणकथनम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्माण्डोत्पत्त्यादिविषयको निर्व्वाणतन्त्राभिधेय तन्त्रनिबन्धो वर्त्तते।

No. 60. नीलतन्त्रम् । Nilatantram. Substance, country-made reddish paper, 13 × 2½ inches. Folia, 23. Lines, 1-8 in a page with a gap of nearly one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Śaka 1698. Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

An original Tāntrika work attributed to Mahādeva, treating of the worship of a form of Māyā named Nīlasarasvatī, attended with the performance of the Śākta rituals belonging to that worship, complete in 15 chapters, entitled Mahānīlatantram.

Beginning. ओँ नमस्तारायै ।

कैलासशिखरासीनं भैरवं कालसंस्थितं ।
उवाच सादरं देवी तद्वचसि समाश्रिता ॥
पुरा प्रतिश्रुतं देव कालीतन्त्रप्रकाशने ।
नीलतन्त्रप्रकाशाय तद्वदस्व सदाशिव ॥
यस्य विज्ञानमात्रेण विजयी तु विजायते ।
यज्ज्ञात्वा साधकाः सर्व्वे नान्यज्ज्ञानसमाश्रिताः ।
यस्य तु ज्ञानमात्रेण कविता चित्तमोदिनी ।
भवत्युग्र महादेव कथयस्व समासतः ।

End.

एतत्तन्त्रं महेशानि न प्रकाश्यं कदाचन ।
गुरोराज्ञां विना देवि प्रकाशात् तन्त्रमेव च ।
सिद्धिहानिं महेशानि कुर्य्याच्चैव वरानने ।

Colophon. इति श्रीमन्नीलतन्त्रे सर्व्वतन्त्रोत्तमोत्तमे श्रीभैरवपार्व्वतीसम्वादे पञ्चदशः पटलः । इति श्रीमहानीलतन्त्रं समाप्तं ॥ श्रीकालीप्रसादशर्म्मणः स्वाक्षरमिदं । शकाब्दा १६९८ वैशाखस्य चतुर्द्दशदिने समाप्तम् ॥

From this colophon we see that this Ms. was copied by Kālīprasād Śarmā and the copy was completed on the fourteenth day of Vaiśākha in the Śaka 1698.

विषयाः— १। नीलसरस्वत्याः सिद्धमन्त्रकथनं। २। ३। नीलसरस्वतीपूजानुष्ठानविधिकथनं। ४। पुरश्चरणविधिकथनं। ५। होमविधिकथनं। ६। दिव्यासनविधिकथनं। ७। पूजायाः कालविधिकथनं। ८। दिव्यादिभावानां नियमकथनं। ९। वीरभावसाधनकथनं। शिवासाधनकथनं, सुरासाधनकथनं, मन्त्रादिशोधनं। १०। नीलसरस्वत्याः पूजाफलकथनं, तारामन्त्रकथनं, मन्त्रोद्धारविधिकथनं। ११।

दिव्याः स्तवविधिकथनं, कवचं, भौमसाधनकथनं । १२ । षट्कर्म्मकथनकथनं । १३ । चामुण्डाप्रकारकथनं, चमौकरणविधिकथनं । १४ । सुराशोधनं । १५ । मद्यमौनकमकथनं, गुटिकासिद्धिकथनम् ।

पुस्तकेऽस्मिन् दुर्गासहस्रकथाष्टविन भौमसरस्वतीपूजाविधिकम्मनिबन्धो वर्त्तते ।

No. 61. पार्थिवशिवकवचम् । Pārthivaśivakavacam. Substance, country-made yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 2–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

An amulet to be read in the worship of a Śiva-phallus made of earth, from the Uttaratantra, called Pārthiva Śivakavacam.

Beginning. ओं नमः शिवाय । अथ पार्थिवशिवकवचं ।

पार्व्वत्युवाच ।
देवदेव महादेव विरूपाक्षविलोचन ।
कृपया कथ्यतां देव पार्थिवस्य महाप्रभो ।

End. येनात्र गदितं देवि कवचं सर्व्वकामदं ।
न देयं कस्यचिद्रद्रे यदीच्छेदात्मनो हितं ॥
काम्येस्वस्त्ययने यत्र पूजयेत् पार्थिवं शिवं ।
तत्रैव प्रपठेत् देवि फलार्थी फलभाग् भवेत् ॥ ॥ ओं

Colophon. इत्युत्तरतन्त्रे देवीश्वरसम्वादे पार्थिवशिवकवचं समाप्तम् ।
वरं प्राणपरित्यागः शिरसो वापि कर्त्तनं ।
मत्तनभ्यर्च्य भुञ्जीत भगवन्त विलोचनम् ।

पुस्तकेऽस्मिन् उत्तरतन्त्रोक्तं पार्थिवशिवकवचं विद्यते ।

This codex contains along with it (1) a prayer to the Goddess Indrākṣī or Durgā, called Indrākṣīstava from Nandikeśvarasaṁhitā, (2) a prayer to the Goddess Bhavānī, called Bhavānyaṣṭakam, by Śaṅkarācāryya, (3) a treatise on the various kinds of Upacāras or articles of worship, and (4) a prayer to Viṣṇu from the Kūrmmapurāṇa, called Viṣṇustotram.

No. 62. पार्थिवशिवपूजा । Pārthiva Śivapūjā. Substance, country-made yellow paper, 9 x 3 inches. Folia, 8 (of which 5 contain Pārthiva Śivapūjā, and the remaining 3 contain an amulet to Pārthiva Śiva). Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse Generally correct. Complete.

A guide to the worship of Pārthiva or earthen Śiva called Pārthiva Śivapūjā with an amulet of the same, from the Uttara-tantra.

Beginning *of Parthiv Sivapuja.* ओं नमः शिवाय । व्याघ्रचर्मोपि कम्बलासने वा उपविष्टः ओं आधारशक्ति कमलासनाय नमः । इत्यासन संपूज्य तत्रोत्तरमुखो भूयोपविशेत् ।

End *of Parthiv Sivapuja.*

लिङ्गस्तवं महापुण्यं यः पठेति सदा नरः ।
जीवन्मुक्तो च संसारे स्थानं प्राप्नोति शाश्वतम् ॥
तस्मात् सर्व्वप्रयत्नेन पठ्याल्लिङ्गसंभवं ।
पापकञ्चुक निर्म्मुक्तः प्राप्नोति परमं पदं ॥ ६ । ० ।

Colophon. इति लिङ्गस्तोत्रम् ।

Beginning *of Parthiva Sivakavacam.* ओं नमः शिवाय । अथ पार्थिवशिवकवचं ।

श्रीपार्व्वत्युवाच ।
देवदेव महादेव विरूपाक्ष त्रिलोचन ।
कृपया कथ्यतां देव पार्थिवस्य महाप्रभो ॥
कवचं दुर्लभं तस्य श्रोतुमिच्छामि साम्प्रतं ॥

End *of Parthiva Sivakavacam.*

मेहात्तु गदितं देवि कवचं सर्व्वकामदं ।
न देयं कस्यचिद्देवि यदीच्छेदात्मनो हितं ॥
ग्रामे स्वभवने वस पूजयेत् पार्थिवं शिवं ।
तत्रैव प्रपठेद्देवि फलार्थी फलभाग् भवेत् ॥

Colophon. इत्युत्तरतन्त्रे देवीश्वरसम्वादे पार्थिवशिवकवचं समाप्तं ॥ ० ॥ ० ॥ ओं नमः शिवाय नमः ॥ ० ॥ ओं शिवाय नमः ॥ ० ॥ ० ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पार्थिवशिवपूजा पार्थिवशिवकवचं च वर्णितं ।

No. 63. पुरश्चरणलहरीतन्त्रम् । Puraścaraṇalaharītantram. Substance, country-made reddish paper, 11 × 3 inches. Folia, 5. Lines, 7–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Camplete.

A Tāntrika work dealing with the process of acquiring proficiency in Mantras, entitled Puraścaraṇalaharītantra, with a praise of the sight of Chāyāpuruṣa or Ātmā named Chāyāpuruṣadarśanamāhātmyam, from Śaṅkaragītā.

Beginning. ओं नमो गुरवे ।

कुम्भ उवाच ।

प्र(पृ)च्छाम्येकं महाभाग नारदो ब्रह्मनन्दन ।
शिष्यस्त्वं देवदेवस्य पार्व्वत्याश्च महामुने ॥
एकोच्चारणमात्रेण सर्व्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
किं पुरश्चरणं देवि कथं वा क्रियते वद ॥

End.

नारद उवाच ।

सर्व्वेषां शूद्रजातीनां निषिद्धा हि पुरस्क्रिया ।
चन्द्रसूर्य्योपरागे च शूद्रस्य सिद्धिरुत्तमा ।
जायते सुभगे मातर्गुरौ भक्तिर्भवेद् यदि ।
तदा सिद्धिमवाप्नोति गुरुभक्त्या विशेषतः ।
गुरुद्वारा पुरश्चर्य्या शूद्रजातिषु सम्मता ।
डाकिनी राकिणीमन्त्रं लाकिनी काकिनीं तथा ।
शाकिनी हाकिनीमन्त्रं प्रत्यहं प्रजपेत् सुधीः ॥
न जपेद्यदि मन्तात्मा दशधा वा त्रिधापि वा ।
तदा सर्व्वं भवेद्व्यर्थं डाकिन्यादेश्च यो भवेत् ।
कालिकां तु महाविद्यां जपेत् सिद्धिः प्रजायते ।

पुटाञ्जलिरुवाच ।

पादपद्मं महाभाग कदा पश्यामि तद्वद ।
स्वस्ति ते सुभगे मातरागच्छामि तवान्तिकं ॥
ब्राह्मणेभ्यो नमो नित्यं येषां भिक्षोपजीविका ।
इत्युक्त्वा प्रययौ शीघ्रं नारदो व्याससन्निधिं ॥०॥०॥०॥

Colophon. इति पुरश्चरणलहरीतन्त्रेऽष्टमः पटलः ॥०॥०॥

As Chāyāpuruṣadarśanamāhātmyam contains only a few ślokas, we quote the whole thing below :—

अथ महारणोनाथ छायापुरुषदर्शनमाहात्म्यं।

ईश्वर उवाच।

आत्मदेहं महादेवि यः पश्यति खगोश्वरे।
उद्धरेत् सप्तगोत्राणि कुलमेकोत्तरं शत।
पितोऽभयतः पञ्च पतिपक्षं तथैव।
गुरोरेककुलं देवि सम्प्राप्नोति मानवः।
एकवर्णमिमं देहं छायाख्यानेन सुन्दरि।
यः पश्यति महाभागे तस्य पुण्यफलं शृणु।
ब्रह्मज्ञानेन यत् पुण्यं यत्पुण्यं कृष्णदर्शने।
गयाश्राद्धे तु यत्पुण्यं दृष्टिमात्रेण तत्फलं।
केदारे च जलं पीत्वा यत्फलं लभते नरः।
ततः कोट्या च गुणितं आकाशे देहदर्शने।
वाराणस्यां तनुत्यागे यत् फलं लभते नरः।
ततः कोट्या च गुणितं आकाशे देहदर्शने।
प्रयागे वपनं कृत्वा यत् पुण्यं ब्रह्मोपासने।
ततः कोट्या च गुणितं आकाशे देहदर्शने।
सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यमेव सुनिश्चितं।
इयं हि महती विद्या न देया यस्य कस्यचित्।
धर्म्मार्थकाममोक्षान्तु लभते नात्र संशयः।

No. 64. प्रत्यङ्गिराकवचम्। Pratyangirākavacam. Substance, country-made yellow paper, $10\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 2. Lines, 6-7 in a page (*having writings* in the margin on the last page). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete

An amulet to the Goddess Pratyangirā from the Rudrayāmala-tantra, entitled Pratyangirāmahāraksāstavarājah.

Beginning. ओँ गणेशाय नमः।

श्रीदेव्युवाच।
भगवन् सर्व्वधर्म्मज्ञ सर्व्वशास्त्रार्थपारग।
देव्याः प्रत्यङ्गिरायाश्च कवचं यत् प्रकाशितं।

End.

इमं स्तवमधीयानो नित्यं वा धारयेन्नरः ।
अकुतोभयसञ्चारः सर्व्वत्र विजयी भवेत् ।
न क्वापि भयमाप्नोति न च क्वापि पराभवं ।
न दुःखं क्वचिदाप्नोति सर्व्वत्र सुखमाप्नुयात् ॥

Colophon. इति श्रीरुद्रयामले उत्तरतन्त्रे श्रीभुवनेश्वरीतन्त्रपटले प्रत्यङ्गिराख्य महास्तोत्रराजः समाप्तः ।

पुस्तकेऽस्मिन् रुद्रयामलोक्तप्रत्यङ्गिराकवचं विद्यते ।

No. 65. प्रत्यङ्गिरा, विपरीतप्रत्यङ्गिरा । Pratyangirā, Viparīta-pratyangirā. Substance, country-made yellow paper and foolscap paper, 9¼ × 2½ inches. Folia, 12 (of which folia 5 are foolscap and the rest are country-made). Lines, 3–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct Complete.

This codex contains two Tāntrika works viz. (1) Pratyangirā, (2) Viparīta Pratyangirā. The former contains a prayer to the Goddess Pratyangirā and the process of Homa (oblation to fire) in honour of the Goddess and a great Mantra relating to the Goddess by Mahādeva himself entitled Mahāpratyangirā. The latter is another Mantra relating to the Goddess from the Bhairavatantra.

Beginning *of Pratyangira.* ओँ नमः प्रत्यङ्गिरायै ।

यन्नामैव समस्तमन्त्रफलद यत् पूजनं पूजनम् ।
यद्ध्यानं निखिलाघसंघदहनं ज्ञानाग्नि सन्दीपनम् ।
यद्वाचः श्रुतिनिर्म्मिता नहि फल व्यावर्त्तयन्ते क्वचिद्
येऽमी श्रीरनरावतारचतुरास्तेभ्यो गुरुभ्यो नमः ॥

ओँ नमो प्रत्याङ्गरास्तोत्रस्य महादेवऋषिरनुष्टुप्छन्द. श्रीप्रत्यङ्गिरादेवता ममाभीष्टसिद्धये विनियोगः ।

End.

त्रिसन्ध्यं यः पठेन्नित्य तस्य शत्रुक्षयो भवेत् ।
सोऽपि दुःखान्तको देवि रिपु हत्याप्रसंशयः ।
कूटस्थं कुरुते दिक्षु विदिक्षु बीजपञ्चक ।
फट्कारेण समाख्यानं रचयेत् साधकोत्तमं ।

Colophon. इति श्रीचण्डेश्वरमूलपाणिविरचितमहामन्त्रे विनिर्गतशिवभाषितमहाप्रत्यङ्गिरासिद्धमन्त्रोरे महारथा महामन्त्रात्मिका महाप्रत्यङ्गिरा समाप्ता ॥ श्रीं ।

Beginning *of Viparitapratyangira.* अथ प्रत्यङ्गिरामहामन्त्रः। भैरवतन्त्रे।

परं ब्रह्मारजोविष्णुः शेषदेवो महेश्वरः ।
वरदः सर्व्वदेवानां मनपैव समाहितः ।

पर रजः शेष वरद इति- नवाक्षरमन्त्रस्य पुरश्चरणं कृत्वा प्रयोग कुर्य्यात्। यथा संपूज्य एतन्मन्त्रं अष्टोत्तरसहस्रं शतं वा प्रत्यहं प्रजप्य ऊनविंशति दिन-पर्य्यन्तं अष्टोत्तरशताष्टत्तिप्रत्यङ्गिरास्तोत्रं पठेत्। सर्व्वकाम सिद्धिर्भवति। यथा श्रीं नमो विपरीतप्रत्यङ्गिरायै। श्री श्रीगुरवे नमः। श्रीं ह्रीं महाप्रत्यङ्गिरे प्रेतकपालधारिणि दुर्गोपद्रवसततसर्व्वज्वरच्छेदिनि सर्व्वविघ्न-विनाशिनि महाकरवालधारिणि चण्डि चामुण्डे परहृतविरूपे यन्त्रमन्त्र प्रयोगादिक फट फट सिद्धियोगिनि श्रीं श्रीं श्रीं ह्रं ह्रं ह्र महामारी प्रमर्दिनि दुष्टान् ग्रस ग्रस चल चल कम्प कम्प फें फें चय कुरु।

End. महादुर्गे तारिणि वधवन्धनिसूदिनि सर्व्वसिद्धिप्रदायिनि स्व स्व शं शं। श्रीं

Colophon. इति भैरवतन्त्रे विपरीतप्रत्यङ्गिरा समाप्ता। +।+ ।

पुस्तकेऽस्मिन् प्रत्यङ्गिरा विपरीतप्रत्यङ्गिरानामधेयौ तान्त्रिकनिबन्धौ वर्त्तेते।

No. 66. **वगलामुखीकवचम्।** Vagalāmukhīkavacam Substance, country-made red paper, 17 x 4 inches Folia, 1. Lines, 6–13 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old and torn out. Verse. Generally correct. Complete.

An amulet to the Goddess Vagalāmukhī from Sanatkumārtantra.

Beginning. अथ वगला कवचं।

भैरव उवाच।

शृणु देवि जगन्मातर्जगदानन्दकारिणि।
भक्तानां कार्य्यसिद्ध्यर्थं कवचन्ते प्रकाशितं।
यस्य प्रसादात् ब्रह्मापि अखिलान् सृजति धयात्।
पालयति च ततो विष्णुर्नाशयति च महेश्वरः।

End अज्ञात्वा कवचं देवि यदीच्छेत् साधितुं नरः।
निष्फलं याति तत्सर्व्वं अरण्ये रोदनं यथा।

इति सत्यं महेशानि सत्यं सत्यं वदाम्यहं।
चयड़ा ये च कुर्व्वन्ति ते च पातकिनो नराः।
५ गोपनं कुरु यत्नेन प्रकाशे ब्रह्महा भवेत्।

Colophan. इति सनत्कुमारतन्त्रे भैरवभैरवीसंवादे श्रीबगलाकवचं समाप्तम्॥ ० ० ॥

पुस्तकेऽस्मिन् सनत्कुमारतन्त्रोक्तबगलामुखीकवचं वर्त्तते।

No. 67. **मन्त्रप्रकरणम्।** Mantraprakaraṇam. Substance, country-made colourless paper, 14 × 3 inches. Folia, 5 (of which the fol. 2 are wanting) Lines, 2-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, warm-eaten. Prose. Generally correct. Complete (except the first 2 folia).

This codex contains Vīja Mantras of some Gods viz Rāma, Vāmaṇa, Kṛiṣṇa, Śiva, and of some Goddess' viz. Annapūrṇā, Śyāmā, and Durgā.

यन्थोऽयं मन्त्रप्रकरणाभिधः. रामादिदेवतानां बीजमन्त्रसंग्रहः चसम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 68. **महिम्नः स्तवः।** Mahimnaḥ stavaḥ. Substance, country-made yellow paper, 9 × 3 inches Folia, 10. Lines, 4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse Not correct. Complete.

This codex contains a prayer to Śiva named Mahimnastavaḥ, by Puṣpadanta. Noticed in No. 25 Tantras Appendix.

विवरणमूलपूर्व्वम्।

No. 69. महिम्नः स्तोत्रम् । Mahimnaḥ stotram. Substance, country-made reddish paper, $10\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches Folia, 15. Lines, 4–6 in a page (*the text being in the middle in bigger character, and the commentary on both sides of the margin*). Date, ? Appearance, old. *Verse and prose. Generally correct. Not complete.*

Another copy of the same work with its commentary.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकं महिम्नः स्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 70. मायातन्त्रम् । Māyātantram. Substance, country-made yellow paper, $13 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 7–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tântrika work treating of the influence of Māyā or illusion, entitled Māyātantra, noticed in app. Tantras No. 5. In that number the work is erroneously said to be complete in 6 paṭalas, but really it is complete in thirteen paṭalas, as we see in this codex. We give a description of this Ms. below.

Beginning. ओँ नमः परमदेवतायै ।

ईश्वर उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि तन्त्रमन्यत् यथा पुरा ।
तोयव्याप्ते तु सर्व्वत्र स्वर्गे मर्त्त्ये रसातले ॥
विश्वे चैकार्णवीभूते न सुराः सुरमानवाः ।
नैव स्थितिर्न वा किञ्चित्तोयमात्रावशेषितं ॥
तदा विश्वम्भरो देवात् चिन्तया समजायत ।
ध्यात्वा सर्व्वादिसम्पत्ति मायां सस्मार च प्रभुः ॥
तदा वटदलं भूत्वा तोयान्तः समवस्थिता ।
ततो नारायणं देवं सा दधार स्वलीलया ॥
विचचार तदा तोये स्वेच्छाचारः स्वयं प्रभुः ।
विचरन्तं वटदले तोयेषु परमेश्वरं ।
वटवृक्षस्थितस्तत्र मार्कण्डेयो महामुनिः ।
ददर्श परमेशानं शिवमव्यक्तरूपिणम् ॥

End.

इद तन्त्रं महेशानि त्रिषु लोकेषु गोपितं ।
सर्व्वसिद्धिकरं साक्षान्महापातकनाशनं ।
कल्पद्रुमसमं घोरं पूजयेत् प्रियमाप्नुयात् ।
पठनाद्धारणात् सर्व्वपापं क्षयति निश्चितं ।
विवादे जयमाप्नोति धने धनपतिर्भवेत् ॥
यद्यत् वाञ्छति तत् सर्व्वं भवत्येव न संशयः ॥

Colophon. इति मायातन्त्रे श्रीशिवपार्व्वतीसंवादे त्रयोदशपटलः । ० ॥ श्रीघनश्याम देवशर्म्मणः स्वाक्षरम् ॥

From the colophon we see that this Ms. was copied by a Brāhmaṇa named Ghanaśyāma Devaśarmā.

पुस्तकेऽस्मिन् मायातन्त्रं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 71. मृत्युञ्जयगीता । Mṛityuñjayagītā Substance, foolscap paper. Folia, 3. Lines, 4–9 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse Generally correct. Complete.

This codex contains the Mṛityuñjayagītā from the Jñānapradīpamahātantra, in which the Goddess Durgā is instructed by Śiva in the practice of Yoga.

Beginning ओँ श्रीगुरवे नमः । अथ मृत्युञ्जय-गीता ।

देव्युवाच ।
कर्म्मयोगस्य प्रथमं स्फुटं प्रवर्त्तसाधनं ।
यथाक्रमं विनायासं लोकानां देहसाधनं । १ ।
ब्रूहि मे देवदेवेश योगाभ्यासप्रसाधन ।
असिधारसमं घोरं मरणं तत् प्रमुच्यते ॥ २ ॥

End

यस्त्विमां प्रणयाभित्यं कथां ब्रह्मपथाश्रितां ।
सर्व्वपापक्षयस्य ब्रह्मणः सदनं व्रजेत् ॥ ६२ ॥
सकृत् श्रवणमात्रेण सर्व्वयज्ञफलं लभेत् ।
वेदवेदाङ्गशास्त्राणां पाठस्य च फलं लभेत् ॥ ६३ ॥
सर्व्वतीर्थाभिगमने, सर्व्वतीर्थावगाहने; ।
यत् फलं लभते विद्वान् पठनात्तत् फलं लभेत् ॥ ६४ ॥
नातः पुण्यतमं शास्त्रं त्रिषु लोकेषु विद्यते ॥ ६५ ॥

Colophon. इति श्रीज्ञानप्रदीपे महातन्त्रे पार्वतीश्वरसंवादे मृत्युञ्जयगीता समाप्ता। श्रीं तत् सत् । ४ ।

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीज्ञानप्रदीपमहातन्त्रोक्तमृत्युञ्जयगीता वर्त्तते ।

No. 72. मृत्तिकाशिवलिङ्गपूजा। Mrittikāśivalingapūjā. Substance, country-made reddish paper, 14 x 3 inches. Folia, 2. Lines, 8–9 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally crrrect. Complete.

A guide to the worship of the earthen phallns of Śiva.

पुस्तकेऽस्मिन् मृत्तिकाशिवलिङ्गपूजाविधिर्वर्त्तते ।

No. 73. मेरुतन्त्रम्। Merutantram. Substance, country-made yellow paper, 13 x 3 inches. Folia, 5. Lines, 8–10 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct. Not complete.

A small portion of the Merutantra, an original Tāntrika work noticed in No. 69, Vol. 16 of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College, Library, dealing with Caṇḍipāṭhakrama-vidhi or the order in the reading of Caṇḍi, with an amulet of Navagraha or nine planets named Navagrahakavacam at the end.

पुस्तकेऽस्मिन् नवग्रहकवचसमेतं चण्डीपाठक्रमविधिनामधेयं मेरुतन्त्रस्य अंशमात्रं विद्यते ।

No. 74. महार्य्यास्तोत्रम्। Mahāryyāstotram. Substance, country-made yellow paper, 17 x 3 inches. Folia, 1. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the Goddess Āryyā or Durgā from the Brahmajāmala.

Beginning. ओं दुर्गायै नमः ।

शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि आर्य्यास्तोत्रं महाफलं ।
यः पठेत् सततं भक्त्या स एव विष्णुर्दुर्लभः ॥

End. नारसिंहीच वाराही सिद्धिदात्री सुखप्रदा ।
भयङ्करी महारौद्री महाभयविनाशिनी ॥

Colophon. इति ब्रह्मयामले ब्रह्मनारदसम्वादे महार्य्यास्तोत्रं समाप्तम् । ओं तत्सत् ।
ओं दुर्गायै नमः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् महार्य्यास्तोत्र नाम रुद्रयामलोक्तश्रीदुर्गास्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 75. मातङ्गिनीस्तोत्रम् । Mātanginīstotram. Substance, country-made colourless paper, 12 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Appearance, very old, writing omitted in some parts. Prose and verse. Not correct. Incomplete.

An incomplete hymn to the Goddess Mātanginī or Durgā called Mātanginīstotram. Anonymous.

Beginning. श्रीश्रीराम.। ओं नमो गणेशाय ।

ओं महादेव नमस्कृत्य केवल ज्ञानभास्करं ।
वक्ष्ये सद्गुरुणादिष्टो स्तोत्रं यत्र शुभाशुभ ।
ओं नमो भगवति कुमाङ्गिनि सर्व्वकार्य्यप्रसाधिनि सर्व्वसिद्धप्रकाशिनि
एह्येहि वरं देहि मातङ्गिनि सत्यं ब्रूहि स्वाहा ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मातङ्गिनीस्तोत्रमसम्पूर्णं विद्यते ।

No. 76. योगिनीतन्त्रम् । Yoginītantram. Substance, bark of a tree, 17 × 4 inches. Folia, 74. Lines, 9-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

The codex contains a part of the Yoginitantra, dealing with the sanctity of Kāmrūpa.

Beignning. ओँ नमः कामाख्यायै ।

प्रधानसाधारविकल्पसत्त्वविभवभावाद्भुवनत्रयस्य ।
सा विद्यया व्यक्तमपीह माया ज्योतिः परा पातु जगन्ति नित्यम् ।

श्रीदेव्युवाच ।

उड्डियानामिदं पीठं श्रुताहं सारपीठकं ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि कामरूपस्य निर्णयं ॥
यदुक्तं तद्महानाथ घोरपापविनाशकं ।
कामाख्याख्यकं पीठं प्रकाशं कलिमङ्गलं ।
कलिकल्मषदग्धानां विधिनानां चिकित्सकं ।
एतच परमं देव विशेष कथ्यतां विभो ॥

End. नास्ति ।

Colophon. इति श्रीयोगिनीतन्त्रे सर्व्वतन्त्रोत्तमे शार्व्विंशतिसाहस्रे प्रथमतन्त्रे कामरूपाधिकारे द्वितीयभागे द्वादशपटलः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् योगिनीतन्त्रोक्तकामरूपाधिकारस्यांशमात्रं विद्यते ।

No. 77. रत्नावलीतन्त्रे ज्ञानरत्नावली । Ratnāvalītantre Jñānaratnāvalī. Substance, country-made yellow paper, one being of mill-made blue paper, 12 × 3 *inches*. Folia, 4. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, *fresh*. Verse. Generally correct. Complete.

A portion of the Ratnāvalītantra, dealing with Tattvajñana or supreme knowledge, named Jñānaratnāvali.

Beginning. ओँ गुरवे नमः। अथ रत्नावलिः।

देव्युवाच।

कस्मिन् स्थाने वसेचन्द्रः कस्मिन् स्थाने दिवाकरः।
कस्मिन् स्थाने वसेदात्मा कस्मिन् स्थाने वसेन्मनः॥

End. अप्रत्ययमतिर्ग्राह्यं विनाशोत्पत्तिवर्ज्जितं।
केवलं निर्म्मलं शुभ्रं शुद्धस्फटिकसन्निभं॥ ४९॥
कारणञ्च वधं शुभ्रं हेतुसाधनवर्ज्जितं।
ध्यायते परमात्मानं स योगी योग ईश्वरः॥ ५०॥

Colophon. इति रत्नावलीतन्त्रे ज्ञानकाण्डे ज्ञानरत्नावली समाप्ता।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् रत्नावलीतन्त्रोक्ता ज्ञानरत्नावली नाम तत्त्वज्ञानविषयकं सन्दर्भो वर्त्तते।

No. 78. रुद्रचण्डी। Rudracaṇḍī. Substance, country-made yellow paper, 16 × 2½ inches. Folia, 5. Lines, 4–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and torn in some parts. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the whole of the Rudracaṇḍī, described in No. 117, Vol. 17 of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library, with a short process of worshipping the Goddess Rudracaṇḍī, in the beginning, and of making her free from the curse of Śrīkṛiṣṇa so as to make her fit for conferring boons to her worshippers. This latter portion is entitled Rudracaṇḍīpūjāśāpoddhāraḥ. This portion being dilapidated in parts cannot be fully quoted here, only a small extract is given from the very beginning—

श्रीहरिः। अथ रुद्रचण्डीपूजाप्रकारः। ह्रां हृदयाय स्वाहा। हुं शिखायै वषट्। +·+ +तत्व एहाभ्यां अस्त्राय फट्। ध्यानं। पाद्यादिभिः पूजयेत्। ओं ह्रीं रुद्रचण्डिकायै हुं स्वाहा। इति मन्त्रं अ+ + नारद ऋषिः श्रीकृष्णदेवता शापः (शाप) मोचने विनियोगः। ओं ह्रीं

ह्रीं ङ ङ वीरचण्डी महाचण्डी साचाद्ब्रह्मस्वपिणी। दूषिता कृष्णापेन त्वं यश्चा भव सुव्रते।

विषयम्—पुस्तकेऽस्मिन् गौरीचन्द्रचण्डीपूजाप्रयोगादारम्भ्य हितचन्द्रचण्डीनामधेयतन्त्रनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 79. रुद्रयामले कुलाचारसमाचारः। Rudrayāmale Kulācāra-samācāraḥ. *Substance, country-made yellow paper, 14 x 3 inches. Folia,* 27. Lines, 5-7 in a page with a gap of ½ inch quare in the middle. Character, Bengali. *Date,* ? *Appearance, old. Verse. Generally* correct. Complete.

This codex contains only the fifth chapter of the Rudrayāmala dealing with the Ācāra or duties of a Kaula.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै।

अतो वक्ष्ये च संक्षेपात् समस्ताचारपद्धतिं।
यया विज्ञानमात्रेण साधकः सिद्धिमाप्नुयात्॥

End. आसनं शेवनं पानं शयनं वसनभूषणं।
परेषां नैवकर्त्तव्यं यदीच्छेदीश्वरीप्रियं॥ ०॥

Colophon. इति रुद्रयामले कुलाचारसमाचारे पञ्चमः पटलः।

No. 80. लिङ्गार्चनतन्त्रम्। Liṅgārcanatantram. Substance, country-made reddish paper, 16 x 3 inches. Folia, 7. Lines, 6-10 in a page with a gap of ½ in. x 1 in. in the middle and marginal notes in some pages. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Not complete.

This codex contains upto the seventh chapter of the original Tāntrika work, *Liṅgārcanatantram, described in* No. 83, Vol 16 of

the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 81. लिङ्गार्च्चनचन्द्रिका । Liṅgārcanacandrikā. Substance, country made reddish paper, 16 x 3 inches. Folia, 17 with an index at the beginning. Lines, 5-10 in a page with a gap of 1 in. x ½ in. in the middle and with marginal notes here and there. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex lays down the rules for the worship of Śiva in the form of a Phallus giving all the rituals in detail, called Liṅgārcanacandrikā, by Sadāśiva, son of Gadādhara and grandson of Viṣṇu, belonging to the race of Daśaputra. Noticed in No. 1944, Page 267, Vol. V of the Notices of Sanskrit Mss. by Dr. Rajendralal Mitra L. L. D.

Beginning ओँ नमो गणेशाय नमः ।

उमाकटितटस्फुरत्करिवराननालोकन-
प्रसन्नहृदयं शिशुः सदयमिन्दुचूड़ं मुड़ ।
प्रणम्य गिरिजाधवं भजनमात्रदत्तेप्सित
स्मितानननमनामयं प्रियसुमास्तवाय मुदा ॥
वंशेऽस्मिन् दशपुत्रनामनि महान् विप्रद्विजाग्रास्तभूत् ।
सुतस्तस्य सुधीर्गदाधर इति ख्यातो ज(ग)त्याख्यया ।
तत्पुत्रेण सदाशिवेन विदुषा दृष्ट्वा निबन्धान् पुरा ।
श्रीलिङ्गार्च्चनचन्द्रिका विरचिता विश्वकोरेष्टदा ॥
विविच्य गुणगौरवं गुणविवेचका मत्सरं
विहाय कथयन्तु सद् यदिह दूषणं सज्जनाः ।
न फल्गुजनदूषणैः किमपि हीयते मामकं
दिनाश्वगणगर्हणा किमुदितेन खेदावहा ॥
अथ पूज्यस्वरूपापरिज्ञाने पूजायां मन्दफलत्वादादौ पूज्यस्वरूपं शिव
पूजायाः श्रुतिस्मृत्यादौ सर्व्वोत्कृष्टत्वं सर्व्वाभीष्टप्रदत्वञ्च प्रदर्शयते ।

End. लिङ्गपूजनं परार्थं न कार्य्यं। तदुक्तं शिवरहस्ये।

शिवलिङ्गार्चनं विप्रो यः परार्थं करिष्यति।
स वेदराशिपुण्योऽपि पिशाचो भवति ध्रुवं।
अनन्तफलदं यस्मै शिवलिङ्गार्चनार्ज्जितं।
कः प्रयच्छति मूढात्मा परस्मै धनलोभतः।
शरीरमपि देयं स्यात् कदाचिद्धनलोभतः।
फलं न देयमन्यस्मै शिवलिङ्गार्चनोद्भवं।
वेदपारायणैर्धर्म्मैरनन्तैरपि सर्व्वदा।
जपानन्ततपोभिश्च तत्पापं न विनश्यति।

Colophon. इति श्रीदशरथपुत्रपाठव्यसदाशिवकृता लिङ्गार्चनचन्द्रिका समाप्ता।

विषयाः—महादेवस्य पूज्यता। तत्र शैवपुराणाभिगणना। अन्त्यजपतितादीनां शिवपूजाधिकारः। लिङ्गे शिवपूजनप्राशस्त्यम्। तत्र लिङ्गशब्दव्युत्पत्तिः। लिङ्गाभावे प्रतिमायां पूजनं कार्य्यम्। पद्मरागादिलिङ्गकथनम्। ब्राह्मणादिवर्णभेदे लिङ्गम्। बाणलिङ्गलक्षणकथनम्। स्फाटिकलिङ्गकथनम् युगभेदे लिङ्गकथनम्। कलौ पार्थिवलिङ्गप्राशस्त्यम्। पार्थिवलिङ्गार्चनं विना अन्यदेवार्च्चनादिकं निष्फलम्। शिवस्य प्रधानसाधनानि। षोडशोपचारकथन षडोपचारकथनं च। अत्यन्ताशक्तस्य पुष्पमात्रम्। कामनाभेदे लिङ्गपूजनम्। कामनाभेदे संख्यामात्रभेदाः। कामनाभेदे लिङ्गभेदकथनम्। ऋतुभेदे लिङ्गपूजायाः सिद्धिभेदकथनम्। पुष्पभेदे लिङ्गपूजने फलम्। शिवलिङ्गार्चनस्य नित्यताकथनम्। शिवलिङ्ग-पूजाकरणे प्रत्यवायः। शिवपूजाकरणे इतिहासादि। शिवपूजाधिकारिणः। स्त्रीशूद्राणां लिङ्गस्पर्शविधानम्। सधवास्त्रीणां भर्त्तुराज्ञया पूजाधिकारकथनम्। शूद्रवैदिकानां पूजाविधिकथनम्। पतितानां पूजने मन्त्रकथनम्। अशौचे पूजाविधिकथनम्। प्रसूतास्त्रीणां शिवपूजाविधानम्। शिवपूजावैदिककर्म्मादौ भस्मरुद्राक्षधारणस्यावश्यकत्वम्। विभूतिर्नामादिकथनम्। उद्धूलनकथनम्। त्रिपुण्ड्रधारणविधिः। रुद्राक्षधारणविधिः। विल्वपत्ररहितशिवपूजानिषेधः। प्रमादविल्वपत्रस्य अभावे पुनरर्च्चना। अथ पुष्पाणि। करवीरस्य प्रमादस्य पुनः प्रक्षाल्यदानम्। वर्ज्यपुष्पाणि। गन्धनिरूपणम्। विल्वकाष्ठचन्दनम्। तिलादिना पूजाफलम्। धूपनिरूपणम्। दीपनिरूपणम्। विहितजलम्। नैवेद्यकथनम्। महानैवेद्यप्रणादि। ताम्बूलम्। अभिषेकमन्त्राः। अभिषेकद्रव्याणि। प्रदक्षिणा।

नमस्कारः। शिवनैवेद्यभक्षणनिर्णयः। वर्णभेदे पार्थिवलिङ्गे मृत्तिकाभेदकथनम्। पूजाकालकथनम्। पूजापराधकथनम्। लिङ्गघटनाविधिः। लिङ्गस्थापनविधिः। लिङ्गदानविधिः। ऋद्धिप्रधानानि। लिङ्गदानानन्तरं दग्धदानानि। तत्र प्रयोगे पञ्चावरणपविधानकथनम्। उपदेशरहितानां जपविधानम्। गुरोर्विनोपदेशकथनम्। जपान्ते पूजासमापनम्। शिव पारणाम्बुपानक्रमः। शिवपूजने बौधायनसूत्रम्। बौधायनोक्तमेव पार्थिवशिवपूजा। पञ्चाक्षरस्य ऋषिच्छन्दादिकम्। स्त्रीशूद्रादीनां शिवपूजाकथनम्। शिवलिङ्गार्चने परार्थं कृते पापम्।

The Ms. noticed by Dr. Rajendralal Mitra contains two additional slokas at the end which show that this book was written by Sadāśiva under the auspices of King Jay Singha. But the colophon of this Manuscript bears the reading श्रीदशरथपुत्रपाठस्य etc. which the other does not contain; the other has—

इति पद्मप्रकाशकेन श्रीमद्दशपुत्रकुलावतंसेन सदाशिवेन विरचिता लिङ्गार्चनचन्द्रिका समाप्ता।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् दशपुत्रकुलावतंसश्रीविष्णुपौत्रराटाधराभज श्रीसदाशिवकृतः लिङ्गार्चनचन्द्रिकानामधेयः सविस्तरशिवार्चनविषयकतन्त्रनिबन्धः सम्पूर्णो वर्तते।

No. 32. वगलामुखीस्तोत्रम्। Vagalāmukhīstotram. Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 2 Lines, 9 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct Complete

A hymn to the Goddess Vagalāmukhī or Durgā, from the Rudrayāmalatantra.

Beginning. अथ वगलामुखी स्तुतिः। अस्य श्रीवगलामुखीमुखस्तोत्रमन्त्रस्य नारदो भगवान् ऋषिः श्रीवगलामुखीदेवता मम सन्निहितानां स्थानां विरोधिनां दुष्टानां वाचं मुखपदजिह्वावर्गाणां स्तम्भनार्थे विनियोगः।

End ब्रह्मास्त्रमिति विख्यातं त्रिषु लोकेषु विश्रुतं।
गुरुभक्ताय दातव्यं न देयं यस्य कस्यचित्॥ १६॥

पीताम्बरां द्विभुजाञ्च त्रिनेत्रां दाहकोज्ज्वलां ।
शिलापर्व्वतहस्ताञ्च स्मरेत् तां वगलामुखीं ॥ ओम् ।

Colophon. इति रुद्रयामले देवीश्वरसम्वादे श्रीवगलामुखीस्तोत्रं समाप्तम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् रुद्रयामलोक्तं वगलामुखीस्तोत्रं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 83. वगलामुखीकवचम् । Vagalāmukhīkavacam. Substance, country-made yellow paper, 13½ × 2 inches Folia, 2. Lines, 3–8 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old Verse. Correct. Complete.

An amulet to the Goddess Vagalāmukhī, from the Sanatkumāra-tantra. Noticed in No. 66 App. Tantras

---

No. 84. वरदातन्त्रम् । Varadātantram. Substance, country-made yellow paper, 12 × 3 inches. Folia, 6 with an additional one containing its index at the beginning. Lines, 8–10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

An original Tantra giving some necessary informations of the Kaula system, copied by one Kāliprasanna Bhattācāryya.

Beginning. श्रीं नमो गणेशाय ॥

देवदानवगन्धर्व्वसेवितं त्रिदशेश्वरं ।
उवाच विनयाविष्टा पार्व्वती पार्व्वतीपतिं ॥

देव्युवाच ।

देवदेव महादेव जगदानन्दकारक ।
कालिका वरदा देवी कथं भवति तद्वद ॥
कलिकाले दुराधर्षं यावत् पातकसंकुले ।
कथं सिध्यन्ति तन्मन्त्राः कथयस्व समासतः ॥

End.

इदं रहस्यं कथितं न प्रकाश्यं कथञ्चन ।
प्रकाशे सर्व्वनाशः स्यात् प्रकाशादिफलं भवेत् ॥
अशक्तो नाथ कर्त्तव्या गुरुभक्तिं सदाचरेत् ।
स्वेच्छाचारस्तथा चात्र यथेच्छा तत् समाचरेत् ।
अथवा परमेशानि संपूज्य गुरुदैवतं ।
मातृकापुटितं कृत्वा स्वमन्त्रं प्रजपेच्छिवे ॥
क्रमोत्क्रमाच्छताष्टम्या तदन्ते कीर्त्तनं मम ।
एवञ्च प्रत्यहं कुर्य्याद्यावज्जन्म समाप्यते ॥
तथापि परमेशानि सुष्यते सर्व्वसङ्कटात् ।
यदि प्रकाशिता न स्यात् त्रिगुणा परमेश्वरी ।
प्रकाशिता च सा देवी सर्व्वनाशकरी मता ॥ ० ॥ ० ॥

Colophon. इति वरदातन्त्रेऽष्टमः पटलः ।

विषयाः—१ । श्रीकालीमन्त्रोद्धारः । तान्त्रिककुलमतकथनम् । नित्यपूजावश्यकत्वम् । नित्यनैमित्तिककाम्यावस्था । २ । नित्यनैमित्तिकव्यवस्था । रात्रिपूजायां तिथिनियमः । द्वादशमासीयसेवाकथनम् । ३ । कलौ काल्याः प्राधान्यम् । कलियुगे फलप्राप्तौ कारणम् । मन्त्रग्रहणाद्दीनामैहिकफलार्थत्वम् । विद्यारत्नादिमन्त्रफलम् । गृहपूजाकथनम् । सुवर्णरत्निका-प्रमाणम् । ४ । गृहपूजायां योगयुक्तदिनकथनम् । फलपुष्पबिल्व-हरचन्द्रपत्रे पूजानिषेधः । शिखायुक्तजवापुष्पे पूजानिषेधः । शरत्काल-पूजायाः सप्तशतीस्त्रीवस्त्रालङ्कारादीनां परिमाणम् । ५ । नष्टराज्यस्य प्राप्तौ साधनम् । ६ । मन्त्रार्थमन्त्रचैतन्ययोनिमुद्राकथनम् । ७ । साधनेऽङ्ग-भङ्गे श्रीगुरुपूजनम् । पूजादिव्यतिरेके श्रीगुरोर्नामोच्चारणनिषेधः । मन्त्रदाता अभिषेक्ता चेति द्विधा गुरुकथनम् । कालिकाक्षरचरीदाने सुन्दर्याः श्रीक्रमाच्चरीदाने आत्मशान्तिकथनम् । ८ । कालिकायाः एकाक्षर-त्र्यक्षरमन्त्रयोः फलम् । पुरश्चरणफलम् । शिवाबलिदानफलम् । ग्रह-ग्रहणे शान्तिकथनम् । मातृकापुटितजपविधानम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वरदातन्त्राभिधेयः श्रीकालीमन्त्रोद्धारादिविविधविषयात्मकतन्त्र-निबन्धो वर्त्तते ।

No. 85. वशीकरणम्। Vaśikaraṇam Substance, country-made reddish paper, 24 x 3 inches. Folia, 1 Lines, 7 in a page. Character, Bengali. - Date, ? Appearance, old, (writings are of two kinds, some *in bigger type, the other in smaller one). Prose and verse* Not correct. Complete.

This codex contains a means of Vasīkarana or subduing others by Charms or Mantras, as well as a process of opening a closed door by charms and the means of subsiding, by magic rites, troubles such as disease, death, &c., in a house.

Beginning. सिद्धिः श्रीं गुरवे नमः। कुङ्कुमचन्दनगोरोचना नावो: (?) संपूज्य चमुं मन्त्रं पूर्व्वं सहस्रं प्रजप्य अनेनैव मन्त्रेणाभिमन्त्रितं कृत्वा तिलकं कुर्य्यात्। ओं ह्रीं ईंसः अमुकं वशमानय स्वाहा। इति मन्त्रः।

End. सापयेत् सर्व्वतोयेन ततः शान्ति विचक्षणः।
अष्टमे च भवेत् मन्त्र दापयेत् तिलतण्डुलैः।।क।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वशीकरणविधि., रुद्धद्वारोन्मोचनमन्त्रः, गृहशान्तिकरणविधिश्च वर्णिते।

No. 86. वाराहीतन्त्रम्। Vārāhītantram. Substance, country-made colourless paper, 24 x 2½ inches Folia, 15. Lines, 5-6 in a page with a gap of about one inch square in the middle Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Generally correct. Prose and verse. Not complete.

This codex contains only the eighteenth, nineteenth and a portion of the twentieth chapter of *the Vārāhītantra*, an original Tāntrika work, treating of the worship of Śākta Goddesses.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वाराहीतन्त्रस्य अष्टादशपटल: ऊनविंशतिपटलश्च सम्पूर्णौ वर्त्तेते, विंशतिपटलस्य चांशमात्रं विद्यते।

No. 87. विपरीतप्रत्यङ्गिरा । Viparītapratyangirā. Substance, mill-made blue paper, 9 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

A prayer to the Goddess Pratyangirā, named Viparītapratyangirā, described in No. 65 App. Tantras.

No. 88. बीजतन्त्रम् । Vījatantram Substance, country-made reddish paper, 10 × 3 inches Folia, 3. Lines, 8-11 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A Tāntrika work on the Sanketa or inherent force of the alphabets forming the Vījamantras.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै ॥

तत्रादौ बीजवर्णानां सङ्केतं स्फुटमुच्यते ।
यज्ज्ञात्वापि तत्त्व तन्त्राद्यादिन पूर्व्वभाक् ॥
वर्णोऽक्षरं रश्मिवर्णाः स्वरास्तु कथिता अच ।
व्यञ्जनानि हली वर्गा कादयोऽष्टौ प्रकीर्त्तिताः ॥
कादीनि पञ्चपञ्चैनं चतुष्क यादि शादि च ।
नादिद्वयं च मालायां स्वरैरायो नचादिकः ॥

End एवं पञ्चपञ्चम्यां कामं विष्णुयुतमित्यत्रापि बोध्यं । तेनाईनारीश्वरादिमन्त्रा अपि व्याख्याता इति तत्त्वं । श्रीमत् कालिकायैः नमः ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—बीजवर्णसङ्केतविषयकं बीजतन्त्राभिधेयतन्त्रनिबन्धः ।

No. 89. वीरतन्त्रम् । Viratantram. Substance, country-made reddish paper, 13 × 3 in a page. Folia, 23. Lines, 6–10 in a page, with a gap of about 1 in. × ½ in. in the middle Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Not complete.

An incomplete portion of the Vīratantra, an original Tantra dealing with some Tāntrika subjects such as, गुरुक्रमः or varieties of Gurus or spiritual guides, etc., containing twelve chapters and a small portion of the thirteenth one.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै ।

शम्भो: सर्व्वविद्यारवक्ष्यचतुर. सर्व्वागमानां निधि
स्त्वं दाता सदसत्फलैकनिपुणस्त्वं ब्रह्मचर्य्यादि च ।
देव त्वज्ज्ञानपारे प्रभवति न हि यत्नाङ्गं कार्थ्येऽपि ।
तन्नैवास्ति न जायते मम पुनर्वाच्यं विचार्य्यं गुरो: ।
तदुक्तं भवता सर्व्वं तत् सर्व्वं दुःखसिद्धिदं ।
विना पापैर्विना दुःखैस्तत् सिद्धिं ब्रूहि मे प्रभो ॥

श्रीभगवानुवाच ।

विना दुःखैर्विना पापैर्विना पुरश्चर्य्यादिभिः ।
सिद्धमन्त्रं प्रवक्ष्यामि शृणु पार्व्वति सादरं ।
येनानुष्ठानमात्रेण भोगेन मोक्षमाप्नुयात् ।
वीरतन्त्रं मया गुप्तं गोपनं सर्व्वकामदं ।
गोपनीयं प्रयत्नेन मम सिद्धिप्रकाशनं ।
जीवानुग्रहमात्रेण गुरुवक्त्रात् प्रकाशितम् ।
गुरवः सर्व्वमन्त्राणां कारणं केवलं विधौ ।
सिद्धयो नहि मन्त्राणां पारम्पर्य्यक्रमं विना ।
तस्मादौ गुरुपङ्क्तीनां विधानं कथ्यतेऽधुना ।
पुरा मन्त्रप्रसङ्गेन प्रसत्यै प्राह शङ्करः ॥

End. नास्ति ।

Colophon.

The book being incomplete, the last colophon is not to be found. We have this colophon at the end of the twelvth chapter:—

इति वीरतन्त्रे महातन्त्रोत्तमोत्तमे परमरहस्ये उपपञ्चाशप्रकरणं नाम द्वादशः पटलः ।

विषयम्—पूर्वार्द्धम् ओतत्त्वनामधेयगुरुक्रमादिविविधतान्त्रिकविषयात्मकमहातत्त्वादितो द्वादशपटलाः सर्वाद्यपटलस्य चाग्रमात्रं विद्यते ।

No. 90. शक्तिरत्नाकरः । Śaktiratnākaraḥ Substance, country-made yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 34 Lines, 5–11 in a page, with a gap of 1½ in. × 1 in. in the middle Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse Generally correct. Complete.

A complete Tāntrika compilation named Śaktiratnākara. Noticed in No. 94, Vol. 16 of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library.

विषयस्तन्त्रपूर्वम् ।

No. 91. शक्तिसङ्गमतन्त्रम् । Śaktisangamatantram. Substance, country-made colourless and reddish papers, the latter being very few in numbers, 20 × 3 inches. Folia, 177. Lines, 7–8 in a page, with a gap of about 1½ in. × 1 in. in the middle, a leaf of the foliage 114 containing only a few Yantras only. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete

An original Tāntrika work containing all informations of the Śākta cult, consisting of four parts of which the first contains 20 patalas or chapters, the second 62 chapters, the third 20 chapters, and the fourth 11 chapters See Notices of the Sanskrit Mss. by Dr. Rajendralal Mitra, Vol. I, Page 229, No. 405, and the Catalogue of the Sanskrit Mss. in the Library of I. O., No. 1717, Page 890, Tantra.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

श्रीदेव्युवाच ।
अनादिरूप भूतेश शशिशेखर शङ्कर ।
देवाधिदेव विश्वेश विश्वाराध्य सुरेश्वर ॥

निरञ्जन निराकार नित्यानन्दगुणाकर ।
गुणातीत परस्वामिन् सर्व्वातीत परात्पर ॥
त्वत्त (तत्त्वं ?) श्रुतं जगत् सर्व्वं स्थावरं जङ्गमादिकं ।
श्रुतानि सर्व्वतन्त्राणि लक्षकोऽयर्व्वुदानि च ॥
तन्त्रार्णवादिकं देव राजराजेश्वर श्रुतं ।
तन्त्रराजः श्रुतो देव नानाभेदाय संयुताः ॥
नसायनं (रसायनं ?) श्रुतं देव सिद्धयो विविधाः श्रुताः ।
शक्तिसङ्गमनामान तन्त्रराजोत्तमोत्तमं ॥
सूचितं देवदेवेश मन्त्रसिद्धाभिधायने (यमे ?) ।
न मह्य कथितं देव समग्रं हृदय प्रभो ॥
चतुःखण्डेन संयुक्तं सर्व्वसारोत्तमोत्तमं ।
तन्त्रं कथय देवेश सम्प्रदायक्रमागतं ॥
समयतन्त्रराजेन्द्रं साधिचरहितं प्रभो ।
सम्प्रदायप्रभावानां (प्रमदानां ?) मार्गप्रदर्शकारकं ॥
कल्पे सिद्धिप्रदं तत्र कथयस्व मम प्रभो ॥

शिव उवाच ।

तन्त्रराजः पूर्व्वमुक्तः खण्डाष्टकसमुन्वित. ।
पूर्व्वार्द्धमुत्तरार्द्धं (?) च सार्द्धद्वयसमन्वितं ॥
पूर्व्वार्द्धे कादिसंज्ञन्तु द्वितीयं हादिसंज्ञकं ।
कादौ तु वेदखण्डानि हादावपि चतुष्टयं ॥
प्रतिखण्डे सहस्राणि त्रिसहस्रं च षट्शतं ।
प्रत्यध्यायं शतश्लोकाः षट्त्रिंशत् पटलानि च ॥
इत्येकखण्डमित्युक्तमेवं खण्डाष्टकं विदुः ।
दिव्यौघरचितो यत्र गुरुधारा भविष्यति ॥
शक्तिसङ्गमनामाख्यं श्रीमद्तन्त्रराजकं ।
वेदखण्डसमायुक्तं चरित्राद्यवर्कं श्रम ॥
दिव्यौघरचितं तन्त्रं सर्व्वतन्त्रोत्तमोत्तमं ।
चमादिकाख्या चरित (रचितं ?) तारारूपं द्वितीयकं ॥
तृतीयं सुन्दरीरूपं चतुर्थी छिन्नमस्तका ।
युगे युगे चन्द्रसंख्ये कल्पो खण्डचतुष्टय ॥

षट्शतीशमराने (वत्सराने ?) तु दिवसत्युनरं शिवे।
आविर्भवन्तु देवेशि दिव्यौघाद्दायतः शिवे।

End. चत्वारिंशत्प्रभेदेन ब्रह्मराक्षसजातयः।
पूर्व्वक्रमेण संसाध्य दुष्टानेतान् विनाशयेत्॥
गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं पुनः पुनः।
रहस्यातिरहस्यञ्च रहस्यातिरहस्यकं।
इति सङ्क्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि।

Colophon. इति श्रीमदक्षोभ्यतारासंवादे ताराद्(सू?)क्ते ब्रह्मराक्षसजातिवर्णने दशम-पटलः। श्रीं परमदेवतायै नमः।१२॥०॥०।०॥

श्रीं नमो गुरवे तस्मै ब्रह्मविष्णुशिवात्मने।
यदाज्ञाब्रह्मसंलाभात् कृतार्था वयमञ्जसा।०॥

From the above extract in the beginning we get a definition of Tantrarāja. A Tantrarāja is an original Tāntrika work generally divided into two volumes, the first called Kādi, and the other Hādi, containing eight parts on the whole, Kādi containing four parts and Hādi also the same. Each part again contains thirty-six patalas or chapters each of which contains one hundred ślokas. The Tantrarāja called Śaktisangama is the best one divided into four parts containing 60000 ślokas.

विषया.—प्रथमखण्ड। १।२ तत्त्वकथन, कृतादियुगनिर्णयः। ३। अष्टाष्टकनिरूपणम्। ४। पात्रज्ञानम्। ५। ऋषिधनिश्चर्कोक्तिः। ६। नामनिवरणम्। ७। दीक्षाविवरणम्। ८। प्रदीपकात्मकर्मव्य-निरूपणम्। पूजाद्रव्यादिकथनं। १०। मेरुकथनम्। ११। पूर्णाभि-षेकादिकथनं। १२। मन्त्रसिद्धिप्रयोगः। १३। वीरसाधनादिनिर्णय। १४। मन्त्रसिद्धिः। १५। मधुमतीसिद्धिसाधनम्। १६। क्रमदीक्षा-विनिर्णयः। १७। पवित्रारोपणक्रिया। १८। पवित्रारोपणरक्षा-विधि। १९। दमनारोपणविधि। २०। कामधेन्वादियोगकथनम्। द्वितीयखण्डः। १। परिभाषा। २। साधकस्य तन्त्रोक्तविधिनः संस्कार विशेषकथनादि। ३। आम्नायादिकथनम्। ४। कृत्रिमसन्तमिद्धादि कथनम्। ५। यक्षिणीमण्डलादिकथनम्। ६। महाविद्यासिद्धिप्रका-रादि। आमनभेदकथनम। ८। वीरसिद्धेश्वरीसाधनकथनम्। ९। भूत-प्रतिनिरूपणम्। १०—१९। कौलतीर्थपीठचतुष्टयलक्षणतत्स्वरूपतन्-

साधनप्रकारपीठशक्तितत्पूजाक्रमस्त्रीस्वरूपपुंस्वरूपनवायथोगवर्णनसिद्धैश्वर्य्यादिविज्ञानशीरपवादिलक्षणादिकथनम्। २०। नवरात्रनिर्णयः। २१—२३। चन्द्रसूर्य्यग्रहणे मन्त्रजपादिप्रकारादिवर्णनम्। पूजाविधिपात्रसिद्धान्तलक्षणम्। २४। दशमहाविद्यासाधनादिप्रकारः। २५। २६ महाचीनक्रमकथनम्। गन्धर्व्वाख्यक्रमच्छिन्नमस्ताभिषक्रमभैरवाख्यस्वरूपाख्यक्रमकथनम्। तिलकप्रकारकथनम्। २७। बगलाक्रमनिर्णयः। २८। महाराज्ञक्रमकथनम्। २९। भुवनेश्वरीसाधनक्रमनिर्द्देशः। ३०। धूमावतीसाधनक्रमः। ३१। ब्रह्ममार्गक्रमकथनम्। ३२। कममात्रादिनिर्णयः। भीषमसाधनककर्म्मकथनम्। मुद्रासङ्केतकथनम्। ३३। पञ्चमकारकथनादि। ३४। लतासाधकसामान्यसङ्केतकथनम्। ३५। नित्यापूजाप्रकारादिकथनम्। ३६। स्त्रीपूजनमद्यपानादिप्रकारकथनम्। ३७। मधुधीपसाधनम्। ३८। सुन्दासनसाधनादि। ३९। मालाग्रथननिर्णयः। ४०। देवीस्वरूपभवनप्रकारादि। ४१। विद्यासिद्धिनिर्णयादि। ४२। सुन्दरीसाधनक्रमकथनम्। ४३। अवननिर्णयादिकथनम्। ४४। मन्त्रस्थानदीषादिकथनम्। ४५। मन्त्रस्थापननिर्णयः। ४६। दिग्भ्रामननिरूपणादि। ४७। भावनारोहणपूर्व्वकदेवीविशेषमन्त्रजपः। ४८। तारासिद्धिप्रकरणे फलश्रुत्यादिकथनम्। ४९। सौभाग्यप्रदयन्त्रसेवनधारणादिप्रकारः। ५०। यन्त्रलेखनाद्गतिविशेषफलादि। ५१। भूमौ यन्त्रलेखनप्रकारादि। ५२। मालाविशेषजपसिद्धिदिननियमकथनादि। ५३। रजताद्यङ्गुरीयधारणनियमः। ५४। सर्व्वविधमालानिर्णयः। ५५। तत्पञ्चकथनम्। ५६। स्त्रीदीक्षाविनिर्णयः। ५७। योगनिर्णयः। ५८। आसनविशेषजपप्रकारादि। ५९। कालिकापूजनप्रकारादि। ६०। ब्रह्मराजाभिषयोगकथनम्। ६१। मुद्राविवरणम्। ६२। भगवत्प्रायश्चित्तादि। तृतीयखण्डः। १। जपप्रकारादिकथनम्। २। महायन्त्रसंस्कारः। ३। मालायामजपः। ४। मन्त्रप्रकारनिर्णयः। ५—१०। यन्त्रधारणव्याख्यान स्नानप्रकार-होमप्रकार सन्ध्याकर्म्म दीक्षादिविनिर्णयः। मालादिविनिर्णयः। देशनियमः। नवसाधना। देवस्तवः। देवीपूजनासववेदपठनादिनारीपूजनम्। ११। धूमकेतूल्कापातादिमहीनृपातकौलस्याविनिर्णय-पुरश्चर्य्याविधमूलनिपदकथनम्। दन्तकमलामित्रागुल्पनिकथनम्। महाकालादिनित्यानां निर्णयकथनम्। १२। परकायप्रवेशनादिकथनं, षट्चक्रमतपथादिकथनं, कामिनीनित्यादिनिर्णयः। १३। कपालिनीमन्त्रसिद्धिप्रकारादि। १४। कुरुकुल्लाविरोधिन्यादिसाधनप्रकारकथनम्।

१५। विप्रचित्तोग्रनित्योग्रप्रभासाधनादि। १६। दीप्तनित्याविधानकथनं, नीलानित्याविधिज्ञानम्। -१७। घनानित्याक्रमार्चनं, बलाकापूजनं, मालानित्याविधानं, मुद्रानित्याविधानं। १०। सितानित्याविधिक्रमः, पद्मधूपकथनम्। १८। तिरस्करिणीमन्त्रार्चनकथनादि। १९। सम्पत् सरस्वतीमन्त्रार्चनकथनादि। २०। मधुमतीविद्याकथनादि।

चतुर्थखण्डः। १। दशमहाविद्यामन्त्रकथनं। २। डामरादिमन्त्रादिकथनम्, चन्द्रवक्त्रादिदेशनामोल्लेखः, तन्त्रविशेषाम्नायक्रमः, राजयोगसाधनप्रकारः। ३। जपविशेषादिप्रकारः। ४। मार्गभेदेन विद्याविशेषसाधनभेदकथनादि। ५। शक्तिपूजार्थपुष्पविशेषदेशपर्य्यायभेदेनाम्नायभेदकथनादि। बगलोत्पत्तिकारणछिन्नोत्पत्तिकारण-मातङ्गीत्पत्तिकारणादि, षडाम्नायक्रमेण शकुनवर्णनं, कालपर्य्यायेण मन्त्रगणनं, शैवमन्त्रकथनादि। ७। आम्नायभेदेन विद्याभेदकथनादि। ८। पद्मभेदनिर्णयः। कालिकायाः सर्व्वविद्यास्वरूपत्ववर्णनादि। १०। विद्यासाधनमतभेदादिकथनम्। ११। कौलौचारविधानं, पुष्पभेदाहुतिः, यन्त्रप्रपूजनप्रकारः, साधनकालनिर्णयः, अष्टपत्रादिकथनं, ब्रह्मराक्षसजातिवर्णनम्।

Going through the Ms. we see two additional patalas or chapters, one in the first part between the 34th chapter and the 35th with the colophon :—

इति शक्तिसङ्गमहातन्त्रे लतासाधकसामान्यसङ्केतनामत्रिंशत्पटलः

And the other in the third part after the 17th chapter with the colophon :—

इति श्रीषट्‌शाम्भवे षष्टिसहस्रे श्रीं दक्षभैरवीये शक्तिसङ्गमतन्त्रराजोत्तमे सितानित्याविधिर्नाम सप्तदशःपटलः।

On consideration of the number of chapters marked by the colophons at the end of these parts, we see that they are mere additional ones, wrongly written by the copyist of the Ms. and as they deal with the subjects similar to those in the preceding chapters, they must be included in them. Unlike the Ms. referred to by Dr. Rajendralal Mitra, this one contains sixty-two patalas or chapters in the first part, the other contains sixty-five. On comparision of the contents of these two Ms. we see the subject matter is the same. The difference of three chapters lies in the fact that the 30th chapter of Dr. Mitra's Ms. is included in the 29th chapter of

this Ms. and the 33rd, the 34th and the 35th chapters of Dr. Mitra's Ms. are included in the chapter thirty two of this Ms.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् खण्डचतुष्टयसमन्वितो विविधशाक्तविषयात्मकः शक्तिसङ्गमतन्त्रनामा तन्त्रराजः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 92. शाक्तसर्वस्वम्। Śāktasarvasvam. Substance, country-made reddish paper, 13 × 2½ inches. Folia, 6. Lines, 8-9 in a page, with marginal notes in some pages. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

An attempt of reducing the Metaphysics of Tantra into a philosophical system. Noticed in Dr. R. L. Mitra's Notices of Sanskrit Mss., Vol. III and IV, Page 13, No. 1027.

Beginning. श्रीदुर्गायै नमः। पुराचार्य्यनरसिंहठक्कुरकृतसारसमुच्चयधृतव्याख्या। भक्तिः सिद्धेर्गरीयसीत्यत्र सिद्धेः समक्षे भक्तिरेव गरीयसी न तु कर्म्मादि गरीयः। तर्हि शङ्करात्मकोऽस्मिन्नोरिवेति द्रष्टव्यो नास्त्यतः। शङ्करा भक्तिः लोकसहाम्पदा तद्योजिनः स्वधाम्पदकथनशीलायाः सिद्धेः। तथाच गीतासुबोधिन्यां ब्रह्मानन्दे पद्मानन्दानामस्पर्द्धितत्वात् भक्तियोगोऽस्य सिद्धिद इत्यादि व्यर्थम्।

End. एवं देवीनुक्रमपाठफलकथने गोभिलसूत्रे कुलतिथिनिर्णयनादागमादर्शश्रुत्यर्थैर्दर्शयी: प्रामाण्यमायाति। गीतासुबोधिन्यां योगीयुक्तिः मदीयः कोऽप्यचिन्त्यः प्रभावविलासः स एव माया। बुद्धिरूपा योगमाया इदानीं देव भक्ता मां प्राप्नुवन्ति। योगात् योगमायासामर्थ्यात् इदं मया दर्शितं मायाया निजशक्त्या।

Colophon. इति शाक्तसर्वस्वः (?) समाप्तः (?)।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शाक्तसर्वस्वं नाम भक्तिविषयकः ग्रन्थः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 93. शाक्तानन्दतरङ्गिणी । Śaktānandataraṅginī. Substance, country made yellow paper, 15 × 4 inches. Folia, 71. Lines, 1–10 in a page, cleanly bordered by three lines around. Character, Bengali. Date, Śakavdā 1756, the 6th Chaitra. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A Tāntrika work on Śaktism described in the Catalogue of Sanskrit Mss. in the Library of Sanskrit College, No. 96, Page 98, Vol. 17. At the end of this Ms. we find the colophon.

इति शाक्तानन्दतरङ्गिण्यां अष्टादशोल्लासः ।

शाके शैलधरारसेन्दुगणिते चैत्रस्य षष्ठे दिने

शाक्तानन्दतरङ्गिणी शुभकरी त्रैलोक्यरक्षाकरी ।

पादाम्भोजपवित्रसाधकमहामन्त्रादिविद्योतिनी

श्रीमद्वामनदासकेन लिखिता विधिय गङ्गोद्भवा ॥

दाक्षिण्यात्मककान्तमूर्त्ति साधुकीर्त्तिसन्मति-

श्रीमद्देवमोहिनीपादपद्मसेवक-

आगमानदानयुक्तविभक्तिनृपवर-

श्रीमदन्नप्रसादभूसुरानुदेशतः ।

समाप्तः । शकाब्दाः १७५६ ॥ ६ चैत्र । श्रीश्रीदुर्गा । यथादृष्टं तथालिखितं लेखके नास्ति दूषणं श्रीश्रीदुर्गा श्रीश्रीहरिः ।

From the colophon we see that the Ms. was copied by Bāmanadāsa, at the injunction of a Brahmin named Annaprasāda.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No 94. शाक्ताभिषेकः । Śāktābhiṣekaḥ. Substance, country-made reddish paper. Folia, 3. Lines, 8–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the process of ablution of a disciple according to the Śākta rites.

Beginning. अथ कुम्भस्थापनमाह । भैरवीतन्त्रे

ईश्वर उवाच ।

मायाबीजं समुच्चार्य्य कुम्भमानीय यत्नतः ।
प्रोक्षयेत् कामबीजेन वाग्भवेन प्रोक्षयेत् ॥
पृथ्वीबीजेन संशोध्य मृत्तिकां तन्त्रवित्तम ।
लक्ष्मीबीजेन धान्यञ्च वधूबीजेन विन्यसेत् ॥

End. नश्यन्तु विपदः सर्व्वाः सम्पदः सन्तु सुस्थिराः ।
अभिषेकेण शाक्तेन पूर्णाः सन्तु मनोरथाः ॥

इति ततः स्वस्वदेवताहोमं कृत्वा काश्यपत्वादिहोमतिलकं दत्वा आशीर्व्वादं कृत्वा दक्षिणाच्छिद्रावधारणं कुर्य्यात् ततो गुरुं सन्तोषयेत् ।

Colophon. इति शाक्ताभिषेकं (:?) समाप्तम् (:?)

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शाक्ताभिषेकोनाम शाक्तशिष्याभिषेकविषयको निबन्धो वर्त्तते ।

No 95. शाक्ताभिषेकः । Śaktābhiṣekah. Another copy of the sime, being written in a foolscap pper, 18×9 inches, and its *letters being effaced and destroyed throughout, we do not mention* it here.

No. 96. शाम्भवीतन्त्रे ज्ञानसङ्कुली । Śāmbhavītantre Jñānasaṅkulī. Substance, country-made reddish paper, 19×2½ *inches. Folia,* 18. *Lines,* 5 in a page, with a semi-circular gap of about 1½ inches diameter in the middle. Character, Bengali. Date, Śakābdā 1710, 29th Māgha. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains only a chapter from the Śāmbhavītantra, dealing with Brahmajñāna, called *Jñānasaṅkulī,* copied by Viśvanāth *Brahmacārī Bhaṭṭācāryya.*

Beginning. ओँ नमो गुरवे परमात्मने नमः। अथ शाम्भवीतन्त्रं।

नमो वेदान्तवेद्याय गुरवे बुद्धिसाक्षिणे।
नमामि आत्मपुरुषं परं ब्रह्म च सर्व्वदा॥
शब्दस्पर्शरूपरसगन्धाकारविवर्ज्जितं।
साधकानान्तु सिद्धानामितङ्केदश पञ्चकम्।

End. वेदान्तसारसर्व्वस्वं समाप्तं शिवभाषितं।
सिध्यन्ति सर्व्वयोगिनो मानकार्य्यविचारणा॥

Colophon. इति श्रीयोगशास्त्रे शाम्भवीतन्त्रे उमामहेश्वरसम्वादे ज्ञानसंकुली समाप्ता।५॥
ओम् शान्ति रों शान्ति रों शान्तिः॥
योगशास्त्रं महापुण्यं लिखितं ज्ञानसिद्धये।
खचन्द्ररसचन्द्रे तत् शाके श्रीब्रह्मचारिणा॥
शकाब्दा। १०१० । ता २८ माघस्य दिवा प्रहरैकसमये। ० ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् योगशास्त्रे शाम्भवीतन्त्रोक्तः ज्ञानसंकुली नाम ब्रह्मज्ञानविषयको निबन्धो वर्त्तते॥

No. 97. शिवरहस्यम्। Sivarahasyam. Substance, country-made yellow paper, 20 x 4 inches. Folia, 250. Lines, 4–9 in a page, with a gap of about 1½ inches square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

An anonymous compilation from the Tantras giving all accounts of Śiva and his surroundings, and the methods of his worship, under the name of Śivarahasyam. Noticed in Dr. R. L. Mitra's Notices of Sanskrit Manuscripts No. 233, Vol. 1. Dr. Mitra's Ms. is said to be complete in 19 chapters, but this Ms. contains 24 chapters and an incomplete portion of another.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय।

ऋषय ऊचुः।
सूत वेदार्थतत्त्वज्ञ शिवध्यानपरायण।
सङ्क्षेपाद्वद चास्माकं कृपालो मुनिसत्तम॥
कः सेव्यः सर्व्वदेवेषु को वा जप्यो मनुः सदा।
स्थानं किं च वा नित्यं किं वा सर्व्वार्थसाधकम्॥

महादेवं विनाप्यन्यं नास्ति दुःखनिवारकम् ।
तत्पूजां कुरु यत्नेन केशव केशिनाशिनी (नाशन ?) ॥
यथाक्रममरादीनां शिव एवेष्टदैवतम् ।
दुःखं विनश्यत्यखिलमिष्टदैवतपूजया ॥
करिष्यसि यदि प्रीत्या सत्वरं शङ्करार्चनम् ।
तदा त्वयाधुना नाश्यं दुःखमद्य जनार्दन ॥
केशवालस्यरहित कुरु शङ्करपूजनम् ।
यदालस्यं तदभाव्यं दुःखमद्य पुनर्भुवे ॥

ब्रह्मोवाच ।
इत्युक्तं तद्वचः श्रुत्वा केशवः सत्वरं सदा ।
शङ्करं पूजयामास + + + ॥

Colophon.

Being an incomplete one, this Ms. has not the last colophon. The colophon of the 24th chapter is given below :—

इति शिवरहस्ये सर्वांशे शिवगौरीसम्वादो नाम चतुर्विंशोऽध्यायः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवमाहात्म्यपूजाप्रकारादिविषयकः शिवरहस्याभिधेयः श्लोकमयो निबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ॥

No. 98. शिवस्तोत्रं । Śivastotraṁ. Substance, yellow-coloured palm leaf, 8×2 inches. Folia, 1. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Correct. Complete.

This codex contains a hymn to Śiva. Anonymous.

Beginning. अथ शिवस्तोत्रम् ।

जगतामेकपुरुषो जगतां जीवनात्मकः ।
प्रसीद त्वं जगन्नाथ जगद्योने नमोऽस्तु ते ॥

End.

तस्यासाध्यं त्रिभुवने न किञ्चिदपि वर्त्तते ।
ऐहिकं किं फलं तस्य मुक्तिरेव करे स्थिता ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवविषयकं स्तोत्रमेकं वर्तते ।

No. 99. शिवार्चनचन्द्रिका । Śivārcanacandrikā. Substance, country-made yellow paper, 18 x 3 inches. Folia, 184. Lines, 6 in a page, with a gap of about 1½ in. x 1 in. in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worm-eaten and writings effaced in some parts. Not correct. Incomplete.

A compilation from different Tantras on the worship of Śiva in the initiation of a disciple in the Mantra of that God with the details of its accessories and dealing at the beginning with the process of initiation in general, named *Śivārcanacandrikā, by Śrīnivāsa* Bhaṭṭa, containing only ten chapters and a portion of the eleventh one.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

श्रीमन्तं सिन्दूरार्कं शशिशकलधरं वसुधीवाभिरामं
गद्दीभिः सिक्तगण्डं ससदविकसितं लोचना विन्यस्तं ।
+ + + विध्निघ्नवन्द्य'
वन्दे सिन्दूरपुरैर्गिरिवरसुतया चर्चितांगुडकृष्णम् ॥

The lines being generally effaced in the first page, we cannot quote much in the beginning, we quote only a few lines giving an account of the author.

देशोऽस्तिदक्षिणे दिशि द्राविडाभिधानः
काञ्चीति यत्र वसतिः धरणासकस्य ।
पुण्या पुरी पुन नि + ग भागधेयं
सीमान्तदं ललितकीर्तिरवचलभी: ।
चाविर्बभूव दयधिवसर्वैरिशो
यत्र स्वयम् भगवान् दयया रमेशः ।
चद्यापि चक्तिनिरिताय इति प्रसिद्धः
सम्पूज्यते सकलभोक्तर्थिनाभिः ॥

तस्माद्दक्षिणदिग्गतः क्षितिसुरैः षट्शास्त्रविद्भिर्युत-
र्वेदैः सोपनिषद्भिरङ्गसहितैराद्यैः सदाधिष्ठितः ।
पाण्ड्यायातिविश्रुतः क्षितितले पुण्याग्रहारोत्तम-
र्देशो यागगृहाङ्कनः सकलदिग्व्यासोऽपहारी महान् ॥
आत्रेयगोत्रमलपत्रविकासमित्र-
स्तत्रासित् र × सुमहाक्रतुसत्रकर्त्ता ।
भर्त्तार्थिदीनकृपणाश्रयकल्पनामा
षट्शास्त्रवित् समरपुङ्गवदीक्षितोऽभूत् ॥
तस्यात्मजः फणिपतिर्वरपाणिनीये
मीमांसकेष्वपि गुरुः श्रुतिषु सुदक्षः ।
स द्वादशाहचयनाखिलवाजपेय-
सोमाध्वरी सुमतिरुस्मनदीक्षितोऽभूत् ।
तन्नन्दनः सकलवेदविदां वरिष्ठः
श्रौतक्रियासु निपुणः क्षितिसोमदीपः ।
आसीदशेषगुणरत्ननिधिः पृथिव्यां
श्रीश्रीनिकेतन इति प्रथितो बुधेन्द्रः ॥
तत्सूनुः श्रीनिवासः सकलनिगमवित् सर्व्वशास्त्रार्थवेत्ता
श्रौतस्मार्त्तेषु कर्म्मस्वतिशयनिपुणः सत्कविः स्वीयदेशात् ।
पीठं ज्वालेश्वराख्यं प्रकटितविभवं प्राप्य यात्राप्रसङ्गात् ।
तत्र श्रीसुन्दराख्यं सकलगुणनिधिं प्राप्य सद्देशिकेन्द्रम् ॥
तत्पादपङ्कजयुगं परिषेव्य तस्मात्
प्राप्याभिषेकमखिलागममप्यधीत्य ।
तस्याज्ञया समधिगम्य पुरं स काशीं
तत्राकरोद् वसतिमात्मविदां वरिष्ठः ॥
तत्र स्थितः सकलतन्त्ररहस्यवेत्ता
शिष्यैः शिवार्च्चनपरैः श्रितशैवदीक्षैः ।
अभ्यर्थितो वितनुते सकलागमार्थ-
सारोदयां भुवि शिवार्च्चनचन्द्रिकां सः ॥

Śrīnivāsa Bhaṭṭa was the son of Śrīniketana, grandson of Usmana Dīkṣit, and great grandson of Samarapungava Dīksita. He belonged to the Ātreya dynasty, and was an inhabitant of Yāgagṛihānkana, a prosperous village in the province of Drāviḍa in the Deccan.

Once in the course of his journey, he came to the sacred place named Jālandhara, and found there Sundarācāryya, a man of wonderful merits, by whom he was initiated and taught various Tantras. Then by his order he went to Benares where he settled and gathered a number of Śaiva disciples, at whose request he compiled Śivārcanacandrikā, from all Tantras.

End. नास्ति।

Colophon.

The colophon at the end of the tenth chapter is given below :—

इति श्रीसुन्दराचार्य्यचरणारविन्दान्तेवासिश्रीश्रीनिवासभट्टेन कृतायां चन्द्रिकायां दशमः प्रकाशः।

विषयाः।

We give below the contents of the Ms. upto the tenth chapter, beyond which we get nothing, the Ms. being an incomplete one.

१। गुरुशिष्यलक्षणानि। गुरुशिष्यपरीक्षा। मन्त्रदोषाः, तल्लक्षणानि। योनिलक्षणम्। २। मन्त्रसेवनप्रकारः। नक्षत्रराशिपाशभौतिकचक्राणि। मन्त्राणां सिद्धासिद्धादिदोषप्रकारः। द्वादशारचक्रं, तच्चक्रनिर्म्माणप्रकारः। स्वपनशोधनप्रकारः। मण्डपनिर्म्माणविधिः। ३। योनिकुण्डम्। तत् कुण्डरचनाप्रकारः। वृत्तकुण्डम्। तत् कुण्डरचनाप्रकारः। षडस्रकुण्डम्, तत् कुण्डरचनाप्रकारः। पद्मकुण्डम्। अष्टास्रकुण्डम्। पद्मास्रकुण्डम्, तन्निर्म्माणप्रकारः। स्नानकुण्डम्। कुण्डभेदेन फलभेदः। कुण्डस्य रूपं तद्गुणा च। होमसंख्याभेदेन कुण्डमानभेदः। वास्तुपूजा। तत् फलम्। अङ्कुरार्पणविधिः। दीक्षाकालः। नक्षत्राणि। तिथयः। देवताविशेषे तिथिविशेषः। वारराशि। योगाः। लग्नानि। चन्द्रबलम्। दीक्षायां कालविशेषः। ४। दीक्षालक्षणम्। शरीरत्रिलक्षणक्रमः। कलादीक्षादि। ५—८। दीक्षाप्रयोगः। स्वप्नपरीक्षा। होमविधिः। होमद्रव्यमानादि। सन्ध्या। भूतशुद्ध्यादि। अन्तःकरणमूलतन्त्रन्यासादि। योगपीठपूजा। आवरणदेवतापूजा। गन्धाद्युपचाराणाम् इष्टदेवतापूजनम्। चक्रमाहात्म्यम्। लिङ्गमानप्रमाणलक्षणानि। आवाहनम्। षोडशोपचारपूजनम्। ९। लिङ्ग-

पूजाप्रयोगः। शैवानां तान्त्रिकसन्ध्या। १०। मातृकान्यासः। केवल मातृकान्यासः। श्रीकण्ठादिमातृकान्यासः। श्रीभुवनेश्वरीमातृकान्यासः। कामबीजादि। शक्तिश्रीकामबीजादि। प्रपञ्चयागमातृकान्यासः। मूल-मन्त्रेण प्राणायामत्रयम्। योगपीठन्यासः। मूलमन्त्रन्यासः। प्राण प्रतिष्ठादिपूर्व्वकशिवार्च्चनम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिष्यस्य शिवमन्त्रदीक्षाप्रसङ्गतः तन्त्रोक्तदीक्षाक्रियाङ्गभूतकर्म्मसमुच्चय-तत्त्वव्यवस्थादिसमेतो मातृकान्यासादिपूर्व्वकशिवार्च्चनविषयकः सन्निबन्धः श्रीशिवार्च्चनचन्द्रिका-भिधेयो द्राविडान्तर्गतयागटडाङ्गनापत्तारवास्तव्याविवंशोद्भूतप्रभरपुङ्गवदीक्षितप्रपौत्रोऽप्पयदीक्षित-पौत्रश्रीनिकेतनपुत्रेण कालिदासाधिवासिसुन्दराचार्य्यशिष्येण श्रीनिवासभट्टेनाखिलतन्त्रसारमुद्धृत्य रचितोऽसम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 100. शैवसुधाकरः। Śaivasudhākara. Substance, country-made yellow paper, 12 × ½ inches. Folia, 22 Lines, 7–10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old, and torn out in some parts. Verse. Not correct. Incomplete.

A Tāntrika work on the superiority of Śiva, compiled by Svāmī Sadānanda to please a Śaiva king named Rāmasingha belonging to the solar dynasty. It is an incomplete one and contains only four chapters and a small portion of the fifth.

Beginning. ओं तत् सत्।

सुखचित्तनुर्मतिगिरां यो नास्पदं मायया
जीवेशादि विभेदभाक् खपवनाग्न्यम्बुभूमिक्रमेलया
येषां × × समासि नौद्य तु मतिं लीकावशीर्ण, प्रभु-
लिङ्गात्मकरुणाम्बुधीर्विजयतां श्रीसाम्बमूर्त्तिः शिवः। १।

End. नास्ति।

Colophon. श्रीमत्स्वामिसदानन्दविरचिते शैवसुधाकरे ऊर्द्ध्वपुण्ड्रादिखण्डनं नाम चतुर्थ-किरणः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवपूजोत्कर्षभस्मरुद्राक्षमाहात्म्यलिङ्गपूजादिविषयकः शैवसुधाकरनामा रविवंशोद्भवनृपश्रीरामसिंहस्य प्रीत्यै श्रीमत्सदानन्दस्वामिना विरचितः शैवग्रन्थोऽसम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 101. श्यामारहस्यम् । Śyāmārahasyam. Substance, country-made yellow paper, 14 × 3 inches. Folia, 53 (not marked by any number). Lines, 6–11 *in* a page (some pages having gap of about ½ inch square in the middle). Character, Bengali. Date, ? *Appearance, old.* Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of Śyāmārahasyam, by Paramahaṁsa Pūrṇānanda, noticed in our catalogue Nos. 99, 100, Page 102, Vol. 17. This Ms. has no page marks, and pages are not arranged systematically, nor are the chapters given at the end of the colophon. So it has been very difficult to go through the Ms. On careful perusal *we see that it contains upto the end of the seventeenth* chapter.

पुस्तकेऽस्मिन् श्यामारहस्यस्य सप्तदशपरिच्छेदाः वर्त्तन्ते ।

No. 102. श्रीजयदुर्गास्तवराजः । Śrījayadurgāstavarājaḥ. Substance, country-made yellow paper, 11 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 6–8 *in a page. Character, Bengali. Date,* ? *Appearance, fresh.* Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the thirtyseventh chapter of Rudrajāmala dealing with a prayer to the Goddess Durgā, named Śrījayadurgāstavarāja.

Beginning. श्रीं दुर्गायै नमः । अथ रुद्रयामले ।
उपस्थिते महाभये राष्ट्रपीड़ासु कम्पने ।
भूमिविमममहोत्पाते भूमदीतिविपत्सु च ।

End अनुनामकरं स्तोत्रं दुर्लभं विद्धि शङ्करि ।
एतस्य पाठात्त्रिपुरो महादेवेन घातितः ॥
रावणो रघुनाथेन हतो युधि महाबलः ।
हतश्च कंसः कृष्णेन स्तवस्यास्य प्रयोगतः ॥

Colophon. इति पार्व्वतीश्वरसम्वादे रुद्रयामले सप्तत्रिंशत् पटलः ॥ ३७ ॥ श्रीजयदुर्गा स्तवराज(ः) समाप्त(ः) ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् रुद्रयामलसप्तत्रिंशपटलीय श्रीजयदुर्गास्तवराजः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 103. श्रीदुर्गाशतनामस्तोत्रं। Śrīdurgāśatanāmastotram. Substance, country-made yellow paper, 9 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 4-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains a prayer to the Goddess Durgā with her hundred names mentioned in it, called Śrīdurgāśatanāmastotram, from the Muṇḍamālātantra, and an amulet to the Goddess, called Śrīdurgākavacam.

विवरणम् — पुस्तकेऽस्मिन् मुण्डमालातन्त्रोक्तं श्रीदुर्गाशतनामस्तोत्राभिधेयं श्रीदुर्गायाः स्तोत्रं तस्याः कवचं च वर्त्तते।

No. 104. षट्कर्मदीपिका। Ṣaṭkarmadīpikā. Substance, country-made yellow paper, 14 x 5 inches. Folia, 52, with two additional ones containing the index Lines, 8-11 in a page, with a gap of about 1½ in. x 1 in in the middle. Character, Bengali Date, ? Appearance, nearly fresh. Correct. Complete

A compilation from various Tantras on the six Karmas or rites of the Tantra, viz., (1) Śānti or cessation of troubles or remedy of diseases; (2) Vaśyatā or subjection of enemies, etc. (3) Stambhanam or suppression of the functions of a faculty by incantation. (4) Vidveṣaṇa or producing malice among friends. (5) Uccāṭana or banishing one from his own country or causing his ruin by incantations. (6) Māraṇa or killing or destroying an enemy. By Kṛṣṇa Vidyāvāgīśa, complete in ten chapters.

Beginning. ओं गुरवे परमात्मने गणपतये नमः। अथ षट्कर्मदीपिका। ओं तत् सत्।

कृत्वा देवीं नमस्कृत्य तथा त्रिपुरसुन्दरीं।
भद्रकालीञ्च देवेशीं तथा षट्कर्मदेवताम्॥
श्रीकृष्णविद्यावागीशभट्टाचार्य्येण धीमता।
क्रियते विदुषां प्रीत्यै कृत्या षट्कर्मदीपिका॥

क्रोधाग्निमग्नीं ज्वलनं वमन्तीं
दृष्टिं दहन्तीं दितिजं ग्रसन्तीं ।
भीमं नदन्तीं प्रणमामि कृत्यां
रौद्रयमाना क्षुधघोरकालीं ।
उन्मत्तभैरवीतन्त्रात् फेत्कारीडमरात् तथा ।
तथाच मालिनीतन्त्रात् तथा कालोत्तरादपि ।
सिद्धयोगेश्वरीतन्त्रात् योगिनीज्ञानसम्भवात् ।
सर्व्वतन्त्रात् समाकृष्य षट्कर्म्मविधिरुच्यते ।
पुस्तके लिखिता विद्या येन सुन्दरी जप्यते ।
सिद्धिर्न जायते देवि कल्पकोटिशतैरपि ।
गुरुं विनापि शास्त्रेऽस्मिन् नाधिकारः कथञ्चन ।
अथाभिधास्ये ग्रन्थेऽस्मिन् सम्यक् षट्कर्म्मलक्षणं ।
सर्व्वतन्त्रानुसारेण प्रयोगफलसिद्धिदं ॥

षट्कर्म्मणां सर्व्वकालिकत्वमाह । स्मृतिः ।

नैमित्तिकानि काम्यानि निपतन्ति यथा यथा ।
तथा तथैव कार्य्याणि न कालस्तु विधीयते ।
शान्तिवश्यस्तम्भनानि विद्वेषोच्चाटने ततः ।
मारणान्तानि शंसन्ति षट्कर्म्माणि मनीषिणः ॥

This six karmas are thus defined:

रोगकृत्याग्रहादीनां विनाशः शान्तिरीरिता ॥ १ ॥
वश्यं जनानां सर्व्वेषां विधेयम् समुदीरितम् ॥ २ ॥
प्रवृत्तिरोधः सर्व्वेषां स्तम्भनं समुदाहृतं ॥ ३ ॥
स्निग्धानां द्वेषजननं मिथो विद्वेषणं मतं ॥ ४ ॥
उच्चाटनं स्वदेशादेर्भ्रंशनं परिकीर्त्तितम् ॥ ५ ॥
प्राणिनां प्राणहरणं मारणं समुदाहृतम् ॥ ६ ॥

End. अथ होमादिद्रव्यमाह ॥ ० ॥ तत्रैव ।

मोदकैः पृथुकैर्लाजैः सक्तुभिरिक्षुपर्व्वभिः ।
नारिकेलैर्विल्वैः घृतैः सुपक्वैः कदलीफलैः ।

इति षट् द्रव्याणि ॥ ० ॥ * । श्रीहरिः । श्रीहरिः । श्रीदुर्गा । श्रीदुर्गा ।
श्रीदुर्गा । श्रीदुर्गा ॥ ० ॥

We do not find any colophon just at the end of the Ms. There are 6 pages containing various other matters after the colophon :—

Colophon. इति श्रीकृष्णविद्यावागीशभट्टाचार्य्यात्मजरामनाथतन्त्रसंकलिता षट्कर्मदीपिका दशमोद्देशः समाप्तः। १०। ओं सत् सत् । ओं शान्ति रों शान्ति रों शान्तिः। ओं गुरवे परमात्मने नमः। ओं गणपतये नमः। ओं काली ओं काली ओं काली। श्रीश्रीदुर्गा श्रीश्रीदुर्गा श्रीश्रीदुर्गा। ०। ओं ओं ओं। ओं शिवः ओं शिवः ओं शिवः। ओं रामः ओं रामः। ओं रामः। ०। श्रीश्रीगुरुदेव शरणम्। श्रीश्रीदुर्गा शरणम्। श्रीश्रीकाली शरणम्।

विषयाः।—१। षट्कर्म्मणां सर्व्वकालिकत्वम्। षट्कर्मसंज्ञाकथनम्। षट्कर्म्मदेवताकथनम्। दिग्नियमकथनम्। वसन्ताद्यृतुनियमकथनम्। तिथिवारनियमकथनम्। नक्षत्रनियमः। पञ्चभूतोदयः। रक्तादिवर्णभेदः। ध्यानप्रकारः। आसनम्। मन्त्रनियमः। मन्त्रज्ञानम्। मालानियमः। पल्लवमन्त्रः। मन्त्रस्य योगनियमः। रोधमन्त्रनियमः। संपुटमन्त्रः। विदर्भमन्त्रकथनम्। बन्धनादौ बीजादिनियमः। स्त्रीपुंनपुंसकमन्त्रः। आग्नेयादिमन्त्रः। सुप्तप्रबोधमन्त्रादि। आसननियमः। षण्मुद्रानियमकथनम्। ध्याननियमः। स्थाननियमादि। कुण्डादिनियमः। वश्यादिकर्म्मणां महत्त्वम्। २। कलसस्थापनादि। रुद्रदेवीपूजननियमः। वस्त्रनियमः। पुनः स्नापकालादिकथनम्। जपमालानियमादि। शान्त्यादौ पूर्व्वमुखादिनियमः। वाधिकादिजपनियमः। होमे कुण्डमुखादिनियमकथनम्। होमद्रव्यनियमकथनम्। वह्निजिह्वाकथनम्। अग्निनामानि। जपहोमसंख्यानामनुक्तौ अष्टोत्तरसंख्यानियमः। स्रुक्स्रुवनियमः। मृगीमुद्रादिमुद्रात्रयनियमः। नमः स्वाहादिनियमः। ३। शान्तिकर्म्म। ज्वरशान्तिकथनम्। अथर्व्वोक्तं ज्वरशान्तिकथनम्। षड्भुजाकालीध्यानम्। मृत्तिकाशिवपूजा। गृहस्थस्य लिङ्गद्वयादिपूजानिषेधकथनम्। लिङ्गमुद्राकथनम्। मुखवाद्यादिफलकथनम्। लिङ्गस्तवकथनम्। शिवपूजाप्रयोगः। शिवप्रसादभोजनविधिः। हारीतमुनिप्रोक्तज्वरशान्तिकथनम्। नक्षत्रादिनियमज्वरशान्तिकथनम्। ज्वरहरबलिमन्त्रः। ज्वरहरमन्त्रबन्धनम्। चण्डीपाठावृत्तिः। तत्फलकथनम्। चण्डीपाठक्रमः। त्र्यम्बकमन्त्रविधानकथनम्। त्र्यम्बकप्रयोगः। त्र्यम्बकमन्त्रवर्णन्यासः। मृत्युसञ्जीवनी विद्या। शूलरोगप्रतीकारः। गर्भजननप्रसवोपायः। निगडबन्धनमोचनम्। वृष्टिकरणम्। भागीर्वादिरोगनिवारणमन्त्रः। ४। चिटिमन्त्रकामकलादिवशीकरणप्रकारः। ५।

वगलामुखीविषया स्तम्भनम्। वगलार्चनविधिः। वगलास्तुतिः। ६। हरिद्रागणेशघटितापरप्रकारस्तम्भनादिकथनम्। देवगन्धर्वादिनानाजीवानां स्तम्भनाकर्षणादिकथनम्। हरिद्रागणेशमन्त्रकथनम्। गणेशयन्त्रम्। ७। गणेशस्याकर्षणमन्त्रः। त्रिपुराप्रकरणे आकर्षणम्। कामनस्यायाकर्षणप्रकार.। विद्वेषणम्। ८। उच्चाटनम्। ९। मारणम्। अग्निध्यानम्। अग्निस्त्रीध्यानम्। दुर्गाध्यानम्। भद्रकालीध्यानम्। कृत पुरश्चरणस्य प्रयोगे अधिकारः। वश्यताकर्षणयोः अग्नेर्ध्यानं तत् स्त्रीध्यानञ्च। मारणे दुर्गाभद्रकालीध्यानकथनम्। ऋक्पञ्चककथनम्। १०। महिषमर्दिनीदशभुजाकालीपूजादि। तद्ध्यानम्। अनयोः पुरश्चरणम्। होमद्रव्यनियमः। महिषमर्दिनीकवचम्। महिषमर्दिनीस्याशरजङ्गमविषनाश। अतिरिक्तविषयाः—हरिद्रागणेशकवचम्। गणेश स्तोत्रम्। गणेशन्यासादि। हरिद्रागणेशध्यानम्। होमद्रव्यादि।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकृष्णविद्यावागीशकृत षट्कर्मदीपिकाभिधेयः शान्तिवश्यतादिषट्-कर्मविषयकतन्त्रनिबन्धः दशोद्देशसमेतः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 105. संक्षेपनित्यपूजा। Saṁkṣepanityapūjā. Substance, country-made yellow paper, 10 × 3 inches. Folia, 6 Lines, 7–9 in a page. Character, Bengali. Date, Appearance, old. Prose. Correct. Incomplete.

A guide to the daily worship of the goddess Durgā, not complete.

Beginning. ओं नमः परदेवतायै। अथ संक्षेपनित्यपूजाप्रयोग.। तत्रादौ ओं आत्मतत्त्वाय स्वाहा ओं शिवतत्त्वाय स्वाहा इत्यनेनाचम्य द्वारदेशे सामान्यार्घं कुर्यात्।

End नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीदुर्गाया नित्यपूजापद्धतेरंशमात्रं विद्यते।

No. 106. सूर्य्यकवचम्। Sūryyakavacam. Substance, foolscap paper, 10 x 2½ inches. Folia, 2. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains an amulet to the god Sūryya from the Śāmbhavatantra.

Beginning. अथ सूर्य्यकवचं। ओँ श्रीसूर्य्याय नमः। श्रीशिव उवाच।

सूर्य्यस्य कवचं देवि शृणुतां प्राणवल्लभे।
रोगमात्रक्षयो यस्मात् कवचात् सिद्धिदायकं।

अस्य श्रीसूर्य्यकवचस्य कण्व ऋषिस्त्रिष्टुप् छन्दो दिनेशदेवता दिनकरकवचपाठे विनियोगः।

End. जवापुष्पैः समभ्यर्च्य सद्योरोगात् प्रमुच्यते।
धारयेद्दक्षिणे हस्ते तस्य रोगो न जायते।

Colophon. ओँ इति श्रीशाम्भवतन्त्रे देवीश्वरसम्वादे श्रीसूर्य्यकवचं समाप्तं। ओँ तत् सत्। ओँ

यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद्भवेत्।
पूर्णम्भवतु तत् सर्व्वं त्वत्प्रसादाद्दिवाकर॥
ओँ जवाकुसुमसङ्काशं काश्यपेयं महाद्युतिं।
ध्वान्तारिं सर्व्वपापघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरम्॥

इति सूर्य्यदेवं प्रणमेत्॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीशाम्भवतन्त्रोक्तं सूर्य्यकवचं विद्यते।

No. 107. सूर्य्यकवचम्। Sūryyakavacam. Substance, country-made reddish paper, consisting of two folias, one 9 x 2 inches, the other 15 x 2 inches. Lines, 4–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct Complete.

This codex contains an amulet of the god Sūryya, from the Brahmajāmalatantra, named Trailokyamaṅgala.

अथ श्रीसूर्य्यकवचम्। श्रीसूर्य्य उवाच।

साम्ब साम्ब महाबाहो शृणु मे कवचं शुभम्।

त्रैलोक्यमङ्गलं नाम कवचं परमाद्भुतम्॥

End. धृत्वा(?) कवचं दिव्यं जपेत् सूर्य्यमनुत्तमम्।

सिद्धिर्न जायते तस्य कल्पकोटिशतैरपि॥

Colophon. इति ब्रह्मयामले त्रैलोक्यमङ्गलं नाम श्रीसूर्य्यकवचं समाप्तम् श्री तत् सत्॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीब्रह्मयामलोक्तं त्रैलोक्यमङ्गलाभिधेयं सूर्य्यकवचं वर्त्तते।

No. 108. स्त्रीगुरुगीता। Strīgurugītā Substance, country-made yellow paper, 10 × 2½ inches. - Folia, 4. Lines, 5-6 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Dhyāna (meditation), Stuti (prayer) Kavaca (amulet) and Gītā (eulogies) of a female Guru or spiritual leader, taken from the Mātṛikābhedatantra.

अथ स्त्रीगुरुध्यानम्।

सहस्रारे महापद्मे किञ्जल्कगणशोभिते।

प्रफुल्लपद्मपत्राक्षी घनपीनपयोधरा।

प्रसन्नवदना क्षीणमध्या ध्यायेच्छिवां गुरुं।

पद्मरागसमाभासां रक्तवस्त्रसुशोभनां।

रत्नकङ्कणपाणिञ्च रत्ननूपुरशोभितां।

शरदिन्दुप्रतीकाशवक्त्रोद्भासितकुण्डलां।

स्वनाथवामभागस्थां वराभयकराम्बुजां।

इति ते कथितं देवि स्त्रीगुरोर्ध्यानमुत्तमं।

गोपनीयं प्रयत्नेन न प्रकाश्यं कदाचन॥

End. पार्व्वत्युवाच।

स्त्रीकेश कथ्यतां देव गुरुगीता मयि प्रभो।

श्रीभगवानुवाच ।

अथ तारिणि वक्ष्यामि गीतां ब्रह्ममयीं पराम् ।
गुरुस्त्वं सर्वशास्त्राणामहमेव प्रकाशकः ।
त्वमेव गुरुरूपेण लोकानां तापतारिणी ।
गयागङ्गाकाशिका च त्वमेव सकलं जगत् ।
कावेरी यमुना रेवा करतोया सरस्वती ।
गोमती चन्द्रभागा च त्वमेव कुलपालिके ।
ब्रह्माण्डं सकलं देवि कोटि ब्रह्माण्डमेव च ।
नहि ते वक्तुमर्हामि कियासारं महेश्वरि ।
उक्ता गीता भावयित्वा भिक्षुकोऽहं नगात्मजे ।
कथं त्वं जननी भूत्वा वधूस्त्वं मम देहिना ।
तव चर्मं महेशानि अतीतं परमात्मनि ।
इति ते कथिता गीता गुरुदेवस्य ब्रह्मणः ।
संक्षेपेण महेशानि प्रभुरेव गुरुः स्वयं ।
जगत् समस्तमास्थाय गुरुस्त्वेको हि केवलं ।
इति तं तोषयित्वा च नुतिभिस्तुतिभिस्तथा ।
नानाविधद्रव्यदानैः सिद्धः स्यात् साधकोत्तम. ॥ ४ ॥

Colophon इति श्रीगुरुगीता समाप्ता ॥ + ॥

विवरणम—पुस्तकेऽस्मिन् मातृकाभेदतन्त्रोक्तश्रीगुरुध्यानस्तुतिगीताकवचानि वर्त्तन्ते ।

No. 109. होमप्रयोगः। Homapiayogaḥ. Substance, country-made yellow paper. 8 x 3 inches. Folia, 2. Lines, 11-12 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose. Correct. Complete.

This codex contains the Tāntrika process of Homa or oblation to the fire, with the mystic diagram in the margin.

उदगपाश्चिमाग्रिम रेखाः कृत्वा मार्गेषु ओँ मुकुन्दाय नमः एवं ईशानाय, पुरन्दराय इति संपूज्य उदगग्रेषु ओँ ब्रह्मणे नमः एवं वैवस्वताय, इन्दवे प्रणवादिनमोऽन्तेन पूजयेत्।

End. ततो मूलेन पूर्णाहुतिं दत्वा संहारमुद्रया स्वेष्टदेवता उदयमानीय चमस्वेति विसृज्य दक्षिणां दत्वाच्छिद्रावधारणं कुर्यात्।

Colophon. इति समाप्तम्॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् तान्त्रिकहोमप्रयोगो वर्णनमस्ति वर्तते।

TANTRA SUPPLEMENT.

No. 110. तत्त्वसारः। Tattvasāraḥ. Substance, country-made *yellow paper and foolscap blue paper, 12 × 2½ inches. Folia,* 7 *(of which* 6 *being yellow and* 1 *blue). Lines,* 3–8 *in a page. Character,* Bengali. *Date,* ? *Appearance,* nearly *fresh. Verse Generally* correct. Complete.

This work deals with the Paramatattva or Supreme knowledge in the form of a dialogue between Mahādeva and Kārtikeya; by Kamalākara Bhaṭṭa, son of Rāmakriṣṇa Bhaṭṭa, grandson of Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीश्रीइष्टदेवता॥ अथ तत्त्वसारः। ओँ गुरवे नमः।

मेरुपृष्ठे सुखासीनं देवदेवं जगद्गुरुं।
प्रणम्य शिरसा भूमौ स्कन्दो वचनमब्रवीत्॥ १।
श्रमितोऽस्मिन् त्वया नाथ अनेकैः शास्त्रकोटिभिः।
मन्त्रविद्यान्तरे घोरे मग्नोऽस्मि व्याकुलीकृतः॥ २।
तत्त्वसारं न जानामि वञ्चितोऽस्मि त्वया प्रभो।
सारात् सारतरं गुह्यं हेतुदृष्टान्तवर्ज्जितम्। ३।
कथयस्व महादेव यदि चास्ति दया मयि।
श्रुत्वा वाक्यं कुमारस्य प्रहृष्टो भगवान् शिवः। ४॥

End. देवेश तत्प्रसादेन मुक्तोऽहं भवसागरात् ।
अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे सफलं तपः । ११९ ।
अद्य मे सफला भक्तिरद्य तीर्णो भवार्णवात् ।
अद्य तीर्थं पुनर्जन्म देव पृच्छाम्यहं पुनः ।
यदा प्रदीपे सम्प्राप्ते तमो नष्टं गृहोदरे । १२० ॥

Colophon. इति महादेवकार्त्तिकेयसम्वादे तत्त्वसारं समाप्तम् । + ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् महादेवकार्त्तिकेयसम्वादे तत्त्वसाराभिधेय. परमतत्त्वविषयको निबन्धो वर्त्तते ।

PHILOSOPHY.

VEDĀNTA MANUSCRIPTS.

No. 1. अथर्व्वशिखोपनिषद्। Atharvaśikhopaniṣad. Substance, country-made white paper, 8 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 4–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh Prose. Generally correct. Complete.

An Upaniṣad belonging to the Atharvaveda, entitled Atharvaśikhopaniṣad.

Beginning. अथाथर्व्ववेदीयाथर्व्वशिखोपनिषद्। अथ हैनं पिप्पलादोऽङ्गिरा सनत्कुमारश्चाथर्व्वाणमुवाच॥ १॥
भगवन् किमादौ प्रयुक्तं ध्यानं ध्यायितव्यं किन्तद्ध्यानं को वा ध्याता को वा ध्येय इति। २॥

End. कृत्स्नमोङ्कारगतिलं सर्व्वध्यानयोगज्ञानानां फलमोङ्कारो वेद। पर ईशान वा शिव एको ध्येयः शिवङ्करः सर्व्वमन्यत् परित्यज्येति। १०॥ समास्ताथर्व्वशिखा एतामधीत्य द्विजो गर्भवासाद्विमुक्तो विमुच्यते इति सदोमन्यमिति।१२।

Colophon. समाप्तेयमथर्व्वशिखोपनिषत्संहितेति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अथर्व्ववेदीयाथर्व्वशिखोपनिषत सम्पूर्णा वर्त्तते।

No. 2. अथर्व्वशिर उपनिषत्। Atharvasira Upaniṣat Substance, country-made white paper, *8 x 3 inches* *Folia, 6. Lines, 3–6 in a* page. Character, Bengali. Date, ? . Appearance, nearly fresh Generally correct *Incomplete.*

One of the modern Upaniṣads of the Atharvaveda, entitled Atharvasira Upanisad.

Beginning. अथ अथर्व्ववेदीय अथर्व्वशिर उपनिषत्। ओँ देवा ह वै स्वर्गंलोकमगमस्ते देवा रुद्रमपृच्छन् को भवान् इति॥ १

End. नास्ति ।

Colophon *at the end of the second chapter.*

इति अथर्व्वशिर उपनिषदि द्वितीयोऽध्यायः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नथर्व्ववेदीया अथर्व्वशिर-उपनिषत् असम्पूर्णा वर्त्तते ।

No. 3. आत्मबोधटीका । Ātmabodhaṭīkā. Substance, foolscap paper, 10½ × 3½ inches. Folia, 17. Lines, 5–7 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh Prose Generally, complete. Complete

A commentary on Śankarācāryya's Ātmabodha, by Madhusūdana Sarasvati.

Beginning. ओं नमो दुर्गायै तत्र भगवान् शङ्कराचार्य्य उत्तमाधिकारिणां वेदान्तप्रस्थान-
त्रयं निर्म्माय तदवलोकनासमर्थानां मन्दबुद्धीनामनुग्रहाय वेदान्तसिद्धान्त-
सङ्ग्रहमात्मबोधं दिदर्शयिषुः प्रतिजानीते तपोभिरिति कृच्छ्रचान्द्रायणनित्य
नैमित्तिकानुष्ठानरूपैस्तपोभिः क्षीणानि पापानि रागाद्यन्तःकरणदोषा येषां
तेषां नित्यनैमित्तिकैरेव कर्म्मणा दुरितक्षयमिति वचनात् ।

End. दिग्देशकालाद्योति यो विनिश्चय. परमहंसः आत्मनः तीर्थं भजते सर्व्ववित्
सर्व्वज्ञ सर्व्वगः परमात्मस्वरूपत्वात् अमलयुक्तो भवेत् कथं भूत आत्मतीर्थं
दिग्देशकालाद्यनपेक्ष्य सर्व्वगतं शीतादिद्वन्द्वदुःखानि हरतीति शीतादिहृत्
नित्यसुखं मोक्षानन्दप्रापकत्वात् इतरतीर्थेषु तद्विपरीतं द्रष्टव्यं तस्मादात्मतीर्थं
भजस्व न किञ्चिदवशिष्यते इति भावः ।

Colophon. इति आत्मबोधटीका सम्पूर्णा ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमच्छङ्कराचार्य्यकृतात्मबोधस्य श्रीमद्मधुसूदनसरस्वतीकृतटीका सम्पूर्णा वर्त्तते ।

The codex also contains three pages in the beginning containing the Rāmatāpanīya, a work on the divinity of Rāmacandra. The work being incomplete, we do not think it necessary to describe it.

No. 4. ईशावास्यप्रश्न-मुण्डक-तैत्तीरीय-छान्दोग्योपनिषदः। *Iśā-vāsyapraśna-Muṇḍaka-Taittirīya-Chāndogyopaniṣadaḥ.* Substance, country-made yellowish paper, 9½ × 3 inches Folia, 62. Lines, 3–15 in a page. Character, Bengali Date, 1609 Śaka Appearance, old Prose and verse. Generally correct. Complete.

The codex contains only the text of six Upaniṣads, viz. Iśāvāsya, Praśna, Aitareya, Muṇḍaka, Taittirīya, Chāndogya, of which the first belongs to the White Yajurveda, already described in our Appendix; the third belongs to the Atharvaveda; described in No. 181, Vol. 2; the fourth belongs to the Black Yajurveda, described in No. 147, Vol. 2; and the fifth belongs to the Atharvaveda; described in Nos. 155-56-57-58-59, Vol. 2 of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit College Library. The Second Praśnopaniṣad belongs to the Śaunaki Śākhā of the Atharvaveda and the third Aitareya belongs to the Ṛigveda. These two being not described in our Catalogue before, a short description is given below :—

Beginning *of Praśnopaniṣad.* सुकेशा च भरद्वाजः शैब्यश्च सत्यकामः सौर्य्यायणीय गार्ग्यः।

End. त्वं हि नः पिता योऽस्माकमविद्यायाः परं पारं तारयसीति नम परमर्षिभ्यो नमः परमर्षिभ्यः॥

Colophon. इत्यथर्व्ववेदे शौनकीशाखायां प्रश्नोपनिषत् समाप्ता। ओं शान्तिः।

Beginning *of Aitareyopaniṣad.* ओं नमो विश्वेश्वराय। आत्मा वा इदमेक एवाग्र आसीन्नान्यत् किञ्चनमिषत्।

End. अद्वीरावान् संदधाम्यृतं वदिष्यामि सत्यं वदिष्यामि तन्मामवतु तद्वक्तारमवतु अवतु मामवतु वक्तारं अवतु वक्तारम्।

Colophon. इत्यारण्यके द्वादशोध्यायः।

The colophon at the end of the Chāndogyopaniṣad runs thus—

इति सामवेदे छान्दोग्यसंज्ञकोपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायाम् अष्टमः प्रपाठकः समाप्तः॥ ० ॥ ओं तत्सत्॥ हरि ओं सम्पूर्णा छान्दोग्योपनिषत्॥ ओं हरि ओं॥

छान्दग्योपनिषत् काश्यां रुद्रचन्द्ररामसर्म्मणा।
ऋतुखर्त्तुविधौ शाके व्यलेख्यात्मबुभुत्सया॥

श्रीमुकुन्दरामदेवशर्म्मणः स्वाक्षरमिदं सत् पुस्तकस्य । शकाब्दमत्र ।

It shows that the Ms. was copied by one Mukundaram Sarmā of Benares, in Śaka 1609, to whom it belonged.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ईशावास्यप्रश्नमुण्डककेनतैत्तिरीयछान्दोग्यनामधेयाः षट् उपनिषदः वर्त्तन्ते ।

No. 5. **केनोपनिषद्भाष्यम् ।** Kenopanisadbhāṣyam. Substance, country-made yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, (29 + 21) 50. Lines, 3–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh Prose. Not correct Complete

This codex contains the complete Bhāsya of the Kenopanisad, by Śankarācaryya.

Beginning *of Bhasya of sentences.* श्रीश्रीनारायणः । अथ वाक्यभाष्यं लिख्यते । समाप्तं कर्म्मात्मभूतप्राणविषयं विज्ञानं कर्म्म चानेकप्रकारं । ययोर्विकल्पसमुच्चयानुष्ठानात् दक्षिणोत्तराभ्यां सृतिभ्यामावृत्त्यनावृत्ती भवतः अत ऊर्द्ध्वं फलनिरपेक्षज्ञानकर्म्मसमुच्चयानुष्ठानात् कृतात्मसंस्कारस्योच्छिन्नात्मज्ञानप्रतिबन्धकस्य द्वैतविषयदोषदर्शिनो निर्ज्ञाताशेषबाह्यविषयत्वात् संसारबीजमज्ञानमुच्छित्सतः प्रत्यगात्मविषयजिज्ञासोः केनेषितमित्यात्मस्वरूपतत्त्वविज्ञानाय अयमध्याय आरभ्यते ।

End *of the Bhasya of sentences*

अनन्तेऽपारे अविद्यमानान्ते स्वर्गलोके सुखे निर्दुःखात्मनि परे ब्रह्मणि ज्ये महति सर्व्वमहति सर्व्वमहत्तरे प्रतितिष्ठति सर्व्ववेदान्तवेद्यं ब्रह्मात्मत्वेनावगम्य तदेव ब्रह्म प्रतिपद्यते इत्यर्थः ॥ + + ॥

Colophon *of Bhasya of sentences.* श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीमद्गोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यश्रीमच्छङ्करभगवत्कृतौ तलवकारशाखोपनिषत्सद्गणे वाक्यविवरणं समाप्तम् ॥

तं नौमि शङ्करं ज्ञानरूपिणं परमेश्वरं ।
अर्चे तं परमात्मानं भक्त्या परमया सकृत् ॥ + ।

श्रीकृष्णचन्द्रे मतिरस्तु नित्य-
मस्यद्दिशामामचला हि नित्ये ।
न किञ्चिदस्मात् परमात्मतत्त्व-
ज्ञानं कदाचित् वयमर्थयाम ॥ ३ ॥ ४ ॥

Beginning *of the Bhasya of words.* ओं नमो विश्वेश्वराय । केनेषितमित्याद्योपनिषत् परब्रह्मविषया वक्तव्येति नवमस्याध्यायस्यारम्भः । प्रागेतस्मात् कर्म्माण्यशेषतः परिसमापितानि समस्तकर्म्माश्रयभूतस्य च प्राणस्योपासनान्युक्तानि ।

End *of the Bhasya of words.* अनन्तशब्द औपचारिकोऽपि स्यादित्यत आह ज्ये इति ज्ये ज्यायसि सर्व्वमहत्तरे स्वात्मनि मुख्य एव प्रतिष्ठति न संसारं मापद्यत इत्यभिप्रायः ॥ ९ ॥

Colophon *of the Bhasya of words* इति श्रीमद्गोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यस्य श्रीशङ्करभगवतकृतौ पदभाष्यं संपूर्णं ॥ ओं शान्तिः ओं शान्तिः ओं शान्तिः ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यविरचिते केनोपनिषदः पदवाक्यभाष्ये सम्पूर्णे वर्त्तते ।

No. 6. **छान्दोग्योपनिषद् ।** Chāndogyopaniṣad Substance, country-made colourless paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 7-13 in a page (some of the pages having a gap of nearly $1\frac{1}{2}$ in. $\times \frac{1}{2}$ in. in the middle). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

An Upaniṣad of the Sāmaveda described in Nos. 155-56-57-58-59, Vol. 2, of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No 7. न्यायनिर्णयव्याख्या। Nyāyanirnayavyākhyā. Substance, country made colourless paper, 13×4 inches. Folia, 39. Lines, 1–14 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose Generally correct. Not complete

A commentary on Śaṅkarācāryya's Sārīraka Bhāṣya of the Vedāntasūtra of Vedavyāsa, named Nyāyanirṇaya, by Ānandagiri.

Beginning. ओँ तत् सत्। ओँ नमो गणेशाय।

अव्यक्ताख्यमपूर्व्वमनधिगतं वेदैर्यमुमायाम्पदं
तत्त्वं लक्षणभेदतः श्रुतिगतं निर्धूतमायार्थकं।
मायायामविभासमर्व्वविभव सर्व्वाविरुद्ध पदं
सत्यज्ञानमनर्थसार्थविधुरं ब्रह्म प्रपद्ये सदा ॥ १ ॥
यो लोक सकल पुनाति निगमा यं प्राहुरेकाम्गती
व्याप्तं यम जगज्जगन्ति सतत यस्मै नमस्कुर्व्वते।
यस्मादाविरभूदशेषममरा यस्य प्रसादार्थिनो
यस्मिन् पर्य्यवसास्यति स्फुरदिदं तस्मै नमो विष्णवे ॥ २ ॥
योऽनुग्राह्यजना जनयति सकलामागमं यं लभन्ते
सर्व्वे निर्व्वान्ति येन श्रुतिपथपथिका दीपहातन्न च।
यस्मै यस्मादखस्मात् परिभवचकिता यस्य सरोचयन्ते
चिन्ता यस्मिन् प्रहृत्ता भजविशदधिय. समये त गिरीशम् ॥ ३ ॥
भिन्दानमेनांसि दुरासदानि प्रत्यूहवर्गप्रभवानि तानि।
राजाननमाम्नातपरम्परायामाराद्गुपासे गिरिजाभिजातम् ॥ ४ ॥
श्रीसच्चासदयोनिधिर्निधिरसौ सन्द्रक्तिपङ्क्तिस्फुर
न्मुक्तामामनवद्यहृद्यविपुलप्रद्योतितिविद्यामयि।
शान्तिं शान्तिधृतो दधीति सरितामकालविशान्ति मु-
र्भूयाश्च सतत मुनीन्द्रमकरश्रेणिस्य श्रेयसे ॥ ५ ॥
यद्वाप्याम्बुजजातमधुरप्रेयोमधुप्रार्थना
न्यायव्याधय. समयमहत स्वर्गेऽपि निर्व्वेदिन.।
यस्मिन् मुक्तिपथो मुमुक्षुमुनिभि समार्थित. सबभौ
तस्मै भाष्यकृते नमोऽस्तु भगवत्पादाभिधां बिभ्रते ॥ ६ ॥
यत्पादाम्बुजचञ्चरीकधिषणा निर्व्वाणमार्गाधीना
पङ्क्तिर्मुक्तिनिसर्गदुर्गदुरिता वाचयमानामिय।
यस्मिन्नित्यमिदं प्रमादि समभूद्बोधाङ्कुरो न यत
शुद्धानन्दमुनीश्वराय गुरवे तस्मै परस्मै नम. ॥ ७ ॥

मातर्नमामि भवतीमथ प्रार्थये त्वां
चेतः सरस्वति परास्य परार्थमर्थे ।
शारीरके मद्गुरुयद्दसमर्थ-
मीकाथमस्तु वचसा सह सम्यगर्थे । ८ ॥
श्रद्धाभक्ती पुरोधाय विधायागमभावना ।
श्रीमच्छारीरके भाष्ये करिष्ये न्यायनिर्णयम् । ९ ॥

नित्याध्ययनविध्युपादापितवेदान्तवचोभिरापाततः प्रतिपन्नं मोक्षारम्भौपायिकं अनुबन्धजातं न्यायतो निर्णेतुं भगवान् बादरायणः सूत्रितवानथातो ब्रह्मजिज्ञासेति ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वेदव्यासकृतवेदान्तसूत्रे शङ्कराचार्यकृतशारीरकभाष्यस्य श्रीमदानन्दगिरिप्रणीता न्यायनिर्णयाख्यव्याख्याऽसम्पूर्णा वर्तते ।

No. 8. माण्डुक्योपनिषद्, ब्रह्मोपनिषद् । Māṇḍukyopaniṣad, Brahmopaniṣad. Substance, country-made yellowish paper, 9½ × 4 inches. Folia, 11 (of which pages 10 belong to the Māṇḍukya and one to the Brahmopaniṣad). Lines, 6–17 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose and verse Generally correct. Complete.

This codex contains the texts only of two Upaniṣads (1) Māṇḍukya, (2) Brahma. The former being already described, we need not give any detail of it.. The latter only which is an Upaniṣad on Brahma, belonging to the Atharvaveda, is briefly described below.

Beginning *of Bramhopaniṣad.* अथास्य पुरुषस्य चत्वारि स्थानानि भवन्ति । नाभि हृदयं कण्ठ मूर्धा च । तत्र चतुष्पादं ब्रह्म विभाति जागरिते ब्रह्मा स्वप्ने विष्णुः सुषुप्ते रुद्रः तुरीयमक्षरम् ।

End. आत्मविद्यातपोमूलं तद्ब्रह्मोपनिषत्पदं तद्ब्रह्मोपनिषत्पदं । ० ॥

Colophon. इति ब्रह्मोपनिषत् ॥

मनो हि द्विविधं प्रोक्तं शुद्धं चाशुद्धमेव च ।
अशुद्धं कामसंकल्पं शुद्धं कामविवर्जितम् ॥
मन एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अथर्ववेदीया माण्डूक्योपनिषत् ब्रह्मोपनिषच्च सम्पूर्णा वर्तते ।

No 9 बृहदारण्यकोपनिषद् । Vṛihadāraṇyakopaniṣad Substance country made colourless paper 10 x 4 inches. Folia 28 Lines 14 16 in a page Character Bengali Date ? Appearance, old Prose Generally correct Not complete

An Upanisad of the White Yajurveda described in No 136 of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit Mss of Sanskrit College Library

विवरणमनुक्तपूर्व्वम्

No 10 वेदान्तसारटीका सुबोधिनी । Vedantasāraṭīkā Subodhini Substance country made yellow paper 13 x 4 inches Folia 53 Lines, 7–8 in a page Character, Bengali Date 1510 Śaka Appearance nearly fresh Prose Not correct Complete

The famous commentary on the Vedantasara, by Nrisinha Sarasvati, entitled 'Subodhini', described in No 132, Page 81, Vol III of the Descriptive Catalogue of Sanskrit College Library

विवरणमनुक्तपूर्व्वम्

No. 11. श्रीभगवद्गीतादीपिका। Śrībhagavadgītādīpikā. Substance, country-made yellow paper, 14 × 6 inches. Folia, 254. Lines, 3-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains the commentary on Śrībhagavadgītā, entitled Gūḍhārthadīpikā, by Śrīmadhusūdana Sarasvatī.

पुस्तकेऽस्मिन् गूढार्थदीपिका नाम श्रीभगवद्गीताटीका सम्पूर्णा वर्त्तते।

No 12. श्रीमद्दक्षिणकालिकोपनिषत्। Śrīmaddakṣiṇakālikopaniṣat. Substance, country-made colourless paper, 17 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, 8th Jyaiṣtha, year not mentioned. Prose and verse. Not correct. Complete.

A very modern Upaniṣad belonging to the Atharvaveda, on the divinity of Dakṣiṇakālikā, named Śrīmaddakṣiṇakālikopaniṣat, copied by one Sambhunāth Śarma.

Beginning. श्रीकाली जयति।
ओं अर्धेनां ब्रह्मरन्ध्रे ब्रह्मसदपि श्रीमाप्नोति सुभगा त्रिगुणा। सुभगा तु
कामरेफेन्दिरा बिन्दुमेलनरूपा समष्टिकारिणी।
एतत्त्रिगुणितामादौ तदनु कूर्चद्वय।
कूर्चबीजन्तु रोमषष्ठस्वरबिन्दुमेलनरूपम्।

End. गुह्यतममपि प्रियाय सत्कुलीनाय विद्याभक्ताय गुरुभक्ते शिष्यं स्पृष्टः स्वयं
परिपूज्य निमायां विहरेदेकाकी। शिवगृहे मध्य तदहं वा जपा दद्यात्।
ओं ओं ओं सत्यं सत्यं सत् सत्।

Colophon. इत्याथर्वणिके सौभाग्यकाण्डे श्रीमद्दक्षिणकालिकोपनिषत् समाप्ता ॥ +
ज्येष्ठस्याष्टमदिवसीया लिपिरियं श्रीशम्भुनाथशर्मण स्वाक्षरमिदम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अथर्वीया श्रीमद्दक्षिणकालिकोपनिषत् वर्त्तते।

No. 13. सभाष्येशावास्योपनिषत् । Sabhāṣyeśāvāsyopaniṣat Substance, country made yellow paper, 10 × 4 inches Folia, 13. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Isopanisad of the Vājasaneya-saṅhitā of the White Yajurveda with its Bhāṣya, by Śankarācāryya, systematically arranged, the text being followed by its commentary. Described in No. 174, 175, Vol. 2, of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts of the Sanskrit College Library.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यशङ्कराचार्य्यकृतभाष्यसहिता ईशोपनिषदस्ति ।

No 14 हस्तामलकस्तोत्रम् । Hastāmalakastotram. Substance, country-made yellow paper, 11 × 4 inches Folia, 1. Lines, 6-13 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old, worn out Verse. Generally correct. Complete.

A work containing sixteen lines in the form of a dialogue between Śankarācāryya and his pupil Hastāmalaka, on the principles of Vedānta Philosophy, entitled Hastāmalakastotram, by Śankarācāryya.

Beginning. श्रीं नमो ब्रह्मणे ।

कस्त्वं शिशो कस्य कुतोऽसि गन्ता
किं नाम ते त्वं कुत आगतोऽसि ।
एतन्मयोक्तं वद चार्भक त्वं
मत्प्रीतये प्रीतिविवर्द्धनोऽसि । १

End यथा वेद इत्येव ते सूत्रकारौ
इदा बुद्धिरुत्पद्यते सूत्रकारौ
इदा बुद्धिरुत्पद्यते सूत्रकेति ।
तथा वेदवेद्यं विवादात्मतत्त्वं
स्वकीयं गृहीतं विवादः कथं ते । १६

Colophon. इति हस्तामलकस्तोत्रं समाप्तम् ।

विवरणम्—हस्तामलकस्तोत्रनामकोऽयं शङ्कराचार्यहस्तामलकयोः प्रश्नोत्तरच्छलेन शङ्करा-
चार्यकृतः सुप्रसिद्धवेदान्तनिबन्धः ।

NYĀYA MANUSCRIPTS.

No. 1. भावार्थदीपिका । Bhāvārthadīpikā. Substance, country-made white paper, 14 × 4½ inches. Folia, 140 (of which the first one is wanting). Lines, 4-11 in a page Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1745. Appearance, very old, worn out, writings obliterate in parts. Prose. Not correct. Complete (excepting the first page).

A commentary on Tarkabhāṣā, a brief treatise on the Nyāya Philosophy, by Keśava Miśra based on Gautama's Nyāyasūtra and on Nyāyabhāṣya, entitled Bhāvārthadīpikā, by Mahāmahopādhyāya Gourikānta Bhaṭṭācāryya.

Beginning. नास्ति ।

End. तेषां वादजल्पयोरेवानपेक्षितत्वात् विद्यार्थिनान्तु गुरुणा सतीर्थ्यैर्वा सहवाद-
कथायामेव अधिकारात्तादृशव्युत्पत्त्यर्थमेतस्य ग्रन्थस्य कृतत्वादिति भाव. ।
एतदेव दर्शयति एतावतैवेत्यादिना ।

हे धीरास्तर्कभाषायां न कर्त्तव्यावधीरणा ।
शास्त्रार्थः सर्व्व एवात्र सूत्रवद्विद्यते यतः ॥
नावज्ञेया तर्कभाषा बालकैर्दूष्यते यदि (इति)
वानरैर्लङ्घितो(घ्यो)पः नागाध(ग्धः ?) (द्धि) महोदधिः ।
अन्येषामपि संवि(वी)क्ष्य विवृती सम्यग्विभाव्याकरं ।
मात्सर्य्यं( ) मनसा विहाय कलये व्याख्यां मदीयामपि ।
भावार्थः (' ?) प्रतिभदधाति हृदये कोऽपीह धीरो यदि
स्यादेवात्र तदा विनिश्चितिविधावाचार्य्यमयार्थ श्रमः ।
विपाठयिषता बाला(न्) (शिष्या) ना (वा ?) मिच्छकामया ।
गौरीकान्तेन धीरेण कृता भावार्थदीपिका ॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्यायगौरीकान्तभट्टाचार्यविरचिता भावार्थदीपिका समाप्ता । छ । संवत् १७४५ समये पौषशुद्धदशमीभौमवासरे काशीक्षेत्रे लिखितं कर्णाटकमागेशभट्टेन ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् महामहोपाध्यायगौरीकान्तभट्टाचार्यविरचिता भावार्थदीपिका नाम केशवमिश्रकृततर्कभाषाया व्याख्यानं वर्त्तते ।

No. 2. भाषापरिच्छेदः । Bhāṣāparicchedaḥ. Substance, foolscap paper, 12 × 3½ inches. Folia, 7 (one of them being larger than the rest). Lines, 7–12 in a page, with marginal notes in some pages. Character, Bengali. Date, the 21st Bhādra, 1282 Bengali era. Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

This codex contains Bhāsāpariccheda, an elementary work on the Nyāya Philosophy, by Viśvanātha Pañcānan, son of Mahāmahopādhyāya Vidyānivāsa Bhaṭṭācāryya, with a short commentary by the same.

पुस्तकेऽस्मिन् संक्षिप्तटीकासमेतः महामहोपाध्यायविद्यानिवासभट्टाचार्यसुतश्रीविश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितभाषापरिच्छेदः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

From the colophon of the Ms. we find that it was copied by one Sāradācaran Kavirāj, at 11 a.m., on the 21st Bhādra in the Bengali era 1282.

No. 3. वादार्थदर्पणम् । Vādārthadarpaṇam. Substance, country made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 6 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose Generally correct. Not complete.

This codex contains only a few pages of Vādārthadarpana, a book on the dissertations of logical controversies, by Rājavallabha Kavirāj.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गायै नमः ।

वादार्थवादसततक्रिययानुमाने-
रौपम्ययुक्तिनिवहैः खलु तत्त्वमीशं ।
मीमं विलोकयरवन्तु भजे निदान-
सत्पथ्यवस्थितिसखे जगतामनीशं ।
सद्वादमार्गपदसाधनमूर्च्छितानां
वादार्थदर्पणमिमं तनुते प्रियूना
बोधाय तत्त्वगणसिद्ध्युपकारकं तत्
व्याहृत्य सारनिकरं बरकागमाब्धेः ।
अति गाढनिवेशेन यदर्थोऽन्यत्र बुध्यते ।
वचनपरिपाट्येह स्थिरभिर्गृह्यते सुखम् ॥
वादः परस्परेणोक्तं विगृह्य शास्त्रपूर्वकं ।
त्रिविधः स च जल्पश्च वितण्डा च विधीयते ॥

End. नास्ति ।

Colophon at the end of the first chapter—

इति श्रीराजवल्लभकविराजकृते वादार्थदर्पणे प्रथमखण्डे द्रव्यादिपदार्थनिरूपणं नाम प्रथमालोकः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीराजवल्लभकविराजकृतस्य वादार्थदर्पणस्यासमाप्तं वर्त्तते ।

SĀNKHYA MANUSCRIPTS.

No. 1. साङ्ख्यकारिकाभाष्यम् । Sāṅkhyakārikābhāṣyam Substance, country-made colourless paper, 13 × 7 inches. Folia, 39. Lines, 9–10 in a page. Character, Bengali. *Date*, ? *Appearance*, old Prose. Generally correct. Complete.

A Bhāṣya on the Sāṅkhyakārikā *of* Īśvara Kṛṣṇa, by Vijñāna Bhikṣu.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

कपिलाय नमस्तस्मै येनाविद्योदधौ जगति मग्ने ।
कारुण्यात् सांख्यमयी नौरिह विहिता प्रतरणाय ।

अल्पग्रन्थं स्वर्थं प्रमार्थं सिद्धान्तहेतुभिर्युक्तं ।
शास्त्रं शिष्यहिताय समासतोऽहं प्रवक्ष्यामि ॥

दुःखत्रयाभिघातात् जिज्ञासा तदपघातके हेतौ । दृष्टे सापार्था चेन्नैकान्तात्यन्ततोऽभावात् ॥ अस्या आर्य्यायाः उपोद्घातः क्रियते । इह हि भगवान् ब्रह्मसुतः कपिलो नाम तद्यथा—

सनकश्च सनन्दश्च तृतीयश्च सनातनः ।
आसुरिः कपिलश्चैव वोढुः पञ्चशिखस्तथा ।
इत्येते ब्राह्मणपुत्राः सप्त प्रोक्ता महर्षयः ।

कपिलस्य सह उत्पन्नानि धर्मो ज्ञानं वैराग्यमैश्वर्यञ्चेति ।

End पुरुषार्थो मोक्षस्तदर्थं ज्ञानमिदं गुह्यं रहस्यं परमर्षिणा श्रीकपिलर्षिणा समाख्यातं सम्यगुक्तं यत्र ज्ञाने भूतानां वैकारिकाणां स्थित्युत्पत्तिप्रलयावस्थानामाविर्भावतिरोभावाश्चिन्त्यन्ते विचार्य्यन्ते येषां विचारात् सम्यक् पञ्चविंशतितत्त्वविवेचनादेव सम्पद्यते सम्वित्तिरिति ॥ ७० ॥ सांख्यं कपिलमुनिना प्रोक्तं संसारविमुक्तिकारणं हि । यत्रैताः सप्ततिरार्य्या भाष्यं चात्र गौडपादकृतं ।

Colophon इति विज्ञानभिक्षुविरचितसांख्यभाष्यं सम्पूर्णं । + + +

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ईश्वरकृष्णकृतसांख्यकारिकायां विज्ञानभिक्षुकृतभाष्यं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

YOGA MANUSCRIPTS.

No. 1 गोरक्षसंहिता । Gorakṣasaṁhitā Substance, country-made yellow paper and blue foolscap paper, 9 x 3½ inches. Lines, 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Generally correct. Complete.

A guide to Yoga by Gorakṣanāth.

Beginning श्री गुरवे नमः ॥ अथ गोरक्षसंहिता ।

यः शैवकानां वपुषा बिभर्त्ति
जटाकलापैः सुरदीर्घिकाश्च ।

नमोऽस्तु तस्मै गुरुनायकाय

शान्ताय नित्यं शशिशेखराय ।

गोरक्षसंहितां वक्ष्ये योगिनां हितकाम्यया ।

ध्रुवं यस्याविरोधेन जायते परमं पदम् ॥

End. योनौ कनकसङ्काशं हृदि विद्युत्समप्रभं ।

आज्ञायां चन्द्रसंकाशानि सहस्रे च महेश्वरम् ॥

Colophon. इति गोरक्षसंहिता समाप्ता ओँ नमः परदेवतायै । ओँ नमः शिवाय ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गोरक्षसंहिता नाम योगविषयको निबन्धो वर्त्तते ।

No. 2. **पातञ्जलभाष्यम् ।** Pātañjalabhāṣyam. Substance, country-made *colourless foolscap paper*, *10¼ × 3½ inches*. *Folia*, 37. Lines, 3–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct. Not complete.

A Bhāṣya on the Pātañjalayogasūtra, by Vedavyāsa.

Beginning. ओँ नमः श्रीकृष्णाय ।

यस्त्यक्त्वा रूपमाद्यं प्रभवति जगतोऽनेकधानुग्रहाय

प्रक्षीणक्लेशराशिर्विषमविषधरोऽनेकवक्त्रः सुभोगी ।

सर्वज्ञानप्रसूतिर्भुजगपरिकरः प्रीतये यस्य नित्यं

देवोऽहीशः स वोऽव्यात् सितविमलतनुर्योगदो योगयुक्तः ॥

अथ योगानुशासनं । अथेत्ययमधिकारार्थः योगानुशासनं शास्त्रमधिकृतं वेदितव्यं योगः समाधिः स च सार्वभौमश्चित्तस्य धर्मः ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

पुस्तकेऽस्मिन् वेदव्यासविरचितं पातञ्जलयोगसूत्रस्य भाष्यमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 3. **राजमार्त्तण्डः ।** Rājamārtaṇḍaḥ. Substance, country-made white and yellow paper, 12 × 7 in a page. Folia, 58. Lines, 8-10 in a page. Character, Bengali. Date, 1761. Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct. Complete.

A Vṛitti on the Pātañjalayogasūtra, entitled Rājamārtaṇḍa, by Mahārājā Bhojadeva; published in the Bibl. Ind.

Beginning. ओं तत् सत् ।

देहार्द्धयोगः शिवयोः स श्रेयांसि तनोतु वः ।
दुष्प्रापमपि यत् स्मृत्या जनः कैवल्यमश्नुते ॥
त्रिविधान्यपि दुःखानि यदनुस्मरणाज्जनाः ।
प्रयान्ति सद्यो विलयं तं स्तुमः शिवमव्ययं ॥
पतञ्जलिमुनेरुक्तिः काप्यपूर्व्वा जयत्यसौ ।
पुंप्रकृत्योर्व्वियोगोऽपि योग इत्युदितो यया ॥
जयन्ति वाचः फणिभर्त्तुरन्तर-
स्फुरत्तमःस्तोम निशाकरत्विषः ।
विभाव्यमानाः सततं मनांसि याः
सतां सदानन्दमयानि कुर्व्वते ।
शब्दानामनुशासनं विदधता पातञ्जले कुर्व्वता
वृत्तिं राजमृगाङ्कसंज्ञकमपि च व्यातन्वता वैद्यकं ।
वाक्चेतोवपुषां मलः फणभृतां भर्त्रेव येनोद्धृत-
स्तस्य श्रीरणरङ्गमल्लनृपतेर्व्वाचो जयन्त्युज्ज्वलाः ।
दुर्ब्बोधं यदतीव तद्विजहति स्पष्टार्थमित्युक्तिभिः
स्पष्टार्थेष्वतिविस्तृतिं विदधति व्यर्थैः समासादिकैः ।
अस्थानेऽनुपयोगिभिश्च बहुभिर्जल्पैर्भ्रमं तन्वते ।
श्रोतॄणामिति वस्तुविप्लवकृतः सर्व्वेऽपि टीकाकृतः ।
उत्सृज्य विस्तरमुदस्य विकल्पजालं
फल्गुप्रकाशमवधार्य च सम्यगर्थान् ।
श्रीमत्पतञ्जलिमते विवृतिर्मयेय-
मातन्यते बुधजनप्रतिबोधहेतुः ।

अथ योगानुशासनम् । १ । अनेन सूत्रेण शास्त्रस्य सम्बन्धाभिधेयप्रयोजनान्याख्यायन्ते । अथ शब्दोऽधिकारद्योतकः मङ्गलार्थश्च युक्तिर्योगः युज-

समाधौ चतुर्विधः स्यादिति सवितर्कादीनां तेन तदनुगमनं योगानुगमनं तत् सामान्यपरिमाणैरधिकृतं बोद्धव्यमित्यर्थः ।

End — विज्ञानवादं निराकृत्य साकारवादञ्च प्रतिष्ठाप्य पुरुषस्य भोक्तृत्वमुक्त्वा चित्तद्वारेण सकलव्यवहारनिष्पत्तिमुपपाद्य पुरुषस्य समाधमुपदर्श्य कैवल्यनिर्णयाय दशभिः सूत्रैः क्रमेणोपयोगिनोऽर्थानभिधाय शास्त्रान्तरेऽप्येतदेव कैवल्यमित्युपपाद्य कैवल्यस्वरूपं निर्णीतमिति व्याहृतः कैवल्यपादः ॥ × ॥

सर्व्वे यस्य वशाः प्रतापवसतेः पादान्तसेवानति-
प्रभ्रश्यन्मुकुटेषु मूर्द्धसु दधत्याज्ञां धरित्रीभृतः ।
यद्वक्त्राम्बुजमाप्य गर्व्वमसमं वाग्देवता संश्रिता
स श्रीः श्रीभोजपतिः फणाधिपतिकृत्सूत्रेषु वृत्तिं व्यधात् ॥

Colophon. — इति श्रीधारेश्वरभोजदेवविरचितायां राजमार्त्तण्डाभिधायां कैवल्यपादवृत्तौ चतुर्थपादः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ ओं तत् सत् ।

शाके चन्द्रगुणपृथ्वीधरधरणिमिते संमयाते + +
कौष्यान्यचैत्रयाते मलिनकृष्णवती मन्दवारे दशामे ।
श्रीतारानाथपादाम्बुजयुगलमतिर्धर्मवती रवसुत्या
श्रीतारानाथनाम्ना द्विजवरकुलजो लिखितो व्यर्थमीत् ॥ १ ॥

ओं तत् सत् ।

श्रीतारापन्द्र महायशान् तामिमां ग्रथान् स्वर्गसुखं सदा
लिपिं योगविज्ञानमपरिकृतां श्रीभोजराजेन या ॥

From the colophon *we find that the Ms. was copied by a Kulina* Brāhmin named Tāranātha.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीभोजदेवविरचिता राजमार्त्तण्डाभिधेया पातञ्जलयोगसूत्रवृत्तिः सम्पूर्णा वर्त्तते ।

STOTRAS OR HYMNS.

No 1. अहल्याकृतस्तोत्रम् । Ahalyākṛitastotram. Substance, foolscap paper, 11 × 4 inches. Folio, 1. Lines, 12 in a page. Character, Bengali Date, 1 Appearance, nearly fresh Verse. Correct, Complete.

A prayer to Rāmacandra by Ahalyā, from the Brahmāṇḍapurāṇa.

Beginning. षण्मुख उवाच ।

अथ कृतार्थोऽस्मि जगन्निवास

पादाम्बुसम्परणःकथामृतैः ।

स्मरामि यत् पंकजभद्रादिभि

र्विमृग्यते रक्षितमानसैः सदा ॥

नित्यं स्तोत्रमिदं जपन् रघुपतिं भक्त्या हृदिस्थं स्मरन् ।

ध्यायन् मुक्तिमुपैति किं पुनरसौ स्वाचारयुक्तो नरः ॥

Colophon. इति ब्रह्माण्डपुराणे षडक्षरात्मकस्तोत्रं समाप्तम् ।

विवरणं—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्माण्डपुराणान्तर्गतषडक्षरात्मकं श्रीरामस्तोत्रं वर्ण्यते ।

No 2. **आदित्यहृदयम् ।** Ádityahṛidayam. Substance, country-made yellow paper, 9 × 2½ inches. Folia, 16. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the sun from the Visṇudharmottara, named Ādityahṛidaya.

Beginning. ओँ नमः श्रीसूर्य्याय ।

शतानीक उवाच ।

कथमादित्यमुद्यन्तमुपतिष्ठेद्द्विजोत्तम ।

एतन्मे ब्रूहि विप्रेन्द्र प्रपद्ये शरणं तव ॥

End. उदयगिरिमुपेतं भास्करं पद्महस्तं

निखिलभुवननेत्रं रत्नरत्नोपमेयं ।

तिमिरकरिमृगेन्द्रं बोधकं पद्मिनीनां

सुरवरमभिपूज्यं सुन्दरं विश्वदीपम् ॥

Colophon. इति विष्णुधर्म्मोत्तरे श्रीकृष्णार्ज्जुनसंवादे आदित्यहृदयं समाप्तम् ॥ ओँ तत् सत् ॥ श्रीकालीकान्तविद्यारत्नभट्टाचार्य्यस्य पुस्तकमिदं ॥ श्रीसूर्य्याय नमः ॥

From this colophon we see that this Ms. belonged to Kalikānta Vidyāratna Bhaṭṭacāryya.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीविष्णुधर्म्मोत्तरोक्त आदित्यहृदय नाम श्रीसूर्य्यस्तवो वर्ण्यते ।

No. 3. कृष्णस्तोत्रम् । Kriṣṇastotram. Substance, country-made yellow paper. Folia, 13. Lines, 2–4 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Śrīkṛiṣṇa. Anonymous.

Beginning. श्रीं कृष्णाय नमः ।

यं वेदविदपि नियमिन्द्रियाया (?)
यन्नामिनीरक्षद्गमंगहो नो धाता ।
गोपाङ्गनालङ्गना वनमालिनं तं
गोधूलिधूसरशरीरमहीरमेश ॥ १ ॥

End. वदने नवनीतगन्धवाहं वचनेऽपरमेरचातुरीधुरीणं ।
नयने कुहनाञ्जनानयैपायरये कोमल ताण्डवं कुमारं ॥ १०३ ॥
हस्तमुत्क्षिप्य यातोऽसि बलात् कृष्ण किमद्भुतं ।
हृदयाद्यदि निर्यासि पौरुषं गणयामि ते ॥ १०४

Colophon. नास्ति ।

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकृष्णस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 4. गङ्गास्तवः । *Gaṅgāstavaḥ. Substance, country-made* yellow paper, 17 × 2½ inches. Folia, 4. Lines, 1–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to the Ganges, from the Vṛihatdharmapurāṇa.

Beginning. ओं नमो शिवमनदनायै भूर्भुवः स्वः पञ्चमदः सकलायै वैश्वरमानन्द-
मन्दिरपादे श्रीकरधारणीतन्नयातितिमिरापमारुषपरमज्योतीरुपायै । नम
स्तव्यापिनिकरमङ्गुलितरमनादिवोदमरक्षपरमानन्दरमापनानन्दरुपायै मूर्त्ति-
मये कोटि कोटि चन्द्रधरमायै मकरासनायै गङ्गे देवि सर्व्वांनि विश्वपदी-
रूपे रुपमयनारायणतेजःशरीरशरीरे परमानन्द प्रसीद प्रसीद मे नमो
नमः ।

नमस्ते देवदेवि गङ्गे त्रिपथगामिनि ।
त्रिलोकमे वेतदये मदन्तिशुभिराधिपे ॥

End. नमः कल्पतरूरूपे च मोक्षमार्गे नमो नमः ।
सर्वतीर्थमयाये च सुखमाये नमो नमः ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्मवैवर्त्तपुराणे गङ्गास्तवः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीब्रह्मवैवर्त्तपुराणोक्तगङ्गास्तवो वर्ण्यते ।

No. 5. गङ्गास्तोत्रम् । Gangāstotram. Substance, country-made yellow paper, 10 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to the Ganges from the Padmapurāṇa.

Beginning. गङ्गे देवि जगद्धात्रि पादाभ्यां सलिलं तव ।
स्पृशामि त्वपराधं मे प्रसन्ना चन्तुमर्हसि ॥
स्वर्गारोहणसोपानं त्वदीयमुदकं शुभे ।
अतः स्पृशामि पादाभ्यां नमस्तुभ्य करिष्ये ॥

अथ गङ्गास्तोत्रम् ।

गङ्गे समस्तजगदम्ब चलत्तरङ्गे-
नङ्गाद्र विधारितमस्तकपुष्पमाले ।
कंसारिपादकमलद्वयरेणुहन्ति
भक्त्या नमामि दुरितचयकारिणि त्वाम् ॥

End. परं ब्रह्मस्वरूपां त्वां सर्वलोकैकमातरं ।
शक्नोमि किमहं स्तोतुं भाग्यचित्तोऽस्य मोक्षदे ।

Colophon इति पद्मपुराणोक्तगङ्गास्तोत्रं समाप्तम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् पद्मपुराणोक्तं गङ्गास्तोत्रं वर्ण्यते ।

No. 6. दुर्गास्तोत्रम्। Durgāstotram Substance, country-made reddish yellow paper, 13 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

A prayer to the Goddess Durgā, by Arjuna at the instruction of Śrīkṛṣṇa, in the Kurukṣetra war, taken from the Mahābhārata.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गा। सञ्जय उवाच।

धार्त्तराष्ट्रबलं दृष्ट्वा युद्धाय समुपस्थितम्।
अर्ज्जुनस्य हितार्थाय कृष्णो वचनमब्रवीत्॥

श्रीभगवानुवाच।

शुचिर्भूत्वा महाबाहो संग्रामाभिमुखस्थित.।
पराजयाय शत्रूणां दुर्गास्तोत्रमुदीरय॥

सञ्जय उवाच।

एवमुक्तोऽर्ज्जुनः संख्ये वासुदेवेन धीमता।
अवतीर्य्य रथात् पार्थः स्तोत्रमाह कृताञ्जलिः।

अर्ज्जुन उवाच।

ओँ नमस्ते सिद्धसेनानि आर्य्ये मन्दरवासिनि।
कुमारि कालि कापालि कपिले कृष्णपिङ्गले॥

End. तुष्टिः पुष्टिर्धृतिर्दीप्तिश्चन्द्रादित्यविवर्द्धिनी।
भूतिर्भूतिमतां संख्ये वीक्ष्यसे सिद्धचारणैः।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतोक्त कुरुक्षेत्रसमरे श्रीकृष्णादेशादर्ज्जुनकृतं दुर्गास्तोत्रं वर्णितं।

No. 7. दुर्गास्तोत्रम्। Durgāstotram. Substance, country made yellow paper, 10 × 3, Folia, 1. Lines, 8 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to the Goddess Durgā, by Mahādeva from the Brahmavaivartapurāṇa.

Beginning. ब्रह्माणी बीजरूपा त्वं सृष्टेराद्यरूपिणी ।
यज्ञे च दाहिका शक्तिर्जले शैत्यस्वरूपिणी ॥

End. किं स्तौमि पञ्चवक्त्रेण रसवत्तो महेश्वरि ।
कृपां कुरु महामाये मम शत्रुक्षयं कुरु ॥

Colophon. इति ब्रह्मवैवर्ते महादेवकृतं स्तोत्रम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्तपुराणोक्तं महादेवकृतदुर्गास्तवं वर्त्तते ।

No. 8. नीलकण्ठस्तवराजः । Nīlakanthastavarājaḥ. Substance, tree-bark, 10 x 3 inches. Folia, 5 (the first two folias wanting). Lines, 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, the 21st Āṣādha, Śakāvda, 1692. Appearance, very old, torn in parts. Verse. Generally correct. Not complete

A prayer to Śiva, belonging to the Skandapurāna.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीयनीलकण्ठस्तवराजाभिधेयशिवस्तोत्रमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 9. प्रज्ञावर्द्धनस्तोत्रम् । Prajñāvardhanastotram. Substance, country-made yellow paper, 10 x 6 inches. Folia, 1 (half the part being blank). Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to Kārtikeya, for increasing one's wisdom, named Prajñāvarddhanastotram, taken from the Sanatkumārsaṁhitā.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

Beginning. ब्रह्माणी बीजरूपा त्वं सृष्टेरादिस्वरूपिणी ।
वह्नौ च दाहिका शक्तिर्जले शैत्यस्वरूपिणी ॥

End. किं स्तौमि पञ्चवक्त्रेण रणवक्त्रो महेश्वरि ।
कृपां कुरु महामाये मम शत्रुक्षयं कुरु ॥

Colophon. इति ब्रह्मवैवर्ते महादेवकृतं स्तोत्रम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणोक्तं महादेवकृतदुर्गास्तवं वर्णितं ।

No. 8. नीलकण्ठस्तवराजः । Nīlakaṇṭhastavarājaḥ. Substance, tree-bark, 10 × 3 inches. Folia, 5 (the first two folias wanting). Lines, 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, the 21st Āṣāḍha, Śakāvda, 1692. Appearance, very old, torn in parts Verse. Generally correct. Not complete.

A prayer to Śiva, belonging to the Skandapurāṇa.

विवरणम्--पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीयनीलकण्ठस्तवराजाभिधेयशिवस्तोत्रमसम्पूर्णं वर्णते ।

No. 9. प्रज्ञावर्द्धनस्तोत्रम् । Prajñāvardhanastotram. Substance, country made yellow paper, 10 × 6 inches. Folia, 1 (half the part being blank). Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Correct. Complete.

A prayer to Kārtikeya, for increasing one's wisdom, named Prajñāvarddhanastotram, taken from the Sanatkumārsaṁhitā.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।
योगीश्वरो महासेनः कार्त्तिकेयोऽग्निनन्दनः ।
स्कन्दः कुमारः सेनानी, स्वामी शङ्करसम्भवः । १ ।

End. महामन्त्रमयानीति मम नामानि कीर्त्तयेत् ।
महाप्रज्ञामवाप्नोति नात्र कार्य्यविचारणा ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां श्रीप्रद्युम्नवर्द्धनस्तोत्रं संपूर्णम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् प्रद्युम्नवर्द्धनस्तोत्रनामधेयं श्रीसनत्कुमारसंहितोक्तं प्रद्युम्नविवर्द्धकं श्रीकार्त्तिकेयस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 10. मङ्गलाष्टकम् । Maṅgalāṣṭakam Substance, palm leaf, 8 x 2 inches. Folia, 1. Lines, 6 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct Complete.

A prayer to the Goddess Durgā by the Sun, consisting of eight *ślokas*, and therefore called *Maṅgalāṣṭakam, taken from the Kāśī*-khaṇḍa of the Skandapurāṇa.

Beginning रविरुवाच ।

देवि त्वदीयचरणाम्बुजरेणुगौरीं
भालस्थलीं वहति यः प्रणतिप्रवीणः ।
जन्मान्तरेऽपि रजनीकरचारुलेखा
तां गौरयत्यतितरां किल तस्य पुंसः ॥

End. स्तुत्वेति तां स्मरहराद्धशरीरशोभां
श्रीमङ्गलाष्टकमहास्तवनेन भानुः ।
देवीञ्च देवमसकृत् परितः प्रणम्य
तूष्णीं बभूव सविता शिवयोः पुरस्तात् ॥

Colophon इति श्रीस्कन्दपुराणे काशीखण्डे मङ्गलाष्टकं स्तोत्रं समाप्तम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणकाशीखण्डोक्तं रविकृतं मङ्गलाष्टकं वर्त्तते ।

No. 11. विष्णुस्तोत्रम् । Viṣṇustotram. Substance, country made reddish paper, 18 x 2½ inches *Folia, 1. Lines, 5-6 in a page. Character*, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A prayer to Viṣṇu. Anonymous.

Beginning. ब्रह्माण्डं बीजरूपा त्वं सृष्टिस्थित्यन्तरूपिणी ।
वह्नौ च दाहिका शक्तिर्जले शैत्यस्वरूपिणी ॥

End. किं स्तौमि पञ्चवक्त्रेण रणज्ञो महेश्वरि ।
कृपां कुरु महामाये मम शत्रुक्षयं कुरु ॥

Colophon. इति ब्रह्मवैवर्ते महादेवकृतं स्तोत्रम् ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्तपुराणोक्तं महादेवकृतदुर्गास्तवं वर्त्तते ।

No. 8. नीलकण्ठस्तवराजः । Nīlakanthastavarājaḥ Substanc tree-bark, 10 × 3 inches Folia, 5 (the first two folias wanting). Line 4–8 in a page. Character, Bengali. Date, the 21st Āṣādha, Śakāvd 1692. Appearance, very old, torn in parts. Verse. Generally correc Not complete.

A prayer to Śiva, belonging to the Skandapurāṇa.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणोक्तनीलकण्ठस्तवराजाभिधेयशिवस्तोत्रमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 9. प्रज्ञावर्द्धनस्तोत्रम् । Prajñāvardhanastotram. Substan country-made yellow paper, 10 × 6 inches. Folia, 1 (half the part bei blank). Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appe ance, old. Verse. Correct. Complete.

A prayer to Kārtikeya, for increasing one's wisdom, nam Prajñāvarddhanastotram, taken from the Sanatkumārsaṁhitā.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय ।
योगीश्वरो महासेनः कार्त्तिकेयोऽग्निनन्दनः ।
स्कन्दः कुमारः सेनानी स्वामी शङ्करसम्भवः । १ ।

End. महामन्त्रमयानीति मम नामानि कीर्त्तयन् ।
महाप्रज्ञामवाप्नोति नात्र कार्य्या विचारणा ॥

शनिनामार्चनं कृत्वा स्वस्थानं गतः पार्थिवः।
स्वस्थानञ्च ततो गत्वा प्राप्तकामोऽभवत्तदा ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणे शनैश्चरस्तोत्रं समाप्तम्॥

यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद्भवेत्।
पूर्णं भवति तत् सर्व्वं त्वत् प्रसादात् शनैश्चर॥
नीलाञ्जनचयप्रख्यरविसुतं महाग्रहं :
छायाया गर्भसम्भूतं वन्दे भक्त्या शनैश्चरम्॥

पक्षाग्निसप्तदशशतशकाब्दीयसौराषाढस्य त्रयोदशांशे समाप्तं स्तोत्रम्।

From the colophon we see that the Ms. was copied on the 13th Āsāḍha in the Śakāvda 1732.

पुस्तकेऽस्मिन् पञ्चदशश्लोकीयशनैश्चरस्तोत्रं वर्त्तते।

No. 13. शिवस्तोत्रम्। Śivastotram. Substance, foolscap paper, 11 x 2 inches. Folia, 1. Lines, in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A hymn to Śiva. Anonymous.

As it contains only seven slokas, it is given in full below.

ओं नमः शिवाय।

ओंकारं बिन्दुसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः।
कामदं मोक्षदं चैव ओंकाराय नमो नमः॥ १॥
न जाति नैव सम्भूतं यशो यस्य न विद्यते।
नमन्ति देवताः सर्व्वा नकाराय नमो नमः॥ २॥
महादेवमहात्मानं महायोगिमहेश्वरं।
महापापहरं देवं मकाराय नमो नमः॥ ३॥
शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारकं।
शिवमेतत् परं ब्रह्म शकाराय नमो नमः॥
वाहनं वृषभो यस्य वासुकिः कण्ठभूषणं।
वामे शक्तिधरं देवं वाकाराय नमो नमः॥ ५

Beginning. देवा ऊचुः ।

ओं नमः कृष्णाय जगदेकनाथाय गोविन्दपुरुषोत्तमवासुदेवनिखिलजगद्
संघातक-विविध पाप हिमनिचय-निधिनिकर भास्करदेवादेववैकुण्ठपुरुषोत्तम
सकलसुरनरपुरुषोत्तमागमाम्बरीषु त्वं मनवचः श्रवणसदाग्राह्याधिष्ठा
ज्ञानदाय वाक्पाणिपायूपस्थमनोधिष्ठाय कर्मदाय महात्मने श्रीपतये
निर्मलाय ते नमः । एवञ्च ।

हर + + स्तुवन्तं जगदीश्वरं ।
काले प्रादुरभूद्देव' कश्यपस्य गृहे प्रभुः ।
अदितिरुवाच ।
तस्मै नमस्ते कृष्णाय हरये परमात्मने ।
भजाय चादितेयाय काश्यपाय नमोऽस्तु ते ॥

End. संहारकारकः शम्भुः सत्यमेव न संशयः ।
त्वञ्च पालककर्त्ता वै तत्र नास्तीह संशयः ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीविष्णुस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 12. शनैश्चरस्तोत्रम् । Śanaiścarastotram Substance, country-made yellow paper, 10 × 2½ inches Folia, 4 Lines, 5–7 in a page. Character, Bengali. Date, 1732 Śakāvda. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to the planet Saturn, belonging to the Skandapurāna, described in App. Tantras, No. 18; as it was only named there, we give a short description below.

Beginning. ओं नमः शनैश्चराय ।

ऋषिरुवाच ।
रघुवंशे च विख्यातो राजा दशरथः पुरा ।
चक्रवर्त्ती स विज्ञेयः सप्तद्वीपाधिपः कृती ।

End. वरदयन्तु संप्राप्य राजा दशरथस्तथा ।
अद्य कृतार्थमात्मानं नमस्कृत्य शनैश्चरं ॥

शनिनामार्च्चनं कृत्वा स्वस्थानं गतः पार्थिवः।
स्वस्थानञ्च ततो गत्वा प्रातकामोऽभवत्तदा॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणे शनैश्वरस्तोत्रं समाप्तम्॥
यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद्भवेत्।
पूर्णं भवति तत् सर्व्वं त्वत् प्रसादात् शनैश्वर॥
नीलाञ्जनचयप्रख्यरविसुत महाग्रहं:
छायाया गर्भसंभूतं वन्दे भक्त्या शनैश्वरम्॥

पञ्चाग्निमत्तदग्नशतमकाब्दीयमीरपाढ़स्य त्रयोदशाहे समाप्तं स्तोत्रम्।

From the colophon we see that the Ms. was copied on the 13th Āsāḍha in the Śakāvda 1732.

पुस्तकेऽस्मिन् पत्रद्वयात्मकशनैश्वरस्तोत्रं वर्त्तते।

No. 13. शिवस्तोत्रम्। Sivastotram. Substance, foolscap paper, 11 x 2 inches. Folia, 1. Lines, in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A hymn to Śiva. Anonymous.

As it contains only seven slokas, it is given in full below

ओं नमः शिवाय।

ओंकारं बिन्दुसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः।
कामदं मोक्षदं चैव ओंकाराय नमो नमः॥१॥
न जाति नैव सम्भूतं चक्षौ यस्य न विद्यते।
नमन्ति देवताः सर्व्वा नकाराय नमो नमः॥२॥
महादेवमहात्मानं महायोगिमहेश्वरं।
महापापहरं देवं मकाराय नमो नमः॥३॥
शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारकं।
शिवमेतत् परं ब्रह्म शकाराय नमो नमः॥
वाहनं वृषभो यस्य वासुकिकण्ठभूषणं।
वामे शक्तिधरं देवं वाकाराय नमो नमः॥

यत्र यत्र स्थितो देवो जगद्व्यापी महेश्वरः ।
जगत्कर्त्ता जगद्भर्त्ता तस्मै तस्मै नमोनमः ॥ ६
एकचत्वारिदं स्तोत्रं यः पठेत् शिवसन्निधौ ।
कोटिजन्मकृतं पापं तत्क्षणादेव नश्यति ॥

इति शिवस्तोत्रम् ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् शिवस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 14. सूर्य्यगणेशस्तोत्रं । Sūryyagaṇeśastotre. Substance, country-made reddish paper, 18 × 2½ inches. Folia, 1. Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

Prayers to Sūryya and Gaṇeśa. Anonymous.

Beginning. व्यास उवाच ।

शृणुष्व द्विजशार्द्दूल सूर्य्यस्तोत्रं महागुणं ।
यत् श्रुत्वा च पठित्वा च सर्व्वपापैः प्रमुच्यते ॥

End इति ते कथितं सर्व्वं यत् पृष्टोऽहमिति त्वया ।
जैमिने तपसे गच्छ यात्यन्न यथासुखं ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सूर्य्यगणेशस्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 15. सूर्य्यस्तवः । Sūryyastavaḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 3½ inches. Folia, 1. Lines, 8 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

The well-known prayer to the Suṅ, from the Sāmvapurāṇa.

केऽस्मिन् साम्बपुराणोक्तसूर्य्यस्तवो वर्त्तते ।

No. 16. सूर्य्यस्तवः । Sūryyastavaḥ. Substance, bark of a tree, 9 x 2 inches. Folia, 2. Lines, 5–6 in a paper. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

Another copy of the same.

No. 17. श्रुतिपादस्तोत्रम् । Śrutipādastotram. Substance, country-made yellow paper, 12 x 3 inches. Folia, 7. Lines, 7–9 in a page, with a gap of one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, 4th Śrāvana, 1176 Bengali era, (as seen in the margin of the first page.) Verse. Generally correct. Complete.

A prayer to Gaṇapati by Jaimini, entitled Śrutipādastotram.

Beginning. ओं नमः शिवाय ।
यस्मात् सर्व्वं समुत्पन्नं चराचरमिदं जगत् ।
इदं नमो नटेशाय तस्मै कारुण्यमूर्त्तये ।

End. इत्यनेन स्तवेनेशं स्तुत्वासौ जैमिनिर्मुनिः ।
वेदानुपूर्व्वनयमः प्रणनाम सभापतिं ।
मुहुर्मुहुः पिबन्नीशताण्डवामृतमानन्दं ।
सर्व्वान् कामान् यथाध्याने गाणपत्यमवाप हि ।

Colophon. इति श्रुतिपादस्तोत्रं समाप्तम् ॥ ० ॥ श्रीश्रीशिवचरणसरोरुहेषु ।
सन्ध्यातारण्डवधूतधूर्ज्जटिजटाजूटान्तरालीभवद्-
गङ्गाभङ्गपरम्परापरिगतं बिम्बं सुधारश्मिव
पादाग्रं रभसाद्विसारिसरसीयूषमभ्युद्यतं
श्रीगोविन्दं प्रसमीक्ष्य सा स्मितमुखी मेनात्मजा पातु वः ॥ ० ॥

श्रीगुरवे नमः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् जैमिनिकृतं श्रुतिपादस्तोत्राभिधेयश्रीगणपतिस्तोत्रं वर्त्तते ।

SMRITI MANUSCRIPTS.

No. 1. **अर्शोरोगप्रायश्चित्तव्यवस्था ।** Arśarogaprāyaścittavyavasthā. Substance, country-made yellow paper, 15 × 2½ inches. Folia, 2. Lines, 2–7 in a page Character, Bengali, Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

This codex describes the expiatory rites to remove the sin committed in previous birth, indicated by piles.

Beginning. अर्शव्याधिसंसूचितजन्मान्तरीयातिपातकादिपापक्षयकामेन पराकव्रतस्याशक्तौ त्रिशत्कार्षापणौदानरूपं प्रायश्चित्तं कार्यं दक्षिणा च यथाशक्तीति विदुषां परामर्शः ।

End. ततः कृतेऽस्मिन् कर्मणि यत् किञ्चिद्वैगुण्यं जातं तद्दोषप्रशमनाय श्रीविष्णोः स्मरणमहं करिष्ये इति विष्णुं स्मृत्वा प्रणम्य यहगर्भपार्श्वर्णं कृत्वा दशान्यूनब्राह्मणान् भोजयेदिति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्मृतिशास्त्रोक्तार्शोरोगप्रायश्चित्तव्यवस्था वर्त्तते ।

No 2. **आचारनिर्णयः ।** Ācāranirṇayaḥ. Substance, country-made yellow paper, 18 × 2½ inches Folia, 100. Lines, 6–7 in a page, with a gap of 1 inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old. Prose. Generally correct. Not complete.

A Smṛiti work dealing with the Ācāras or mode of living of the Hindus, by Gopālcandra Śarmā.

Beginning. ओं गोपालाय नमः ।

श्रीकृष्णचरणाम्भोजं नत्वा गोपालशर्म्मणा ।
आचारनिर्णयं धीराः क्रियते पुस्तकं सता ॥

आचारस्य श्रेयःसाधनत्वमाह हारीतः ।

End. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् आचारनिर्णयो नाम श्रीगोपालचन्द्रशर्म्मविरचितः स्मृतिनिबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 3. तत्त्वचिन्तामणिः । Tattvacintāmaṇiḥ. Substance, country-made yellow paper, 12 × 2½ inches. Folia, 25 (of which 24 containing the text, and 1, the index only). Lines, 6–10 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse Correct. Complete.

A Smṛiti work dealing with the various religious rites of the Hindus, by Vācaspati Miśra.

Beginning. ओं नमः परमदेवतायै । श्रीतत्त्वचिन्तामणौ नवरत्नप्रमाणम् ।

मुक्तामाणिक्यवैदूर्यगोमेदवज्रविद्रुमाः ।

पद्मरागं मरकतं नीलं रत्न नवेति च ॥

श्रीतत्त्वचिन्तामणिग्रन्थात् कियन्ति प्रमाणानि लिख्यन्ते ।

सामान्यार्घे स्मृतामी तु विशेषार्घ्ये समन्तुते ।

अर्घ्यस्योत्तरतः कार्यं पाद्यमाचमनं मधु ॥

कुशाग्राक्षततश्चैव यवव्रीहितिलानपि ।

आज्यसिद्धार्थपुष्पैश्च देव्यर्घमपरं यथा ।

End. तथामोचे पूजाविधानं ।

सूतकादौ वरारोहे न त्यजेन्नित्यपूजनं ।

महागुरुनिपाते तु सप्तरात्रं परित्यजेत् ॥

प्रकारान्तरमप्याह राजमार्तण्डे ॥

मणिमुक्ताप्रवालश्च स्वर्णं रौप्यं तदेव च ।

रैत्यं ताम्रं तथा वङ्गं दद्यादिति नवारकम् ।

रैत्यं पित्तलं । मौक्तिकादिपञ्चमिति प्रतिज्ञातस्य स्पर्शेन व्याख्यातम् ॥ ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयाः—नवरत्नप्रमाणम् । पञ्चादिन्यासपञ्चानम् । अर्घ्यद्रव्यप्रमाणम् । पाद्यादिप्रमाणम् । कुम्भप्रमाणम् । दीपाञ्जनप्रमाणम् । कल्पस्यापने मुद्राप्रमाणादिः । धूपदीपादिकथनम् । आरात्रिकविधानम् । तत्र पञ्चमुद्राप्रमाणम् । नैवेद्यनिवेदनविधि । तत्र पञ्चमुद्राप्रमाणम् । नैवेद्यनिवेदनविधिः । तत्र पञ्चमुद्राप्रमाणम् । तत्र ताम्बूलादिदानम् । काम्यस्नानादिनवद्रव्यम् । निर्माल्यादिशयनम् । स्नानवस्त्रचिरदानविधिः । घण्टाद्यादिप्रमाणम् । प्रदक्षिणप्रणामानन्तरं दर्पणनामादिदानम् । अधिवासकथनम् । स्नानमन्त्रकथनम् । वाद्यवादनकथनम् । तत्र भगवत्पादादिप्रमाणम् । विकिराः । दीपामन्त्रणम् । तत्र भगनामाङ्कलक्षणादिप्रमाणम् । तत्र वेदीप्रमाणम् । अष्टपारीप्रमाणम् । मण्डपादिपताकादि ।

पापानां प्रायश्चित्तम्। पर्युषितपुष्पैः पूजानिषेधः। अपामार्गादिपत्र कथनम्। विहितपुष्पाणि। चैत्रादिवर्षकृत्यम्। तत्र दमनारोपणम्। तत्र त्रिशूलमुद्राकथनम्। वैशाखकृत्यम्। आषाढादौ पवित्रारोपणम्। श्रावणकृत्यम्। भाद्रकृत्यम्। आश्विनकृत्यम्। कार्त्तिककृत्यम्। अग्रहायणकृत्यम्। पौषकृत्यम्। माघकृत्यम्। फाल्गुनकृत्यम्। षोड़शोपचारकथनम्। दीक्षादिने गुरुशिष्ययोरुपवासनिषेधः। देवप्रतिष्ठाकथनम्। देवगृहोत्सर्गकथनम्। यन्त्रप्रतिष्ठा। स्तोत्रपाठक्रमकथनम्। संक्षेपदीक्षाकथनम्। कुण्डाना खननादिकम्। योन्यादिकुण्डफलम्। ब्राह्मणादिवर्णभेदे कुण्डव्यवस्थाकथनम्। मेखलादिरहितकुण्डे दोषश्रुतिकथनम्। स्रुक्‌स्रुवलक्षणम्। होमविधिकथनम्। स्थण्डिलकथनम्। होमद्रव्यकथनम्। श्रीपात्रार्घ्यस्थापनम्। सर्पणे मुद्राकथनम्। वटुकादीनां बलिदानम्। पञ्चगव्यप्रमाणम्। अर्घ्यजलमाहात्म्यम्। अशौचे पूजाविधानम्। राजमार्त्तण्डोक्तनवरत्नम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्राह्मणादीनां विविधधर्म्मानुष्ठानविषयकतत्त्वचिन्तामण्यभिधेयः स्मृतिनिबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No 4 निर्णयसंग्रहः। Nirṇayasaṁgrahaḥ. Substance, country-made reddish paper, 16 × 2 inches. Folia, 15. Lines, 6–8 in a page, having a gap of about one inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old Prose. Generally correct. Almost complete.

This codex contains three Smṛiti works, viz. (1) Saṁkrāntinirnaya, (2) Śuddhinirṇaya, and (3) Sambandhanirṇaya, by Gopāla Nyāyapañcānan. The first deals with Saṁkrānti or the passage of the Sun from one zodiacal sign to another; the second deals with purification, and the third with relationships in general. The first is incomplete.

Beginning *of Samkrantinirnaya.*

ओं नमः शिवाय।

श्रीकृष्णचरणाम्भोजमकरन्दमधुव्रतः।
न्यायपञ्चाननो विद्वान् वक्ति सङ्क्रान्तिनिर्णयं॥

On comparison of the contents, we see that this is the same as Ms. No. 297, in volume 2 of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library, though the latter has been described as anonymous.

Beginning *of Suddhinirnayah.*

ओँ प्रणम्य करुणागारं कृष्णं श्रीपञ्चाननशर्म्मणा।
अशौचनिर्णयं कृत्वा क्रियते शुद्धिनिर्णयः ॥

End. चन्देकोदाहे दाहमिति भूमिमम ह्रटकाय संकीर्तिमृता। महोर्वीमृता. परम्परमप्रक्षा: ।

Colophon. इति श्रीपञ्चाननभट्टाचार्य्यविरचित. शुद्धिनिर्णयः समाप्त । लिखितं रामनारायणशर्म्मणा ।

Beginning *of Sambandhanirnayah*

ओँ नमो गणेशाय। अथ सम्बन्धनिर्णयः। सम्बन्ध सपिण्डसमानोदक-सगोत्रसमानप्रवरत्वाश्वभेदेन पञ्चविध ।

Then the author goes on defining the Sambandhas supporting the definitions by quotations from different authors.

End.

माता दत्ता मनोदत्ता कन्यकौतुकमङ्गला।
उदकस्पर्शिता या तु या च पाणिगृहीतिका ॥
अग्निं परिगता या तु पुनर्भूप्रभवा च या।
इत्येताः काश्यपेनोक्ता दहन्ति कुलमग्निवत् ॥
कन्यकौतुकमङ्गला वहकृता। उदकस्पर्शिता वरकृते दत्ता ॥

Colophon. इति श्रीपञ्चाननभट्टाचार्य्यकृतसम्बन्धनिर्णयः समाप्त ॥
मत्वा दुर्गापदद्वन्द्वं लिखित्व कविशेखरे।
सम्बन्धनिर्णयं श्रीमान् रामनारायणो द्विजः।
शुभमस्तु शकाब्दा ॥ ओँ नमो नारायणाय। ओँ नमो भगवते वासुदेवाय। श्रीहरिः शरणम्। श्रीरामः। श्रीकृष्णाय नमः।

विषयम्—शुद्धेरपि श्रीपञ्चाननभट्टकृता, सम्बन्धनिर्णयशुद्धिनिर्णयकर्म्मानिर्णीता मिश्र ग्रन्थकृतिनिबन्ध वर्णने ।

No. 5. प्रयोगतत्त्वम् । Prayogatattvam. Substance, country-made yellow paper, 12 x 4 Folia, 36. Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Correct. Not complete.

A guide to the ritualistic observances of the Hindus, by Raghunandana.

Beginning. श्री नमः।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगदात्मकमीश्वरं।

प्रयोगतत्त्वं तत्प्रीत्यै वक्ति श्रीरघुनन्दनः॥

अथ ब्राह्ममुहूर्त्तकृत्यं। ब्राह्मे मुहूर्त्ते सन्ध्यापूर्व्वदण्डद्वयात्मके विबुध्य पठेत्।

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् रघुनन्दनकृतप्रयोगतत्त्वाभिधेयस्मृतिनिबन्धस्यांशमात्रं वर्त्तते।

No 6 श्राद्धनिर्णयः। Śrāddhanirṇayaḥ. Substance, country-made reddish paper, 17 x 2 inches Folia, 14. Lines, 2–8 in a page, with a gap of above ½ inch square in the middle. Character, Bengali. Date, Śakābda 1632, Saturday, full moon, Śrāvana. Appearance, very old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the Śrāddha ceremony or solemn obsequies, performed in honour of the manes of deceased ancestors, by Gopālcandra Nyāyapañcānan Bhaṭṭācāryya.

Beginning. श्री नमः कृष्णाय। अथ श्राद्धनिर्णयः।

The author in the beginning gives an explanation of the word Śrāddha supporting his explanation by quotations. Then he says.

समुद्रकरधृतभाष्ये ।

अपुत्रायान्तु नारीणां पतिः कुर्यात् सपिण्डताम् ।

श्रुतिस्मृतिभिः श्राद्धमेवं धर्मेण कथ्यते ।

Colophon. इति गोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितः पार्व्वणश्राद्धनिर्णयः समाप्तः।

श्रीहरये नमः।

शनैश्वरे पूर्णिमायां श्रावणे मासि यत्नतः ।

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वमखिलं श्राद्धनिर्णयम् ॥

शुभमस्तु शकाब्दा १६२२ । श्रीं गुरवे नमः ।

The codex contains another work of the same author, namely Saṁkrāntinirṇaya which has been described under निर्णयग्रन्थः and from the colophon of the latter, we see that both these Mss. were copied by Rāmanārāyaṇa Sarmā.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्य्यकृतः श्राद्धनिर्णयो नाम श्राद्धविषयकः अतिनिबन्धो वर्त्तते ।

LITURGICAL MANUSCRIPTS.

No 1. ऋग्वेदीया होमपद्धतिः । Rigvedīyā Homapaddhatiḥ. Substance, bark of a tree, 18 x 3 inches. Folia, 19. Lines, 5-7 in a page, with a gap of about 1 inch square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

This codex contains the process of oblation to the fire according to the Āśvalāyanaśākhā of the Rigveda.

Beginning. अथ होमक्रिया । तत्रादौ स्वस्तिवाचनं तदादौ ब्राह्मणान् स्वस्तुपाणौ श्रीं ब्राह्मणाय नम इति पूजयेत् । ततः श्रीं कर्त्तव्येऽस्मिन् महेन्द्रपरिमितजल-तुल्यापुण्यमहादानमखकर्म्मणि श्रीं पुण्याहं भवन्तोऽधिब्रुवन्तिति त्रिः श्रावयेत् । श्रीं पुण्याहमिति त्रिः ते ब्राह्मणा वदेयुः । एवं स्वस्ति ऋद्धिञ्च वाचयेत् ।

End. पौराणिकाय श्रीं सुरास्त्वामभिषिञ्चन्त्वित्यादि सर्व्वकामार्थसिद्धये इत्यन्-

मिति पीठाधिकाभिषेकः एवं कलाभिषेकौ यजमानस्तत्कल्पोक्तकर्म कुर्य्यात्।

Colophon. इति सामवेदि आश्वलायनशाखीयानुसारेण होमपद्धतिः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सामवेदीयाश्वलायनशाखीया होमपद्धतिः सम्पूर्णा विद्यते।

No. 2. चन्दनयात्रा। Candanayātrā. Substance, country-made reddish paper, 13 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 4–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This work deals with the Candanayātrā of Viṣṇu (Jagannātha) held on the third lunar day of the bright half of the month of Vaiśākha, in which Viṣṇu is specially worshipped with Candana or Sandal-paste.

Beginning. अथ चन्दनयात्रा। तत्र स्कान्दे इन्द्रद्युम्नं प्रति जैमिनिवाक्यं यथा

वैशाखादिषु मासेषु देवदेवस्य शार्ङ्गिणः।
या द्वादशयात्रा स्युः ताश्च वक्ष्यामि ते शृणु।
वैशाखे चान्दनी यात्रा ज्यैष्ठे स्नापन्युदीरिता।
आषाढे रथयात्रा स्याच्छ्रावणे शयनी तथा॥
भाद्रे दक्षिणपार्श्वीया आश्विने वामपार्श्विका।
औत्थानी कार्त्तिके मासि छादनी मार्गशीर्षके।
पौषे पुष्याभिषेकः स्यान्माघे शाल्योदनी तथा।
फाल्गुने दोलयात्रा स्याच्चैत्रे वै दमनभञ्जिका।
एकैका मुक्तिदा प्रोक्ता धर्मकामार्थसाधना।

तथा—

वैशाखस्य सिते पक्षे तृतीयाक्षयसंज्ञिता।
तत्र मां लेपयेद्गन्धलेपनैरतिशोभनैः॥

तथा—

वैशाखस्यामले पक्षे तृतीयायान्तु चन्दनं।
नानाविधोपचाराय श्रीकृष्णाय निवेदयेत्॥

End. अथ यात्राकालः। तत्र यद्युभयदिने तृतीयाव्याप्तिस्तत्र परदिने यात्रा।

रम्भाख्यां वर्जयित्वा तु तृतीयां मुनिसत्तम।
अन्येषु देवकार्येषु गणयुक्ता प्रशस्यते।

इति ब्रह्मवैवर्त्तात्। अत्र गणो गणपतिस्तत्तिथिश्चतुर्थी।

वैशाखे च तृतीयायां पूर्व्वविद्धां करोति यः।
हव्यं देवा न गृह्णन्ति कव्यं नैव पितामहाः॥

इति वचनाच्च।

युग्माग्नियुगभूतानि षण्मुन्योर्व्वसुरन्ध्रयोः।
रुद्रेण द्वादशी युक्ता चतुर्द्दश्या तु पूर्णिमा।
प्रतिपद्यप्यमावस्या तिथ्योर्युग्मं महाफलं।
एतद्व्यस्तं महाघोरं हन्ति पुण्यं पुराकृतम्।

इति गृह्यपरिशिष्टधृतनिगमवचने द्वितीयातृतीययोर्युग्मत्वकीर्त्तनं रम्भाव्रतपरम्।

Colophon नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् वैशाखमासि सितपक्षीयतृतीयाहनि कर्त्तव्य. श्रीविष्णोश्चन्दनयात्रोत्सवो वर्त्तते।

No. 3. चैत्रकृत्यम्। Caitrakrityam. Substance, country-made red paper, 13 x 4 inches. Folia, 3. Lines, 6–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This works describes the rites of the Hindus on the 11th lunar day of the bright half of the month of Caitra and also the worship of Rāmacandra on the ninth lunar day of that month, called Śrī Rāma-navami.

Beginning. अथ चैत्रकृत्यम्।

चैत्रशुक्लैकादश्यां प्रातः कृत्यं समापयेत्।
नित्यपूजां विधायाथ कुर्य्यात् दोलोत्सवं व्रती॥

End. " मध्यन्तु—

ओं दशाननवधार्थाय धर्मसंस्थापनाय च।
दानवानां विनाशाय दैत्यानां निधनाय च॥
परित्राणाय साधूनां रामो जातः स्वयं हरिः।
गृहाणार्घ्यं मया दत्तं भ्रातृभिः सहितो मम॥
पुष्पाञ्जलिं पुनर्दत्वा यामे यामे यतव्रतः।
पूजयेद्विधिवद् भक्त्या दिवारात्रं नयेद्बुधः।

इति पद्मास्य रामस्य अत्र मेषं गते रवावाद्यात् प्रावृतचैत्रपदं सम-दर्शितम्।

Colophon. नास्ति।

पुस्तकेऽस्मिन् चैत्रमासीयशुक्लैकादशीकृत्यं श्रीरामनवमीपूजा च वर्ण्यते।

No. 4. **तर्पणम्।** Tarpanam. Substance, tree-bark, 9 × 2 inches. Folia, 3. Lines, 4–5 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Correct. Complete.

This codex contains Tarpana or the rite of offering of water to the deceased predecessors of one belonging to *Sâmaveda.*

Beginning. अथ तर्पणम्। ओं ब्रह्मा तृप्यताम्। ओं विष्णुस्तृप्यताम्। ओं रुद्रस्तृप्यताम् ओं प्रजापतिस्तृप्यताम्।

End. ओं पिता स्वर्गः पिता धर्मः पिता हि परमं तपः।
पितरि प्रीतिमापन्ने प्रीयन्ते सर्वदेवताः॥

Colophon. इति तर्पणं समाप्तम्। + +

पुस्तकेऽस्मिन् सामवेदीयतर्पणविधिर्वर्ण्यते।

No. 5. तीर्थयात्रा । Tirthayātrā. Substance, country-made colourless paper, 18 × 2 inches. Folia, 33 (the Ms. beginning with the page-mark 48 and ending with the page-mark 80). Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, Śakāvda 1642. Appearance, old, worn out, dirty, and torn in the margin. Prose and verse Generally correct. Complete.

A general guide to the pilgrimage of a Hindu, specially describing the rites to be performed by a pilgrim to Kāśi and Gayā, by Kamalākara Bhatta.

Beginning. गणपतये नमः ।
श्रीरामकृष्णपितरं नत्वोमाख्यां च मातरं ।
कमलाकरसंज्ञेन तीर्थयात्रा विविच्यते ॥

End. ततः यस्य स्मृत्या प्रसादं कुर्वतामिति पठित्वा सम्पूर्णतां वाचयित्वा कर्मेश्वरार्पणं सकृद्भक्तं भुञ्जीत न तु गमनवन्मुण्डनोपवासौ । श्राद्धदेवपूजनमात्रोक्तेः । तथैवेत्यनेन तत्रैव प्रकारोक्तेरिति सङ्क्षेपः ।

Colophon. इति श्रीनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृतौ सर्वतीर्थविधिगयाकृत्यस्य समाप्तम् ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १६४२ ॥ श्रीदुर्गा शरणं ॥ नमो नमो नमः ॥ ०

विषया — षडब्दादितीर्थयात्राप्राक्करणानि । तीर्थप्राप्तिदिनकृत्यम् । तीर्थे मलवत् स्नानम् । सर्वतीर्थोपवासविधिः । तीर्थश्राद्धम् । काशीकृत्यम् । अन्तर्गृहयात्रा । पञ्चक्रोशयात्रा । क्षेत्रे सन्न्यासिनां विशेष । गयाकृत्यम् । गयाश्राद्धे विशेषधर्माः । प्रेतपर्वतकृत्यम् । प्रेतपर्वते आद्यदिनकृत्यम् । द्वितीयदिनकृत्यम् । तृतीयदिनकृत्यम् । चतुर्थदिनकृत्यम् । पञ्चमदिनकृत्यम् ।

विवरणम् — पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृतः सर्वतीर्थविधिकाशीगयातीर्थकृत्यविषयकः तीर्थयात्राभिधेयो निबन्धो वर्त्तते ।

No. 6. तुलापुरुषमहादानमखकर्म्मविधिः । Tulāpuruṣamahādānamakhakarmabidhiḥ. Substance, wood cut into the shape of a paper, 18 × 3 inches. Folia, 21. Lines, 2-7 in a page, with a gap of 1 inch

End. ... समाप्तम्—

ओं दशाननवधार्थाय धर्म्मसंस्थापनाय च ।
दानवानां विनाशाय दैत्यानां निधनाय च ॥
परित्राणाय साधूनां रामो जातः स्वयं हरिः ।
गृहाणार्घ्यं मया दत्तं भ्रातृभिः सहितो मम ॥
पुष्पाञ्जलिं पुनर्दत्वा यामे यामे समाहितः ।
पूजयेद्विधिवद् भक्त्या दिवारात्रं नयेद्बुधः ।

इति पञ्चमो यामः अत्र मेयं गते इत्युपादानात् प्रागुक्तध्येयपदं चन्द्रपरमिति ।

Colophon. नास्ति ।

पुस्तकेऽस्मिन् चैत्रमासीयशुक्लैकादश्यां कर्त्तव्या श्रीरामनवमीपूजा च वर्णते ।

No. 4. तर्पणम् । Tarpaṇam. Substance, tree-bark, 9 × 2 inches. Folia, 3. Lines, 4-5 in a page. Character, Bengali. Date, 1 Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Correct. Complete

This codex contains Tarpaṇa or the rite of offering of water to the deceased predecessors of one belonging to Sāmaveda.

Beginning. अथ तर्पणम् । ओं ब्रह्मा तृप्यतां । ओं विष्णुस्तृप्यतां । ओं रुद्रस्तृप्यतां ओं प्रजापतिस्तृप्यतां ।

End. ओं पिता स्वर्गः पिता धर्म्मः पिता हि परमन्तपः ।
पितरि प्रीतिमापन्ने प्रीयन्ते सर्व्वदेवताः ॥

Colophon इति तर्पणं समाप्तम् । + + +

पुस्तकेऽस्मिन् सामवेदीयतर्पणविधिर्वर्णते ।

No. 5. **तीर्थयात्रा ।** Tīrthayātrā. Substance, country-made colourless paper, 18 × 2 inches. Folia, 33 (the Ms. beginning with the page-mark 48 and ending with the page-mark 80). Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, Śakāvda 1642. Appearance, old, worn out, dirty, and torn in the margin. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A general guide to the pilgrimage of a Hindu, specially describing the rites to be performed by a pilgrim to Kāśī and Gayā, by Kamalākara Bhatta.

Beginning. गणपतये नम. ।

श्रीरामकृष्णपितरं नलीमाख्यां च मातरं ।
कमलाकरसंज्ञेन तीर्थयात्रा विविच्यते ॥

End. ततः यस्य स्मृत्या प्रसादं कुर्व्वतामिति पठित्वा सम्पूर्णतां वाचयित्वा कर्म्मेश्वरार्पणं सकृद्भक्तं भुञ्जीत न तु गमनवन्मध्वनीपवासी। श्राद्धदेवपूजनमात्रोक्तेः। तथैवेत्यनेन तत्रैव प्रकारोक्तेरिति सवेप. ।

Colophon. इति श्रीनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृतौ सर्व्वतीर्थविधिगयाकृत्यञ्च समाप्तम् ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १६४२ ॥ श्रीदुर्गा शरणं । नमो नमो नमः । ॥ ०

विषया—सङ्ग्यादितीर्थयात्राप्राक्करणानि। तीर्थप्राप्तिदिनत्वम्। तीर्थे मन्त्रवत् स्नानम्। सर्व्वतीर्थोपवासविधिः। तीर्थश्राद्धम्। काशीकृत्यम्। अन्तर्गृहयात्रा। पञ्चक्रोशयात्रा। चैवे मध्यासिना विशेष.। गयाकृत्यम्। गयाश्राद्धे विशेषधर्म्माः। प्रेतपर्व्वतकृत्यम्। प्रेतपर्व्वते आद्यदिनकृत्यम्। द्वितीयदिनकृत्यम्। तृतीयदिनकृत्यम्। चतुर्थदिनकृत्यम्। पञ्चमदिनकृत्यम्।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृतः सर्व्वतीर्थविधिकाशीगयातीर्थकृत्यविषयकः तीर्थयात्राभिधेयो निबन्धो वर्त्तते ।

No 6. **तुलापुरुषमहादानमखकर्म्मविधिः ।** Tulāpuruṣamahādānamakhakarmabidhiḥ. Substance, wood cut into the shape of a paper, 18 × 3 inches. Folia, 24. Lines, 2-7 in a page, with a gap of 1 inch

square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains Tulāpuruṣadānavidhiḥ or a rite consisting of the distribution of gold and other valuables among Brahmins, equal in weight to the sacrificer.

Beginning ओं नमः ईश्वराय । अथ तुलापुरुषमहादानमण्डपयोगः । अथ यज-मानः समुपनाततुलापुरुषमहादानेभ्यः प्रथमं विघ्नविनाशकानां पूजार्थं गन्धपुष्पादिसामग्रीसहनैवेद्यानि ब्राह्मणार्थं नाना गन्धमाल्यसामग्री-वस्त्राणि दक्षिणादसामग्रीः स्वस्तिवाचनार्थं गन्धमाल्यसामग्रीं सपटीकपादी मगवर्थं (?) सुवर्णतोलकत्रयञ्च तीर्थादिषु परिशोधितायां भूमौ चतुर्भद्रमण्डप-घटनार्थं स्तम्भवंशकाष्ठादिकं ।

End. ततः क्षौमं तं सुवर्णं यथार्थं दद्यात् । अत्र दानवाक्ये चतुर्दशी अमुक-काम इत्युक्त सन्निमित्तोल्लेखः कर्तव्यः ।

Colophon इति तुलापुरुषमहादानमण्डपकर्मविधिः समाप्तः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् तुलापुरुषमहादानमण्डपकर्मविधिः सम्पूर्णं वर्णितं ।

No 7 तुलापुरुषदानमखाङ्गभूतहोमादिः । Tulāpuruṣadāna-makhāṅgabhūtahomādiḥ. Substance, tree-bark, 18 x 3 inches. Folia, (14 + 15 + 17) = 46. Lines, 4–7 in a page, having a gap of about one inch square in the middle. Character, Assamese. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete

This codex contains the Homa or sacrificial offering to the fire and Śāntika or benedictory mantras belonging to the Tulāpuruṣadāna, according to the Mādhyandīnaśākhā of the Yajurveda, the Kouthumaśākhā of Sāmaveda, and the Śounakaśākhā of Atharvaveda.

Beginning *of the Ms.*

अथ होमप्रक्रिया । तत्रादौ स्वस्तिवाचनम् । तद्यथा । ब्राह्मणान् गन्ध-पुष्पाभ्यां ओं ब्राह्मणाय नम इति पूजयेत् । ततः ओं अद्येत्यादि स्वदेह-परिमिततज्जततुलापुरुषमहादानमखकर्मणि ओं पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्त्विति वाचयेत् ।

In this way the author gives in the beginning the ceremonies common to all the Vedas.

Then the rites peculiar to the Yaju, Sāma and Atharvavedas are dealt with separately.

Colophon. इत्यथर्ववेदीय-शौनकशाखीय-शान्तिकाध्यायः समाप्तः ।

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् तुलापुरुषमहादानसखाङ्गभूतौ यजुर्वेदमाध्यन्दिनशाखीयौ सामवेद-कौथुमशाखीयौ अथर्ववेदशौनकशाखीयौ च होमपद्धतिशान्तिकाध्यायौ वर्णितौ ।

No. 8. **दुर्व्वाष्टमीव्रतकथा ।** Dūrvāṣṭamīvratakathā. Substance country-made yellow paper, 9 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 3–10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete

This codex contains Dūrvāṣṭamīvratakathā or a fable connected with the religious vow voluntarily undertaken on the eighth day of the bright half of the month of Bhādra, from the Bhavisyapurāna.

Beginning. अथ दूर्व्वाष्टमीव्रतम् । तत्र पञ्चवर्णरजोभिरष्टदलपद्म निर्म्माय तन्मध्ये
घटं संस्थाप्य स्वस्तिवाचनपूर्व्वकं सङ्कल्पं कुर्य्यात् ।

End. इति ते कथितं तथ्यं गुह्यं दूर्व्वाष्टमीव्रतं ।
कुलवृद्धिकरं सर्व्वकामदं कल्पवृक्षवत् ॥

Colophon. इति भविष्यपुराणे दूर्व्वाष्टमीव्रतकथा समाप्ता ॥
ओं नीलोत्पलदलश्यामा सर्व्वदेवासुरैर्वृता ।
विष्णुदेहोद्भवा पुण्यामृतैरभिषेचिता ।
सर्व्वरोगहरा दूर्व्वाममरा विष्णुवल्लभां ।
दिव्यसन्तानसंदात्रीं धर्म्मकामार्थदायिनीम् ॥

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणोक्तदूर्व्वाष्टमीव्रतकथा सम्पूर्णा वर्णिता ।

---

square in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose. Generally correct. Complete.

This codex contains Tulāpuruṣadānavidhiḥ or a rite consisting of the distribution of gold and other valuables among Brahmins, equal in weight to the sacrificer.

Beginning ओं नम. ईश्वराय। अथ तुलापुरुषमहादानमखप्रयोगः। अत्र यजमानः समुपगाततुलापुरुषमहादानेभ्यः प्रथमं विष्णुशिवविनायकानां पूजार्थे गन्धपुष्पादिसामग्रीवस्त्रनैवेद्यानि ब्राह्मणार्चनार्थे गन्धमाल्यसामग्रीवस्त्राणि ऋत्विग्वाड्सामग्रीः स्वस्तिवाचनार्थे गन्धमाल्यसामग्रीं सपटीकवासीमगचर्य (?) सुवर्णतोलकमयच तीर्थादिषु परिशोधितायां भूमौ चतुर्भद्रमण्डपघटनार्थे स्तम्भवंशचालिदिकं।

End. ततः शीघ्र तं सुवर्णं यथायथं दद्यात्। अत्र दानवाक्ये अमुकदेशे अमुककाल इत्युक्त सम्मिमिशोल्लेखः कर्त्तव्यः।

Colophon. इति तुलापुरुषमहादानमखकर्म्मविधिः समाप्तः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् तुलापुरुषमहादानमखकर्म्मविधिः सम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 7 तुलापुरुषदानमखाङ्गभूतहोमादिः। Tulāpuruṣadānamakhāṅgabhūtahomādiḥ. Substance, tree-bark, 18×3 inches. Folia, (14+15+17)=46. Lines, 4-7 in a page, having a gap of about one inch square in the middle. Character, Assamese. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete

This codex contains the Homa or sacrificial offering to the fire and Śāntika or benedictory mantras belonging to the Tulāpuruṣadāna, according to the Mādhyandīnaśākhā of the Yajurveda, the Kouthumaśākhā of Sāmaveda, and the Śounakaśākhā of Atharvaveda.

Beginning *of the Ms.*

अथ होमप्रक्रिया। तत्रादौ स्वस्तिवाचनम्। तद्यथा। ब्राह्मणान् गन्धपुष्पाभ्यां ओं ब्राह्मणाय नम इति पूजयेत्। ततः ओं अद्येत्यादि स्वदेहपरिमितस्वर्णतुलापुरुषमहादानमखकर्म्मणि ओं पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्त्विति वाचयेत्।

In this way the author gives in the beginning the ceremonies common to all the Vedas.

Then the rites peculiar to the Yaju, Sāma and Atharvavedas are dealt with separately.

Colophon. इत्यथर्व्ववेदीय-शौनकशाखीय-शान्तिकाध्याय: समाप्त: ।

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् तुलापुरुषमहादानप्रयोगभृतौ यजुर्व्वेदमाध्यन्दिनशाखीयौ सामवेद-कौथुमशाखीयौ अथर्व्ववेदशौनकशाखीयो च होमपद्धतिशान्तिकाध्यायौ वर्त्तेते ।

No 8. **दुर्व्वाष्टमीव्रतकथा ।** Dūrvāṣṭamīvratakathā. Substance country-made yellow paper, 9 x 3 inches. Folia, 2. Lines, 3–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. *Correct. Complete*

This codex contains Dūrvāṣṭamīvratakathā or a fable connected with the religious vow voluntarily undertaken on the eighth day of the bright half of the month of Bhādra, from the Bhavisyapurāna.

Beginning. अथ दूर्व्वाष्टमीव्रतम् । तत्र पञ्चवर्णरजोभिरष्टदलपद्म निर्म्माय तन्मध्ये
घटं संस्थाप्य स्वस्तिवाचनपूर्व्वकं सङ्कल्पं कुर्य्यात् ।

End इति ते कथितं सम्यं गुह्यं दूर्व्वाष्टमीव्रतं ।
कुलवृद्धिकरं सर्व्वकामदं कल्पवृचवत् ॥

Colophon. इति भविष्यपुराणे दूर्व्वाष्टमीव्रतकथा समाप्ता ॥
यो नीलोत्पलदलश्यामा सर्व्वदेवासुरैर्हिता ।
विष्णुदेहोद्भवा पुण्यामृतैरभिषेचिता ।
सर्व्वेश्वरी दूर्व्वामसरां विश्वरूपिणीं ।
दिव्यसन्तानसंदात्रीं धर्म्मकामार्थदायिनीम् ॥

विवरणम् –पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणोक्तदूर्व्वाष्टमीव्रतकथा सम्पूर्णा वर्त्तते ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् आश्विने मासि शुक्लप्रतिपत्तिथ्यारभ्य शुक्लनवमीपर्य्यन्तं सम्पाद्यमानं नवरात्रिव्रतं वर्णितं ।

No. 11. नारायणस्नानमन्त्रादि । Nārāyaṇasnānamantrādi. Substance, country-made red paper. Folia, 1, one being 19 × 3½ inches, the other being 13 × 4 inches. Lines, 2–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse. Correct. Complete

This codex contains the Vedic Mantras for bathing Nārāyana and a prayer to the God.

Beginning. स्नानादिमन्त्रा यथा ।

ओं इदं विष्णुर्व्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदं ।

समूढमस्य पांशुले ॥ १

End. पुष्करात् निमग्नोऽहं मायाविज्ञानसागरे ।

त्राहि मां देवदेवेश त्वत्तो नान्योऽस्ति रक्षिता ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणस्नानमन्त्रादयस्तस्य वर्णितं ।

No. 12. वलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी । Balikarmabaiśvadevakarmaṇī. Substance, country-made yellow paper, 11 × 3 inches. Folia, 4. Lines, 2–5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to Valikarma and Vaisvadevakarma.

Beginning. अथ वलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी । तत्रवौती कृतहस्तः प्राङ्मुखस्तायादिनाचै अग्निं निधाय चाट्टांमन्त्रपरिमाणं सघृतमन्नमादाय तण्डुलादिकमादाय वा ओं भूः स्वाहा ओं भुवः स्वाहा ओं देवकृतस्यैनसोऽवयजनमसि स्वाहा । ओं पितृकृतस्यैनसोऽवयजनमसि स्वाहा ।

No. 9. **देव्याः सहस्रनामकथनम्।** Devyāḥ Sahasranāmakathanam. Substance, country-made yellow paper, 13 x 3 inches. Folia, 7. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the thousand names of Durgā from the Kūrmapurāṇa.

Beginning. हिमवान् उवाच।

अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे सफलं तपः।
यन्मे साक्षादुमा व्यक्ता प्रसन्ना दृष्टिगोचरा॥
त्वया सृष्टं जगत् सर्व्वं प्रधानाद्यं त्वयि स्थितं।
त्वय्येव लीयते देवि त्वमेव च परा गतिः॥

End. प्रसङ्गात् कथितं विप्रा देव्या माहात्म्यमुत्तमं।
अतःपरं प्रजासर्गं भृग्वादीनां निबोधत॥

Colophon. इति श्रीकूर्म्मपुराणे महापुराणाख्ये षट्साहस्र्यां संहितायां पूर्व्वभागे देव्या नामसहस्रकथनं नामैकादशोऽध्यायः।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकूर्म्मपुराणोक्तं देव्याः सहस्रनामकथनं वर्त्तते।

No 10. **नवरात्रिव्रतम्।** Navarātrivratam. Substance, country-made yellow and white paper, 12 x 3½ inches. Folia, 4. Lines, 2-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Not complete.

The codex deals with Navarātrivratam or a vow observed from the first lunar day of the bright half of the month of Āśvina to the ninth.

Beginning. कृतनित्यक्रियः स्वस्तिवाचनपूर्व्वकं सङ्कल्पं कुर्य्यात् यथा। अद्येत्यादि प्रतिपत्तिथिमारभ्य श्रीकरादित्यपूर्व्वकातुलविभूतिचतुर्व्वर्गफलप्राप्तिकामः महानवमीं यावत् नवरात्रिव्रतमहं करिष्ये।

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् आश्विने मासि शुक्लप्रतिपत्तिथ्यादारभ्य शुक्लनवमीपर्य्यन्तं सम्पाद्यमानं नवरात्रिव्रतं वर्णितं।

No. 11. नारायणस्नानमन्त्रादि। Nārāyaṇasnānamantrādi Substance, country-made red paper. Folia, 1, one being 19 x 3½ inches, the other being 13 x 4 inches. Lines, 2-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Complete.

This codex contains the Vedic Mantras for bathing Nārāyana and a prayer to the God.

Beginning. स्नानादिमन्त्रा यथा।

ओँ इद विष्णुर्व्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदं।

समूढमस्य पांशुले॥ १

End. पुष्कराक्ष निमग्नोऽहं मायाविज्ञानसागरे।

त्राहि मां देवदेवेश त्वत्तो नान्योऽस्ति रक्षिता॥

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणस्नानमन्त्रादिकस्य स्तवश्च वर्त्तते।

No. 12. बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी। Balikarmabaiśvadevakarmaṇī. Substance, country-made yellow paper, 11 x 3 inches. Folia, 4. Lines, 2-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to Valikarma and Vaisvadevakarma.

Beginning. अथ बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी। उपवीती कृताञ्जलिः प्राङ्मुखस्तत्रादिपात्रे जलं निधाय आर्द्रामलकपरिमाणं सघृतमन्नमादाय तच्चुल्लादिकमादाय ओँ भूः स्वाहा ओँ भुवः स्वाहा ओँ देवकृतस्यैनसोऽवयजनमसि स्वाहा। ओँ पितृकृतस्यैनसोऽवयजनमसि स्वाहा।

End. ओं श्वभ्यां नम इति जलं दत्वा

ओं श्वानौ द्वौ श्यामशबलौ वैवस्वतकुलोद्भवौ।

ताभ्यां पिण्डं प्रयच्छामि स्यातामेतावहिंसकौ॥

ओं श्वभ्यां नमः। ओं चाण्डालपतितपापरोगिभ्यो नमः। ओं धर्मराज चित्रगुप्ताभ्यां नमः।

विवरणम्—बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी वर्णिते।

No. 13. बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी। Balikarmabaiśvadevakarmaṇī. Substance, country-made reddish paper, 12 × 3½ inches. Folia, 1. Lines, 9–11 in a page, with marginal notes. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।

No. 14. बलिकर्म्मवैश्वदेवकर्म्मणी। Balikarmabaiśvadevakarmaṇī. Substance, millmade blue paper, 12 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 10–11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।

No. 15. मन्वन्तरादि। Manvantarādi. Substance, foolscap white paper, 9 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex mentions some of the holy tithis or lunar days of the Hindus, such as Manvantara etc.

Beginning. अथ मन्वन्तरा।

अश्वयुक् शुक्लनवमी द्वादशी कार्त्तिकी तदा।
तृतीया चैत्रमासस्य तथा भाद्रपदस्य च॥
फाल्गुनस्याप्यमावस्या पौषस्यैकादशी तथा।
आषाढस्यापि दशमी तथा माघस्य सप्तमी।
कार्त्तिकी फाल्गुनी चैत्री ज्यैष्ठी पञ्चदशी सिता।
मन्वन्तरादयस्त्वेता दत्तस्याक्षयकारिकाः॥

End. अर्द्धोदययोगः। स च रविवारव्यतिपातश्रवणनक्षत्रयुक्ता चेत् पौषमाघयो-रमावस्या तदा भवति।

अमार्कपातश्रवणैर्युक्ता चेत् पौषमाघयोः।
अर्द्धोदयः स विज्ञेयः कोटिसूर्यग्रहैः समः।
दिवैव योगः शस्तोऽयं न तु रात्रौ कदाचन॥

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मन्वन्तरादितिथिविषयकः स्मृतिनिबन्धो वर्त्तते।

No. 16 रथयात्राप्रयोगः। Rathayātrāprayogaḥ Substance, country-made red paper, 13 × 4 inches. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to the Rathayātrā ceremony or the ceremony of the procession of Jagannāth's car, performed from the second lunar day of the bright half of the month of Āsāḍha to the tenth day of the month.

Beginning. ओँ नमः परमात्मने। अथ रथयात्राप्रयोगः। तत्र द्वितीयापूर्वदिने हाके समये कृतनित्यक्रियः कर्त्ता स्वस्तिवाचनादिकं कृत्वा संकल्प्य आषाढ़स्य कुर्य्यात्।

End. ततः प्रत्यहं नवमीपर्यन्तं यज्ञिकामण्डपे महदुत्सवं पूजयित्वा नैवेद्यादिकं सवैन दिवारात्रिं नयेत्। ततो दशम्यां गरुडवेशाय पूर्ववत् यात्रां कुर्य्यात्।

Colophon. इति रथयात्राप्रयोगः।

विवरणम् पुस्तकेऽस्मिन् श्रीजगन्नाथस्य रथयात्राप्रयोगः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 17 वैशाखकृत्यम् । Vaiśākhakrityam. Substance, country-made reddish paper, 14½ x 5½ inhecs. Folia, 3. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse. Correct Not complete.

A digest of the various rites observed in the month of Vaiśākha, from different Purāṇas.

Beginning. ओँ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ अथ मासविशेषे क्रियाविशेषः । तत्र वैशाखकृत्यं । क्रियायोगसारे ।

आयाते माधवे मासि पवित्रे माधवप्रिये ।
आमिषं मैथुनं तैलं विष्णुभक्तो विवर्ज्जयेत् ।
प्रातः समाचरेत् स्नानं माधवे मासि वैष्णवः ।
परित्यजेत् परान्नञ्च न कुर्य्याच्च द्विभोजनं ॥

End. नास्ति ।

Colophon नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् विविधपुराणोक्तवैशाखकृत्यानि वर्णन्ते ।

No. 18. शिवरात्रिव्रतम् । Śivarātrivratam. Substance, country-made yellow paper, 11 x 2 inches. Folia, 1. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose. Generally correct Complete.

A guide to the religious vow of Śivarātri; described in No. 360, Vol. II, Page 335 Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 19. शिवरात्रिव्रतकथा । Śivarātrivratakathā. Substance, country-made yellow paper, 13 x 3 inches. Folia, 3. Lines, 7 in a page, with marginal notes in some pages. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete

This codex contains Śivarātrivratakathā; described in Nos. 359, 360, Vol. II, Pages 334-335; Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. of the Sanskrit College Library.

No. 20. श्राद्धमन्त्राः (सटीकाः) । Śrāddhamantrāḥ Saṭīkāḥ Substance, country-made reddish paper, 9 x 3 inches Folia, 5 Lines, 6-11 in a page (the text of 1—3 lines being in the middle of a page in bigger type, and the rest containing its commentary in smaller type). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse and prose Not correct. Complete.

This codex contains some of the Mantras of the Śrāddha ceremony with their explanatory notes.

Beginning *of the Text.* ओं पवित्रमसि वैष्णवी । ओं विष्णोर्मनसा पूतमसि ओं शन्नो-
देवीरभिष्टये शन्नो भवन्तु पीतये शंयोरभि स्रवन्तु नः ।

End *of the Text.* आमावाजस्य प्रसवो जगम्यादिमे द्यावा पृथिवी विश्वरूपे आमागन्तं पितरा
मातरा युवमामा सोमोऽमृतत्वाय गम्यात ॥

Colophon नास्ति ।

Beginning *of the Commentary.* आपः नोऽस्माकं कल्याण कुर्वन्तु किं भूताः देवी
देवनादियुक्ताः देव्य इत्यर्थः किमर्थं अभिष्टये उपचयार्थं पीतये प्राणाय
च किञ्च नोऽस्मानभिस्रवन्तु अभिमुखा भवन्तु किमर्थं शंयोः
कल्याणसंयोगायेत्यर्थात् आपोऽस्माकमुपचयाय पानाय कल्याणसंयोगाय ।
कल्याणसंयोगायेत्यर्थात् आपोऽस्माकमुपचयाय पानाय कल्याणसंयोगाय । *.
अभिमुखा भवन्त्विति वाक्यार्थः । शदित्यनेन सर्व्वं च इष्टे पूर्व-
मभिषिक्त इति तस्मन्नोऽयं युक्तः । देवीरिति वा इन्द्रमीति पूर्व्वसवर्ण
अभिष्टय इति छेत्स्व शब्दमङ्गलतयो. अभिपूर्व्वस्य इः क्तिन् पूर्व्वरूपमिति
योगविभागात् संप्रसारणं तादर्थ्ये चतुर्थी शंयोरिति शं इत्यात् शकन्धुवत् यद्गुण
मिति युः अनुस्वारे पद्यौ । हे पवित्रं वैष्णवी भवसि विष्णुदेवता काणि ।

विष्णोर्मनसा चिन्तनेन पूतोऽहं भवसि वैष्णवीति प्रत्ययेन स्त्रीत्वं विष्णु वै यज्ञः यज्ञार्हासीति यावत्।

End. तथा सुमनसः पूर्व्वैः पितृभिः समानचित्ता एकचित्ता सन्तः कुत्रः यमराज्ये यमानां राज्ये तेषां पितृणां लोकः कल्पतां समर्थो भवतु प्रेत इति शेषः तथाच स्वधा च कल्पतां तथा नमो नमश्च कल्पतां तथा पुरवरप्रभृतिषु यज्ञः श्राद्धं कल्पतां प्रेतस्य सपिण्डानन्तरं पुनः श्राद्धकरणे देवानां सान्निध्यं कल्पित-पितामहालोकं भवत्वित्यादि शास्यते। ये समानाः समनसो जीवा जीवेषु मामकाः तेषां श्रीर्मयि कल्पतामस्मिन् लोके शतं समाः।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् कति सटीकश्राद्धमन्त्रा विद्यन्ते।

No. 21. श्रीकृष्णजन्माष्टमीव्रतम्। Śrīkṛiṣṇajanmāṣṭamīvratam. Substance, country-made yellow paper, 16 × 3 inches. Folia, 4. Lines, 3–6 in a page, with marginal notes in two pages Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A guide to Śrīkṛisnajanmāstamīvrata, a religious vow observed on the eighth lunar day of the dark half of the month of Bhādra, on the celebration of the birth of Śrikṛisna.

Beginning. नमो दुर्गायै। अथ कृष्णजन्माष्टमीव्रतम्। तत्र प्रातः स्नानं कृत्वा प्रातः सन्ध्याञ्च कृत्वा स्वस्तिवाचनं कृत्वा सूर्य्यः सोम इति पठित्वा सङ्कल्पं कुर्य्यात् यथा विष्णुरोम् तत्सदोऽद्य भाद्रे मासि कृष्णे पक्षे अष्टम्यान्तिथौ प्रातः सप्तमी चेत् सप्तम्यान्तिथावारभ्य अमुकगोत्रः श्रीअमुकदेवशर्म्मा श्रीविष्णुप्रीतिकामः श्रीकृष्णजन्माष्टमीव्रतमहं करिष्ये।

End

ततो यं देवं देवकी देवी वसुदेवादजीजनत्।
भौमस्य ब्रह्मणो गुप्त्यै तस्मै ब्रह्मात्मने नमः।
सुब्रह्मवासुदेवाय गोब्राह्मणहिताय च।

शान्तिरस्तु शिवं चास्तु इति पठित्वा ब्राह्मणान् विसर्जयेत्। पारणमन्त्रः ओं सर्व्वाय सर्व्वेश्वराय सर्व्वपतये सर्व्वसम्भवाय गोविन्दाय नमो नमः। ततः

समापनमन्त्र: ओं भूताय भूतेश्वराय भूतपतये भूतप्रभवाय गोविन्दाय नमो नमः।

Colopon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीकृष्णजन्माष्टमीव्रतं सम्पूर्णं विद्यते।

No. 22. सङ्कल्पचन्द्रिका। Saṅkalpacandrikā. Substance, country-made reddish paper, 13 × 3 inches. Folia, 52 of which first-fifteen pages are wanting. Lines, 8 in a page. Character, Bengali Date, Śaka 1685. Appearance, very old, some letters being obliterate. Prose. Not correct Complete.

A work on the Sankalpa ceremony which is performed at the beginning of each religious work. Anonymous.

Beginning. नास्ति।

End. वैशाखे मासि शुक्ले पक्षे प्रतिपदि तिथौ अमुक कर्माहं करिष्ये। इति सङ्कल्पवाक्येन प्रतिवर्षं वैशाखशुक्लप्रतिपदि तत्तत्कर्मस्थः प्रतिज्ञातत्वेन प्रतिवर्षं तत्तत्कर्मानाचरणे प्रत्यवायः स्यात् नत्वेवं अयावज्जीवम् अमरकोशात् अयः पदस्य एतद्विवार्थकतया रात्रौ सङ्कल्पे कदमयपदप्रयोगः। इति चेन्न। अह: पदस्य अहोरात्रार्थत्वात्। अतएव विष्र. शुद्धेकाहे द्वादशाहे भुक्तिपः इत्यादिके अह: पदस्य अहोरात्रार्थक + + तत्वात्। + +

Colophon. इति सङ्कल्पचन्द्रिका समाप्ता। + सरस्वत्यै नम:। शक १६८५। + +

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सङ्कल्पचन्द्रिका नाम सङ्कल्पविषयकग्रन्थो वर्तते।

No. 23. सन्ध्याप्रयोग:। Sandhyāprayogaḥ. Substance, bark of a tree, 9 × 2 inches. Folia, 9. Lines, 4 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct Complete.

A guide to the daily prayer or Sandhyā of one belonging to the Sāmaveda.

No. 24. सन्ध्याविधिः। Sandhyāvidhiḥ. Substance, country-made yellow paper, 17 × 2½ inches. Folia, 6. Lines, 2–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्वम्।

No. 25. सामवेदीयसन्ध्याप्रयोगः सटीकः। Sāmavedīyasandhyāprayogaḥ Saṭīkaḥ. Substance, foolscap paper, slightly coloured with yellow, 9½ × 3½ inches. Folia, 9. Lines, 8–12 in a page, (2—8 lines containing the text in bigger size, the rest containing its commentary in smaller size). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same with an anonymous commentary. As the text has been described before, we give here a short description of the commentary only.

Beginning *of the Commentary.* ओं शन्नः इत्यादि। धन्वन्याः आपः मरुदेशभवानि जलानि शं कल्याणं नोऽस्माकं कुर्वन्त्विति शेषः। तथा नूप्याः अनूपदेशभवा आपः शमनः सन्तु शं कल्याणं मनश्मीति क्विप् शमनः कल्याणव्यापिकाः सन्तु तथा समुद्रियाः समुद्रभवाः आपः नोऽस्माकं शं कुर्वन्तु तथा कूप्याः कूपभवा आपः शमनः सन्तु धन्वन्या नूप्या इति अधिकरणमीति यत् नूप्या इत्यत्रात्रापि छान्दसः समुद्रिया इति समुद्रादयः।

End *of the Commentary.* ओं जातवेदसे इत्यादि। वयं जातवेदसे अग्नये सोमं यद-विशेषं सुनवाम सुनुधीमहि करोमि स जातवेदा अरातीयत. अरातीन् अतिशत्रून् निदहाति भस्मीकरोति तथा वेदः वेदं दहित तु राजो करोतु नोऽस्माकं दुर्गाण्यव योग्यं तथा विश्वाविश्वं अति. अतिक्रम्य सर्वाणि दुरितानि अतिक्रामति नावा सिन्धुरिव नौकया नदीमिव सुनवामीति नोट जन्मदुःख महतवनम्।

सटीक सामवेदी

वेद इति द्वितीयार्थे प्रथमा।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पूर्ववर्णितम् सटीकसामवेदीयसन्ध्याप्रदीपी मन्ते।

Beginning. अथ सन्ध्याप्रयोगः । प्रक्षालितपाणिपादः आचान्त

ओं शन्न आपो धन्वन्याः शमनः सन्तु नूप्याः ।
शन्नः समुद्रिया आपः शमनः सन्तु कूप्याः ।
ओं द्रुपदादिव मुमुचानः स्विन्नः स्नातो मलादिव ।
पूतं पवित्रेणेवाज्यमापः शुन्धन्तु मैनसः ।
ओं आपो हि ष्ठा मयो भुवस्तान ऊर्ज्जे दधातन ।
महे रणाय चक्षसे ॥
ओं यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः ।
उषतीरिव मातरः ॥
ओं तस्मा अरङ्गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।
आपो जनयथा च नः ॥
ओं ऋतञ्च सत्यञ्चाभीद्धात्तपसोऽध्यजायत ।
ततो रात्र्यजायत ततः समुद्रोर्णवः ।
समुद्रादर्णवादधि संवत्सरोऽजायत ॥
अहोरात्राणि विदधत् विश्वस्य मिषतो वशी ।
सूर्य्याचन्द्रमसौ धाता यथा पूर्व्वमकल्पयत् ।
दिवञ्च पृथिवीञ्चान्तरीक्षमथो स्वः ।

एभिः मन्त्रैः शिरसि कुशाग्रेण जलविन्दुप्रक्षेपात्मकमार्ज्जनरूपमवगाहनं कुर्य्यात् ।

End. ओं नमो विवस्वते ब्रह्मन् भास्वते विष्णुतेजसे ।
जगत्सवित्रे शुचये सवित्रे कर्म्मदायिने ॥
इदमर्घ्यं ओं श्रीसूर्य्याय नमः ।

Colophon इति सन्ध्या । + + + + + + + + + + + + + + +
ओं यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद्भवेत् ।
पूर्णम्भवतु तत् सर्व्वं त्वत्प्रसादात् सुरेश्वर ॥
इति प्रार्थयेत् ॥ इति सामवेदिनां सन्ध्याप्रयोगः समाप्तः ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सामवेदिनां सन्ध्याप्रयोगः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 24. **सन्ध्याविधिः।** Sandhyāvidhiḥ. Substance, country-made yellow paper, $17 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 2-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose and verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम्।

No. 25. **सामवेदीयसन्ध्याप्रयोगः सटीकः।** Sāmavedīyasandhyāprayogaḥ Satīkaḥ. Substance, foolscap paper, slightly coloured with yellow, $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 8-12 in a page, (2—8 lines containing the text in bigger size, the rest containing its commentary in smaller size). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct Complete.

Another copy of the same with an anonymous commentary. As the text has been described before, we give here a short description of the commentary only.

Beginning *of the Commentary.* श्री शन्नः इत्यादि। धन्वन्याः आप मरुदेशभवानि जलानि शं कल्याणं नोऽस्माकं कुर्व्वन्त्विति शेष.। तथा नूप्याः अनूपदेशभवा आप. शमनः सन्तु शं कल्याणमनन्तीति क्विप् ममनः कल्याणप्रापिकाः सन्तु तथा समुद्रियाः समुद्रभवा. आपः नोऽस्माक शं कुर्व्वन्तु तथा कूप्याः कूपभवा आपः शमनः सन्तु धन्वन्या नूप्या इति भविच्छन्दसीति यत् नूप्या इत्यकारलोप छान्दसः समुद्रिया इति समुद्राद्य'।

End *of the Commentary.* ओं जातवेदस इत्यादि। वयं जातवेदसे अग्नये सोम यज्ञविशेषं सुनवाम सुनुधीमहि करोमि स जातवेदा अराती यतः अरातीन् अभिलान् निदहाति भस्मीकरोति तथा वेदः वेदं परिषद तु रात्री करोतु नोऽस्माकं इत्युभयत्र योज्यं तथा विश्वाविश्वं अपि. अग्निना स्वर्गानि दुरितानि अतिक्रामति नावा सिन्धुरिव नौकया नदीमिव सुनवामेति लोट उत्तमपुरुष बहुवचनम्।

सटीक सामवेदी

वेद इति द्वितीयार्थे प्रथमा।

Colophon नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सटीकसामवेदीयसन्ध्याप्रयोगो वर्त्तते।

No. 26. सामवेदीयसन्ध्याविधिः सटीकः । Sāmavedīyasandhyāvidhiḥ Saṭīkaḥ. Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches. Folia, 2. Lines, 5 in a page, (these 5 lines in bigger size containing only the text, but the text being surrounded on all sides by the commentary of smaller size). Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 27. स्नानयात्राप्रयोगः । Snānayātrāprayogaḥ. Substance, country-made reddish paper, 13 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 2–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A guide to the Snānayātrā ceremony of Jagannātha, a ceremony performed on the full moon day of the month of Jaiṣtha for the celebration of the bathing procession of Jagannātha.

Beginning. अथ स्नानयात्राप्रयोगः । तत्र यात्रापूर्व्वदिने सायंसमये कृतनित्यक्रियः कर्त्ता पादौ प्रक्षाल्यासने उपविश्य द्विराचम्य विष्णुं संस्मृत्य स्वस्ति वाचयित्वा सकल्प्याचार्य्यं वरयेत् । यथा ओँ साधु भवानास्तामित्याद्यनन्तरं श्रीजगन्नाथस्य स्नानयात्राकर्म्मणि आचार्य्यकर्म्मकरणाय अमुकगोत्रं श्रीअमुकदेवशर्म्माणमेभिः पाद्यादिभिरभ्यर्च्य भवन्तमहं वृणे । ततो ओँ यथाविहित कर्म्म कुरु इति कर्त्रा यथाज्ञानं करवाणीत्याचार्य्यो वदेत् ।

End ततो दक्षिणादिना आचार्य्यं परितोष्य ब्राह्मणान् भोजयित्वा अच्छिद्रावधारणं कुर्य्यात् ।

ततो नृत्यगीतवाद्यादिभिर्द्दिवारात्रिं नयेत् ।

Colophon नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीजगन्नाथदेवस्य स्नानयात्राप्रयोगः संपूर्णो वर्त्तते ।

VAIDYAKA MANUSCRIPTS.

No. 1. चिकित्सारत्नमाला। Cikitsāratnamālā. Substance, country-made yellow paper, 18 × 2½ inches. Folia, 15. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Not correct. Not complete

A work treating of the medicinal properties of drugs.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गा।

प्रणम्य परमं देव दुःखवग्रहरं परं।
ससारसागरोत्तारहेतुं सेतुमिवेप्सितम्॥
पथ्याय रत्नमालेयमायुर्वेदार्थबोधिता।
विविच्यते समासाद्धि नातिसंक्षेपसंभवा॥

End. नास्ति।

Colohpon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् चिकित्सारत्नमाला नाम द्रव्यगुणविषयकायुर्वेदप्रबन्धोऽसंपूर्णो वर्त्तते।

No. 2. ज्वरनिदानम्। Jvaranidānam. Substance, country-made yellow paper, 13 × 2½ inches Folia, 8 Lines, 5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse Not correct. Complete.

A work treating of the Nidāna or causes of fever.

Beginning. नमो गणेशाय नमः।

प्रणम्य जगदुत्पत्तिस्थितिसंहारकारणं।
स्वर्गापवर्गयोर्द्वारं त्रैलोक्यशरणं शिवं।
नानामुनीना वचनैरिदानीं
समासतः सद्भिषजान्नियोगात्।
सोपद्रवारिष्टनिदानलिङ्गो
निबध्यते रोगविनिश्चयोयं॥

नानातन्त्रविहीनानां भिषजामल्पमेधसां
सुखं विधातुमातङ्कमयमेव भविष्यति ।
निदानं पूर्व्वरूपाणि रूपाण्युपशमस्तथा ।
सम्प्राप्तिश्चेति विज्ञानं रोगाणां पञ्चधा स्मृतं ॥
निमित्तहेत्वायतनप्रत्ययोत्थानकारणैः ॥
निदानमाहुः पर्य्यायैः प्राग्रूपं येन न लक्ष्यते ॥

End. दाहः स्वेदोद्गमस्तृष्णा कम्पो विड्भेद (?) संज्ञिताः ।
क्रन्द (न्द ?) नञ्चास्य वै गन्ध्य (दौर्गन्ध्याः) मालति (?) ज्वरमोक्षणे ।
स्वेदोनम (द्गम ?)त्वं (?) शिरसः कम्पः पाको मुखस्य च ।
क्षवथुश्चान्नलिप्सा च ज्वरमुक्तस्य लक्षणम् ॥

Colophon. ज्वरनिदानम् ।

गुर्व्वतिस्निग्धरूक्षोष्णद्रवस्थूलातिशीतलैः ।
विरुद्धाध्यशनाजीर्णविषमैश्चापि भोजनैः ॥
स्नेहाद्यैरतियुक्तैश्च मिथ्या (?)

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ज्वरनिदानं संपूर्णं वर्त्तते ।

No. 3. ज्वरनिदानम् । Jvaranidānam Substance, country-made reddish paper, 14 × 2 inches. Folia, 18 Lines, 4-6 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse Not correct. Not complete.

Another copy of the same.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 4. नाड़ीज्ञानम् । Nāḍījñānam Substance, country-made yellow paper, 16 × 2 inches Folia, 15 *(of which the first three are wanting)*. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali Date, Śakāvda ?.

Thursday, the seventh Vaiśākha, full moon Appearance, old. Prose and verse. Not correct. Complete

A work on the examination of pulses so as to diognise a disease

Beginning. नास्ति।

End. स्त्रीरोगादिक्रमपि रक्तादिक्रमेण ज्ञातव्यं।

कश्चित् प्रकरणोद्देशात् कश्चिदौचित्यमात्रतः।

कश्चिद् देशात् कश्चित् कालात् सर्वोऽयं दनियमः॥

नाडीपरिचयद्वार प्रायशो नैव दृश्यते।

तेन शास्त्रान्तरोक्तं यत् तत् समाधेयमुत्तमैः॥

Colophon. इति नाडीज्ञान॥०॥०॥ शिवाय नमः। श्रीगङ्गाहरिसेनस्य पाठार्थं स्वनेरित्रु।

तस्य पुस्तकमेतद् वै सन्तोषाय विराजते।०॥

श्रीगङ्गाहरिसेनाय मातः कान्तहरप्रिये।

भातृकं सततं देहि वीर्यं (चित्त?) कीर्त्ति यशोऽपि च॥०॥

लिखितं श्रीगङ्गाहरिसेनस्य वैशाखस्य सप्तदिवसे पौर्णमास्यां तिथौ वृहस्पतिवारे। श्रीहरिः।

From the colophon we find that the Ms was copied for Gangā-hari Sen to whom it belonged.

पुस्तकेऽस्मिन् नाडीज्ञानविषयको वैद्यप्रबन्धः संपूर्णो वर्त्तते।

No. 5. राजवल्लभद्रव्यगुणः। Rājavallabhadravyagunaḥ Substance, country-made reddish paper, 13—15 × 2 inches. Folia, 21. Lines, 5–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct Not complete.

A work treating of the medicinal properties of drugs by Nārāyanadās Kavirāj, entitled Rājaballabhadravyagunaḥ.

Beginning. श्रीरामः। नमो गणेशाय।

परमानन्दसन्दोहं वन्दे भद्रकरं सता।

इन्दिरामन्दिर वन्दे गोविन्दं नन्दनन्दनम्॥१

श्रीनारायणदासेन कविराजेन धीमता।
प्रतिसंस्क्रियते द्रव्यगुणोऽयं राजवल्लभः।
प्रभाते मानसध्यानात्परानन्दमनोभवा।
इति पथ्यपरिच्छेदो षष्ठोऽयमौषधाश्रयः॥
ब्राह्मे मुहूर्त्ते उत्थाय सुस्थो रक्षार्थमायुषः।
शरीरचिन्तां निर्वृत्य मैत्रे कर्म्म समाचरेत्॥
मैत्रे मलमूत्रोत्सर्गः।

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीनारायणदासकविराजकृतराजवल्लभद्रव्यगुणाभिधेयवैद्यनिबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 6. सन्दिग्धार्थप्रकाशिका। Sandigdhārthaprakāśikā. Substance, country-made yellow paper, 13 × 2½ inches. Folia, 5. Lines, 7-8 in a page, *with marginal notes in the first two pages.* Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose and verse. Not correct. Not complete

A work on medical science giving some instruction for general *treatment.*

Beginning. नमः शिवाय।

अव्यक्तानुक्तलेशोक्तसन्दिग्धार्थप्रकाशिकाः।
परिभाषाः प्रकाश्यन्ते दीपीभूताः सुनिश्चिताः।

End. नास्ति।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सन्दिग्धार्थप्रकाशिका नाम वैद्यकनिबन्धोऽसंपूर्णो वर्त्तते।

JYOTISA MANUSCRIPTS.

No. 1. अक्षरचूडामणिः । Aksaracūḍāmaṇiḥ Substance, country-made colourless paper and yellow paper, $9\frac{1}{4} \times 3$ inches. Folia, 24 (of which 21 being colourless and 3 being yellow). Lines, 5–7 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct. Complete.

A treatise on astrology in which letters are used as means of prediction, generally known as Hanumānakerali, by Keralyācāryya.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय ॥

यदुपचितमन्यजन्मनि शुभाशुभ तस्य कर्म्मणः पंक्ति ।
व्यञ्जयति शास्त्रमेतत्तमसि द्रव्याणि दीप इव ॥
लोकस्यैव हिताय दिव्यचूडामणिं मणिं ।
वक्ष्यामि विविधान् वर्णान् शृण्वन्तु स्थिरचेतस. ।

End. प्रथमवर्गे द्वितीयवर्गे आपस्तेजः । तृतीयवर्गे वायु. । चतुर्थवर्गे आकाशः । चूडायां मिश्रस्तेव स्थितो मणिरुत्तम. । गम्यते ज्ञानयोगानां चूडामणिरयं ततः ॥ ॥ इति श्रीहनुमानकेरलीयम् ।

Colophon. इति श्रीकेरल्याचार्य्यविरचिताक्षरचूडामणिः समाप्तः ॥ ० ॥ सर्व्वत्र प्रश्नाक्षरेण प्रश्ननिर्णय इति सर्व्वप्रश्नाक्षर विचार्य्य या योनिरधिका सैव ग्राह्या न हीना इति सर्व्वप्रश्नोक्ता: सर्व्वशास्त्रोक्ताय ॥ ० ॥ ओँ हनुमते नमः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन्नक्षरचूडामणिनामधेयः श्रीकेरल्याचार्य्यविरचितो ज्योतिर्निबन्धो वर्त्तते ।

No. 2. अङ्कप्रस्तारः । Aṅkaprastāraḥ. Substance, country-made foolscap paper, 1 ft. 4 in $\times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1 Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worm-eaten. Prose and verse. Correct. Complete.

An work on the permutation and combination of numbers with a Bengali translation at the end, taken from Līlávatí.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् अङ्कप्रस्तारविषयको ज्योतिर्निबन्धो वर्त्तते ।

No. 3. **ज्योतिःसारः ।** Jyotiḥsāraḥ. Substance, foolscap paper, 11 × 3½ inches. Folia, 38 Lines, 5–6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worm eaten in some parts. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A digest on astrology by Râghavendra Bhaṭṭâcâryya.

Beginning. ओँ नमो भगवते श्रीसूर्याय ।

नत्वा भर्गादिसन्नानां ज्ञानायाश्रितकोपदं ।
तन्यते राघवेन्द्रेण ज्योतिःसारः सुधीप्रियः ॥
सितेन्दुबुधजीवानां वाराः सर्व्वत्र शोभनाः ।
भानुभूसुतमन्दानां शुभकर्म्मसु केष्वपि ॥
रवौ वर्ज्ये चतुः पञ्च सोमे सप्तद्वयं तथा ।
कुजे षष्ठद्वयञ्चैव बुधे पञ्चतृतीयकं ॥
गुरौ सप्ताष्टमञ्चैव त्रिचत्वारि च भार्गवे ।
शनावाद्यञ्च षष्ठञ्च शेषञ्च परिवर्ज्जयेत् ।

End. प्रतिपदि गृहं कृत्वा दुःखं प्राप्नोति मानवः ।
धननाशो भवेत् षष्ठ्यामेकादश्यां विघट्टनं ।
पञ्चम्यां चौरभीतिः स्याद्दशम्याञ्च नृपाद्भयं ।
पौर्णमास्याञ्च रिक्तायामर्थनाशस्तथा भवेत् ॥
एतद्भिन्नास्तिथयः प्रशस्ताः । * ॥

Colophon. इति राघवेन्द्रभट्टाचार्य्यकृतः ज्योतिःसारः समाप्तः । * ॥ श्रीगुरवे नमः ॥ श्रीहरये नमः ॥ * ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीराघवेन्द्रभट्टाचार्य्यकृतो ज्योतिःसाराभिधेयो वारवेलादिनदग्धादि-ज्योतिषवचनात्मको निबन्धो वर्त्तते ।

No. 4. प्रश्नसारकेरली । Praśnasārakeralī. Substance, Mill-made foolscap paper, $9\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 8. Lines, 2-7 in a page, with marginal notes in two pages. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Not correct. Complete.

An astrological work dealing with the solution of any question about a lost thing by means of alphabets, by an ogress named Nikaṣā.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

नराणां प्रश्नमावेश यद्यद् वक्ति शुभाशुभम् ।
तां रूपिणीमहं वन्दे भारती (?) परमेश्वरीम् ॥
विना लग्न (?) विना भाव (?) विना ग्रहविचारणात् ।
अहश्यो (श्य ?) दर्शनादर्शे प्रश्नज्ञान निरूप्यते ॥
अ इ ए ओ व सा (शा?) श्चैव आ ई उ औ च मूलकं ।
उ ऊ अ अन्यथा धातु प्रश्नयोनिवसा (शा ?)द्वदेत् ॥

End. अथ चौरस्य नामाद्यज्ञान ।

अक्षर (पिण्डं) द्विगुणं कृत्वा मात्रापिण्डं चतुर्गुणं ।
अष्टशेषेण चौरस्यमात्रादिवर्णनिर्णयः ।
पञ्चशेषेण वर्गान्तरज्ञानमुदीरितं ।
यां दिशं वीचते प्रष्टा यत्र सस्थोपि पृच्छति ।
चौरस्य वस्तुतो वापि ता दिशं तद्दिन वदेत् ।
नष्टस्य प्रश्नाक्षरपिण्डं विहायाहननकुभागात् ।
विक्रीतसंस्थापितभूषितञ्च त्राद्यन्ततः पञ्चहतावशेषात् ।
नष्टं गृहे भूतले चाथ देवालये विदेशेष हृत परेण ॥

Colophon. ईति श्रीनिकसा (षा) नाम्नी राचसी रचिता प्रस (श्न?) सारकेरली समाप्ता ।

विवरणम्—प्रश्नसारकेरली नाम श्रीनिकषाराक्षसीविरचितो नष्टवस्तुविषयकप्रश्नसमाधानात्मको ज्योतिर्निबन्धो वर्त्तते ।

No. 5. स्वप्नाध्यायः । Svapnādhyāyaḥ. Substance, country-made colourless paper, 11×3 inches. Folia, 6. Lines, 2-9 in a page. Charac-

ter, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A short chapter on dreams and their results. Anonymous.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गा जयताम्। अथ स्वप्नाध्याय।

केन स्वप्नेन किं पुण्यं केन मोच (घो ?) भवेत् सुखं।
को(ऽ)पि को(ऽ)पि च शुभस्वप्नम् सर्व्वं कथय प्रभो।

श्रीभगवानुवाच।

वेदेषु सामवेदश्च मन्त(त्र ?)न. सर्व्वकर्म्मसु(सु?)।
तथैव काम्न(ण्व ?)शाखाया पुण्यकाण्डी मनोहरे (र: ?)।
सुव्यक्तो यथर्थ स्वप्न(. ?) शस्तम् पुण्यफलप्रदः।
तत् सर्व्वं निखिल तात कथयामि निशामय।
स्वप्नाध्याय प्रवक्ष्यामि बहुपुण्यफलप्रदं।
स्वप्नाध्यायं नरः श्रुत्वा गङ्गास्नानं फलं लभेत्।

End. महिषा भल्लका उष्ट्रा सु (शू ?)करा गर्द्दभास्तथा।
कष्टा धावन्ति यं स्वप्ने स रोगी निश्चितं भवेत्।
रक्तचन्दनकाष्ठानि घृताक्तानि च योऽजुहोत्।
गायत्र्या च सहस्रेण तेन शान्ति र्विधीयते॥
सहस्रधा जपेद्यो हि भक्त्या मां मधुसूदनं।
निष्पापो हि भवेत् सोऽपि दुःस्वप्नी (प्न: ?) सुस्वप्नी भवेत्।

Colophon. नास्ति।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् स्वप्नाध्यायो नाम विविधस्वप्नफलविषयकः प्रबन्धो वर्त्तते।

VEDAS.

No. 1. छान्दोग्यमन्त्रभाष्यम्। Chāndogyamantrabhāṣyam. Substance, country-made yellow paper, 12 × 3 inches. Folia, 81. Lines, 5-7 in a page, generally with a gap of about 1 × ½ inches in the middle with the exception of some pages only. Character, Bengali. Date, 1261 Bengali era, the 21st Māgha. Appearance, fresh. Prose. Not correct. Complete.

A commentary on the Chāndogyamantras by Guṇaviṣṇu. Noticed in No 165, Vol. I. Descriptive Catalogue of the Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library. As the codex was not described there, a brief description is given below.

Beginning. शङ्कराय नमस्तस्मै भक्तानां यत्प्रसादत ।
मूढानामपिहितदूरस्था भावा भान्ति यथायत: ॥
स्थाणुरिव भारहार: किलाभू-
दधीत्य वेदं न विजानाति योऽर्थं ।
अर्थवित् सकलं भद्रमश्नुते
नाकमेति ज्ञानविधूतकर्म्मा ।
अतो मन्त्रार्थज्ञाने यतितव्यम् ।

End. पुन: किंभूत: प्रभु: देहस्य आत्माधिष्ठित एव देह: सर्व्वकार्य्येषु प्रवर्त्तते तत: पुन. किंभूत. सर्व्वस्य जगत ईश सर्व्वस्यैव जगदात्मविकारत्वात् पुन: किंभूत. विश्वभुक् विश्वस्य भोक्ता भोक्तृत्वञ्च महापुरुषत्वं स्वयमेवं स्वरूप: पुरुषो देह-मभिव्यवस्थितोऽनेन निश्वासयजनेन प्रीणातु इत्याशंसावाक्यार्थ: ॥

Colophon. इति श्रीभट्टगुणविष्णुकृते छान्दोग्यमन्त्रार्थं ध्यात्वा श्रीयुतपरमेश्वरपरम-जगदीश्वरीपरदेवतायै नम. (?) पदमहो ब्रह्मादिसंसेवितं श्रीकृष्णचन्द्रशर्म्मेद लिलिख । सन १२६१ साल २१ एकविंशति दिवसे माघस्य ।

From the colophon we see that the book was copied by one Kṛiṣnacandra Śarmā.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 2. देवीसूक्तम् । Devīsūktam. Substance, tree bulk, $8\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

An invocation to the goddess Durgā, an incarnation of Māyā, named Devīsūktam taken from the Śatapatharahasya in the Ṛigveda. It is always recited during the recitation of the Devīmāhātmya.

विवरणम् —पुस्तकेऽस्मिन् ऋग्वेदीयशतपथरहस्योक्त-देवीसूक्तं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 3. देवीसूक्तम् ।- Devisūktam. Substance, country-made white paper, 9¾ x 6½ inches. Folia, 10. Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Correct. Complete.

Another copy of Devisūktam preceded by a hymn, a Kīlaka, and an amulet of the goddess.

विवरणम्—देवीस्तुतिकीलककवचसहितं देवीसूक्तं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 4. रुद्राध्यायटीका । Rudrādhyāyatīkā. Substance, country-made yellow paper, 10 x 3 inches Folia, 19. Lines, 4-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Not correct. Complete.

A commentary on Rudrādhyāya, the Vedic prayer to Śiva, belonging to Yajusamhitā, by Sāyanācāryya.

Beginning. ओँ नम शिवाय ।

यस्य निःश्वसित वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरं ॥
इष्टकाचितय. सर्व्वा चतुर्थे हि समापिता: ।
रुद्राध्याये पञ्चमे तु चितायो होम उच्यते ॥
कर्म्मप्रकरणे पाठात् कर्म्माङ्गत्वमपीष्यते ।
ज्ञाने हेतुत्वमप्यस्य सर्व्वोपनिषदीरितम् ॥
किं जप्ये नामृतत्वमो ब्रूहीत्युक्तो मुनिर्जगौ ।
शतरुद्रीयकेणेति जाबाला आमनन्ति तत् ॥
स्मृत्यागमपुराणेषु रुद्राध्यायप्रशंसनम् ।
वह्वस्ति तद्विस्तरेण रुद्रकल्पे विधास्यते ॥
इह कर्म्मगता या दिग्वर्णिता ब्राह्मणेन ता ।
बोद्धु शब्दार्थमात्रस्य विवृतिः क्रियते स्फुटा. ।

End. ते रुद्रा लोकाभ्भृतयस्तु सुखयन्तु ते च म सुखिनः कुर्व्वन्तु ये—वैरिणं तूष्णीमवस्थितमपि हिंस’ ये च वैरिणोऽस्मान् तूष्णीमवस्थितानपि हिंस

तदुभयविधं वैरिवं हे रुद्रा वो युष्माकं जम्भे विदारितमुखे दधामि स्थापयामि
तमिममेकादशानुवाकात्मकं रुद्राध्यायं नियुङ्क्ते ।

Colophon. इति सायनाचार्य्यविरचिते एकादशानुवाकः समाप्तः ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सायनाचार्य्यविरचिता काण्वशाखीयरुद्राध्यायटीका वर्त्तते ।

No. 5. **रुद्राध्यायभाष्यम् ।** Rudrādhyāyabhāṣyam. Substance, country-made yellow paper, $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 4-9 in a page, with marginal notes in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Correct. Complete.

A commentary on the Rudrādhyāya, by Sāyanācāryya. Noticed in No. 550, Vol. I. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Library of Sanskrit College.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

VEDĀNTA.

(Continued after Page 532 App.)

No. 15. **अध्यात्मविन्दुः ।** Adhyātmavinduḥ. Substance, country-made reddish paper, 12×3 inches. Folia, 7. Lines, 6-7 in a page, with marginal notes here and there. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old and worm-eaten in its edge. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A metaphysical work by Rāmānanda Tirtha, complete in three chapters.

Beginning. श्रीं नमः ।

कथं वैराग्यगम्यं भजतु मम मनः संसारवैराग्यदं
योगीशं योगगम्यं विगतगुणगणं सान्निमिद्विन्दं ।
ज्ञानीशं ज्ञानदम्यं सुखमयममलं ज्ञानदम् बदिम्यं
चाद्यामघातिदूरस्थितमिव सन्मात्रमध्यं सुवेदं ॥

अथ भागवतीकवेदान्तः । तत्राकल्पवर्थ ॥

विमृष्टं शिवसे ध्यानं प्रथक्सम्यगवस्थितं ।

मध्यं (त्व ?) पूर्वमनाद्यन्तं निर्गुणं निष्प्रपञ्चम् ॥

End. एकात्मकत्वाज्जहता न सम्भवे-

दथाजडत्वस्य यथा विरोधतः ।

सोऽयं पदार्थाविव भागलक्षणा

युज्येत तत्त्वं पदयोरदोषतः ॥

जीवेषु यद्यप्यपि तत्तदाकृति-

र्विभाति सङ्गात् स्फटिकोपमो यथा ॥

Colophon. इति श्रीरामानन्दतीर्थकृतोऽध्यात्मबिन्दुः समाप्तः ॥ * । श्रीश्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥०॥

Here follow some verses from the Kāśikhaṇḍa of the Skanda-purāṇa.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीरामानन्दतीर्थकृतोऽध्यात्मज्ञानविषयकोऽध्यात्मबिन्दुनामधेयो निबन्धः सम्पूर्णो वर्त्तते ।

PROSODY.

No. 1. श्रुतबोधः । Śrutabodhaḥ. Substance, country-made yellow paper, 14 x 3 inches. Folia, 3 Lines, 6-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Verse Correct, Complete.

The famous elementary book on metres by Kālidāsa noticed already.

विवरणमनूक्तपूर्व्वम् ।

NYĀYA.

(Continued after Page 535. App.)

No. 4. तर्कप्रकाशः । Tarkaprakāśaḥ. Substance, Palm-leaves, 15 × 1¼ inches Folia, 76 Lines, 2-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out, worm-eaten, almost incapable of reading. Prose. Generally correct Incomplete.

The codex contains 76 scattered leaves of Tarkaprakāśaḥ, described in Nos. 338, 339 Philosophy Mss. of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss *in the Sanskrit College Library.*

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 5. नञ्वादः । Nañvādaḥ. Substance, country-made reddish paper, 13½ × 3½ inches. Folia, 9. Lines, 8-9 in a page, with a gap of 1½ in. sq in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, worn out. Correct. Not complete.

An incomplete copy of Nañvādaḥ, by Gadādhara Bhaṭṭācāryya, described in No. 238, Philosophy Mss. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 6. भाषापरिच्छेदः । Bhāṣāparicchedaḥ Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches. Folia, 9. Lines, 4-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Correct. Incomplete

An incomplete copy of Bhāṣāparicchedaḥ, by Viśvanātha Pañcānana, described in Nos. 351, 429, 435, 436, 438, 444. Philosophy Mss. and in No. 2 Nyāya Mss. App. *of the Descriptive* Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

THE SCIENCE OF MUSIC.

(Continued after Page 420. App.)

No. 2. **गीतावलिः ।** Gitābaliḥ. Substance, country-made yellow paper, $10\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 2. Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Some eulogical songs on the early life of Kṛisṇa with the notification of the mode of music (राग) before each song.

Beginning. अथ गीतावलिः ।

प्रथमं नन्दोत्सवादि । भैरवरागेण ।

पुत्रमुदारमसूत यशोदा

समजनि वल्लभततिरतिमोदा ॥ ध्रुवं ॥

कोप्युपनयति विविधमुपहारं ।

नृत्यति कोऽपि जनो बहुवारं । १ ।

कोऽपि मधुरमुपगायति गीतं ।

विकिरति कोऽपि समधि नवनीतं । २ ॥

End. भजदनवस्थितिमखिलपदे सखि मदपि विडम्बितदर्पं ।

कलितसुनासमकौतुकमपितर हृदयं स्फ (स्फु ?)रसि मदर्थं ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—नन्दोत्सवादिश्रीकृष्णबाल्यलीलाविषयकरागसहितगीतपूर्णोऽयं निबन्धो गीतावलि-नामधेयो वर्त्तते ।

TANTRA.

(Continued after Page 522. Tantra App.)

No. 111. **सौभाग्यरत्नाकरः ।** Saubhāgyaratnākaraḥ. Substance, wood cut in the form of paper, $15\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 108. Lines, 6-12 in a page, with a gap of $1\frac{1}{2}$ sq inch in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A Tântrika treatise on mystic worship upto the end of the ninth Tarangas, by Vidyânanda Nâtha, with some hymns and amulets at the end collected from different Tantras. Described in our Catalogue Nos. 102, 103 Tantra Mss.

The codex described in our Catalogue having no beginning, we quote that from this manuscript below—

Beginning. प्रारब्धे स्मरणे भक्ते यन्मदश्चन्दविन्दवः ।
कार्य्याणि प्रपद्यन्ते तं वन्दे वारणाननम् ॥
सच्चिदानन्दनाथाङ्घ्रिसरोरुहयुगं भजे ।
यत्कटाक्षवशादेषाच्छिन्नोऽहं पद्मकाव्यतत् ।
प्रकाशरूपा प्रथमे प्रयाणेऽमृतवर्षिणी ।
प्रतिपद्याद्ये तां भात' पदव्या चित्कलां भजे ॥
आलोच्य सर्व्वतन्त्राणि चागमादीन्यशेषतः ।
ज्ञात्वा गुरुमुखात्तेषां रहस्यार्थांश्च तत्त्वतः ॥
सच्चिदानन्दनाथाङ्घ्रिसरोजद्वयषट्पदः ।
श्रीविद्यानन्दनाथोऽहं वीतरागो विविक्तधीः ।
चिरवन्मेदिनीमेता विद्वद्भिर्विमलात्मभिः ।
प्रधानैः प्रार्थितः सोऽहं तेषां लोकहिताय च ।
पद्धतिः प्रयोगाढ्यं तन्मन्त्रमपिसङ्कुलं ।
समस्तयोगिनीचक्रमन्त्रानन्तिनकोम्पुलं ।
नित्यामण्डलपूर्णेन्दुज्योत्स्नाजालविजृम्भितं ।
नयचक्रमहादीपन्यास ज्ञानत(प ?) मर्द्दकं ।
श्रीनाथपादुकापीतं चतुर्वर्गफलान्वितं ।
प्रकाशयामि सौभाग्यरत्नाकरमसिम्फुटम् ॥

विवरणमनूनपूर्व्वम् ।

EPICS AND PURĀNAS.

(Continued after Page 437, App.)

No. 22. गुप्तवती । Guptavatī. Substance, Mill-made bluish and white foolscap paper, $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 143, (of which folia 109 are bluish and the rest white). Lines, 7–9 in a page. Character, Bengali. Date, Sakābda ?—*the fifth lunar day of the white half of Śrāvana.* Appearance, nearly fresh. Prose Not correct. Complete

A commentary of Saptaśatī or Mārkaṇḍeyacaṇḍī, by Bhāskara Rāya, son of Gambhira Rāya, named Guptavatī, described in No. 28 Purāṇa Mss. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library, under the name of Caṇḍīvyākhyā.

विवरणमनूक्तपूर्व्वम् ।

From the colophon we find that the Ms. was copied by one Govindacandra Devśarmā to whom it belonged.

No. 23. ब्रह्मकृतं स्तोत्रम् । Brahmakṛitam Stotram. Substance, country-made yellow paper, $9\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches Folia, 1 Lines, 2–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly old. Prose and verse Generally correct Complete.

A prayer to the Supreme Being by Brahmā, from Brahmavaivartapurāṇa.

Beginning. ब्रह्मोवाच । जय जय जयद जगदीश वन्दितचरण निर्गुणनिराकार साकार स्वेच्छामय ।

End. इहलोके सुखं भुक्त्वा चान्ते दास्यं लभेद्धरेः ।
भक्तिमाप्नोति मुक्तिं चापि सुदुर्लभां ।

Colophon. इति ब्रह्मवैवर्त्ते ब्रह्मकृतं स्तोत्रं ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणोक्तं ब्रह्मकृतं स्तोत्रं वर्त्तते ।

No. 24. सनत्सुजातीयं सटीकं । Sanatsujātīyam Saṭīkam Substance, country-made colourless paper, $12\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 25. Lines, 5-15 in a page, of which lines 1—7 are in bigger type containing the text in the middle, the rest containing the commentary in smaller type Character, Bengali. Date, ? Appearance, old Prose and verse Generally correct. Complete

The codex contains the whole text of the forty to fortysix chapters of the Mahābhārata, called Sanatsujātījam with its commentary by Nilakantha.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् नीलकण्ठटीकासमेतं सनत्सुजातीय सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 25. सटीक-चण्डी । Saṭīka Caṇḍī Substance, country-made colourless paper, $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. *Folia, 23. Lines, 3-6 in a page, (of which 2 lines containing the text and the rest containing the commentary).* Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete

The codex contains only the first chapter of Caṇḍī with an anonymous commentary, and two extra folia of yellow colour containing the process of reciting Caṇḍī.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् मार्कण्डेयचण्ड्याः प्रथमोऽध्यायमात्रं सटीकं चण्डीपाठक्रमसहितं च वर्त्तते ।

No. 26. सप्तशतीसारः । Saptaśatīsārah Substance, palmleaf, $7 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3 Lines, 4-5 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, old *Verse Correct Complete*

A little poem containing the substance of Saptaśati or Mārkaṇḍeyacaṇḍī, named Saptaśatīsārah, described in No. 250. Purāṇa Mss. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

KĀVYA.

(Continued after Page 309. App.)

No. 21. आनन्दलहरी । Ānandalaharī. Substance, country-made reddish paper, 16½ × 3 inches Folia, 11. Lines, 4–5 in a page, with a gap of 1 in. × ½ in. in the middle Character, Bengali Date, 1674 Śakāvda. Appearance, old and worn out. Verse. Correct. Complete.

A complete copy of Ānandalaharī by Śankarācāryya. Noticed in Nos. 2, 3, 4, 169 Kāvya Mss. Vol. VI. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 22. गीतगोविन्दं सटीकम् । Gītagovindam Saṭīkam Substance, country-made reddish paper, 11 × 5 inches Folia, 42. Lines, 4–5 of the text in bigger type surrounded on all sides by commentary in smaller type. Character, Bengali Date, 1722 Śakāvda. Appearance, old. Prose and verse. Not correct Complete.

A complete copy of Gitagovindam, by Jayadeva with the commentary entitled Vālabodhinī, by Caitanyadāsa Pūjaka Goswāmī.

पुस्तकेऽस्मिन्—श्रीचैतन्यदासपूजकगोस्वामिकृतबालबोधिनीटीकासमेतं गीतगोविन्दं सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 23. नवरत्नम् । Navaratnam. Substance, country-made reddish paper, 13 × 5 inches. Folia, 3 Lines, 7–8 in a page. Character, Bengali Date, the ninth lunar day, Friday, the 27th Pouṣa, Śakāvda ? Appearance, old Verse. Not correct Complete

A little poem described in No. 187 R. Kāvya Mss. Vol. VI. Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 24. **नैषधचरितटीका सुबोधिनी ।** Naisadhacaritaṭīkā Subodhinī. Substance, country-made reddish paper, 12 x 3 inches. Folia, 55 Lines, 3-5 in a page, with a gap of ½ in. x ½ in. in the middle. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Not correct. Incomplete.

The commentary of only the second chapter of Naisadhacaritam, entitled Subodhinī by Bharatasēna Mallika.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् नैषधचरितस्य द्वितीयसर्गमात्रस्य सुबोधिनी नाम श्रीभरतसेनमल्लिक रचिता टीका वर्त्तते ।

No. 25. **भोजप्रबन्धः ।** Bhojaprabandhaḥ Substance, country-made reddish paper, 12 x 5 inches Folia, 13 Lines, 12–15 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose. Generally correct Not complete.

An incomplete copy of Bhojaprabandhaḥ, by Ballāla

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् बल्लालकृतभोजप्रबन्धोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 26. **रामोदासः ।** Rāmodāsaḥ Substance, country-made reddish paper, 11¼ x 3 inches Folia, 4 Lines, 5-7 in a page Character, Bengali. *Date, ? Appearance, old Verse. Correct. Complete*

A little poem on the character of *Rāma by* Rāmānanda Tīrtha.

Beginning. ओँ नमो रामाय ।

वाल्मीकीयाविनाशेन रामो दाशरथिर्हरिः ।
कौशल्या करमालम्ब्य याति तिष्ठति गच्छति ॥
सर्वविघ्नविनाशित्व यद्यपीतत्समाकन ।
बोधनाय सदायत्तं सेभेऽस्मो गाधिनन्दनः ॥

भविया ताड़कां हत्वा विया सीतां प्रदत्त च ।
आपयाथास श्रमीऽयं नाम्या साधु प्रयत्नतः ।

End. श्रीरामः परमात्मा मे नम्रयेनान्तरात्मना ।
विज्ञाने जानकीप्राणो भरतः प्रवृत्ता मनः ॥

Colopon. इति श्रीरामानन्दतीर्थकृतरामोदासः समाप्तः ॥ ० ॥

Then follows the description of Barāha from Harivanśa.

विवरणम्—रामोदासनामधेयं श्रीरामानन्दतीर्थकृतरामविषयकनिबन्धं, सम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 27. हंसदूतम् । Hamsadutam Substance, country made colourless paper, 15¾ × 3½ inches Folia, 18 (of which fol 2 is wanting). Lines, 3–6 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. writings effaced in parts Verse Generally correct Complete.

A little poem by Jiva Goswāmī, entitled Hamsadūtam, described in Nos. 162, 168, Vol. VI Kāvya Mss., Descriptive Catalogue of Sanskrit Mss. in the Sanskrit College Library.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

LITURGICAL MSS. SUPPLEMENT.

(Continued after Page 572 App)

No. 28. गायत्रीशापोद्धारन्यासस्तवकवचानि । Gāyatrīśāpoddhāranyasastavakavacāni Substance, country-made reddish paper, 12 × 3½ inches Folia, 1 Lines, 12–13 in a page, with writings in the margin. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

The codex contains the Śāpoddhārah or the mantras causing the release of Gāyatrī from the curse of Brahmā, Vaśiṣtha and Viśvāmitra, the Nyāsah, prayer and amulet of the same.

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् गायत्रीशापोद्धारन्यासस्तवकवचानि वर्त्तन्ते ।

No. 29. गुण्डिचायात्रा । Gundicāyātrā Substance, country-made reddish paper, $11\frac{3}{4} \times 5$ inches Folia, 4 Lines, 7 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, nearly fresh. Prose and verse. Correct. Complete.

A guide to the Gundicāyātrā of *Jāgannātha.*

Beginning. अथ गुण्डिचायात्रा ।

गुण्डिचाख्यमहायात्रां प्रकुर्व्वीत क्षितीश्वर ।
माघमासस्य पञ्चम्यामष्टम्यां चैवशुक्लके ॥
एतौ कालौ प्रशस्तौ हि गुण्डिचाख्यमहोत्सवे ।
विशेषान्मीनदायादद्वितीया पुष्यसंयुता ।

End. गुण्डिचामण्डपन्तु श्रीमत्पुरुषोत्तमक्षेत्रएव प्रसिद्ध, अन्यत्रापि देवायतनादुत्तरस्यां दिशि प्रतिदिष्टः स्थापनीय इति ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् श्रीश्रीजगन्नाथदेवस्य गुण्डिचायात्रामहोत्सवविधिर्वर्त्तते ।

No. 30. प्रकीर्णकक्रियासमुच्चयः । Prakīrnakakriyāsamuccayah Substance, wood cut in the form of papers, $12 \times 2\frac{1}{2}$ inches Folia, 53. Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Correct. Not complete

An anonymous collection of the religious rites of the Hindus in detail named *Prakīrnakakiryāsamuccayah.*

Beginning. श्रीं नमामि गुरुचरणेभ्यः । अथ प्रकीर्णकक्रियासमुच्चय । तत्र तुलादिपरीक्षा ।

विश्वरूपत्रपार्श्वयुग्मपादाभिलाषिणा ।
विचार्य्य धर्म्मशास्त्रञ्च परीक्षाविधिरुच्यते ॥
प्रमाणं मानुषं प्रोक्तं लिखितादिकय पुरः ।
इदानीं द्विविधं प्राह तृतीयं त्रिविधं मुनिः ॥
तुलाग्न्यापोविषं कोषो दिव्यानीह विशुद्धये ।
महाभियोगेष्वेतानि शीर्षकस्थेऽभियोक्तरि ॥

तुनादीनि कौषानानि एतानि पञ्च दिव्यानि इह धर्मशास्त्रे न चार्थशास्त्रे विग्रहार्थे सन्दिग्धार्थस्य सन्देहनिरासाय दातव्यानीति शेषः ।

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—विविधधर्म्मशास्त्रीकक्रियाविषयकः प्रकीर्णकक्रियासमुच्चयनामको निबन्धोऽयमपूर्णो वर्त्तते ।

No. 31. व्रतकालविवेकः । Vratakālavivekaḥ. Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches Folia, 9. Lines, 5-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Prose. Correct Complete

A work treating of the times and seasons suitable for the performance of religious vows, by Śūlapāni. Noticed in No. 259, Vol. II, Page 234. Descriptive Catalogue of the Sanskrit Mss. of Sanskrit College Library

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।